

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל חֲמֻשָּׁה הַמְּשִׁי תּוֹרָה

מִהַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

פְּרָשְׁת שְׁמוֹת

תְּרַגּוּם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרִשֶׁת שְׁמוֹת

(זוהר חלק ב' - דף ב ע"א)

וַאֲלֵה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִם אֵת
 יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ (שמות א) וְהַמְשֻׁבְּלִים
 יִזְהָרוּ בְּזֶהֱרַר תְּרַקִּיעַ וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כַּכּוֹכְבִים
 לְעוֹלָם וָעֶד (דניאל יב). וְהַמְשֻׁבְּלִים - אֵלֹהֵי הֵם
 שְׁמֵם־תְּבֻלִים בְּסוּד הַחֲכָמָה [נ"א יְזָהְרוּ, שְׁנוּצְצִים בְּסוּד הַחֲכָמָה].
 יִזְהָרוּ - מְאִירִים וְנוֹצְצִים בְּזִיו הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה.
 בְּזֶהֱרַר - אֹר וְהַתְּנוּצְצוֹת שְׁמַאִיר שְׁיוּצָא מֵעֶדֶן. וְזֶה
 סוּד נִסְתָּר שֶׁנִּקְרָא תְּרַקִּיעַ, כּוֹ עוֹמְדִים כּוֹכְבִים
 וּמְזוֹלוֹת, שְׁמֶשׁ וּלְבָנָה, וְכָל אוֹתָם מְאֹרוֹת שֶׁל
 אֹר.

זֶהֱרַר תְּרַקִּיעַ הַזֶּה מְאִיר בְּאֹר עַל הַגֶּן. וְעַץ הַחַיִּים
 עוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַגֶּן, שְׁעֲנָפָיו מְכַסִּים (עֲלִיָּה) (על)
 כָּל אוֹתָם דְּיוֹקְנָאוֹת וְעֲצִים וּבְשָׂמִים שֶׁבְּגֶן כְּכִלִּים
 בְּיִשְׂרָאֵל. וּמִסְתַּוְּפָפִים תִּחְתְּיוּ כָּל חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, וְכָל
 צִפְרֵי הַשָּׁמַיִם דְּרִים תַּחַת אוֹתָם הָעֲנָפִים.

זֶהר פְּרִי הָאֵילָן נוֹתֵן חַיִּים לְכָל, קִיּוּמוֹ לְעוֹלָם
 וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. הַצַּד הָאַחַר אֵינוֹ שָׂרוּי בּוֹ,
 אֲלֵא רַק צַד הַקִּדְשָׁה. אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שָׁל אֵלֶּה
 שְׁטוּעָמִים מִמֶּנּוּ, הֵם עוֹמְדִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי
 עוֹלָמִים. אֵלֶּה נִקְרָאִים מִשְׁכִּילִים וְצַדִּיקִים וְזוֹכִים
 בְּעוֹלָם תְּהִה, וְחַיִּים לְעוֹלָם תִּבְּא.

זֶהר הָעֵץ תְּהִה זְקוּף לְמַעְלָה לְמַעְלָה. חֲמִשׁ מֵאוֹת
 פָּרְסָאוֹת הֵלוּכוֹ, הוּא שְׁשִׁים רְבּוּא
 בְּחַת־פִּשְׁטוֹתוֹ. בְּעֵץ תְּהִה קָיָם זֶהר אַחַד שָׁפֵל
 הַגְּנוּנִים קִיָּמִים בּוֹ הֵם גְּנוּנִים שְׁעוֹלִים וְיוֹרְדִים, לֹא
 מִתְּיָשָׁבִים בְּמָקוֹם אַחַר פָּרַט לְאוֹתוֹ הָאֵילָן.

בְּשִׁיּוּצָאִים מִמֶּנּוּ לְהִרְאוֹת בְּתוֹךְ זֶהר שְׁלֹא
 מֵאִיר, מִתְּיָשָׁבִים וְלֹא מִתְּיָשָׁבִים,
 עוֹמְדִים וְלֹא עוֹמְדִים, מִשּׁוֹם שְׁלֹא מִתְּיָשָׁבִים
 בְּמָקוֹם אַחַר. מֵעֵץ זֶה יוּצָאִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁכֵטִים
 שְׁמַת־חַמִּים בּוֹ, וְהֵם יוֹרְדִים בְּזֶהר תְּהִה שְׁלֹא מֵאִיר
 לְתוֹךְ גְּלוֹת מְצַרִּים בְּכַמָּה מַחֲנוֹת עֲלִיוֹנִים. זֶהוּ
 שְׁכֵטוֹב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'.

רַבִּי שְׂמַעוֹן פָּתַח, (יחזקאל א) הָיָה הָיָה דְבַר ה'. הָיָה
הָיָה פְּעָמִים לְשֵׁם ^(דף ב ע"ב) מָה? וְעוֹד יֵשׁ
לְשֵׁאל, אִם יִחְזַקְאֵל הַנְּבִיא נֶאֱמָן הָיָה, לָמָּה גָּלָה
כָּל מָה שְׁרָאָה? מִי שְׁחַמְלָךְ מִכְּנִים אוֹתוֹ לְהִיכְלוֹ,
יֵשׁ לוֹ לְגַלוֹת סוּדוֹת שְׁרָאָה? אֵלֶּיךָ וְדַעֵי שְׁיִחְזַקְאֵל
הָיָה נְבִיא נֶאֱמָן, וְכָל מָה שְׁרָאָה הוּא רָאָה
בְּאֶמוּנָה, וּבְרִשׁוֹתוֹ שֶׁל תְּקַדּוּשׁ פְּרוּךְ הוּא הוּא גָּלָה
כָּל מָה שְׁגָלָה, וְהַכֵּל הַצָּרִיךְ.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, מִי שְׁרָגִיל לְסִבְל צַעַר, אֵיךְ עַל
גַּב שָׂבֵא לְפִי שָׁעָה צַעַר, סוּבֵל מִשְׂאוֹ וְלֹא
חוֹשֵׁשׁ. אֲבָל מִי שֶׁלֹּא רָגִיל בְּצַעַר, וְכָל יָמָיו הָיָה
בְּתַפְנוּקִים וְעֵדוּנִים, וּבֵא לוֹ צַעַר - זֶהוּ צַעַר שְׁלָם,
וְעַל זֶה צָרִיךְ לְבָבוֹת.

כִּי יִשְׂרָאֵל, כְּשִׁירְדוֹ לְמִצְרַיִם הָיוּ רָגִילִים בְּצַעַר,
שְׁחֵרִי כָּל יָמָיו אוֹתוֹ אֲבִיחָם הַצָּדִיק הָיוּ בְּצַעַר,
וְלִכְן סָבְלוּ אֶת הַגְּלוּת כְּרָאוּי. אֲבָל גְּלוּת כָּבֵד
הֵחִיא הִיָּתָה צַעַר שְׁלָם, אוֹתוֹ הַצַּעַר שְׁעֵלְיוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים כָּבוּ עֲלָיו.

עֲלִיּוֹנִים, שְׁפָתוֹב (ישעיה לג) הִן אֲרֵאֶלֶם צַעֲקוּ חֲצֵה
 וְגו'. תַּחְתּוֹנִים, שְׁפָתוֹב (תהלים קלו) עַל
 נְהָרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ וְגו', וְכָלֶם בָּכוּ עַל גְּלוֹת
 בְּכָל. מָה הַטַּעַם? כִּי הָיוּ בְּתַפְנוּקֵי מְלָכִים, שְׁפָתוֹב
 (איכה ד) בְּנֵי צִיּוֹן הִיָּקְרִים וְגו'.

(יִשְׁשַׁנְיָנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵהוּ שְׁפָתוֹב (ירמיה ט)
 עַל הַהָרִים אֲשֶׁר בְּכִי וְנָהִי? אֵלֶּא אֵלֶּה
 הֵם הָרִים רָמִים שֶׁל הָעוֹלָמִים. וּמִי הֵם אוֹתָם הָרִים
 רָמִים? אֵלֶּוּ בְּנֵי צִיּוֹן הִיָּקְרִים הַמְּסֻלָּאִים בַּפֶּוּ.)
 וְעַכְשָׁו הָיוּ יוֹרְדִים לְגָלוֹת עִם רַחֲמֵם עַל צְוֹאֲרֵם,
 וַיִּדְיָהֶם מִתְּדַקּוֹת לְאַחֹר. וְכֹאֲשֶׁר (נְכַנְסוּ) לְגָלוֹת
 בְּכָל, חָשְׁבוּ שְׂאִין לָהֶם קִיּוֹם לְעוֹלָמִים, שְׁחַרֵּי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹב אוֹתָם, וְלֹא יִשְׁגִּיחַ בָּהֶם
 לְעוֹלָמִים.

וַיִּשְׁשַׁנְיָנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה קָרָא
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל הַפְּמֻלְיָא שְׁלוֹ,
 וְכָל הַמְּרַכְּבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, וְכָל חֵילוֹתָיו וּמַתְנוֹתָיו
 וְגִדּוּלָיו וְכָל חֵיל הַשָּׁמַיִם, וְאָמַר לָהֶם: מָה אַתֶּם

עושים כָּאֵן? וּמָה בְּנֵי אֱהוּבֵי בְּגִלוֹת בְּכָל, וְאַתֶּם כָּאֵן? קוּמוּ רְדוּ בְּלָכֶם לְבָבְל, וְאַנִּי עִמָּכֶם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (ישעיה מג) כֹּה אָמַר ה' לְמַעַנְכֶם שְׁלַחְתִּי בְּכָלָה וְגו'. לְמַעַנְכֶם שְׁלַחְתִּי בְּכָלָה - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהוֹרְדְתִי בְּרִיחִים בְּלָם - אֵלָה כָּל הַמְּרַכְבוֹת וְהַמְּחַנּוֹת הָעֲלִיזִים.

בְּשִׁירְדוּ לְבָבְל, נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם, וְשַׂרְתָּה נְבוּזַאדַן קְדוֹשָׁה עַל יְחֻזְקָאֵל, וְרָאָה כָּל מָה שְׂרָאָה, וְאָמַר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל: הֲרִי אֲדוֹנֵכֶם כָּאֵן, וְכָל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם וּמְרַכְבוֹתָיו שְׂפָאוּ לְדוֹר בֵּינֵיכֶם. לֹא הֵאֱמִינוּ לוֹ, עַד שֶׁהֶצְטַרְךְ לְגִלוֹת כָּל מָה שְׂרָאָה, וְאָרָא כְּוּ, וְאָרָא כְּוּ. וְאִם גְּלָה יוֹתֵר - כָּל מָה שְׂגָלָה הֶצְרַךְ. בֵּינּוֹן שְׂרָאוּ כְּוּ יִשְׂרָאֵל, שְׂמַחוּ. וּבְשִׁשְׁמֵעוּ דְבָרִים מִפִּי יְחֻזְקָאֵל, לֹא חָשְׁשׁוּ עַל גְּלוֹתָם כָּלָל, שְׁחֵרִי יָדְעוּ שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא עֹזֵב אוֹתָם, וְכָל מָה שְׂגָלָה - גְּלָה בְּרִשׁוֹת.

וְשִׁנִּינוּ, בְּכָל מְקוֹם שְׂגָלוּ יִשְׂרָאֵל, שָׁם הַשְּׂכִינָה גְּלָתָה עִמָּהֶם. וְכָאֵן בְּגִלוֹת מְצָרִים מָה

בְּתוֹב? וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. כִּיּוֹן שְׁכַתוֹב
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מַה זֶה אֵת יַעֲקֹב? הַבָּאִים אֵתוֹ
 הַצְּטַרְף לֹמֵר! אֵלֶּה, אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם
 אוֹתָם מְרַכְּבוֹת וּמַחֲנוֹת עֲלִיּוֹנִים שִׁירְדוּ עִם יַעֲקֹב
 עִם הַשְּׂכִינָה לְגִלוֹת מִצְרַיִם.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִמָּה אֵת
 יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. רַבִּי תִּיבָא פְתַח, (שיר
 ד) אֵתִי מִלְּבָנוֹן כָּלָה אֵתִי מִלְּבָנוֹן תְּבוֹאִי תִשׁוּרִי
 מִרֹאשׁ אֲמָנָה מִרֹאשׁ שְׁנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֵנוֹת אֲרִיּוֹת
 מִהַרְרֵי נְמָרִים. פָּסוּק זֶה נֹאמֵר עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
 בְּשַׁעַה שִׁיִּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְקָרְבוּ לְהַר סִינַי
 לְקַבֵּל תּוֹרָה, אָמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵתִי
 מִלְּבָנוֹן - מֵאוֹתוֹ עֵדוֹן הָעֲלִיּוֹן בָּאָה. כָּלָה - שְׁלֵמָה,
 כְּמוֹ הַלְּבָנָה כְּשֶׁמִּשְׁתַּלְּמָת מִהַשְּׁמֶשׁ בְּכָל אוֹר
 וְהַתְּנוּצָצוֹת. (דף ג ע"א) אֵתִי מִלְּבָנוֹן תְּבוֹאִי - כִּדִּי
 שִׁיקְבְּלוּ בְּנֵיךָ תּוֹרָה.

תִּשׁוּרִי מִרֹאשׁ אֲמָנָה. תִּשׁוּרִי - כְּמוֹ שֶׁנֹּאמֵר
 (שמואל א ט) וּתִשׁוּרָה אֵין לְהַבִּיא. תִּקְבְּלִי

תִּקְרַבְתָּ עַל בְּנֵיךָ. מֵרֹאשׁ אֲמַנָּה - מִהֲרֹאשִׁית,
 בְּשֹׁנְכֵנְסוֹ לְאֲמוֹנָה הָעֲלִיזָה וְאָמְרוּ (שמות כד) כֹּל
 אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, וְהָיוּ בְּמִשְׁקַל אֶחָד
 בְּמִלֵּאכִים עֲלִיזִים, שְׂפָרָה כְּתוֹב בָּהֶם, (תהלים קג)
 בָּרְכוּ ה' מִלְּאֲכָיו וּבְרִי כֵחַ עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַע בְּקוֹל
 דְּבָרוֹ. אִזּוּ קִבְּלָהּ בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל תִּשְׁוֹרָה.

מֵרֹאשׁ שְׁנִיר וְחֶרְמוֹן - זֶה הַר סִינַי, שְׂקָרְבוּ אֵלָיו
 וְהִתְיַצְבוּ תַּחְתָּיו, שְׂכַת־טוֹב (שמות יט) וַיִּתְיַצְבוּ
 בְּתַחְתִּית הָהָר. מְפַעֲנוֹת אֶרְיוֹת - אֵלּוּ בְּנֵי שַׁעִיר
 שֶׁהוֹמִינֵם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַבֵּל תּוֹרָה וְלֹא רָצוּ
 לְקַבֵּלָהּ. מִהֲרָרֵי נְמָרִים - אֵלּוּ בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל,
 שְׂכַת־טוֹב (דברים לג) ה' מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשַׁעִיר לְמוֹ
 הוֹפִיעַ מִתַּר פְּאָרֶן וְאַתָּה מִרְבַּבַת קִדְשׁ.

מַה זֶה וְאַתָּה מִרְבַּבַת קִדְשׁ? שְׂשֻׁנֵינוּ, בְּשַׁרְצָה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, בָּאוּ
 מִחֲנוֹת שֶׁל מִלְּאֲכִים עֲלִיזִים. פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים
 ח) ה' אֲדַלְּנֵנוּ מִתְּ אֲדִיר שִׁמְךָ בְּכֹל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנָּה
 הוֹדֶךָ עַל הַשָּׁמַיִם, וְרָצוּ שֶׁתּוֹרָה תִּנָּתֵן לָהֶם.

אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִי יֵשׁ בְּכֶם מָוֶת?
 שְׂפָתוֹב (במדבר יט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל. (דברים
 כא) וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא מִשְׁפַּט מָוֶת וְהוֹמַת. יֵשׁ
 בֵּינֵיכֶם חֲטָא? וְכִי אַתֶּם צְרִיכִים דִּינִים? יֵשׁ בֵּינֵיכֶם
 גְּזוּל אוֹ גְּנֻבָה? שְׂפָתוֹב (שמות כ) לֹא תִגְנֹב. יֵשׁ בֵּינֵיכֶם
 נָשִׁים? שְׂפָתוֹב לֹא תִנְאַף. יֵשׁ בֵּינֵיכֶם שְׂקָר?
 שְׂפָתוֹב לֹא תַעֲנֶה בְרַעְדָּךְ עַד שְׂקָר. יֵשׁ בֵּינֵיכֶם
 חֲמֻדָּה? שְׂפָתוֹב לֹא תִחְמַד. אוֹ לְשֵׁם מָה אַתֶּם
 רוֹצִים תּוֹרָה? מִיָּד פִּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים ח) ה' אֲדַלְּגֵנוּ
 מִן אֲדִיר שָׁמַיִם כָּכֹל הָאָרֶץ. וְאֵלֹהֵי אֲשֶׁר תִּנְהַ תוֹדֶד
 עַל הַשָּׁמַיִם לֹא כָתוּב. וְעַל כֵּן וְאַתָּה מִרְבַּבֵּת
 קִדְשׁ, אוֹ מִיָּמִינוּ אֵשׁ דַּת לָמוֹ.

רַבִּי יוֹסִי בַּאֲר פְּסוּק זֶה בְּשִׁירָדָה שְׂכִינָה לְגִלוֹת
 מִצָּרִים, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, פְּסוּק זֶה עַל סוּד
 יְחוּד הָאֵמוּנָה נְאֻמָּה. אֲתִי מִלְבָּנוֹן כְּלָה, הַקּוֹל אָמַר
 לְדַבּוֹר אֲתִי, מִשּׁוֹם שְׁחֵרֵי קוֹל כָּא לְדַבּוֹר, וּמִנְהִיגוֹ
 עֲמוֹ לְהִיּוֹת כְּאַחַד בְּלֵי פִרוּד כְּלָל, מִשּׁוֹם שְׂקוֹל
 הוּא כְּלָל, דַּבּוֹר הוּא פֶּרַט, וְלִכְּן כְּלָל הַצְּטֻרָד
 לְפֶרַט, וּפֶרַט הַצְּטֻרָד לְכְּלָל, שְׁחֵרֵי אִיִּן קוֹל בְּלֵי

דבור, ואין דבור בלי קול. ועל זה אתי מלכנון
בְּלָה וְגו', שְׁעַקֵּר שְׁנֵיהֶם בָּאִים מִלְכָּנון.

תְּשׁוּרֵי מֵרֵאשׁ אֲמָנָה - זְהוּ גְרוֹן שְׁמֵשׁ יוֹצֵאת
רוּחַ לְהַשְׁלִים לְכָל, (בְּלָה) מְסוֹד הַלְכָּנון
הַנְּסֹתָר וְהַגְּנוּי. מֵרֵאשׁ שְׁנִיר וְחֶרְמוֹן - זֹהִי לְשׁוֹן
רֵאשׁ וְאֲמִצֵּעַ, שְׁחֹתְכַת אֶת הַדְּבוּר. מְמַעֲנוֹת
אֲרִיזוֹת - אֵלֶּה הֵם שְׁנַיִם. מִחֶרְרֵי נְמָרִים - אֵלֶּה הֵם
שְׁפָתַיִם, הַשְּׁלֵמוֹת שְׁפָתָם נְשָׁלֵם הַדְּבוּר.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי חֵיִיא פָּתַח, (מְשָׁלֵי בַג)
אֵל תִּלְחֵם אֶת לֶחֶם רַע עֵינַי וְאֵל תִּתְּאוּ
לְמַטְעַמְתֵּינוּ. אֵל תִּלְחֵם אֶת לֶחֶם רַע עֵינַי - מִשּׁוּם
שֶׁלֶחֶם אִו הִנָּאָה מֵאֹתוֹ אִישׁ שֶׁהוּא רַע עֵינַי, אִינוּ
בְּדַאי לֶאֱכֹל וְלִהְנוֹת מִמֶּנּוּ. שְׂאֵלוֹ כְּשֶׁיִּרְדּוּ יִשְׂרָאֵל
לְמִצְרַיִם לֹא טָעְמוֹ לֶחֶם שֶׁל הַמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ
נִשְׁאָרִים בְּגִלוֹת, וְלֹא הָיוּ מְצִיקִים לֶחֶם הַמִּצְרַיִם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, וְחֶרִי נְגוּרָה גְּזוּרָה? אָמַר לוֹ,
הַכֹּל הוּא בְּרֵאוֹי, שְׁחֶרִי לֹא נְגוּר דְּזָקָא
בְּמִצְרַיִם, שְׁחֶרִי לֹא כְּתוּב כִּי גַר יִהְיֶה זְרַעְדֵּי בְּאֶרֶץ

מִצָּרִים, אֲלֵא (בראשית טו) בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְאִכְלוּ
בְּאֶרֶץ אַחֲרָת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִי שֶׁהוּא בֹּעֵל נֶפֶשׁ, (לא יאכל עם
אָדָם) שֶׁמֵּאֲכָלוּ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר שָׂאָר בְּנֵי אָדָם,
אוּ מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרַי מֵעֵינִי, אִם יִפְגַּשׁ פְּאוֹתוֹ רַע עֵינִי,
יִשְׁחַט עֲצָמוֹ וְלֹא יֹאכַל מִלְחָמוֹ, שְׂאִין לָחֶם רַע
בְּעוֹלָם חוּץ מֵאוֹתוֹ לָחֶם שֶׁל בֹּעֵל עֵינֵי הָרַע. מַה
בְּתוֹב? כִּי לֹא יוּכְלוּן הַמִּצְרִים לֶאֱכֹל אֶת הָעֵבְרִים
לָחֶם כִּי תוֹעֵבָה הִיא לְמִצְרַיִם. הֲרִי לָךְ לָחֶם שֶׁל
רַע עֵינִי.

שְׁלֵשָׁה הֵם שְׂדוּחִים שְׂכִינָה מִן הָעוֹלָם וְגוֹרָמִים
שְׂדֵיִירוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא יִהְיֶה
בְּעוֹלָם וּבְנֵי אָדָם צוֹנְחִים וְלֹא נִשְׁמַע קוֹלָם, וְאֵלֶּה
הֵם: מִי ^(דף ג ע"ב) שֶׁשׁוֹכֵב עִם נְדָה, מִשׁוּם שְׂאִין טְמֵאָה
חֻזְקָה בְּעוֹלָם חוּץ מִטְּמֵאֵת הַנְּדָה, וְטְמֵאֵת הַנְּדָה
קָשָׁה מְכֹל טְמֵאָה בְּעוֹלָם. הוּא נְטֵמָא, וְכֹל
הַמִּתְקַרְבִּים אֵלָיו נְטֵמָאִים עִמוֹ. בְּכֹל מְקוֹם
שֶׁהוֹלְכִים, נְדַחִית שְׂכִינָה מִלְּפָנֵיהֶם.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁנוּרִם צָרוֹת רְעוֹת עַל עֲצָמוֹ וְעַל
 אוֹתוֹ זָרַע שְׁיוֹלִיד. שְׁכִינֹן שְׁיִקְרַב אָדָם לְנִדְהָ,
 אוֹתָהּ טְמֵאָה קוֹפְצַת עָלָיו וְנִשְׁאַרְתַּ בְּכָל אֵיבָרָיו,
 אוֹתוֹ זָרַע שְׁיוֹלִיד בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, (טְמֵאִים) מוֹשְׁכִים
 עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה, וְכָל יָמָיו יִהְיֶה בְּטְמֵאָה, שְׁחֵרֵי
 הַבְּנִין וְהַיְסוּד שְׁלוֹ הוּא בְּטְמֵאָה רַבָּה וְתִקְיָפָה מְכָל
 טְמֵאָה שְׁפִעוּלָם, שְׁמִיד שְׁקָרַב אָדָם לְנִדְהָ, אוֹתָהּ
 טְמֵאָה קוֹפְצַת עָלָיו, שְׁפֵתוֹב (ויקרא ט) וְתֵהִי נִדְתָּהּ
 עָלָיו.

מִי שְׁשׁוֹכֵב עִם בַּת אֵל גֵּכָר, שְׁמִכְנִים בְּרִית קִדְשׁ
 וְאוֹת הַבְּרִית לְרִשׁוֹת אַחֲרָת, שְׁפֵתוֹב וּבְעַל בַּת
 אֵל גֵּכָר, וְשְׁנִינוֹ שְׁאִין קִנְאָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא חוּץ מִקְנְאָה שֶׁל בְּרִית קִדְשׁ, שְׁחֵיָא בְּרִית שֶׁל
 הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ וְסוּד הָאֱמוּנָה. מַה פֵּתוֹב? (כמדבר כה)
 וַיִּחַל הָעָם לְזִנוֹת אֵל בְּנֹת מוֹאָב. מִיָּד - וַיִּחַר אַף
 ה' בְּיִשְׂרָאֵל.

רְאִישֵׁי הָעָם שְׁיִוְדָעִים וְלֹא מוֹחִים בִּידֵיהֶם, נִעְנְשִׁים
 בְּתַחֲלָה, שְׁפֵתוֹב קַח אֶת כָּל רְאִישֵׁי הָעָם

והוקע אותם לה' נגד השמש. רבי אבא אמר, מה זה נגד השמש? נגד חברית שנקראת שמש, ועליה נאמר (תהלים פד) כי שמש ומגן ה' אלהים. שמש ומגן - זו ברית קדש. מה שמש זורח ומאיר לעולם, אף כף ברית קדש זורח ומאיר את גוף האדם. מגן - מה מגן הוא כפי להגן על האדם, אף כף ברית קדש מגנה על האדם, ומי ששומר אותה, אין נזק בעולם שיוכל לקרב אליו, וזהו נגד השמש.

ראשי העם יתפסו בכל דור ודור פחטא זה, אם יודעים ולא מקנאים לו, משום שחובה זו עליהם לקנא לקדוש ברוך הוא בברית הזאת, מי שפוכנים קדשה זו לרשות אחרת, עליו כותב (שמות ב) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי ה' אלהיך אל קנא. ותכל קנאה אחת. ולכן נדחית שכונה מלפניו. מי שמשקר בברית קדש שחתומה בבשר האדם, באלו משקר בשם הקדוש ברוך הוא. מי שמשקר בחותם המלך, משקר במלך, ואין לו

חֶלֶק בְּאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִם לֹא בְּכַח תְּשׁוּבָה מִתְּמַדָּת

(יתרה).

רַבִּי יוֹסִי פָתַח וְאָמַר, (שמואל א יב) וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם וְגו'. וַיַּעֲזְבוּ אֶת ה'. מַה זֶה וַיִּשְׁכְּחוּ וַיַּעֲזְבוּ? שָׁדָחוּ מֵהֶם בְּרִית קֹדֶשׁ, שָׁמְלוּ וְלֹא פָרְעוּ, עַד שֶׁבָּאָה דְבוּרָה וְנִדְבָה בָּזָה אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שופטים ה) בַּפָּרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהַתְּנַדֵּב עִם בָּרְכוּ ה'.

מִי שֶׁהוֹרֵג בְּנוֹ, אוֹתוֹ עֶבֶר שְׂאֵשְׁתּוֹ הַתַּעֲבָרָה, וְגוֹרֵם לְהָרְגוֹ בְּמַעֲיָה, שְׁפוֹתֵר בְּנִינּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאֲמָנוֹת שָׁלוֹם. יֵשׁ מִי שֶׁהוֹרֵג אָדָם, וְזֶה הוֹרֵג בְּנוֹ.

שְׁלֵשׁ רָעוֹת עוֹשֶׂה שָׂכָל הָעוֹלָם לֹא יָכוֹל לְסַבֵּל, וְעַל זֶה הָעוֹלָם מִתְּמוּנָג לְאִט לְאִט, וְלֹא יִדוּעַ לָמָּה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַתֵּלֵק מִהָעוֹלָם, וְחָרַב וְרָעַב וּמָוֶת בָּאִים עַל הָעוֹלָם, וְאֵלֶּה הֵם: הוֹרֵג בְּנוֹ, סוֹתֵר בְּנִין תְּמָלְדֵי. וְדוֹחָה אֶת הַשְּׂכִינָה, שֶׁהוֹלְכֵת וּמְשׁוֹטְטֵת בְּעוֹלָם וְלֹא מוֹצֵאת מְנוּחָה,

וְעַל (ה) אֱלוֹהַי רוּחַ (רוחות) הַקֹּדֶשׁ (עוֹשֶׂה) בּוֹכָה, וְהַעוֹלָם
נִדוּן בְּכָל הַדֵּינִים הַלָּלוּ. אֹי לְאוֹתוֹ הָאִישׁ, אֹי לוֹ!
טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא בְּעוֹלָם!

אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שָׂאֵף עַל גַּב שִׁהוּ בְּגִלוֹת
מִצְרַיִם, נִשְׁמְרוּ מִכָּל שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהֵ -
מִנְדָּה, מִבֵּית אֵל נִכְר, וּמִהַרְג שֶׁל זֶרַעַם, וְהַשְׁתַּדְּלוּ
בְּפִרְהֶסְיָא בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה. שָׂאֵף עַל גַּב שִׁנְגִּזְרָה
הַגְּזִזְרָה כָּל הַבֵּן הַיְלֹוד הַיֵּאֲרָה תִּשְׁלִיכְהוּ, לֹא נִמְצָא
בֵּינֵיהֶם מִי שֶׁהוֹרֵג עֶבֶר בְּמַעֵי אִשָּׁה, כָּל שִׁפְנֵי אַחֵר
כָּד. וּבּוֹכוֹת זֹו יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוֹת.

מִנְדָּה - שִׁשְׁנָה רַבֵּי תִיָּא, מַה (דף ד ע"א) שְׁפָתוֹב (שמות
לח) וַיַּעַשׂ אֵת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֵת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת
בְּמִרְאֵת הַצַּבֹּאֵת. מִפְּנֵי מָה זָכוּ נָשִׁים לָזֶה? מִשּׁוֹם
שִׁשְׁמְרוּ עֲצָמָן בְּגִלוֹת מִצְרַיִם, שֶׁלֹּא־אֵחֵר שִׁנְטִהֲרוּ הָיוּ
בְּאוֹת מְקֻשָּׁמוֹת, וּמִסְתַּכְּלוֹת בְּמִרְאֵה בְּבַעֲלֵיהֶן,
וּמַעוֹרְרוֹת אוֹתָם לְפִרְיָה וּרְבִיָּה.

מִבֵּית אֵל נִכְר - שְׁפָתוֹב יֵצְאוּ כָּל צַבֹּאוֹת ה' וְגו',
וּבְתוֹב (תהלים קכב) שְׁבִטֵי יְהוָה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל.

עדות לישראל ודאי. ואלה שמות בני ישראל.
שכתי בני ישראל. דבר אל בני ישראל.

ואם תאמר, והרי פתוב והוא בן איש מצרי? הרי
ודאי אחד היתה, ופרסמו הפתוב, שפתוב
(ויקרא כד) והוא בן איש מצרי וגו', ושם אמו שלמית
בת דברי למטה דן. פריה ורביה - שפתוב ובני
ישראל פרו וישרצו וירבו וגו'. ומכל אלה נשמרו
ישראל. בני ישראל נכנסו - בני ישראל יצאו. זהו
שפתוב ואלה שמות בני ישראל וגו'.

ואלה שמות בני ישראל. רבי אלעזר ורבי יוסי
היו הולכים בדרך. עד שהיו הולכים, אמר
רבי אלעזר לרבי יוסי, פתח פיך ויאירו דבריך.
אמר לו, נוח לפני מר שאשאל דבר אחד שקשה
לי? הרי שמעתי מהמנורה הקדושה שהיה אומר,
ואלה שמות בני ישראל - ישראל סבא, כל אותם
חילות ומחנות שהיו יורדים לגלות עם יעקב,
שפתוב את יעקב. מה זה שפתוב איש וביתו
באו? אמר לו, ודאי זה כהן, אלא הרי שנינו, כל

הַמְקַבֵּל מֵאַחֵר, הוּא בֵּית לְאוֹתוֹ שְׁנַתָּן, וְעַל זֶה
אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (מלכים א ט) וַיְהִי כְּבָלוֹת
שְׁלֹמֹה לְבָנוֹת אֶת בֵּית ה', וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ
וְגו'. וְכִי בִּיּוֹן שָׁאֵמַר אֶת בֵּית ה', מַה זֶה וְאֶת בֵּית
הַמֶּלֶךְ? אִם בְּשִׁבִיל שְׁלֹמֹה זֶה נֶאֱמַר - לֹא כֹּדֵ!
אֵלֶּא בֵּית ה' זֶה בֵּית הַמְּקַדָּשׁ, וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ זֶה
קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים.

בֵּית ה' שֶׁהוּא בֵּית הַמְּקַדָּשׁ, כְּמוֹ עֲזָרוֹת וּלְשָׁכוֹת
וּבֵית הָאוֹלָם וְהַדְּבִיר, זֶה בֵּית הַמְּקַדָּשׁ, וְדַאי
נִקְרָא בֵּית ה'. בֵּית הַמֶּלֶךְ - זֶה קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים,
שֶׁהוּא הַפְּנִימִי שֶׁל הַכֹּל, הַמֶּלֶךְ סִתָּם. מֶלֶךְ זֶה, אִף
עַל גַּב שֶׁהוּא מֶלֶךְ עֲלִיוֹן, הוּא נִקְבָּה אֵל נִקְבָּה
הָעֲלִיוֹנָה, נְסֻתָּת הַכֹּל. וְאִף עַל גַּב שֶׁהוּא נִקְבָּה,
הוּא זָכָר לְמֶלֶךְ שְׁלֵמָטָה, וְלִכְּנֵן הַכֹּל כְּמוֹ זֶה וְעַל
זֶה, תַּחְתּוֹנִים, בְּסוּד זֶה פָּתוּב בָּהֶם אִישׁ וּבֵיתוֹ
בָּאוּ.

וַאֲלֵה שְׁמוֹת. רַבִּי [אַלְעָזָר] יוֹסִי פָתַח וַאֲמַר (שיר ד) בֵּן
 נָעוּל אֲחֵתִי כִּלְה גַל נָעוּל מֵעֵין חֲתוּם. בֵּן
 נָעוּל - זוּ כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא בֵּן נָעוּל. שְׁאֲמַר
 רַבִּי אַלְעָזָר, מָה תִּזְנ תִּזְנ צְרִיךְ לְשֹׁמֵר, לְעֵדֵר
 וּלְהַשְׁקוֹת וּלְזֹמֵר - כִּי כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לְעֵדֵר
 וּלְשֹׁמֵר וּלְהַשְׁקוֹת וּלְזֹמֵר, וּנְקִרְאת בֵּן, וּנְקִרְאת
 כְּרָם. מָה תְּכָרֵם תִּזְנ צְרִיךְ לְעֵדֵר וּלְהַשְׁקוֹת וּלְזֹמֵר
 וּלְחַפֵּר - כִּי יִשְׂרָאֵל. וְהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה ה) כִּי כְּרָם
 ה' צִבְאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב וַיַּעֲזֹבְהוּ וַיִּסְקְלֵהוּ
 וַגּו'.

תוֹסֶפֶת

מִשְׁנָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָנוּ פּוֹקְחִים עֵינֵינוּ
 רוֹאִים, גַּלְגְּלֵי מְרַכְבָּה הַקְּדוּשָׁה נוֹסְעִים
 בְּמִסְעוֹתֵיהֶם, וְקוֹל שִׁירָה מְבַשְּׂמַת לְאֲזָנִים, יָפָה
 לְלֵב, עוֹלָה וַיּוֹרְדָת, הוֹלְכָת וְלֹא נוֹסְעָת, מְזַדְעָזְעִים
 אֶלֶף אֶלְפִים וְרַבּוֹא רַבָּבוֹת, וּפּוֹתְחִים בְּשִׁירָה
 מִלְמַטָּה לְמַעְלָה.

לְקוֹל הַנְּעִימוֹת הַזֶּה עוֹמְדִים מִי שְׁעוֹמְדִים,
 וּמִתְכַּנְּסִים בְּהַתְכַּנְּסוֹת לְצַד הַיָּמִין, אֲרַבַּע
 מֵאוֹת וַחֲמֵשִׁים אֶלֶף בְּעַלֵּי עֵינַיִם. רוֹאִים וְלֹא
 רוֹאִים. עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם. שְׁנֵי צַדָּדִים אַחֲרֵים
 מִתְּלַבְּנִים (מִתְּהַבְּבִים) בְּשִׁבְלָם, וּלְצַד שְׂמָאל מֵאֲתֵים
 וַחֲמֵשִׁים אֶלֶף.

אוֹתָם בְּעַלֵּי יְבֻבָה מִיַּבְּבִים וּמִיִּלְלִים מִמְּקוֹם בֵּית
 מוֹשֶׁבָם, פּוֹתְחִים בְּדִין וּמַסִּימִים בְּדִין.
 מִיַּבְּבִים שְׁנִית, וְדִין יוֹשֵׁב, וּסְפָרִים נִפְתָּחִים. בְּאוֹתָהּ
 שָׁעָה עוֹלָה בְּעַל הַדִּין שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְיוֹשֵׁב עַל
 כִּסֵּא דִין, וְשִׁירָה שׁוֹכֶכֶת עַד שְׁלֹא יִסְתִּים הַדִּין.
 סוֹבְבִים בְּעַלֵּי הָעֵינַיִם שְׁלֹצַד יָמִין, וְעַמָּם (דף ד ע"ב)
 שְׂמוֹנָה עָשָׂר אֶלֶף תּוֹקְעִים, וְלֹא מִיַּבְּבִים וְלֹא
 מִיִּלְלִים (ס"א לֹא מִיִּלְלִין וְלֹא מִיַּבְּבִין) וּפּוֹתְחִים בְּשִׁירָה.
 מוֹדְעוֹעִים מֵאֲתֵים וַחֲמֵשִׁים אֶלֶף בְּעַלֵּי יְבֻבָה.

תּוֹקְעַ שְׁנִית וְלֹא מִיַּבְּבִים (וְלֹא מִיַּבְּבִים וְלֹא מִיִּלְלִים). נוֹסֵעַ
 הַפְּטָרוֹן מֵאוֹתוֹ כִּסֵּא וְיוֹשֵׁב כִּסֵּא

הַוַּתְּרַנּוּת. בְּאוֹתוֹ זְמַן הָיָה (הוּא) מְזַכֵּיר אִשׁ קְדוֹשׁ
עֲלִיּוֹן וְגָדוֹל, שֶׁבְּאוֹתוֹ אִשׁ יֵשׁ חַיִּים לְכֹל.

פָּתַח וְאָמַר פַּעַם אַחַת יו"ד ה"א וי"ו ה"א (יו"ד ה"א
וּא"ו ה"א), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד) וַיִּקְרָא בְּשֵׁם
ה'. פּוֹתְחִים כְּבִתְחֵלָה בְּעֲלֵי גִלְגָּלִים קְדוֹשִׁים, וְאֵלֶּה
אֱלֹפִים וְרַבּוֹא רְבִבּוֹת, וְאוֹמְרִים שִׁירָה, מְשַׁבְּחִים
וְאוֹמְרִים, כְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹם בֵּית שְׁכִינָתוֹ.

כָּא אוֹתוֹ הֶגֶן, שֶׁהֵיְתָה (שְׁהִיא) שְׁמוֹרָה בְּמֵאֲתָיִם
וַחֲמִשִּׁים עוֹלָמוֹת, הִיא שְׁכִינָה נִכְבְּדָה בְּזִיּוּהָ,
שִׁיּוּצֵאת מִזִּיּוֹ לְזִיּוֹ, וְזִיּוּהָ שׁוֹפֵעַ מִמֶּנָּה לְאַרְבָּעָה
צְדָדִים רְאִשִׁים לְרֵאשׁוֹנִים (לְקִיּוּם). מֵאוֹתוֹ זִיּוֹ יוֹצֵא
(נִמְשָׁדָה) לְכֹל אוֹתָם לְמִטָּה, וְהִיא נִקְרֵאת גֵּן עֵדֶן.

פָּתַח שְׁנֵית אוֹתוֹ זָקֵן, הַפְּטָרוֹן שֶׁל הַכֹּל, וּמְזַכֵּיר
שְׁמוֹ יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, וּבְכֹל פּוֹתְחִים
בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת תְּרַחֲמִים. מִי רָאָה כָּל
הַתְּקִיפִים הַלָּלוּ, רָמִים שֶׁל רָמִים, תְּקִיפִים שֶׁל
תְּקִיפִים, מְרַבֵּבּוֹת קְדוֹשִׁים, וְשָׁמַיִם וְכֹל חִילִיָּהֶם,
מוֹדְעִזְעִים וּמִתְחַלְחָלִים בְּאִימָה רַבָּה, מְשַׁבְּחִים אֶת

הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ וְאוֹמְרִים שִׁירָה. אֲשֶׁרֵיהֶם נִשְׁמוֹת
הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם בְּאוֹתוֹ הָעֶדוּן וַיּוֹדְעִים אֶת זֶה, עַל
זֶה נֶאֱמַר (יִרְמִיָּה י') מִי לֹא יִירָאֶךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לָךְ
יִאָּתֶה וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּשִׁירְדָה שְׂכִינָה לְמִצְרַיִם, יְרָדָה
חַיָּה אַחַת שֶׁשָּׁמָּה יִשְׂרָאֵל בְּדִיוֹקָן אוֹתוֹ
הַזִּיקוֹ, וְאַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם שְׁמָשִׁים קְדוֹשִׁים עָמוּ, וְכָל
אֶחָד וְאַחַד אוֹת קְדוֹשָׁה עָמוּ מִהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְכָל־
יְרָדוּ עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם. זֶהוּ שְׂכַתוֹב וְאַלְהַ שְׁמוֹת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה אֶת יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, מִמִּשְׁמַע שֶׁאָמַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כֵּן אֶת
יַעֲקֹב, וְלֹא נֶאֱמַר אֹתוֹ.

שָׂאֵל רַבִּי יְהוּדָה אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן,
[אָמַר לוֹ] בֵּינוֹן שֶׁשָּׁמַעְתָּ מֵאַבְיָד אֶת פְּרֻשַׁת
וְאַלְהַ שְׁמוֹת בְּסוּד עֲלִיּוֹן, מַה זֶה שֶׁאָמַר אִישׁ וּבֵיתוֹ
בָּאוּ? אָמַר לוֹ, אוֹתָהּ מְלָה שֶׁחָיָה אוֹמֵר אֲבָא, אֵלּוֹ
הֵם מְלֶאכִים עֲלִיוֹנִים, שֶׁהֵם מַעַל הַתְּחִתּוֹנִים מֵהֵם.
זֶהוּ שְׂכַתוֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. וְכֵן אָמַר אֲבָא, כָּל

אוֹתָם מִלְאָכִים שְׁבַדְרָנָה עֲלִיזָנָה, נִקְרְאִים גְּבָרִים
 וְזָבִיבִים, וְאוֹתָם שְׁבַדְרָנָה תַּחְתּוֹנָה מֵהֶם, נִקְרְאִים
 (בְּכַבּוֹת) בֵּית, שְׂאֵשָׁה נִקְבָּה שְׁמִקְכָּלֶת מִן הַזָּכָר.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה עוֹמֵד לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי
 שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, שְׂכִינָה יֵרְדָה עִם יַעֲקֹב
 לְמִצְרַיִם? אָמַר לוֹ, וְלֹא? וְהָרִי פָתוּב (בראשית מו)
 אֲנֹכִי אֵרֵד עִמָּךְ. אָמַר לוֹ, בֵּא תִרְאֶה, שְׂכִינָה יֵרְדָה
 לְמִצְרַיִם אֵת יַעֲקֹב, וְיֵשֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף מְרַכְּבוֹת
 קְדוּשׁוֹת [אַחֲרוֹת] עִמָּה, וְהֵינּוּ מֵה שְׁכַתוּב בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת
 אֶלֶף רַגְלֵי. שְׁנֵינּוּ, שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף מְרַכְּבוֹת
 קְדוּשׁוֹת יֵרְדוּ עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, וְכֻלָּם עָלוּ מִשָּׁם
 בְּשִׁיעָאוֹ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְהוּוֹ שְׁכַתוּב (שמות יב)
 וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִרְעַמְסֵם סִכְתָּה בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת
 אֶלֶף רַגְלֵי וְגו'. שֵׁשׁ מֵאוֹת לֹא נֶאֱמַר, אֶלֶּא בְּשֵׁשׁ
 מֵאוֹת. כִּמוֹ שְׁיִיעָאוֹ אֱלֹהִים, כִּדְּ יִיעָאוֹ אֱלֹהִים.

וּבֵּא רֵאָה סוּד הַדְּבָר, בְּזִמְנֵי שְׁיִיעָאוֹ הַמְרַכְּבוֹת
 הַקְּדוּשׁוֹת הִלְלוּ וְהִמְחִנּוּת הַקְּדוּשִׁים, רָאוּ
 יִשְׂרָאֵל וַיִּדְעוּ שֶׁהֵם מִתְעַכְּבִים בְּשִׁבְלֵם, וְכֻלָּ

החפזון שעשו ישראל היה בגללם, והינו שכתוב
 ולא יכלו להתמהמה, היה לו לומר ולא רצו
 להתמהמה, אבל לא כתוב אלא ולא יכלו. ונודעו
 (אז נודע) ממש, שכל בני ישראל היו בני ישראל של
 הרקיע, והינו מה שכתוב בני ישראל הבאים
 מצרימה את יעקב, ועל זה לא נאמר ואלה שמות
 בני ישראל הבאים מצרימה אתו, אלא ואלה
 שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב.
 הבאים מצרימה פראשונה, ועם מי? את יעקב.

אמר רבי יהודה, [נ"א רבי יצחק] [נ"א רבי יוסי] קל וחומר,
 ומה בשנצל יעקב מלבן פתוב (בראשית לב)
 ויעקב הלך לדרך ויפגעו בו מלאכי אלהים -
 בשירד לגלות ותקדוש פרוץ הוא אמר אנכי ארד
 עמך מצרימה, (דף ה ע"א) אינו דין שחזאיל ותפטרון
 יורד, שירדו גם שמשיו עמו? הינו שכתוב הבאים
 מצרימה את יעקב. רבי יעקב מכפר חנן אמר
 משמו של רבי אבא, מי הם בני ישראל של כאן?
 אותם שנקראו בני ישראל ממש.

רַבִּי אֵבָא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מז) לָכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת
 יְיָ אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ, אֵל תִּקְרֵי שְׁמוֹת
 אֵלֶּה שְׁמוֹת. וְהוֹלִיךְ זֶה פְּנֵה, שְׁאָמַר רַבִּי חֲזִיא, כְּמוֹ
 בְּרַקִּיעַ עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ. בְּרַקִּיעַ יֵשׁ
 שְׁמוֹת קְדוֹשִׁים, וּבְאֶרֶץ יֵשׁ שְׁמוֹת קְדוֹשִׁים.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה [ב"א רבִּי יוֹסִי], בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁיָּרַד יַעֲקֹב
 לְמִצְרַיִם, יָרְדוּ עִמּוֹ שְׁשִׁים רְבּוּא מְלֹאכִים
 עֲלִיזִים. רַבִּי יְהוֹדָה פָּתַח, הִנֵּה מִטָּתוֹ שָׁלְשָׁלְמָה
 שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב וְגו', שְׁלֹשָׁנִים שְׁחֻקוֹקִים
 בְּמִפְתָּח, סוֹכְבִים בְּמְקוֹמוֹ הַשְּׁלֹשָׁנִים בְּשַׁבִּיעֵי,
 וְחֻקוֹקִים בְּשִׁשִּׁי. זֶהוּ שְׁפָתוֹב שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב
 לָהּ.

הִנֵּה מִטָּתוֹ - זוֹהִי שְׁכִינָה. שְׁלְשָׁלְמָה - הַמְּלֶכֶד
 שְׁחֻקוֹקִים שָׁלוֹ. שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ -
 אֵלוֹ הֵם שְׁשִׁים רְבּוּא מְלֹאכִים עֲלִיזִים, שֶׁהֵם מִחִיל
 הַשְּׁכִינָה שֶׁיָּרְדָה עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם. מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל
 - יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמְעָלָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְגו', אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ - הֵם וּמְנַהֲגֵיהֶם.

רַבִּי חֵיִיא הָיָה הוֹלֵךְ מֵאוּשָׁא לְלוּד, וְהָיָה רוֹכֵב עַל
 חֲמֹר, וְהָיָה רַבִּי יוֹסִי עִמּוֹ. יָרַד רַבִּי חֵיִיא
 וְתַפֵּס יְדֵי רַבִּי יוֹסִי. אָמַר לוֹ, אִם פָּנֵי הָעוֹלָם הָיוּ
 יוֹדְעִים כְּבוֹדוֹ הָרַב שֶׁל יַעֲקֹב בְּשָׁעָה שְׁאָמַר לוֹ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲנֹכִי אֵרֵד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה, הָיוּ
 מְלַחֲכִים אֶת הָעָפָר שֶׁלֹּשׁ פְּרָסָאוֹת קְרוֹב לְקַבְּרוֹ,
 שֶׁכָּךְ מְפָרְשִׁים מוֹרֵינוּ גְדוּלֵי עוֹלָם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה,
 כְּתוּב (שמות ח) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לְקִרְאֵת חֲתָנּוּ, אֲהֲרֹן רֹאֵה
 שְׁמֹשֶׁה יוֹצֵא, וַיֵּצֵא עִמּוֹ, וְאֶלְעָזָר וּנְשֵׁיָאִים וּזְקֵנִים
 יֵצְאוּ עִמּוֹ, רֵאשֵׁי אָבוֹת וּקְרוֹאֵי הָעֵדָה, וְכָל יִשְׂרָאֵל
 יֵצְאוּ עִמָּם. נִמְצָא שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם יֵצְאוּ לְקִרְאֵת
 יְתָרוֹ. מִי רֹאֵה אֶת מֹשֶׁה יוֹצֵא וְלֹא יֵצֵא? אֶת אֲהֲרֹן
 וְהַגְּדוֹלִים שִׁיּוֹצְאִים וְהוּא לֹא יֵצֵא? נִמְצָא שֶׁכֻּלָּל
 מֹשֶׁה יֵצְאוּ כֻּלָּם. וּמָה אִם בְּשִׁבִיל מֹשֶׁה כֹּךְ -
 בְּשִׁבִיל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁאָמַר אֲנֹכִי אֵרֵד עִמָּךְ
 מִצְרַיִמָּה עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגַשׁ בָּהֶם רַבִּי אַבְא. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, תְּרֵי שְׂבִינָה פָּאן, שְׁאֲחָד מִבַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה
 עָמְנוּ. אָמַר רַבִּי אַבְא, בְּמָה עִסְקַתֶּם? אָמַר רַבִּי

יוֹסִי, בַּפֶּסוּק הַזֶּה שְׁפָתוֹב אֲנֹכִי אֵרָד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה וְגו'. בְּשִׁירְד יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, שְׁפָתוֹב וְיֵאלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִמָּה, אֶתָּה לָמַד שְׁכָלָם יָרְדוּ עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְא, וְזֶה הָיָה לְחוּד? פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) הָיָה הָיָה דְבַר ה' אֵל יַחֲזַקְאֵל בֶּן בּוּזִי הַכְּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל גַּהַר כְּבָר. שְׁלֹשׁ קְשׁוּיֹת כָּאֵן, אֶחָד - שְׁשָׁנִינוּ שְׁאִין שְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּחוּץ לְאֶרֶץ, וְאַחַת - שְׁלֹא הָיָה נְאֻמָּן כְּמִשָּׁה, שְׁפָתוֹב בּוֹ (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נְאֻמָּן הוּא, וְהוּא גָלָה וּפְרָסָם אֶת כָּל גְּנוּזֵי הַמֶּלֶךְ, וְאַחַת - שְׁנִדְרָאָה בְּמִי שְׁלֹא שָׁלַם בְּדַעְתּוֹ.

אֵלֶּא כֶּךָ הַסְּקֵנוּ בְּמִשְׁנַתְנוּ, חַם וְחֲלִילָה, שְׁהָרִי יַחֲזַקְאֵל הָיָה נְבִיא שְׁלָם, וּבְרִשׁוֹתוֹ שָׁלַ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גָלָה כָּל מַה שְׁנָגְלָה, וְחֶכֶל הוּא הַצְּטֻרָה לְגִלוֹת וּלְפָרְסָם, עַל כָּל אֶחָד פִּי שְׁנַיִם מִמֶּה שְׁנָגְלָה. שְׁכָךְ שְׁנִינוּ, מִי שְׁרָגִיל לְסִבֵּל צֶעַר וְכו', וְחֶכֶל הַצְּטֻרָה, וּמַעוֹלָמִים לֹא עֹזֵב הַקְּדוּשׁ

בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּנִלוֹת, עַד שֶׁהָיָה כָּא לְדוֹר
 בְּמִדּוּרוֹ עִמָּהֶם, כָּל שָׁכֵן בְּיַעֲקֹב שֶׁהָיָה יוֹרֵד לְנִלוֹת,
 וְהִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנֵתוֹ וְקִדּוּשֵׁים עֲלִיוֹנִים
 [וּתְהִי תוֹנִים] וּמְרַכְּבוֹת, שֶׁכֻּלָּם יֵרְדוּ עִם יַעֲקֹב. זֶהוּ
 שֶׁכֶּתוּב הַפְּאִים מִצְרִימָה אֶת יַעֲקֹב.

דָּבָר אַחֵר, רַבִּי אֲבָא פִּתַח וְאָמַר, (שיר ד) אֲתִי
 מְלַכְנָנוּן כִּלְה אֲתִי מְלַכְנָנוּן תְּבוּאֵי. כֵּן וְרָאָה,
 אֲוִי לָהֶם לְבָנֵי אָדָם שְׁלֵא יוֹדְעִים וְלֹא מְשַׁנְיָחִים
 בְּכַבוֹד אֲדוֹנָם, שֶׁלְמִדְנָו, אָמַר רַבִּי יַצְחָק, בְּכֹל יוֹם
 וַיּוֹם יוֹצֵאת פֶּת קוֹל מִהַר חוֹרֵב וְאוֹמְרָת: אֲוִי לָהֶם
 לְבָרִיּוֹת מִעֲבוֹרֵת רַבּוֹנָם! אֲוִי לָהֶם לְבָרִיּוֹת
 מִעֲלָבוֹנָה (דף ה ע"ב) שֶׁל תּוֹרָה! שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֹּל
 מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמִסְגָּל מַעֲשִׂים
 טוֹבִים, יוֹרֵשׁ עוֹלָם שָׁלֵם. וְכֹל מִי שְׁלֵא מְשַׁתְּדֵל
 בַּתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא עוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים, לֹא
 יוֹרֵשׁ לֹא זֶה וְלֹא זֶה. וְהָרִי שְׁנִינוּ, יֵשׁ מִי שִׁיּוֹרֵשׁ
 עוֹלָמוֹ כְּפִי מְקוֹמוֹ וְכְפִי מַה שֶּׁרָאוּ לֹו. אָמַר רַבִּי
 יַצְחָק, לֹא שְׁנִינוּ אֶלָּא בְּמִי שֶׁאִין לֹו מַעֲשִׂים טוֹבִים
 כִּלְלֵי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֶלְמָלֵא הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם
אֶת הָאֱהָבָה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת
יִשְׂרָאֵל, הָיוּ שׂוֹאֲגִים בָּמוֹ כְּפִיר לְרוּף אֲחֵרָיו.
שְׁשַׁנִּינוּ, בְּשַׁעַה שְׁנִירַד יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, קָרָא הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְפַמְלִיָּה שְׁלוֹ וְאָמַר לָהֶם: בְּלָכֶם רָדוּ
לְמִצְרַיִם, וְאֲנִי אֶרְדַּע עִמָּכֶם. אָמְרָה שְׂכִינָה: רַבּוֹן
הָעוֹלָם, יֵשׁ צְבָאוֹת בְּלִי מֶלֶךְ? אָמַר לָהּ: אֲתִי
מְלַבְּנוֹן בְּלָה. מְלַבְּנוֹן - מִמְּקוֹם הָעֵדֶן, שְׁמַלְבָּן בְּכָל
מַעֲשָׂיו. בְּלָה - זוֹ שְׂכִינָה, שֶׁהִיא בָּמוֹ בְּלָה בְּחֻפָּה.
וְהוֹלֵךְ זֶה בָּמוֹ זֶה, שְׁשַׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה
זֶה שְׂפָתוֹב (במדבר ז) וַיְהִי בַיּוֹם בְּלַת מִשָּׁה? פְּתוֹב
בְּלַת, בַּיּוֹם שֶׁנִּבְנְנָה בְּלָה לְחֻפָּה, וּשְׂכִינָה זוֹ הַבְּלָה.
אֲתִי מְלַבְּנוֹן בְּלָה - מִמְּקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
שְׁלַמְעֵלָה. תְּשׁוּרִי מִרְאֵשׁ אֲמָנָה - מִרְאֵשׁ
שֶׁל מִי? מִרְאֵשֵׁיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָאֱמוּנָה, וּמִי הֵם?
יַעֲקֹב וּבָנָיו. מִרְאֵשׁ שְׁנִיר וְחֶרְמוֹן - שֵׁהֶם עֲתִידִים
לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שְׁלִי מֵהַר חֶרְמוֹן, וּלְהִגֵּן עֲלֵיהֶם
בְּגִלוֹתָם. מִמַּעַנּוֹת אֲרִיּוֹת - אֵלוֹ הֵם עַמִּים עוֹבְדֵי

עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, [נ"א בְּנֵי אָדָם שֶׁל אֲמוֹנָה] שְׂדוּמִים
 לְאֲרִיזוֹת וְנִמְרִים, שְׁמַעְנִים אוֹתָם בְּכָל עֲבוֹדַת קָשָׁה.
 רַבִּי אֲבָא אָמַר, אֲתִי מְלַבְּנוֹן פְּלָה וְגוֹ, וְכִי מְלַבְּנוֹן
 בָּאָה, וְהֲלֹא לְלַבְּנוֹן עוֹלָה? אֵלֶּא, אָמַר רַבִּי
 אֲבָא, בְּשַׁעַת שִׁירְדָּה שְׂכִינָה לְמַצְרַיִם, יָרְדוּ עִמָּה
 שְׂשִׁים רַבּוּא שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׂרֵת, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיַּעֲבֹר מִלְּכָם לְפָנֵיהֶם
 וְה' בְּרֵאשִׁים.

רַבִּי יֶצְחָק אָמַר, אֲתִי מְלַבְּנוֹן פְּלָה - זוֹהִי שְׂכִינָה.
 אֲתִי מְלַבְּנוֹן תְּבוּאֵי - מְמָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 שְׁלִמְעֵלָה. תְּשׁוּרֵי מְרֵאשׁ אֲמָנָה - מְמָקוֹם בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ שְׁלִמְעֵלָה וּמְמָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁלִמְטָה.
 שְׂאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵעוֹלָם לֹא זָוָה שְׂכִינָה מִכְּתַל
 הַמַּעְרָבִי שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁכַתוֹב (שִׁיר ב) תִּנֵּה זֶה
 עוֹמֵד אַחַת כְּתִלְנֹו, וְהוּא רֵאשׁ אֲמָנָה לְכָל הָעוֹלָם.
 מְרֵאשׁ שְׁנִיר וְחֶרְמוֹן - מְמָקוֹם שְׁתֵּתוּרָה יֶצְאָה
 לְעוֹלָם, וְלָמָּה? לְהַגִּן עַל יִשְׂרָאֵל. מְמַעֲנוֹת אֲרִיזוֹת
 - אֵלוֹ עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. רַבִּי

יִוָּדֵן אוֹמֵר, מִמְּעֹנֹת אֲרִיּוֹת - אֵלֹהֵי תִלְמִידֵי חֲכָמִים
שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בְּמַעֲוֹנֹת הַמְדַרְשׁוֹת וּבְכַתְּבֵי
כִּנְסוּיֹת, שֶׁהֵם אֲרִיּוֹת וְנִמְרִים בַּתּוֹרָה.

רַבִּי חֲזִיא הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנָי רַבִּי שְׂמַעוֹן, אָמַר לוֹ,
מָה רָאִיתָ הַתּוֹרָה לְמִנּוֹת אֶת פְּנֵי יַעֲקֹב,
שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן שְׁבַעִים,
שְׁכַתּוֹב כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרִימָה
שְׁבַעִים. וּמָה הַטַּעַם שְׁבַעִים וְלֹא יוֹתֵר? אָמַר לוֹ,
כִּנְגֹד שְׁבַעִים אֲמוֹת שֶׁהֵם בָּעוֹלָם, וְהֵם הָיוּ אֵמָּה
יַחֲדָה כִּנְגֹד כָּלָם.

וְעוֹד אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה, מִפְּתֻחוֹת שְׂמַאֲרִים (שְׂרִים)
עֲנָפִים יוֹשְׁבִים בְּמִסְעֵיהֶם (בְּצִלָּם), מְמַנִּים עַל
שְׁבַעִים עַמִּים, יוֹצְאִים מִתְרִיסֵר חֲקִיקוֹת וְקִשּׁוּרִים
שְׂמִסְתּוֹכְבִים בְּמִסְעוֹתֵיהֶם בְּמִשְׁקָל לְאַרְבַּע רוּחוֹת
הָעוֹלָם. וְהוּא שְׁכַתּוֹב (דְּבָרִים ל"ב) יֵצֵב גְּבֻלַת עַמִּים
לְמִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְחִינּוֹ שְׁכַתּוֹב (זכריה ב) כִּי
בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פִּרְשֵׁתִי אֶתְכֶם, לְחִרְאוֹת
שֶׁהֵם עוֹמְדִים בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל. בְּאַרְבַּע לֹא נֹאמַר,

אֵלֶּא כְּאַרְבַּע. כְּמוֹ שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְעוֹלָם כְּלֵי אַרְבַּע
רוחֹת, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְעוֹלָם כְּלֵי יִשְׂרָאֵל.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חֲדָשׁ. רַבִּי אַבְנָא פְתַח, (ישעיה לב) אֲשֶׁרִיכֶם
זֹרְעֵי עַל כָּל מַיִם מִשְׁלָחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר
וְהַחֲמוֹר. אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַתְּרַצָּה בָּהֶם מִכָּל שְׂאֵר הָעַמִּים וְקָרַב אוֹתָם אֵלָיו,
שְׂכָתוֹב (דברים יד) וְכִי בָחַר ה' לְהֵיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה
וְגו', וְכָתוּב כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ.
יִשְׂרָאֵל נִדְבָקִים בְּקְרוֹשׁ- בְּרוּךְ- הוּא, שְׂכָתוֹב
וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלָכֶם (דף 1 ע"א)
חַיִּים.

וְלִכְּזֹ וּכְבָּאִים הֵם לְפָנָיו, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם זֹרְעִים עַל
כָּל מַיִם. מַה זֶה עַל כָּל מַיִם? שְׁזוֹרְעִים
לְצַדִּיקָה, וּמִי שְׁזוֹרֵעַ לְצַדִּיקָה, כְּתוּב בּוֹ (תהלים נו) [וְזֶהוּ
שְׂכָתוֹב כִּי גָדַל עַד שָׁמַיִם. עַל כָּל מַיִם, זֶהוּ שְׂכָתוֹב] (שם קח) כִּי גָדוֹל
מֵעַל שָׁמַיִם חֲסִידָךְ. מֵעַל שָׁמַיִם, עַל כָּל מַיִם הוּא
חַיָּה, וּמִי הוּא מֵעַל שָׁמַיִם? זֶה עוֹלָם הַבַּא, וַיִּשְׂרָאֵל
זֹרְעִים עַל כָּל מַיִם.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב יִיבֵא סָבֵא כֶּךָ אָמַר, כְּתוּב (דניאל
 ה) בְּגִזְרַת מַלְאָכִים דְּבַר, וּמֵאֲמַר קְדוֹשִׁים

שְׂאֵלָה.

כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם תְּהֵא וְכָל הַגְּזֵרוֹת וְכָל
 הַבְּקָשׁוֹת, כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּהִיכָל אֶחָד שְׁשָׁם שְׁבַעִים
 וּשְׁנַיִם סְנֵהֲדָרִין מְעֵינִים בְּדִינֵי הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ הֵיכָל
 נִקְרָא הֵיכָל הַזְּכוֹת, מִשּׁוּם שְׁכֻשְׁדָּנִים דִּין, מְהַפְּכִים
 בְּזְכוֹת הָאָדָם פְּרֵאשׁוּנָה.

מֵה שְׂאֵין כֵּן בְּדִרְגַת אוֹתוֹ תֵּצֵד הָאֲחֵר, שְׁשָׁם הוּא
 מְקוֹם שְׁנִקְרָא חוּב"ה, מִשּׁוּם שְׁכָל מַעֲשֵׂי
 אוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁל נְחֵשׁ אִשְׁת זְנוּנִים אֵינוֹ אֱלֹא
 לְהַפְּךָ בְּחֻטְאוֹ שֶׁל הָאָדָם, וּלְהַלְשִׁין עֶבֶד לְאֲדוֹנוֹ.

אוֹתָם שֶׁל הֵיכָל הַזְּכוֹת נִקְרָאִים מִים מְתוּקִים,
 מִים צְלוּלִים. אוֹתָם שֶׁל הֵיכָל הַחֻבָּה
 נִקְרָאִים מִים מְרִירִים, (במדבר ה) מִי הַמְּרִים
 הַמְּאָרְרִים. בְּאוֹתוֹ הֵיכָל הַזְּכוֹת לֹא עוֹמְדִים שְׁלֵשֶׁת
 אֱלֹה: פְּנִים, תַּיִם וּמְזוֹנוֹת. וְלֹא בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל

חֹזְקָה, וְלֹא בְּמִים מִתּוֹקִים וְצְלוּלִים, וְלֹא בְּמִים
מְרִירִים מְאֹרְרִים.

וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל זּוֹרְעִים עַל כָּל מַיִם, זֶרַע קָדוֹשׁ
שֶׁהוֹלִידוֹ עַל כָּל מַיִם הוּא, שֶׁהָרִי לֹא נִכּוֹן
זֶרַע שְׁלָתָם אֵלֶּא לְמַעַלָּה. וְלָכֵן פִּרְשׂוּהָ בַּעֲלֵי
הַמִּשְׁנָה, בְּנִים חַיִּים וּמְזוֹנֹת אֵין הַדָּבָר תְּלוּי
בְּזֻכּוֹת, אֵלֶּא הַדָּבָר תְּלוּי בַּמּוֹל הַקָּדוֹשׁ, וּמְקוֹם זֶה
הוּא עַל כָּל מַיִם.

מִשְׁלַחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, שְׂאִין לָהֶם בְּאוֹתוֹ צַד
הַרַע כְּלוּם, וְשׁוֹלְחִים מֵהֶם כָּל הַחֲלָקִים
הַרְעִים, וְנִדְבָקִים בְּאוֹתוֹ הַצַּד הַטּוֹב שֶׁל כָּל
הַקְּדָשׁוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת. שׁוֹר וְחֲמוֹר כֹּאֲשֶׁר הֵם
מְזוֹדְגִים כְּאַחַד, הֵם שְׁנֵי פְּנָעִים רְעִים לְעוֹלָם. שׁוֹר
הוּא צַד הַדִּין הַקָּשָׁה, וְהוּא נִדְבָק בְּצַד הַקְּדָשָׁה.
הַחֲמוֹר, כְּשֶׁמְזוֹדְג עִמוֹ, שֶׁהוּא מְצַד הָאֲחֵר, הֵם שְׁנֵי
פְּנָעִים רְעִים לְעוֹלָם.

וְעַל זֶה שְׂמַעוֹן הָיָה תִּקְוָה הַדִּין הַקָּשָׁה, וּכְשֶׁמְזוֹדְג
עִם לְוֵי כְּאַחַד, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לְסַבֵּל,

וּמִשׁוֹם כָּךְ (דברים כב) לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׂוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו.
 וְעַל זֶה שָׁלַח יַעֲקֹב לְעֵשָׂו דָּבָר זֶה, שְׂפָתוֹב (בראשית
 לב) וַיְהִי לִי שׂוֹר וַחֲמֹר. וְאִם יַעֲקֹב לֹא הִנְמִידָהּ
 עֲצָמוֹ, פֶּחַד רַב הָיָה נוֹפֵל עַל עֵשָׂו.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם. בְּסִפְרוֹ שָׁל רַב
 הַמְּנוֹנָא סָבָא כָּךְ נֶאֱמַר, מֵהוּ שְׂפָתוֹב וַיָּקָם
 מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם? בֵּא וּרְאֵה, כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם
 וְכָל מַלְכֵי הָעוֹלָם לֹא הִתְחַזְּקוּ בְּשִׁלְטוֹנָם אֲלָא
 בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל. מִצְרַיִם לֹא הָיוּ שׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם
 עַד שֶׁבָאוּ יִשְׂרָאֵל וְנִכְנְסוּ שָׁם לְבָלוֹת, אִזּוּ הִתְחַזְּקוּ
 עַל שְׂאֵר עַמֵּי הָעוֹלָם. בְּכָל לֹא הִתְחַזְּקוּ עַל כָּל עַמֵּי
 הָעוֹלָם אֲלָא בְּשִׁבִיל שְׂיִשְׂרָאֵל יְהִיוּ בְּבָלוֹת שְׁלָהֶם.
 יָדוּם לֹא הִתְחַזְּקוּ עַל כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם אֲלָא מִשׁוֹם
 שְׂיִשְׂרָאֵל יְהִיוּ בְּבָלוֹת שְׁלָהֶם. שְׁחֲרֵי עַמִּים אֵלוֹ הָיוּ
 בְּשִׁפְלוֹת בְּשְׂאֵר הָעַמִּים, וְנִמְוָכִים הָיוּ מִכָּלֵם,
 וּבְגִלָּל יִשְׂרָאֵל הִתְחַזְּקוּ.

מִצְרַיִם - שְׂפָתוֹב (שמות כ) מִבֵּית עֶבְרִים. עֶבְרִים
 מִמֶּשׁ נִקְרְאוּ, שְׁחֲרֵי מִצְרַיִם הָיוּ בְּשִׁפְלוֹת

שָׁל שְׂאֵר הָעַמִּים. כָּבֵל - שְׂפָתוֹב (ישעיה כג) הֵן אֶרֶץ
 בְּשָׂדִים זֶה הָעָם לֹא הָיָה. אֲדוּם - שְׂפָתוֹב (עובדיה א)
 הִנֵּה קָמַן נְתִתִיךָ בַּגּוֹיִם כְּזוֹי אֶתָּה מְאֹד.

וְכֻלָּם לֹא נָטְלוּ תִקְוָה אֶלָּא בְּגִלְלֵי יִשְׂרָאֵל.
 שְׂפָשֵׁי־יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת שְׂלָחָם, מִיַּד
 מִתְחֻזְקִים עַל כָּל שְׂאֵר הָעַמִּים שְׂבַע־עוֹלָם, מָה
 הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֵׁי־יִשְׂרָאֵל הֵם לְבָדִם כְּנֶגֶד כָּל עַמֵּי
 הָעוֹלָם. כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְגִלוֹת מִצְרַיִם, מִיַּד
 הָיְתָה קִימָה לְמִצְרַיִם, וְהִתְחַזַּק שְׁלֹטוֹנָם מֵעַל כָּל
 שְׂאֵר הָעַמִּים, שְׂפָתוֹב וַיִּקָּם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם.
 וַיִּקָּם - קִימָה הָיְתָה לָהֶם, שְׁהִתְחַזַּק וְקָם אוֹתוֹ
 מִמְּנַחַח הַשְּׁלֹטוֹן שֶׁל מִצְרַיִם, וּנְתַנּוּ לוֹ תִקְוָה וְשְׁלֹטוֹן
 עַל כָּל מְמַנְי שְׂאֵר הָעַמִּים, שְׁחָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה יֵשׁ
 שְׁלֹטוֹן לְאוֹתוֹ הַמְּמַנָּה שְׁלֹמְעֵלָה, וְאַחַר כֵּן לָעָם
 שְׁלוֹ ^(דף ו ע"ב) שְׁלֹמְעֵלָה.

וּמִשּׁוּם כֵּן וַיִּקָּם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם. זֶהוּ
 הַמְּמַנָּה שְׂלָחָם, חָדָשׁ הָיָה, שְׁעַד הַיּוֹם
 הַזֶּה לֹא הָיָה לוֹ שְׁלֹטוֹן עַל שְׂאֵר הָעַמִּים, וְעַכְשָׁיו

הוֹקֵם לְשֵׁלֹט עַל כָּל שְׂאֵר עַמֵּי הָעוֹלָם, וְאִז הַתְּקַיִם
 (משלי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רְגֻזָה אֶרֶץ, תַּחַת עֶבֶד כִּי
 יִמְלֹךְ.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, שְׁלֵשִׁים יוֹם עַד שֶׁלֹּא יָבֵא תַקְוָה
 לְעַם בְּאֶרֶץ, אוֹ עַד שֶׁלֹּא יָבֵא שְׂבַר לְעַם
 בְּאֶרֶץ, מִכְרִיזִים בְּעוֹלָם עַל אוֹתוֹ הַדְּבָר, וְלִפְעָמִים
 שְׁנִמְסָר הַדְּבָר בְּפִי הַתִּינּוֹקוֹת, וְלִפְעָמִים לְאוֹתָם
 בְּנִי אָדָם חֲסֵרֵי דַעַת, וְלִפְעָמִים נִמְסָר אוֹתוֹ הַדְּבָר
 בְּפִי הָעוֹפּוֹת, וּמִכְרִיזִים בְּעוֹלָם, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ
 בָּהֶם. כְּשֶׁהָעַם יֵם צְדִיקִים, נִמְסָר אוֹתוֹ דְּבָר
 לְאוֹתָם רְאשִׁים צְדִיקִים שֶׁל הָעוֹלָם כִּדִּי שִׁיזְדִיעוּ
 לָהֶם וַיִּשׁוּבוּ לְרַבּוֹנָם, וּכְשֶׁאֵינָם צְדִיקִים, זֶה כְּפִי
 שְׂאֵמְרָנוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אַחַד עַל שַׁעַר לוֹד,
 וְהָיָה יוֹשֵׁב עִמּוֹ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי
 יוֹסִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לָכֶם מַה שְׂרָאִיתִי הַיּוֹם
 הַזֶּה בְּבִקְרַר קִמְתִּי בְּאוֹר, רְאִיתִי עוֹף אַחַד שֶׁהָיָה
 מִם וְעוֹלָה לְמַעְלָה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים, וּמִנְמִיד פַּעַם

אחת, והִיָּה אומר: עֲלִיּוֹנִים עֲלִיּוֹנִים, בְּיוֹם זֶה
 פֹּרְחִים [דְּקִיקִים] הֶרְקִיעִים [לְיָמִין] שְׁלֹשָׁה מְמַנִּים וְקוֹפִים
 מוֹשְׁלִים עַל הָאָרֶץ, אֶחָד יוֹשֵׁב שְׁלֹא יוֹשֵׁב, הֶעֱבִירוּ
 אוֹתוֹ בְּאֵשׁ הוֹלֵקֶת, מֵעֲבִירִים אֶת קִיּוּמוֹ, מֵעֲבִירִים
 אֶת שְׁלֹטוֹנוֹ. שְׁלֹשָׁה תוֹמְכִים שְׁלִיטִים עֲלִיּוֹנִים
 עוֹמְדִים עַל הָעוֹלָם.

וְרָקְתִּי לְאוֹתוֹ עוֹף רָגַב עָפָר, וְאִמְרָתִי לוֹ: עוֹף
 עוֹף, אָמַר לִי שְׁלֹשָׁה שְׁעוֹמְדִים מְמַנִּים
 וְאֶחָד שֶׁהֶעֱבִירוּ שְׁלֹטוֹנוֹ מִי הֵם. וְרַק לִי שְׁלֹשָׁה
 חֲצִים מִכִּנֵּף יְמִינוֹ, וְזֶה אֶחָד מִשְׁמָאֵל (וּמִכִּנֵּף שְׁמָאֵל אֶחָד),
 וְלֹא יִדְעֵתִי לְמָה הוּא רוֹמֵז.

לָקַח אוֹתָם רַבִּי אֶלְעָזָר, הוֹרִיד אוֹתָם לְנַחֲרֵיוֹ,
 וַיֵּצֵא דָם מִנַּחֲרֵיוֹ. אָמַר, וַדַּאי שְׁלֹשָׁה
 שְׁלִיטֵי עַמִּים עוֹמְדִים בְּרוּמֵי בְּאֶרֶץ וְעֵתִידִים
 לַעֲשׂוֹת גְּזֵרוֹת רָעוֹת לְיִשְׂרָאֵל מֵצַד הָרוֹמָאִים. לָקַח
 אוֹתוֹ חֵץ מִכִּנֵּף שְׁמָאֵל, הִרִיתָ, וַיֵּצֵאָה אֵשׁ שְׁחוּרָה
 מִמֶּנּוּ. אָמַר, שְׁלֹטוֹן הַמְּצָרִים הֶעֱבִירוּ, וְעֵתִיד לַעֲבֹר
 מִלֶּדֶ אֶחָד שֶׁל הָרוֹמָאִים בְּכָל הָאָרֶץ (מְצָרִים), וְלִמְנוֹת

בְּמִצְרַיִם שָׂרֵי מִלְחָמָה גְּדוֹלִים, וְסוֹתֵר בְּנֵינִי וּבִזְנֵה
 אֶת הַסֹּתְוֹרִים. (וְעֵתִיד מְלֹךְ אֶחָד מֵאוֹתָם תִּשְׁלַח שְׂאֵמְרָנוּ לְשֵׁלֵם בָּהּ,
 וְסוֹתֵר בְּנֵינִים וּבִזְנֵה בָּהּ בְּנֵינִים) וְזָרַק אוֹתָם רַבִּי אֶלְעָזָר לְאֶרֶץ.
 נִפְלוּ שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִים עַל הָאֶחָד שְׂפִמְצָד שְׂמֵאל.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, עָבַר תִּינּוֹק אֶחָד וְהָיָה קוֹרֵא,
 (ישעיה יט) מִשָּׂא מִצְרַיִם תִּנָּה ה' רֶכַב עַל עֵבֶק כָּל
 וּבֵא מִצְרַיִם. עָבַר חִבְרוֹ הַשְּׁנִי וְאָמַר, וְאֶרֶץ מִצְרַיִם
 תִּהְיֶה שְׂמֵמָה. עָבַר חִבְרוֹ הַשְּׁלִישִׁי וְאָמַר, וְאֶבְדָּה
 חֻכְמַת מִצְרַיִם. רָאוּ שְׂאוֹתוֹ חֵץ שֶׁל כִּנָּף שְׂמֵאל
 נִשְׂרָף, וְשְׁלֹשֶׁת הָאֲחֵרִים שֶׁהָיוּ עֲלָיו לֹא נִשְׂרָפוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה שְׂאֵמֵר הָעוֹף וְהַתִּינּוֹקוֹת,
 הַכֹּל דְּבָר אֶחָד, וְהַכֹּל הוּא נְבוֹאָה עֲלִיזוֹנָה,
 (וְהַכֹּל הוּא בְּסוֹד הַחֻכְמָה) וְרָצָה תִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִרְאוֹת
 לָנוּ נִסְתָּרוֹת עֲלִיזוֹנוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וְהוּ שְׂכָתוֹב
 (עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דְּבָר כִּי אִם נִלְחָ
 סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים.

וְעַדִּיפִים חֻכְמִים מְנַבִּיאִים בְּכָל זְמַן, שֶׁחֲרִי עַל
 הַנְּבִיאִים לְפַעְמִים שׁוֹרָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ

וּלְפַעֲמִים לֹא, וּמֵהַחֲכָמִים לֹא זֹוּה רֹוּחַ הַקִּדְּשׁ אֵאֵפְלוּ
 רִנַּע אֶחָד [קטז], שִׁיּוּדָעִים מֵה שְׁלִמְעֵלָה וּלְמִטָּה, וְלֹא
 רָצוּ לְגַלוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי [יְהוּדָה], הַכֹּל זֶה חֲכָמָה,
 וְחֲכָמַת רַבִּי אֶלְעָזָר יִתְרָה מִכָּלָם. רַבִּי אֲבָא אָמַר,
 אֲלִמְלָא לֹא הָיוּ חֲכָמִים, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם
 מֵהִי תוֹרָה וּמָה הַמְצוּוֹת שֶׁל רַבּוֹן הָעוֹלָם, בְּלִי
 הַבְּדֵל בֵּין רוּחַ בְּנֵי אָדָם לְרוּחַ הַבְּהֵמָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשִׁמְכִיָּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין
 עַל הָעָם, בְּרֵאשׁוֹנָה הוּא עוֹשֶׂה דִּין בְּאוֹתוֹ
 הַמְּמַנֶּה עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה, שְׁכַתוֹב (ישעיה כד) יִפְקֹד ה'
 עַל צָבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל
 הָאָדָמָה.

בְּאִיזָה דִּין נִדוֹן אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה שְׁלִמְעֵלָה?
 מַעֲבִירִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ נְהַר דִּינִנּוֹר
 שְׁשׁוּפַע וַיּוֹצֵא, וְאִזּו מַעֲבִירִים אֶת אוֹתוֹ שְׁלִטוֹן
 שְׁלוֹ, וּמִיָּד מִכְּרִיזִים עָלָיו בְּרַקִּיעַ: שְׁלִטוֹנוֹ שֶׁל
 הַמְּמַנֶּה פְּלוֹנֵי הָעֶבֶר מְפִנּוּ. (דף ז ע"א) עַד שְׁמַנִּיעַ אוֹתוֹ
 קוֹל לְכֹל אוֹתָם הִרְקִיעִים, עַד שְׁמַנִּיעַ לְאוֹתָם

שְׁשׁוּלְטִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, וַיּוֹצֵא קוֹל וּמְכַרְיוֹ בְּכָל
הָעוֹלָם, עַד שְׁמַנְיַע לְעוֹפוֹת וּלְתִינוּקוֹת וּלְאוֹתָם
הַמַּפְשִׁים שֶׁל בְּנֵי אָדָם שָׂאִין בָּהֶם דַּעַת.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חֲדָשׁ. רַבִּי חֵיִיא אָמַר, מֶלֶךְ חֲדָשׁ -
חֲדָשׁ מִמָּשׁ הָיָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שְׁתֵּיהֶן
מִחֲדָשׁ גְּזוּרוֹת שְׁלֵא חֲדָשׁ מֶלֶךְ אַחַר מִקְדָּם לְבִן.
אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף - כָּל אוֹתוֹ טוֹב שְׁעָשָׂה
יוֹסֵף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, שְׁכַתוֹב (בראשית מז) וַיֵּבֵא יוֹסֵף
אֶת הַכֶּסֶף בֵּיתָה פְּרַעָה, וְקָיָם אוֹתָם בְּשָׁנֵי הַרְעָב,
כָּל זֶה לֹא זָכַר, וְעָשָׂה עֲצָמוֹ שְׁלֵא יוֹדַע אוֹתוֹ.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ יוֹשְׁבִים וְעוֹסְקִים בְּתוֹרָה
לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה
שְׁכַתוֹב וַיָּקָם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל מִצְרַיִם, וְשָׁנִינוּ שֶׁהוּא
קָם מִעֲצָמוֹ, מַה שְׁתֵּיהֶן שְׁפָל - קָם, וְלֹא רָאוּי הָיָה
לְמֶלֶךְ, וּבְעֵשֶׂר הוּא קָם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכֹּל כִּדְּ
הוּא, כִּמוֹ אַחֲשׁוּרוֹשׁ שְׁלֵא הָיָה רָאוּי לְמֶלֶךְ, וְקָם
מִעֲצָמוֹ, וְקָם בְּעֵשֶׂר, וְרָצָה לְהֶאֱכִיד אֶת יִשְׂרָאֵל מִן
הָעוֹלָם, אִם כֵּן זֶה לֹא רָאוּי לְמְלוּכָה, וְעַמֵּד

מַעֲצָמוֹ, וְרָצָה לְהֵאבִיד אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם,
שְׁכַתוֹב וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ וְגו', הָכָה נְתַחֲכֶמָה לוֹ וְגו'.
וּכְשֶׁהִיָּה עוֹמֵד מִלֶּךְ לְמַעְלָה - עוֹמֵד מִלֶּךְ לְמַטָּה.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבְיָא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים
מִטְּבֶרְיָה לְצַפּוּרִי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגַע

בָּהֶם יְהוּדֵי אֶחָד. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה יט) מִשָּׂא מִצָּרִים

הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עֵב קָל וּבָא מִצָּרִים וְנָעוּ אֵלַי

מִצָּרִים מִפְּנֵיו. בֵּא רְאֵה, כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם וְכָל עַמֵּי

הָעוֹלָם לֹא נַחֲשָׁבִים לְכָלוֹם לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוּא, שְׁכַתוֹב (דניאל ד) וְכָל דִּירֵי הָאָרֶץ כֹּלֵא

חֲשׂוֹבִים, וְכִרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה בְּחֵיל הַשָּׁמַיִם. וְכֹאֵן

בְּמִצָּרִים, אֵף עַל גַּב שֶׁכָּל אוֹתָן הַגְּבוּרוֹת וְזִרְע

רָמָה גְּלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִצָּרִים, מַה כְּתוּב?

הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עֵב קָל וּבָא מִצָּרִים. מַה שׁוֹנָה

בְּכָל עַמֵּי הָעוֹלָם שְׁלֹא הָיָה כֵּן, שֶׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא גָּזַר גְּזֵרָה וְנַעֲשֶׂתָה, וְכֹאֵן הוּא בֵּא,

שְׁכַתוֹב וּבָא מִצָּרִים, וְכַתוּב (שמות יב) וְעַבְרָתִי בְּאָרֶץ

מִצָּרִים וְגו' אֲנִי ה'?

אֵלֶּיךָ מִשׁוֹם שֶׁהַמֶּלֶךְ הָיָה בָּא לְהוֹצִיא אֶת הַגְּבִירָה
 שֶׁהִיְתָה שָׁם, וּבְשָׂבִיל כְּבוֹד הַגְּבִירָה הָיָה
 בָּא. וְעַל כֵּן הָיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בְּכַבּוּדָה,
 וּבָא אֵלֶיךָ לְהַקְיִמָּה וּלְתַת לָהּ יָד וְלִזְקַף אוֹתָהּ,
 כְּמוֹ שֶׁעָתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בְּסוּף גְּלוּת
 אֲדוּם.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, אִם כֵּן שֶׁבְשָׂבִיל הַגְּבִירָה זֶה הָיָה,
 תְּרֵי בְּגָלוּת בְּכָל הַיְתָה שָׁם הַגְּבִירָה, וְלָמָּה
 לֹא הָיָה כֵּן? אָמַר לוֹ, תְּרֵי שְׁנֵינוּ שֶׁחֲחַטָּא גְרָם,
 שֶׁנִּשְׂאוּ נָשִׁים נְכָרִיּוֹת וְהַכְּנִיסוּ אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ
 לְרֵשׁוֹת אַחֲרָתָהּ, וְלִכֵּן נֶאֱבָדוּ מֵהֶם הַנְּפִישׁ וְהַאֲוִתוֹת
 שֶׁרְאוּיִים הָיוּ לְהַעֲשׂוֹת לָהֶם, מֵה שֶׁלֹּא הָיָה כֵּן
 בְּגָלוּת מִצְרַיִם, שֶׁכָּלֶם הָיוּ שְׂבִטֵי יְהוָה, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 נִכְנְסוּ, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ.

בְּגָלוּת אֲדוּם רוֹצֵה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְּכַבֵּד
 בְּעוֹלָם וּלְבֹא הוּא לְהַקִּים אֶת הַגְּבִירָה
 וּלְנַעַר אוֹתָהּ מִהַעֲפָר. אוֹי לְמִי שֶׁיִּמְצֵא שָׁם לְפָנָיו
 בְּשַׁעַה שֶׁיֵּאמֶר (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעֲפָר קוֹמִי שְׂבִי

ירוּשָׁלַם הַתְּפֹתָחִי מוֹסְרֵי צְוֹאֲרֶךְ. מִי הוּא הַמְּלֹךְ
וְהָעַם שֵׁיַעֲמֹד לְפָנָיו?

וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפְּנֵיו. אֱלִילֵי מִצְרַיִם, לֹא עַל
עֲצִים וְאֲבָנִים נֹאמֵר, אֲלֵא עַל כָּל אוֹתָם
דְּרָגוֹת מְמִנּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְעַל אוֹתָם הָעֲבוֹדוֹת
הַתְּחִתּוֹנוֹת שְׁלָהֶם. וּבְכָל מְקוֹם שֶׁנָּלוּ יִשְׂרָאֵל,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם, וּמִתְרַעַם וְנִפְרָע
מֵאוֹתָם עַמִּים.

בֹּא וּרְאֵה מַה כְּתוּב, כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים מִצְרַיִם
יֵרֵד עַמִּי בְּרֵאשִׁיטָה לְגוֹר שָׁם וְאַשׁוּר בְּאֶפֶס
עֲשָׂקוֹ. תִּרְעַמֶּת שֶׁהַתְּרַעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
אַשׁוּר, וְאָמַר, רְאוּ מַה עָשָׂה לִי אַשׁוּר, שֶׁהֲרִי
בְּמִצְרַיִם שָׂאֲנִי עָשִׂיתִי בָּהֶם כָּל אוֹתָם הַדִּינִים,
וְעַמִּי [הֵם] יֵרְדוּ לְשֵׁם לְדוֹר בִּינֵיהֶם, וְקִבְלוּם
הַמִּצְרַיִם בִּינֵיהֶם, וְנִתְּנוּ לָהֶם הַיְפִי שֶׁל הָאָרֶץ, אֶרֶץ
גִּשְׁן. וְאִם עַל גַּב שֶׁהֲצִיקוּ לָהֶם בְּנִלוֹת, לֹא לְקַחוּ
מֵהֶם אֶת הָאָרֶץ, שְׂכָתוּב (שְׁמוֹת ט) רַק בְּאֶרֶץ גִּשְׁן
אֲשֶׁר שָׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' וּמֵיטֵב אֶרֶץ מִצְרַיִם

הִיְתָה, שְׁפָתוֹב (בראשית מז) בְּמִיטַב הָאָרֶץ בְּאֶרֶץ
רְעֻמִּים. וְעוֹד, שְׁלֹא הֵעֲבִירוּ מִשְׁלָחֵם כְּלוּם,
שְׁפָתוֹב (שמות ט) וּמִמְקַנֶּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', וְעַם כָּל
זֶה נִדְוָנוּ בְּכַמָּה דִּינִים.

אַבְל אֲשׁוּר בְּאֶפְסֵם עֲשָׂקוֹ, הַטִּיל ^(דף ז ע"ב) אוֹתָם בְּאֶרֶץ
שְׁבַסֹּף הָעוֹלָם, וְנָטַל אֶת אֶרְצָם מֵהֶם. וּמָה
הַמְצָרִים שְׁעָשׂוּ כָּל הַטּוֹבוֹת הַלְלוּ לְיִשְׂרָאֵל נִדְוָנוּ
בְּכָל אוֹתָם דִּינִים - אֲשׁוּר וְאַדּוּם וְשָׂאֵר הָעַמִּים
שְׁמַצִּיקִים לָהֶם, וְהוֹרְגִים אוֹתָם, וְנוֹטְלִים אֶת
מְמוֹנָם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שְׁתַּקְדּוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
רוֹצֵה לְכַבֵּד אֶת שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם, שְׁפָתוֹב (יחזקאל לח)
וְהַתְנַדְּלָתִי וְהַתְקַדְּשָׁתִי וְנוֹדַעְתִּי. שָׁם בְּמְצָרִים
בְּמֶלֶךְ אֶחָד, וְכֹאן בְּכָל מַלְכֵי הָעוֹלָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הַרִים יְדִיו, וּבָכָה וְאָמַר, אוֹי לְמִי
שְׁיִזְדַּמֵּן בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְאֲשָׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי
שְׁיִזְדַּמֵּן בְּאוֹתוֹ זְמַן. אוֹי לְמִי שְׁיִזְדַּמֵּן בְּאוֹתוֹ זְמַן -
מִשׁוּם שְׁכַשְׁיכָא הַקְדּוּשׁ כְּרוּךְ הוּא לְפָקֵד אֶת
הָאֵילָה, יִסְתַּכַּל מִי הֵם אוֹתָם שְׁעַמְדוּ עִמָּה, בְּכָל

אוֹתָם שְׁנַמְצָאִים עִמָּה, בְּכֹל מַעֲשֵׂי כָּל אֶחָד וְאֶחָד,
וְלֹא יִמָּצֵא צַדִּיק, שְׁכֵתוֹב (ישעיה סג) וְאֲבִיט וְאִין עוֹזֵר.
וּבְמַה צָרוֹת עַל צָרוֹת לְיִשְׂרָאֵל.

אֲשֶׁרִי מִי שִׁיזְדַּמֵּן וַיִּמָּצֵא בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן - מִשּׁוֹם
שְׁאוֹתוֹ שִׁיעַמַּד בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּאַמוֹנָה, יִזְכֶּה
לְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל שְׂמִיחַת הַמְּלָךְ, וְעַל אוֹתוֹ זְמַן כְּתוֹב
(זכריה ג) וְצַרְפָּתִים בְּצַרְף אֶת הַכֶּסֶף וּבַחֲנֻתִים בְּכַחַן
אֶת הַהֹחֵב וְגו'.

לְאַחַר שְׁאוֹתָן צָרוֹת יִתְעוֹזְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, וְכֹל
הָעַמִּים וּמַלְכֵיהֶם יִתְיַעֲצוּ בְּאֶחָד עֲלֵיהֶם,
וּמַעוֹזְרֵימ פְּמַה גִּזְרוֹת רְעוֹת, וְכֹלֶם עוֹלִים בְּעֵצָה
אַחַת עֲלֵיהֶם, וַיִּבְאוּ צָרָה עַל צָרָה, אַחֲרוֹנוֹת
מִשְׂכַּחוֹת אֶת הָרֵאשׁוֹנוֹת, אִזּו יִתְרָאֵה עֲמוּד אִשׁ
אֶחָד עוֹמֵד מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה אַרְבָּעִים יוֹם, וְכֹל עַמִּי
הָאָרֶץ רוֹאִים אוֹתוֹ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְעוֹזֵר מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ לְצֵאת מִתּוֹךְ גֵּן
עֵדֶן מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא בְּ"ן צִפּוֹ"ר,
וַיִּתְעוֹזֵר בְּאָרֶץ הַגִּלְגָּל. וְאוֹתוֹ יוֹם שִׁינָּצֵא לְשֵׁם,

יִתְּרֶנּוּ כָּל הָעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְחַבְּאִים בְּתוֹךְ
 מְעָרוֹת וּסְלָעִים שְׁלֹא יִחְשְׁבוּ לְהִנָּצֵל, וְעַל אוֹתוֹ זְמַן
 בְּתוֹב (ישעיה ב) וּבָאוּ בְּמְעָרוֹת צָרִים וּבְמַחֲלוֹת עֶפְרַיִם
 מִפְּנֵי פֶחַד ה' וּמִתְהַדְּרֵם גְּאוֹנוֹ בְּקוֹמוֹ לְעֶרְץ הָאָרֶץ.

מִפְּנֵי פֶחַד ה' - זֶהוּ אוֹתוֹ רָגְזוּ שָׁל כָּל הָעוֹלָם.
 וּמִתְהַדְּרֵם גְּאוֹנוֹ - זֶה מְשִׁיחַ. בְּקוֹמוֹ לְעֶרְץ
 הָאָרֶץ - כְּשִׁיקוֹם וַיִּתְנַלֵּךְ בְּאֶרֶץ הַגִּלְגָּל, מִשׁוֹם
 שֶׁהוּא מְקוֹם רֵאשׁוֹן שְׁנִיחָרָב בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וְלִכְן
 יִתְנַלֵּךְ שָׁם רֵאשׁוֹן לְכָל מְקוֹם, וּמִשָּׁם יַעֲזֹרֵר קְרִבּוֹת
 לְכָל הָעוֹלָם.

אַחַר אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁעָמוּד יַעֲמֹד מֵאֶרֶץ לְשָׁמַיִם
 לְעֵינַי כָּל הָעוֹלָם וַיִּתְנַלֵּךְ הַמְּשִׁיחַ, יָקוּם
 מִצַּד מְזֻרָח כּוֹכָב אֶחָד לוֹהֵט בְּכָל הַגּוֹנִים, וְשִׁבְעָה
 כּוֹכָבִים אֲחֵרִים שְׁסוֹכְבִים אוֹתוֹ הַכּוֹכָב, וַיַּעֲרְכוּ בוֹ
 קָרָב בְּכָל הַצְּדָדִים שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם, עַד שִׁבְעִים
 יוֹם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם רוֹאִים.

וְאוֹתוֹ כּוֹכָב יַעֲרֹךְ בָּהֶם קָרָב בְּלִפְיֵי אֵשׁ לוֹהֵטִים
 וְנוֹצְצִים לְכָל עֶבֶר, וּמִכָּה בָּהֶם עַד שִׁבּוּלֵעַ

אוֹתָם כָּל עָרֵב וְעָרֵב, וּבַיּוֹם מוֹצֵיא אוֹתָם. וַיַּעֲרְכוּ
 קָרֵב לְעֵינַי כָּל הָעוֹלָם, וְכֵן כָּל יוֹם עַד שְׁבַעַיִם
 יוֹם. לְאַחַר שְׁבַעַיִם יוֹם יָגִינוּ אוֹתוֹ כּוֹכַב, וַיָּגִינוּ
 הַמְּשִׁיחַ עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים, וַיַּחֲזֹר אוֹתוֹ עֲמוּד
 אֵשׁ כְּמוֹ מִקְדָּם, וּבוֹ יָגִינוּ הַמְּשִׁיחַ, וְאוֹתוֹ עֲמוּד לֹא
 יִתְרָאֵה.

לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ יַעֲלוּ אֶת הַמְּשִׁיחַ בְּאוֹתוֹ
 הָעֲמוּד לְתוֹךְ הַרְקִיעַ, וְשָׁם יִקְבֹּל חֹק
 וְעֻמְדַת מַלְכוּת. וּכְשֵׁיִרֵד, יִתְרָאֵה אוֹתוֹ עֲמוּד אֵשׁ
 כְּמוֹ מִקְדָּם לְעֵינַי כָּל הָעוֹלָם, וְאַחַר כֵּן יִתְנַלֵּה
 הַמְּשִׁיחַ, וַיִּתְכַּנְּסוּ אֵלָיו עַמִּים רַבִּים, וַיַּעֲזֹר קְרִבּוֹת
 כָּל הָעוֹלָם. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֶת גְּבוּרָתוֹ לְכָל עַמֵּי הָעוֹלָם, וּמֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ יִדַּע
 כָּל הָעוֹלָם, וְכָל מַלְכֵי הָעוֹלָם יִתְעוֹדְרוּ לְהִתְחַבֵּר
 לְעַרְוֵי בּוֹ קָרֵב.

וְכִמָּה [עמ"ס] מִפְּרִיֵצֵי הַיְהוּדִים יִתְהַפְּכוּ לְחֹזֵר
 אֵלֵיהֶם, וַיִּבְאוּ עִמָּהֶם לְעַרְוֵי קָרֵב עַל מֶלֶךְ
 הַמְּשִׁיחַ, וְאִזּוֹ יִחַשְׁדּוּ כָּל הָעוֹלָם חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם,

וְרַבִּים מֵעַם יִשְׂרָאֵל יָמוּתוּ בְּאוֹתוֹ חֲשָׁף. וְעַל זֶה
 בָּתוּב (ישעיה ס) כִּי הִנֵּה הַחֲשָׁף יִכְסֶה אֶרֶץ וְעַרְפָּל
 לְאֲמִים.

פָּתַח וְאָמַר, (דברים כב) כִּי ^(דף ח ע"א) יִקְרָא קוֹן צַפּוֹר
 לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ בְּכָל עֵץ אִו עַל הָאָרֶץ
 אֶפְרָחִים אִו בִּיצִים וְהָאִם רִכְצַת וְגו', שִׁלַּח תִּשְׁלַח
 אֶת הָאִם וְגו'. פָּסוּק זֶה בְּאֶרְנוֹ אוֹתוֹ, וְהוּא אֶחָד
 מִמְצֻזוֹת הַתּוֹרָה הַגְּנוּזוֹת, וְלָנוּ יֵשׁ בּוֹ סוּדוֹת תּוֹרָה
 גְּנוּזִים, שְׂבִילִים וּדְרָכִים יְדוּעוֹת לְחֻבְרִים בְּאוֹתָם
 שְׁלֵשִׁים וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת הַתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, אֶלְעָזָר, בְּזִמְנָן
 שְׂבִיתְעוֹרָר מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, כַּמָּה אוֹתוֹת וְנִסִּים
 אַחֲרֵים יִתְעוֹרְרוּ בְּעוֹלָם. בֵּא רֵאֵה, בְּנֵן עֲדָן
 שְׁלֵמָטָה יֵשׁ מְקוֹם אֶחָד גְּנוּז וְשְׂמוֹר שְׁלֵא נוֹדַע,
 וְהוּא מְרַקֵּם בְּכַמָּה גְּנוּזִים, וְבוֹ גְּנוּזִים אֶלְפָּה הֵיכְלוֹת
 שֶׁל כְּסוּפִים, וְאִין מִי שְׂיִכְנֵם בָּהֶם פָּרַט לְמְשִׁיחַ,
 שְׂחֵוּא עוֹמֵד תְּמִיד בְּנֵן עֲדָן.

וְכֹל הַגֵּז מִקַּף בְּמִרְכָּבוֹת רַבּוֹת שֶׁל צְדִיקִים,
 וּמְשִׁיחַ עוֹמֵד עֲלֵיהֶם וְעַל כַּמָּה חִילוֹת
 וּמַחֲנוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת צְדִיקִים שָׁם, וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים
 וַחֲגִים וְשַׁבָּתוֹת נִכְנָם מְשִׁיחַ לְאוֹתוֹ מְקוֹם
 לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בְּכֹל אוֹתָם הַיְכָלוֹת.

לְפָנַי וּלְפָנִים מִכֹּל אוֹתָם הַיְכָלוֹת יֵשׁ מְקוֹם אַחַר
 טָמִיר וְגִנּוּז שֶׁלֹּא נוֹדַע כָּלֵל, וְנִקְרָא עֵדֶן,
 וְאִין מִי שֶׁיִּכּוֹל לְדַעַת אוֹתוֹ, וּמְשִׁיחַ גִּנּוּז בַּחוּץ
 סְבִיב אוֹתוֹ מְקוֹם, עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ מְקוֹם אַחַד
 שֶׁנִּקְרָא קֵן צְפוּרָה, וְהוּא מְקוֹם שֶׁמְכַרְיָזָה עָלָיו
 אוֹתָהּ צְפוּרָה שְׁמֵתָעוֹרְרָת בְּגֵז עֵדֶן בְּכֹל יוֹם.

וּבְאוֹתוֹ מְקוֹם רְקוּמִים דִּיזְקִנְאוֹת שֶׁל כָּל שְׂאֵר
 הָעַמִּים שֶׁהַתְּכַנְסוּ עַל יִשְׂרָאֵל לְהַרְע
 לָהֶם. נִכְנָם לְאוֹתוֹ מְקוֹם, מֵרִים עֵינָיו וְרוֹאֶה אֶת
 הָאֲבוֹת שֶׁנִּכְנְסִים לְחֶרֶבֶן בֵּית הָאֱלֹהִים, עַד שֶׁרוֹאֶה
 אֶת רַחֵל שֶׁדִּמְעוֹתֶיהָ בְּפָנֶיהָ, וְהַקְדוּשׁ פְּרוּף הוּא
 מִנְחָם אוֹתָהּ, וְלֹא מִסְפִּימָה לְקַבֵּל תְּנַחוּמִים, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) מֵאַנָּה לְהַנְחֵם עַל בְּנֵיהָ. אִזּוֹ מְשִׁיחַ

מרים קולו ובוכה, ומודעוּע כָּל גֵּן הָעֶרְוָה, וְכָל
 אוֹתָם צְדִיקִים שְׁשֵׁם גִּוְעִים וּבֹכִים עִמוֹ.

גִּוְעָה וּבֹכָה פַּעַם שְׁנִיָּה, וּמִדְּעוּע אוֹתוֹ רָקִיעַ
 שָׁעַל גְּבִי הַגֵּן, אֶלְף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת רַבּוּא
 מַחֲנֹת עֲלִיּוֹנִים, עַד שְׁמַנִּיעַ לְתוֹךְ הַכֶּסֶא הָעֲלִיּוֹן,
 וְאִזּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹמֵז לְאוֹתָהּ צְפוּרָה, וְנִבְנְסַת
 לְאוֹתוֹ קֵן שְׁלָה וַיּוֹשֶׁבֶת אֶצֶל הַמְּשִׁיחַ, וְקוֹרָא מֵה
 שְׁקוֹרָא, וּמִתְעוֹרֵר מֵה שְׁמִתְעוֹרֵר.

עַד שְׁמִתְוֹךְ הַכֶּסֶא הַקְּדוֹשׁ נִקְרָא שְׁלֵשׁ פְּעָמִים
 אוֹתוֹ קֵן צְפוּרָה, וְהַמְּשִׁיחַ, וְכֹלָם עוֹלָיִם
 לְמַעְלָה, וּמִשְׁבִּיעַ אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר
 מִלְּבוֹת הַרְשָׁעָה מִן הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַמְּשִׁיחַ וּלְנַקֵּם
 אֶת נִקְמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָל אוֹתָן מוֹבּוֹת שְׁעֵתִיד
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְעִמוֹ. וְשָׁב אוֹתוֹ קֵן
 צְפוּרָה וְהַמְּשִׁיחַ לְמִקוּמוֹ, וְשָׁב הַמְּשִׁיחַ וְנִגְנָזוּ לְתוֹךְ
 אוֹתוֹ מְקוּם כְּמוֹ מְקַדָּם.

וּבְזִמְן שִׁיתְעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַקֵּן אֶת
 הָעוֹלָמוֹת וּמְאִירוֹת אוֹתֵינּוּ שְׁמוֹ

בְּשִׁלְמוֹת, יו"ד בְּה"א [לְתַקֵּן] וְא"ו בְּה"א, לְהִיּוֹת הַכֹּל
 בְּשִׁלְמוֹת אַחַת, אִזּוּ יִתְעוֹרֵר כּוֹכַב אֶחָד מִכָּחִיד
 בְּאַמְצַע הַרְקִיעַ כְּגוֹן אֲרַנְמָן, לוֹהֵט וְנוֹצֵץ בַּיּוֹם
 לְעֵינֵי כָּל הָעוֹלָם.

וְתִקּוּם שְׁלֵהֶבֶת אֵשׁ אַחַת מֵצַד צְפוֹן, תּוֹךְ
 הַרְקִיעַ, וְתִקּוּם זֶה כְּנֶגֶד זֶה אַרְבָּעִים יוֹם,
 וַיִּבְהֲלוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. לְסוֹף אַרְבָּעִים יוֹם יַעֲרְכוּ
 קָרַב הַכּוֹכַב וְהִשְׁלֵהֶבֶת לְעֵינֵי הַכֹּל, וְתִתְפַּשֵּׁט
 אוֹתָהּ שְׁלֵהֶבֶת בְּשִׁרְפַת אֵשׁ מֵצַד הַצְּפוֹן, תּוֹךְ
 הַרְקִיעַ, וַיִּחָשֵׁב לְבַלְעַ אוֹתוֹ כּוֹכַב, וְכִמָּה שְׁלִיטִים
 וּמַלְכִים וְאַמּוֹת וְעַמִּים יִתְבַּהֲלוּ מִזֶּה.

אִזּוּ יִסְתַּלֵּק אוֹתוֹ כּוֹכַב לְצַד דְּרוֹם וַיִּשְׁלַט עַל
 אוֹתָהּ שְׁלֵהֶבֶת, וְאוֹתָהּ שְׁלֵהֶבֶת תִּבְלַע מְעַט
 מְעַט בְּרָקִיעַ מִלְּפָנֵי אוֹתוֹ כּוֹכַב, עַד שֶׁלֹּא תִרְאֶה
 כָּלָל. אִזּוּ אוֹתוֹ כּוֹכַב יַעֲשֶׂה דְרָכִים בְּרָקִיעַ בְּשָׁנִים
 עֶשְׂרֵת תַּחֲוּמִים, וְעוֹמְדִים אוֹתָם אוֹרוֹת בְּרָקִיעַ שָׁנִים
 עֶשְׂרֵת יָמִים נוֹסְפִים.

אַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר יָמִים נוֹסְפִים יִזְדַּעְזְעוּ כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם, וַיַּחֲשֶׂה הַשָּׁמַשׁ בַּחצוֹת הַיּוֹם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּחֱשֶׂה בַּיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַד שֶׁלֹּא יֵרְאוּ
שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וַיִּתְעוֹרַר קוֹל אֶחָד בְּרַעְמִים וּבְרָקִים,
וַתִּתְחַלְחַל הָאָרֶץ מֵאוֹתוֹ קוֹל, וּבָמָּה תִּלְוֹת
וּמַחֲנוֹת יָמוֹתוֹ מִמֶּנּוּ.

וְאוֹתוֹ יוֹם תִּתְעוֹרַר בְּעִיר רוֹמֵי רַבְתִּי שֶׁלְּהַבַּת אֵשׁ
אַחַת, בְּאוֹתוֹ קוֹל שִׁיתְעוֹרַר בְּכָל (דף ח ע"ב)
הָעוֹלָם, וַיִּשְׂרַף כַּמָּה מִגְדָּלִים וּבָמָּה הִיכָלוֹת, וּבָמָּה
מִגְדָּלִים יִפְלוּ, וּבָמָּה גְדוֹלִים וְשָׂרִים יִפְלוּ בְּאוֹתוֹ
יוֹם, וּבְכֹל יִתְכַנְּסוּ עֲלֶיהָ לְרַע, וּכְלֹ בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא
יִוָּכְלוּ (יחשבו) לְהִנָּצֵל.

מֵאוֹתוֹ יוֹם וְעַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים יִתְיַעֲצוּ כָּל
הַמַּלְכִים וַיִּגְזְרוּ כַּמָּה גְזֵרוֹת וּבָמָּה שְׁמֵדוֹת
עַל יִשְׂרָאֵל, וַיִּצְלִיחוּ בָהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּחֱבֵאֵר אֲשֶׁרֵי מִי
שִׁיְהִיָּה שָׁם וְאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁלֹּא יְהִיָּה שָׁם, וּכְלֹ הָעוֹלָם
יְהִיָּה בְּעַרְפוֹכֵיהָ גְדוֹלָה.

לְסוֹף שָׁנִים עָשָׂר חֲדָשִׁים יָקוּם שֹׁבֵט מִיִּשְׂרָאֵל, זֶה
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ שְׂיִתְעוֹרֵר תּוֹךְ גֵּן הָעֵדֶן, וְכָל
אוֹתָם הַצְּדִיקִים יַעֲטְרוּ אוֹתוֹ שָׁם, וַיַּחְגְּרוּ לוֹ כְּלֵי
זִין בְּאוֹתֵיזוֹת רְשׁוּמוֹת שֶׁל כְּלִים שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ.

וְקוֹל יִתְפּוֹצֵץ בְּעַנְפֵי עֵצֵי הַגֵּן, קוֹרֵא בְּחֵיל וְאוֹמֵר:
הִתְעוֹרְרוּ קְדוֹשִׁים עֲלִיזִים, קוּמוּ מִלְּפָנַי
הַמְּשִׁיחַ, הֲרֵי זְמַן שֶׁתִּתְחַבֵּר אִשָּׁה בְּבַעֲלָהּ, וּבַעֲלָהּ
רוֹצֵה לְנַקֵּם לָהּ נְקָמוֹת בְּעוֹלָם וְלַהֲקִימָהּ, וּלְנַעֵר
אוֹתָהּ מִן הָעֵפֶר.

אִז יָקוּמוּ כֻלָּם וַיַּחְגְּרוּ אוֹתוֹ כָּמוֹ מִקְּדָם בְּכֵלֵי זִינוּ.
אֲבָרְהָם מִיַּמִּינוּ, יִצְחָק מִשְׂמְאֵלוֹ, יַעֲקֹב לְפָנָיו.
מִשֶּׁה רוֹצֵה הַנְּאֻמָּן עַל כָּל אֱלוֹ הַצְּדִיקִים הוֹלֵךְ
וְרוֹקֵד בְּתוֹךְ גֵּן הָעֵדֶן.

כִּיּוֹן שְׂנֵתִקֵּן מְשִׁיחַ עַל יְדֵי צְדִיקֵי גֵן הָעֵדֶן, וּבָנִים
לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא ק"ן צְפו"ר כָּמוֹ מִקְּדָם,
וְרוֹאֵה שָׁם אוֹתוֹ דְיוֹקֵן שֶׁל חֶרְבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
וְכָל הַצְּדִיקִים שֶׁנִּחְרְגוּ בוֹ, וְאִז נוֹטֵל מִשָּׁם (עֲשָׂרָה)

לְבוּשִׁים, וְהֵם (נִקְרָאִים) עֲשָׂרָה לְבוּשֵׁי קִנְיָה, וַיִּגְנוּ שָׁם
 אַרְבָּעִים יוֹם שָׁלֹא יִתְגַלֶּה כָּלָל.

לְסוּף אַרְבָּעִים יוֹם קוֹל אֶחָד יִתְעוֹרֵר, וַיִּקְרָא
 מִתּוֹךְ הַכִּפָּא הָעֲלִיּוֹן, אוֹתוֹ ק"ן צִפּו"ר
 בַּמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ שְׁנַנְנוּ בּוֹ, וְאִזּוּ מַעְלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה,
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֵה אֶת מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ מִתְּלַבֵּשׁ
 בְּלְבוּשׁ נִקְמָה וְחַגּוּר כְּלֵי קָרֵב, נוֹטֵל אוֹתוֹ וּמְנַשֵּׁק
 אוֹתוֹ עַל רֹאשׁוֹ.

אִזּוּ מוֹדְעוּעִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים רְקִיעִים, וְרוֹמֵזוּ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרְקִיעַ אֶחָד מֵאוֹתָם שְׁהִיוּ
 גְנוּזִים מִשִּׁשֶּׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית, וּמוֹצִיא מִהֵיכַל אֶחָד
 שְׁבָאוֹתוֹ רְקִיעַ כְּתֵר חֲקוּק אֶחָד, מְחַקֵּק בַּשְּׁמוֹת
 הַקְּדוֹשִׁים. בְּאוֹתָהּ עֲטָרָה הַתְּעִיֵּר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא כְּשֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּם, לְטַל נְקָמוֹת מִכָּל
 מַרְכָּבוֹת פִּרְעֹה וּפְרָשָׁיו, וּמַעְטֵר אֶת מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ
 בָּהּ.

בֵּינָן שֶׁהַתְּעִיֵּר וְהַתְּתִקּוֹן בְּכָל הַתְּקוּנִים הַלְלוּ,
 נוֹטֵל אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמְנַשֵּׁק אוֹתוֹ

כְּמוֹ מִקְדָּם. מִי רָאָה מְרַכְּבוֹת קְדוֹשׁוֹת וּמַחְנוֹת
עֲלִיּוֹנִים שְׁסוּבְכִים אוֹתוֹ וְנוֹתְנִים לוֹ מִתְּנוֹת
וּמוֹתְרוֹת רַבּוֹת, וַיִּתְעַטֵּר מִכָּלָם.

נִכְנָם לְשֵׁם לְהִיכָל אֶחָד, וְרוּאָה כָּל אוֹתָם
מִלְּאָכִים עֲלִיּוֹנִים שֶׁנִּקְרְאוּ אֲבֵלֵי צִיּוֹן,
אוֹתָם שָׁכְבוּ עַל חֶרֶבֶן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּבּוֹכִים תָּמִיד,
וְהֵם נוֹתְנִים לוֹ לְבוֹשׁ אָדָם אֶחָד לַעֲשׂוֹת נְקֻמוֹת.
אִז הִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹנֵז אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ בֶּן צְפוּרָה,
וּמִתְכַּסֶּה שָׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם.

לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, בְּאוֹתוֹ בֶּן צְפוּרָה, יֵרֵד מִעֶטֶר
בְּכָל אוֹתָם תְּקוּנִים מִמַּעֲלָה וּמִמַּטָּה, כַּמָּה
מִחְנוֹת קְדוֹשִׁים סְבִיבוֹ, וַיֵּרְאוּ כָּל הָעוֹלָם אֹרֶךְ אֶחָד
תְּלוּי מִהַרְקִיעַ לְאָרֶץ, וַיַּעֲמֵד שְׁבָעָה יָמִים, וְכָל בְּנֵי
הָעוֹלָם יִתְמָהוּ וַיִּבְהֲלוּ, וְלֹא יָדְעוּ כֵּלָל, פָּרַט
לְאוֹתָם חֲכָמִים שִׁיזְדַּעִים בְּסוּדוֹת הֶלְלוּ, אֲשֶׁרֵי
חֲלָקָם.

וְכָל אוֹתָם שְׁבָעָה יָמִים יִתְיַצֵּב (וַיִּתְעַטֵּר) בְּאָרֶץ בְּאוֹתוֹ
בֶּן צְפוּרָה. בְּאֵיזָה מְקוֹם? בְּדֶרֶךְ, זוֹ קְבוּרַת

רַחַל שְׁעוּמַדַּת בְּפָרְשַׁת דְּרָכַיִם. וַיִּבְשָׂר לָהּ וַיִּנָּחֵם
 אוֹתָהּ, וְאָז תִּקְבַּל תַּנְחוּמַיִם, וְתָקוּם וְתִנָּשֵׂק אוֹתוֹ.
 אַחֲרַיִךְ כִּדְ יָקוּם אוֹתוֹ אֹר מֵאוֹתוֹ מְקוּם, וְשׁוֹרָה
 בִּירִיחוֹ עִיר הָאֵילָנוֹת. בְּכָל עֵץ - זֶה יְרִיחוֹ.
 אוֹ עַל הָאָרֶץ - זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. וַיְהִיָּה גָנוּז בְּאוֹתוֹ אֹר
 שֶׁל בְּ"ן צְפוּר שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ.

אַחֲרַיִם שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ יוֹדְקָה אוֹתוֹ אֹר בֵּין שָׁמַיִם
 וְאָרֶץ, וַיִּשְׁרָה בְּאָרֶץ הַגְּלִיל, שְׁשָׁם הָיְתָה
 רֵאשִׁית גְּלוּת יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם יִתְגַּלֶּה מֵאוֹתוֹ אֹר שֶׁל
 בְּן צְפוּר, וְשָׁב לְמְקוֹמוֹ. וְאוֹתוֹ יוֹם תִּדְעֶזַע כָּל
 הָאָרֶץ כְּמוֹ מְקַדֵּם מְסוּפָה הַשָּׁמַיִם עַד ^(דף ט ע"א) סוּפָה
 הַשָּׁמַיִם, וְאָז יֵרָאוּ ^[יְדַעוּ] כָּל הָעוֹלָם שְׁתֵּרֵי הַתְּגִלָּה
 מִלֶּדֶד הַמְּשִׁיחַ בְּאָרֶץ הַגְּלִיל.

וַיִּתְכַּנְּסוּ אֵלָיו כָּל אֱלוֹי שְׁעוֹסָקִים בְּתוֹרָה, וְהֵם
 מְעַשִׂים בְּעוֹלָם. וּבְזִכּוֹת תִּינוּקוֹת שֶׁל
 בֵּית רַבֵּן יִתְחַזַּק כַּחוֹ לְהַתְגַּבֵּר, וְסוּד זֶה אֶפְרָחִים.
 וְאֵם לֹא יִמָּצְאוּ אֱלוֹי תֵּרֵי תִינוּקוֹת שְׁיִוְשָׁבִים בְּתַקְוָה
 אֲמָם וַיִּזְנְקוּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח) גְּמוּלֵי מִחְלָב

עֲתִיקוּ מִשָּׂדִים. וְהִינוּ אוֹ בִיּוֹצִים, שְׂבֻשְׁכֵי אֱלֹהִים
שׁוֹרָה שְׂכִינָה עִם יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת.

שְׁתָּרִי מְעֻטִים הַחֲכָמִים שְׂיִמְצְאוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְהִינוּ
(דברים כב) וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרָחִים אוֹ עַל

הַבִּיּוֹצִים, לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, [שְׁתָּרִי בּוֹ לֹא עוֹמֵד הַדָּבָר

לְהוֹצִיא מִן הַגְּלוּת אֶלָּא בְּמִלְךְ הָעֲלִיּוֹן. שְׂכִינָן שְׁהֵם יְלָדִים וְתִינּוֹקוֹת, נוֹתְנִים תִּקְוָה לְמִלְךְ

הַמְּשִׁיחַ. אִזּוֹ הָאֵמָה הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁהִיא רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם, מִתְעוֹרֶרֶת לְגַבֵּי בַעֲלָהּ] וְיִתְעַכֵּב

[כָּךְ] עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים אַחֲרֵיהֶם. אַחֲרַי כֶּךָ יָבֹא

בַּעֲלָהּ וַיִּקַּח אוֹתָהּ מִהָעֶפֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט)

אֲקִים אֶת סִבַּת דָּוִד הַנִּפְלֵת.

בְּאוֹתוֹ יוֹם מִלְךְ הַמְּשִׁיחַ יִתְחִיל וַיִּכְנַס הַגְּלוּת

מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם, כְּמוֹ

שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ל) אִם יִהְיֶה גִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם וְגו'.

מֵאוֹתוֹ יוֹם כָּל הָאוֹתוֹת וְהַנְּסִים וְהַנְּבוֹרוֹת שֶׁעָשָׂה

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, יַעֲשֶׂה אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל,

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ז) כִּימִי יֵצֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעֶזֶר בְּנִי, כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ
 תִּמְצֵא בְּסוּד שֶׁל שְׁלֹשִׁים וְשָׁנַיִם שְׂבִילִים שֶׁל
 הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְעַד שֶׁהַנְּפִים הַלְלוּ לֹא יִתְעוֹדְרוּ
 בְּעוֹלָם, לֹא יִשְׁתַּלֵּם סוּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְלֹא
 תִּתְעוֹדְרַר לְאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) הַשִּׁבְעֵתִי
 אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת. בְּצַבָּאוֹת - זֶה מִלְךְ
 (הַמְּשִׁיחַ) שֶׁנִּקְרָא צַבָּאוֹת. אוּ בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה - שְׂאֵר
 הַחִילוֹת וְתַמְחִנוֹת שֶׁלְמִשְׁתָּה. אִם תִּתְעוֹדְרוּ וְאִם
 תִּתְעוֹדְרוּ אֶת הָאַהֲבָה - זֶה יָמִין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שֶׁנִּקְרָא אֱהָבָה. עַד שֶׁתִּחַפֵּץ - אוֹתָהּ
 שֶׁשׁוֹכֶכֶת לְעֵפֶר, וְיִהְיֶה רְצוֹן תִּמְלֹךְ בָּהּ. אֲשֶׁרִי מִי
 שִׁיזְכָּה לְאוֹתוֹ הוּר. אֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם הָיָה וְאֲשֶׁרִי
 בְּעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן חָרִים יָדָיו בְּתַפְלָה לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 וְהַתְּפִלָּל תְּפִלָּתוֹ. אַחֲרֵי שֶׁהַתְּפִלָּל תְּפִלָּתוֹ,
 בָּאוּ רַבִּי אֶלְעֶזֶר בְּנוֹ וְרַבִּי אַבְיָ וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָיו. עַד
 שֶׁחָיו יוֹשְׁבִים לְפָנָיו, רָאוּ אוֹר יוֹם אֶחָד שֶׁנִּחְשָׁד
 וְנִשְׁקַע צְנוּר (צְרוּר) אֶחָד שֶׁלְהִבָּת אִשׁ בְּתוֹךְ הַיָּם
 שֶׁל טְבַרְיָה, וְהוֹדְעוּעַ כָּל אוֹתוֹ מְקוֹם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדַאי עֲכָשׁוּ הוּא זְמַן שֶׁהִקְדֹּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נֹזֵךְ בְּבָנָיו וּמוֹרִיד שְׁתֵּי דְמַעוֹת
 לַיָּם הַגָּדוֹל, וְכֹאֲשֶׁר יוֹרְדוֹת, הֵן פּוֹנְעוֹת בַּצְּנוּר הַזֶּה
 שֶׁל שְׁלֹהֶבֶת אֵשׁ, וַיִּשְׁתַּקְּעוּ זֶה בְּזֶה פַּיִם. כָּכָה רַבִּי
 שְׁמַעוֹן וּכְכוּ הַחֲבָרִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הֲרִי הִתְעוֹרְרָנוּ בְּסוֹדוֹת
 הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּסֵתֶר
 הַהִתְעוֹרְרוֹת שָׁלוּ אֶל בָּנָיו, אֲבָל עֲכָשׁוּ יֵשׁ לִי
 לְנִלוֹת מַה שְׁלֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לְשׁוֹם אָדָם אַחַר
 לְנִלוֹת, אֵלָּא זְכוּת הַדּוֹר הַזֶּה תַּעֲמִיד אֶת הָעוֹלָם
 עַד שְׁיִבֵּא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי
 אֶלְעָזָר בְּנֵי וְלְרַבִּי אַבְיָא, עֲמַדוּ בְּעַמְדְכֶם. קָמוּ רַבִּי
 אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבְיָא. כָּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּעַם אַחֲרַת
 וְאָמַר, אֹי מִי יַעֲמֵד בְּמַה שְׁאִמְרָתִי (שְׂרָאִיתִי) שֶׁתִּמְשָׁךְ
 הַנְּלוֹת, מִי יִכּוֹל לְסַבֵּל?

אֵת הוּא קָם וְאָמַר, (עמוס ט) ה' אֵלֵהֵינוּ בְּעֵלּוֹנוּ
 אֲדָנִים זוֹלָתָךְ לְבַד בְּךָ נֹזֵכִיר שְׁמָךְ. הַפְּסוּק
 הַזֶּה פִּרְשׁוּהוּ, אֲבָל בְּפְסוּק זֶה יֵשׁ סוֹד עֲלִיוֹן בְּתוֹךְ

הַאֲמוּנָה. ה' אֱלֹהֵינוּ - זֶהוּ רֵאשִׁית הַסּוּדוֹת
הַעֲלִיּוֹנִים, מְקוֹם שְׁמֵשׁ יוֹצְאִים כָּל הָאֲוֵרוֹת שֶׁל
כָּל הַנְּרוֹת בְּלֶם לְהַדְלִיק, וְשֵׁם תְּלוּי כָּל סוּד
הַאֲמוּנָה, שֵׁם זֶה שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל.

בְּעֲלוֹנוֹ אֲדָנִים זוֹלָתָךְ - שְׁתֵּרִי עַל עַם יִשְׂרָאֵל אִין
מִי שְׁשׁוֹלֵט עָלָיו פְּרָט לַשֵּׁם הַעֲלִיּוֹן הַזֶּה,
וְעַכְשָׁו בְּנִלוֹת שׁוֹלֵט עָלָיו הַצַּד הָאֲחֵר.

לְבַד בְּ"ךְ גִּזְכִּיר שְׁמֶךָ - סוּד הַשֵּׁם תְּקַדּוּשׁ, כָּלֵל
שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתֵיזוֹת, וּבְנִסָּת יִשְׂרָאֵל
לֹא מִתְפַּרְקֵת אֶלָּא מִתּוֹךְ שֵׁם זֶה שְׁנִקְרָא בְּךָ, כִּמּוֹ
שְׁנֵאמַר (שמות לב) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָּהֶם בְּךָ. (בראשית מח)
בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל. כִּי בְּךָ אֲרוּץ גְּדוּד. וּבְזִמָּן
שְׁנִמְצֵאת שְׁלֵמוֹת, לֹא תִּהְיֶה נִפְרָד זֶה מִזֶּה, וְאִסּוּר
לְהַפְרִיד זֶה מִזֶּה, אִשָּׁה מִבְּעֻלָּה, לֹא בְּרַעֲיוֹנוֹת
וְלֹא בְּאִזְכָּרָה, כִּדִּי לֹא לְהִרְאוֹת פִּרוּד, וְעַכְשָׁו
בְּנִלוֹת נִמְצֵא פִּרוּד, שְׁמִתּוֹךְ צָרָה שֶׁל כָּל זִמָּן וְזִמָּן
אָנוּ עוֹשִׂים פִּרוּד לְהַזְכִּיר אוֹתוֹ שֵׁם, פְּרָט לְבְּעֻלָּה,

מִשּׁוֹם שֶׁהִיא שׁוֹכֶכֶת לְעֶפֶר, וְהִינּוּ לְבַד בְּךָ נִזְכִּיר
שְׁמֶךָ.

פָּרַט לְבַעֲלָהּ, אָנוּ זֹכְרִים אִישׁ זֶה בְּפִרוּד מִשּׁוֹם
שֶׁאָנוּ רְחוּקִים מִמֶּךָ וְאַחֲרֵים שׁוֹלְטִים עָלֵינוּ,
וְשִׁמְךָ הוּא בְּפִרוּד מִן הַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא בְּךָ, וְזֶה בְּיַמֵּי
הַגָּלוּת.

מִשּׁוֹם שֶׁגָּלוּת רֵאשׁוֹנָה הִיְתָה מִבֵּית רֵאשׁוֹן, וּבֵית
רֵאשׁוֹן הוּא סוּד שֶׁל ה' רֵאשׁוֹנָה, וּכְנָנָד
שְׁבָעִים שָׁנָה שָׁלָה גָלוּת שֶׁל בֵּית רֵאשׁוֹן הִיְתָה
שְׁבָעִים שָׁנָה, וְאוֹתָם שְׁבַעַת שָׁנָה לֹא נִמְצְאוּת הָאֵם
רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם, וְהָיָה פִּרוּד מִן הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן, סוּד
שֶׁל ה' הָעֲלִיּוֹנָה. וְאִזּוּ יו"ד, סוּד עֲלִיּוֹן, הִתְעַלָּה
לְמַעְלָה לְמַעְלָה לְאִין סוּף, וְהַבֵּית הָרֵאשׁוֹן הָעֲלִיּוֹן
הִקְדוּשׁ לֹא הִנְבִיעַ נְבִיעַת מִים חַיִּים, שֶׁהָרִי מְקוֹרָהּ
הַסֵּתֶלֶק.

וְהִיא שְׁבָעִים שָׁנָה בְּגָלוּת, מִשּׁוֹם שֶׁהִיא נִקְרָאת
שְׁבַע שָׁנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א' ו) וַיִּבְנֶהוּ
שְׁבַע שָׁנִים. וְאִם תֵּאמַר שֶׁשְׁלֹטָה מַלְכוּת בְּכָל

לְמַעַלָּה בְּסוּד שְׁלֹשׁ שַׁבָּעִים שָׁנָה - חַם וְחֲלִילָה. אֵלֶּי
 בְּזִמְנֵי שְׁתֵּיהֶם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קָיָם, הָאֹר וּנְבִיעַת הָאֵם
 הָעֲלִיּוֹנָה (בִּינָה) הָיָה מֵאִיר וַיּוֹרֵד לְמַטָּה. כִּיּוֹן שְׁחָטְאוּ
 יִשְׂרָאֵל וְנִחְרַב הַמִּקְדָּשׁ וְשִׁלְטָה מַלְכוּת בָּבֶל, הָיָה
 מִכֶּסֶף וּמִחֲשִׁידֹת אוֹתוֹ אֹר, וְהַתְּחַתּוֹנִים הַקְּדוּשִׁים
 לֹא הָיוּ מֵאִירִים.

כִּיּוֹן שְׁתֵּתְחַתּוֹנִים לֹא הָיוּ מֵאִירִים, מִשּׁוֹם (מִתּוֹךְ)
 שִׁלְטוֹן מַלְכוּת בָּבֶל, הַסְּתִילָק אוֹתוֹ אֹר,
 וְאוֹתוֹ מֵעֵינַי עֲלִיּוֹן שְׁתֵּיהֶם נֹדַע סוּד שֶׁל י' הַסְּתִילָק
 לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה לְאִין סוּף, אִזּוֹ אוֹתָם שַׁבָּעִים שָׁנָה
 לֹא הָיוּ מֵאִירִים, מִשּׁוֹם אוֹתוֹ אֹר שְׁנִמְנָע. וְזוֹהִי
 וְדֹאֵי גְלוּת שְׁלֹשׁ שַׁבָּעִים שָׁנָה.

כִּיּוֹן שְׁתֵּעֲבֹר שִׁלְטוֹן בָּבֶל, וְהַתְּחִילָה ה"א תְּחַתּוֹנָה
 לְהָאִיר, לֹא כָּל יִשְׂרָאֵל חָזְרוּ לְהַטְהֵר (לְשִׁלְט)
 לְהִיּוֹת סְגֻלָּה שְׁלֵמָה כְּמוֹ מִקְדָּם, אֵלֶּי מְעַט מְעַט
 [בְּעֶרְבוּבִיָּה], וְכִיּוֹן שֶׁלֹּא נִמְצְאָה שְׁלֵמוֹת, [וְשִׁרְתָּה ה"א תְּחַתּוֹנָה
 לְשִׁלְט] אִזּוֹ י', מֵעֵינַי עֲלִיּוֹן, לֹא יָרַד כָּל כֶּף לְהָאִיר כְּמוֹ
 שְׁתֵּיהֶם מִקְדָּם, אֵלֶּי לֹא לֹא לֹא בְּעֶרְבוּבִיָּה, שֶׁלֹּא הָיוּ

מְהוֹרִים כְּמוֹ קָדָם כְּמוֹ שְׂרָאוֹי, וְעַל כֵּן מֵעֵין
הָעֲלִיּוֹן לֹא נֹבֵעַ וְלֹא מֵאִיר, אֲלָא שְׁחֹר לְהָאִיר
מֵעַט מֵעַט מִתּוֹךְ דְּחֵק [שְׁל הַשְּׁמַאל] שְׁל הַשָּׁמַיִם (שְׁל גְלוּת

וּמַדִּיּוֹ) •

וְלָכֵן הִתְנַגְּדוּ בְּיִשְׂרָאֵל קַרְבוֹת רַבִּים, עַד שֶׁהִחְשְׁדוּ
יִבְסֶה אֶרֶץ, וְה' הִתְחַתְּוֶנָה נְחֻשְׁכָּה וְנִפְלָה
לְאֶרֶץ, וְהַמַּעֲיֵן הָעֲלִיּוֹן הִסְתַּלַּק כְּמוֹ מִקְדָּם, מִשּׁוּם
שְׂמִלְכוֹת אֲדוּם הִתְחַזְּקָה, וְיִשְׂרָאֵל חָזְרוּ לְסַרְחוּנָם.

וְעַל ה' הוֹאֵת בַּיִת שְׁנֵי נְחָרְב, וְכָל אוֹתָם תְּרִיסַר
שְׂבָטִים שָׁלָה בְּחֻשְׁבוֹן מַחְנוֹתֵיהֶם הֵם בְּגִלוּת
שְׁל מְלָכוֹת אֲדוּם, וְהַמַּעֲיֵן הָעֲלִיּוֹן הִסְתַּלַּק מֵאוֹתוֹ
מֵעֵין שְׁעֵמֶד עֲלֵיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נז) תִּצְדִּיק
אֲבָר. אֲבָר אוֹתוֹ מֵעֵין שְׁל מְקוֹר עֲלִיּוֹן שְׁתִּיחַ שׁוֹפֵעַ
וּמוֹשֵׁךְ מִלְּמַעְלָה. (קַרְבוֹת גְּדוּלִים וּמְלָכוֹת יָנִן שְׁלֻמָּה עֲלֵיהֶם, וְלֹאֲחֵר

שְׁחֹרוּ בְּתִשׁוּבָה, הִתְחַזְּקוּ עֲלֵיהֶם וְהִתְקִיפוּ אוֹתָם, וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל חָזְרוּ לְסַרְחוּנָם,
מְלָכוֹת אֲדוּם הִתְחַזְּקָה וּבַיִת שְׁנֵי נְחָרְב, וְה' אֲתַחְתְּוֶנָה נְחֻשְׁכָּה וְנִפְלָה לְאֶרֶץ, וְהַמַּעֲיֵן
הָעֲלִיּוֹן נִסְתַּלַּק מֵאוֹתוֹ מֵעֵין שְׁעֵמֶד עֲלִיוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר תִּצְדִּיק אֲבָר. אֲבָר אוֹתוֹ מֵעֵין

שָׁל הַמְּקוֹר הַעֲלִיּוֹן שֶׁהִיא שׁוֹפֵר וּמוֹשֵׁף עָלָיו מְלַמְעֵלָה. מָה הַפָּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַחֲשָׁף יִבְסֶה אֶרְצָי).

וְאִז הָיָה פֶּרוֹד בְּה"א, בֵּית שְׁנֵי, וְהִיא בְּגִלוֹת אָדוּם, בְּכָל אוֹתָם תִּרְיֹסר שְׁבָטִים (שְׁלָה) וּמַחְנֹת שְׁלָהֶם, שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים עוֹלָיִם לְחֻשְׁבוֹן גְּדוּל, וְעַל שְׁפוֹר (וְעַל זֶה סוּד) שָׁל ה' הָיָה בָּהֶם בְּכָל אוֹתוֹ (וְעַל זֶה סוּד שָׁל ה' בְּכָל אוֹתוֹ) חֻשְׁבוֹן, (חֲשָׁף) נִמְשָׁכָה הַגְּלוֹת.

סוּד הַסּוּדוֹת לְחַכְמֵי הַלֵּב נִמְסָר. עֲשָׂרָה שְׁבָטִים אֶלֶף שְׁנַיִם, שְׁנֵי שְׁבָטִים מְאֹתִים שָׁנָה. הַתְּחִילוֹ הַדְּמָעוֹת לְפַל, פָּתַח וְאָמַר, (אֵיכָה א) בְּכַה תִּבְכֶּה בַּלֵּילָה וְדַמְעָתָה עַל לְחִיָּה. לְסוֹף שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַשְּׁבָטִים שָׁל הַגְּלוֹת, הַלֵּילָה נְחָשָׁף לְיִשְׂרָאֵל, עַד שִׁיתְעוֹרֵר וְא"ו לְזִמְן שְׁשִׁים וְשֵׁשׁ שָׁנָה.

לְאַחַר שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים, שָׁהֶם אֶלֶף וּמְאֹתִים שָׁנֹת גְּלוֹת, וְאַחַר שְׁשִׁים וְשֵׁשׁ שָׁנָה בְּחֲשָׁף הַלֵּילָה, אִז (וַיִּקְרָא בּו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב. זֶה הַתְּעוֹרְרוֹת הָאוֹת ו', שֶׁהִיא נֶפֶשׁ שָׁל בֵּית יַעֲקֹב.

וְסוּד זֶה - (בראשית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב
 מִצְרֵימָה וְגו' שְׁשִׁים וָשֵׁשׁ. וְהוּא ו', נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית
 שְׁנֵי, סוּד שֶׁל ה' פְּתוּחָה, וְזֶה ו' סוּד שֶׁל שְׁשִׁים
 וָשֵׁשׁ. שְׁשִׁים - לְהַתְעוֹרְרוֹת יַעֲקֹב, וָשֵׁשׁ -
 לְהַתְעוֹרְרוֹת יוֹסֵף. וְלָכֵן הוּא ו"ו, שָׁהֵם שְׁנַיִם
 בְּחִבּוּר אֶחָד וְסוּד אֶחָד.

מִשָּׁם וְהִלָּאָה יִתְעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתָם
 נִסִּים וְאוֹתוֹת (דף י ע"א) שְׁאֲמַרְנוּ, וְיִתְעוֹרְרוּ עַל
 יִשְׂרָאֵל אוֹתָן צָרוֹת שְׁאֲמַרְנוּ, וְאֵז - (וְסוּד זֶה) וְאֵף אֶת
 בְּרִיתִי יִצְחָק. אַחַר כֵּן יַעֲרֹךְ מִלְּךָ הַמְּשִׁיחַ קְרִבּוֹת
 בְּכָל הָעוֹלָם בְּיָמֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
 (שמות טו) יְמִינְךָ ה' נִאֲדָרִי בַּכַּח. אֵז, וְאֵף אֶת בְּרִיתִי
 אֲבָרְתֶם אֲזַכֵּר, וְאַחַר כֵּן וְהָאָרֶץ אֲזַכֵּר, זו ה'
 אַחֲרוֹנָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן פְּתוּב, (זכריה יד) וְתִהְיֶה ה' לְמִלְכָּךָ
 עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִתְיַהַר ה' אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד.
 לְסוּף שְׁשִׁים וָשֵׁשׁ שָׁנִים אַחֲרוֹת, שָׁהֵם מֵאָה
 וְשָׁלְשִׁים וְשָׁתַיִם שָׁנִים, יֵרְאוּ אוֹתוֹת בַּשָּׁמַיִם
 הַקְּדוֹשׁ חֲקוּקִים בְּשָׁלְמוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה כְּרֵאוֹי,

וְסוּד זֶה ה"ה עֲלִיזָה וְתַחְתּוֹנָה, וְכָל אוֹתָן דְּרָכִים
 שָׁהֵם שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים הַכּוֹלּוֹת בְּסוּד שָׁל
 אוֹת ו', הו"ה, (יז"ה) סוּד שָׁל שְׁלֵמוֹת מֵאָה וּשְׁלֵשִׁים
 וּשְׁתַּיִם.

לְסוּף מֵאָה וּשְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים אַחֲרוֹת יִתְקַיֵּם,
 לְאַחַז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ, וַיִּנְעְרוּ הָרָשָׁעִים
 מִמֶּנָּה, וְתַטְהַר הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יַעֲזֹר אֶת הַמַּתִּים בְּאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וַיִּקְוּמוּ חִילוֹת
 חִילוֹת בְּאָרֶץ הַגְּלִיל.

וְאִזּוּ יִתְעוֹרַר סֵתֵר הַמַּעֲיָן הָעֲלִיזָה אוֹת י', וַיִּתְקַיֵּמוּ
 שְׁלֵשִׁים וּשְׁנַיִם שָׁבִילִים בְּשְׁלֵמוֹת לְהַשְׁפִּיעַ
 לְמַטָּה, וְכָל אוֹתֵיזוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ יִתְקַיֵּמוּ בְּקִיּוּמָם
 יְהו"ה, שְׁעַד עֲכָשׁוּ לֹא הָיוּ בְּשְׁלֵמוֹת. עַד הַזְּמַן
 שֵׁשֶׁשְׁפִיעַ וַיִּמְשַׁךְ אוֹתוֹ מַעֲיָן עֲלִיזָה בְּחַבּוּר הָאוֹתֵיזוֹת
 לְתוֹךְ ה' (י"ה) אַחֲרוֹנָה, וְזֶהוּ לְסוּף תְּשֻׁלוֹם מֵאָה
 וְאַרְבָּעִים וְאַרְבַּע שָׁנִים אַחֲרוֹת שֵׁשֶׁשְׁתִּלְמוּ.
 וַיִּתְעוֹרְרוּ שָׂאֵר מֵתֵי יִשְׂרָאֵל שְׁבַשְׂאֵר הָאָרְצוֹת.

שִׁבְעֵינָא כָּל זֶה בְּחֻשְׁבוֹן ח"ת, שְׁהַתִּישָׁב הָעוֹלָם
 וַיִּתְּבַשֵּׁם, וַיַּעֲבֹר הַצַּד הָאֲחֵר [הַנְּחָשׁ הַרְעָ] מִן
 הָעוֹלָם. וְה"א פִּתְחוּנָה תִּתְמַלֵּא מִתּוֹךְ הַמַּעֲיָן
 הָעֲלִיּוֹן, וְתִתְעַטֵּר וְתֵאִיר בְּשִׁלְמוֹת, וְאִז כָּתוּב (ישעיה
 6) וְהָיָה אֹר חֲלֻבָּנָה כְּאֹר הַחֲמָה וְאֹר הַחֲמָה יִהְיֶה
 שְׁבַעֲתַיִם.

עַד שֶׁתְּהִי שַׁבָּת לַה' לְלִקְטַ נְפֹשׁוֹת בְּתַעֲנוּגֵי
 קְרֻשָּׁה, [זו ה' אֶסְרוּנָה] כָּל אוֹתוֹ אֶלְפֵי שְׁבִיעִי, וְזוֹהִי
 הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל רוּחוֹת קְדוּשׁוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל,
 לְהַתְּלַבֵּשׁ אַחַר שַׁבָּת בְּגוּפוֹת אַחֲרִים קְדוּשִׁים,
 לְהַקְרִיא קְדוּשִׁים, שַׁבָּתוֹב וְהָיָה הַנְּשֹׂאָר בְּצִיּוֹן
 וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוּשׁ יֵאמָר לוֹ. עַד כָּאֵן דְּבַרֵי
 סוּדוֹת נִסְתָּרִים.

וַיִּקָּם מִלֶּךְ חֲדָשׁ. רַבֵּי יוֹסִי אָמַר, בְּכָל יוֹם עוֹשֶׂה
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְּאֲכִים שְׁלוּחִים עַל
 הָעוֹלָם, שַׁבָּתוֹב (תהלים קד) עוֹשֶׂה מִלְּאֲכֵי רוּחוֹת.
 עוֹשֶׂה לֹא כְּתוּב, אֶלָּא עוֹשֶׂה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל יוֹם וַיּוֹם

עושה. ובאותו זמן התמנה ממנה אחד על מצרים,
וזהו שכתוב ויקם מלך חדש, חדש ודאי.

אשר לא ידע את יוסף, שחרי במקום של פרוד
היו, כמו שנאמר (בראשית ב) ומשם יפרד.
והראשון מאותו הפרוד הוא נהר מצרים, ולכן
אשר לא ידע את יוסף, מקום שכל היחוד שורה
בו, שנקרא צדיק.

רבי אלעזר ורבי יוסי היו חולכים בדרך, והקדימו
ללכת באור. ראו כוכב אחד שהיה רץ מצד
זה, וכוכב אחר מצד זה. אמר רבי אלעזר, עכשו
הגיע זמן של כוכבי הבקר לשבת את אדונם, והם
רצים מפחד ואימת רבונם לשבת ולומר לו. זהו
שכתוב (איוב לח) בָּרֶן יַחַד כּוֹכְבֵי בֶקֶר וַיִּרְיֵעוּ כָּל בְּנֵי
אֱלֹהִים. משום שכלם ביחוד אחד משבחים אותו.

פתח ואמר, (תהלים כב) לְמַנְצַחַ עַל אֵילַת הַשֶּׁחַר
מִזְמוֹר לְדָוִד. אֵילַת הַשֶּׁחַר - שְׂפָשְׁפֵי אִירִים
פְּנֵי הַמִּזְרָח וְנִפְרָד חֲשָׁךְ הַלַּיְלָה, יֵשׁ מִמֶּנָּה אֶחָד
לְצַד מִזְרָח, וּמוֹשֵׁךְ חוּט אֶחָד שֶׁל חֲשָׁךְ לְצַד דָּרוֹם,

עד שָׁבָא וַיּוֹצֵא הַשֶּׁמֶשׁ, וּבִקַּע בְּאוֹתָם חֲלוֹנֵי
הָרְקִיעַ וּמֵאִיר לְעוֹלָם, וְאוֹתוֹ חוֹט מִפְּרִיד אֶת חַשְׁדָּ
הַלַּיְלָה.

אִזּוּ בָּאָה אֵיִלַּת הַשַּׁחַר, וּבָא אֹר שָׁחַר בְּקִדְרוֹת
לְהַתְחַבֵּר בִּיּוֹם, וּמֵאִיר הַיּוֹם. וְאוֹר הַיּוֹם כָּלוּל
וְשָׂאוֹב בְּתוֹכוֹ אֶת אוֹתָהּ הָאֵיִלַּת. וְעַל הָאֵיִלַּת
הַזֹּאת, כְּשֶׁנִּפְרָד מֵהַיּוֹם אַחַר שֶׁכָּלֵל אוֹתָהּ, אָמַר
דָּוִד שִׁירָה, שְׁכֵתוֹב לְמַנְצַח עַל אֵיִלַּת הַשַּׁחַר.

וּמָה אָמַר? ^(דף י ע"ב) אֵלֵי אֵלֵי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי. שְׁחַרֵי
נִפְרָדָה אֵיִלַּת הַשַּׁחַר מֵאוֹר הַיּוֹם. עַד שֶׁהָיוּ
הוֹלְכִים, הָאִיר הַיּוֹם וְהִגִּיעַ זְמַן תְּפִלָּה. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, נִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה וְנִלְךָ. יֵשְׁבוּ וְהַתְּפַלְלוּ, אַחַר
כִּדְ קָמוּ וְהִלְכוּ.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, ^(קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר
נִעְשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר
מִגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים וְגו' אָמַרְתִּי שְׁנֵם זֶה
הֶבֶל. פְּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ וְנִתְפַּאֵר, אֲבָל יֵשׁ הֶבֶל,

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָשָׂה סֵפֶר זֶה וְהַקִּים אוֹתוֹ עַל שִׁבְעָה
הַבָּלַיִם שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם.

וְהֵם שִׁבְעָה עַמּוּדִים תּוֹמְכִים שֶׁל הָעוֹלָם בְּנִגּוּד
שִׁבְעָה רְקִיעִים, וְיֵאלוּ הֵם: וִילו"ן. רְקִי"ע.
שְׁחָקִי"ם. זְבו"ל. מְעו"ן. מָכו"ן. עֶרְבו"ת. וּבְנִגְדָם
אָמַר קֹהֶלֶת הַכֹּל הַבָּלַיִם הַכֹּל הַכֹּל.

כִּמוֹ שְׂאוֹתָם שִׁבְעָה רְקִיעִים, וַיֵּשׁ אַחֲרֵים
שְׁנַדְבָקִים בָּהֶם וּמִתְפַּשְׁטִים וַיּוֹצֵאִים
מֵהֶם, בְּדָ גַם יֵשׁ הַבָּלַיִם אַחֲרֵים שְׁמִתְפַּשְׁטִים
וַיּוֹצֵאִים מֵאֶלֶת, וְכֵלָם אָמַר שְׁלֹמֹה.

וְכֵאֵן יֵשׁ בּוֹ סוּד הַחֲכָמָה. יֵשׁ הַכֹּל שְׂיוּצָא מֵאוֹתָם
הַבָּלַיִם עֲלִיוֹנִים, שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְזֶה
נִעְשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְהַתְקַיִם בְּקִיּוּמוֹ וְהַתְחִיב בְּתַקְפוֹ
בְּמַעֲשֵׂי הָאָרֶץ וּבְעֲלִיָּה שְׁעוֹלָה מִהָאָרֶץ, וְזֶה
הַתְמַנָּה עַל הָאָרֶץ, וְכֹל תַּקְוָה וְקִיּוּם שֶׁלֹּא בְּאוֹתָן
נִשְׁמֹת הַצְּדִיקִים שֶׁנִּלְקְטוּ מִן הָאָרֶץ בְּשִׁהֶם
צְדִיקִים, עַד שֶׁלֹּא סָרְחוּ, בְּעוֹד שְׁנוֹתֵנִים רִיחַ טוֹב
כִּמוֹ חֲנוּדָה, שֶׁכְּתוּב בּוֹ וַאֲיֻנְנוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים.

וְנִטַּל אוֹתוֹ כְּשֶׁעֲדִין לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ, וּמִשְׁתַּעֲשֵׂע בּוֹ,
וְכֵן שָׂאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם.

שֶׁשְׁנֵינוּ, עַל שְׁנֵי דְבָרִים צַדִּיקִים מְסַתְּלִים מִן
הָעוֹלָם טָרָם הִגִּיעַ זְמַנָּם, אֶחָד עַל חֲטָאֵי
הַדּוֹר, שֶׁכְּשֶׁמְתַרְבִּים רְשָׁעִים בְּעוֹלָם, אוֹתָם
צַדִּיקִים שֶׁנִּמְצְאִים בִּינֵיהֶם נִתְּפָסִים בַּחֲטָאֵיהֶם.
וְאֶחָד כְּשֶׁמְתַנַּגֵּחַ לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁיִּסְרְחוּ
אֲחֵר בָּהֶן, הוּא מְסַלֵּק אוֹתָם מִהָעוֹלָם טָרָם הִגִּיעַ
זְמַנָּם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מִגִּיעַ
אֵלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים. מִגִּיעַ עֲלֵיהֶם דִּין
שְׁלִמְעָלָה בְּאֵלוֹ עֲשׂוֹ חֲטָאִים וּמַעֲשִׂים שֶׁל רְשָׁעִים.
שְׁתֵּהֲרֵי פַעַם אַחַת שָׂאֵל רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יַעֲקֹב,
אִישׁ כְּפַר אֲוִנוֹ, בְּזִמְנֵי שְׂרַבִּי עַקִּיבָא וַחֲבָרָיו
הַסְתְּלָקוּ מִן הָעוֹלָם וּמֵתוּ בְּאוֹתוֹ אֲפֹן, אֵת רַבִּי
מֵאִיר, אָמַר לוֹ, וְכִי זֶה פְתוּב בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָתָה?
אָמַר לוֹ, וְלֹא? וַהֲרֵי אָמַר שְׁלֵמָה אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים
אֲשֶׁר מִגִּיעַ אֵלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים, מִגִּיעַ עֲלֵיהֶם
דִּין מְלִמְעָלָה בְּאֵלוֹ עֲשׂוֹ חֲטָאִים וּמַעֲשִׂים שֶׁל

רָשָׁעִים. וַיֵּשׁ רָשָׁעִים שְׂמֹנֵיעַ אֱלֹהִים כְּמַעֲשֵׂה
הַצְּדִיקִים, יוֹשְׁבִים בְּשֶׁקֶט וְשְׁלוֹם בְּעוֹלָם הַזֶּה, דִּין
לֹא מִנִּיעַ אֲלֵיהֶם, כְּאֵלֹו עָשׂוּ מַעֲשִׂים שֶׁל צְדִיקִים.

לָמָּה? אִם מִשּׁוֹם שֶׁנִּלְוִי לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שִׁיָּשׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה אוֹ שִׁיִּצְא מֵהֶם וְרַע
שִׁיִּהְיָ אִמֶת בְּעוֹלָם, כְּמוֹ תִּרַח שִׁיִּצְא מִמֶּנּוּ וְרַע
אִמֶת - אֲבָרְהָם. אֲחִזוּ שִׁיִּצְא מִמֶּנּוּ חֲזִקְיָהוּ, וְשֶׁאֵר
הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם. וְלִכּוֹן, בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה, הַכֵּל
שֶׁאֲמַרְנוּ נַעֲשֶׂה וְנִתְחַזֵּק עַל הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ.

דָּבָר אַחֵר יֵשׁ הַכֵּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ, כְּפִי
שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁתְּחַזֵּק [וְהִתְחַזֵּק] עַל הָעוֹלָם. בְּמָה?
מִשּׁוֹם שֶׁיֵּשׁ צְדִיקִים אֲשֶׁר מִנִּיעַ אֱלֹהִים כְּמַעֲשֵׂה
הַרְשָׁעִים, מִנִּיעַ לִידֵיהֶם כְּאוֹתָם מַעֲשֵׂי הַרְשָׁעִים
כְּמוֹ בַּת עֹזְבֵי עֲבוּדָה זָרָה, אוֹ אֶחָד מֵאוֹתָם
מַעֲשִׂים שֶׁהֵם מַמַּעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים, וְהֵם עוֹמְדִים
בְּקִיּוּמָם מִפְּחַד רַבּוֹנָם, וְלֹא רוֹצִים לְהִטָּמֵא כְּמוֹ
בְּמָה צְדִיקֵי אִמֶת שֶׁבָּאוּ לִידֵיהֶם כְּמַעֲשִׂים הַלְלוּ,

וְהִם גְּבוּרֵי כַח שְׁעוֹשִׂים רְצוֹן אֲדוֹנָם וְלֹא חֲטְאוּ,
וְעַל זֶה הֶבֶל נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וּמִתְחַזֵּק בְּתַקְפוֹ.

וַיֵּשׁ רְשָׁעִים שֶׁמְגִיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצְּדִיקִים,
כִּי אֵל לִידֵיהֶם מִצְוָה אַחַת שֶׁהִיא מַעֲשֵׂה שֶׁל
צְדִיקִים, וְזוֹכִים בָּהּ וְעוֹשִׂים אוֹתָהּ, כִּמּוֹ לְסֻטִּים
מִקְפָּח שֶׁהֵיךְ נִמְצָא בְּהָרִים יַחַד עִם לְסֻטִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדָה זָרָה, וּכְשֶׁהֵיךְ עוֹבֵר שָׁם יְהוּדִי, הָיָה מִצִּיל
אוֹתוֹ וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ מֵהֶם, וְהָיָה קוֹרֵא עָלָיו רַבִּי
עַקְבִּיבָא: יֵשׁ רְשָׁעִים אֲשֶׁר מְגִיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה
הַצְּדִיקִים.

וּכְמוֹ אוֹתוֹ רְשָׁע שֶׁהֵיךְ ^(דף יא ע"א) בְּסִבִּיבְתוֹ שֶׁל רַבִּי חֲזִינָא,
שֶׁלִּילָה אַחַד פָּגַשׁ אֶת אוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהֵיךְ
הוֹלֶכֶת לְבֵית בַּתָּהּ, רָצָה לְתַקֵּף אוֹתָהּ. אָמְרָה לוֹ,
כְּבִקְשָׁה מִמֶּנּוּ, כִּי אֵת רַבּוֹנָךְ וְאֵל תַּחֲטֵא עִמִּי.
עֹזֵב אוֹתָהּ וְלֹא חֲטָא בָּהּ. הָיִי אוֹמֵר, וַיֵּשׁ רְשָׁעִים
אֲשֶׁר מְגִיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצְּדִיקִים אָמַרְתִּי שְׁנֵם
זֶה הֶבֶל. כִּמּוֹ שֶׁהֵתְחַזַּק אוֹתוֹ הֶבֶל עִם אוֹתָם
הַצְּדִיקִים שֶׁבָּאוּ לִידֵיהֶם מַעֲשֵׂי רְשָׁעִים וְלֹא חֲטְאוּ,

אף כִּדְּ הַתְּחִיב עִם אֹתָם רְשָׁעִים שֶׁהִגִּיעוּ לַיְדֵיהֶם
מַעֲשֵׂי אֹתָם הַצְּדִיקִים וְעוֹשִׂים אוֹתָם.

שֶׁשָּׂנְאוּנוּ, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צְדִיקִים וְרְשָׁעִים
בְּעוֹלָם, וְכֵמוֹ שֶׁהוּא מִתְכַּפֵּד בְּעוֹלָם
בְּמַעֲשֵׂי הַצְּדִיקִים, כִּדְּ גַם הוּא מִתְכַּפֵּד בְּרְשָׁעִים
בְּשִׁעוֹשִׂים מַעֲשֵׂה טוֹב בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ג)
אֵת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעֵתוֹ. אוֹי לְרָשָׁע כִּשְׁעוֹשֵׂה אֵת
עֲצָמוֹ רַע וּמִתְחִיב בְּחַטָּאוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) אוֹי
לְרָשָׁע רַע וְגו'.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ז) אֵת הַכֹּל רָאִיתִי בְיָמַי
הַכְּלִי וְגו'. פְּסוּק זֶה אֵף כִּדְּ בַּאֲרוּחוֹ
הַחֲבָרִים, אֲבָל בַּאֲשֶׁר נִתְּנָה חֲכָמָה לְשִׁלְמוֹה, רָאָה
הַכֹּל בְּזִמְנֵי שִׁשׁוּלְטַת הַלְּבָנָה. יֵשׁ צְדִיק - זֶה עֲמוּד
הָעוֹלָם. אֲבָר - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַצְּדִיק אָבָר, בְּזִמְנֵי
הַגְּלוּת. בְּצַדְקוֹ - מִשּׁוֹם שֶׁהוּא שׁוֹכֵכֵת לְעַפְרָה. צַדֵּק
זֶה, כֹּל זִמְנֵי שִׁישְׁרָאֵל בְּגְלוּת, הוּא עָמָם בְּגְלוּת,
וּמִשּׁוֹם כִּדְּ, צְדִיק אֲבָר בְּצַדְקוֹ, שֶׁחֲרִי אֵינִי מַגִּיעוֹת
אֵלָיו אוֹתָן בְּרָכוֹת עֲלִיוֹנוֹת.

וַיֵּשׁ רָשַׁע מֵאֲרִיךְ בְּרַעְתּוֹ - זֶה סְמָא"ל, שֶׁהָאֲרִיךְ
 שָׁקֵט וְשִׁלוּחַ לְאָדוּם, בַּמָּה? בְּרַעְתּוֹ, בְּאוֹתָהּ
 רָעָה אֲשֶׁתּוֹ, (אֲשֶׁה רָעָה אֲשֶׁת וְנוֹנִים) נָחַשׁ הַתְּקִיף, שֶׁהָרִי
 לֹא מִנִּיעַ עֲלֵיהֶם שָׁקֵט וְשִׁלוּחַ אֵלָּא רַק מִשּׁוּם
 שְׁנִדְבָק בְּאוֹתָהּ נִקְבָּה. כְּמוֹ זֶה לְשֶׁאֵר הַמַּלְכִּיּוֹת,
 עַד שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יָקִים מִן הָעֶפְרַיִם אֶת אוֹתָהּ
 סִבַּת דָּוִד הַנוֹפֶלֶת, שְׁכַת־וֹב (עֲמוֹס ט) אֲקִים אֶת סִבַּת
 דָּוִד הַנִּפְלֵת.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לְוִי. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (שִׁיר הַ) דָּוִדִי
 יֵרֵד לְנַנּוֹ לְעֶרְגוֹת הַבְּשָׂם וְגו'. לְנַנּוֹ - זֶה
 בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהִיא עֲרוּנַת הַבְּשָׂם, שֶׁהִיא
 כְּלוּלָה מִכָּל צִדְדֵי (מִיַּי) בְּשָׂמִים וְרִיחוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
 הַבָּא. בְּשַׁעַת שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד לְפָנֵי הַזֶּה (שֶׁל
 עֲדוֹ), כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצִּדִּיקִים מְתַעֲפְרוֹת שָׂם,
 כִּלְפָן נוֹתְנוֹת רִיחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְרִיחַ שְׁמִנֶיךָ מִכָּל
 בְּשָׂמִים (וְרִיחַ אֲפַיִם כַּתְּפוּחִים) - אֵלּוּ הֵם נִשְׁמוֹת הַצִּדִּיקִים,
 שֶׁנֶּאֱמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצִּדִּיקִים שֶׁהִיוּ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וְכָל אוֹתָן הַנִּשְׁמוֹת שֶׁעֲתִידוֹת לָרֶדֶת
 לְעוֹלָם הַזֶּה, כִּלְפָן (עוֹמְדוֹת כִּלְפָן הַזֶּה). כִּלְפָן שֶׁנֶּאֱרָץ כָּלָם

עוֹמְדִים בְּדִיּוֹקָן וְצִיּוֹר שֶׁהֵיוּ עוֹמְדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְיִסְתָּר וְסוֹד זֶה נִמְסָר לַחֲכָמִים.

רוּחַ שִׁיּוּרְדַת לְבַנֵי אָדָם, שֶׁהוּא מֵצַד הַנְּקֻבָה,
נִחְקָקָה תָּמִיד בַּחֲקִיקָה בַּחוּתָם הַזֶּה. צִיּוֹר
הַגּוֹף שֶׁל אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה בּוֹלֵט הַחוּצָה, וְרוּחַ
נִחְקָקָת פְּנִימָה. בְּשִׂמְתַּפְּשֵׁט הַרוּחַ מִן הַגּוֹף,
אוֹתָהּ רוּחַ בּוֹלֵטָת בְּגֹן שֶׁל הָאָרֶץ בְּצִיּוֹר וְדִיּוֹקָן שֶׁל
גּוֹפוֹ מִמָּשׁ שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה, מֵשׁוּם שֶׁהִיא תָּמִיד כְּמוֹ
חוּתָם.

וְעַל זֶה הִיא אָמְרָה (שִׁיר ח) שִׁימְנֵי בַחוּתָם. מֵה
חוּתָם חָקוּק בַּחֲקִיקָה פְּנִימָה וּמְצִיּוֹר בְּצִיּוֹר
בוֹלֵט הַחוּצָה, אֵף כִּי הִיא הַרוּחַ שֶׁהִיָּתָה מֵצַד
שָׁלָה, כְּמוֹ זֶה מִמָּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה חָקוּק בַּחֲקִיקָה
פְּנִימָה, וּבְשִׂמְתַּפְּשֵׁט מִהַגּוֹף וְנִכְנָס לְגֹן שֶׁבְּאָרֶץ,
הָאִוִיר שֶׁשָּׂם בּוֹלֵט אוֹתוֹ חֲקִיקָה לְהַצְטִיֵר הַחוּצָה,
וּמְצִיּוֹר בְּצִיּוֹר בּוֹלֵט הַחוּצָה, כְּמוֹ שֶׁצִּיּוֹר שֶׁל הַגּוֹף
בְּעוֹלָם הַזֶּה [לְמַעַלָּה].

תִּנְשָׁמָה שְׁהִיא מֵעֵץ הַחַיִּים מִצְטִיֶּרֶת שָׁם לְמַעַלָּה
בְּאוֹתוֹ צָרוּר הַחַיִּים לְהִתְעַנֵּג בְּנֵעַם ה',
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כו) לַחֲזוֹת בְּנֵעַם ה' וּלְבַקֵּר
בְּהִיכָלוֹ.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לְוִי - זֶה גְּבֻרֵי־אֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבֻרֵי־אֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּחֻזֹן
וְגו'. מִבֵּית לְוִי - זוּ בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׂפָאָה מִצַּד
הַשְּׂמָאל. וַיִּבַּח אֶת בֵּית לְוִי - זוּ תִּנְשָׁמָה.

שֶׁשְׂנִינּוּ, בְּשַׁעַה שֶׁנּוֹלָד גּוֹף שֶׁל צַדִּיק בְּעוֹלָם הַיְהוּה,
תְּקַדּוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא קוֹרָא לְגְּבֻרֵי־אֵל
(דף יא ע"ב) תְּקַדּוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא קוֹרָא לְגְּבֻרֵי־אֵל
וְנוֹטֵל אוֹתָהּ נְשָׁמָה [שֶׁל צַדִּיק] שְׂפָנָן, וּמוֹרִיד אוֹתָהּ
לְגוֹף תְּוֵה שֶׁל תְּצַדִּיק שֶׁנּוֹלָד בְּעוֹלָם תְּוֵה, וְהוּא
נִפְקָד עָלֶיהָ וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ.

וְאִם תֵּאמַר, אוֹתוֹ מִלְּאָךְ שְׁהִתְמַנֶּה עַל רוּחוֹת
הַצַּדִּיקִים שָׁמוֹ לִילָה, וְאַתָּה אוֹמֵר שֶׁשָּׁמוֹ
גְּבֻרֵי־אֵל? כִּי הוּא וְדָאִי, מִשּׁוּם שְׂפָאָה מִצַּד הַשְּׂמָאל,
וְכָל מִי שְׂפָאָה מִצַּד הַשְּׂמָאל כִּי נִקְרָא.

וַיִּלְךָ אִישׁ - זֶה עֲמָרָם. וַיִּקַּח אֶת בֵּת לְוִי - זֶה
 יוֹכָבֵד. וּבֵת קוֹל יִרְדָּה וְאֶמְרָה לוֹ לְהַזְדַּיֵּג
 בָּהּ, שְׁחָרֵי קָרֵב זְמַן גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַבֵּן
 שְׁנוּלָד מֵהֶם.

וְהַקְדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא סִיעַ בּוֹ, שְׁשָׁנִינוּ, שְׂכִינָה
 שָׂרְתָה עַל מִטָּתָם,
 וְהִרְצִיזוּן שְׁלָחָם בְּדַבְּקוֹת אַחַת הִיָּתָה בְּשְׂכִינָה, וְלִכֵּן
 לֹא זָזָה שְׂכִינָה מֵאוֹתוֹ בֵּן שְׁתוּלִידוֹ, לְקַיֵּם מֵה
 שְׂפָתוֹב (וַיִּקְרָא ב) וְהִתְקַדְּשָׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים. כֵּן
 אָדָם שְׂמֻקְדֵּשׁ עֲצָמוֹ מְלֻמָּטָה, הַקְדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא
 מְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ מְלֻמְעָלָה. כְּמוֹ שְׁתִּרְצִיזוֹן שְׁלָחָם תָּיָה
 בְּדַבְּקוֹת שָׁל הַשְּׂכִינָה, כֶּף הַשְּׂכִינָה נִדְבָּקָה מִמָּשׁ
 בְּאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שְׁעֵשׂוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׁתִּרְצִיזוֹן שְׁלָחָם
 בְּדַבְּקוֹת שָׁל הַקְדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא תָּמִיד. וְכְמוֹ
 שֶׁהֵם מְתַדְבְּקִים בּוֹ תָּמִיד, כֶּף גַּם הוּא נִדְבָּק בָּהֶם
 וְלֹא עוֹזֵב אוֹתָם לְעוֹלָמִים. אוֹי לְרָשָׁעִים שְׁתִּרְצִיזוֹן
 שְׁלָחָם וְתַדְבְּקוֹת שְׁלָחָם מְרַחֶקֶת מִפָּנָיו, וְלֹא דִי

לָהֶם שְׂמַתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ, אֲלָא שְׂנַדְבָּקִים בְּצַד
הָאֲחֵר. בֵּא רֵאָה, עֲמָרָם שְׂנַדְבָּק בְּקַדוּשׁ-כְּרוּף-הוּא,
יֵצֵא מִמֶּנּוּ מִלְּשָׁה, שְׁהַקְדוּשׁ כְּרוּף הוּא לֹא זָז מִמֶּנּוּ
לְעוֹלָמִים, וְשִׁכְיִנָּה נְדָבָקָה עִמּוֹ תָּמִיד. אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ.

וַתִּתֵּר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּרְאֵהוּ אֶתוֹ כִּי טוֹב הוּא.
מָה זֶה כִּי טוֹב הוּא? אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא,
שְׁנוּלָד מֵהוּל. מִשּׁוּם שְׁסוּד הַכְּבִרִית נִקְרָא טוֹב,
שְׂפָתוֹב (ישעיה ג) אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, רֵאָתָה בּוֹ אֹר הַשְּׁכִינָה שְׂמֵאִיר
בוֹ, שְׂבִשְׂעָה שְׁנוּלָד, הַתְּמִלָּא כָּל הַכְּבִירִית אֹר,
שְׂפָתוֹב וַתִּרְאֵהוּ אֶתוֹ כִּי טוֹב הוּא, וְכַתוּב (בראשית א)
וַיֵּרֶא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. וְעַל זֶה כָּתוּב כִּי
טוֹב הוּא, וְהַכֹּל הִיָּה.

וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלִשָּׁה יָרְחִים. מָה אוֹמְרִים שְׁלִשָּׁה
יָרְחִים? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רָמּוּ הוּא
שְׂרָמּוּ, שְׁלֹא נוֹדַע מִלְּשָׁה בְּזֵהר עֲלִיּוֹן עַד שְׁלִשָּׁה
יָרְחִים, שְׂפָתוֹב (שמות יט) בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי, שְׁחֲרֵי אֵז
נִתְּנָה תוֹרָה עַל יָדוֹ, וְשִׁכְיִנָּה הַתְּגַלְתָּה וְשָׂרְתָה עֲלָיו

לְעֵינַי כְּלָם, שְׁכַתוּב וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים
וַיִּקְרָא אֵלָיו ה'.

וְלֹא יִבְלָה עוֹד הַצְּפִינֹו, שְׁעַד אוֹתָהּ שָׁעָה לֹא נוֹדַע
דְּבוּרוֹ בְּקִדּוּשׁ-פְּרוּךְ-הוּא, וְכַתוּב מִשָּׁה יִדְבַר
וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל.

וְתִקַּח לוֹ תִּבְתַּע עֲצֵי גִמְא, רָמֹז עַל הָאֲרוֹן שְׁלוּחוֹת
הַפְּרִיט נִכְנָסִים לְתוֹכוֹ. תִּבְתַּע גִּמְא הוּא

אֲרוֹן הַפְּרִיט. וְתִחְמְרָה בַּחֲמֵר וּבְזָפֶת, [שְׁאוּתָהּ תִּבְתַּע שְׁחוּא]
שְׁתֵּרֵי הָאֲרוֹן הָיָה מְצַפֶּה מִכַּפְּפָנִים וּמִכַּחוּץ. רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר, זוֹהִי הַתּוֹרָה שְׁתֵּחְמִירָה הַקִּדּוּשׁ פְּרוּךְ
הוּא בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה וּבְמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.

וְתִשָּׂם בָּהּ אֶת הַיָּלָד - אֵלֹו יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר
(הוֹשֵׁעַ י"א) כִּי נֶעַר יִשְׂרָאֵל וְאֶהְיֶהוּ. וְתִשָּׂם

בְּסוּף - שְׁלֹא הָיוּ מִצְוֹת הַתּוֹרָה חֲמֵר לַעֲשׂוֹת עַד
סוּף, שֶׁנִּכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ לְסוּף אֲרָבָעִים שָׁנָה.
עַל שְׂפַת הַיָּאֵר - עַל מֵאמָר שֶׁל אוֹתָם שְׁמוֹרִים
תּוֹרָה וְחֻקָּה לְיִשְׂרָאֵל. (רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כָּךְ לְמַדְנֵו).

דָּבָר אַחַר וַיֵּלֶךְ אִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שְׂפָתוֹב ה' אִישׁ מִלְחָמָה. מִבֵּית לְוִי - זֶה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַמָּקוֹם שֶׁחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה
 וְאוֹתוֹ נָהַר מִתְחַפְּרִים בְּאַחַד וְלֹא נִפְרָדִים
 לְעוֹלָמִים. מִבֵּית לְוִי - שֶׁהַשָּׂרָה לְוִיָּתָן (כָּל שְׂמֹחָה)
 לְשִׂמְחָה בְּעוֹלָם, וְהוּ שְׂפָתוֹב (תְּהִלִּים קד) לְוִיָּתָן זֶה
 יִצְרָת לְשִׂחַק בּוֹ. וַיִּקַּח אֶת בֵּת לְוִי - זֶה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, מָקוֹם שְׂאוֹר הַלְּבָנָה מֵאִיר.

וַתֵּהָר האִשָּׁה וַתֵּלֶךְ בֵּן. האִשָּׁה וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה. בַּתְּחִלָּה בֵּת לְוִי, וְכֵן זֶה
 וַדַּאי. וְכִי בֵּת לְוִי בַּתְּחִלָּה (דף יב ע"א) וְעַכְשָׁיו אִשָּׁה?
 אֵלָּא כֵּן זֶה בְּוַדַּאי, וְכֵן לְמַדְנֵנו, עַד שֶׁלֹּא הוֹדוּנָה
 אִשָּׁה, הִיא נִקְרָאת בֵּת פְּלוֹנִי. אַחַר שֶׁהוֹדוּנָה,
 נִקְרָאת אִשָּׁה. וְכֵן בֵּת וְאִשָּׁה, וַדַּיָּה אַחַת הִיא.

וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֵשָׁה יָרְחִים - אֵלּוֹ שְׁלֵשֶׁת הַיָּרְחִים
 שֶׁתְּדִין הַקָּשָׁה שָׂרוּי בְּעוֹלָם, וְאֵלּוֹ הֵם:
 תַּמּוּז, אָב וְטִבֵּת (שְׁבָט). מַה מִּשְׁמִיעַ? שְׁעַד שֶׁלֹּא יָרַד
 מִשָּׁה לְעוֹלָם, הוּא תִּיהָ מְצוּי לְמַעְלָה, וְעַל זֶה

הַזְדוּנָה בּוֹ שְׂכִינָה מִיּוֹם שְׁנוֹלָד. מִכָּאן, אָמַר רַבִּי שְׂמֵעוֹן, שְׂרוּחוֹת הַצְּדִיקִים מְצוּיּוֹת הֵן לְמַעַלָּה עַד שָׁלֹא יוֹרְדוֹת לְעוֹלָם.

וְלֹא יִכָּלֶה עוֹד הַצְּפִינּוּ וְגו'. מַה זֶה וַתִּקַּח לוֹ תִּבְתָּ גִמְמָא? שְׂכַפְתָּהּ אוֹתוֹ בְּסִימְנִיהָ לְהִיּוֹת שְׁמוֹר מֵאוֹתָם הַדְּגִים שֶׁל הַיָּם שְׂשֻׁטִים בֵּינָם הַגְּדוֹל, שְׂכַתוֹב (תהלים קד) שֶׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר. וְהִיא כְּסֻתָּהּ אוֹתוֹ לְהִיּוֹת שְׁמוֹר מֵהֶם בְּכֶסֶף [בְּצַד הַיּוֹבֵל] [מִיַּסַּת הַרוֹבֵל] [מִסְ הַכְּבָרָה] נִכְבָּר שֶׁל שְׁנֵי גֹזְנִים, לָבָן וְשָׁחַר, וְהַנִּיחָה אֶת מִשָּׁה בִּינֵיהֶם שְׁיֻדָּע עִמָּהֶם, מִשּׁוֹם שְׁעֵתִיד לְעֵלוֹת [בִּינֵיהֶם] פַּעַם אַחֲרַת לְקַבֵּל תּוֹרָה.

וַתִּרְדַּבְּ בַת פַּרְעֹה לְרַחֵץ עַל הַיָּאֵר - זוֹהִי שְׂכַפְתָּהּ מִצַּד הַשְּׂמֵאל שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (שמות ט) לְרַחֵץ עַל הַיָּאֵר. עַל הַיָּאֵר דְּוִקָא, וְלֹא עַל הַיָּם.

וְאִם תֵּאמַר, וַתִּרְי כְּתוֹב וּמִפְּתָךְ אֲשֶׁר הַכִּיָּת בּוֹ אֶת הַיָּאֵר, וּמִשָּׁה לֹא הִכָּה אֶלָּא עַל הַיָּם, וְקָרְאוּ

לוֹ יֵאָר? אֵלֶּא יֵאָר הָיָה שְׁהִכָּה אַחֲרָי עַל יְדֵי מִשָּׁה,
וְהַחֲשִׁיב אוֹתוֹ הַכְּתוּב שֶׁהוּא עֹשֶׂה זֹאת.

כְּמוֹ זֶה וַיִּמְלֵא שְׂבָעֵת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת ה' אֶת
הַיָּאֵר. וְאַחֲרָי הַכָּהוּ. אֵלֶּא עַל שְׂפָא מִצַּד
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרְאוּ הַכְּתוּב אַחֲרֵי הַכּוֹת ה',
אַחַר כֶּךָ קָרְאוּ בְּשֵׁם מִשָּׁה. וְנִעְרַתִּיהָ הַלְכַת עַל יַד
הַיָּאֵר - אֵלּוֹ שְׂאֵר הַמַּחֲנוֹת שְׂפָאִים מִהַצַּד הַזֶּה.

וְתַפְתַּח וְתִרְאֶהוּ אֶת הַיֶּלֶד. וְתִרְאֶהוּ?! וְתִרְאֶה הָיָה
צָרִיךְ (לְכַתֵּב)! מַה זֶה וְתִרְאֶהוּ? אָמַר רַבִּי
שְׂמֵעוֹן, אֵינִי לָךְ דְּבָר בְּתוֹרָה שְׂאִין בּוֹ סוּדוֹת
עַל־יּוֹנִים וְנִכְבָּדִים. אֵלֶּא כֶּךָ לְמַדְנֵה, רַשָּׁם הַמְלִיךְ
וְהַגְבִּירָה נִמְצָא בּוֹ, וְהוּא רַשָּׁם שָׁל וְא"ו ה"א. וּמִיָּד
- וְתַחֲמַל עַלְיוֹ וְגו'. עַד כָּאֵן לְמַעְלָה. מִכָּאֵן וְהַלָּאָה
לְמִטָּה, חוּץ מִהַכְּתוּב הַזֶּה.

וְתַתְּצַב אַחֲתוֹ מֵרַחֵק וְגו'. וְתַתְּצַב אַחֲתוֹ, אַחֲתוֹ
שָׁל מִי? אַחֲתוֹ שָׁל אוֹתוֹ שְׂקָרְא לְכַנְסֵת
יִשְׂרָאֵל אַחֲתוֹ, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (שִׁיר ה) בְּתַחֲי לִי אַחֲתִי
רַעֲיָתִי. מֵרַחֵק, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר מֵרַחֵק ה' נִרְאָה לִי.

[איד] מִשְׁמַע שְׁאוֹתָם צְדִיקִים, עַד שֶׁלֹּא יֵרְדוּ לְעוֹלָם,
 נוֹדְעִים הֵם לְמַעַלָּה אֶל הַכֹּל, וְכָל שֶׁכֵּן מַעֲשֵׂה.
 וּמִשְׁמַע נִם בֵּין שְׁנֵשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים נִמְשָׁכוֹת מִמָּקוֹם
 עֲלִיוֹן, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, וְסוּד הַדְּבָר לְמַדְנֹו, שֶׁמִּשְׁמַע
 שְׁיֵשׁ לְנִשְׁמָה אֵב וְאֵם, כְּמוֹ שְׁיֵשׁ לְגוֹף אֵב וְאֵם
 בְּאַרְץ, וּמִשְׁמַע שֶׁכָּכֵל הַצְּדִיקִים, בֵּין לְמַעַלָּה בֵּין
 לְמַטָּה, הַכֹּל בָּא מִזְכָּר וְנִקְבָּה וְנִמְצָאִים. וְחֲרִי
 בְּאֵרוֹ אֶת הַסוּד, שֶׁכְּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה.
 הָאָרֶץ - זֶו בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. נֶפֶשׁ חַיָּה - נֶפֶשׁ שֶׁל
 אָדָם הָרֵאשׁוֹן הָעֲלִיוֹן כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבָאָר. בָּא רַבִּי אֲבָא
 וְנִשְׁקוֹ. אָמַר, וְדַאי יָפָה אֲמַרְתָּ, וְכֵן הוּא וְדַאי.
 אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הַנְּבִיא הַנְּאֻמָּן עַל כָּל שְׂאָר
 נְבִיאֵי הָעוֹלָם.

דְּבָר אַחַר וְתִתְצַב אַחֲתוֹ - זוֹהִי חֲכָמָה, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ז) אָמַר לְחֲכָמָה אַחֲתִי אֶת.
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵעוֹלָם לֹא הָעֵבְרָה (הַתְּעוֹרְרָה) מִדַּת
 הַדִּין מִן הָעוֹלָם, שֶׁחֲרִי בְּשַׁעַת שְׁחִיו יִשְׂרָאֵל
 חוֹטְאִים, הָיָה הַדִּין מְקַטְרֵג עִמָּם, וְאִזּוֹ וְתִתְצַב
 אַחֲתוֹ מִרְחָק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִרְחוֹק ה' נִרְאָה לִי.

וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה לְרַחֵץ עַל הַיָּאֵר. בַּשָּׁעָה שָׁהָיו
 יִשְׂרָאֵל פּוֹסְקִים מִן הַתּוֹרָה, מִיַּד - וַתֵּרֶד
 בַּת פַּרְעֹה לְרַחֵץ עַל הַיָּאֵר. הִיָּתָה יוֹרְדַת מִדַּת הַדִּין
 לְרַחֵץ מִדַּם יִשְׂרָאֵל עַל עֵלְבוֹן הַתּוֹרָה. (דף יב ע"ב)
 וַנְּעַרְתֶּיהָ הַלְכַת עַל יַד הַיָּאֵר - אֵלֶּיךָ הַתּוֹרָה שֶׁהֵם
 הוֹלְכִים וְרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם. עַל יַד הַיָּאֵר - עַל סִבַּת
 עֵלְבוֹן הַתּוֹרָה, וְאוֹתָם שְׂמוֹרִים (שְׂשׂוּמִים) בָּהּ, שְׂרָפוּ
 יְדֵיהֶם מִמָּנָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם תְּלוּיִים
 בַּתְּשׁוּבָה וּבַתְּפִלָּה שְׂמַתְפִּיל אָדָם
 לְקַדוּשׁ-כְּרוּךְ-הוּא, וְכֹל שֶׁכֵּן מִי שֶׁשׁוֹפֵךְ דְּמָעוֹת
 בַּתְּפִלָּתוֹ, שְׂאִין לָךְ שֶׁעַר שְׂלֵא נִכְנָסִים אוֹתָן
 דְּמָעוֹת. מַה כָּתוּב? וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֶהוּ אֶת הַיֶּלֶד.
 וַתִּפְתַּח - זוֹ שְׂכִינָה שְׁעוֹמֶדֶת עַל יִשְׂרָאֵל כְּאִם עַל
 הַבָּנִים, וְהִיא תָמִיד פּוֹתַחַת בְּזוֹכוֹתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.
 כִּיּוֹן שְׂפַתְחָה - וַתִּרְאֶהוּ אֶת הַיֶּלֶד, יֶלֶד שֶׁעֲשׂוּעִים,
 שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שְׂמַתְחַמְּאִים לִפְנֵי מַלְכָּם
 (מֵאַבְרָהָם) בְּכֹל, וּמִיַּד שְׂמַתְחַנְנִים לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא, חוזרים בתשובה ובוכים לפניו כמו בן
 שבוכה לפני אביו. מה פתוב? והנה נער בכה.
 כיון שבוכה, העברו (נשתברו) כל הגזרות הרעות של
 העולם. מה פתוב? ותחמל עליו, התעוררה עליו
 ברחמים ורחמה עליו.

ותאמר מילדי העברים זה, שהם רבי לב, ולא
 מילדי העכו"ם שהם קשי ערף וקשי לב.
 מילדי העברים רבי לב מאבות ומאמהות לשונ
 לפני רבונם. ותקרא את אם הילד, שהיתה בוכה.
 זהו שפתוב (ידמיה לא) קול ברמה נשמע נהי בכי
 תמרורים רחל מבכה על פניה וגו'. הוא בוכה,
 ואם הילד היא בוכה.

אמר רבי יהודה, לעתיד לבא מה פתוב? בככי
 יבאו ובתחנונים וגו'. מהו בככי יבאו?
 בזכות בכי של אם הילד, שהיא רחל, יבואו
 ויתכנסו מהגלות. ואמר רבי יצחק, הגאולה של
 ישראל לא תלויה אלא רק בככי, כשישאלמו ויכלו
 בכי הדמעות שבוכה עשו לפני אביו, שפתוב

(בראשית כו) וַיֵּשְׂא עֵשָׂו קֶלֶוּ וַיִּבְכֶּה. [אמר רבי יוסף, אותו בְּכִי שָׁפְכָה עֵשָׂו] וְאוֹתָן דְּמָעוֹת הוֹרִידוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְגִלּוֹת. כִּינּוּן שְׂיִבְלוּ אוֹתָן דְּמָעוֹת בְּבִכְיָה שָׁל יִשְׂרָאֵל, יֵצְאוּ מִגְּלוֹתוֹ, וְהוּ שְׂפָתוֹב (ירמיה לא) בְּבִכְי יִבְאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילִם.

וַיִּפֶן כַּה וְכַה, רָאָה בְּאוֹתָן חֲמָשִׁים אוֹתִיּוֹת שְׂמִינְחִידִים אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל פְּעָמִים, שְׂיֵשׁ בָּהֶם כ"ה כ"ה פְּעָמִים, וְלֹא רָאָה אוֹתָם בּוֹ. וַיִּפֶן כַּה וְכַה וְגו'. כַּה וְכַה, אָמַר רַבִּי אֲבָא, כַּה - רָאָה אִם הָיוּ בּוֹ מַעֲשִׂים כְּשָׂרִים. וְכַה - אִם עֲתִיד לְצֵאת מִמֶּנּוּ בֵּן מְעֻלָּה. מִיָּד - וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ. רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׂלֹא עֲתִיד לְצֵאת מִמֶּנּוּ בֵּן מְעֻלָּה.

שְׂאֵמַר רַבִּי אֲבָא, כַּמָּה רְשָׁעִים הֵם בְּעוֹלָם שְׂמוֹצִיאִים בָּנִים מְעֻלִּים יוֹתֵר מֵאוֹתָם צְדִיקִים, וְאוֹתוֹ בֵּן מְעֻלָּה שְׂיוֹצֵא מִן הָרָשָׁע הוּא מְעֻלָּה יוֹתֵר, לְהִיּוֹת מְהוֹר מְטָמֵא, אוֹר מְתוֹךְ חֲשֻׁכָה, חֲכָמָה מְתוֹךְ טְפֻשׁוֹת, וְזֵהוּ הַמְעֻלָּה מִתְּכַל.

וַיֵּרָא וַיֵּרָא שָׁל כָּאֵן, הַכֹּל בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַסֹּתְכַל
 וְרָאָה, וּמִשׁוֹם כָּךְ הַסֹּתְכַל וְהַרְג אֹתוֹ,
 וְהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא סִבַּב הַכֹּל לְלַכֵּת לְאוֹתָהּ בְּאֵר,
 כְּמוֹ שֶׁהִלְךְ יַעֲקֹב לְאוֹתָהּ בְּאֵר, שְׁכַתוֹב וַיֵּשֶׁב עַל
 הַבְּאֵר. בְּיַעֲקֹב כְּתוּב (בראשית כט) וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר.
 בְּמִשְׁחָה כְּתוּב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר.
 מִשׁוֹם שְׁמִימָה וַיַּעֲקֹב, אֵף עַל גַּב שְׁבִדְרָנָה אַחַת
 הָיוּ, הַתְּעַלָּה מִשְׁחָה כְּזוֹה יוֹתֵר מִמֶּנּוּ.

רַבֵּי יוֹסֵי וְרַבֵּי יַצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבֵּי
 יוֹסֵי, אֹתָהּ בְּאֵר שְׂרָאָה יַעֲקֹב וְרָאָה מִשְׁחָה,
 הֵאֵם זֶה הִיָּתָה אֹתָהּ בְּאֵר שְׁחָפְרוּ אֲבָרְהָם וַיַּצְחָק?
 אָמַר לוֹ, לֹא. אֵלָּא בְּשַׁעַה שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם, נִבְרָאָה
 הַבְּאֵר הַזֹּאת, וּבְעֶרְב שְׁכַת בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת נִבְרָא
 הַפֶּה שְׁלָהּ, וְזוֹהִי הַבְּאֵר שְׂרָאוֹ יַעֲקֹב וּמִשְׁחָה.

מִשְׁנָה. אֹתָם רוֹדְפֵי אִמְתָּ, אֹתָם הַמְּבַקְשִׁים סוּד
 הָאִמּוֹנָה, אֹתָם שְׂדֵבְקִים בְּקִשְׁר נְאֻמָּן,
 אֹתָם שְׂיֹדְעִים בְּרַבֵּי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, קָרְבוֹ וְשִׁמְעוֹ.

בַּשָּׁעֵלוֹ שְׁנַיִם וַיֵּצְאוּ לְמוֹל אַחַד, מִקְּבָלִים אוֹתוֹ
 בֵּין שְׁתֵּי זְרוּעוֹת. שְׁנַיִם יוֹרְדִים לְשִׁלְשָׁה
 (לְמִטָּה) הֵם שְׁנַיִם, אַחַד מֵהֶם הוּא שְׂדֵה תַפּוּחִים
 קְדוּשִׁים, מִהַבְּאֵר הַזֹּאת יוֹשְׁבִים [שְׁנַיִם יוֹשְׁבִים] הַמּוֹשֵׁב
 שְׁהַנְּבִיאִים (בְּנֵי) יוֹנְקִים מֵהֶם. אַחַד בֵּינֵיהֶם הוּא
 חֲבוֹר שֶׁל חֶבֶל, (דף יג ע"א) וְהוּא נוֹטֵל מִחֶבֶל. אוֹתָהּ
 בָּאֵר קְדוּשָׁה עוֹמְדָת פְּתִיחָהֶם, שְׂדֵה תַפּוּחִים
 [הַקְּדוּשִׁים] הִיא. מִהַבְּאֵר תְּהִיָּא נִשְׁקִים הָעֵדְרִים שְׁרָעָה
 מִשָּׁה בַמִּדְבָּר, מִהַבְּאֵר הַזֹּאת נִשְׁקוּ הָעֵדְרִים שְׁפִרְר
 יַעֲקֹב בְּאֲשֶׁר פִּרַר אוֹתָם לְתוֹךְ חֶלְקוֹ כָּל אוֹתָן
 מִרְכָּבוֹת וְכָל אוֹתָם בְּעֵלֵי הַכְּנָפִים.

שְׁלִשָּׁה עוֹמְדִים רוֹבְצִים עַל הַבְּאֵר הַזֹּאת. בָּאֵר זוֹ
 מִתְמַלֵּאת מֵהֶם, וְנִקְרְאת אֲדֹנָי, עַל זֶה
 כְּתוּב (דברים ג) אֲדֹנָי אֱלֹהִים אַתָּה תַחֲלוֹת וְגו'.
 וְכְתוּב (דניאל ט) וְהָאֵר פְּנִיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמַיִם לְמַעַן
 אֲדֹנָי, אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וְהוּ שְׁכַת־טוֹב (יהושע ג) הִנֵּה
 אֲדוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. כֹּה גָנוּז מְקוֹר קְדוּשׁ
 שְׁנוּבֵעַ כֹּה תְּמִיד, וּמִמֶּלֶא אוֹתָהּ, שְׁנִקְרָא ה'
 צְבָאוֹת. כְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וּלְכֹהֵן מִדִּין שִׁבְעַת פְּנוֹת וַתִּבְאֲנָה וַתִּדְלָגְנָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם בָּאָר זֶה שֶׁהֵינָא בָּאָר
 יַעֲקֹב, הָרִי כְּתוּב בָּהּ (בראשית כט) וְנָאֶסְפוּ שָׁמָּה כָּל
 הָעֶדְרִים וְנִלְלוּ וְגו'.

וְכֵאֵן פְּנוֹת יִתְרוֹ לֹא הֶעֱטְרוּכוּ
 אֶת זֶה, אֶלָּא וַתִּבְאֲנָה וַתִּדְלָגְנָה, בְּלִי מִרְחָ אַחֵר.

אָמַר רַבִּי תַּיִיא, יַעֲקֹב הוֹיז אֹתָהּ מִן הַבָּאָר, שֶׁהָרִי
 כְּתוּב, כְּשִׁמְת־כַּנְסִים שָׁם כָּל הָעֶדְרִים,
 וְהַשִּׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן. וּבִיעֲקֹב לֹא כְּתוּב וַיֵּשֶׁב אֶת
 הָאֶבֶן, שֶׁהָרִי לֹא הֶעֱטְרוּ אַחֵר בָּהּ, שֶׁהָרִי בְּתַחֲלָה
 הַמַּיִם לֹא הָיוּ עוֹלִים. כִּיּוֹן שָׁפָא יַעֲקֹב, עָלוּ הַמַּיִם
 אֵלָיו, [וּמִשָּׁה אֵת בָּהּ עָלוּ הַמַּיִם אֵלָיו] וְאוֹתָהּ הָאֶבֶן לֹא הִיָּתָה
 עַל פִּי הַבָּאָר, וּמִשׁוּם כָּהּ וַתִּבְאֲנָה וַתִּדְלָגְנָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבְנָא הָיוּ הוֹלְכִים מִטְּבֶרְיָה
 לְעַפְרָי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגַע בָּהֶם יְהוּדִי
 אַחֵר. הִתְחַבֵּר עִמָּם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל אַחֵר
 יֵאמֹר דְּבַר תּוֹרָה.

פְּתַח הוּא וְאָמַר, (יחזקאל לו) וַיֵּאמֶר אֵלַי הַנְּבִיא אֵל
 הָרוּחַ הַנְּבִיא בֶן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֵל הָרוּחַ וְגו'.

מפסוק זה ידעתי מקום שהרוח יוצאת ממנו, וכי יכול היה יחזקאל לנבא על הרוח, וְהָרִי פָתוּב, אין אדם שולט ברוח לכלא את הרוח. אלא, בן אדם לא יכול לשלט ברוח, אבל הקדוש ברוך הוא הוא שולט בכל, ועל מאמרו היה מתנבא הנביא יחזקאל. ועוד, שְׁחָרֵי רוּחַ הַיְתָה בְּגוֹף בְּעוֹלָם הַיְתָה, ולכן התנבא עליה מארבע רוחות באי הרוח, מאותו מקום שנתחם בעמודיו בארבעת הצדדים של העולם.

קפץ אותו יהודי לפניו, אמר לו, רבי אלעזר, מה ראית? אמר, דבר ראיתי. אמר לו, מה? אמר לו, רוח בני אדם אם מתלבש בגן עדן בלבוש של דיוקן בגוף של העולם הזה, היה לו לכתב: כה אמר ה' בגן עדן באי הרוח. מהו מארבע רוחות?

אמר לו, רוח לא יורדת לעולם הזה עד שעולה מתגן שבארץ לתוף הכפא שעומד על ארבעה עמודים. כיון שעולה שם, נשאבת מתוף

אותו הכסא של המלך, ויזרדת לעולם הזה, הגוף
 נטל מארבעה צדדי העולם. אף הרוח כך נטלת
 מארבעה צדדי הכסא שמתקן עליהם.

אמר לו אותו האיש, הקפיצה שקפצתי לפניכם,
 דבר ראיתי מצד זה. משום שיום אחד
 הייתי חולך במדבר, וראיתי עץ אחד נחמד
 למראה ומערה אחת תחתיו. קרבתי אליו, וראיתי
 אותה מערה שמעלה ריחות מכל מיני ריחות של
 העולם. התחזקתי בעצמי ונכנסתי לאותה מערה,
 וירדתי במדרגות ידועות לתוך מקום אחד שהיו
 בו עצים גדולים וריחות ובשמים שלא יכלתי
 לסבל.

ישם ראיתי איש אחד, ושרביט אחד בידו, והיה
 עומד בפתח אחד. כיון שראתה אותי, תמה
 ועמד אלי. אמר לי, מה אתה עושה כאן ומאיפה
 אתה, אני פחדתי הרבה. אמרתי לו, מורי, אני מן
 החברים, וכך וכך ראיתי במדבר, ונכנסתי
 למערה הזו, וירדתי לכאן.

אָמַר לִי, הוֹאִיל וְאַתָּה מִן הַחֲבֵרִים, קַח אֶת
הַכֹּתָבִים הַקְּשׁוּרִים הַלְלוּ וְתֵן אוֹתָם
לְחֲבֵרִים, אוֹתָם שְׂוִדְעִים הַסּוּדוֹת שֶׁל רוּחוֹת
הַצְּדִיקִים. (דף יג ע"ב) הִכָּה בִּי פְּאוֹתוֹ שְׂרָבִיט, וְנִרְדַּמְתִּי.

בֵּין כֶּךָ רָאִיתִי כַּמָּה תִּלּוֹת וּמַחְנֹת בְּתוֹךְ הַשָּׁנָה
שָׁחִיו בָּאִים בְּדֶרֶךְ לְאוֹתוֹ מְקוֹם, וְאוֹתוֹ אִישׁ הִכָּה
בְּאוֹתוֹ שְׂרָבִיט וְאָמַר, לָכוּ בְּדֶרֶךְ שֶׁל הָאֵילָנוֹת. בֵּין
כֶּךָ שָׁחִיו הוֹלְכִים, פָּרְחוּ בְּאֵייר וְעָלוּ, וְלֹא יָדַעְתִּי
לְאִיפֹתָה. וְשָׁמַעְתִּי קוֹלוֹת שֶׁל מַחְנֹת גְּדוֹלִים, וְלֹא
יָדַעְתִּי מֵהֵיכָן (לְאִיזָה מְקוֹם) הוּא. הַתְּעוֹרְרָתִי וְלֹא
רָאִיתִי דָבָר, וּפְתַחְדָּתִי בְּאוֹתוֹ מְקוֹם.

בֵּין כֶּךָ רָאִיתִי אוֹתוֹ אִישׁ. אָמַר לִי, רָאִיתָ דְבָר?
אָמַרְתִּי לוֹ, רָאִיתִי בְּתוֹךְ שְׁנֵתִי כֶּךָ וְכָךָ. אָמַר,
בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ הוֹלְכוֹת רוּחוֹת הַצְּדִיקִים לְתוֹךְ תִּנּוּן
עֵדוֹן לְהַכְנִים לְשֵׁם, וּמָה שְׁשָׁמַעְתָּ מֵהֶם, הוּא
שְׁעוֹמְדִים בְּנֵן בְּדִיוֹקָן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּשְׂמִיחִים
בְּרוּחוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁנִּכְנָסִים לְשֵׁם.

וְכִמוֹ שְׁנוּף נִבְּנָה בְּעוֹלָם הָיָה מִקְּשֶׁר שֶׁל אַרְבָּעָה
 יְסוּדוֹת וּמִצִּיּוֹר בְּעוֹלָם הָיָה, אִם כִּי הָרוּחַ
 מִצִּיּוֹרָת בִּנְיָן מִקְּשֶׁר שֶׁל אַרְבַּע רוּחוֹת שְׁעוֹמְדוֹת
 בִּנְיָן. וְאוֹתָהּ רוּחַ מִתְּלַבֶּשֶׁת שָׁם וּמִצִּיּוֹרָת מִמָּהֶם
 בְּצִיּוֹר שֶׁל דְּמוֹת הַגּוֹף שֶׁהַצִּיּוֹר בְּעוֹלָם הָיָה.
 וְאַלְמָלֵא אוֹתָן אַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁהֵן אֲוִירִים שֶׁל הַבְּנֵי
 הָרוּחַ לֹא מִצִּיּוֹרָת בְּצִיּוֹר כָּלֵל, וְלֹא מִתְּלַבֶּשֶׁת
 בָּהֶם.

אוֹתָן אַרְבַּע רוּחוֹת קְשׁוּרוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה בְּאַחֶר,
 וְאוֹתָהּ רוּחַ מִצִּיּוֹרָת וּמִתְּלַבֶּשֶׁת בְּהֵן, כְּמוֹ
 שֶׁהַגּוֹף מִצִּיּוֹר בְּקִשְׁרִים שֶׁל אַרְבָּעָה יְסוּדוֹת
 הָעוֹלָם. וְלִבְנֵי מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ, מֵאוֹתָן
 אַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁל בְּנֵי עֵדֶן שֶׁתְּלַבֶּשֶׁת וְהַצִּיּוֹרָה
 בְּהֵן. וְעַכְשָׁיו קַח קֶשֶׁר זֶה שֶׁל בְּתַבִּים וְלֵךְ לְדַרְכָּהּ,
 וְתֵן אוֹתָם לְחִבְרִים.

בְּאֵי רַבִּי אֶלְעָזָר וְאוֹתָם הַחִבְרִים וּנְשַׁקּוּהוּ בְּרֵאשׁוֹ.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁשֶׁלְּחַד לְכָאֵן,
 שְׁנֵי אֵי זֶהוּ בְּרוּר תְּדַבֵּר, וְתִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַזְּמִין

לְפִי פָסוּק זֶה. נָתַן לָהֶם אוֹתוֹ צָרוּר פְּתָבִים. כִּיּוֹן
שֶׁנִּטַּל אוֹתוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וּפְתַח אוֹתוֹ, יֵצֵא חֶדֶר אִישׁ
וְהִקִּיפוּ. רָאָה בּוֹ מַה שֶּׁרָאָה, וּפָרַח מִיָּדוֹ.

בְּכַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, מִי יָכוֹל לַעֲמֹד בְּגִבּוֹי
הַמַּלְאָךְ, (תהלים טו) ה' מִי יִגּוֹר בְּאֶהְלֶךְ מִי יִשְׁכַּן
בְּחַר קְדוּשָׁה. אֲשֶׁרֵי דָרָךְ זוֹ וְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁפְּנִישְׁתִּי
אוֹתָךְ. וּמֵאוֹתוֹ יוֹם הָיָה שָׁמַח רַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא
אָמַר כְּלוּם לַחֲבָרִים. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגְשׁוּ בְּאֵר
מַיִם אַחַת. עָמְדוּ עָלֶיהָ וְשָׁתוּ מִן הַמַּיִם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲשֶׁרֵי חֲלָקֶם שֶׁל הַצְּדִיקִים.
יַעֲקֹב בָּרַח מִלְּפָנֵי אָחִיו, וְהוֹדְמָנָה לוֹ בְּאֵר.
כִּיּוֹן שֶׁהַבְּאֵר רָאָתָה אוֹתוֹ, הַמַּיִם נוֹדְעוּ לְאֲדוֹנֵיהֶם
וְעָלוּ אֵלָיו וְשָׁמְחוּ עִמּוֹ, וְשֵׁם הוֹדְמָנָה לוֹ בַּת זִיגוֹ.
מִשָּׁה בָּרַח מִלְּפָנֵי פֶרְעָה וְהוֹדְמָנָה לוֹ אוֹתָהּ בְּאֵר,
וְהַמַּיִם רָאוּ אוֹתוֹ וְנוֹדְעוּ לְאֲדוֹנֵיהֶם וְעָלוּ אֵלָיו,
וְשֵׁם הוֹדְמָנָה לוֹ בַּת זִיגוֹ.

מַה כִּיּוֹן מִשָּׁה לְיַעֲקֹב? בְּיַעֲקֹב כָּתוּב (בראשית כט) וַיְהִי
בְּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל וְגו'. וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב

וַיִּגַּל אֶת הָאָבֶן וְגו'. מַה כָּתוּב בְּמִשְׁחָה? וַיִּבְאֵר
הָרַעִים וַיִּגְרָשׁוּם וַיִּקָּם מֹשֶׁה וַיּוֹשַׁעַן וְגו'. בַּיּוֹדֵאֵי
שְׂמֹשֶׁה הָיָה יוֹדֵעַ, שְׂכִינּוֹן שְׂרָאָה מִיָּם שְׁעוֹלִים אֵלָיו,
שְׁשָׁם תְּזַדְּמֵן לוֹ בַּת זֹנְגוֹ. וְעוֹד, שְׁתֵּרֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ
לֹא זָוָה מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים, וְכֵּה הָיָה יוֹדֵעַ שְׁצַפּוֹרָה
תִּהְיֶה בַּת זֹנְגוֹ. אָמַר מֹשֶׁה, וַדַּאי יַעֲקֹב בָּא לְכָאן
וְחַמִּים עָלוּ אֵלָיו, וְהַזְדַּמֵּן לוֹ אָדָם שְׁהַכְנִיסוֹ לְבֵיתוֹ
וְנָתַן לוֹ כֹּל מַה שְׁצָרִידָה, אַף אֲנִי כֹּה.

אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, כֹּה לְמַדְנֹה, שְׂיִתְרוֹ הָיָה כְּמֹר
לְכוּכְבִּים וּמְזוֹלוֹת. כִּינּוֹן שְׂרָאָה שְׁכוּכְבִּים
וּמְזוֹלוֹת אֵין כְּהֵם מִמֶּשׁ, נִפְרַד מִעֲבוֹדָתָהּ. קָם הָעָם
וְנָדָה אוֹתוֹ. כִּינּוֹן שְׂרָאוֹ אֶת בְּנוֹתָיו, הָיוּ מְגִרָשִׁים
אוֹתָם, שְׁתֵּרֵי בַּת־חֲלָה הֵן הָיוּ רוֹעוֹת צֹאנֹה. כִּינּוֹן
שְׂרָאָה מֹשֶׁה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׁעַל דְּכָר שָׁל כּוּכְבִּים
וּמְזוֹלוֹת הָיוּ עוֹשִׂים כֹּה, מִיָּד - וַיִּקָּם מֹשֶׁה וַיּוֹשַׁעַן
וַיִּשָּׁק אֶת צֹאנָם, וְנִעֲשָׂה קִנְאֵי לְקָרוֹשׁ-כְּרוֹךְ-הוּא
בְּכָל.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַתָּה אֶצְלָנוּ, וְלֹא יוֹדְעִים ^(דף יד)
 אֶת שְׁמִי. אָמַר, אֲנִי יוֹעֵזֶר בֶּן יַעֲקֹב. בָּאוּ
 הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּתוּ. אָמְרוּ, וּמָה אַתָּה אֶצְלָנוּ, וְאָנוּ
 לֹא הֵיינוּ יוֹדְעִים אוֹתְךָ? הֲלָכּוּ בְּאַחַד כָּל אוֹתוֹ
 הַיּוֹם, וְלִיּוֹם אַחַר לָוּוּ אוֹתוֹ שְׁלֹשָׁה מִלִּין, וְהִלְךְ
 לְדַרְכּוֹ.

וְהֵאמְרוּ אִישׁ מִצְרֵי הַצִּילָנוּ. רַבִּי חֵיִיא אָמַר, הֲרִי
 בָּאוּ הַחֲבֵרִים, שְׁנַצְנִצָּה בְּהֵן רוּחַ
 הַקֹּדֶשׁ, וְאָמְרוּ וְלֹא יָדְעוּ מָה אָמְרוּ. לְאִישׁ שְׁתָּהּ
 יוֹשֵׁב בַּמִּדְבָּר, וְהָיוּ יָמִים שְׁלֹא אֵכֵל בָּשָׂר. יוֹם אַחַד
 בָּא דָב לְטַל כֶּבֶשׂ אַחַד. כָּרַח הַכֶּבֶשׂ, וְחֹלֵב אַחֲרָיו,
 עַד שֶׁהִנִּיעוּ לְאוֹתוֹ אִישׁ לַמִּדְבָּר. רָאָה כֶּבֶשׂ וְהִחֲזִיק
 בּוֹ וּשְׁחָטוֹ, וְאָכַל בָּשָׂר.

דָּבָר אַחַר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - רַבִּי יְהוּדָה
 פָּתַח וְאָמַר, (שיר א) שְׁחֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה וְגו'.
 שְׁחֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁהִיא
 שְׁחֹרָה מִן הַנְּלוֹת. וְנִאֲוָה - שְׁהִיא נִאֲוָה בְּתוֹרָה
 וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים כְּשָׂרִים. כְּנֹת יְרוּשָׁלַם - שְׁעַל זֶה

וּבָאִים לְרֵשֶׁת אֶת יְרוּשָׁלַיִם שָׁל מֵעֵלָה. כְּאַהֲלֵי קָדֶר
 - אַף עַל גַּב שֶׁהִיא קוֹדֶרֶת בְּנִלוֹת, בְּמַעֲשֵׂים הִיא
 בִּירֵיעוֹת שְׁלֵמָה, בִּירֵיעוֹת שָׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם כָּלוּ
 שָׁלוֹ.

רַבִּי חֲנִיָּא הַגָּדוֹל הָיָה הוֹלֵךְ לְבַעֲלֵי הַמְשָׁנָה לְלָמֵד
 מֵהֶם. הָלַךְ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי, וְרָאָה
 פְּרָגוֹד אֶחָד שֶׁהָיָה מִפְּסִיק בַּבַּיִת. תָּמָה רַבִּי חֲנִיָּא.
 אָמַר, אֲשַׁמַּע דְּבַר מִפִּי מִכָּאֵן.

שְׁמַע שֶׁהָיָה אוֹמֵר, בָּרַח דוּרֵי וּדְמָה לָךְ לְצַנִּי אוֹ
 לְעֶפֶר הָאֵילִים. כֹּל הַכְּסוּף שְׁכּוֹסְפִים
 יִשְׂרָאֵל [מִלְּפָנָי] מִתְקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא שְׁאֵמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, תֵּאֲזוּתֶם שָׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיְהִיָּה תְקַדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא מִתְרַחֵק, אֵלָּא בּוֹרַח כְּצַנִּי אוֹ
 כְּעֶפֶר הָאֵילִים.

מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִין חֵיָה בְּעוֹלָם
 עוֹשָׂה כְּמוֹ הַצְּנִי אוֹ כְּעֶפֶר הָאֵילִים. בְּזִמְנָא
 שֶׁהוּא בּוֹרַח, הוֹלֵךְ מְעַט מְעַט וּמְחִזִּיר אֶת רֵאשׁוֹ
 לְמָקוֹם שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ, וְלְעוֹלָם הוּא תָּמִיד מְחִזִּיר אֶת

ראשו לִאֲחֻזְרֵינוּ. כִּךְ אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל: רְבוּנוּ שֶׁל
 עוֹלָם, אִם אָנוּ גּוֹרָמִים שְׁתַּסְתַּלֵּק מִבִּינֵינוּ - יְהִי
 רְצוֹן שְׁתַּבְּרַח כָּמוֹ הַצְּבִי אוֹ כָּמוֹ עֶפְרַיִם הָאֵילִים,
 שֶׁהוּא בּוֹרַח וּמִחְזִיר אֶת רֵאשׁוֹ לְמָקוֹם שֶׁהֵנִיחַ. זֶהוּ
 שְׁכֵתוֹב (ויקרא כו) וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ
 אֵיבֵיהֶם לֹא מֵאֲסֹתִים וְלֹא גְעֻלֹתִים לְכַלְתָּם. דְּבַר
 אַחֵר - הַצְּבִי, כְּשֶׁהוּא יֵשֵׁן, הוּא יֵשֵׁן בְּעֵין אַחַת,
 וְהֵאֲחֶרֶת הוּא נִעֹזֵר. כִּךְ אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל
 לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עֲשֵׂה כָּמוֹ הַצְּבִי, שֶׁהֵנִיחַ לֹא
 יָנוּם וְלֹא יֵשֵׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל.

שְׁמַע רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, אִם עֲלִיוֹנִים [פּוֹסְקִים] עוֹסְקִים
 בְּבֵית, וְאֲנִי יוֹשֵׁב בַּחוּץ!?! בָּכָה. שְׁמַע רַבִּי
 שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְדַאי שְׁכִינָה בַּחוּץ, מִי יֵצֵא? אָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנוֹ, אִם אֲנִי אֲשַׁרְף - [בַּחֹל] לֹא אֲשַׁרְף,
 שְׁתֵּרִי הַשְּׁכִינָה מִחוּץ אֵלֵינוּ. שְׁתַּכְּנִם הַשְּׁכִינָה,
 וְתִהְיֶה אִשׁ שְׁלֵמָה. שְׁמַע קוֹל שְׂאוֹמֵר: עֲדִין לֹא
 נִסְמְכוּ תְּסוּמְכִים, וְהַשְּׁעָרִים עֲדִין לֹא הִתְקַנּוּ,
 וּמִקְטֵנִי [וּמֵאֲחֵלִי] תִּבְשְׂמִים שֶׁל עֲדוֹן, שְׁכָעַת הוּא. לֹא
 יֵצֵא רַבִּי אֶלְעָזָר.

יֵשֶׁב רַבִּי חֵיִיא, בְּכַה וְנֶאֱנַח. פֶּתַח וְאָמַר, סֵב דְּמַה
 לָךְ הוֹדִי לְצַבִּי אוּ לְעֶפֶר הָאֵילִים. נִפְתַּח שַׁעַר
 הַפְּרָגוֹד, לֹא נִכְנַם רַבִּי חֵיִיא. וְקַם רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶת
 עֵינָיו וְאָמַר, מַזְה נִשְׁמַע שְׁנִתְּנָה רְשׁוֹת לְמִישָׁהוּ
 בַּחוּץ, וְאָנוּ בְּפָנִים?? קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן. הֲלָכָה הָאִישׁ
 מִמְּקוֹמָה עַד מְקוֹם רַבִּי חֵיִיא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 נִיצוּץ אֹזַר הַקְּלִיטָה בַּחוּץ, שָׁל הַמִּפְתָּח וְאָנוּ כָּאֵן
 בְּפָנִים?! הֲתֵאֱלָם פִּיּו שָׁל רַבִּי חֵיִיא.

כִּיּוֹן שְׁנִכְנַם פְּנִימָה, הוֹרִיד אֶת עֵינָיו וְלֹא וְקַם
 רֵאשׁוּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ,
 קוּם הֶעֱבַר יָדְךָ עַל פִּיּו, שְׁלֹא יוֹדַע בְּזָה, שְׁלֹא רְגִיל
 בּוֹ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְהֶעֱבִיר יָדוֹ עַל פִּי רַבִּי חֵיִיא.
 פֶּתַח פִּיּו רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, רְאֵתָה עֵינֵי מַה שְׁלֹא
 רֵאִיתִי. הִזְדַּקְפְּתִי שְׁלֹא חֲשַׁבְתִּי, שְׁטוֹב לְמוֹת כְּאִישׁ
 שָׁל זָהָב טוֹב שְׁדוּלָק.

בְּמְקוֹם שְׁזוֹרְקִים שְׁבִיבֵי אִישׁ לְכָל עֵבֶר, וְכָל
 שְׁבִיב וְשְׁבִיב עוֹלָה לְשֵׁלֶשׁ מֵאוֹת (דף יד ע"ב)
 וְשְׁבָעִים מְרַכְבוֹת, וְכָל מְרַכְבָּה נִפְרָדֶת לְאֶלְפָה

אֲלֵפִים וְרַבּוֹא רַבְבוֹת, עַד שְׁמַנְיַע לְעֵתִיק הַיָּמִים
 שְׁיוֹשֵׁב עַל כֶּסֶא, וְהַכֶּסֶא מוֹדְעוֹעַ מִמֶּנּוּ לְמֵאתִים
 וְשָׁשִׁים עוֹלָמוֹת.

עַד שְׁמַנְיַע לְמָקוֹם עֲדוֹן הַצְּדִיקִים, עַד שְׁנֵשְׁמַע
 בְּכָל הָרְקִיעִים, וְכָל הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים,
 וְכָל בְּזִמְן אֶחָד, תִּמְהִים וְאוֹמְרִים: זֶהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן
 בַּר יוֹחָאי שֶׁהָיָה מְרַעֵשׁ הַכָּל, מִי יָכוֹל לַעֲמֹד
 לְפָנָיו. זֶהוּ הוּא רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי שֶׁבִשְׁעָה
 שְׁפוֹתַח פִּיּוֹ לְהַתְּחִיל לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, מִקְּשִׁיבִים
 לְקוֹלוֹ כָּל הַכֶּסֶאֹת וְכָל הָרְקִיעִים וְכָל הַמְּרַבְּבוֹת,
 וְכָל אוֹתָם שְׁמֹשְׁבֵיחִים אֶת רַבּוֹנָם.

אֵיזֵן פּוֹתְחִים וְאֵיזֵן מְסִימִים, בְּלֵם נִמְצְאִים, עַד
 שֶׁלֹּא נִשְׁמַע ^(שִׁישְׁתַּמַּע) בְּכָל הָרְקִיעִים שְׁלִמְעָלָה
 וְשְׁלִמְטָה פֶתַח חוֹן פֶּה. כְּשֶׁמְסִיִּים רַבִּי שְׁמַעוֹן לַעֲסֹק
 בַּתּוֹרָה, מִי רוֹאֶה אֵיזֵה שִׁירִים? מִי רוֹאֶה אֵיזֵו
 חֲדוּה שְׁמֹשְׁבֵיחִים לְרַבּוֹנָם? מִי רוֹאֶה אֶת הַקּוֹלוֹת
 שֶׁהוֹלְכִים בְּכָל הָרְקִיעִים? בְּלֵם בָּאִים בְּשִׁבִיל רַבִּי
 שְׁמַעוֹן וְכוֹרְעִים וּמְשַׁתְּחוּיִם לְפָנָי רַבּוֹנָם, מְעֲלִים

ריחות של בשמים של עֶדֶן עד עֵתִיק הַיָּמִים, וְכָל
זֶה מִשּׁוֹם רַבִּי שְׁמַעוֹן.

פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּיּוֹ וְאָמַר, שֵׁשׁ דְּרָגוֹת יָרְדוּ עִם
יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, וְכָל אַחַת וְאַחַת עֲשָׂרָה אֶלֶף
רְבוּא. וּבִנְגֻדָן שֵׁשׁ דְּרָגוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וּבִנְגֻדָן שֵׁשׁ
דְּרָגוֹת לְכֶסֶף הָעֶלְיוֹן, וּבִנְגֻדָן שֵׁשׁ דְּרָגוֹת לְכֶסֶף
שְׁלֵמָטָה, שְׁכָתוֹב שֵׁשׁ מַעְלוֹת לְכֶסֶף. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
(יחזקאל טז) רְבֵבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךָ וְגו'. הֲרִי שֵׁשׁ.
וּבִנְגֻדָן כְּתוֹב וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבוּ
וַיַּעֲצְמוּ וְגו'.

בֵּא רְאֵה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹלָה לְעֲשָׂרָה, וְהָיוּ
שְׁשִׁים, וְאוֹתָם שְׁשִׁים גְּבוּרִים שְׁסָבִיב
הַשְּׂכִינָה, וְהֵם שְׁשִׁים רְבָבוֹת שִׁיָּצְאוּ עִם יִשְׂרָאֵל מִן
הַגָּלוּת וַשְּׁנַכְנְסוּ עִם יַעֲקֹב לְגָלוּת.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲתִיבָא, וְהֲרִי הָיוּ (רואים) שְׁבַעַה וְעָלוּ
לְשַׁבְעִים. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁבַעִים לֹא
מִכָּאן. וְאֵם תַּעֲלֶה בְּרַעְתְּךָ שְׁבַעַה, הֲרִי כְּתוֹב (שמות
כה) וְשִׁשָּׁה קָנִים יִצְאִים מִצְדִּיקָהּ שְׁלֹשָׁה קָנֵי מִנְרָה

וְגו'. וְקָנָה אֶחָד הָאֲמָצְעִי לֹא בַחֲשָׁבוֹן, שְׁכַתּוֹב
(במדבר ח) אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוּרָה יֵאִירוּ וְגו'.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן
אָבִיו, מָה רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹרִיד אֶת
יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם בְּגִלוּת? אָמַר לוֹ, שְׂאֵלָה אַחַת
אֶתָּה שׂוֹאֵל, אִי שְׁתִּים? אָמַר לוֹ, שְׁתִּים. גְּלוּת
לְמָה, וְלָמָּה דְּוָקָא לְמִצְרַיִם? אָמַר לוֹ, שְׁתִּים הֵן,
וְחִזְרוּת לְהִיוֹת אַחַת. אָמַר לוֹ, עֶמֶד בְּעַמְדָּךְ
בְּשִׁבְלֶךְ יִתְקַיֵּם לְמַעַלָּה מִשְׁמָךְ דְּבַר זֶה. אָמַר בְּנֵי,
אָמַר.

פְּתַח וְאָמַר, (שיר ו) שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וְשִׁמְנִים
פִּילִגְשִׁים. שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת - אוֹתָם
גְּבוּרִים שְׁלִמְעָלָה מִכַּח הַגְּבוּרָה שְׁנֵאֲחֻזִּים בְּקַלִּיפוֹת
(במקיות) שֶׁל חֲיָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְשִׁמְנִים
פִּילִגְשִׁים - מְמַנִּים בַּחֲקִיקוֹת שְׁתַּחֲתִיָּהן בַּחֲזָרָה
(באחד) אֶחָד מִמָּאָה. וְעֵלְמוֹת אֵין מִסְפָּר - בְּנֵאֲמַר
חַיֵּשׁ מִסְפָּר לְגְדוּדָיו. וְעַם כָּל זֶה כְּתוּב, אַחַת הִיא
יוֹנְתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לְאַמָּה. זוֹהִי הַשְּׂכִינָה

הַקְּדוּשָׁה שִׁוְיָצֵאת מִבְּעַלְי הַמַּגֵּן (מִשְׁנֵים עָשָׂר) אֲזוּרֹת
 שִׁוְיִהְרִים שְׁמֵאִירִים לְכָל, וְהִיא נִקְרֵאת אִם (בִּינָה).

כְּמוֹ זֶה עָשָׂה הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ, זָרַק אֶת
 כָּל הָעַמִּים לְכָל עֵבֶר, וּמָנַח עֲלֵיהֶם גְּדוּלִים,
 וְהוּא שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים ד) אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֵיךְ אֶתֶם לְכָל
 הָעַמִּים. וְהוּא לָקַח לְחֶלְקוֹ אֶת בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהוּ
 שְׁפָתוֹב כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֲבַל נִחְלָתוֹ. וְקָרָא
 לָהּ אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לְאַמָּה. זוֹהִי
 שְׂכִינַת כְּבוֹדוֹ שֶׁהַשָּׂרָה בִּינֵיהֶם, אַחַת הִיא וּמִיחֶדֶת
 לוֹ. רְאוּהָ בָּנוֹת וַיֵּאֱשָׁרוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי לֹא)
 רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאֵת עֲלִית עַל כְּלָנָה. מְלָכוֹת
 וּפִילִגְנָשִׁים וַיַּחֲלִלוּהָ - אֵלּוֹ גְּדוּלֵי הָעַמִּים שֶׁנִּפְקְדוּ
 עֲלֵיהֶם.

וְעוֹד סוּד הַדָּבָר הוּא, שֶׁשְׁנֵינּוּ, בַּעֲשָׂרָה מֵאֲמֵרוֹת
 נִבְרָא הָעוֹלָם, וּכְשֶׁתִּסְתַּכַּל הֵם שְׁלֹשָׁה,
 וְהָעוֹלָם נִבְרָא בָּהֶם בְּחֻכְמָה וּבְתִבּוּנָה וּבְדַעַת,
 וְהָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁרָצָה
 לְהַעֲמִיד אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה אֶת אֲבָרָתָם בְּסוּד

הַחֲכָמָה, אֶת יִצְחָק בְּסוּד הַתְּבוּנָה, וְאֶת יַעֲקֹב
 בְּסוּד הַדַּעַת, וּבָזָה נִקְרָא (משלי כד) וּבְדַעַת תְּדַרְרִים
 יִמְלְאוּ. וּבְאֹתָהּ שָׁעָה נִתְקַן כָּל הָעוֹלָם, וּמִשְׁנוּלְדוֹ
 לְיַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר שָׁבָטִים, נִתְקַן הַכֹּל כְּמוֹ (דף טו ע"א)
 שְׁלִמְעֵלָה.

בְּשִׁרְיָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲדוּת רַבָּה שֶׁל הָעוֹלָם
 הַתְּחִתּוֹן הַזֶּה שֶׁנִּתְקַן כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה,
 אָמַר, אוֹלֵי חַם וְשָׁלוֹם יִתְעַרְבוּ בְּשָׂאֵר הָעַמִּים
 וַיִּשְׂאֵר פָּנָם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. מָה עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא? טְלִיטֵל אֶת כָּלָם מִכָּאן לְכָאן, עַד שִׁיָּרְדוּ
 לְמִצְרַיִם לָדוֹר אֶת דִּיּוּרָם בְּעַם קָשָׁה עֲרָף, שְׂמִבּוּיִם
 אֶת מְנַהֲגֵיהֶם וּמְבּוּיִם אוֹתָם לְהַתְּחִילָם בָּהֶם
 וּלְהַתְּעַרֵב עִמָּהֶם, וְחוֹשְׁבִים אוֹתָם לְעַבְדִּים.
 הַגְּבָרִים גָּעְלוּ בָּהֶם, וְהַנְּקֻבוֹת גָּעְלוּ בָּהֶם, עַד
 שֶׁנִּתְקַן הַכֹּל בְּזֶרַע קִדְשׁ, וּבֵין כֶּף וּבֵין כֶּף נִשְׁלַם
 חֲטָא שְׂאֵר הָעַמִּים, שְׂפָתוֹב (בראשית טו) כִּי לֹא שָׁלַם
 עוֹן הָאֱמוּרִי עַד הַנְּהָ. וּכְשִׁיִּצְאוּ, יִצְאוּ צְדִיקִים
 קְדוּשִׁים, שְׂפָתוֹב שְׂבָטֵי יְהוָה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל. כָּא רַבִּי

שְׁמַעוֹן וַנִּשְׁקוּ בְּרֵאשׁוֹ. אָמַר לוֹ, עֹמֵד בְּנִי בְּעַמּוּדָה,
כִּי הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לָךְ.

יָשָׁב רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ עוֹמֵד וּמְפָרֵשׁ
דְּבָרִים שֶׁל סוּדוֹת חֲכָמָה, וְהָיוּ פָּנָיו מְאִירוֹת
בְּשִׁמְשׁוֹ. וְהַדְּבָרִים מִתְּפִזְרִים וְטָסִים בְּרַקִּיעַ. יָשְׁבוּ
יוֹמִים וְלֹא אָכְלוּ וְלֹא שָׁתוּ, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם
הָיָה יוֹם אִו לַיְלָה. כְּשִׁינְעָאוּ, יָדְעוּ שֶׁהָיוּ יוֹמִים שְׁלֹשׁ
מְעֻמוֹ דָּבָר. קָרָא עַל זֶה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וַיְהִי שָׁם עִם
ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וְגו'.
וּמָה אִם אָנוּ בַּשָּׁעָה אַחַת כֶּף - מִשָּׁה, שֶׁחֶכְתוּב
הָעִיד בּוֹ וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְגו', עַל
אַחַת כֶּמֶה וְכֶמֶה.

כְּשִׁבָא רַבִּי חֲזִיא לְפָנֵי רַבִּי וְסִפֵּר לוֹ אֵת הַמַּעֲשֵׂה,
תָּמָה רַבִּי, וְאָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
נְמַלְיָאֵל אָבִיו, בְּנִי, רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי אֲרִיָּה,
וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ אֲרִיָּה, וְאִין רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּשִׁאָר
אֲרִיֹּת, עָלְיוֹ כְּתוּב (עֲמוּס ג) אֲרִיָּה שָׂאֵג מִי לֹא יִירָא
וְגו'. וּמָה עוֹלָמוֹת שְׁלִמְעָלָה מוֹדְעִזְעִים מִפָּנָיו - אָנוּ

על אחת כמה וכמה. איש שלא גזר תענית לעולמים על מה ששאל ובקש, אלא הוא גזר והקדוש ברוך הוא מקיים, הקדוש ברוך הוא גזר והוא מבטל, ותינו מה ששנינו מה שכתוב (שמואל-ב ב) מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים. הקדוש ברוך הוא מושל באדם. ומי מושל בקדוש-ברוך-הוא? צדיק, שהוא גזר וגזרה, והצדיק מבטלה.

שנינו, אמר רבי יהודה, אין לך דבר בחיבות לפני הקדוש ברוך הוא כמו תפלתם של צדיקים. ואף על גב שנוח לו, לפעמים שעושה בקשתם ולפעמים שלא עושה.

שנו רבותינו, פעם אחת היה העולם צריך מטר. בא רבי אליעזר וגזר ארבעים תעניות ולא בא מטר. התפלל תפלה ולא בא מטר. בא רבי עקיבא ועמד והתפלל. אמר משיב הרוח, ונשבה רוח. אמר ומוריד הגשם, ובא מטר. הלשה דעתו של רבי אליעזר. הסתכל רבי עקיבא בפניו.

קָם רַבִּי עֲקִיבָא לְפָנֵי הָעָם וְאָמַר, אֲמַשְׁל לָכֶם
 מִשָּׁל לְמָה הִדְבָּר דְּוָמָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּוָמָה
 לְאַהוּב הַמְּלָךְ שְׂאוּהֵב אוֹתוֹ יוֹתֵר, וּכְשֶׁנִּכְנָם לְפָנֵי
 הַמְּלָךְ, נוֹחַ לוֹ, וְלֹא רוּצָה לָתֵת לוֹ בְּקִשְׁתּוֹ בְּחַפְזוֹן,
 בְּדִי שְׁלֵא יִפְרֵד מִמֶּנּוּ, שְׁנוּחַ לוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ. וְאֲנִי
 דְּוָמָה לְעֵבֶד הַמְּלָךְ שְׂבִקְשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לְפָנָיו, וְלֹא
 רוּצָה הַמְּלָךְ שְׂיִכְנָם לְשַׁעְרֵי אֲרָמוֹנּוֹ, וְכָל שְׂבִין
 לְדַבֵּר עִמוֹ. אָמַר הַמְּלָךְ, תִּנּוּ לוֹ בְּקִשְׁתּוֹ בְּמַהֲירוֹת
 וְלֹא יִכְנָם לְבָאֵן. כִּדְ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הוּא אַהוּב הַמְּלָךְ,
 וְאֲנִי הָעֵבֶד, וְהַמְּלָךְ רוּצָה לְדַבֵּר עִמוֹ כָּל הַיּוֹם וְלֹא
 יִפְרֵד מִמֶּנּוּ, וְאֲנִי - הַמְּלָךְ לֹא רוּצָה שְׂאִכְנָם לְשַׁעְרֵי
 אֲרָמוֹנּוֹ. וְנִחָה דַעְתּוֹ שָׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

אָמַר לוֹ, עֲקִיבָא, בֵּא וְאֲנִיד לְךָ דְּבַר, שְׂנִרְאָה לִי
 בְּחֵלוֹם פְּסוּק זֶה, שְׂכַתוֹב (ירמיה ז) וְאַתָּה אֵל
 תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעָם הַזֶּה וְאֵל תִּשָּׂא בְּעַדָם רְנָה
 וְתִפְלָה וְאֵל תִּפְנֵעַ בֵּי. בֵּא רְאֵה, שְׁנִים עֶשְׂרֵי הָרִי
 אֲפָרְסֶמוֹן [מְהוּר] נִכְנָם אוֹתוֹ שְׁלוּבֵשׁ חֲשָׁן וְאִפּוּד,
 וּבִקְשׁ מִתְקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחוּם עַל הָעוֹלָם, וְעַד

עֲבָשׁוּ הוּא תְלוּי. אִם כֹּה, לָמָּה חֲלָשָׁה דַעְתּוֹ שֶׁל
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר? מִשׁוּם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים בְּזוֹהַר.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שְׂמוּנָה עֲשָׂר הָרִי אֶפְרַסְמוֹן
[מְהוֹר] עֲלִיזֹנִים, נִכְנָסִים נְשָׁמוֹת הַצְּדִיקִים,

וְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה רֵיחוֹת עוֹלָיִם ^(דף טו ע"ב) בְּכָל יוֹם עַד

אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֵדֶן, שֶׁכְּנֶגֶד זֶה נִתְּנָה תוֹרָה

בְּמ"ט פָּנִים טָמֵא, וּבְמ"ט פָּנִים טְהוֹר. וְאַרְבָּעִים

וְתִשְׁעָ אוֹתֵיזוֹת בְּשָׁמוֹת הַשְּׂבָטִים, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה

יָמִים כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה. מ"ט יָמִים קְדוּשִׁים עֲלִיזֹנִים

עוֹמְדִים לְטַל רְשׁוֹת בְּכָל יוֹם מֵאַבְנֵים זוּהָרוֹת

שֶׁחֲקוֹקוֹת בְּאוֹתוֹ הַחֲשָׁן.

וְאוֹתוֹ שֶׁלְבוּשׁ בַּחֲשָׁן יוֹשֵׁב בְּכֶסֶף קְדוּשׁ נִכְבֵּד,

שֶׁאַרְבָּעָה תוֹמְכִים עוֹמְדִים מִסְתַּכְּלִים

בַּחֲשָׁן. עַל מֵאֲמָרוֹ נִכְנָסִים וְעַל מֵאֲמָרוֹ יוֹצֵאִים,

מְרִימִים עֵינֵיהֶם וּמִסְתַּכְּלִים לְמַעְלָה, רוֹאִים צִיץ

שְׁלוֹהֵט בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים עֶבְרִים, וְשֵׁם הַקְּדוּשׁ

הָעֲלִיזוֹן חֲקוֹק עֲלָיו. מוֹדְעוֹעִים וּמִתְחַלְּחָלִים.

קְשׁוּרִים בְּצַדֵּיו שֶׁל הַיָּמִין הַקְּדוּשׁ, שֶׁשְׂמַאל נוֹטֵל

בִּידֵי תוֹמְכֵי הַשָּׁמַיִם, מְכַנִּים אוֹתָם וּמְגַלֶּה אוֹתָם.
 זֶהוּ שְׂפָתוֹב (ישעיה לד) וְנִגְלוּ כִּסְפֵּר הַשָּׁמַיִם.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, מַה זֶה שְׂפָתוֹב (שיר ז) אֶל גִּנַּת
 אֲנֹזוּ יִרְדְּתִי? אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה, אוֹתוֹ גֵּן
 יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזוֹהִי הַשְּׂכִינָה. אֲנֹזוּ - זוֹ מְרַכְּבָה
 עַל־זוֹנָה קְדוּשָׁה שֶׁל אוֹתָם אֲרַבְּעָה רְאִשִׁים
 שְׂמַאֲרִים שֶׁנִּפְרָדִים מִן הַגֵּן, כְּמוֹ הָאֲנֹזוּ הַזֶּה
 שְׂאוֹתָם אֲרַבְּעָה רְאִשִׁים קְדוּשִׁים לְפָנִים. וְמַה
 שְׂאֵמַר יִרְדְּתִי, כְּמוֹ שְׂשֻׁנִינוּ, יֵרֵד פְּלוּנִי לְמְרַכְּבָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, אִם כֵּן, הֲיָה לוֹ לֹאמַר לְאֲנֹזוּ
 יִרְדְּתִי, מַה זֶה אֶל גִּנַּת אֲנֹזוּ יִרְדְּתִי? אָמַר
 לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁזֶהוּ שְׂבָחוֹ שֶׁל הָאֲנֹזוּ. מַה אֲנֹזוּ נִסְתָּר
 וְטָמִיר מִכָּל צַדֵּדֵי - כִּי הַמְרַכְּבָה שִׁיוּצֵאת מִהַגֵּן
 נִסְתָּרֶת מִכָּל צַדֵּדֶיהָ. וְמַה אוֹתָם אֲרַבְּעָה קְרָשִׁים
 שְׂבָאֲנֹזוּ מִתְחַבְּרִים בְּצַד זֶה וְנִפְרָדִים בְּצַד זֶה - כִּי
 בְּמְרַכְּבָה מִתְחַבְּרִים בְּאַחֲדוֹת בְּחֻדוֹה וּשְׂלֵמוֹת,
 וְנִפְרָד כָּל אֶחָד לְעַבְרוֹ עַל מַה שֶׁהִתְמַנָּה. זֶהוּ

שְׁפָתוֹב (בראשית ב) הוּא הַסֵּב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחַוִּילָה,
הוּא הַחֵלֶף קִדְמַת אֲשׁוּר, וְכֵן כָּלָם.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, הַלְכֵלֹךְ הָיָה שְׁבִקְלַפֶּת הָאֲנָזוּ
לָמָּה הוּא רוֹמָזוּ? אָמַר לוֹ, אִף עַל גַּב
שְׁהַתּוֹרָה לֹא גִלְתָּה אוֹתוֹ - בְּזָה מִתְּגָלָה.

בֹּא רְאֵה, (שְׁקָדִים) מִתְּהֵם מְרִים וּמִתְּהֵם מְתוֹקִים, וְרָמָז
יֵשׁ לָהֶם: יֵשׁ בְּעָלֵי דִין קִנְיָה, וְיֵשׁ בְּעָלֵי
רֵאשִׁית, אֲבָל כָּל רָמָז שְׁגָלָה בַתּוֹרָה רָאִינוּ שְׁהוּא
דִין, וְכֵךְ הוּא לְיִרְמְיָה הִרְאֵנוּ לוֹ בְּדִין, שְׁפָתוֹב (ירמיה
א) מִקֵּל שְׁקָד אָנִי רְאֵה. מַה יָּה שְׁקָד? שְׁקָדִים
מִמָּוֶשׁ. וְכֵן בְּמִטָּה אֲחֵרֹן, (במדבר ז) וַיִּגְמַל שְׁקָדִים. וּמִן
הַתְּבָה מִמָּוֶשׁ נִשְׁמַע שְׁהוּא דִין קִנְיָה, שְׁפָתוֹב (דניאל
ט) וַיִּשְׁקָד ה' עַל הָרָעָה, וְכֵן שְׁקָד אָנִי עַל דְּבָרֵי,
וְכֵן כָּלָם. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, מִשְׁמַע כָּל מַה
שְׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְלַמֵּד מִמֶּנּוּ חֻכְמָה
רַבָּה, שְׁפָתוֹב (משלי טז) כָּל פֶּעַל ה' לִמְעַנְהוּ. רַבִּי
אֶלְעָזָר אָמַר מִכָּאן, שְׁפָתוֹב (בראשית א) וַיִּרְא אֱלֹהִים

את כל אשר עשה והנה טוב מאד. מה זה מאד?
ללמד ממנו חכמה עליונה.

אמר רבי יהודה, מה זה שכתוב (קהלת ז) גם את
זה לעמת זה עשה האלהים? כמו שפרקי'
- עשה הקדוש ברוך הוא בארץ, והכל רוצו למה
שלמעלה. שפשתיה רואה רבי אבא עין אחד
שפריו נעשה עוף שפורח ממנו, היה בוכה ואומר:
אם היו בני אדם יודעים למה רוצים, היו קורעים
מלבושיהם עד טבורם למה שנשפחה מהם
החכמה. כל שכן בשאר מה שעשה הקדוש ברוך
הוא בארץ.

כמו שאמר רבי יוסי, אילנות, אותם שנראתה
מהם חכמה, כמו חרוב, דקל, פסתוק, וכו'
ומה להם, כלם בהרכבה [מרכבה] אחת הרכבו.
כל אותם שעושים פרות, פרט לתפוחים, סוד
אחד הם, פרט לשבילים שנפרדים.

כל אותם שלא עושים פרות, והם גדולים, פרט
לערבי נחל שיש להם סוד לבדם כמו

שְׁלֹמֶעֱלָה, מִיִּנְיָקָה אַחַת יוֹנְקִים, וְכָל אֶחָד מֵאוֹתָם
הִקְטִינִים, פָּרַט לְאוֹזֵב, מֵאִם אַחַת נוֹלְדוּ.

כָּל עֵשֶׂב הָאָרֶץ שְׂמֵמִים עֲלֵיהֶם, גְּדוֹלִים תִּקְיִפִּים
בְּשָׁמַיִם. לְכָל אֶחָד וְאֶחָד סוּד לְבִדּוֹ, כְּמוֹ
שְׁלֹמֶעֱלָה, וְלִכְן פְּתוּב (ויקרא יט) שְׂדֵד לֹא תִזְרַע
בְּלֵאִים. שְׂכָל אֶחָד וְאֶחָד נִכְנָם לְבִדּוֹ וַיִּזְעַא לְבִדּוֹ.
זֶהוּ שְׂפִתוּב (איוב לח) הַיִּדְעָתָ חֲקוֹת שָׁמַיִם אִם תִּשְׁשִׁים
מִשְׁטָרוֹ בְּאָרֶץ. וְכִתוּב (דְּהַטוֹעִ"א) (ישעיה מ) לְכֹלם כְּשֵׁם יִקְרָא.
וּמָה [ש]כָּל מָה שְׂפִעוּלָם סוּד בְּלִבְדּוֹ, וְלֹא רָצָה
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַלּוֹת אוֹתָם וּלְעַרְכֵּב אוֹתָם,
וּקְרָאם בְּשֵׁמוֹת - בְּנֵי יַעֲקֹב, שֵׁהֶם שְׂכֵמִים קְדוֹשִׁים,
שֵׁהֶם קִיּוּם הָעוֹלָם, עַל אַחַת כַּפָּה וְכַפָּה. זֶהוּ
שְׂפִתוּב וְאַלֶּה שְׂמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוֹנָתָן אָמַר, אֵלֹהֵי נְאֻמֵּר אֱלֹהֵי
שְׂמוֹת, מִשְׁמַע שְׂכָף הוּא. עֲכָשׁוּ שְׂפִתוּב
וְאַלֶּה שְׂמוֹת, מִשְׁמַע שְׂעַל הָרֵאשׁוֹנִים מוֹסִיף, מָה
הָרֵאשׁוֹנִים בְּנֵי יַעֲקֹב - אֵף כָּאֵן בְּנֵי יַעֲקֹב.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חַם וְשָׁלוֹם, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (בראשית מז) אָנֹכִי אֵרָד עִמָּךְ
מִצְרִימָה, סְבִרְתָּ שֶׁשְׂכִינָה תֵרַד עִמּוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
[אָמַר לוֹ, וְהָרִי פְתוּב אָנֹכִי אֵרָד עִמָּךְ מִצְרִימָה. עִמָּךְ] מִמָּשׁ? אֵלֶּה
בְּשָׁעָה שֶׁהִיְתָה יְרִידָה לְבָנָיו, יְרִידָה שְׂכִינָה. זֶהוּ
שְׂפָתוֹב אָנֹכִי אֵרָד מִצְרִימָה, וְאָנֹכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עִלָּה.
כָּל זְמַן שֶׁתִּהְיֶה לָּךְ עֲלִיָּה, כִּבְיָכוֹל יֵשׁ לִי גַם עֲלִיָּה.
וּבְשָׁעָה שֶׁתִּהְיֶה לָּךְ יְרִידָה, כִּבְיָכוֹל אָנֹכִי אֵרָד
עִמָּךְ. וְעַד שְׁמֵת יוֹסֵף וְכָל אָחָיו וְהִיְתָה לָהֶם יְרִידָה,
קָמָה שְׂכִינָה וְיְרִידָה עִמָּם. כְּמוֹ שֶׁיֵּרְדוּ אֵלֶּה, כִּךְ
יֵרְדוּ אֵלֶּה.

אָמַר (רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה) רַבִּי יְהוּדָה, מַה פְּתוּב לְמַעַלָּה
מִמֶּנּוּ? וַיָּמַת יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרֵי שָׁנִים וְגו' .
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁמֵת יוֹסֵף וְכָל הַשְּׂבָטִים וְהִיְתָה לָהֶם
יְרִידָה, יֵרְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְגִלּוֹת, וְשְׂכִינָה וּמְלֶאכִים
עֲלִיוֹנִים יֵרְדוּ עִמָּם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נוֹסְפוֹ עַל הָרֵאשׁוֹנִים לְרִדְתָּ לְגִלּוֹת.

אָמַר לוֹ, אִם כֹּה, יַעֲקֹב הָיָה מֵת אִי לֹא? אָמַר
 לוֹ, מֵת. אָמַר לוֹ, וּמָהוּ מֵה שְׂפָתוֹב הַפְּאִים
 מִצְרַיִמָה אֵת יַעֲקֹב? אִם בְּחַיִּים, אָמַר אֵת יַעֲקֹב,
 וְאִם אַחַר שְׁמֵת, הוֹצֵא מִשָּׁם אֵת יַעֲקֹב. אֲלֵא נֵא
 תְּרָאָה, לֹא אָמַר הַפְּתוֹב הַיּוֹרְדִים מִצְרַיִמָה אֵת
 יַעֲקֹב, שְׁעַד עֲכָשׁוּ לֹא הִיָּתָה יְרִידָה לְיַעֲקֹב, אֲלֵא
 הַפְּאִים. לְמַדְנֵו שְׁפָאוּ עִם יַעֲקֹב, וְהִלְכוּ לָהֶם. עַד
 שְׁיִרְדוּ אֵלֶה לְגִלוֹת, יְרְדוּ אֵלֶה עִמָּם. וְהוּ שְׂפָתוֹב
 וְאֵלֶה שְׁמוֹת.

רַבִּי דוֹסְתַאי אָמַר, בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם הָיוּ בָּאִים
 וְהוֹלְכִים לָהֶם, וְהוּ שְׂפָתוֹב הַפְּאִים מִצְרַיִמָה,
 וְלֹא כְתוֹב אֲשֶׁר בָּאוּ, וְחִינּו שְׂפָתוֹב הַפְּאִים
 מִצְרַיִמָה. בְּתַחֲלָה אֵת יַעֲקֹב, וְאַחַר כֹּה בְּשִׁהִיָּתָה
 לָהֶם יְרִידָה, אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. וּבֵא רֵאָה, כָּל בְּנֵי
 יַעֲקֹב הָיוּ מֵתִים בְּאוֹתוֹ זְמַן, וַיְרְדוּ אֵלֶה וְאֵלֶה.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרוּ, בְּפִרְשָׁה זוֹ יֵשׁ דְּבָרִים
 עֲלִיוֹנִים, שְׁשָׁנִינוּ, בְּשַׁעָה שְׁיִרְדוּ הַמְּרַכְבוֹת
 וְהַמְּתַנּוֹת הַקְּרוֹשִׁים, דִּיּוֹקְנֵיהֶם שָׁל הַשְּׂבָטִים

שְׁחַקוּקִים לְמַעַלָּה, בְּלֹם נִבְנְסוּ לְדוֹר עַמָּם. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ, וְכַתוּב רְאוּבֵן שְׁמַעוֹן לְוִי.

דָּבָר אַחַר וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים
מִצְרַיִמָּה אֶת יַעֲקֹב וְגו' - חֲזָרָה פָּרָשָׁה זוֹ
לְמַה שֶּׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, וְהַכֹּל הִיָּת.

וּבֵא רֵאָה, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָה, בְּשִׁחְיָה מִנִּיע
לְפָסוּק הַזֶּה, הָיָה בּוֹכָה. שִׁשְׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי

אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָה, בְּשִׁעָה שֶׁחָלְכוּ יִשְׂרָאֵל לְגִלּוֹת,
הַתְּבַנְסוּ כֹל נְשֻׁמוֹת הַשְּׁבָטִים לְמַעַרְתַּת הַמִּכְבְּלָה,

צָוָחוּ וְאָמְרוּ: זָקֵן וְזָקֵן, בָּאֵב שֶׁל בָּנִים אֵין בְּעַמָּל
[שֶׁל הַגִּלּוֹת] שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. בְּנִיךָ בְּלֹם מִשְׁעַבְדִּים

בְּפָרָה, וְעַם אַחַר עוֹשִׂים בָּהֶם נִקְמוֹת הָעוֹלָם.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַתְּעוֹרְרָה רוּחַ שֶׁל אוֹתוֹ תִּזְקֵן,
בְּקֶשׁ רִשׁוֹת וְיָרַד. קָרָא תְּקַדּוּשׁ פְּרוּךְ

הוּא לְכֹל מִרְכָּבוֹתָיו וּמִחַנּוּתָיו וּמִלְכֵיהֶם
בְּרֵאשֵׁיהֶם, וְיָרְדוּ בְּלֹם עִם יַעֲקֹב וְעַם שְׁבָטָיו.

שְׁבָטִים יָרְדוּ חַיִּים עִם אֲבֵיהֶם, וּשְׁבָטִים יָרְדוּ מֵתִים
עִם אֲבֵיהֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

הַבָּאִים מִצְרִימָה וְגו', וְכֵתוּב רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לְוִי וְגו'.
 וּבֵא רְאֵה, מֵתִים הָיוּ, וַיִּרְדּוּ, וְכֵתוּב וַיּוֹסֶף הָיָה
 בְּמִצְרַיִם. אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּזוֹהַ נִקְרָא (תהלים קג) בְּרַחֵם
 אֱלֹהִים עַל פְּנֵיהֶם.

רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלֹמֹה הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְרַבִּי אֲבָא
 הָיָה עִמּוֹ. נִכְנְסוּ לְמָקוֹם אֶחָד וְלָנוּ שָׁם.
 אָכְלוּ. כְּשֶׁרָצוּ לְשַׁכֵּב, שָׁמַר רֵאשִׁים בְּאוֹתוֹ תַל שֶׁל
 הָאָרֶץ שֶׁהָיָה שָׁם קָבֵר אֶחָד. עַד שֶׁלֹּא נִרְדְּמוּ, קָרָא
 קוֹל אֶחָד מֵהַקְּבָר וְאָמַר, הוֹדַע שְׁלִי הוֹלֵךְ לְאֲדָמָה.
 שְׁתִּימִים עָשְׂרָה שָׁנָה הָיָה ^(דף טז ע"ב) שֶׁלֹּא הִתְעוֹרְרָתִי פָּרַט
 לְעַכְשָׁנוּ, שֶׁפָּרְצוּף בְּנִי אֲנִי רוֹאֶה בְּאֵן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ, אֲנִי יְהוּדִי,
 וְאֲנִי יוֹשֵׁב נְזוּף, שְׂאִינִי יָכוֹל לְהַכְּנִים מִשׁוּם
 אוֹתוֹ צַעַר שֶׁל שְׁנֵי שָׁנָב אוֹתוֹ גּוֹי כְּשֶׁהָיָה קָטָן
 וּמְלָקָה אוֹתוֹ כָּל יוֹם, וְהִצַּעַר שְׁלִי דוֹחָה אוֹתִי
 מִלְּהַכְּנִים לְמָקוֹמִי, וּבְמָקוֹם זֶה לֹא הִתְעוֹרְרָתִי פָּרַט
 לְעַכְשָׁנוּ.

אָמַר לוֹ, וְאַתֶּם הֲאֵם יוֹדְעִים בְּצַעַר הַחַיִּים? אָמַר
 לוֹ, נִשְׁבָּע בְּשֵׁר הַקֶּבֶר, אִם לֹא בִקְשׁוֹתֵינוּ
 עַל הַחַיִּים, לֹא הָיוּ עוֹמְדִים אֲפֹלוּ חֲצֵי יוֹם בְּעוֹלָם,
 וְעַכְשָׁו הִתְעוֹרְרְתִי בָּאֵן, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים לִי בְּכֹל יוֹם
 שְׂבַמְתָּהּ יָבֵא לְבָאֵן בְּנִי, וְלֹא יוֹדְעֵתִי אִם בַּחַיִּים אוֹ
 בַּמָּוֹת.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מַה מַּעֲשִׂיכֶם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם?
 רָעַשׁ הַקֶּבֶר וְאָמַר, קוֹמוּ לָכוּ, שְׁעַכְשָׁו מִכִּים
 אֶת בְּנֵי. תָּמָהוּ וּבְרַחוּ מִשָּׁם בַּחֲצֵי מִיל. יֵשְׁבוּ עַד
 שֶׁהָאִיר הַבֶּקֶר. קָמוּ לְלֶכֶת, וְרֵאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁתָּהָה
 רֵץ וּבוֹרֵת, וְתָהָה שׁוֹתֵת דָּם עַל כַּתְּפָיו. אֲחִזּוּ בּוֹ,
 וּסְפֹר לָהֶם אֶת הַמַּעֲשֵׂה. אָמְרוּ לוֹ, מַה שָּׁמְדָ? אָמַר
 לָהֶם, לַחֲמָא בַר לִיּוֹאֵי. אָמְרוּ, וּמַה בְּיָד לִיּוֹאֵי בַר
 לַחֲמָא תָּהָה אוֹתוֹ הַמֵּת. וּפְתַחוּ לְדַבֵּר אֵתוֹ יוֹתֵר,
 וְלֹא חֲזְרוּ. אָמַר רַבִּי אֲבָא, זְהוּ שְׂאֲמְרוּ שְׁתַּפְּלוֹת
 הַמֵּתִים מִגְּנוֹת עַל הַחַיִּים, מִנֵּינן לָנוּ? שְׂפָתוֹב וַיַּעֲלוּ
 בְּנֶגֶב וַיָּבֵא עַד חֶבְרוֹן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאֵה, שְׁנֵי נְדָרִים נָדַר
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב, אֶחָד שְׂיִרַד עִמּוֹ
 לְדוֹר עִמּוֹ בְּנָלוֹת, וְאֶחָד שְׂיַעֲלֶהוּ מִקְּבָרוֹ לְרֵאוֹת
 חֲדָוֹת הַסִּיּוֹעַ הַקְּדוֹשׁ שְׂדָר עִם בְּנָיו. וְהוּ שְׂפָתוֹב
 (בראשית מו) אָנֹכִי אֵרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה. אָנֹכִי אֵרַד עִמָּךְ
 בְּנָלוֹת, וְאָנֹכִי אֵעֲלֶיךָ גַּם עֲלֵה, בְּנֵאמַר (יחזקאל לו)
 וְהַעֲלִיתִי אֶתְכֶם מִקְּבָרוֹתֵיכֶם עִמִּי, וְכָתוֹב שְׂשֵׁם
 עָלוּ שְׂבָטִים וְגו'.

דָּבָר אַחֵר וַיָּקָם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל מִצְרַיִם וְגו' - אָמַר
 רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּאוֹתוֹ יוֹם נִתְּנָה רְשׁוֹת לְשָׂרוֹ
 שָׁל מִצְרַיִם עַל כָּל שְׂאֵר הָעַמִּים. שְׂשֵׁנִינוּ, עַד שְׂלֵא
 מֵת יוֹסֵף, לֹא נִתַּן שְׂלֵטוֹן לְשְׂלֵטוֹן שָׁל מִצְרַיִם עַל
 יִשְׂרָאֵל. בִּיּוֹן שְׂמַת יוֹסֵף, אִזּו וַיָּקָם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל
 מִצְרַיִם. וַיָּקָם - בְּמִי שְׂחִיָּה נְמוּדָ וְקָם.

[וַיָּקָם מֶלֶךְ חֲדָשׁ וְכו'] רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר א) עַד
 שְׂחַמְלֶךָ בְּמִסְבּוֹ נְרַדִּי נִתַּן רִיחוֹ. עַד שְׂחַמְלֶךָ -
 זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהוּ שְׂפָתוֹב (ישעיה מו) כֹּה אָמַר
 ה' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְכָתוֹב (דברים לג) וַיְהִי בִּישְׂרוֹן מֶלֶךְ.

בְּמִסְכּוֹ - בֵּין בְּנֵי הַכְּרוּכִים. גְּרָדִי נָתַן רִיחוֹ -
שְׁגָרְמוּ לְהִסְתַּלַּק מִבְּיַנְיָהֶם.

דָּבָר אַחַר עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְכּוֹ - בְּעוֹד שֶׁהִקְדוּשׁ
פְּרוּךְ הוּא הָיָה נוֹתֵן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, שְׁפָתוֹב
(שמות לד) וַיְהִי שֵׁם עִם ה' אֲרַבְּעִים יוֹם וְאֲרַבְּעִים
לַיְלָה לָחֶם לֹא אָכַל וְגו'. בְּעוֹד שֶׁהָיָה כּוֹתֵב תּוֹרָה
לְיִשְׂרָאֵל, הוֹצִיאוּ רִיחָם הַטּוֹב, וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ
יִשְׂרָאֵל.

דָּבָר אַחַר עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְכּוֹ - בְּעוֹד שֶׁהָיָה
הִקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עַל הַר סִינַי לְתֵת
תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. גְּרָדִי נָתַן רִיחוֹ - שְׁפָתוֹב נַעֲשֶׂה
וְנִשְׁמָע.

רַבִּי תִנְחוּם אָמַר, לְכֹל אִמָּה וְאִמָּה יֵשׁ שִׁר
לְמַעַלָּה, וּבְשָׁנוֹתַן הִקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא שְׁלִיטָה
לָזֶה - מוֹרִיד אֶת זֶה, וּבְשָׁנוֹתַן שְׁלִיטָה לְאוֹתוֹ שִׁר,
אֵין לוֹ שְׁלִיטָה אֶלָּא מִשׁוּם יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב הָיוּ
צָרִיחַ לְרֵאשׁ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, יִשְׂרָאֵל הֵם כְּנָגֵד כָּל שְׂאֵר אַמּוֹת
הָעוֹלָם. מִה שְׂאֵר הָעַמִּים הֵם שְׁבָעִים - אֵף
יִשְׂרָאֵל הֵם שְׁבָעִים. זֶהוּ שְׁכַתּוּב כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית
יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרִימָה שְׁבָעִים. וּמִי שֶׁשׁוֹלֵט עַל
יִשְׂרָאֵל, כְּאֵלוֹ שׁוֹלֵט עַל כָּל הָעוֹלָם.

רַבִּי אַבְיָא אָמַר מְכַאֵן, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ
וְגו' - חֲרֵי שְׁבָעָה. וְכָל דְרִגְתָּה (עוֹלָה) לְעִשְׂרָה -
חֲרֵי שְׁבָעִים. מִה כְּתוּב אַחֲרָיו? וַיָּקָם מְלֹךְ חֲדָשׁ
עַל מִצְרַיִם.

אָמַר רַב הוֹנָא, לָמָּה הִשְׁתַּעֲבְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּכָל
הָאַמּוֹת? בְּשָׁבִיל שְׂיִשְׂאֵר בָּהֶם הָעוֹלָם,
שֶׁהֵם כְּנָגֵד כָּל הָעוֹלָם, וְכַתּוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא
יְהִיָּה ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד. וּמָה הוּא אֶחָד - אֵף
יִשְׂרָאֵל אֶחָד, שְׁכַתּוּב (שמואל-ב ז) גּוֹי אֶחָד כְּאֶרֶץ. מִה
שִׁמּוֹ אֶחָד וְנִפְרָד בְּשְׁבָעִים - אֵף יִשְׂרָאֵל אֶחָד
וְנִפְרָד בְּשְׁבָעִים.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח, (משלי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ
וְגו', תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ. שֶׁשְׁנַיִנו, (דף יז ע"א) אֵין

לְךָ אֵמָה שְׁפֹלָה וְנִקְלִית וּבְזוּיָהּ לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא כְּמוֹ הַמְצָרִים, וְנָתַן לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שְׁלִיטָה מְשׁוּם יִשְׂרָאֵל. וְשִׁפְחָה כִּי תִירֵשׁ גְּבֻרָתָהּ -
 זוֹ הַגֵּר שֶׁהוֹלִידָה אֶת יִשְׁמָעֵאל, שֶׁעָשָׂה כִּמְהָרָעוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל, וְשָׁלַט בָּהֶם, וְעָנָה אוֹתָם בְּכָל מִינֵי
 עֲנׁוּיִים, וְגִזַּר עֲלֵיהֶם כִּמְהָרָעוֹת, וְעַד הַיּוֹם הֵם
 שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְאֵינָם מְנִיחִים לָהֶם לַעֲמֹד בְּדַתָּם.
 וְאֵין לְךָ גְּלוּת קֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ גְּלוּת יִשְׁמָעֵאל.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָיָה עוֹלָה לִירוּשָׁלַיִם, וְהָיָה הוֹלֵךְ
 בְּדַרְדָּר. רָאָה עַרְבֵי אֶחָד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּדַרְדָּר
 וּבָנָו עִמּוֹ. פָּגְשׁוּ בִיהוּדֵי אֶחָד, אָמַר לְבָנָו, הֲיִהוּדֵי
 הָיָה גָּעַל, שְׁמַאֲם בּוֹ אֲדוֹנָו. נִוַּל אוֹתוֹ וְתִירַק לוֹ
 בְּזֻקְנָו שְׁבַע פְּעָמִים, שֶׁהוּא מוֹדֵעַ שָׁל רָמִים, שֶׁאֵנִי
 יֹדְעֵתִי שְׁמִשְׁעָפָרִים בָּהֶם שְׁבָעִים עָמָמִים. הֲלֹךְ בָּנָו
 וְתַפֵּס בְּזֻקְנָו. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, רָמִים רָמִים, גּוֹזְרֵנִי
 עַל הָעֲלִיזוֹנִים שִׁירְדוּ לְמִטָּה. עַד שֶׁלֹּא סִיִּם, נִבְלָעוּ
 בְּמִקּוֹמָם.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר ב) עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ
 הַצֵּלָלִים וְגו'. עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם - פָּסוּק זֶה
 נֹאמֵר עַל גְּלוּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם יִשְׁתַּעֲבְדוּ בְּגְלוּת עַד
 שְׁיִסְתַּיִם אוֹתוֹ יוֹם שֶׁל שְׁלֵטוֹן הָאֲמוֹת. שְׁשִׁנְיָנוּ,
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵלֶּף שָׁנִים הוּא שְׁלֵטוֹן הָאֲמוֹת
 בְּאֶחָד עַל יִשְׂרָאֵל, וְאִין לָךְ אִמָּה שְׂלֵא תִשְׁתַּעֲבֹד
 בָּהֶם, וְיוֹם אֶחָד הוּא בְּנִגְדּוֹ, שְׂכָתוֹב (זכריה יד) וְהָיָה
 יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לָהּ וְגו'.

דָּבָר אַחֵר עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם - קִדְּם שְׁיִפּוּחַ אוֹתוֹ
 יוֹם שֶׁל הָאֲמוֹת. וְנָסוּ הַצֵּלָלִים - אֵלוֹ
 שְׁלֵטוֹנִים שְׁשִׁלְטוּ עֲלֵיהֶם. אֵלֶּךְ לִי אֵל הַר הַמּוֹרֵד -
 אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵלֶּךְ לִי לְנִיעַר אֶת הָאֲמוֹת
 מִירוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא הַר הַמּוֹרֵד, בְּכָתוּב בְּהַר הַמּוֹרֵד
 אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם. וְאֵל גְּבַעַת הַלְּבוֹנָה - זֶה בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ שְׂבָצִיּוֹן, שְׂכָתוֹב בּוֹ (משלי מח) יִפָּה נוֹף
 מִשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן וְגו', [אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה] כָּמוֹ
 שְׁנֹאמֵר (איוב לח) לָאֶחָז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וַיִּנְעְרוּ רְשָׁעִים
 מִמֶּנָּה. כָּמוֹ זֶה שְׂאוּחֹז בְּמַלְּיֵת לְנִיעַר מִמֶּנָּה טַנְפָת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְּנִלוֹת
 בִּירוּשָׁלַיִם שְׁלֹמֹתָהּ וּלְטַהֵר אוֹתָהּ מִטְּנוּפֵי
 הָעַמִּים, עַד שֶׁלֹּא יִשְׁתַּלֵּם אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁל הָאָמוֹת.
 שֶׁאָמַר רַבִּי חֲנִינָא, אֵינן שְׁלֹטוֹן לְאֻמוֹת עַל יִשְׂרָאֵל
 אֲלֵא יוֹם אֶחָד בְּלִבָּד, שֶׁהוּא יוֹמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וְהוּא אֶלְפֵי שָׁנִים. וְהוּ שְׁכַתּוּב נִתְּנֵנִי שְׁמִמָּה
 כָּל הַיּוֹם דְּוָת. יוֹם אֶחָד בְּלִבָּד, וְלֹא יוֹתֵר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם יִשְׁתַּעֲבְדוּ יוֹתֵר, לֹא עַל פִּי
 גִזְרַת הַמֶּלֶךְ הוּא, אֲלֵא עַל שֶׁלֹּא רוֹצִים
 לְחֹזֵר אֵלָיו, וְכַתּוּב (דברים ל) וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו', וְכַתּוּב אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה
 הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ וְגו'.

וַיֹּאמֶר אֵל עֲמוֹ הִנֵּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, בֹּא רֵא, שְׁחֲרֵי עַל כָּל פָּנִים
 הַמְּלֶאךָ הַשְּׁלִיט הַמְּמַנֶּה עַל הַמְּצָרִים הָיָה, וְכֵן
 הוּא, שֶׁכָּרַב הַפְּרָשָׁה לֹא נֶאֱמַר אֲלֵא מְלָךְ מְצָרִים
 סָתָם, וְחִינּוֹ הַמְּמַנֶּה הַגָּדוֹל עַל מְצָרִים. פְּרַעַה מְלָךְ
 מְצָרִים, פְּרַעַה מִמֶּשׁ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לְפִיכֵךְ כָּתוּב וַיֹּאמֶר, כְּלוֹמַר
הַכִּנִּים בְּלָבָם דָּבָר זֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל-ב'
טו) כִּי ה' אָמַר לוֹ קַלֵּל אֶת דָּוִד. מִחֲשֻׁבַּת הַלֵּב
בְּלִבָּהּ. וְכֵן (אֶסְתֵּר ו) וַיֹּאמֶר הָמֶן בְּלָבוֹ, וְכֵן (בְּרֵאשִׁית יז)
וַיֹּאמֶר בְּלָבוֹ הַלְּבָן מֵאֵה שָׁנָה. אַף כָּאֵן נָם, הַכִּנִּים
מִחֲשֻׁבַּת בְּלָבָם שֶׁאָמְרוּ רַב וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ. מַה זֶה
מִמֶּנּוּ? רָצָה לוֹמַר מִמֶּנָּה שְׁלָחֵם. הֵם אָמְרוּ בְּלָבָם
שְׁחִיל וְתַקֵּף שְׁלָחֵם גְּדוּל וְתַקֵּף מִמֶּנּוּ, מִתְּשֻׁלְטוֹן
שְׁלָחֵם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם [חוּץ מִיִּשְׂרָאֵל]
מוֹשְׁכִים כְּתָם מִשְׁרִיחֵם, וַיִּשְׂרָאֵל מוֹשְׁכִים
כְּתָם מִתְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם נִקְרְאִים עִם ה',
וְלֹא עִם שֵׁל הַשְּׁלִטָּנִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּאֵן
נִקְרְאוּ עַמּוֹ, שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ, וְשֵׁם כָּתוּב
(שְׁמוֹת ג) רְאֵה רְאִיתִי אֶת עַנְי עַמִּי, עַמִּי מִפְּשֵׁ. יִשְׂרָאֵל
נִקְרְאוּ עִם ה', וְשֵׁם הָאֻמּוֹת נִקְרְאוּ עַמּוֹ שֵׁל
הַשְּׁלִיט שְׁלָחֵם, שְׁכַתוּב (מִיכָה ד) כִּי כָּל הָעַמִּים יִלְכוּ
אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וְאֶנְחֵנוּ נִלְךְ בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, פְּסוּק זֶה הָיָה לוֹ לֹאמַר, [הִנֵּה עִם
 יִשְׂרָאֵל, אִין] בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוּם מִפְּנֵי. [אֵלֵא]
 מֵהוּ עִם בְּנֵי? אֵלֵא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ, מֵאוֹתוֹ
 יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמֵעָלָה, שְׁחֻשְׁבוּ שְׁעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ,
 וְלֹא עִם ה', וְכַתוּב וַיִּקְצוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא
 כָּתוּב מִפְּנֵי (דף י"ז ע"ב) עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֵלֵא מִפְּנֵי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ.

רַבִּי יוֹחָנָן הָיָה עוֹמֵד לִפְנֵי רַבִּי יִצְחָק. אָמַר, מָה
 רָאָה בְּלֶק לֹאמַר (במדבר כב) הִנֵּה עִם יִצְחָק
 מִמְּצָרִים, וְלֹא אָמַר הִנֵּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? [אֵלֵא]
 אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, בְּלֶק מְכַשֵּׁף גְּדוֹל הָיָה, וְכֵן דִּרְדַּךְ
 הַמְּכַשְּׁפִים לְקַחַת דְּבַר שְׂאִין בּוֹ חֲשָׁד, וְכֵן אִין
 מְזַבְּרִים לְעוֹלָם שֵׁם אָבִיו שֶׁל אָדָם, אֵלֵא שֵׁם אָמוֹ,
 דְּבַר שְׂאִין בּוֹ חֲשָׁד.

שְׂכֵן דִּרְדַּךְ הַשְּׂדִים, שְׂמַעֲיָנִים בְּאוֹתוֹ דְּבַר שְׂאוֹמְרִים
 לְהֵם, אִם הוּא כּוֹזֵב - מוֹדִיעִים לוֹ דְּבָרִים
 כּוֹזְבִים, וְאִם הוּא אִמֶת - כָּל מֵה שְׂאוֹמְרִים לְזִמְן
 קֶצֶר אִמֶת הוּא, כָּל שְׂכֵן לְעֲשׂוֹת מַעֲשָׂה. רַבִּי אֲחָא

אָמַר, בְּלֶק לָקַח דְּרָךְ שֶׁל קָלוֹן, הִנֵּה עִם יֵצֵא
מִמְצָרִים, בְּלוֹמַר שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִים מִמֵּי הַם.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִפְּנֵי מָה הָעַם שֶׁל הַגְּדוּלִים
שְׂמוּרִים, וְעַמּוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא אֵינָם
שְׂמוּרִים? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵינן דוֹמָה עָנִי לְעֹשִׂיר.
הָעָנִי צָרִיךְ לְשׂוֹמֵר אֶת שְׁלוֹ, הָעֹשִׂיר לֹא שׂוֹמֵר אֶת
שְׁלוֹ. וְכָל שֶׁכֵּן שִׂישְׁרָאֵל הֵם מִמְלֶךְ שְׂאוּהַב אִמַּת
וְדִין, וְדִין רֵאשׁוֹן עוֹשֶׂה בְּאֲנָשֵׁי בֵיתוֹ, שְׂרוּצָה שֶׁהֵם
יִהְיוּ שְׂמוּרִים מִחַטָּא יוֹתֵר מִכָּלֵם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (עמום)
וְרַק אֶתְכֶם יִדְעֵתִי מִכָּל מִשְׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי יֵצֵא לְדֶרֶךְ, וְהָיָה רַבִּי אֲחָא בַר יַעֲקֹב
הוֹלֵךְ עִמּוֹ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, שָׁתַק רַבִּי יוֹסִי
וְהִרְחִיר בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם, וְרַבִּי אֲחָא הִרְחִיר בְּדַבְרֵי
תוֹרָה. [עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים] רָאָה רַבִּי יוֹסִי נִחְשׁ אֶחָד שֶׁהָיָה
רָץ אַחֲרָיו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֲחָא, רְאִיתָ אֶת
הַנִּחְשׁ הַזֶּה שָׂרָץ אַחֲרָי? אָמַר לוֹ רַבִּי אֲחָא, אֲנִי
לֹא רְאִיתִי אוֹתוֹ. רָץ רַבִּי יוֹסִי, וְהַנִּחְשׁ אַחֲרָיו. נָפַל
רַבִּי יוֹסִי וְדָם שָׁתַת וַיִּרַד מִחַטָּמוֹ. שָׁמַע שֶׁהָיוּ

אומרים, רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו'. אמר רבי יוסי, ומה על שעה אחת כף - מי שמתיאש ממנה על אחת כמה וכמה.

פתח ואמר, (דברים ב) כי ה' אלהיך ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך וגו' המוליכך וגו', נחש שרף ועקרב וגו'. נחש שרף למה כאן? אלא לקחת ענשם מישראל כל זמן שפורשים מעין החיים, שכתוב כי הוא תיך וארך ימיה.

בא ראה, אמר רבי תייא, כתוב (משלי יג) חושך שבתו שונא בנו וגו', וכתוב (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר ה', וכתוב ואת עשו שונאתי. מה זה שונאתי? שכתוב חושך שבתו שונא בנו, פלומר שונאתי אותו, ועל כן השכתי שבת מהם. כל שכן וכל שכן תלמידי חכמים שהקדוש ברוך הוא לא רוצה שיפרשו מעין החיים אפלו רגע אחד.

ויאמר אל עמו, נתן להם עצה לעשות עמהם רע. אמר רבי תנחום, יודעים היו המצרים באצטגנינות שלהם שסופם ללקות בגלל

יִשְׂרָאֵל, וְלִכֵּן הִקְדִּים הַשְּׁלִיט שְׁלָחָם לַעֲשׂוֹת עִמָּם
רַע.

רַבִּי יִצְחָק פִּגְשׁ פְּאוֹתוֹ הֵר, וְרָאָה אִישׁ אֶחָד יָשֵׁן
תַּחַת הָאֵילָן. יָשָׁב שָׁם. עַד שִׁישַׁב, רָאָה
שֶׁהָאָרֶץ מִתְחַלְּחֶלֶת, וְנִשְׁפַּר אוֹתוֹ אֵילָן וְנִפְלָה,
וְרָאָה בְּקִיעִים וְגִמּוֹת בְּאָרֶץ, וְהָאָרֶץ עוֹלָה וַיּוֹרְדָת.

הִתְעוֹרַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְצוּחַ פִּגְגָּד רַבִּי יִצְחָק
וְאָמַר לוֹ: יְהוּדֵי יְהוּדֵי, תִבְכּוּ וְתִנְהָם,
שְׁעֲבָשׁוּ מֵעַמִּידִים בְּרַקִּיעַ גְּדוֹל מִמֶּנָּה אֶחָד שְׁלִיט
עַלְיוֹן, וְהוּא עֵתִיד לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם הַרְבֵּה רַע,
וְרַעֲיֶדֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת הִיִּתָּה בְּגִלְלָכֶם. שְׁפֹל פְּעַם
שְׂרוּעֶדֶת הָאָרֶץ, בְּשִׁקְם מִמֶּנָּה שִׁיעֲשֵׂה עִמָּכֶם רַע.

תָּמָה רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, וַדַּאי כָּתוּב (מִשְׁלֵי ל) תַּחַת
שְׁלוֹשׁ רְגֻזָה אָרֶץ, וְכָתוּב תַּחַת עֶבֶד כִּי
יִמְלֹךְ. מִמֶּנָּה שְׁתִּיחַ [מִמֶּנָּה] תַּחַת שְׁלִטוֹן אַחֵר וּמְלֹךְ,
וְנִתְּנוּ לוֹ שְׁלִטוֹן, וְכָל שְׂכֵן כְּשִׁשׁוּלְטַ בְּיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חָמָא בַר גּוּרְיָא, כְּשֶׁהִנִּיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל
תַּחַת שְׁלִטוֹן הָאֱמּוֹת, יָשָׁב וְנִגְעָה וּבָכָה. וְהוּ

שְׁכַתוֹב (ירמיה יג) בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּמִסְתָּרִים דְּוָקָא.

רַבִּי יְהוּדָה נִבְנֵם אֶל רַבִּי אֶלְעָזָר וּמָצְאוּ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וַיְדוּ בְּפִיו, וְהָיָה עֲצוּב. אָמַר לוֹ, בַּמָּה עוֹסֵק מֵרָ? אָמַר לוֹ, שְׁכַתוֹב בְּאוֹר פְּנֵי מַלְאָךְ (דף יח ע"א) חַיִּים. אִם הָאֲדוֹן עֲצוּב, וְכָל שָׂכֵן שְׂנוּעָה וּבּוֹכָה - מַה יַּעֲשׂוּ שְׂמֵשִׁיו? זֶהוּ שְׁכַתוֹב (ישעיה לג) הֵן אֲרֵאֶלֶם צָעֲקוּ חֲצָה. מַה זֶה חֲצָה? שְׂאֲדוֹנָם בְּפָנִים, וְהֵם בַּחוּץ. אֲדוֹנָם בַּפְּתִים הַפְּנִימִיִּים, וְהֵם בַּפְּתִים הַחִיצוֹנִיִּים. מִי הֵם פְּתִים הַפְּנִימִיִּים? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתָם מַעֲשָׂרָה בְּתָרֵי הַמַּלְאָךְ.

מִלְאָכֵי שְׁלוֹם מֵר יבְכִיּוֹן, וְכִי יֵשׁ מִלְאָכִים שְׂאֵינָם שֶׁל שְׁלוֹם? אָמַר לוֹ, כֵּן. בֵּא רְאֵה, יֵשׁ בְּעָלֵי דִין קָשָׁה, וְיֵשׁ בְּעָלֵי דִין רַחֲמִים, וְיֵשׁ בְּעָלֵי דִין רַחֲמִים, וְיֵשׁ בְּעָלֵי רַחֲמִים שְׂאֵינן בָּהֶם דִּין כָּלֵל, וְאֵלֶּה נִקְרְאוּ מִלְאָכֵי שְׁלוֹם, וְעַל אוֹתָם שְׁלֵמֻטָּה כְּתוּב (שם ג) אֶלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוֹת וְשִׁק

אֱשִׁים כְּסוֹתָם, וְכִתוּב (שם לד) וְנִמְקוּ כָּל צְבָא
הַשָּׁמַיִם.

אם כן, כָּל אוֹתָם שְׁלִיטִים הַמְּנִיִּם עַל שְׂאֵר
הָעַמִּים, כְּשֵׁרוֹאִים אֶת אֲדוֹנָם עֲצוּב, לָמָּה
עוֹבְדִים בְּפֶרֶךְ עִם בְּנֵיו? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵינָם
עוֹשִׂים אֵלָּא מַה שֶּׁחֲצִיטוּ, וְרִצּוֹן אֲדוֹנָם הֵם עוֹשִׂים.

רַבִּי דוֹסֵתַי אָמַר, בְּזִמְנֵי שְׁנַמְסָרִים בְּנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְשִׁלְטֵי הָעַמִּים, מִתְּכַנְסִים שָׁנִים
עֶשְׂרֵי בִּתְיָ דִין וְנִשְׁקָעִים לְתוֹךְ תְּהוֹם רַבָּה. גּוֹעָה
הָאֲדוֹן, גּוֹעִים וְרָצִים (בְּעֵלֵי מְנִיִּים), וַיּוֹרְדוֹת שְׁתֵּי
דְמַעוֹת לְשִׁקְעֵי שָׁל תְּהִים תְּגֵדוֹל, זָהוּ שְׁכַתוּב (תהלים
לו) מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. וּמִתְּגַלְגְּלִים עֲלִיזוֹנִים
לְמַטָּה, מִתְּבַקְעִים תְּתַחַתוֹנִים, וַיּוֹרְדִים מְאֹתֵם
וְאַרְבָּעִים דְּרָגוֹת. זָהוּ שְׁכַתוּב (עמוס ג) אֲרִיָּה שָׂאֵג מִי
לֹא יִירָא.

שְׁנֵינּוּ, בְּשַׁעַת שְׁמֵסֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
יִשְׂרָאֵל לְשֵׁר מְצָרִים, גָּזַר עֲלֵיהֶם שְׁבַע
גְּזֵרוֹת שֶׁיַּעֲבְדוּ בָּהֶם הַמְּצָרִים, זָהוּ שְׁכַתוּב וַיִּמְרְרוּ

את תייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים וגו'.
 וכנגדם שבע לטוב - ובני ישראל פרו וישרצו
 וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אתם.

הכה נתחכמה לו. רבי יוסי אומר, אין הכה אלא
 לשון הזמנה לעשות דין, כמו שנאמר (בראשית
 יא) הכה נרדה. (שמואל א יד) הכה תמים. אומר רבי
 יוחנן, הכה - בלם לשון הסכמה והזמנה, כמו
 הכה נבנה לנו עיר. (שופטים ב) הבו לכם עצת. (תהלים
 כט) הבו לה' בני אלים.

רבי יצחק אומר, הכה נתחכמה לו נהיה בהסכמת
 הדין אליו. פן ירבה, ורוח הקדש אומרת בן
 ירבה וכן יפריץ. ומלאכי השרת היו להם לשנים
 ולצנינים. והו שפתוב ויקצו מפני בני ישראל,
 שהיו נעקרים ממלאכי השרת, כמו שאנשים
 נעקצים מהקוצים הללו.

אמר רבי יודאי אומר רבי יצחק, מה היתה
 מחשבת המצרים שתמנע פריה ורביה
 מישראל והשליט הממנה עליהם שהכנים כד

בְּלַבְּכֶם? אֵלֶּא אֵמַר לָהֶם, הֲיִיו יוֹדְעִים שְׁעַתִּיד בֵּין
אֶחָד לְצֵאת מִיִּשְׂרָאֵל שְׁיַעֲשֶׂה דִין בְּאֱלֹהֵיהֶם עַל
יָדוֹ.

שְׁאֵמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּשַׁעַה שְׁאֵמַר מֹשֶׁה וּבְכָל אֱלֹהֵי
מִצְרַיִם אֵעֲשֶׂה שְׁפָטִים, הֲלֹךְ דוֹמָה, שָׂרוּ
שָׁל מִצְרַיִם, אֲרַבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה. אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, גְּזֵרָה נִגְזְרָה לְפָנַי, שְׁכָתוּב (ישעיה כד) יִפְקֹד
ה' עַל צָבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְגו'. בְּאוֹתָהּ שְׁעַה
נִטְלָה הַשָּׂרָרָה מִמֶּנּוּ, וְנִתְמַנָּה דוֹמָה שָׂר שֶׁל גִּיהֶנָם
לְדוֹן שָׁם נַפְשׁוֹת הַרְשָׁעִים. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַל
הַמֵּתִים נִתְמַנָּה.

אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא, כָּתוּב (במדבר לג) וּבְאֱלֹהֵיהֶם עֲשֶׂה
ה' שְׁפָטִים. וְכִי בְּאֵלֹהֵי שָׁל כֶּסֶף וְשָׁל זָהָב
וְשָׁל עֵץ וְשָׁל אֶבֶן יֵשׁ שְׁפָטִים? אֵלֶּא, אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, שָׁל כֶּסֶף וְשָׁל זָהָב הֲיִיו נִתְכִּים מֵאֱלֵיהֶם, וְשָׁל
עֵץ מִתְרַקְבִּים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵלֹהֵי שָׁל מִצְרַיִם שָׁה תָּיָה,
וְצִוָּה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׁפָטִים,

לְשָׂרְף אֹתוֹ בְּאֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ז) פְּסִילֵי
 אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרֹפֶנּוּ בְּאֵשׁ, כִּי שִׁיחַא רִיחוֹ נִזְרַף.
 וְעוֹד, (שמות יב) רָאִשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קַרְבּוֹ. וְעוֹד,
 שֶׁעֲצֻמוֹתָיו מִשְׁלָכִים בַּשּׁוֹק. וְזֹאת הִיְתָה לְמִצְרַיִם
 קִנְיָה מִכֶּלֶן, וְהוּא שְׂכֵתוֹב שְׂפָטִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאֱלֹהֵיהֶם מִמָּשׁ, וְזֵהוּ שֵׁר
 שְׂלָהֶם, לְקַיִם יִפְקֹד ה' עַל צְבֹא הַמָּרוֹם
 בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה. וְכֹל זֶה הָיוּ
 יוֹדְעִים הַחֲכָמִים שְׂבָהֶם, וְכֹל שָׁפֵן שֵׁר שְׂלָהֶם, עַל
 בֶּן כְּתוֹב הִבָּה נִתְחַכְמָה לוֹ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, הִרְבֵּה עֲבוּדָה זָרָה הָיוּ בְּמִצְרַיִם,
 וְנִילּוּם אֱלוֹהֵי (דף יח ע"ב) שְׂלָהֶם הָיָה, וּבְכֹלֵל
 אֱלֹהֵיהֶם הָיָה הוּא, וּבְכֹלֵם עָשָׂה ה' שְׂפָטִים. אָמַר
 רַבִּי אַבְיָה, זֶה שֵׁר רַבִּי יוֹחָנָן מְדַרְשֵׁי וּפְשׁוּטָה, מִשּׁוּם
 שֶׁאֱלֹהֵיהֶם נִלְקָה בַּתְּחִלָּה וְאַחַר כֵּן הָאָמָה, וְכֵן
 נִילּוּם נִלְקָה בַּתְּחִלָּה, וְהָעֲצִים וְהָאֲבָנִים. וְזֵהוּ
 שְׂכֵתוֹב (שמות ז) וַיְהִי הַיּוֹם בְּכֹל אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְעֲצִים
 וּבְאֲבָנִים, שֶׁהָיוּ לָהֶם אֱלֹהוֹת מִמָּשׁ. וְאָמַר רַבִּי

יִצְחָק, עַל צָבֵא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם כְּתוּב, וְנִילוֹם לֹא
 הָיָה בַּמָּרוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, רַב מִימֵי כְּדֻמְתָּם
 בַּמָּרוֹם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שֶׁר שְׁלָהֶם נִלְקָה בַּתְּחִלָּה,
 וְאַחַר כֵּן שָׂאָר אֱלֹהֵיהֶם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, לְקוֹת אִמָּה שֶׁל
 מִצְרַיִם מִמָּשׁ לֹא הָיָה אֵלָּא בַּיָּם, שְׁכַתוֹב (שם
 יד) לֹא נִשְׂאָר בָּהֶם עַד אַחֲרָה. וְקִדְּם זֶה נִעְשָׂה
 שְׁכַפְטִים בְּאֱלֹהֵיהֶם. וְעַל זֶה כְּתוּב, הִבָּה נִתְחַכְּמָה
 לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה. וְנִתְנַבְּאוּ עַל הָעֵתִיד
 כְּפִי מַה שְׂאֲרַע לָהֶם. וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׁנֵאִינוּ -
 נִבְּאוּ עַל מַחֲנוֹת עֲלִיּוֹנִים שִׁיְהִיוּ שְׂרוּיִים בְּתוֹכָם.
 וְנִלְחַם בָּנוּ - נִבְּאוּ עַל מַה שְׁכַתוֹב ה' יִלְחַם לָכֶם
 וְגו'. וְעַלָּה מִן הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׁנֵאֵמַר וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 יִצְאִים בְּיַד רָמָה.

וַיִּלְךְ אִישׁ מִבֵּית לְוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לְוִי. רַבִּי אֶלְעָזָר
 פָּתַח, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה. שְׁנֵינוּ,
 כְּשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, עָלָה בְּחַפְּזָא
 לְפָנָיו, וּבָרָא אֶת הַשָּׁמַיִם בְּיַמֵּינוּ, וְהָאָרֶץ בְּשִׁמְאָלוֹ,

וְעָלָה בְּחֶפְזָא לְפָנָיו לְנַהֵג הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה. וּבָרָא
 הַמַּלְאָכִים הַמְּמַנִּים בְּחֶסֶדֹו בַּיּוֹם. (לומר שִׁירָה בַּיּוֹם, וְזֶמֶן
 חֶסֶד) וּבָרָא הַמַּלְאָכִים הַמְּמַנִּים לֹאמֵר שִׁירָה בַּלַּיְלָה.
 זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים כב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶדֹו וּבַלַּיְלָה
 שִׁירָה עִמִּי. אֵלֹו מִיָּמִין, וְאֵלֹו מִשְּׂמָאל, אֵלֹו
 מִקְּשִׁיבִים שִׁירָת הַיּוֹם, וְאֵלֹו מִקְּשִׁיבִים שִׁירָת
 הַלַּיְלָה, שִׁירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל קְדוֹשׁ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
 אוֹתָם שְׂאוּמְרִים שִׁירָה בַּלַּיְלָה, מִקְּשִׁיבִים שִׁירָתָם
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ה) חֲבֵרִים
 מִקְּשִׁיבִים לְקוֹלָד.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, כֵּת אַחַת, בְּלוֹלָה מְשֻׁלָּשׁ
 כַּתוּבָה, אוֹמְרָת שִׁירָה בַּלַּיְלָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
 (משלי לא) וַתִּקֶּם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן מָרָף לְבֵיתָהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עֲשָׂרָה דְּבָרִים נִבְרְאוּ בַּיּוֹם
 רֵאשׁוֹן, מֵהֶם מִדַּת לַיְלָה וּמֵהֶם מִדַּת יוֹם,
 וְעַל מִדַּת לַיְלָה כָּתוּב וַתִּקֶּם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן מָרָף
 לְבֵיתָהּ, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (איוב טז) אֲפֹ מָרָף, וְכָתוּב (מיכה
 ה) וּמָרָף וְאֵין מְצִיל. וְחָק לְנַעֲרַתִּיהָ, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר

(שמות טז) חֶק וּמִשְׁפָּט. (תהלים קמז) חֶקְיוֹ וּמִשְׁפָּטָיו. (שם פא) כִּי חֶק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט וְגו'. מִכָּאן שְׁמֵרַת הַדִּין שׁוֹלֵטת בַּלְיָלָה.

וְשִׁנְיָנוּ, אֵלֹהֵי הָאוֹמְרִים שִׁירָה בַּלְיָלָה, אֵלֹהֵי הַשָּׁרִים עַל כָּל בַּעֲלֵי שִׁיר. וּבְשִׁפּוֹת־חַיִּים חַחֲיִים שִׁירָה, מוֹסִיפִים הָעֲלִיּוֹנִים כַּח לְדַעַת וּלְהַכִּיר וּלְהַשִּׁיג מַה שְּׁלֹא הִשִּׁיגוּ. שָׁמַיִם וָאָרֶץ מוֹסִיפִים כַּח בַּשִּׁירָה הַזֹּאת.

אָמַר רַבִּי נְחֻמָּיָה, אֲשֶׁרֵי הַזִּזְכָּה לְדַעַת בְּאוֹתוֹ שִׁיר. שִׁשְׁנֵינֵנוּ, הַזִּזְכָּה בְּאוֹתוֹ שִׁיר, יָדַע בְּעֲנִינֵי הַתּוֹרָה וְהַחֲכָמָה, וַיֵּאָזִין וַיַּחְקֵר וַיּוֹסִיף כַּח וּגְבוּרָה בְּמַה שְּׁתָּהִיחַ וּבְמַה שְּׁעָתִיד לְהִיּוֹת, וּבְזֶה זָכָה שְׁלֹמֹה לְדַעַת.

שִׁשְׁנֵינֵהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, דָּוִד עָלָיו הַשְּׁלוֹם יָדַע בְּזֶה, וְתַקֵּן שִׁירִים וְתַשְׁבְּחוֹת הַרְבֵּה, וְרָמַז בָּהֶם הָעֲתִידוֹת לָבֵא, וְהוֹסִיף כַּח וּגְבוּרָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. יָדַע בְּעֲנִינֵי הַתּוֹרָה וְהַחֲכָמָה, וַאֲזֵן וַחֲקֹר וְהוֹסִיף כַּח וּגְבוּרָה בַּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

וַיִּשְׁלַמְתָּהּ זָכָה יוֹתֵר בְּאוֹתוֹ הַשִּׁיר, וַיֵּדַע הַחֲכָמָה,
 וְאִיזֵן וַחֲסֵד וְתִקֵּן מִשְׁלִים הַרְבֵּה, וְעָשָׂה
 סֵפֶר מֵאוֹתוֹ הַשִּׁיר מִמַּשׁ, וַחֲיִנּוּ שְׁפָתוֹב (קהלת ב)
 עָשִׂיתִי לִי שָׁרִים וְשָׁרוֹת. כְּלוֹמֵר, קִנִּיתִי לִי לְדַעַת
 שִׁיר מֵאוֹתָם הַשִּׁירִים הָעֲלִיזִים, וְאַשֶּׁר תַּחֲתָם.
 וַחֲיִנּוּ שְׁפָתוֹב שִׁיר הַשִּׁירִים, כְּלוֹמֵר, שִׁיר שֶׁל אוֹתָם
 שָׁרִים שֶׁל מַעְלָה. שִׁיר שְׁכוּלִיל כָּל עֲנִינֵי הַתּוֹרָה
 וְהַחֲכָמָה וְכַח וּנְבוּרָה בְּמַה שֶׁהָיָה וְעַתִּיד לְהִיוֹת.
 שִׁיר שֶׁהַשָּׁרִים שֶׁל מַעְלָה מְשׁוֹרְרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵלּוּ הַשָּׁרִים עָמְדוּ עַד שֶׁנּוֹלַד
 לְוִי, אֲבָל מִשֶּׁנּוֹלַד לְוִי וְאֵילָף אָמְרוּ שִׁיר.
 בֵּינּוֹן שֶׁנּוֹלַד מִשָּׂחָה וְנִמְשַׁח אַחֲרָיו וְנִתְקַדְּשׁוּ הַלְוִיִּם,
 נִשְׁלַם הַשִּׁיר, וְעָמְדוּ עַל מְשֻׁמְרוֹתָם.

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנּוֹלַד לְוִי,
 פָּתְחוּ לְמַעְלָה וְאָמְרוּ, (שיר ה) מִי יִתְנַף כְּפָאָח
 לִי יוֹנֵק שִׁירֵי אִמִּי ^(דף יט ע"א) אֲמַצְאָהּ בַּחוּץ אֲשַׁקֶּהָ גַם
 לֹא יָבוֹז לִי. בֵּינּוֹן שֶׁיֵּצְאוּ מִשְׁבֵּט לְוִי הַמְשׁוֹרְרִים שֶׁל
 מִשָּׂחָה, וְנִתְקַדְּשׁוּ כֻלָּם וְעָמְדוּ עַל מְשֻׁמְרוֹתָם,

וְנִתְקַדְּשׁוּ אֱלֹה לְנֹכַח אֱלֹה, חֲבָרִים כְּאַחַד,
וְהָעוֹלָמוֹת אַחַד, וּמִלֶּכֶד אַחַד שׁוֹכֵן עֲלֵיהֶם - כִּי
שְׁלֵמָה, וְעָשָׂה סֵפֶר מֵאוֹתוֹ שִׁיר שֶׁל אוֹתָם שָׂרִים,
וְנִסְתָּם הַחֲכָמָה בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה נִקְרְאוּ הַשָּׂרִים שֶׁל מִטָּה
לוֹיִם? עַל שֶׁנִּלְוִים וְנִחְבָּרִים לְמַעְלָה כְּאַחַד,
וְהַשׁוֹמֵעַ נִלְוָה וְנִדְבֵק נִפְשׁוֹ לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן אָמְרָה
לְאַה (בראשית כט) יִלְוָה אִישִׁי אֵלַי. רַבִּי תַנְחוּם אָמַר,
שֶׁכָּבֵל נִלְוָה זֶרַע לוֹי עִם הַשְּׂכִינָה, כְּמִשָּׁה וְאַהֲרֹן
וּמְרִים, וּכְבָל זֶרַעוֹ אַחֲרָיו, וְהֵם הַנְּלוֹיִם אֵל ה'
לְשָׂרָתוֹ.

כִּי רֵאָה, כְּשָׁעָה שֶׁעָמְדוּ הַמְּשׁוֹרְרִים לְמַעְלָה, לֹא
עָמְדוּ עַל מִשְׁמֵרְתָם עַד שֶׁנִּזְלְדוּ שְׁלֵשֶׁת
הָאֲחִים: מִשָּׁה, אַהֲרֹן וּמְרִים. מִיֵּלֵא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן,
מְרִים לָמָּה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶהוּ שְׁכַתוֹב וְשָׂרוֹת,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) וַתַּעַן לָהֶם מְרִים.

שְׂנִינּוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנִּזְלַד לוֹי, נִטְלוּ הַקְּדוֹשׁ
כְּרוֹךְ הוּא וּבִחְרוּ מִכָּל אַחָיו וְהוֹשִׁיבוּ

בְּאֶרֶץ, וְהוֹלִיד לְקָהָת, וְקָהָת הוֹלִיד לְעֶמְרָם, וְהוּא הוֹלִיד לְאַהֲרֹן וּמְרִים. פֶּרֶשׁ מֵאִשְׁתּוֹ, וְהִחֲזִירָהּ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה חָיו הַמְּשׁוֹרְרִים שָׁל מַעֲלָה עוֹמְדִים וּמְשׁוֹרְרִים. גָּעַר בָּהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִשְׁתַּבַּח הַשִּׁיר, עַד שֶׁנִּנְטָה קוֹ יְמִינוֹ וְהוֹשִׁיט לְעֶמְרָם.

מָה הַטַּעַם נִקְרָא עֶמְרָם? שְׂיִצְא מִמֶּנּוּ עִם רָם עַל כָּל רָמִים, וְלֹא נִזְכָּר שְׁמוֹ. מָה הַטַּעַם לֹא נִזְכָּר שְׁמוֹ? רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי אַבְהוֹ, מִפְּנֵי שֶׁבְּצִנְעָה הָלַךְ, וּבְצִנְעָה חָזַר לְאִשְׁתּוֹ, כִּדְרֵי שְׁלֹא יִכִּירוּ בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכֶּתוּב וַיֵּלֶךְ אִישׁ, וְלֹא נֶאֱמַר וַיֵּלֶךְ עֶמְרָם, בְּפִרְהֶסְיָא. וַיִּקַּח אֶת בֵּית לְוִי, אֵף הִיא בְּצִנְעָה חֹזֶרֶת, וְלֹא נִזְכָּר שְׁמָהּ.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ. רַבִּי אַבְהוֹ אָמַר, וַיֵּלֶךְ אִישׁ זֶה גְּבַרְיָאֵל, שֶׁכֶּתוּב (דְּנִיָּא ל ט) וְהָאִישׁ גְּבַרְיָאֵל. שֶׁהָלַךְ הוּא וְהִחֲזִירָהּ לְעֶמְרָם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, עֶמְרָם מִמֶּשׁ חָיָה, וְלֹא נִזְכָּר שְׁמוֹ מִפְּנֵי שֶׁהִלִּיכָה זוֹ לֹא חָיָתָה מִמֶּנּוּ לְהוֹדִיג לְאִשְׁתּוֹ, אֶלָּא מִלְּמַעְלָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּאַהֲרֹן וּמִרְיָם לֹא נֶאֱמַר זִיוֹג
 אֲבוֹתָם בְּתוֹרָה, וּבְמִשְׁחָה כְּתוּב וַיִּקַּח אֶת בַּת
 לֵוִי, לְהוֹרֹת שְׁחָשְׁכִינָה נִקְרְאתָ עַל שֵׁם לֵוִי. וְלֹא
 הָיָה עִמָּרָם רְאוּי לְהוֹלִיד לְמִשְׁחָה, עַד שֶׁנִּמְטַל חֶלֶק
 בְּשָׁכִינָה, וְהוֹלִיד לְמִשְׁחָה. וְהוּא שְׁכַת־טוֹב וַיִּקַּח אֶת בַּת
 לֵוִי. וּלְפִיכֹךְ כְּתוּב וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, זָכָה עִמָּרָם שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ בֵּן
 שְׂוֵכָה לְקוֹל גְּדוֹל, שְׁכַת־טוֹב (שמות יט) וְהֶאֱלֹהִים
 יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל. וְעִמָּרָם זָכָה לְבַת קוֹל, שְׁכַת־טוֹב וַיִּקַּח
 אֶת בַּת לֵוִי, כְּלוּמַר בַּת קוֹל. וּלְפִיכֹךְ כְּתוּב וַיִּלְךָ,
 כְּלוּמַר, שֶׁהֲלָךְ לְמִדְרַגָּה זוֹ. שְׁנִינּוּ, כְּשֶׁנּוֹלַד מִשְׁחָה,
 יִחַד תִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמוֹ עָלָיו, שְׁכַת־טוֹב וַתֵּרֶא
 אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, וְכַתוּב (תהלים קמט) טוֹב ה' לְכָל,
 וְכַתוּב טַעְמוֹ וַרְאוּ כִּי טוֹב ה'.

וַיְהִי בַיָּמִים הַרְבִּיִּים הָהֵם. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְסַבְּנִין
 אָמַר, וַיְהִי בַיָּמִים הַרְבִּיִּים הָהֵם - סוּף גְּלוּתָם
 הָיָה, שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְשַׁעֲפָדִים בְּכָל עֲבוּדָה. בַּיָּמִים
 הַרְבִּיִּים הָהֵם - שֶׁהָיוּ רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם. וְכִיּוֹן

שְׁנֵשֶׁתְּלֵם קִין גְּלוֹתָם מֶה כָּתוּב? וַיָּמַת מֶלֶךְ
 מִצְרַיִם. מָה הַטַּעַם? שֶׁהוֹרֵד שָׂר מִצְרַיִם מִמַּעֲלָתוֹ
 וְנִפְל מִנְּאֻתוֹ. וְכִיּוֹן שֶׁנִּפְל מֶלֶךְ מִצְרַיִם, שֶׁהוּא שָׂר
 שְׁלָהֶם, זָכַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַע
 תְּפִלָּתָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא וּרְאֵה שָׂכָךְ הוּא, שְׂכָל זְמַן
 שֶׁהַשָּׂר שְׁלָהֶם נִתְּנָה לוֹ שְׂרָרָה עַל יִשְׂרָאֵל,
 לֹא נִשְׁמַע צַעֲקָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שֶׁנִּפְל הַשָּׂר
 שְׁלָהֶם, כָּתוּב וַיָּמַת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וּמִיָּד - וַיֵּאֲנָחוּ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבָדָה וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל
 הָאֱלֹהִים. שָׁעַד אוֹתָהּ שָׁעָה לֹא נִעְנֶוּ בְּצַעֲקָתָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּא וּרְאֵה רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. כְּשֶׁהוּא מְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל, כּוֹפֵה
 לְמַדַּת הַדִּין וּמוֹרִידָהּ וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם, וְהִינּוּ שֶׁשָּׂנִינוּ
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹרִיד שְׁתֵּי דְמָעוֹת לַיָּם
 הַגְּדוֹל. מֶהֶם אוֹתָם שְׁתֵּי דְמָעוֹת? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,
 לֹא (דף יט ע"ב) דְּבַר בְּרוּךְ מֶה הֵם, שֶׁחֲרִי אָמַר לוֹ לְאוֹב
 עֲצָמוֹת, שְׁתֵּיהֶם מְשַׁקֵּר וּדְבָרָיו שְׁקָרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא הוֹלְכִים אַחַר אוֹב עֲצָמוֹת,
שֶׁכִּרְרוֹר הַדָּבָר הוּא, שִׁשְׁנֵינוּ, בַּעֲשָׂרָה כְּתָרֵי
הַמֶּלֶךְ יֵשׁ שְׁתֵּי דְמָעוֹת לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהֵן שְׁתֵּי
מִדּוֹת דִּין, שְׁתֵּי דִין בָּא מִשְׁתִּיחֵן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה
נא) שְׁתֵּים הִנֵּה קִרְאתֶיהָ. וְכִשְׁתִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
זוֹכֵר אֶת בְּנָיו, הוּא מוֹרִיד אוֹתָם לַיָּם הַגָּדוֹל,
שֶׁהוּא יָם הַחֲכָמָה, לְחַמְתִּיקוֹן, וְהוֹפֵךְ מִדַּת תְּדִין
לְמִדַּת חֲרָתִים וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
שְׁתֵּי דְמָעוֹת, שְׁמֵהֶן כָּאוֹת הַדְּמָעוֹת, מֵהֵן בָּא תְּדִין.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב (שמות יד) וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסְעִים
אַחֲרֵיהֶם. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֶה שֶׁר שָׁל מִצְרַיִם
הוּא, וְאַתָּה אָמַרְתָּ וַיָּמַת מֶלֶךְ מִצְרַיִם זֶה שֶׁר שָׁל
מִצְרַיִם! אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַדָּבָר הַזֶּה מְסִיעַ לְאוֹתוֹ
שְׁלִמְעֵלָה. כָּתוּב כָּאֵן וְהִנֵּה מִצְרַיִם, וְכָתוּב שָׁם
וַיָּמַת מֶלֶךְ מִצְרַיִם. מְלֻמֵּד שֶׁעֲבָשׁוּ לֹא הָיָה מֶלֶךְ,
שֶׁהוֹרִידוּהוּ מִגְּדֻלָּתוֹ, וּלְפִיכֵךְ כָּתוּב וְהִנֵּה מִצְרַיִם
וְלֹא כָתוּב מֶלֶךְ מִצְרַיִם. וּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיָּמַת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם ד) כִּי מָתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת
גַּבְשֻׁן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, בֵּא רְאֵה, כָּל מַלְכֵי מִצְרַיִם פָּרְעָה שָׁמָּה, וּבְכֹאֵן לֹא נֶאֱמַר אֲלֵא מֶלֶךְ מִצְרַיִם סָתָם. וּבְמִקוֹמוֹ פָּרְעָה, וְהוּא פָּרְעָה מִמָּשׁ. בֵּא רְאֵה, בְּעוֹד שֵׁשׁ שְׁלֹטוֹן שְׁלֹמֶעֱלָה, יֵשׁ שְׁלֹטוֹן בְּעַם שְׁלֹמֶטָה. כְּשֶׁהֶעֱבַר הַשְּׁלֹטוֹן שְׁלֹמֶעֱלָה, מֵעֶבֶר הַשְּׁלֹטוֹן שְׁלֹמֶטָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּתוּב (ובריה יד) הִנֵּה יוֹם בָּא לָהּ וְגו' וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לָהּ וְגו'. וְכִי שָׂאָר הַיָּמִים אֵינָם שְׁלוֹ? אֲלֵא, אָמַר רַבִּי אֲבָא, מִלְּמַד שְׂשָׂאָר הַיָּמִים נִתְּנִים לְשָׂרִים, וְאוֹתוֹ יוֹם אֵינּוֹ שֶׁל הַשָּׂרִים, אֲלֵא שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּדִּי לַעֲשׂוֹת דִּין בְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, מִפְּנֵי שְׂבִאוֹתוֹ יוֹם יִפְּלוּ כָּל הַשָּׂרִים מִמַּעֲלָתָם, וְעַל זֶה כְּתוּב וְנִשְׁגַּב ה' לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא, שְׂאוֹתוֹ יוֹם לֹא יִהְיֶה מֵעַלָּה לְשָׂרִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין בַּשָּׂרִים שֶׁל מַעֲלָה, מַה כְּתוּב? (ישעיה לז) כִּי רוּתָה בַשָּׁמַיִם חֲרָבִי. וְכִי חֲרָב יֵשׁ לָהּ? אֲלֵא, אָמַר

רַבִּי יִצְחָק, חָרַב יֵשׁ לוֹ, שְׁכַתוֹב חָרַב לֵה' מְלֶאכֶה
דָּם, וְכַתוֹב וּבְחָרְבוֹ אֶת כָּל בְּשָׂר.

אָמַר רַבִּי אַבְיָא, הַחָרַב הַזֶּה הוּא הַדִּין שְׁעוֹשֶׂה,
שְׁכַתוֹב (דברי הימים א-א כא) וַיֵּרָא אֶת מְלֶאכֶה ה'
עֹמֵד בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וְחָרְבוֹ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ.
וְכִי חָרַב שְׁלוֹפָה הִיְתָה בְּיַד הַמְּלֶאכֶה? אֵלֶּא שְׁהִיְתָה
הָרְשׁוּת נְתוּנָה בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת דִּין.

וְחֲרִי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, אָמַר לִי מְלֶאכֶה
הַמְּוֹת, אִם לֹא שְׂאֵנִי חָם עַל כְּבוֹד הַתְּבָרִיּוֹת,
אֶפְרַע לָהֶם אֶת בֵּית הַשְּׁחִיטָה בַּבְּהֵמָה. אָמַר רַבִּי
אַבְיָא, הַכֹּל מִשׁוּם שְׁנֵתָן רְשׁוּת בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת גְּמַר
דִּין. וְהוּוֹ שְׁכַתוֹב (יהושע ה) וְחָרְבוֹ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ.
הָרְשׁוּת נְתוּנָה בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת דִּין. אִם כֹּה, מַה זֶה
וַיָּשָׁב חָרְבוֹ אֵל נִדְנָה? אָמַר רַבִּי אַבְיָא, שְׁנַחֲזֹר הַדִּין
לְבַעַל הַדִּין, וְהָרְשׁוּת לְמִי שְׁהָרְשׁוּת שָׁלוֹ.

וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיִּתְאַנְחוּ לֹא כְּתוּב, אֵלֶּא
וַיֵּאָנְחוּ, כְּלוּמַר, נִתְאַנְחוּ (הַאֲנִיחוּ) לוֹ

לְמַעַלְתָּהּ, (בְּלוֹמַר נִאֲנַחֵנוּ לְמַטָּה) שְׁהֶאֱנַחְתָּה הַיְתָה בְּשִׁבְלֵם
לְמַעַלְתָּהּ.

רַבִּי בְּרַכְיָה אָמַר, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַמְעֵלָה הָיוּ, וּמִי
הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? אֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנֵי
הַעֲבוּדָה, בְּלוֹמַר, אֹתָם שֶׁהֵם מִן הַעֲבוּדָה שֶׁל
מַעַלְתָּה. וַתַּעַל שְׁוַעְתָּם אֶל הָאֱלֹהִים, שֶׁעַד אֹתָהּ
שָׁעָה לֹא עָלְתָה שְׁוַעְתָּם לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשִׁעוּשָׁה הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין
בְּפִמְלִיָּא שֶׁל מַעַלְתָּה, אֹתוֹ דִּין מַה יְהִיָּה?
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַעֲבִיר אֹתָם בְּאוֹתוֹ נִחַר דִּינֹור,
וּמַעֲבִירָם מִשְׁלֵמוֹנָם, וּמְמַנְה שְׁלִיטִים אַחֲרֵים שֶׁל
שָׂאָר עַמִּים. אָמַר לוֹ, וַחֲרִי כְּתוּב מִשְׁרָתִיו אִישׁ
לְהֵט? אָמַר לוֹ, יֵשׁ אִישׁ קָשָׁה מֵאִשׁ, וַיֵּשׁ אִישׁ
שְׂדוּחָה אִישׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁלֹשָׁה עֲנִינִים כָּאֵין: אֲנַחְתָּה,
שְׁוַעְתָּה, צְעָקָה, וְכֹל אֶחָד מִתְּפָרֵשׁ מִתְּאַחֵר.
אֲנַחְתָּה - שְׁכַתוּב וַיֵּאֲנַחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. צְעָקָה -
שְׁכַתוּב וַיִּצְעֲקוּ. שְׁוַעְתָּה - שְׁכַתוּב וַתַּעַל שְׁוַעְתָּם.

וְכָל אֶחָד לְבַדּוֹ מִתְפָּרֵשׁ, וְכֻלָּם עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל. אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה, צָעָקָה וְשׁוּעָה עָשׂוּ, אֲנַחָה לֹא עָשׂוּ,
 מִשְׁמַע מִשְׁכָּתוּב וַיֵּאֲנַחוּ, וּלְמַעַלָּה הֵיטָה הָאֲנַחָה
 בְּשִׁבְלֵם.

צָעָקָה וְשׁוּעָה בְּמָה הִתְפָּרֵשׁוּ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
 אִין לָךְ שׁוּעָה אֵלָּא בְּתַפְלָה, שְׁנַאֲמַר (תהלים
 לט) שְׁמָעָה תְּפִלָּתִי ה' וְשׁוּעָתִי הֶאֱזִינָה. אֵלֶיךָ ה'
 שׁוּעָתִי. שׁוּעָתִי אֵלֶיךָ וְהִרְפָּאֵנִי. צָעָקָה, שְׁצוּעָק
 וַאֲיִנּוּ אֹמֵר כָּלוּם. אָמַר (דף כ ע"א) רַבִּי יְהוּדָה, הַלְכֵךְ
 גְּדוּלָּה צָעָקָה מִכָּלָם, שְׁצָעָקָה הִיא בְּלֵב. זְהוּ
 שְׁכָתוּב (איכה ב) צָעַק לְבָם אֵל ה'. צָעָקָה וּזְעָקָה דְּכָר
 אֶחָד הוּא, וְזֶה קְרוּבָה לְקָדוּשׁ-כְּרוּךְ-הוּא יוֹתֵר
 מִתְּפִלָּה וְאֲנַחָה, שְׁכָתוּב (שמות כב) כִּי אִם צָעַק יִצְעַק
 אֵלַי שְׁמַע אֲשִׁמַּע צָעָקָתוֹ.

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, בְּשָׁעָה שְׁאֹמֵר הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ
 הוּא לְשִׁמּוּאֵל (שמואל-א טו) נִחְמָתִי כִּי הִמְלִכְתִּי
 אֶת שְׁאוּל לְמֶלֶךְ, מַה כָּתוּב? וַיַּחַד לְשִׁמּוּאֵל,
 וַיִּצְעַק אֵל ה' כָּל הַלַּיְלָה. הִנֵּיחַ הַכֹּל וּלְקַח צָעָקָה,

משום שהיא קרוכה לקדוש-ברוך-הוא יותר
מכלם. והו' שכתוב ועתה הנה צעקת בני ישראל
באה אלי.

שנו רבותינו, זה מי שמתפלל ובוכה וצועק עד
שלא יכול לרחש בשפתיו - תפלה זו שלמה,
שהיא בלב, ולעולם לא חוזרת ריקם. אמר רבי
יהודה, גדולה צעקה שקורעת גזר דינו של אדם
מכל ימיו.

רבי יצחק אמר, גדולה צעקה שמושלת על מדת
הדין של מעלה. רבי יוסי אמר, גדולה צעקה
שמושלת בעולם הזה ובעולם הבא. בשביל צעקה
נוחל האדם העולם הזה והעולם הבא, שכתוב
(תהלים קז) ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם
יצילים.

ומשה היה רעה את צאן יתרו חתנו כהן מדן.
רבי שמעון פתח, (שיר ב) דודי לי ואני לו
הרעה בשושנים. אמר רבי שמעון, אוי להם
לבריות שאינם משגיחים ואינם יודעים, בשעה

שְׁעֵלָה בְּמַחְשָׁבָה לְפָנַי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָרֵא
 עוֹלָמוֹ, כָּל הָעוֹלָמוֹת עָלוּ בְּמַחְשָׁבָה אַחַת,
 וּבְמַחְשָׁבָה זוֹ נִבְרְאוּ כֻלָּם, וְהוּ שְׁכַתוֹב בְּלָם
 בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ. וּבְמַחְשָׁבָה זוֹ, שֶׁהִיא הַחֻכְמָה,
 נִבְרְאָ הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה.

נָטָה יְמִינִי, וּבְרָא הָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה. נָטָה שְׂמאלוֹ,
 וּבְרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה. וְהוּ שְׁכַתוֹב (ישעיה מח)
 אֶף יְדֵי יְסֻדָּה אֶרֶץ וַיְמִינִי טָפְחָה שָׁמַיִם קָרָא אֲנִי
 אֲלֵיהֶם יַעֲמְדוּ יַחְדָּו. וְכֻלָּם בְּרִנֵּעַ אַחַת [וּבְשִׁעָה אַחַת
 נִבְרְאוּ], וְעָשָׂה הָעוֹלָם הַזֶּה כְּנֶגֶד הָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה.
 וְכֵן מַה שֵׁיִשׁ לְמַעְלָה, כְּדִנְגְמָתוֹ לְמַטָּה. וְכֵן מַה
 שֵׁיִשׁ לְמַטָּה, כְּדִנְגְמָתוֹ בַּיָּם, וְהַכֹּל אַחֵד. בְּרָא
 בְּעֲלִיוֹנִים הַמְּלֵאכִים - בְּרָא בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּנֵי אָדָם,
 בְּרָא בַּיָּם לְוִיָּתָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לו) לְחַבֵּר אֶת
 הָאֲהֵל לְהִיּוֹת אַחֵד.

כְּתוֹב בְּאָדָם, כִּי בְּצִלְם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם,
 וְכְתוֹב (תהלים ח) וַתַּחֲסֶרְהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים.
 אִם בְּנֵי אָדָם חֲשׂוֹבִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם (בְּמַעֲשֵׂיו) כָּל זֶה,

וְהִם אֲבוֹדִים [מִמֶּנֶּה] מֵעַפְר הַבָּאֵר, בְּמַה פָּאִים לְשֹׂאֵב
 מִמֶּנּוּ? וּבַחֲר בְּעֲלִיּוֹנִים, וּבַחֲר בְּיִשְׂרָאֵל. לְעֲלִיּוֹנִים
 לֹא קָרָא פְּנִים. לְתַחֲתוֹנִים קָרָא פְּנִים. זֶהוּ שְׂפָתוֹב
 (דברים יד) פְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. הוּא קָרָא לָהֶם
 פְּנִים, וְהֵם קָרְאוּ לוֹ אָב, שְׂפָתוֹב (ישעיה סג) כִּי אַתָּה
 אָבִינוּ. וְכַתוֹב דּוֹדֵי לִי וְאֲנִי לוֹ. הוּא פָּחַר בִּי, וְאֲנִי
 פָּחַרְתִּי בּוֹ.

הַרְעָה בְּשׁוֹשְׁנִים - הוּא רוֹעֵה בְּשׁוֹשְׁנִים, אֵף עַל
 פִּי שְׂהַקּוֹצִים סָבִיב לָהֶם, וְאִין אַחַר יְכוּל
 לְרַעוֹת בְּשׁוֹשְׁנִים כְּמוֹתוֹ. דְּבַר אַחַר הַרְעָה
 בְּשׁוֹשְׁנִים - מַה שׁוֹשֵׁן זֶה הוּא אָדָם וּמִימֵינוּ לְבָנִים,
 כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ מִמְּדַת תְּדִין
 לְמִדַּת חֶרֶםִּים, וְכַתוֹב (שם א) אִם יִהְיֶה חֲטָאֵיכֶם
 בְּשָׁנִים בְּשָׁלֹג יִלְבִּינוּ.

רַבִּי אַבָּא הָיָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי יִצְחָק.
 עַד שָׁחִיו הוֹלְכִים, פָּגַשׁ אֶת אוֹתָם וְרָדִים.
 נָטַל אַחַד רַבִּי אַבָּא בִּידוֹ וְהָיָה הוֹלֵךְ. פָּגַשׁ בָּהֶם
 רַבִּי יוֹסִי. אָמַר, וַדַּאי שְׂשֻׁכִּינָה כָּאֵן, וְאֲנִי רָאִיתִי

בִּידֵי רַבִּי אֲבָא לְלַמֵּד חֻכְמָה רַבָּה, שְׁחֵרֵי יַדְעֵתִי
שְׁרַבִּי אֲבָא לֹא נָטַל אֶת זֶה אֱלֹא לְהִרְאוֹת חֻכְמָה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, שָׁב, פְּנֵי, שָׁב. יֵשְׁבוּ. הֲרִיחַ רַבִּי
אֲבָא פְּאוֹתוֹ הַתּוֹרָה. אָמַר, וַדַּאי אֵין הָעוֹלָם
מִתְקַיֵּם אֱלֹא עַל הַרִיחַ, שְׁחֵרֵי רְאִיתִי שְׂאִין נֶפֶשׁ
מִתְקַיֵּמַת אֱלֹא עַל רִיחַ, וְלִכֵּן הָדָם בְּמוֹצְאֵי שַׁבָּת.

פָּתַח וְאָמַר, דוּדֵי לִי וְאֲנִי לוֹ הָרַעָה בְּשׁוֹשְׁנִים. מִי
נָרַם לִי שְׂאֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי? מִפְּנֵי שֶׁהוּא
מִנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּשׁוֹשְׁנִים. מַה שׁוֹשֵׁן יֵשׁ בּוֹ רִיחַ וְהוּא
אָדָם, מוֹצְקִין אוֹתוֹ וְהוּא מִתְהַפֵּךְ לְלִבּוֹ, וְלְעוֹלָם
רִיחוֹ לֹא זֶה - כִּי תִקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא מִנְהִיג עוֹלָמוֹ
בְּדַרְךָ זֶה, שְׂאֵלְמָלֵא כֵן לֹא יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֵי
הָאָדָם הַחֹטֵא. וְהַחֹטֵא נִקְרָא אָדָם, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
אִם יִהְיוּ חַטָּאִיכֶם בְּשָׁנִים בְּשָׁלֹג (דף כ ע"ב) יִלְבְּנוּ.
מִקְרִיב קֶרְבָּנוֹ לְאֵשׁ שֶׁהוּא אָדָם. זוֹרֵק הָדָם סְבִיב
לְמִזְבֵּחַ שֶׁהוּא אָדָם. מִדַּת הַדִּין אָדָם. מוֹצְקִין אוֹתוֹ
[הַרִיחַ], וְעוֹלָה הָעֵשֶׂן כִּלּוֹ לִבּוֹ, וְאִזּוֹ הָאָדָם נִהְפָּךְ
לְלִבּוֹ, נִהְפָּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הַרַחֲמִים.

וּבֹא רֵאֵה, כָּל מִדַּת הַדִּין אֵין צָרִיךְ הָרִיחַ שְׁלוֹ
 אֵלָא מִצַּד אָדָם. וְהִינוּ שְׂאֵמֵר רַבִּי יְהוּדָה,
 מִהוּ שְׂכַתוֹב (מלכים-א יח) וַיִּתְגַּדְּדוּ כְּמִשְׁפָּטָם וְגו' עַד
 שְׂפָרָה דָם עֲלֵיהֶם? אֵלָא הָיוּ יוֹדְעִים שְׁלֹא יִשְׁיִגּוּ
 מִמִּדַּת הַדִּין כְּרַצוֹנָם, זוֹלָתִי כְּאָדָם.

אָמֵר רַבִּי יִצְחָק, וְעוֹד - אָדָם וְלָבָן נִקְרַב לְעוֹלָם,
 וְהָרִיחַ עוֹלָה מִשְׁתִּיחֵן. מָה הַשּׁוֹשֵׁן אָדָם וְלָבָן
 - כִּד רֵיחַ הַקְּרָבָן. וְהַקְּרָבָן מֵאָדָם וְלָבָן. בֹּא וְרֵאֵה
 מִרֵּיחַ הַקְּטֹרֶת, שְׁחַסְפָּנִים, מֵהֶם אֲדָמִים וּמֵהֶם
 לְבָנִים, כְּגוֹן הַלְּבוֹנָה שֶׁהוּא לָבָן, מִדְּדוֹר אָדָם,
 וְהָרִיחַ עוֹלָה מֵאָדָם וְלָבָן. וְעַל כֵּן מִנְהִיג עוֹלָמוֹ
 בַּשּׁוֹשְׁנִים, שֶׁהוּא אָדָם וְלָבָן, וְכַתוּב (יחזקאל מד)
 לְהַקְרִיב לִי חֶלֶב וְדָם.

כְּנֶגֶד זֶה אָדָם מִקְרִיב חֶלְבוֹ וְדָמוֹ וּמִתְכַּפֵּר לוֹ, זֶה
 אָדָם וְזֶה לָבָן. מָה הַשּׁוֹשֵׁן שֶׁהוּא אָדָם וְהוּא
 לָבָן אֵין מוֹצְקִין אוֹתוֹ לְחֹזֵר כִּלּוֹ לָבָן אֵלָא כְּאִשׁ -
 כִּד הַקְּרָבָן אֵין מוֹצְקִין אוֹתוֹ לְחֹזֵר כִּלּוֹ לָבָן אֵלָא
 כְּאִשׁ. עַכְשָׁן, מִי שִׁוֵּשֵׁב בְּתַעֲנִיתוֹ וּמִקְרִיב חֶלְבוֹ

וְדָמוֹ, אֵינּוּ נִצְמָק לַחֹזֵר כִּלּוֹ לִבְנֵי אֱלֹהֵי בָאֵשׁ. שְׂאֵמֵר
 רַבִּי יְהוּדָה, מִתּוֹךְ תַּעֲנִיתוֹ שֶׁל אָדָם מִחֲלִישֵׁי
 אִיבָרָיו, וְגוֹבֵר עָלָיו הָאֵשׁ. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה צָרִיךְ
 לְהִקְרִיב חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ בְּאוֹתוֹ הָאֵשׁ, וְהוּא הַנִּקְרָא
 מִזְבַּח פְּפֹרָה.

וְהֵינּוּ שְׂרָבֵי אֶלְעֹזֵר, כְּשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית, הָיָה
 מִתְפַּלֵּל וְאוֹמֵר: גָּלוּי וַיְדוּעַ לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי
 וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁהִקְרַבְתִּי לְפָנֶיךָ חֶלְבֵי וְדָמֵי,
 וְהִרְתַּחְתִּי אוֹתָם בְּחַמִּימוֹת חֲלָשַׁת גּוֹפִי, יְהִי רָצוֹן
 מִלְּפָנֶיךָ שְׂיִהְיֶה הָרִיחַ הָעוֹלָה מִפִּי כְּשֶׁעָה זֶה כְּרִיחַ
 הָעוֹלָה מִהַקְרָבֵן בָּאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וְתִרְצֵנִי.

נִמְצָא שְׂאֵדָם הוּא מִקְרִיב בְּתַעֲנִיתוֹ הַחֲלָב וְהַדָּם,
 [וְהָאֵשׁ] וְהָרִיחַ שְׁעוֹלָה מִפִּיו הוּא מִזְבַּח
 כְּפֹרָה, וְלִפְיֶכָךְ תִּקְנֵנוּ הַתְּפִלָּה בְּמָקוֹם הַקְרָבֵן,
 וּבִלְבָד שְׂשִׁית־בּוֹן לְמָה שְׂאֵמֵרְנוּ. אָמֵר רַבִּי יִצְחָק,
 מִכָּאֵן וְלִחְלָאָה כְּתוּב (במדבר לא) כָּל דְּבָר אֲשֶׁר יָבֵא
 בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהַר. אָמֵר רַבִּי יוֹסֵי, כְּשֶׁהָיָה
 בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, אָדָם מִקְרִיב קְרָבָנוּ בְּעֵינָיו וְהָ

וּמִתְכַּפֵּר לוֹ. עֲבָשׁוּ תִּפְלֹתַי שֶׁל אָדָם מִכֶּפֶר לוֹ
בְּמָקוֹם הַקָּרְבָּן, כְּמוֹ זֶה.

דָּבָר אַחַר דּוֹדֵי לִי וְאֲנִי לוֹ הִרְעָה בְּשׁוֹשָׁנִים - מָה
הַשׁוֹשָׁנִים קוֹצִים מְצוּיִים בְּתוֹכָם, אֵף הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּצַדִּיקִים וְרָשָׁעִים. מָה
הַשׁוֹשָׁנִים, אֲלֵמָּלֵא הַקוֹצִים אֵין הַשׁוֹשָׁנִים
מִתְקַיְמִים, כִּי אֲלֵמָּלֵא הַרָשָׁעִים אֵין הַצַּדִּיקִים
נִכְרָיִם. שְׂאֵמֵר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמָה הַצַּדִּיקִים נִכְרָיִם?
מִתּוֹךְ שֵׁישׁ רָשָׁעִים, שְׂאֵלֵמָּלֵא רָשָׁעִים אֵין
הַצַּדִּיקִים נִכְרָיִם. דָּבָר אַחַר הִרְעָה בְּשׁוֹשָׁנִים -
הַמְנַהִיג עוֹלָמוֹ בְּשֵׁשׁ שָׁנִים, וְהַשְּׂבִיעִית שֵׁשֶׁת לַח'.
דָּבָר אַחַר בְּשׁוֹשָׁנִים - בְּאוֹתָם שְׁשׁוֹנִים בְּתוֹרָה.

וּמִיָּשָׁה הָיָה רָעָה אֶת צֵאן יִתְרוֹ חֲתָנּוּ כִּי הָיוּ מִדִּין.
רַבִּי תִּיָּא פִּתַח וְאָמַר, (תהלים כו) מִזְמוֹר לְדָוִד
ה' רָעִי לֹא אֶחָסֵר. כְּלוּמַר, ה' רָעִי - ה' הִרְעָה
שְׂלִי. מָה הִרְעָה מִנְהִיג אֶת הַצֵּאן וּמוֹלִיכֶם לְמִרְעָה
טוֹב, לְמִרְעָה שָׁמֶן, בְּמָקוֹם נִחְלֵי מַיִם, מִיָּשָׁר
הִלִּיכְתָּן בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט - אֵף הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,

בְּתוֹב בְּנֵאוֹת דְּשָׂא יִרְבִּיצְנִי עַל מִי מְנַחֹת יִנְהַלְנִי
נִפְשִׁי יִשׁוּבָב.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, דְּרַךְ הַרְוּעָה לְנַהֵג בְּצַדֵּק אֶת
צֵאנֹו, לְהַרְחִיקֶם מִן הַגּוֹל, לְהַנְהִיגֶם
בְּמִישׁוֹר, וְהַשְׁכֵּט בְּיָדוֹ שְׂלֵא יִטּוּ יָמִין וּשְׂמָאל. כְּדִ
הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא הוּא רוּעָה אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַנְהִיגֶם
בְּמִישׁוֹר, וּבְכֹל עֵת הַשְׁכֵּט בְּיָדוֹ שְׂלֵא יִטּוּ יָמִין
וּשְׂמָאל.

דְּבַר אַחַר וּמִשָּׁה הָיָה רַעָה - אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, תִּדְע
לָךְ, שְׂכָל זְמַן שְׁתַּרְוּעָה חָכָם לְנַהֵל אֶת צֵאנֹו,
הוּא מוֹכֵן לְקַבֵּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם. אִם הַרְוּעָה
שׁוֹטָה, עָלְיוֹ נִקְרָא (מִשְׁלֵי כו) תִּקְוָה לְכֹסִיל מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשָּׁה חָכָם הָיָה, וּבִקִּי לְנַהֵג אֶת
צֵאנֹו. בֵּא וּרְאֵה מְדוּדָה, שְׂנַאֲמַר (שְׁמוּאֵל-א טז)
וְהִנֵּה רַעָה בְּצֵאנֵי. לְלַמְדֵךְ שְׁדוּד (דף בא ע"א) חָכָם גְּדוֹל
הָיָה, וְהָיָה רוּעָה צֵאנֹו כְּדִין וְכִשְׁוֹרָה, לְפִיכֵךְ עָשָׂהוּ
הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא מְלֵךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְלָמָּה צֵאנֵי
וְלֹא בְּקָר? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צֵאנֵי,

שָׁנָאֵמֶר (יחזקאל לד) וְאַתֶּן צִאֲנֵי צִאֲן מִרְעִיתִי אֲדָם
 אֲתֶם. וְכִתּוּב כְּצִאֲן קְדָשִׁים כְּצִאֲן יְרוּשָׁלַם.

מָה הַצִּאֲן, כְּשִׁינְקָרְבוּ עַל הַמּוֹזֵבֶת, בְּשִׁבְלָם זוֹכָה
 לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא - כִּדְ הַמְּנַהֵיג לְיִשְׂרָאֵל בְּדִין
 וּבְשׂוֹרָה, בְּשִׁבְלָם זוֹכָה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד,
 הַרוּעָה אֶת הַצִּאֲן, כְּשֶׁהַצִּאֲן יוֹלְדוֹת, הַרוּעָה נוֹטֵל
 אוֹתָם מְלָאִים בְּחִיקוֹ, כִּדִּי שְׁלֵא יִלְאוּ וַיִּנְעוּ,
 וּמוֹלִיכֶם אַחֲרֵי אֲמוֹתָם וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם - כִּדְ
 הַמְּנַהֵיג לְיִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַנְהִילָם בְּרַחֲמִים, וְלֹא
 בְּאֲכֻזָּרִיּוֹת. וְכֵן אָמַר מֹשֶׁה, כִּי תֹאמַר אֵלַי, שְׂאֵהוּ
 בְּחִיקוֹךָ וְגו'.

מָה הַרוּעָה אֶת הַצִּאֲן, כְּשֶׁהוּא רוּעָה טוֹב, מְצִיל
 אֶת הַצִּאֲן מִן הַזֵּאֲבִים וּמִן הָאֲרִיּוֹת - כִּדְ
 הַמְּנַהֵיג לְיִשְׂרָאֵל, אִם הוּא טוֹב, מְצִיל מִן
 הָעֶבְרִיִם, וּמְדִיִן שֶׁל מִטָּה, וּמְדִיִן שֶׁל מַעֲלָה,
 וּמְדִיִּכֶם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. כִּדְ מֹשֶׁה, רוּעָה נְאֻמָּן
 תְּהִי, וְרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂכַרְאֵי הוּא לְרַעוֹת
 אֶת יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ תְּדִין מִפֶּשַׁע, שְׂתִּיחַ רוּעָה אֶת

הַצֵּאן לַבְּשָׁבִים כְּפִי הָרְאוּי לָהֶם, וְהַנְּקֻבוֹת כְּפִי
הָרְאוּי לָהֶם.

וְלִפְיִכֶּךָ כְּתוּב וּמִשָּׁה הָיָה רְעָה אֶת צֵאן יִתְרוֹ
חֲתָנּוּ, וְלֹא שָׁלוּ, שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי
מִי שֶׁנָּתַן אֶת צְפוּרָה בְּתוֹ לְמִשָּׁה, לֹא נָתַן לוֹ צֵאן
וּבְקָרָה? וְהֲלֹא יִתְרוֹ עָשִׂיר הָיָה? אֵלֶּיךָ מִשָּׁה לֹא הָיָה
רוֹעֶה אֶת צֵאנּוֹ, כִּדְבַר שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ: בְּשִׁבְלֵי שְׁחִיָּה
צֵאנּוֹ עִמּוֹ, הָיָה רוֹעֶה אוֹתָם בְּטוֹב. וְלִכֵּן כְּתוּב אֶת
צֵאן יִתְרוֹ חֲתָנּוּ, וְלֹא אֶת שָׁלוּ. כִּיֵּן מְדִיִן - רַבִּי
תַּנְחֻמִּים אָמַר, אֵיךְ עַל נֹב שְׁחִיָּה עוֹבֵד פּוֹכְבִים
וּמְזוֹלוֹת, בְּשִׁבְלֵי שְׁעֵשֶׁה עִמּוֹ חֶסֶד הָיָה רוֹעֶה צֵאנּוֹ
כִּדְבַר וּבְשׁוּרָה, בְּמַרְעָה טוֹב שָׁמֵן וְדָשֵׁן.

וַיִּנְהַג אֶת צֵאנּוֹ אַחֲרַי הַמְּדַבֵּר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר,
מִשָּׁה, מִיּוֹם שְׁנוּלָה, לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ רוּחַ
הַקֹּדֶשׁ. רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׁאוֹתוֹ מְדַבֵּר הָיָה
קְדוֹשׁ, וּמוֹכֵן לְקַבֵּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם עֲלָיו. מָה
עָשָׂה? הִנְחִיג אֶת הַצֵּאן אַחֲרַי הַמְּדַבֵּר. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, אַחֲרַי הַמְּדַבֵּר עַל כָּל פְּנִימִים, וְלֹא בַּמְּדַבֵּר,

שְׁלֵא רָצָה שְׂיִכְנְסוּ בְּתוֹכוֹ, אֵלֶּא הִרְחִיקָם אַחַר
הַמְדַבֵּר.

וַיָּבֵא אֶת הַר הָאֱלֹהִים חִרְבָּה, הוּא לְבִדּוֹ בְּלֵא
הַצֵּאֵן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲכַן זֶה שְׂמֻקְבֵּלֵת
בְּרִיזְל, בְּשֵׂרֹזָאָה אוֹתוֹ, (מַחֲסֵא) מְדַלְּגַת עֲלָיו. כִּדְ מִשָּׁה
וְהָר סִינַי, כְּשֵׁנְרָאוּ זֶה עִם זֶה, וְדִלְג עֲלָיו. וְהוּ
שְׂכַתוֹב וַיָּבֵא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חִרְבָּה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מוֹכְנִים הָיוּ מִשְׁשֵׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית
זֶה עִם זֶה, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם נִתְרַגְּשׁ הָהָר לְמוֹל
מִשָּׁה. וְכִיּוֹן שְׂרָאָהוּ שְׂנִכְנִים לְתוֹכוֹ וְדִלְג בּוֹ, עָמַד
הָהָר. מְלַמֵּד שְׂשֻׁמְחִים הָיוּ זֶה עִם זֶה.

אָמַר רַבִּי יֵנְאִי, יוֹדֵעַ הָיָה מִשָּׁה שְׂאוֹתוֹ הָר, הָר
הָאֱלֹהִים הוּא, שְׂכַתוֹב וַיָּבֵא אֶל הָר
הָאֱלֹהִים. שְׂשֻׁנִינוּ, מָה רָאָה מִשָּׁה בְּאוֹתוֹ הָר? רָאָה
עוֹפּוֹת שְׁהָיוּ פּוֹרְחִים וּפּוֹרְשִׁים כְּנִפְיָתָם, וְלֹא הָיוּ
נִכְנְסִים בּוֹ.

רַבִּי יִצְחָק (אָמַר רַבִּי יִצְחָק) אוֹמֵר, רָאָה הָעוֹפּוֹת
פּוֹרְחִים וְטָסִים מִשָּׁם, וְנוֹפְלִים לְרַגְלָיו שְׁלֵ

מִשָּׁה. מִיַּד הַרְגִישׁ בְּעֵינָיו, וְהַעֲמִיד אֶת הַצֵּאֵן אַחַר
הַמִּדְבָּר, וְהוּא נִכְנָם לְבָדוֹ.

וַיֵּרָא מִלְאָךְ ה' אֵלָיו בְּלִבַּת אִשׁ מִתּוֹךְ הַסֶּנֶה. רַבִּי
תַּנְחוּם אוֹמֵר, שְׁעַת הַמִּנְחָה הִיְתָה, שְׁמֵדַת
הַדִּין שׁוֹלֵטת בּוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, וַתְּרִי כְּתוּב (תהלים
מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶדוֹ. מִדַּת חֶסֶד אָמַר, וְלֹא מִדַּת
הַדִּין. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשְׁיוֹצֵא הָאֹר לְעַד שְׁנוּטָה
לְרַדַּת נִקְרָא יוֹם, וְהוּא מִדַּת חֶסֶד. מִשְׁנוּטָה לְרַדַּת
נִקְרָא עָרֵב, וְהוּא מִדַּת הַדִּין. וְהִינּוּ שְׁכַתוּב (בראשית
*) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁעַת הַמִּנְחָה הוּא מִשְׁשׁ שְׁעוֹת
וּלְמִטָּה. שְׁלֻמְדָנוּ, רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר, מֵהוּ
שְׁכַתוּב (שמות מז) בֵּין הָעֲרֵבִים תֹּאכְלוּ בָשָׂר וּבִבְקָר
תִּשְׁבְּעוּ לָחֶם? בֵּין הָעֲרֵבִים, שְׁהִיא שְׁעַת (דף כא ע"ב)
הַדִּין, תֹּאכְלוּ בָשָׂר. וְכַתוּב הַבָּשָׂר עוֹדְנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם
וְאֵף ה' חָרָה בָעָם, מִשּׁוּם שְׁפִין הָעֲרֵבִים, דִּין
הַמְּלָכוֹת שׁוֹלֵט. וּבִבְקָר תִּשְׁבְּעוּ לָחֶם, מִשּׁוּם
שְׁאוֹתָהּ שְׁעָה נִקְרָאת חֶסֶד, וְכַתוּב (תהלים נב) חֶסֶד

אֵל כָּל הַיּוֹם. וְכַתּוּב (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם. שֶׁהוּא מִהַבְּקָר.

רַבִּי תַנְחוּם אוֹמֵר, זֶה אָדָם וְזֶה לְבָן. אָדָם - בֵּין הָעֲרַבִּים, שְׂפָתוֹב (שמות מז) בֵּין הָעֲרַבִּים תֹּאכְלוּ בָשָׂר. וְלָבָן בַּבְּקָר, שְׂפָתוֹב וּבַבְּקָר תִּשְׁבְּעוּ לָחֶם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּתוּב (שם יב) וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קָהָל עַד־תֵּי שְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרַבִּים וְגו', שֶׁהִיא שְׂעָה לַעֲשׂוֹת דִּין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְמַדְנֵנוּ מִשְׁנֵי כְּבָשִׂים שְׂבָכָל יוֹם - הָאֶחָד מִתְקַרֵּב כְּנֶגֶד מִדַּת הַחֶסֶד, וְהַשְּׁנַי כְּנֶגֶד מִדַּת הַדִּין.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵהֵן שְׂפָתוֹב (שמות כט) אֵת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבְּקָר, וְלֹא כָתוּב אֵת הַכֶּבֶשׂ הָרִאשׁוֹן? אֵלֹא אֵת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד, מִיָּחָד, כְּנֶגֶד מִדַּת הַחֶסֶד. שְׂבָכָל מְקוֹם, שְׁנֵי לֹא נֵאמַר כּוּ כִּי טוֹב.

רַבִּי תַנְחוּם אָמַר, לְפִיכֵךְ יִצְחָק תִּתְקַן תְּפִלַּת הַמְּנַחָה, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד מִדַּת הַדִּין. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאֵן (ירמיה ו) אֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יָנַטוּ

צִלְיֵי עָרֶב. כִּי פָנָה הַיּוֹם - זֶה מִדַּת הַחֶסֶד. כִּי יִנְטוּ
צִלְיֵי עָרֶב - שְׂכָבָר גָּבַר מִדַּת הַדִּין. אֲבָרְהָם תִּלְקַן
תְּפִלַּת שִׁחְרִית כְּנֶגֶד מִדַּת הַחֶסֶד.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁעָלָה מִשָּׁה לְהַר
סִינִי, מָה הַטַּעַם הַתְּנַלְּהָ לוֹ בְּשִׁלְהֵבוֹת אֵשׁ
שֶׁהוּא דִין? אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, (בְּעִיז) כָּעֵת הַשָּׁעָה
הִיְתָה (הַשָּׁעָה) גּוֹרָמַת. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַכֹּל לְגֹזַע אֶחָד
מִשְׁתַּרְשֵׁ. כְּתוּב וַיָּבֵא אֶל הַר הָאֱלֹהִים תְּרַבָּה,
וְכָתוּב (דְּבָרִים ט) וּבְחֵרֶב הִקְצַפְתָּם אֶת ה'. וְכָתוּב
וַיֵּרָא מִלְּאֲפֵי ה' אֵלָיו בְּלִבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֶּנֶה. מִתּוֹךְ
שָׁהֶם עֲתִידִים לְהִיּוֹת כְּסֶנֶה, כְּמוֹ זֶה שְׂכָתוּב (ישעיה
לג) קוֹצִים כְּסוּחִים בְּאֵשׁ יֵצְאוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן לְמַדְנֵנו רַחֲמָנוּתוֹ שָׁל
מְקוֹם עַל הָרָשָׁעִים, שְׂכָתוּב וְהִנֵּה הַסֶּנֶה
בְּעַר בְּאֵשׁ - לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין בְּרָשָׁעִים. וְהַסֶּנֶה
אֵינְנו אֲכָל - [לַעֲשׂוֹת] אֵין בָּהֶם כְּלִיָּה. בְּעַר בְּאֵשׁ -
עַל כָּל פָּנִים, רָמַז לְאֵשׁ שָׁל גִּיהֵנָם. אֲכָל הַסֶּנֶה
אֵינְנו אֲכָל - לְהִיּוֹת בָּהֶם כְּלִיָּה.

דָּבָר אַחַר וַיֵּרָא מִלְאָךְ ה' אֵלָיו בְּלִבַּת אֵשׁ, מָה
 הַטַּעַם לְמַשָּׁה בְּלִבַּת אֵשׁ וְלִשְׂאֵר הַנְּבִיאִים
 לֹא? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין מַשָּׁה כְּשִׂאֵר הַנְּבִיאִים.
 שְׂשַׁנִּינוּ, מִי שֶׁקָּרַב לְאֵשׁ, בָּהּ נִשְׂרָף, וּמַשָּׁה קָרַב
 לְאֵשׁ וְלֹא נִשְׂרָף, שְׂכָתוֹב (שמות כ) וּמַשָּׁה נִנְשַׁשׁ אֶל
 הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים, וְכָתוֹב וַיֵּרָא מִלְאָךְ ה'
 אֵלָיו בְּלִבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסִּנֵּה.

רַבִּי אַבְיָא אָמַר, זֶה שָׁל מַשָּׁה, יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ
 בְּחֻכְמָה עֲלִיוֹנָה עַל מַה פְּתוֹב פִּי מִן הַמִּים
 מְשִׁיתָהוּ. מִי שֶׁנִּמְשַׁךְ מִן הַמִּים, [דַּיָּן עֲלִיּוֹן] לֹא פוֹחֵד
 מֵאֵשׁ. שְׂשַׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִמָּקוֹם שֶׁנִּגְזָר
 מַשָּׁה לֹא נִגְזָר אִישׁ אַחֵר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּעֶשֶׂר
 דְּרָגוֹת נִתְקַן, שְׂכָתוֹב (במדבר יב) בְּכֹל בֵּיתִי נִאֲמָן
 הוּא. וְלֹא נִאֲמָן בֵּיתִי. אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שָׁל הָאִישׁ
 שְׂאֵדוֹנוֹ מַעֲיֵד עֲלָיו כְּדֵי.

אָמַר רַב דִּימִי, וְהָרִי פְתוֹב (דברים לד) וְלֹא קָם נְבִיא
 עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמַשָּׁה. וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן
 לֵוִי, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאַמּוֹת הָעוֹלָם קָם,

ומיהו? בלעם. אמר לו, ודאי יפה אמרת. שתק.
בשפא רבי שמעון בן יוחאי, באו ושאלו לפניו
דבר זה.

פתח ואמר, אשכול של ופת, יתערב באפרסמון
טוב? חם ושלום! אלא ודאי כך הוא,
באמות העולם קם, ומיהו? בלעם. משה מעשיו
למעלה, ובלעם למטה. משה השתמש בכתר
המלך העליון שלמעלה, ובלעם השתמש בכתרים
תחתונים לא קדושים למטה. ובאותה צורה ממש
בתוב, (יהושע יג) ואת בלעם בן בעור הקום הרגו
בני ישראל בחרב. ואם עולה על דעתך יותר, לך
שאל את אתוננו. בא רבי יוסי ונשק ידיו. אמר,
חרי תחמדה (ה"ו) שבלבי יצא החוצה.

שכך משמע, שיש עליונים ותחתונים, ימין
ושמאל, רחמים ודין, ישראל ועובדי
כוכבים ומזלות. ישראל משתמשים בכתרים
עליונים קדושים - עובדי כוכבים ומזלות בכתרים
תחתונים לא קדושים. אלה של ימין, ואלה של

שָׁמַאל. וְעַל כָּל פָּנִים נִפְרָדִים נִבְיָאִים עֲלִיּוֹנִים
 מִנִּבְיָאִים תַּחְתּוֹנִים, נִבְיָאֵי קִדְשׁ מִנִּבְיָאִים שְׁלֵא
 מִקִּדְשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּמּוֹ שֶׁהָיָה ^(דף כב ע"א) מִשָּׁה נִבְדָּל
 מִכָּל הַנִּבְיָאִים בְּנִבּוּאָה קְדוּשָׁה עֲלִיּוֹנָה, כְּדִ
 הָיָה בַלְעָם נִבְדָּל מִשָּׂאֵר הַנִּבְיָאִים וּמִכְשָׁפִים
 בְּנִבּוּאָה לֹא קְדוּשָׁה לְמִטָּה. וְעַל כָּל פָּנִים מִשָּׁה
 הָיָה לְמַעְלָה, וּבַלְעָם לְמִטָּה, וְכַמָּה דְרָגוֹת וּדְרָגוֹת
 מִפְּרִידוֹת בִּינֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשָּׁה הָיָה
 מִתְרַהַר וְאוֹמֵר, שָׁמַא חַם וְשָׁלוֹם יִשְׂרָאֵל
 יִכְלוּ בְּעִבּוּדָה תִּקְשָׁה הַזֶּה, זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיֵּרָא
 בְּסִבְלוֹתָם, לְפִיכֹךְ - וַיֵּרָא מִלֵּאדָּה ה' אֵלָיו בְּלִבַּת
 אֵשׁ וְגו', וַיֵּרָא וְהִנֵּה חֲסָנָה בַּעַר פֶּאֶשׁ וְגו'. כְּלוּמַר,
 מִשְׁעַבְדִּים הֵם בְּעִבּוּדָה קִשָּׁה, אֲכַל וְחֲסָנָה אֵינְנוּ
 אֲכַל. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ כָּרוּף הוּא
 הַבְּדִילָם מִכָּל הָעַמִּים וְקָרָא לָהֶם בָּנִים, שְׁכַתוֹב
 (דברים י"ו) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם.

ספר הזוהר הקדוש חב"ל ישראל ב'ה' דינמי עם לשון הקודש – ממוקד מופסק ומחולק לקטעים מסודר על הפרשיות

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה

מִהַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

פְּרָשַׁת וַאֲרָא

תְּרַגּוּם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

**ספר זוהר השפּת – לְאַבוֹת וּפְנִים, זְמַנִּים עִם זְמַנִּים
עִם לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ – מְנוקָד מְפֹסֵף וּמְחַוֵּל לְקַטְעָנִים
מְסוּדָר עַל הַפְּתָשׁוֹת**

פְּרִשְׁת וַאֲרֵא

וַיִּדְבַר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' וַאֲרֵא
 אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי
 וְגו'. רַבִּי אֲבָא פְתַח, (ישעיה כו) בְּמַחֲוֹ בַּח' עֲדֵי עַד פִּי
 בְּיַהּ ה' צוּר עוֹלָמִים. בְּמַחֲוֹ בַּח' - כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
 צָרִיכִים לְהַתְחַזֵּק בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלַהֲיוֹת
 בְּמַחֲוֹנָם בּוּ.

אִם כֵּן, מַחֲוֹ עֲדֵי עַד? אֵלָּא בְּשִׁבִיל שְׂיִהְיֶה הַתְקַף
 שֶׁל הָאָדָם בְּמָקוֹם שֶׁהוּא קַיּוֹם וְקָשׁוּר שֶׁל
 הַכֹּל, וְנִקְרָא עַד, וַחֲרֵי פִרְשׁוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּבְּקָר
 יֹאכַל עַד. וְעַד, זֶה מָקוֹם שֶׁאֲחֻזוֹ לְכֹל הַצְּדָדִים,
 לְצַד זֶה וְלְצַד זֶה, לְהַתְקַיֵּם וְלִקְשֹׁר קָשֶׁר שֶׁלֹּא יִזְוֶוּ.

וְהַ"עַד" הַזֶּה תְּשׁוּקַת הַכֹּל בּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית
 מט) עַד תֵּאֲוֹת גְּבַעַת עוֹלָם. מִי יֵהם גְּבַעַת
 עוֹלָם? אֵלֶּה יֵהם שְׁתֵּי הָאֲמָחוֹת הַנִּקְבּוֹת, יוֹבֵל
 וְשִׁמְשָׁה, שֶׁנִּקְרָאוֹת גְּבַעַת עוֹלָם. עוֹלָם, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. [יוֹבֵל וְשִׁמְשָׁה,

כָּל אֶחָד מֵהֶם נִקְרָא עוֹלָם, וְהֵם נִקְרָאִים גְּבַעַת עוֹלָם].

וְתִשׁוּקְתֶם בְּעַד הַזֶּה, שֶׁהוּא קִיּוּם שֶׁל כָּל
הַצְּדָדִים. [מִהַ הַפְּעָם] תִּשׁוּקַת הַיּוֹבֵל אֶל
עַד, לְעֵטֶר אוֹתוֹ וּלְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו בְּרָכוֹת, וּלְהַרְיֵק
עָלָיו מִעֲיִנוֹת מְתוּקִים. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שִׁיר ג) צְאִינָה
וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֵטְרָה שֶׁעֲטָרָה לוֹ
אִמּוֹ. תִּשׁוּקַת הַשְּׂמֵטָה לְהַתְּכַרֵּךְ מִמֶּנּוּ וּלְהִיּוֹת
מְאִירָה מִמֶּנּוּ. וְדַאי שְׁעַד זֶה הוּא תַּאֲוַת נְבֻעַת
עוֹלָם.

מִשׁוּם כִּי, בְּטַחוּ בַּה' עַדִי עַד, שְׁחֵרִי מִשָּׁם
וּלְמַעַלָּה מְקוֹם טָמִיר [הוּא] וְנִנּוּז הוּא, שֶׁלֹּא
יְכוּל לְהַתְּדַבֵּק. מְקוֹם הוּא שְׂפָתוֹב יֵצְאוּ וְהַצְּטִירוּ
הָעוֹלָמוֹת, זֶהוּ שְׂפָתוֹב כִּי בִּיהַ ה' צוּר עוֹלָמִים.
וְהוּא מְקוֹם נְנוּז וְסָתוּם, וְעַל זֶה בְּטַחוּ בַּה' עַדִי עַד.
עַד כָּאֵן יֵשׁ רִשׁוֹת לְכָל אָדָם לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ, מִכָּאֵן
וְהִלָּאָה אֵין רִשׁוֹת לְאָדָם לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ, שְׁחֵרִי הוּא
נְנוּז מִתְּכַל, וּמִי הוּא יֵה? יְהוָה. שְׂמִשָּׁם הַצְּטִירוּ כָּל
הָעוֹלָמוֹת, וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד עַל אוֹתוֹ מְקוֹם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֶּתוּב מוֹכִיחַ עָלָיו, שְׁכַתוּב
 (דברים ה) כִּי שָׁאֵל נָא לְיָמִים רֵאשׁוּנִים וְגו'.
 עַד כָּאֵן יֵשׁ רְשׁוּת לְאָדָם לְהַסְתַּכֵּל, מִכָּאֵן
 וּלְהִלָּאָה אֵין מִי שְׁיִכּוֹל לְעַמֵּד עָלָיו.

דָּבָר אַחַר בְּטַחוּ בַּה' עֲדֵי עַד - כָּל יָמֵי
 הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּקַדוּשָׁ-

בְּרוּךְ-הוּא, [שָׁבַד אָמַר דָּוִד, (תהלים כה) אֶלְהִי בָּדַד בְּמַחְתֵּי אֵל
 אֲבוֹשָׁה אֵל וְעֲלָצוּ אֹיְבֵי לִי] וְכִי שָׁשָׂם בּוֹ בְּמַחְוֹנוֹ וְתִקְפוּ
 בְּרֵאשֵׁי, לֹא יְכוּלִים לְהִרְעֵ לוֹ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.
 [שָׁבַד אָמַר דָּוִד, (תהלים כה) אֶלְהִי בָּדַד בְּמַחְתֵּי אֵל אֲבוֹשָׁה אֵל וְעֲלָצוּ
 אֹיְבֵי לִי] שָׁכַל מִי שָׁשָׂם תִּקְפוֹ בַּשָּׂם הַקַּדוּשָׁ,
 מִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשֵׁמוֹ
 הַקַּדוּשָׁ. וְהוּוֹ שְׁכַתוּב כִּי בָּיָה ה' (דף כב ע"ב) צוֹר
 עוֹלָמִים, צִיר הָעוֹלָמִים. שְׁחֲרֵי בְּשֵׁתֵי אוֹתִיּוֹת
 נִבְרְאוּ הָעוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא.
 הָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא בְּדִין, וְעַל דִּין עוֹמֵד, וְהוּוֹ
 שְׁכַתוּב בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. מָה הַטַּעַם? כִּדֵּי

שִׁינְהֵנוּ בְּנֵי אָדָם בְּדִין, וְלֹא יֵצְאוּ מִתְּהַרְרֵךְ
הַחֻצָּה.

בֵּן רֵאָה, כְּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, גְּזֵרֵת
הַדִּין שְׁעוֹמֶדֶת עָלָיו. מַה כְּתוּב לְמַעַלָּה? (שְׁמוֹת
ה) וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי, בְּאֵלֶיךָ דָּלִית
נַו"ן יו"ד. רֵאָה תְּקַפּוּ שֶׁל מֹשֶׁה בְּרֵאשִׁית נְבוֹאָתוֹ,
לֹא נָחָה רוּחוֹ בַּמָּקוֹם הַזֶּה, אָמַר, אֲדֹנָי לָמָּה
הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה וְגו', וּמָאֵז בְּאֵתִי אֶל פְּרַעַה
לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הִרַע לְעַם הַזֶּה וְהֵצֵל לֹא הֵצֵלְתָּ אֶת
עַמְּךָ. מִי הוּא שְׂוֹאֵמֵר כֶּךָ? אֵלֶּיךָ מֹשֶׁה, שְׂוֹדֵעַ
שְׂוֹדֵנָה אַחֲרֵת עָלְיוֹנָה מְעַתְּדָת לוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּרֵאשִׁית שְׁנַתָּן לוֹ הַבַּיִת, צְנוּה
אוֹתָהּ כְּאִישׁ שְׂמַצְנוּה אֶת בֵּיתוֹ וְאוֹמֵר כָּל
מַה שְׂוֹדֵנָה לֹלֵא פְּחָד. אֵיךְ כֶּךָ מֹשֶׁה לְבֵיתוֹ אָמַר
וְלֹלֵא פְּחָד.

דָּבָר אַחֵר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים - גְּזֵרֵת הַדִּין. [מִשּׁוֹם כֶּךָ]
וַיֹּאמֶר אֲלֵיו אֲנִי ה' - דְּרָגָה אַחֲרֵת שֶׁל
רַחֲמִים. וְכֵאֵן נִקְשָׁר הַכֹּל בְּאַחַד, דִּין וְרַחֲמִים. וְהוּ

שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (רַבִּי יוֹסֵי), אִם כָּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֲנִי ה', הֵייתִי אוֹמֵר כֹּף. אֵלָּא לֹא כָתוּב, אֵלָּא וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה בַּהֲתַחֲלָה, וְאַחֲרַי כֹּף וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה', שְׁמַשְׁמַע דְּרַגְנָה אַחַר דְּרַגְנָה.

וַאֲמַר רַבִּי יוֹסֵי, מֹשֶׁה אֵלְמָלָא שְׁהִיָּה בַּעַל הַבַּיִת, אִישׁ הָאֱלֹהִים, הָיָה נַעֲנֵשׁ עַל מַה שְּׁאָמַר, אֲבָל מִשּׁוּם זֶה לֹא נַעֲנֵשׁ. לְאָדָם שֶׁנִּפְלָה לוֹ קַטְטָה בְּאַשְׁתּוֹ, וַאֲמַר לָהּ דְּבָרִים. הִיא הִתְחִילָה לְהִתְרַעֵם. כִּיּוֹן שֶׁהִתְחִילָה דְּבַר, הָיָה שָׁם הַמְּלָךְ, נִטַּל הַמְּלָךְ אֶת הַדְּבֹר, וְהִיא שְׁתַּקָּה וּפְסֻקָה לְדַבֵּר. אָמַר לוֹ הַמְּלָךְ: וְכִי לֹא יָדַעְתָּ שְׂאֵנִי הַמְּלָךְ וּלְפָנֶי דְּבִרְתָּ דְּבָרִים אֵלָיו? כְּבִיכּוֹל אַף כֹּף מֹשֶׁה, וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי לָמָּה תִרְעַתָּה וְגו'. מִיָּד - וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, הִתְחִיל לְהִתְרַעֵם. מִיָּד נִטַּל הַמְּלָךְ הַדְּבֹר וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה', וְלֹא יָדַעְתָּ שְׂאֵנִי הוּא הַמְּלָךְ וּלְפָנֶי דְּבִרְתָּ דְּבָרִים אֵלָּה?!

וַאֲרָא אֵל אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי.
 לָמָּה שׁוֹנֶה הַשֵּׁם כָּאֵן מֵאַלֶּה שְׁלִמְעֵלָה?
אַלְא, לְמַלְךְ שְׁהִיתָה לוֹ בַת שְׁלֵא נִשְׂאָה, וְהָיָה לוֹ
 אָהוּב. כְּשֶׁרָצָה הַמֶּלֶךְ לְדַבֵּר עִם אוֹתוֹ אָהוּב, שׁוֹלַח
 אֶת בִּתּוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ, וְהָיָה הַמֶּלֶךְ עַל יַד בִּתּוֹ מְדַבֵּר
 עִמּוֹ. כָּא זְמַן בִּתּוֹ לְהִנְשֵׂא. אוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּשְׂאָה אָמַר
 הַמֶּלֶךְ: קִרְאוּ אֶת הַבַּת מִלְכָּה גְּבִירָה. וְאָמַר לָהּ:
 עַד כָּאֵן דִּבַּרְתִּי עַל יַדְךָ עִם מִי שְׁדַבַּרְתִּי, מִכָּאֵן
 וְהִלָּא אֲנִי אוֹמֵר לְבַעֲלֶךָ, וְהוּא יֹאמֵר לְמִי שְׁצַרְיָךְ.
 לְיָמִים אָמַר לָהּ בַּעֲלָה דְבָרִים לְפָנַי הַמֶּלֶךְ, וְעַד
 שְׁהִיא הִתְחִילָה לְדַבֵּר, נָטַל הַמֶּלֶךְ אֶת הַדָּבָר וְאָמַר
 לוֹ: וְכִי אֵינִי הַמֶּלֶךְ?! שְׁעַד הַיּוֹם הַזֶּה לֹא דִבֵּר אִישׁ
 עִמִּי אֲלֵא עַל יְדֵי בִתִּי, [עַד שְׁלֵא נִשְׂאָה] וְאֵינִי נֹתֵתִי לָךְ
 אֶת בִּתִּי וְדַבַּרְתִּי עִמָּךְ בְּגִלּוּי מַח שְׁלֵא עָשִׂיתִי
 לְאַחַר.

כָּה, וַאֲרָא אֵל אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל
 שְׂדֵי, כְּשֶׁהִיא בְּבֵיתִי מִרְם שֶׁנִּשְׂאָה, וְלֹא דִבְרוּ
 עִמִּי פָּנִים בְּפָנִים כְּמוֹ שְׁעָשִׂיתִי לָךְ, וְאַתָּה בְּרֵאשִׁית
 דְּבָרְךָ דִּבַּרְתָּ לְבִתִּי לְפָנַי דְּבָרִים אֵלָיו? אֲלֵא מִשּׁוּם

כִּדְ וַאֲרֵא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל
 שְׁדֵי וְשָׂמִי ה' לֹא נִוְדַעְתִּי לָהֶם, לְדַבֵּר עִמָּם בְּדַרְגָּה
 זוֹ שְׁדַבַּרְתִּי בָּהּ עִמָּךְ.

רַבִּי יוֹסִי (רַבִּי יִיסָא) פָּתַח, (תהלים כד) לְדוֹד מְזֻמּוֹר לַה'
 הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבְל וַיֵּשְׁבִי בָּהּ. הָאָרֶץ - זוֹ
 הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא עֹמְדָת
 לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנּוּ וּלְהַתְּבַרֵּךְ מִמֶּנּוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר
 כִּדְ מִמֶּנּה נִשְׁקָה כָּל הָעוֹלָם. תִּבְל וַיֵּשְׁבִי בָּהּ - אֵלּוּ
 שְׂאֵר הָאָרְצוֹת שֶׁשׁוֹתוֹת מִמֶּנּה. מִנֵּיִן לָנוּ? שְׁכַתוֹב
 (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹט תִּבְל בְּצַדִּיק.

כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּהּ - אֵלּוּ (דף כג ע"א) שְׁבַעַה עֲמוּדִים
 שֶׁהָאָרֶץ נִסְמָכָת עֲלֵיהֶם, וְהֵם שְׁבַעַה יָמִים, וַיָּם
 בְּנֵרַת שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵל תֵּאמַר
 שֶׁשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, אֵלֶּא שְׁמַת־מִלֵּאת מֵהֶם. וְעַל
 נְהָרוֹת יְכוּנְנָה, מִי אֵלּוּ הַנְּהָרוֹת? אֵלֶּא כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צג) נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת
 דְּכֵיִם, אוֹתָם נְהָרוֹת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ד) וְנָהָר

יצא מערן להשקות את הגן, ומשום כך ועל
נהרות יבוננה.

בא ראה, ארץ זו נקראת ארץ ישראל. יעקב
שהוא ישראל למה לא שולט על זה כמו
משה, שהרי פתוב וארא אל אברהם אל יצחק
ואל יעקב באל שדי ולא יותר?

אלא יעקב, הרי בארנו, נטל הבית שלמטה,
ונעזב ממנו הבית שלמעלה, ועם הבית
שלמטה התקין את הבית שלמעלה בשנים עשר
שבתים ובשבעים ענפים, והרי הרשוק. משה נטל
את הבית שלמעלה, ועזב את הבית שלמטה, ולכן
פתוב בייעקב באל שדי. באל שדי דבר עם הקדוש
ברוך הוא ולא יותר. ושמי ה' לא נודעתי להם,
לדבר עם בדרנה זו שהיא עליזנה.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב. אמר רבי
חייא, בחיר האבות היה יעקב, שהוא
שלמות הכל. בכלם פתוב אל אברהם, אל יצחק,
ובו התוספה אות אחת, שפתוב ואל יעקב.

התוספה בו ו', להראות שהוא שלם יותר מכלם,
ועם כל זה לא זכה להשתמש בו כמשה.

וגם הקמתי את בריתי אתם לתת להם את ארץ
כנען, משום שנמולו. שכל מי שנמול, יורש
את הארץ, שהרי לא יורש ארץ אלא צדיק, וכל
מי שנמול נקרא צדיק, שכתוב (ישעיה ס) ועמד כלם
צדיקים לעולם יירשו ארץ. כל מי שנמול ושומר
אות הברית הזאת, נקרא צדיק. בא ראה מינסף,
שכל ימיו לא נקרא צדיק עד ששמר אותה ברית,
אות ברית הקדש. כיון ששמר אותו, נקרא צדיק,
יוסף הצדיק.

רבי שמעון היה יושב יום אחד, ורבי אלעזר בנו
[עמו], ורבי אבא עמו. אמר רבי אלעזר, פסוק
זה שכתוב וארא אל אנכרם אל יצחק ואל יעקב
וגו', מהו וארא? ואדבר היה צריך (לכתב)! אמר לו,
אלעזר בני, זהו סוד עליון.

בא ראה, יש גוונים שנראים ויש גוונים שלא
נראים. ואלו ואלו הם סוד עליון של

הַאֲמוּנָה, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים אוֹתוֹ וְלֹא
 מִסְתַּכְּלִים בוֹ. וְאֵלֶּה שְׁנֵרָאִים לֹא זָכָה בָּהֶם אָדָם,
 עַד שֶׁבָּאוּ הָאֲבוֹת וְעָמְדוּ עֲלֵיהֶם, וְעַל זֶה כָּתוּב
 וַיֵּרָא, שָׁרְאוּ אוֹתָם גְּזוּנִים שֶׁהִתְנַלּוּ.

וְמָה הַגְּזוּנִים שֶׁהִתְנַלּוּ? אוֹתָם שָׁל אֵל שְׂדֵי, שֶׁהֵם
 גְּזוּנִים שָׁל מְרָאָה עֲלִיּוֹן (מְרָאָה שָׁל גְּזוּנִים עֲלִיּוֹנִים),
 וְאֵלוּ נִרְאִים. וְהַגְּזוּנִים שֶׁלְמַעַלָּה נִסְתָּרִים שֶׁלֹּא
 נִרְאִים, לֹא עָמַד אִישׁ עֲלֵיהֶם פָּרַט לְמַשָּׁה. וְעַל זֶה
 כָּתוּב וַשְּׁמִי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, לֹא הִתְנַלֵּיתִי לָהֶם
 בְּגְזוּנִים עֲלִיּוֹנִים. וְאִם תֵּאמַר שֶׁהָאֲבוֹת לֹא הִפִּירוּ
 אוֹתָם - אֵלֶּה הֵם הִפִּירוּ אוֹתָם מִתּוֹךְ אֵלוּ
 שֶׁהִתְנַלּוּ.

כָּתוּב (דניאל יב) וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְחֲרוּ כִּזְחַר הַרְקִיעַ
 וּמַצְדִּיקֵי הַרְבִּים כִּכּוּכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד.
 וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְחֲרוּ, מִי הֵם הַמְשַׁכְּלִים? אֵלֶּה זֶהוּ
 אוֹתוֹ חָכָם שִׁסְתַּכַּל עַל דְּבָרִים מַעְצָמוֹ שֶׁלֹּא
 יְכוּלִים בְּנֵי אָדָם לְדַבֵּר בִּפְתָה, וְלֵאמֹר קוֹרְאִים
 מְשַׁכְּלִים. יִזְחֲרוּ כִּזְחַר הַרְקִיעַ. מִי [הַיָּהוּדִי] הוּא

הַרְקִיעַ? זֶהוּ הַרְקִיעַ שֶׁל מֹשֶׁה, שְׁעוֹמְדֵת בְּאֲמִצֵּעַ,
וְהַזֹּהַר שֶׁלוֹ הוּא נִסְתָּר וְלֹא הִתְנַלָּה מִהַגִּזּוֹן שֶׁלוֹ,
עוֹמֵד עַל אוֹתוֹ רְקִיעַ שְׁלֵא מֵאִיר שְׁנֵרָאִים בּוֹ
הַגִּזּוֹנִים, וְאוֹתָם גִּזּוֹנִים, אַף עַל פִּי שְׁנֵרָאִים בּוֹ, לֹא
זוֹתָרִים כְּמוֹ זֶהר, מִשּׁוֹם שְׁחָם גִּזּוֹנִים סְתוּמִים.

בֵּא רְאֵה, אֲרַבְּעָה אֹרוֹת הֵם, שְׁלֹשָׁה מֵהֶם
נִסְתָּרִים, וְאֶחָד שֶׁהִתְנַלָּה. אִיר שְׁמֵאִיר. אִיר
שְׁזוֹתָר. [וְהֵם] וְהוּא מֵאִיר כּוֹזֵר הַשָּׁמַיִם כְּטֹהַר. אִיר
שֶׁל אֲרַבְּעָה, שְׁנוּטֵל כָּל הָאֹרוֹת. אִיר שְׁלֵא מֵאִיר
מִסְתַּכֵּל לְאֵלָה וְנוּטֵל אוֹתָם, וְנֵרָאִים אוֹתָם
הַמֵּאֹרוֹת בּוֹ כְּעֲשָׂשִׁית נֶגֶד הַשָּׁמַיִשׁ.

וְאֵלָה הַשְּׁלֹשָׁה שְׁאֵמְרָנוּ נִסְתָּרִים וְעוֹמְדִים עַל זֶה
כְּעֵינִי יֵשׁ שְׁלֹשָׁה גִזּוֹנִים שֶׁהִתְנַלְּו רְשׁוּמִים בּוֹ, וְכֻלָּם
לֹא זוֹתָרִים, מִשּׁוֹם שְׁעוֹמְדִים בְּאִיר שְׁלֵא מֵאִיר.
וְאֵלָה הֵם כְּמוֹ שְׁאוֹתָם הַנִּסְתָּרִים שְׁעוֹמְדִים
עֲלֵיהֶם, וְאֵלָה הֵם שְׁנֵרָאוּ לְאִבוֹת לְדַעַת אוֹתָם
נִסְתָּרִים שְׁזוֹתָרִים מִתּוֹךְ אֵלָה שְׁלֵא זוֹתָרִים, וְאוֹתָם

שְׂזוּהָרִים וְהֵם סְתוּמִים, הִתְגַּלּוּ לְמֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ
שָׁלוֹ, וַיֵּאֱלֶה עוֹמְדִים עַל אוֹתָם גּוֹנִים שְׂנֵאֲרָאִים בּוֹ
בְּעֵינָיו.

וְסוּד זֶה סוֹתָם עֵינֵיהֶם וּמְסוּבָה גְּלִגְלָהּ, וַיִּתְגַּלּוּ
אוֹתָם גּוֹנִים שְׂמֵאֲרִירִים, שְׂזוּהָרִים, וְלֹא
נִתְּנָה רְשׁוּת לְרֵאוֹת אֵלָּא בְּעֵינַיִם סְתוּמוֹת, מִשּׁוּם
שְׂאוֹתָם נִסְתָּרִים עֲלִיוְנִים עוֹמְדִים עַל אוֹתָם גּוֹנִים
שְׂנֵאֲרָאִים, שָׁלֹא זוּהָרִים.

וְעַל זֶה קָרָאנוּ, מֹשֶׁה זָכָה בְּאִסְפְּקֵלְרֵיהָ תְּמֵאֲרָה
שְׂעוֹמְדֵת עַל אוֹתָהּ שָׁלֹא מֵאֲרָה. שְׂאָר בְּנֵי
הָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ אִסְפְּקֵלְרֵיהָ שָׁלֹא מֵאֲרָה. הָאֲבוֹת
הָיוּ רוֹאִים מִתּוֹךְ הַגּוֹנִים הַלְלוּ שְׂהִתְגַּלּוּ, אוֹתָם
סְתוּמִים, שְׂעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם שָׁלֹא מֵאֲרִירִים, וְלִכֵּן
בְּתוֹב וַיֵּאֲרֶא אֵל אֲבִרְהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל
שְׂדֵי, בְּאוֹתָם גּוֹנִים שְׂנֵאֲרָאִים.

וְשָׂמִי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם - אֵלּוּ גּוֹנִים עֲלִיוְנִים
נִסְתָּרִים שְׂזוּהָרִים שְׂזוּכָה בָּהֶם מֹשֶׁה
לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם. וְסוּד זֶה, שְׂהֵעִין סְתוּם וְגִלּוּי. סְתוּם

- רואה אספקלריה המאירה. נגלה - רואה
 אספקלריה שלא מאירה. ועל זה וארא,
 באספקלריה שלא מאירה, שהיא בהתגלות, בה
 פתוב ראיה. ואולם באספקלריה שמאירה שהיא
 בפסתר, פתוב בה ידיעה, שפתוב לא נודעתי. באו
 רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידיו. בכה רבי אבא
 ואמר, אוי בשתם תלק מן העולם וישאר העולם
 יתום ממך, מי יכול להאיר דברי תורה?

פתח רבי אבא ואמר, (שמואל א ב) ואמרתם בה
 לחי ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר
 לך שלום. ואמרתם בה לחי, וכי דוד לא היה יודע
 בו בנבל שהוא אומר בשבילו ואמרתם בה לחי?
 אלא אותו יום, יום טוב של ראש השנה היה,
 והקדוש ברוך הוא יושב בדין על העולם, ובשביל
 הקדוש ברוך הוא הוא אמר ואמרתם בה לחי,
 לקשר בה לחי, שכל החיים תלויים בו. ואתה
 שלום, מה זה ואתה? אתה היה צריך (לכתוב)! אלא
 ואתה, הכל לקדוש-ברוך-הוא אמר, כדי לקשר
 קשר האמונה וכראוי.

מכאן למדנו שאסור להקדים שלום לאדם רשע,
 ואם צריף, יקדים לו כמו דוד שפרך את
 הקדוש ברוך הוא, ונראה שאמר בגללו. ואם
 תאמר שזו רמאות - לא, שהרי כל מה שמעלה
 לקדוש-ברוך-הוא ונראה שבשבילו אמר - אינו
 רמאות. ומי שמקדים שלום לצדיק כאלו הקדים
 לקדוש-ברוך-הוא, כל שכן מר, שהוא שלום
 למעלה ולמטה.

וארא אל אנבהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי
 ושמי ה' לא נודעת לי להם. רבי חזקיה
 פתח, (תהלים לב) אשרי אדם לא יחשב ה' לו עון וגו'.
 כמה אטומים הם בני אדם שלא יודעים ולא
 מסתכלים על מה עומדים בעולם, שהרי בשפרא
 הקדוש ברוך הוא את העולם, עשה את האדם
 בדיוקן שלו והתקינו בתקוניו, בדי שישתדל
 בתורה וילך בדרךיו.

שהרי בשנברא אדם, מעפר המקדש שלמטה
 נתקן, וארבעה צדי העולם התתפרו

בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא בֵּית הַמְּקוֹדֵשׁ. וְאוֹתָם אֲרַבְּעָה
צַדִּי הָעוֹלָם הִתְחַבְּרוּ בְּאֲרַבְּעָה צַדִּים, שְׁהֵם
יְסוּדוֹת הָעוֹלָם אִ"ש רו"ח וּמִי"ם וְעַפ"ר, וְהִתְחַבְּרוּ
אֲרַבְּעָה צַדִּים אֵלּוּ בְּאֲרַבְּעָה צַדִּי (יְסוּדוֹת) הָעוֹלָם,
וְהִתְקִין מֵהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹף אֶחָד בְּתַקּוּן
עֲלִיּוֹן, וְגוֹף זֶה הִתְחַבֵּר מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, מִהָעוֹלָם
הַתְּתוּן הַזֶּה וּמִהָעוֹלָם שְׁלֹמֶעֱלָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה, אֲרַבְּעָה רֵאשׁוּנִים הֵם
סוּד הָאֵמוּנָה, וְהֵם אֲבוֹת שֶׁל כָּל עוֹלָמוֹת,
וְסוּד הַמְּרַבְּכָה הָעֲלִיּוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאוֹתָם אֲרַבְּעָה
יְסוּדוֹת, אִ"ש רו"ח וּמִי"ם וְעַפ"ר, אֵלֶּה הֵם סוּד
עֲלִיּוֹן. [וְאֵלּוּ הֵם הָאֲבוֹת, שְׁכָל הָעוֹלָמוֹת אֲבוֹת שֶׁל הַכָּל] וּמֵהֶם
יוֹצֵאִים זֶה"ב וְכֶסֶם"ף וְנִחְשֵׁ"ת וּבְרִי"ל, וְתַתַּת (דף כד ע"א)
אֵלּוּ מִתְּכוֹת אַחֲרוֹת שְׁדוּמִים לָהֶם [כְּמוֹ שְׁאֵלּוּ].

בֵּא רְאֵה, אִ"ש רו"ח וּמִי"ם וְעַפ"ר אֵלֶּה הֵם
הָרֵאשׁוּנִים וְהַשְּׂרָשִׁים שְׁלֹמֶעֱלָה וְשְׁלֹמֶטָה,
וְתַתְּתוּנִים וְעֲלִיּוֹנִים עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם. וְאֵלֶּה הֵם
אֲרַבְּעָה, לְאֲרַבְּעָה צַדִּי הָעוֹלָם, וְעוֹמְדִים בְּאֲרַבְּעָה

אלו: צפון ודרום ומזרח ומערב. אלו הם
 ארבעה צדדים של העולם, ועומדים בארבעה
 אלו. איש לצד צפון, רוח לצד מזרח. מי"ם
 לצד דרום. משום שהדרום הוא חם ויבש. מי"ם
 קרים ולחים. עפר לצד מערב. וארבעה אלו
 קשורים בארבעה אלו, וכלם אחד, ואלה עושים
 ארבע מתכות, שהם זהב וכסף ונחש"ת וברז"ל.
 הרי הם שנים עשר, וכלם אחד.

בא ראה, האש היא בשמאל, לצד צפון, שהרי
 האש בו תקף החמימות, והיבש שלו חזק.
 וצפון ההפך שלו, ונמוגים אחד באחד והוא אחד.
 מי"ם לימין, והוא לצד דרום, והקדוש ברוך הוא
 לחברם [להסידם] באחד, עושה מו"ג זה כמו"ג זה.

הצפון הוא קר ולח, האש חם ויבש. החליפם
 לצד דרום. דרום הוא חם ויבש. המים
 קרים ולחים. והקדוש ברוך הוא מו"ג אותם
 באחד, שיוצאים מי"ם מדרום ונכנסים לצפון,
 ומצפון שופעים מי"ם. יוצא אש מצפון, ונכנס

בְּתִקְוֵה הַדְּרוֹם, וּמְדָרוֹם יוֹצֵא תִקְוֵה הַחֲמִימוֹת
 לְעוֹלָם, מִשּׁוֹם שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹוֹה זֶה מְוֵה,
 וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִלְּוֵה לְחִבְרוֹ מִשְׁלֹו בְּרֵאוֹי לוֹ. כְּמוֹ
 זֶה רוּחַ וּמְזֵרֵת, בְּדֵי שִׁילּוֹה כָּל אֶחָד לְחִבְרוֹ,
 וּנְכַלְלִים זֶה בְּזֶה לְהַתְחַבֵּר בְּאֶחָד.

בֵּא רֵאָה, אֵשׁ מִצַּד זֶה, מִיָּם מִצַּד זֶה, וְהֵם
 מִחֲלֻקֵּת. נְכַנְסֵת רוּחַ בִּינֵיהֶם וְאוֹחֲזֵת אֶת
 שְׁנֵי הַצְּדָדִים. זֶהוּ שֶׁפֶתוֹב (כְּרֵאשִׁית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים
 מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, שֶׁחֲרֵי אֵשׁ עוֹמְדֵת לְמַעְלָה
 בְּצַד זֶה, וּמִיָּם עוֹמְדִים עַל פְּנֵי הָאָרֶץ. רוּחַ נְכַנְסֵת
 בִּינֵיהֶם וְאוֹחֲזֵת אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים וּמְפָרֶדֶה
 מִחֲלֻקֵּת. הָעֶפֶר, הַמַּיִם עוֹמְדִים עָלָיו, וְרוּחַ וְאֵשׁ,
 וּמְקַבְּלֵת מִכָּלם בְּכַח שָׁל שְׁלֶשֶׁת אֱלֹה שְׁעוֹמְדִים
 עָלָיו.

בֵּא רֵאָה. רוּחַ וּמְזֵרֵת. מְזֵרֵת חֵם וְלַח, רוּחַ [כִּד וְיִבְשׁ.
 חֵם וְלַח הֵיא, וְלִכֵּן אוֹחֲזוֹ אֶת שְׁנֵי
 הַצְּדָדִים, שֶׁחֲרֵי אֵשׁ חֵם וְיִבְשׁ, וּמִיָּם קָרִים וְלַחִים.
 רוּחַ הוּא חֵם וְלַח. חֵצֵד שֶׁהוּא חֵם אֶחָזוּ בְּאֵשׁ. חֵצֵד

שְׁהוּא לַח אָחוּז בְּמִים. וְעַל זֶה יֵשׁ הַסְּכָמָה בִּינֵיהֶם,
וּמִפְּרִיד מַחְלָקַת שֶׁל אִישׁ וּמִים.

עֶפְרָה הוּא קָר וַיִּבֶשׁ, וְלָכֵן מְקַבֵּל עָלָיו אֶת כָּל־ם,
וּכְלָם עוֹשִׂים בּוֹ מַעֲשֵׂיהֶם, וּמְקַבֵּל מִכָּל־ם
לְהוֹצִיא בְּכַחֵם מְזוּז לְעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁבַמְעַרְב נֶאֱחָז
הָעֶפְרָה שְׁהוּא קָר וַיִּבֶשׁ, וְצַד שְׁהוּא קָר אָחוּז בְּצַפּוֹן
שְׁהוּא קָר וְלַח, שְׁהָרִי קָר נֶאֱחָז בְּקָר. מִשּׁוּם כִּד
צַפּוֹן נֶאֱחָז בַּמְעַרְב בְּצַד זֶה. דְּרוֹם שְׁהוּא חָם וַיִּבֶשׁ,
בְּאוֹתוֹ הַיִּבֶשׁ שְׁלוֹ אוֹחוֹ אֶת הַיִּבֶשׁ שֶׁל הַמְעַרְב
בְּצַד אַחֵר, וְנֶאֱחָז מְעַרְב בְּשְׁנֵי צַדִּים.

וְכֵן נֶאֱחָז דְּרוֹם בַּמְזֻרְחָה, שְׁהָרִי חֲמִימוֹת הַדְּרוֹם
נֶאֱחָזוֹת בַּחֲמִימוֹת הַמְזֻרְחָה. וּמְזֻרְחָה נֶאֱחָז
בְּצַפּוֹן, שְׁהָרִי לַחוֹתוֹ נֶאֱחָזוֹת בְּלַחוֹת הַצַּפּוֹן. עֲבָשׁוּ
נִמְצָא דְרוֹמִי"ת מְזֻרְחִי"ת. מְזֻרְחִי"ת צַפּוֹנִי"ת.
צַפּוֹנִי"ת מְעַרְבִי"ת. מְעַרְבִי"ת דְּרוֹמִי"ת. וּכְלָם
כָּלוּלִים זֶה בְּזֶה לְהַשְׁתַּלְשֵׁל אֶחָד בְּאַחֵר.

כִּמוֹ כֵּן צַפּוֹן עוֹשֶׂה זָהָב, שֶׁמִּצַּד תִּקְוָה הָאִשׁ נַעֲשֶׂה
זָהָב, וְהִנּוּ שְׁכַתוֹב (אִיּוֹב לו') מִצַּפּוֹן זָהָב יֵאָתֶה.

וְשֵׁשׁ אַחֲזוּ בְּעֶפֶר וְנִעְשָׂה זֶהָב, וְהִינּוּ שְׂפָתוֹב (שם
 כח) וְעֶפְרוֹת זֶהָב לוֹ. וְסוּד זֶה שְׁנַיִם פְּרוּבִים זֶהָב.
 מִיָּם נֶאֱחָזִים בְּעֶפֶר, וְקָרִירוֹת פְּלָחוֹת עוֹשֶׂה כֶּסֶף,
 כְּעַת הָרִי עֶפֶר נֶאֱחָזוּ בְּשֵׁנֵי צְדָדִים, בְּזֶהָב
 וּבְכֶסֶף, וְנִתְּן בֵּינֵיהֶם. רוּחַ אוֹחֲזוֹת אֶת הַמַּיִם,
 וְאוֹחֲזוֹת [תְּמִיחָה, בְּמַח שֶׁאֵמַר רוּחַ קָר וְנִבְשׁ, שֶׁאִם בֶּן, רוּחַ וְעֶפֶר שְׁוִים בְּמַכְעָם,
 אֲבָל יֵשׁ אוֹמְרִים כִּי רוּחַ חַם וְלַח, וְאִם בֶּן נוֹכַח לֹאמַר שֶׁאוֹחֲזוּ הַרוּחַ לְשֵׁנֵי צְדָדִים -
 אֵשׁ חַם וְנִבְשׁ, וְרוּחַ חַם וְלַח. תֵּצֵד שֶׁהוּא חַם אוֹחֲזוּ בְּאֵשׁ, וְתֵצֵד שֶׁהוּא לַח אוֹחֲזוּ
 בְּמַיִם, וּמִפְרִיד מִחֻלְקֵת שֶׁל אֵשׁ וּמַיִם. עֶפֶר הוּא קָר וְנִבְשׁ, וּמַיִם קָרִים וְלַחִים, וְתֵצֵד
 תִּקַּר אוֹחֲזוּ בְּעֶפֶר בְּצֵד תִּקַּר. נִמְצָא שֶׁעֶפֶר מְקַבֵּל עָלָיו כֶּלֶם, מִשּׁוּם כִּדּוֹ אֲחֲזוּ לְשֵׁנֵי
 הַצְּדָדִים, שֶׁהָרִי אֵשׁ חַם וְנִבְשׁ, מִיָּם קָר וְלַח. ע"כ] (דף כד ע"ב) אֶת הָאֵשׁ,
 וּמוֹצִיָּאָה שְׁנַיִם בְּאַחֶר, שֶׁהוּא עֵינן נְחֹשֶׁת קָלָל.
 וְעֶפֶר שֶׁאֵמַרְנוּ, כְּשֶׁהוּא לְבָדוֹ בִּיבֵשׁ וְתִקַּר שָׁלוֹ,
 יוֹצֵא בְרוֹזָל, וְסִימְנָד - (קהלת י) אִם קִחָה תִּפְרֹזֵל וְגו'.
 וְעֶפֶר זֶה נֶאֱחָזוּ בְּכֶלֶם, וְכֶלֶם עוֹשִׂים כּוֹ כְּצוּרָה
 שְׁלֵהֶם. בֹּא רֵאָה, כִּלְאֵ עֶפֶר אֵינן זֶהָב וְכֶסֶף
 וְנְחֹשֶׁת, שֶׁהָרִי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִלֹּה לְחֶבְרוֹ מִשְׁלוֹ
 לְהִתְקַשֵּׁר זֶה בְּזֶה. וְהָעֶפֶר נֶאֱחָזוּ בְּכֶלֶם, מִשּׁוּם

שְׁשָׁנֵי צְדָדִים אֲחֻזִים אֹתוֹ, אֵשׁ וּמַיִם. וְרוּחַ
נִקְרָאת לֹוּ בְשָׁבִיל שְׁנֵי אֵלֶּה וְעוֹשֶׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה.

נִמְצָא שְׁכַשְׁמַת־חֵבֶר עֶפְרַיִם עִמָּם, עוֹשֶׂה וּמוֹלִיד
עֶפְרַת אֲחֵרִים כְּמוֹ שְׁלָהֶם, כְּמוֹ שְׁוֹהֵב
מוֹלִיד עֶפְרַיִם פְּסֻלַת יִרְקָה, שְׁהִיא כְּמוֹ זֶהָב מִמַּשׁ.
כְּמוֹ שְׁכֶסֶף שְׁמוֹלִיד עֶפְרַת, וְכְמוֹ שְׁנַחֲשֶׁת הָעֲלִיזָה
מוֹלִידָה בְּדִיל שְׁהִיא נַחֲשֶׁת קִטְנָה. כְּמוֹ שְׁבִרְזֵל
מוֹלִיד בְּרְזֵל, וְסִימְנָהּ - (מְשָׁלִי כו) בְּרְזֵל בְּבִרְזֵל יָחַד.

בֵּא רְאֵה, אֵשׁ רוּחַ מַיִם וְעֶפְרַיִם, כֻּלָּם אֲחֻזִים זֶה
בְּזֶה וְקִשּׁוּרִים זֶה בְּזֶה, וְאִין בָּהֶם פִּירוּד.
וְהָעֶפְרַיִם הַזֶּה, כְּשֶׁהִיא מוֹלִיד אַחֵר כֶּהָ, לֹא
מִתְקַשְּׁרִים זֶה בְּזֶה כְּאוֹתָם עֲלִיזָנִים, כְּמוֹ שְׁנִיאָמֵר
(כְּרֵאשִׁית ב) וּמַשֶּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבַּעַת רְאשִׁים, בְּאֵלֶּה
הָיָה פִירוּד.

מִשּׁוֹם שְׁתֵּרֵי הָעֶפְרַיִם, כְּשֶׁהִיא מוֹלִיד בְּכַח שְׁלֵ
שְׁלֵשֶׁת הָעֲלִיזָנִים, מוֹצִיא אֲרַבְּעָה נְהָרוֹת
שְׁשֵׁם נִמְצָאוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת, וְהֵם בְּמִקּוֹם אֶחָד,
שְׁכַתוֹב שֵׁם הַבְּרִלָּח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם. וְאוֹתָן אֲבָנִים

יְקָרוֹת הֵן שְׁתֵּים עָשָׂרָה, וְהֵן לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם
 בְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר שְׂבָטִים, שְׂכָתוֹב (שמות כח) וְהָאֲבָנִים
 הַתְּהִיִּין עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂרָה עַל
 שְׁמוֹתָם. וְשְׁנַיִם עָשָׂר הַבְּקָר הֵלְלוּ אֲשֶׁם תַּחַת הַיָּם.

בֵּא רֵאָה, כָּל אַרְבַּעַת הַצַּדִּים הָעֲלִיּוֹנִים שְׂאֵמְרָנוּ,
 אֵף עַל גַּב שְׂנֵקְשָׁרִים זֶה בְּזֶה, וְהֵם הַקִּיּוֹם
 שְׁלִמְעֵלָה וּמַטָּה, קִיּוֹם שֶׁל הָעוֹלָם יוֹתֵר הוּא הַרוּחַ,
 מִשׁוּם שֶׁהַכֹּל עוֹמֵד בְּגִלְלוֹ, וְנִפְשׁ לֹא עוֹמֶדֶת אֵלָּא
 בְּרוּחַ, שְׂאֵם בְּגִרְעַת הַרוּחַ אֶפְלוּ רַנַּע אֶחָד, אִין
 הַנִּפְשׁ יְכוּלָה לְהַתְקַיֵּם, וְסוּד זֶה כְּתוּב (משלי יט) גַּם
 כִּלְאֵי דַעַת נִפְשׁ לֹא טוֹב. נִפְשׁ כְּלֵי רוּחַ אִינְהָ טוֹב,
 וְלֹא יְכוּלָה לְהַתְקַיֵּם.

וּבֵא רֵאָה, אֲוֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר שְׂאֵמְרָנוּ, שְׂהֵם
 שְׁתֵּים עָשָׂרָה אֲבָנִים, הֵם שְׁנַיִם עָשָׂר בְּקָר
 שְׂתַחַת הַיָּם. מִשׁוּם כִּף נָטְלוּ אֲוֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר
 נְשִׂאִים (במדבר ז) כָּל הַבְּקָר לָעֵלָה שְׁנַיִם עָשָׂר פָּרִים
 וְגו'. וְהַכֹּל הוּא סוּד עֲלִיּוֹן, וּמִי שִׁישְׁנִיחַ בְּדַבְרֵים

הָלָלוּ, יִשְׁנִיחַ בְּסוּד הַחֲכָמָה הָעֲלִיזָה, שְׁהַעֲקָר שָׁל
הַכֹּל בָּהּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה שָּׁאָמַר רַבִּי חֻזְקִיָּה,
שְׁכַשְׁכְּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם,
מֵעַפְר הַמְּקַדָּשׁ שְׁלִמְטָה נִבְרָא, וּמֵעַפְר הַמְּקַדָּשׁ
שְׁלִמְעָלָה נִתְּנָה בּוֹ נְשָׁמָה, וּכְמוֹ שְׁכַשְׁכְּרָא
מִהַעֲפָר שְׁלִמְטָה הִתְחַבְּרוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה צְדָדִים
יְסוּדוֹת הָעוֹלָם, כֶּךָ גַּם כַּשְׁנִבְרָא מִן הָעַפְר
שְׁלִמְעָלָה הִתְחַבְּרוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה יְסוּדוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
וְהַשְׁתַּלֵּם הָאָדָם, וְהֵינּוּ שְׁכַתוֹב (תהלים לב) אֲשֶׁרִי אָדָם
לֹא יִחְשַׁב ה' לוֹ עוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רַמְיָה. אֵימָתִי לֹא
יִחְשַׁב ה' לוֹ עוֹן? בְּזִמְנֵי שְׁאֵין בְּרוּחוֹ רַמְיָה.

בֵּיא רֵאָה, מִשָּׁה נִתְקַן יוֹתֵר מִהָאֲבוֹת, מִשּׁוֹם שְׁדַבֵּר
עִמּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִדְּרָגָה יוֹתֵר עֲלִיזָה
מִכָּלָם, וּמִשָּׁה מִפְּנִים בֵּית הַמִּלְךְ הָעֲלִיזוֹן הָיָה, וְעַל
זֶה כָּתוּב וְאָרָא אֵל אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב
וְגו', וְהָרִי בְּאֵרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

לְכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם.
 רַבִּי יְחֻדָּה אָמַר, פָּסוּק זֶה הוּא הַפּוּדָה,
 שְׁפָתוֹב וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבֹלֹת מִצְרַיִם
 בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדוֹתֵיכֶם,
 וְאַחַר כֵּן וְנִצַּלְתִּי אֶתְכֶם. הֵיךְ לוֹ לֹאמַר מִתַּחֲלָה
 וְנִצַּלְתִּי אֶתְכֶם, וְאַחַר כֵּן וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם! אֵלֶּה
 עֵקֶר שֶׁל הַכֹּל בְּרֵאשׁוֹנָה שְׁרָצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְבִישׁוֹר לָהֶם בְּמִבְחָר שֶׁל הַכֹּל בְּרֵאשׁוֹנָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְהָרִי הַמִּבְחָר שֶׁכָּל וְלִקְחֵתִי
 אֶתְכֶם לִי לְעַם וְהֵייתִי ^(דף כה ע"א) לָכֶם לְאֱלֹהִים,
 וְאָמַר אוֹתוֹ לְבַסּוּף? אָמַר לוֹ, בְּאוֹתוֹ זְמַן אֵינִי
 הַמִּבְחָר אֵלֶּה הִצִּיאָהּ, שְׁחָשְׁבוּ שֶׁלֹּא יֵצְאוּ
 מֵעַבְדוֹתֵיכֶם לְעוֹלָמִים, מִשּׁוֹם שֶׁהָיוּ רוֹאִים שֶׁשֶׁכֶל
 הָאֱסִירִים שֶׁהָיוּ בִּינֵיהֶם, קוֹשְׁרִים אוֹתָם בְּקִשְׁרֵי
 בְּשׂוּף, וְלֹא יְכוּלִים לְצֵאת מִבִּינֵיהֶם לְעוֹלָמִים. וְלְכֵן
 הִתְבַּשְּׂרוּ בְּמָה שֶׁחֲבִיב עֲלֵיהֶם מְכֹל.

וְאֵם תֵּאמַר, אַף עַל נֵב שֶׁיֵּצְאוּ, הָרִי אוֹלֵי יִלְכוּ
 [חִילוֹתָם] אַחֲרֵיהֶם לְחֻזֵק לָהֶם - כְּתוּב וְהִצַּלְתִּי

אתכם מעבודתם. ואם תאמר, הרי יצאו וינצלו
ולא תהיה להם גאלה - תלמוד לומר ונאלתי
אתכם בזרוע גבויה. ואם תאמר לא יקבלם - הרי
פתוב ולקחתי. ואם תאמר, פשיקבלם לא יביאם
לארץ - הרי פתוב והבאתי אתכם וגו'.

רעיא מהימנא

ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים
וידעתם כי אני ה' אלהיכם וגו'. מצוה
זו ראשונה של כל המצוות. ראשית ראשונה לכל
המצוות - לדעת את הקדוש ברוך הוא בכלל. מה
זה בכלל? לדעת שיש שליט עליון שהוא רבון
העולם, וברא אל כל העולמות, שמים וארץ וכל
חילותיהם. וזהו בכלל. וסוף הכל בפרט, לדעת
אותו בפרט.

ובכלל ופרט הוא ראש וסוף, סוד של זכר ונקבה
באחד, ונמצא אדם בעולם הזה שמתעסק
בכלל ופרט, אדם בעולם הזה הוא בכלל ופרט.
תקון של העולם הזה הוא בכלל ופרט. משום כן,

ראשית הכל - שיש לדעת שיש שליט ודין על
העולם, והוא רבון כל העולמים, וברא את האדם
מן העפר, ונפח באפיו נשמת חיים, וזהו בדרך
כלל.

בשיעורו ישראל במצרים לא היו מכירים את
הקדוש ברוך הוא. כיון שבא משה
אליהם, למד אותם מצוה ראשונה זו, שכתוב
וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם וגו'.
ואלמלא מצוה זו, לא היו ישראל מאמינים בכל
אותם נסים ונבורות שעשה להם במצרים. כיון
שידעו מצוה זו בדרך כלל, נעשו להם נסים
ונבורות.

ולסוף ארבעים שנה, שבשהשתדלו בכל אותן
מצוות של התורה שלמד אותם משה,
בין אותן שנוהגות בארץ ובין אותן שנוהגות
בחוץ לארץ, אז למד אותם בדרך פרט. וזהו
שכתוב (דברים ה) וידעת היום והשבות אל לבבך.
היום וזקא, מה שלא היה רשות מקדם לבן. כי

ה' הוא האלהים - זה בדרך פרט. בדבר זה כמה סודות וסתרים יש בו, וזה ואותו שפחתהלה הכל דבר אחד, זה בכלל וזה בפרט.

ואם תאמר, הרי פתוב (משלי א) יראת ה' ראשית דעת - התרוץ, זה בדרך פרט לדעת מי היא יראת ה'. ואף על גב שיש לאדם לירא ממנו עד שלא ידע, אבל פאן פתוב ראשית דעת, לדעת אותו שחרי הוא ראשית, לדעת אותו בדרך פרט.

לכן מצוה ראשונה להכיר את הקדוש ברוך הוא בכלל ופרט, פחתהלה ובסוף, וסוד זה - (ישעיה מד) אני ראשון ואני אחרון. אני ראשון בכלל, ואני אחרון בפרט. והכל בכלל אחד וסוד אחד. כיון שיידע את זה בכלל, ישלים את כל איבריו, ומי הם? מאתים ארבעים ושמונה מצוות, שהם מאתים ארבעים ושמונה איברי האדם. כיון שהשתלים בהם על זה בכלל, אז ידע בדרך פרט, שזה הוא רפואה לכלם, וידע את כל ימות השנה שמתחברים ליתת רפואה לכל האיברים.

וְאִם תֹּאמַר, כָּל יְמֹת הַשָּׁנָה אֵיךְ נֹתְנִים רְפוּאָה
 לְכָל הָאֵיבָרִים? וְדַאי כֹּךְ הוּא לְמַעַלָּה
 וּלְמַטָּה. הַשָּׁנָה וְהַיָּמִים שָׁלָה נֹתְנִים רְפוּאָה לְכָל
 הָאֵיבָרִים, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, [בְּזִמְנָן] שְׁהָאֵיבָרִים
 מְרִיקִים בְּרָכוֹת לְיְמֹת הַשָּׁנָה, וְאִזּוּ רְפוּאָה וְחַיִּים
 תְּלוּיִים עָלֵינוּ מְלֻמְעָלָה וּמְתַמְלָאִים מִחַכְלָל. מִי גֵרָם
 לָהֶם? יְמֹת הַשָּׁנָה.

אִתָּה כֹּךְ גַּם לְמַטָּה, כְּשֶׁאַתָּם יִשְׁלִים אֶת גּוּפּוֹ בְּאוֹתָן
 מְצוּוֹת הַתּוֹרָה, אֵינן לָךְ כָּל יוֹם שְׁלֵלָה בְּאֵי
 לְהַתְּבַרְךְ מִמֶּנּוּ, וּכְשֶׁהֵם מֵתְבַרְכִּים מִמֶּנּוּ, אִזּוּ חַיִּים
 וְרְפוּאָה תְּלוּיִים עָלָיו מְלֻמְעָלָה. מִי גֵרָם לוֹ? אֹתָם
 יְמֹת הַשָּׁנָה. יְמֹת הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שְׁמֵתְבַרְכִּים
 מְלֻמְעָלָה מִסּוּד ^(דף כה ע"ב) שֶׁל אָדָם, כֹּךְ גַּם מֵתְבַרְכִּים
 לְמַטָּה מִסּוּד שֶׁל אָדָם.

אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּאוֹתָם מְצוּוֹת
 הַתּוֹרָה, שֶׁנִּקְרְאִים אָדָם, שְׁכַתּוּב (יחזקאל
 לד) אָדָם אֲתָם. אֲתָם קְרוּיִים אָדָם, וְאֲמוֹת הָעוֹלָם
 לֹא קְרוּיִים אָדָם. וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ אָדָם, יִשְׁ

לָהֶם לְהַשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתָן מִצְוֹת הַתּוֹרָה לְהִיּוֹת הַכֹּל
אֶחָד בְּסוּד שֶׁל אָדָם.

בְּשִׁנְתָן תִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל הַר
סִינַי, דְּבַר רֵאשׁוֹן הוּא אֲנֹכִי. אֲנֹכִי עוֹלָה
לְסוּדוֹת [עוֹלָמוֹת] רַבִּים, וְכֵאן הוּא סוּד שֶׁל מִצְוָה
רֵאשׁוֹנָה לְהַכִּיר אוֹתוֹ בְּכֻלּוֹ. מִשׁוּם שְׂכָתוֹב אֲנֹכִי,
הֲרִי רוּמֹו שֵׁישׁ אֱלֹהֵי שְׁלִיט עֲלִיּוֹן [שְׁהוּא] עַל הָעוֹלָם,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכֵלָה הוּא, מִצְוָה
רֵאשׁוֹנָה בְּכֻלּוֹ. בְּפָרָט, מִשׁוּם שְׂכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית כ"א) ה'
אֱלֹהֶיךָ. זֶה פָרָט, וְזֶה כֻּלּוֹ וּפְרָט, מִצְוָה רֵאשׁוֹנָה,
שְׂעָרֶיךָ לְדַעַת פְּרֵאשׁ וּבְסוּף כְּפִי שְׂפָאֲרָנוּ. (ע"ב רע"א

מִהִימְנָא).

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בֵּן אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֵל
מֹשֶׁה מִקְצֵר רוּחַ. מַה זֶה מִקְצֵר רוּחַ?
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁלֹא הָיוּ נְחִים וְלֹא הָיוּ אוֹסְפִים
לְתוֹכָם רוּחַ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִקְצֵר רוּחַ - שְׂעָדִין
לֹא יֵצֵא יוֹבֵל לְתֵת לָהֶם מְנוּחָה. וְרוּחַ אַחֲרוֹנָה
עָדִין לֹא שְׁלֵטָה לַעֲשׂוֹת מְנַהֲגָם, וְאִזּוּ הָיוּ בְּצָרוֹת

שָׁל רוּחַ, מוֹעֵקָה שָׁל רוּחַ. מִיְהוּ? רוּחַ אַחֲרוֹנָה,
 כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ. (שְׁעַד שְׁלֵא נָתַן חַיִּיבֵל בְּרַכָּה עַל הָרוּחַ הַזֶּה לְהַתְקַנֵּם הַנֶּפֶשׁ
 הַתְּחִיבֵנָה, וְלֹא שׁוֹלְמֵת הָרוּחַ הַזֶּה עַל הַנֶּפֶשׁ אֱלֵא כַּאֲשֶׁר מִתְבָּרְכַת מִחַיִּיבֵל, אִי
 תְּהִיָּה רוּחַ. וְכִי הִיא הָרוּחַ הַזֶּה? וְעַקֵּב, שְׂפָתוֹב וְתַחֲי רוּחַ וְעַקֵּב וְגו').

בֹּא רֵאָה, כְּתוּב הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי
 וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי פִרְעָה וְאֲנִי עָרַל שְׂפָתַיִם. מַה
 זֶה וְאֲנִי עָרַל שְׂפָתַיִם, וְהִרִי בַתְּחִלָּה כְּתוּב לֹא אִישׁ
 דְּבָרִים אֲנֹכִי וְגו' כִּי כְּבֹד פָּה וְכְבֹד לְשׁוֹן אֲנֹכִי,
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה מַשְׁיב לוֹ, מִי שָׁם פָּה
 לְאָדָם וְכו', וְהוּא אָמַר וְאֲנֹכִי אֶתְּיָה עִם פִּיךָ,
 הַתְּעַלָּה עַל דַּעְתְּךָ שְׁלֵא תִּיָּה כְּךָ? וְעַתָּה אֹמֵר וְאֲנִי
 עָרַל שְׂפָתַיִם, אִם כֵּן, אֵיפֹה תִּדְבָר שְׂחַבְמִית לוֹ
 תְּקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה?

אֱלֵא סוּד הוּא. מַשָּׂה הוּא קוּל, וְתִדְבּוֹר שֶׁהוּא
 תִּדְבּוֹר שְׁלוֹ הָיָה בְּנִלּוֹת, וְהוּא הָיָה אֲטוּם
 מִלְּפִרְשׁ דְּבָרִים, וּמַשׁוּם כֵּן אָמַר וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי
 פִּרְעָה, בְּעוֹד שְׂחַדְבָר שְׁלִי הִיא בְּנִלּוֹת שְׁלוֹ, שְׂחַרִי

אין לי דבר. תריני קול דבר גרוע, שהיא בגלות, ולכן שתף הקדוש ברופ הוא עמו את אהרן.

בא ראה, כל זמן שתדבור הנה בגלות, הקול הסתלק ממנו, ותדבור הנה אטום בלי קול. כשכא משה בא הקול, ומשה הנה קול בלי דבור, משום שהיה בגלות, וכל זמן שתדבור הנה בגלות, משה הלך בקול בלי דבור, וכך הלך עד שקרבו להר סיני ונתנה תורה, וכאז הוא זמן התחבר קול בדבור, ואז הדבר דבר, והו שכתוב וידבר אלהים את כל הדברים האלה. ואז משה נמצא שלם בדבר פראוי, קול ודבור אחד בשלמות.

ועל כך משה התרעם, שתדבור נגרע ממנו, פרט לאותו זמן שדברה לרגו עליו, בזמן שכתוב ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמה, מיד - וידבר אלהים אל משה. בא ראה שכה הוא, שהתחיל דבר לדבר ומפסיק אותו, משום שעדיין לא הגיע זמן שכתוב וידבר אלהים וגו'. ופסק והשלים

הַקּוֹל. וְהוּא שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'. מִשּׁוּם
 שֶׁהַדְּבַר הָיָה בְּגִלּוֹת וְלֹא הִגִּיעַ זְמַן לְדַבֵּר. [וְכֵן רָאִהוּ]
 מִשּׁוּם כִּי מִשָּׁה לֹא הָיָה שְׁלֵם בְּדַבָּר בַּתְּחִלָּה, [שֶׁכֵּן]
 [נִרְאָה] שֶׁהוּא קוֹל, וְכֵן בְּשִׁבְלֵי דְבַר לְהוֹצִיא
 אוֹתָהּ מִן הַגְּלוּת. כִּינּוּן שֶׁיֵּצֵא מִן הַגְּלוּת וְהַתְּחִבֵּר
 קוֹל וְדְבַר כְּאַחַד בְּהַר סִינַי, הַשְּׁתֵּלֵם מִשָּׁה וְנִרְפָּא,
 וְנִמְצָא אִזּוֹ קוֹל וְדְבַר כְּאַחַד בְּשִׁלְמוֹת.

כֵּן רָאִהוּ, כֹּל הַיָּמִים שֶׁהָיָה מִשָּׁה בְּמַצְרַיִם שֶׁרָצָה
 לְהוֹצִיא הַדְּבַר מִן הַגְּלוּת, לֹא דָבַר דְּבַר
 שֶׁהוּא דְבַר. כִּינּוּן שֶׁיֵּצֵא מִן הַגְּלוּת וְהַתְּחִבֵּר קוֹל
 בְּדְבַר, אוֹתוֹ דְּבַר שֶׁהוּא דְבַר הִנְהִיג וְהוֹלִיךְ אֶת
 יִשְׂרָאֵל, אֲבָל לֹא דָבַר, עַד שֶׁקָּרְבוּ לְהַר סִינַי וּפְתַח
 בַּתּוֹרָה, שֶׁכֵּן רָאִינוּ. וְאִם תֹּאמַר, כִּי אָמַר אֱלֹהִים
 מִן יְנַחֵם הָעַם, לֹא כָתוּב כִּי דָבַר, אֲלֵא כִּי אָמַר,
 שֶׁהוּא רְצוֹן הַלֵּב בְּחִשָּׁאֵי, וְחָרִי בְּאֲרָנוּ. (דף כו ע"א)

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'. רַבִּי
 יְהוּדָה פָּתַח, קִמְתִּי אֲנִי לְפַתַח לְדוּדֵי וְדוּדֵי
 חֲמֵק עֶבֶר וְגו'. קִמְתִּי אֲנִי לְפַתַח לְדוּדֵי - זֶה קוֹל.

בא ראה, כנסת ישראל, כשהיא בגלות, קול
 מסתלק ממנה, והדבור נשתתק ממנה, כמו
 שנאמר נאלמתי דומיה. ואם מתעורר דבר, מה
 כתוב? ורודי חמק עבר, שחרי קול הסתלק ממנה
 ונפסק הדבור, ועל זה וידבר אלהים אל משה.
 התחילה לדבר, והפסיקה ושתקה. אחר כך
 השלים הקול ואמר ויאמר אליו אני ה'.

וארא אל אנבהם אל יצחק ואל יעקב. ביצקב
 תוספת וא"ו, שהוא בחיר האבות, כמו
 שנאמר אלהי אנבהם אלהי יצחק ואלהי יעקב.
 ביצקב תוספת וא"ו. אמר רבי יוסי, אם כך, הרי
 כתוב אני ה' אלהי אנבהם אביך ואלהי יצחק.
 הרי ביצחק תוספת וא"ו?

אמר לו, יפה היה, משום שיעקב היה קים,
 והכליל את יעקב ביצחק, [שתייה מת] שחשכו
 עיניו והיה כמת, שחרי בעוד האדם קים בעולם
 הנה, לא נזכר עליו השם הקדוש, ועל כן הכליל
 אותו ביצחק. עכשו שמת יעקב, בא הדבר

לְמַקְוָמוֹ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק
וְאֶל יַעֲקֹב, בְּתוֹסֶפֶת ו'.

בְּאֵל שְׂדֵי - נִרְאִיתִי לָהֶם מִתּוֹךְ אֲסִפְקָלְרִיָּה שְׁלֵא
מְאִירָה, וְלֵא נִרְאִיתִי מִתּוֹךְ אֲסִפְקָלְרִיָּה
הַמְאִירָה. וְאִם תֵּאמַר שְׁחֵרֵי הַשְׁתַּמְשׁוֹ בְּנִקְבָּה לְבַד
וְלֵא יוֹתֵר - בֵּא רְאִיָּה שְׁאִינָם נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. זֶהוּ
שְׂפָתוֹב וְגַם הִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם, שְׁחֵרֵי
הַבְּרִית הַתְּחִבְרָה עִמָּה.

מִתְקַדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא יֵשׁ לְאָדָם לְלִמְדָה, שְׁחֵרֵי
הוּא אָמַר שְׁלֵא נוֹדַע
לָהֶם, שְׂפָתוֹב בְּאֵל שְׂדֵי, וְכֵתוֹב וְגַם הִקְמַתִי אֶת
בְּרִיתִי אִתְּכֶם, כִּדְרֵי לְקַיֵּם הַבְּרִית בְּיַחְדוֹד אַחַד, וְגַם
הִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְגו'. הֵרִי נֶאמַר, מִי שְׁזוֹכָה
לְבְרִית יוֹרֵשׁ אֶת הָאָרֶץ.

רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ מְצוּיִים יוֹם אֶחָד לְפָנַי
רַבִּי שְׁמַעוֹן. פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, גּוֹרוּ
לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חִמָּה עוֹנֹת חֶרֶב לְמַעַן תִּדְעוּן
שְׂדוּן. שְׂדוּן כְּתוֹב. גּוֹרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, אִיזוּ

חָרַב? זוּ (ויקרא כו) חָרַב נִקְמַת נָקָם בְּרִית, שְׁחַרְי חָרַב
 זוּ עוֹמְדַת לְהַסְתַּכֵּל עַל מִי שְׁמַשְׁקֵר בְּבְרִית. שְׁכַל
 מִי שְׁמַשְׁקֵר בְּבְרִית, הַנִּקְמָה שְׁנוֹקְמִים מִמֶּנּוּ זוּ
 הַחָרַב הַזֶּה.

וְהוּ שְׁכַתוּב כִּי חָמָה עֲוֹנוֹת חָרַב. מָה הַטַּעַם?
 מִשּׁוּם שְׁמִי שְׁמַשְׁקֵר בְּבְרִית, מִפְּרִיד אֶת
 הַתְּשׁוּקָה, וְלֹא נוֹטֵל מִי שְׁנוֹטֵל, וְלֹא נוֹתֵן לְמִקְוֹמוֹ,
 שְׁחַרְי לֹא הַתְּעוֹרֵר אֶל מִקְוֹמוֹ. וְכֹל מִי שֶׁשׁוֹמֵר אֶת
 הַבְּרִית הַזֶּה, הוּא גוֹרֵם לְהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל בְּרִית זוּ
 לְמִקְוָמָה, וּמִתְּבַרְכִים עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

מִי מְעוֹרֵר בְּרִית זוּ לְמִקְוָמָה? כִּשְׁנִמְצָאִים צַדִּיקִים
 בְּעוֹלָם. מִנֵּיִן לָנוּ? מִכָּאן, שְׁכַתוּב וְגַם הַקְּמַתִּי
 אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם לְתֵת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֶת
 אֶרֶץ מִגְרִיהֶם. מַה זֶה מִגְרִיהֶם? כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גּוֹרוֹ
 לָכֶם מִפְּנֵי חָרַב, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִקּוֹם שְׁמַטִּיל מִגּוֹר
 בְּעוֹלָם, וְעַל זֶה גּוֹרוֹ לָכֶם מִפְּנֵי חָרַב.

אֲשֶׁר גָּרוּ בָּהּ, מִיּוֹם שֶׁהִתְקַרְבוּ לְקְרוֹשׁ-פְּרוֹד-הוּא
 פְּחָדוֹ בָּהּ פְּחָד, וּפְחָד (וּפְחָדוֹ פְּחָד) עֲלִיוֹן בָּהּ

לְשֹׁמֵר מִצְוֹתָיו. שְׂאֵם בָּזָה לֹא יִטִּיל פֶּתַח (שְׁחָרֵי אֵם
 לֹא יִטִּיל) עַל רֹאשׁ הָאָדָם, לֹא יִפְתַּח מִתְּקֹדֶשׁ פְּרוּךְ
 הוּא לְעוֹלָמִים בְּשָׂאֵר מִצְוֹתָיו.

בֵּל רְאֵה, בְּהִתְעוֹרְרוֹת שְׁלִמְטָה, בְּשִׁמְתֵּעוֹרְרִים
 יִשְׂרָאֵל אֵל תְּקֹדֶשׁ פְּרוּךְ הוּא וְצוּחִים
 בְּנִגְדוֹ, מַה כָּתוּב? וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי, שְׁחָרֵי בְּבְרִית
 יֵשׁ זְכוּר, וְאִזּוּ מִתְּעוֹרְרֵת תְּשׁוּקָה לְקֹשֶׁר הַכֹּל בְּקֹשֶׁר
 אֶחָד. בִּיּוֹן שְׁבְרִית זֶה מִתְּעוֹרְרֵת, תְּרִי תְּקֹשֶׁר שְׁל
 הַכֹּל מִתְּעוֹרֵר. וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי, לְזוּגוֹ בְּמִקוּמוֹ.
 וְעַל כֵּן, לָכֵן אָמַר לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה'.

וַיִּדְבֹּר ה' אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהֱרֹן וַיִּצְוֶם אֵל בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְאֵל פְּרַעְיָה מֶלֶךְ מִצְרָיִם. רַבִּי יוֹסִי
 אָמַר, אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - לְהִנְהִיגֵם בְּנִחַת פְּרָאִוִי. ^{(דף}
 וְאֵל פְּרַעְיָה - לְנִהַג בּוֹ כְּבוֹד, וּפְרָשׁוּת. ^{כו ע"ב)}

אָמַר רַבִּי יִיסָא, לָמָּה סִמְךָ פֶּאֶן אֵלָה רָאשֵׁי בֵּית
 אֲבֹתָם? אֵלָא, אָמַר לוֹ תְּקֹדֶשׁ פְּרוּךְ הוּא,
 הִנְהִיגוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנִחַת. שְׂאֵף עַל גַּב שְׂחָם
 יוֹשְׁבֵים בְּעִבּוּדָה קֹשָׁת, הֵם מְלָכִים בְּנֵי מְלָכִים,

וּמַשׁוּם כִּדְּ פְתוּב אֱלֹה רְאִישֵׁי בַיִת אֲבוֹתָם. אֱלֹה
שֶׁאַתָּה רוֹאֶה, הֵם רְאִישֵׁי בַיִת אֲבוֹת.

אָמַר רַבִּי תִּיבָא, שְׁכָלָם לֹא שִׁקְרוּ בְּמִנְהַגֵיהֶם, וְלֹא
הִתְעַרְבוּ בְּעַם אֲחֵר, אֱלֹה הֵם שֶׁעָמְדוּ
בְּמִקוּמָם הַקָּדוֹשׁ וְלֹא שִׁקְרוּ לְהִתְעַרֵב בַּמַּצְרִיִּים.
אָמַר רַבִּי אֲחָא, בְּשָׁבִיל לְהַבִּיא אֶת מֹשֶׁה וְאֶת
אֶהְרֹן, שֶׁהֵם רְאוּיִים לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְדַבֵּר
לְפָרְעָה וְלְרֹדֹת אוֹתָם בְּמִקְל, מַשׁוּם שְׁכָל רְאִישֵׁי
יִשְׂרָאֵל לֹא נִמְצְאוּ כְּמוֹתָם.

בַּא רְאִיה, וְאַלְעָזָר בֶּן אֶהְרֹן לָקַח לוֹ מִפְּנוֹת
פּוּטִיאל לוֹ לְאִשָּׁה וַיִּתְּלַד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֱלֹה
רְאִישֵׁי אֲבוֹת הַלְוִיִּם. וְכִי אֱלֹה רְאִישֵׁי, וַתְּרִי הוּא
לְבַדוֹ הָיָה? אֵלֶּא מַשׁוּם שֶׁפִּנְחָס קָיָם כְּפֹה אֲלֻפִּים
וּרְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְהוּא קָיָם אֶת רְאִישֵׁי הָאֲבוֹת,
(לְוִיִּם) פְּתוּב בּוֹ אֱלֹה.

עוֹד, וַיִּתְּלַד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֱלֹה רְאִישֵׁי. אֲבִדַת
רְאִישֵׁי הַלְוִיִּים נִמְצְאָה בּוֹ. וְיֵמָה שֶׁהֵם נִגְרָעוּ
וְנִשְׁרָפוּ - הוּא הַשְּׁלִים, וְהַרְוִיחַ אֶת הַכְּהֻנָּה שְׁלָחָם,

וְשָׂרְתָהּ בּוֹ הַצּוֹרֵחַ שֶׁל שְׁנֵיהֶם. אֲבֵרַת רְאֵשֵׁי הַלְוִיִּם
 נִמְצְאוּ בּוֹ. וּמִי הֵם? נָדָב וַאֲבִיהוּא, שֶׁהִפְרִידוּ אֹתָם
 הַבְּרִית מִמְּקוֹמוֹ, וְהוּא כָּא וְחִבֵּר אֹתָם, לְכֵן נִתְּנָה
 לוֹ הַיְרֵשָׁה וְהָרוּחַ שֶׁל שְׁנֵיהֶם, וְנִזְכָּר כָּאן עַל מֵה
 שִׁיחִיהָ אַחֵר כְּפִי.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה נִזְכָּר כָּאן פְּנִיחָם? אֵלֶּיךָ רָאִה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֶהֱרֹן בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר
 וַאֲזַכֵּר אֶת בְּרִיתִי, שֶׁעֲתִידִים שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן לִפְנֵים
 אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, וְעָבְדוּ שָׁהוּא שׁוֹלַח אֹתוֹ
 לְמִצְרַיִם, רָצָה לְהַעֲבִיר אֶת אֶהֱרֹן שָׁלֵל לְלֶכֶת
 בְּשָׁלִיחוּת זוֹ. כִּיּוֹן שֶׁרָאִה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁעָמַד
 פְּנִיחָם וְקָיָם אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת בְּמִקְוָמָה וְתִקַּן אֶת
 הָעֲקָמִימוֹת שֶׁלָּהֶם, מִיָּד - הוּא אֶהֱרֹן וּמִשָּׁה. אָמַר
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עָבְדוּ הוּא אֶהֱרֹן, הוּא אֶהֱרֹן
 שֶׁל תִּתְּחַלֵּה.

הוּא אֶהֱרֹן וּמִשָּׁה אֲשֶׁר אָמַר ה' לָהֶם הוֹצִיאוּ אֶת
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'. הוּא אֶהֱרֹן
 וּמִשָּׁה, הֵם אֶהֱרֹן וּמִשָּׁה הָיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב)! אֵלֶּיךָ

לְהַכְלִיל זֶה בְּזוֹת, רוּחַ בְּמִים. הוּא מִשָּׁה וְאַתְרֵן -
 לְהַכְלִיל מִים בְּרוּחַ, וְעַל זֶה פְּתוּב הוּא וְלֹא הֵם.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבְנָא הָיוּ מְצוּיִים לִילָה אַחַד
 בְּבֵית מְלוֹנָם בְּלוּד. קָמוּ לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.
 פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, וַיִּדְעֶתָ הַיּוֹם וַהֲשַׁבְתָּ אֶת
 לְבָבְךָ בִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. פְּסוּק זֶה כֶּךָ צָרִיךְ
 (לְכַתֵּב): וַיִּדְעֶתָ הַיּוֹם בִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וַהֲשַׁבְתָּ אֶל
 לְבָבְךָ. [אַלֵּא אֲשֶׁרִיו מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה]. עוֹד, [בֹּא רֵאת] וַהֲשַׁבְתָּ
 אֶל לְבָבְךָ תִּיחַ צָרִיךְ (לְכַתֵּב)!

אַלֵּא, אָמַר מִשָּׁה, אִם אַתָּה רוֹצֵה לַעֲמֹד עַל זֶה
 וְלִדְעֵת בִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים - וַהֲשַׁבְתָּ אֶל
 לְבָבְךָ, וְאִז תִּדַע אֹתוֹ. לְבָבְךָ זֶה יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר
 רָע, שֶׁנִּכְלָל זֶה בְּזוֹת, וְהוּא אַחַד. אִז תִּמְצֵא בִּי ה'
 הוּא הָאֱלֹהִים, שֶׁתִּרִי נִכְלָל זֶה בְּזוֹת וְהוּא אַחַד, וְעַל
 זֶה וַהֲשַׁבְתָּ אֶל לְבָבְךָ לִדְעֵת הַדָּבָר.

עוֹד, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, רִשְׁעִים עוֹשִׂים פְּנָם
 לְמַעַלְתָּ. מַהוּ הַפְּנָם? שֶׁהַשְּׂמֵאל לֹא נִכְלָל
 בְּיָמִין, שֶׁיֵּצֵר הָרָע לֹא נִכְלָל בְּיֵצֵר טוֹב מִשּׁוּם

חטאי בני האדם, ופנם לא עושים אלא להם
 ממש, זהו שכתוב שחת לו לא פניו מומם.
 כפיכול עושים ולא עושים. עושים - כדי שלא
 ימשכו עליהם ברכות שלמעלה, כמו שנאמר
 ועצר את השמים ולא יהיה מטר, ולא עושים -
 שחרי השמים נוטלים אותם לעצמם ברכות מה
 שצדיקים, ולא נוטלים להמשיך למטה, ודאי שזהו
 מומם של אותם רשעים.

עוד, לו פו', שלא נכלל ימין בשמאל, בשביל
 שלא יתמשכו הברכות למטה. לא באל"ף,
 שחרי לא נוטלים להמשיך לתחתונים. מי גרם את
 זה? משום שרשעים מפרידים יצר רע מיצר טוב,
 ונדבקים ביצר רע.

בא ראה, יהודה בא ^(דף כו ע"א) מצד השמאל ונדבק
 בימין כדי לנצח עמים ולשבר חילם. שאם
 לא נדבק בימין, לא ישבר את חילם. ואם תאמר
 למה בימין, וחרי שמאל מעורר דינים בעולם?

אֵלֶּא סוּד זֶה, בְּשַׁעַת שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דָּן אֶת
 יִשְׂרָאֵל, אֵינּוּ דָּן אוֹתָם אֵלֶּא מִצַּד הַשְּׂמֵאל,
 כִּי שִׁיְהִיָּה דוּחָה אוֹתָם בַּשְּׂמֵאל וּמִקְרַב בְּיָמִין.
 אֲבָל לְשָׂאָר הָעַמִּים דוּחָה אוֹתָם בְּיָמִין וּמִקְרַב
 אוֹתָם בַּשְּׂמֵאל, וְסִימְנָךְ גַּר צַדִּיק, דוּחָה אוֹתָם
 בְּיָמִין, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (שמות טו) יְמִינְךָ ה' נִגְדְרִי בַּפֶּחַ
 יְמִינְךָ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב. מִקְרַב אוֹתָם בַּשְּׂמֵאל, כְּמוֹ
 שְׂאֵמְרֵנוּ.

מִשׁוּם כֵּן, יְהוּדָה שְׁהוּא מִצַּד שְׂמֵאל, נִדְבֵּק
 בְּיָמִין, וּמִסְעוֹתָיו לְיָמִין, וְאוֹתָם שְׁעֵמוֹ
 הַתְּחִבְרוּ כֻלָּם לְיָמִין. יִשְׁשָׁכָר שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שְׁהוּא
 יָמִין, שְׂכֵתוֹב מִיָּמִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. זְבוּלוֹן שְׁהוּא
 תּוֹמֵךְ הַתּוֹרָה יָמִין, כִּנְיָאֵמַר שׁוֹק תִּיָּמִין. וְלִכֵּן
 יְהוּדָה נִקְשָׁר מִצַּד זֶה וְזֶה. צַפּוֹן בְּמִים, שְׂמֵאל
 בְּיָמִין.

רְאוּבֵן שְׁחָטָא לְאֶבְיוֹ שָׂרָה בְּיָמִין, וְהַתְּקַשָּׁר
 בַּשְּׂמֵאל, וְנִדְבֵּק בּוֹ. וְלִכֵּן אוֹתָם שְׁנִמְצְאוּ
 עִמּוֹ הֵם שְׂמֵאל. שְׁמֵעוֹן שְׁהוּא שְׂמֵאל מִצַּד שֵׁל

שׁוֹר, שְׁפָתוֹב וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְׂמַאל. גָּד שׁוֹק שְׂמַאל,
 פְּתוֹב (בראשית מט) גָּד גָּרוֹד יְגוֹדְנוּ וְהוּא יְגַד עֲקֵב. כָּאֵן
 גְּדַבֵּק דָּרוֹם בְּאֵשׁ, יָמִין בְּשְׂמַאל.

וְעַל זֶה זֶה שְׂאֵמְרָנוּ וְהַשְׁבֵּת אֶל לְבַבְךָ, לְהַכְלִילֵם
 בְּאַחַד, שְׂמַאל בְּיָמִין. אִז תִּדַע (דברים ד) כִּי ה'
 הוּא הָאֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי אַבְא, וְהֵאֵי כֶּךָ הוּא,
 וְעַכְשָׁו יְדוּעַ, הוּא אַחֲרָן וּמִשָּׁה, הוּא מִשָּׁה וְאַחֲרָן,
 רוּחַ כְּמִים, וּמִים כְּרוּחַ, לְהִיזֵת אַחַד, וְעַל זֶה פְּתוֹב
 הוּא.

רַבִּי אַבְא פָּתַח וְאָמַר, (שם ו) וְאַחֲבָת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ
 בְּכָל לְבַבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ. כִּמּוֹ זֶה
 כָּאֵן גְּרָמִז תִּיחֹד הַקְּדוּשׁ, וְאַזְהָרָה הוּא לְאָדָם לִיחֹד
 אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ כְּרֵאוּי בְּאַחֲבָה עֲלִיזוּנָה. בְּכָל
 לְבַבְךָ - זֶה יָמִין וּשְׂמַאל (קדוש) שְׁנֵקְרָאִים יִצַר טוֹב
 וְיִצַר רָע. וּבְכָל נַפְשֶׁךָ - זֶה נַפֶּשׁ דְּדוֹד שְׁנֵתְנָה
 בִּינֵיהֶם. וּבְכָל מְאֹדְךָ - לְהַכְלִילֵם לְמַעְלָה בְּמָקוֹם
 שְׂאִיִן בּוֹ שְׁעוֹר. כָּאֵן הוּא יחוד שְׁלָם לְאַהֲבָת אֶת
 הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא כְּרֵאוּי.

עוֹד, וּבְכָל מְאֹדָּךְ - זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא אָחוֹז לְכָל
הַצְּדָדִים, וְהַכֹּל הוּא יְחִוּד שְׁלָם פְּרָאוֹי,
מִשּׁוֹם כִּי הוּא אֲחֵרֵן וּמִשָּׁה, הוּא מִשָּׁה וְאֲחֵרֵן,
הַכֹּל הוּא אֶחָד בְּלִי פְרוּד.

כִּי יִדְבַר אֵלֵכֶם פְּרַעְיָה לֵאמֹר. רַבִּי יְהוֹדָה פִּתְחָה
וְאָמַר, (תהלים קיט) מָה אֶהְבֵּתִי תוֹרַתְךָ כָּל הַיּוֹם
הִיא שִׁיחֵתִי. וְכֵתוּב חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ
עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָה. בֹּא רֵאֵה, דָּוִד הוּא מְלֶךְ
יִשְׂרָאֵל, וְהַצְטַרְךָ לְדוֹן אֶת הָעָם, לְהַנְהִיג אֶת
יִשְׂרָאֵל בְּרוּעָה הַמְנַהִיג צֵאנֹו שְׁלֵא יִסְטוּ מִדְרָךְ
הָאֵמֶת. הִרִי בַלַּיְלָה כְּתוּב חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם
לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָה, וְהוּא מִתְעַסֵּק
בַּתּוֹרָה וּבַתְּשׁוּבוֹת שֶׁל הַקְדוּשׁ פְּרוּד הוּא עַד
שְׁמֹנֵיעַ הַבֶּקֶר.

וְהוּא מְעוֹרֵר אֶת הַבֶּקֶר, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שם נז) עוֹרָה
כְּבוֹדִי עוֹרָה הַנֶּבֶל וְכִנּוֹר אֶעֱיָרָה שָׁחַר.
כְּשֶׁבֵא הַיּוֹם, אָמַר פְּסוּק זֶה, מָה אֶהְבֵּתִי תוֹרַתְךָ
כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחֵתִי. מָה זֶה כָּל הַיּוֹם הִיא

שיחתי? אלא מכאן למדנו, שכל מי שמשתדל
בתורה להשלים הדין על בריו, כאלו קיים את
התורה בלה. משום כך כל היום היא שיחתי.

בא ראה, ביום התעסק בתורה להשלים הדינים,
ובלילה התעסק בשירות ותשבחות עד שפא
היום. מה הטעם? כל היום התעסק להשלים
הדינים כדי להכליל שמאל בימין, בלילה, כדי
להכליל ימין הלילה ביום.

ובא ראה, בימי דוד המלך היה מקריב כל אותם
חיתו שדי אל הים. ביון שפא שלמה, יצא
הים והתמלא והשקה אותם. איזה מהם נשקם
בראשונה? הרי פרשוה, אלו התנינים הגדולים
העליונים, שכתוב בהם (בראשית א) ומלאו את המים
בימים.

אמר רבי ^(דף כז ע"ב) אלעזר, בצד ימין העליון יוצאים
שלשה עשר מעינות עליונים נהרות
עמקים. אלה עולים ואלה יורדים. כל אחד נכנס
בחברו. אחד מוציא ראשו ומכניס אותו בשני

גופים, גוף אחד המאיר נוטל מימין למעלה,
מפריד למטה אלף יאורים שיוצאים לארבעה
צדדים.

מאותם נהרות ומעינות שלשה עשר, נפרדים
שלשה עשר יאורים. נכנסים ונוטלים
מים ארבע מאות ותשעים ותשעה יאורים וחצי
מצד זה, וארבע מאות ותשעים ותשעה יאורים
מצד זה בשמאל. נשאר חצי מכאן וחצי מכאן,
ונעשה אחד. זה נכנס בין היאורים ונעשה נחש.
ראשו אדם פשוטנה. קשקשיו קשים כברזל.
כנפיו כנפים שטים ונפרדים לכל אותם
יאורים. פשעולה ונבו (אליו), מכה ובוטאת את שאר
הדגים. אין מי שיקום לפניו.

פיו לוחט אש. פשנוסע בכל אותם יאורים
מודעזעים שאר התנינים, ובורחים ונכנסים
ליים. אחת לשבעים שנה רובץ לצד זה, ואחת
לשבעים שנה רובץ לצד זה. אלף יאורים חסר

אֶחָד מִתְּמַלְאִים מִמֶּנּוּ. תִּנְיִן זֶה רוֹבֵץ בֵּין אוֹתָם
יְאוּרִים.

בְּשָׁנוֹסֵעַ, יוֹצֵאת פֶּסֶת יָד שֶׁל אִישׁ בְּבִקְלוֹת. כֻּלָּם

עוֹמְדִים וְזוֹעֵפִים בְּזוֹעֵפָם, (ועוֹמְדִים בְּעִנְפוֹי)

מִתְעַרְבִים אוֹתָם יְאוּרִים לְעֵין (תְּעִיז) תִּבְלֶת שְׁחוּרָה.

וְנִלְגָלִים נוֹסְעִים לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם. זוֹקֵף וְנָבוֹ,

מִכָּה לְמַעְלָה, מִכָּה לְמַטָּה, וְכֻלָּם בּוֹרְחִים לְפָנָיו.

עַד שֶׁלְצַד צָפוֹן עוֹמְדַת שְׁלֵהֶבֶת אִישׁ אַחַת, וְהִכְרוּז

יּוֹצֵא: הִתְיַצְבוּ זְקֵנוֹת וְהִתְפְּזְרוּ לְאַרְבַּע זְווִיּוֹת,

הֲרִי הִתְעוֹרַר מִי שֶׁשָּׂם קוֹלָר עַל פְּנֵי הַתִּנְיִן, כְּמוֹ

שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל כט) וְנָתַתִּי חַחִים בְּלִחְתִּיךָ וְגו'. אִזּוּ כֻּלָּם

הִתְפְּזְרוּ, וְלוֹקְחִים אֶת הַתִּנְיִן וְנוֹקְבִים פָּנָיו בְּצַד

הַלְחָיִים, וּמִכְנִיסִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה עַד

שֶׁנֶּשְׁבַר כַּחוֹ, וְאִזּוּ מִחֲזִירִים אוֹתוֹ לְנִהְרוֹתָיו (לְנִחְיָיו).

אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה עוֹשִׂים לוֹ כָּךְ, כִּדִּי שְׁלֵא

יִקְלָקֵל מְקוֹמוֹתוֹהֶם שֶׁל הַרְקִיעִים

וְעִמּוּדֵיהֶם, וְעַלֵּיהֶם הַכֹּל מוֹדִים וּמְבָרְכִים

ואומרים, (תהלים צה) בואו נשתחוה ונברעה נברכה
לפני ה' עושינו.

התנינים נכנסים (העליונים) למעלה, עומדים אותם
שמתפרכים, כמו שנאמר (בראשית א)
ויברך אתם אלהים. אלו שולטים על כל שאר
הדגים, שכתוב ומלאו את המים בימים. ועל זה
כתוב (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בְּחִכְמָה
עשית.

תוספתא

אשכל הכפר דודי לי. אשכל - זו האם העליונה.
מה אשכול מתקשט בכמה עלים בכמה
ומורות לישראל שאוכלים אותו, כך השכינה
העליונה מתקשטת בכמה קשומים של שמונה
בלים, מכמה קרפנות, מכמה מיני תכשיטים של
בשרה לבניה, והיא עומדת בהם לפני המלך, ומיד
- וראיתה לזכר ברית עולם, ונותנת (להם משאלותם)
לנו את בקשותיה בפרכות הללו שתקנו רבותינו
בתפלה לבקש לפני המלך.

בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּל הַדִּינִים שֶׁל הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה,
 שֶׁהִיא הוּה"י אֲדֹנָי, מִתְּהַפְּכִים לְרַחֲמִים,
 כְּמוֹ זֶה יְהו"ה, לְקַיִם (ישעיה ה) אִם יִהְיוּ חַטָּאִיְכֶם
 בַּשָּׁנִים כִּשְׁלֹשׁ יָלְפִינוּ - יְהו"ה. אִם יֵאָדְיִמוּ כִּתּוּלָע
 - הוּה"י. כִּצְמֹר יִהְיוּ - יְהו"ה. בְּכָל דִּינִים זֶה (כָּל
 הַדִּינִים שֶׁל זֶה) מִתְּלַבְּנִים מִתְּשִׂינָה הָעֲלִיּוֹנָה.

וְהִיא הַשְּׂכִינָה הוּה"י, (בראשית ג) לַהֵט הַחֶרֶב
 הַמִּתְּהַפְּכַת לְשֹׁמֵר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים.
 וּפְרִשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁמִּתְּהַפְּכַת לְפַעְעִים רַחֲמִים,
 לְפַעְעִים דִּין, לְפַעְעִים אֲנָשִׁים, וְלְפַעְעִים נָשִׁים.
 לְפַעְעִים דִּין כְּמוֹ זֶה הוּה"י. לְפַעְעִים רַחֲמִים כְּמוֹ
 זֶה יְהו"ה. שְׁחֲרִי הוּא מֵצַד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, כָּל
 הַדִּינִים מִתְּהַפְּכִים לְרַחֲמִים. וּמֵצַד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת
 מֵזֶב וְרַע, כָּל הַרַחֲמִים מִתְּהַפְּכִים לְדִין, לְדוֹן כְּהֵם
 אֶת אוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה.

וְעֵץ זֶה בְּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בִּינָה, כָּל שְׁמוֹת הַדִּין
 מִתְּהַפְּכִים כֹּה [לְדִין] לְרַחֲמִים, מֵשׁוֹם זֶה
 פְּרִשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, לֹא כְּמוֹ הָעוֹלָם תְּזֶה הָעוֹלָם

הבא, ומשום כך בינה היא להט החרב
 המתהפכת, שמתהפכת מדין לרחמים לצדיקים,
 לתת להם שכר בעולם הבא. מלכות, להט החרב
 המתהפכת מרחמים לדון פה את הרשעים
 בעולם הזה. (דף כח ע"א)

אבל מעין הדעת טוב ורע, שהוא כמו המטה,
 לפעמים מתהפכים הנשים לשדות, ואנשים
 לשדים, ומשום זה (בראשית כט) ויגד יעקב לרחל.
 ומשום זה פרשה רבותינו, שאין לו לאדם לשמש
 עם אשתו עד שים פר עמה, שמה נתחלפה לו
 בשדה, משום שלהט בעין הדעת טוב ורע
 מתהפכת מטוב לרע. ואם תאמר שהמכשפים של
 פרעה, שכתוב ויעשו בן החרטמים בלטיהם, היו
 מהפכים אותם המטות שלהם לנחשים. ומצד של
 אלה תהתהפכות יכולים להתהפך. (ע"ב תוספתא)

ואמרת אל אהרן קח את מטה. מה הטעם מטה
 אהרן ולא מטה משה? אלא אותו של
 משה יותר קדוש, שנתקב בן העליון בשם

הַקְדוֹשׁ, וְלֹא רָצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַמֵּא אוֹתוֹ
בְּאוֹתָם מִטּוֹת שֶׁל הַמְכַשְׁפִּים, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא
לְכַפּוֹת אוֹתָם לְכָל אוֹתָם הַבָּאִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל,
מִשּׁוּם שֶׁאַחֲרָן בָּא מִיְמִין, וְהַשְּׂמֹאל נִכְפָּה לְיְמִין.

רַבִּי תִּיָּא שָׂאל אֶת רַבִּי יוֹסֵי, הֲרִי גָלוּי לְפָנַי
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁאוֹתָם מְכַשְׁפִּים יַעֲשׂוּ
תַנְיָנִים, מָה הַגְּבוּרָה לַעֲשׂוֹת לְפָנַי פֶּרַעַה תַּנְיָנִים?
אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמִּשָּׁם הִיא הִרְאֵשִׁית לְהַלְקוֹת,
וּמִרְאֵשִׁית הַתַּנּוּן מִתְחִיל שְׁלִטוֹנוֹ, (לְשִׁלְטוֹנוֹ, וּמִתְחִלָּת
שְׁלִטוֹנוֹ הַתְּחִיל לְהַלְקוֹת) אִזּוֹ שְׁמֵחִים כָּל הַמְכַשְׁפִּים, שֶׁהֲרִי
רֵאשׁ הַחֲכָמָה שֶׁל הַנְּחָשׁ שֶׁלָּהֶם כָּף הִיָּתָה. מִיָּד חוֹדֵר
אוֹתוֹ תַּנּוּן שֶׁל אַחֲרָן לְעֵץ יָבֵשׁ וּבִלַּע אוֹתָם.

וְעַל זֶה תִּמְהוּ וַיְדוּעַ שֶׁשְׁלִטוֹן עָלְיוֹן יֵשׁ בְּאֶרֶץ,
שֶׁהֵם חָשְׁבוּ שֶׁזֶה לְמִטָּה (לְמַעְלָה), חוּץ מִהֵם אִין
שְׁלִטוֹן לַעֲשׂוֹת דְּבָר, וְאִזּוֹ וַיִּבְלַע מִטָּה אַחֲרָן. וַיִּקָּא
מִטָּה אַחֲרָן שֶׁחוֹדֵר לְעֵץ וּבִלַּע אוֹתָם.

וְלָכֵן עָשָׂה אַחֲרָן שְׁנֵי אוֹתוֹת, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד
לְמַטָּה. אֶחָד לְמַעְלָה, תַּנּוּן עָלְיוֹן שֶׁשׂוֹלֵט עַל

אותם שְׁלָחֶם. אַחַד לְמִטָּה, שְׁשׁוּלֵט הָעֵץ עַל הַתְּנִין
שְׁלָחֶם. וּפְרָעָה הָיָה חָכֶם מְכַשְׁפִּיו, וְהִסְתַּכֵּל
שְׁשֻׁלְטוֹן הָעֲלִיּוֹן שׁוּלֵט עַל הָאָרֶץ, שׁוּלֵט לְמַעְלָה
וְשׁוּלֵט לְמִטָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם תֹּאמַר שְׁכָל מַה שְּׁעוֹשִׂים
הַמְּכַשְׁפִּים אֵינּוּ אֵלָּא בְּמִרְאֵית הָעֵינַי, שְׁכַד
נִרְאָה וְלֹא יוֹתֵר - בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ וַיְהִי דְּוָקָא,
שְׁכַתוּב וַיְהִי לְתַנְיָנִים. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲפֹלוֹ אוֹתָם
תְּנִינִים שְׁלָחֶם חִזְרוּ לְהִיּוֹת עֲצִים, וְעֵץ אֲחֵרִין בְּלַע
אוֹתָם.

כְּתוּב (יחזקאל כט) הִנְנִי עֲלִיד פְּרָעָה מְלֻךְ מִצְרַיִם
תְּתַנֵּים הַגְּדוֹל הַרְבֵּי בְּתוֹךְ יְאֲרִיו. מִשָּׁם
רֵאשִׁית לְמִטָּה בְּשֻׁלְטוֹן שְׁלָחֶם, אֲבָל חֲכַמְתָּם
לְמִטָּה מְכַל הַדְּרָגוֹת [הם].

בָּא רֵאָה, חֲכַמְתָּם בְּדְרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת לְכַפּוֹתָם
לְאוֹתָן דְּרָגוֹת בְּדְרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת, רֵאשׁ
שְׁלְטוֹנָם וְעַקֵּר שְׁלָחֶם לְמִטָּה מֵאוֹתוֹ תְּנִין,

וּמִשְׁתַּלְשְׁלִים בַּתְּנִין, שְׁתַּרִי מִשָּׁם נוֹטֵל חֵיל דְרָגָה
 עֲלִיוֹנָה שְׁלָהֶם, מִשְׁמַע שְׁכָתוֹב אֲשֶׁר אַחַר הַרְחָיִם.
 רַבִּי חֵינּוּא הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד עַל דֶּלֶת שַׁעַר שֶׁל
 אוֹשָׁא. רָאָה אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּטַפִּירָא (סוּג עוֹף)
 טָם אֵלָיו. אָמַר לוֹ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, מִשְׁמַע שְׁאִפְלוּ
 בְּדַרְכְּךָ הַכֹּל מִשְׁתוֹקְקִים לְלֶכֶת אַחֲרֶיךָ. תַּחֲזִיר
 רֵאשׁוֹ וְרָאָה אוֹתוֹ. אָמַר, וּדְאִי יֵשׁ אֲנִלּוּ שְׁלִיחוֹת,
 שְׁתַּרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה שְׁלִיחוֹת בְּכֹל, וְכַמָּה
 שְׁלוֹחִים יֵשׁ לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁלֵא תֵאמַר דְּבָרִים
 שְׁיֵשׁ בָּהֶם רוּחַ בְּלִבָּה, אֵלָּא אִפְלוּ אוֹתָם דְּבָרִים
 שְׁאִין בָּהֶם רוּחַ.

פֶּתַח וְאָמַר, (חֲבִיקוּ ב) כִּי אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעַק וְכָפִים
 מִעֵץ יַעֲנֶנָּה. כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהַזְהֵר מִחֲטָאֵיו
 שְׁלֵא יַחֲטֵא לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאִם יֵאמַר מִי
 יַעֲרִיד בּוֹ? הֲרִי אֲבִנִי בֵיתוֹ וְעַצִּים שָׁל בֵּיתוֹ יַעֲרִדוּ
 בּוֹ. וְלִפְעָמִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בָּהֶם
 שְׁלִיחוֹת. בֵּא רָאָה, מִיטָה אֶהְרֹן שְׁחֹא עֵץ יָבֵשׁ,
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה בּוֹ אֶת רֵאשִׁית הַנִּסִּים,

וַשְׁתִּי שְׁלִיחֵיזוֹת נַעֲשׂוּ בּוֹ. אַחַד שָׁהוּא עֵץ יָבֵשׁ וּבִלְע
 אֶת אוֹתָם הַתְּנִינִים שָׁלָהֶם, וְאַחַד שְׁחָרִי לְשַׁעָה
 אַחַת חוֹר בְּרוּחַ וְנַעֲשָׂה בְרִיָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תִּפַּח ^(דף כח ע"ב) רוּחָם שָׁל אוֹתָם
 שְׁאוֹמְרִים, שְׁלֹא עָתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַחֲיוֹת מֵתִים, וְאִיךְ יַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּרִיָה חֲדָשָׁה.
 יבֹאוּ יִרְאוּ אוֹתָם הַטְּפָפְשִׁים אֶת הַרְשָׁעִים, הַרְחוּקִים
 מִן הַתּוֹרָה, רְחוּקִים מִמֶּנּוּ, בְּיַד אֶהְרֹן הָיָה מִטָּה,
 עֵץ יָבֵשׁ, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפִי שַׁעָה חָפֵךְ אוֹתוֹ
 לְבְרִיָה מְשֻׁנָּה בְּרוּחַ וְגוֹף. אוֹתָם גּוֹפִים שְׁחָיו בָּהֶם
 רוּחוֹת וְנַשְׁמוֹת קְדוּשׁוֹת וְשָׁמְרוּ אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה
 וְהִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְזַמֵּן אוֹתָם בְּעֶפְרָר - אַחַר כֵּךְ בְּזִמְן שְׁיִתְחַדֵּשׁ אֶת
 הָעוֹלָם עַל אַחַת פְּמָה וּבְפָמָה שְׁיַעֲשֶׂה אוֹתָם בְּרִיָה
 חֲדָשָׁה.

אָמַר רַבִּי תַּיִיא, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁאוֹתוֹ גּוֹף שְׁחָיָה,
 יְקוּם. מִשְׁמַע שְׁכַתוֹב ^(ישעיה כו) יִחִיו מִתִּיךְ וְלֹא
 כָּתוּב יִבְרָא, מִשְׁמַע שְׁהֶם בְּרִיּוֹת אֲבָל יִחִיו. שְׁחָרִי

עצם אחת נשפאת מן הגוף תחת האדמה, והיא לא נרקבת ולא תכלה בפער לעולמים, וכאותו זמן הקדוש ברוך הוא יברך אותו, ויעשה אותו כמו שאור שבעסה, ותעלה ותפשט לארבע פנות, וממנה ישתכלל הגוף וכל איבריו, והקדוש ברוך הוא יתן בו רוח אחר כך. אמר לו רבי אלעזר, כך הוא. ובא ראה, אותה עצם במה התרככה? בטל, שכתוב כי טל אורות טלך וגו'.

ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן קח מטף ונטה ידך על מימי מצרים על נהרותם על יאריהם ועל אנמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם וגו'. אמר רבי יהודה, יש להסתכל בפסוק הזה, ואיך יכול ללכת לכל המקומות הללו? [ולא עיד, אלא] ועוד, שחרי כתוב ויפלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאר. את היאר כתוב, ואתה אמרת על מימי מצרים על נהרותם על יאריהם ועל אנמיהם?

אֵלֶּיךָ, מִיָּמֵי מִצְרַיִם הָיָה הַנִּילוּס, וּמִשָּׁם מִתְמַלְאִים
 כָּל אוֹתָם שָׂאֵר אֲנָמִים וַיֵּאוּרִים וּמַעְיָנוֹת
 וְכָל מִימֵיהֶם, וְעַל זֶה אֶחָדָן לֹא נָטָה לְחִבּוֹת, בַּק
 אֵת הַנִּילוּס לְבַדּוֹ. וּבֹא רְאֵה שְׂפָכָה זֶה, שְׂפָתוֹב
 וְלֹא יָכְלוּ מִצְרַיִם לְשַׁתּוֹת מִיָּם מִן הַיָּאֵר.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בֹּא רְאֵה, מִיָּם תַּחְתּוֹנִים נִפְרָדִים
 לְכַמָּה צְדָדִים, (וּמִיָּם עֲלִיּוֹנִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה וְגו')
 [עֲלִיּוֹנִים שְׁחָרִי] וּמִיָּם עֲלִיּוֹנִים מִתְכַּנְּסִים לְבֵית כְּנוּם
 הַמַּיִם, שְׂפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית א) וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם
 מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, וְכַתּוּב וּלְמַקְוֵה
 הַמַּיִם קָרָא יָמִים. הַפְּסוּק הַזֶּה פִּרְשׁוּהוּ, וּבֹא רְאֵה,
 אוֹתוֹ רְקִיעַ שְׂיֵשׁ בּוֹ שָׁמֶשׁ וּלְבַנָּה, כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת,
 זֶהוּ בֵּית כְּנוּם לַמַּיִם תְּרַבִּים, שֶׁהוּא נוֹטֵל כָּל הַמַּיִם
 וּמִשְׁקָה אֵת הָאָרֶץ, שֶׁהוּא עוֹלָם תַּחְתּוֹן, בִּיּוֹן
 שְׁנוֹטֵל אֵת הַמַּיִם, מִפְּיֹד אוֹתָם וּמְחַלֵּק אוֹתָם לְכָל
 עֵבֶר, וּמִשָּׁם הוּא מִשְׁקָה אֵת כָּלָם.

וּבְזִמְן שְׂדִיִן שׁוֹרָה, הָעוֹלָם תַּחְתּוֹן לֹא יוֹנֵק
 מֵאוֹתוֹ רְקִיעַ, וַיּוֹנֵק מִצֵּד הַשָּׁמַיִם, וְאֵז

נִקְרָא (ישעיה לד) חָרַב לֵה' מְלֵאָה דָם. אֹי לְאוֹתָם
 שְׂיֻנְקִים מִמֶּנָּה אִזּוּ וּמְשָׁקִים מִמֶּנָּה, שְׂבִאוֹתוֹ זְמַן
 הַיָּם יוֹנֵק מִשְׁנֵי צַדְדִים, הָיָה מִתְחַלֵּק לְשְׁנֵי חֲלָקִים,
 לְבֵן וְאָדָם, וְאִזּוּ שׁוֹפֵף לְיֵאֵר אֶת הַחֲלֵק שֶׁל מְצַרִּים,
 וּמְלָקָה לְמַעַלָּה וּמְלָקָה לְמַטָּה, וְלִבֵּן יִשְׂרָאֵל שׁוֹתִים
 מִיָּם וְהַמְצַרִּים דָּם.

אִם הַנְּאֻמֵּר שְׁוֹהָ הָיָה מְשׁוּם הַנְּעַל וְלֹא יוֹתֵר - בֹּא
 רְאֵה, שׁוֹתִים אֶת הַדָּם וְנִכְנָם לְמַעֲיָהֶם
 וּמִתְעַלָּה וּבֹקֵעַ, עַד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מוֹכְרִים לָהֶם
 מִיָּם בְּמִמוֹן, וְאִזּוּ שׁוֹתִים מִיָּם, וּמְשׁוּם כֶּף רֵאשִׁית
 הַחֲלָאָתָם הִיָּתָה דָּם.

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח פְּסוּק זֶה, (תהלים קמה) אֲרוֹמְמֶךָ
 אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד. בֹּא
 רְאֵה, דָּוִד כְּנֻגַד דְּרָגָתוֹ אֹמֵר, שְׁכַתְּבֵנִי אֱלֹהֵי, שְׁלִי.
 מְשׁוּם שְׂרָצָה לְהַעֲלוֹת שְׂבָחוֹ וּלְהַכְנִים אוֹתוֹ לְאוֹר
 עֲלִיּוֹן לְהַתְעַרֵּב זֶה בְּזוֹה לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד, מְשׁוּם
 כֶּף אֲרוֹמְמֶךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְגו'.

וְשִׁנְיָנוּ, כָּל יְמוֹת דָּוִד הִשְׁתַּדַּל לְתַקֵּן אֶת הַכֶּסֶף
 וּלְהַאִיר פְּנֵיהָ כְּדֵי שְׁתַּנַּן עָלָיו, וַיּוֹאֵר
 תְּמִיד הָאֹר הַתְּחִתּוֹן (דף כט ע"א) בָּאֹר הָעֲלִיּוֹן לְהִיּוֹת
 הַכֹּל אֶחָד. וּכְשָׁבָא שְׁלֵמָה, מָצָא הָעוֹלָם שָׁלֵם,
 וְהִלְבְּנָה הַתְּמִלְאָה, וְלֹא צָרִיךְ לְטַרַח עָלֶיהָ
 לְהַאִירָהּ.

בַּא רְאֵה, בְּשַׁעַת שְׂרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְקַחַת נְקֻמוֹת מֵעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
 בּוֹכָבִים וּמְזוֹלוֹת, הַתְּעוֹרֵר הַשְּׂמֵאל, וְהַתְּמִלְאָה
 הִלְבְּנָה מֵאוֹתוֹ הַצַּד דָּם. וְאִזּוּ נִבְעוּ מֵעֵינֹת
 וּנְחָלִים שֶׁל מַטָּה, כָּל אוֹתָם שֶׁל צַד שְׂמֵאל בְּדָם,
 וּלְכֹן תִּדְיִן שְׁלָהֶם דָּם.

בַּא רְאֵה, בְּשַׁתְּדָם הָיָה מִתְּעוֹרֵר (בְּשַׁתְּדִין מִתְּעוֹרֵר עַל הָעוֹלָם
 בְּגִלּוֹל אוֹתוֹ דָּם שֶׁל הַתְּרוּגִים, תְּקוּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּעוֹרֵר) עַל הָעָם,
 אוֹתוֹ דָּם שֶׁל הַתְּרוּגִים הוּא שְׂפִיתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם עִם
 אַחַר וְהוֹרֵג אוֹתָם, אֲבָל [בְּעֵת] בְּמִצְרִים לֹא רָצָה
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַבִּיא עֲלֵיהֶם עִם אַחַר לְעוֹרֵר
 עֲלֵיהֶם דָּם, מִשּׁוּם שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ בִּינֵיהֶם וְלֹא

יִצְטַעְרוּ מִשׁוּם שְׁדָרִים בְּאַרְצָם, אֲבָל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא הִכָּה אוֹתָם בְּדָם בְּנִהְרֹת שְׁלָהֶם, שְׁלֹא הָיוּ
 יְכוּלִים לְשַׁתּוֹת.

וּמִשׁוּם שֶׁהַשְּׁלֵמוֹן שְׁלָהֶם שׁוֹלֵט בְּאוֹתוֹ נִהַר, צְנוּה
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁלְיֵי שְׁלָהֶם
 בְּרֵאשׁוֹנָה, בְּדֵי שְׁתַּלְקָה יִרְאֶתָם בְּרֵאשׁוֹנָה, מִשׁוּם
 שֶׁהַנִּילוּם הָיָה אֶחָד מִיִּרְאוֹתֵיהֶם, וְכֵן שָׁאֵר הִיִּרְאוֹת
 שְׁלָהֶם נִבְעוּ דָם. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב וְהָיָה דָם בְּכָל אֶרֶץ
 מִצְרַיִם וּבְעֵצִים וּבְאֲבָנִים.

רַבִּי חֲזִיָּא קָם לִילָה אֶחָד לְעֵסֶק פְּתוּרָה, וְהָיָה עֲמוֹ
 רַבִּי יוֹסֵי הַקַּטָּן, שֶׁהָיָה תִינּוֹק. פָּתַח רַבִּי חֲזִיָּא
 וְאָמַר, (קהלת ט) לֵךְ אֱכַל בְּשִׂמְחָה לַחֲמֶךְ וּשְׂתֵה בְּלֶב
 טוֹב יִינֶךְ כִּי כָּבֵד רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מְעַשְׂיֶךָ. מָה
 רָאָה שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ שֶׁאָמַר פְּסוּק זֶה?

אֵלֶּא שְׁלֵמָה, כָּל דְּבָרָיו הָיוּ בְּחֻכְמָה, וְזֶה שֶׁאָמַר
 לֵךְ אֱכַל בְּשִׂמְחָה לַחֲמֶךְ. בְּשַׁעַה שֶׁאָדָם
 הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְקַרֵּב אוֹתוֹ אֵלָיו וְנוֹתֵן לוֹ שְׁלוֹה וּמְנוּחָה, וְאֵי

הִלָּחֵם וְהִיָּז שְׂאוּכַל וְשׁוֹתָה בְּשִׂמְחַת הַלֵּב, בְּגִלְגַּל
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצֶּה בְּמַעֲשָׂיו.

אָמַר לוֹ אוֹתוֹ תִּינּוֹק, אִם כֵּן, הֲרִי אִמְרַת שְׂכָל
דְּבָרֵי שְׁלֵמָה הָיוּ בְּחֻכְמָה, אֵיפֹה כָּאֵן
הַחֻכְמָה? אָמַר לוֹ, בְּנִי, בִּשְׂלֵ אֶת בְּשׂוּלְךָ וְתִרְאֶה
אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה. אָמַר לוֹ, בְּטָרֵם בְּשִׁלְתִּי יִדְעֵתִי.
אָמַר לוֹ, מִנֵּין לָךְ?

אָמַר לוֹ, קוּל אֶחָד שְׂמַעְתִּי מֵאֲבִי שֶׁהָיָה אוֹמֵר
בְּפְסוּק הַזֶּה, שִׁשְׁלֵמָה מְזַהֵר אֶת הָאָדָם
לְעֵטֵר אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה, שֶׁהוּא צַד יָמִין,
וְהוּא רְצוֹן, וְהוּא לָחֵם שִׁשְׁתַּעֲטֵר בְּחֻדוֹת. וְאַחַר כֵּן
יִתַּעֲטֵר בְּיָיִן, שֶׁהוּא שְׂמֵאל, כִּדִּי שֶׁתִּמְצָא בְּאֵמוּנָה
שֶׁל הַכֹּל חֻדוֹת שְׁלֵמָה, בְּיָמִין וּשְׂמֵאל, וְכֵאֲשֶׁר
תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם, וְאִז כָּל הַתְּכָרוֹת שׁוֹרֹת בְּעוֹלָם.
וְכֹל זֶה בְּשִׂמְחַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשָׂי בְּנֵי
אָדָם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב כִּי כָּבֵר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת
מַעֲשָׂיךָ. כֵּן רַבִּי חֵיִיא וְנִשְׁקוּ. אָמַר, תִּיָּיד בְּנִי, דְּבָר

וזה השארתי בשבילך, ועכשו ידעתי שרוצה
הקדוש ברוך הוא לעטר אותך בתורה.

עוד פתח רבי תיבא ואמר, אמר אל אהרן קח
מטה ונניח ידך על מימי מצרים. מה הטעם
אהרן ולא משה? אלא, אמר הקדוש ברוך הוא,
אהרן חמים עומדים במקומו, והשמאל רוצה
להשפיע מים משם. אהרן שבא מאותו צד יעורר
אותו, וכששמאל לוקח אותם, הם חוזרים להיות
רים.

בא ראה, התחתון שבכל הדרגות הוא הפה
בתחלה. אמר רבי שמעון, מהתחתון מתחיל
הקדוש ברוך הוא, וידו מכה בכל אצבע ואצבע,
וכשמגיע לדרגה העליונה שבכל הדרגות, הוא
עושה את שלו ועובר בארץ מצרים והורג את
הכל, ובגלל כך הרג את כל הפכורות בארץ
מצרים, משום שהיא הדרגה העליונה ובכורת
הכל.

וּבֹא רְאֵה, פְּרַעַה תְּהִי שְׁלֹמֹנוּ בַּמַּיִם, (בראשונה

ובמתחלתונה התחיל הקדוש ברוך הוא, ובאשר הגיע לדרגתם העליונה,

שהיא התבונה שבדרגות, הניג כל בכור בארץ מצרים, משום שהיא מדרגה עליונה

והתבונה של הכל. ובא ראה, פרעה תהי בכור, ושלמונו במים) **שְׁכַתוּב**

(יחזקאל כט) **תַּתְּנִים הַגְּדוֹל הַרְבִּיץ בְּתוֹךְ יְאֲרֵיו. מִשׁוּם**

כָּךְ הִתְהַפֵּךְ נִתְרוּ לָדָם בַּתְּחִלָּה. אַחַר כֵּן

הַצְּפֻרְדָּעִים שָׁהִיו נוֹגְפִים בָּהֶם בְּקוֹלוֹת, רוֹעֲדִים

וּמְקַרְקְרִים בְּתוֹךְ מְעִיָּהֶם, (מקרקרים בתוך תיאר) **וַיּוֹצֵאִים**

מִתּוֹךְ הַיָּאֹר וְעוֹלִים לַיַּבֶּשֶׁת, וּמְרִימִים קוֹלוֹת לְכָל

הַצְּדָדִים, עַד שֶׁהֵם נוֹפְלִים כְּמוֹ מֵתִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת.

וְסוּד הַדָּבָר - כָּל אוֹתָם עֲשָׂה אוֹתוֹת שְׁעֲשֵׂה

תְּקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּלָם הָיוּ מִתּוֹךְ הַיָּד

תְּחֻזְקָה, וְאוֹתָהּ יָד תְּחֻזְקָה עַל אוֹתָן דְּרָגוֹת (דף כט ע"ב)

כְּלָם וְהַשְׁלֹמֹן שָׁלָחם כִּדִּי לְבַלְבַּל אֶת דַּעְתָּם, וְלֹא

הָיוּ יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת דְּבָר. בֹּא רְאֵה, כָּל

מְדַרְגוֹתֵיהֶם, בִּינוֹן שְׂיוּצָאִים לַעֲשׂוֹת דְּבָר, שֶׁהַכֹּל

רוֹאִים שְׂלֵא יְכוּלִים [אַחַר כֵּן] לַעֲשׂוֹת דְּבָר. אִימְתִי?

בְּאֲשֶׁר (בגלל אותה) יָד תְּחֻזְקָה (שורה) שִׁשְׂרָתָה עֲלֵיהֶם.

[שְׁכַתוּב] וְיִשְׂרָץ הַיָּאֹר צְפֻרְדָּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתָךְ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה לא) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע
 נְהִי בְּכִי תִמְרוּרִים רָחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ וְגו'.
 בֹּא רֵאא, הַפְּסוּק הַזֶּה פִּרְשׁוּהוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.
 וּפְסוּק זֶה קָשָׁה, רָחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ - בְּנֵי רָחֵל
 הָיוּ יוֹסֵף וּבְנֵימִין וְלֹא יוֹתֵר, וְלֵאמֹר [בְּלֹם] שְׁשָׁה
 שְׁבָטִים הָיוּ לָהּ, לָמָּה בְּכַתָּה רָחֵל וְלֹא לֵאמֹר?

אֵלֶּיךָ בָּרַךְ אָמְרוּ, כְּתוּב (בראשית כט) וַעֲיִנֵי לֵאמֹר רַבּוֹת.
 לָמָּה רַבּוֹת? מִשּׁוּם שְׂכָל יוֹם יֵצְאָה לְפָרֶשֶׁת
 דְּרָכִים וְשִׂאלָה עַל עֲשׂוֹ, וְהָיוּ אוֹמְרִים לָהּ אֵת
 מִעֲשִׂיוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, וּפְחָדָה לְפַל בְּגוֹרְלוֹ, וְהִתְהַ
 בּוּכָה כָּל יוֹם עַד שֶׁהִתְרַכְּבוּ עֵינֶיהָ.

וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר: אֵת בְּכִית בְּשִׁבִיל
 אוֹתוֹ צַדִּיק כְּדֵי שֶׁלֹּא
 תִּהְיֶי בְּגוֹרְלוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, תִּיִּיךְ אִחֻתְךָ תַעֲמִד
 בְּפָרֶשֶׁת דְּרָכִים וְתִבְכֶּה עַל גְּלוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֵת
 תַעֲמִדִי בְּפָנִים וְלֹא תִבְכֵי עֲלֵיהֶם, וְרָחֵל הִיא
 תִּבְכֶּה עַל גְּלוֹת יִשְׂרָאֵל.

אֲבָל פְּסוּק זֶה הוּא עַל מַה שְּׂאִמְרָנוּ. אֲבָל סוּד
הַדָּבָר, שָׂרְחַל וְלֹאֵה הֵן שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, אֶחָד
עוֹלָם הַנְּכֻסָּה, וְאֶחָד עוֹלָם הַנְּגַלָּה, וְלִכֵּן זֶה נִקְבְּרָה
וְנִסְתַּתְּרָה בְּתוֹךְ הַמְּעָרָה וְנִתְכַּסְּתָה, וְזוֹ עוֹמְדָת
בְּפָרְשֵׁת הַדְּרָכִים בְּנִגְלָה, וְחֵבֵל בְּצוּרָה הָעֲלִיוֹנָה,
וְלִכֵּן לֹא הִכְנִים אוֹתָהּ יַעֲקֹב לַמְּעָרָה וְלֹא בְּמָקוֹם
אֲחֵר, שְׁחֵרִי כְּתוּב (שם מח) בְּעוֹד כְּבָרַת אֶרֶץ לְבֵא
אֶפְרָתָה, וְלֹא הִכְנִים אוֹתָהּ לְעִיר, מִשּׁוּם שְׁחֵיָה
יִוְדַע שְׂמֻקוּמָה הָיָה בְּמָקוֹם הַנְּגַלָּה.

בֵּא רֵאֵה, בְּנִסְתַּתְּרָה יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת כָּךְ: רַחֵל. כְּמוֹ
שְׂנֵאֵמַר (ישעיה נג) וּכְרַחֵל לְפָנַי גּוֹזְזִיָה נְאֻלְמָה.
לָמָּה נְאֻלְמָה? שְׂכַשְׂשׁוּלְטִים שְׂאָר הָעַמִּים, הַקּוֹל
נִפְסֵק מִמֶּנָּה וְהִיא נְאֻלְמָת.

וְזֶהוּ שְׂכַתוּב קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תִמְרוּרִים.
קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע - זֶה יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה. רַחֵל
מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ - כָּל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל הֵם בְּנֵלוֹת,
הִיא מִבְּכָה עֲלֵיהֶם שְׁחֵיָה הָאֵם שְׁלָחָם. מֵאַנָּה
לְהַנְחֵם עַל בְּנֵיהָ, מָה הַטַּעַם? כִּי אֵינָנוּ. כִּי אֵינָם

הָיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב)! אֵלֶּא מִשּׁוּם שְׂבַעֲלָה הוּא קוֹל,
הַסִּתְּלֵק מִמֶּנָּה וְלֹא הִתְחַבֵּר עִמָּה.

וּבֹא רֵאֵה, לֹא שָׁעָה אַחַת הִיא בּוֹכָה עַל יִשְׂרָאֵל,
אֵלֶּא בְּכָל זְמַן וְזְמַן שָׁהִם בְּגִלוּת, וְלִכְן
הִקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא גָּרַם לְמִצְרַיִם קוֹל, שְׂפָתוֹב (שְׂמוֹת
י) וְהִיָּתָה צִעֲקָה גְדֹלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר
בָּמָהוּ לֹא נִהְיָתָה וְגו'. וְהַזְמִין לָהֶם קוֹלוֹת אַחֲרֵים
בְּאוֹתָם הַצִּפְרָדְעִים שֶׁהֲרִימוּ קוֹלוֹת בְּמַעֲיָהֶם, וְהָיוּ
נוֹפְלִים בְּשִׁוְקִים כְּמוֹ מֵתִים.

וַתַּעַל הַצִּפְרָדֵּעַ. הִיָּתָה אַחַת וְהוֹלִיָּדָה, וְהִתְמַלְּאָה
הָאֶרֶץ מֵהֶם. וְהָיוּ בְּלִן מוֹסְרוֹת עֲצָמָן לְאִשׁ,
שְׂפָתוֹב וּבִתְנוּרֵיךְ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ. וּמָה הָיוּ
אוֹמְרוֹת? (תְּהִלִּים טו) בָּאֲנִי בְּאִשׁ וּבַמֵּים וַתּוֹצִיאֲנִי
לְרוּיָהּ. וְאִם תֹּאמַר, אִם כִּךְ מָה אִכְפַּת לְמִצְרַיִם
שָׁכַל אוֹתָן הַצִּפְרָדְעִים נִכְנְסוֹת לְאִשׁ? אֵלֶּא בְּלִן
נִכְנְסוֹת לְאִשׁ וְהוֹלְכוֹת בְּתַנּוּר וְלֹא מִתּוֹת. וְאוֹתָן
שְׂמִתּוֹת מָה עָשׂוּ? לָחֶם תָּיָה בְּתַנּוּר, וְנִכְנְסוֹת
לְתוֹךְ הַלָּחֶם וּמִתְבַּקְּעוֹת, וַיּוֹצֵאוֹת מִחֵן אַחֲרוֹת

וּנְשָׂאֲבוֹת לְתוֹךְ הַלֶּחֶם. בָּאוּ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ, אוֹתָהּ
פֶּת הַפֶּכֶה לְצַפְרֵדַע בְּמַעֲיָהֶם וְרוֹקְדוֹת, וּמְרִימוֹת
קוֹלוֹת עַד שָׁחִיו מִתִּים, וְזֶה קָשָׁה לָהֶם מִהַכֹּל.

בֹּא רֵאֵה, פְּתוּב וְשֶׁרֶץ הַיָּאֵר צַפְרֵדַעִים וְעָלוּ וּבָאוּ
בְּבֵיתָךְ וּבְחֻדְרֵךְ מִשְׁכָּבְךָ וְעַל מִטָּתְךָ. פִּרְעָה
לָקָה רֵאשׁוֹן מִכָּלֶם, וַיּוֹתֵר מִכָּלֶם, בְּדֵי שְׂיִהְיָה שֵׁם
הָאֵלֹהִים מִבְּרַךְ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא פּוֹקֵד
מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם בְּכֹל מַה שֶׁעוֹשִׂים.

פְּתוּב (בראשית יב) וַיֵּרְאוּ אֹתָהּ שְׂרֵי פִרְעָה וַיִּתְּלָלוּ
אֹתָהּ אֵל פִּרְעָה וַתִּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פִּרְעָה.
פְּסוּק זֶה לְדַרְשָׁה הוּא בֹּא. שְׁלֹשָׁה פִּרְעָה (דף ל ע"א) בָּאוּ.
אֶחָד בָּאוֹתוֹ וְזֶמֶן, וְאֶחָד בִּימֵי יוֹסֵף, וְאֶחָד בִּימֵי
מִשָּׁה שֶׁהִלְקָהוּ בְּמִקְלוֹ. (תְּפִסּוּק תָּזַח בְּלוֹ הַתְּקַנָּם בְּפִרְעָה הַרְאשׁוֹן,
אֲבָל בְּשַׁעַח וְכו') (וְתִפְסּוּק תָּזַח הַתְּקַנָּם).

פִּרְעָה הַרְאשׁוֹן, בְּשַׁעַח שֶׁנִּלְקַחָה שָׂרָה אֵלָיו, רָמַז
לְאֲמָנִים וְצִירוֹ בְּחֻדְרוֹ אֶת דְּמוּתָהּ עַל
מִטָּתוֹ בְּכַתֵּל. לֹא נִחָה דַעְתּוֹ עַד שֶׁעָשׂוּ אֶת דְּמוּתָהּ
שָׁל שָׂרָה עַל לוּחַ עֵץ, וּבְשִׁהְיָה עוֹלָה לְמִטָּתוֹ,

העלה אותה עמו. כל מלך שבא אחרינו הנה רואה
 אותו דיוקן מציר בציור, והיו נכנסים לפניו
 בדתנים, וכשעולה למטתו הנה נהנה מאותו ציור,
 לבן המלך לקח פאן יותר מהכל. (פא וראת) תינו מה
 שכתוב ובחדר משכבך ועל מטתך, ואחר כך
 ובבית עבדיך ובעמך. ובכלם לא כתוב על מטתם,
 אלא רק לו לברו.

רבי אבא פתח, (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל
 הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים
 הלכים שם הם שבים ללכת. פסוק זה נאמר
 ואמרו אותו החברים, אבל פא ראה, כשאותם
 נחלים נכנסים לתוך הים, והים לוקח אותם
 ושואב אותם לתוכו בשביל שקופאים המים בתוך
 הים, ואותו הקרח שואב את המים שנכנס בו,
 ואחר כך יוצאים המים בתקוף של תדרום, ומשקה
 את כל חיות השדה, כמו שנאמר (תהלים קד) ישקו
 כל חיתו שדי.

ובא ראה, ים שקופא שואב את כל המים
 ומפשיר בכח הדרום כמו שנתבאר, ומשום
 כך איננו מלא, ונאמר.

והרי התעוררו בו החברים, אל מקום שהנחלים
 הלכים שם הם שבים ללכת. מה הטעם הם
 שבים? משום שאותו נהר ששופע ויוצא מעדן לא
 פוסק לעולמים, והוא מוציא תמיד מים לים, ועל
 זה המים שבים ללכת, ושבים, והולכים ושבים,
 ולא פוסקים לעולמים. וכשהוא שב ללכת, כדי
 ללכת להשקות את הכל, ובאה רוח צפון והמים
 קופאים, ורוח הדרום שהיא חמימה, (מפשידה)
 מפילה אותם ללכת לכל צד. ועל זה תים תזה
 יושב בין שני הצדדים הללו, ובשבילם הוא עומד,
 ואניזת הולכות ונוסעות לכל צד.

בא ראה, כשהמלך בא למטתו בשעה שנגחלק
 הלילה, רוח צפון מתעוררת, שהיא מעוררת
 חביבות לגבירה, שאלמלא רוח הצפון אין מתתבר
 המלך עמה, משום שפצפון מתחילה חביבות,

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) שְׁמֵאלוֹ תַּחַת לְרַאשֵׁי. וְדָרוֹם
מִחֶבֶק בְּאַהֲבָה, שְׁפָתוֹב וַיְמִינוּ תַּחֲבִקְנִי. וְאִזּוּ כַּמָּה
בְּדַתָּנִים מְעוֹרְרִים שִׁירָה עַד שֶׁפֵּא הַבְּקָר, שְׁפָתוֹב
(איוב לח) בָּרֶן יַחַד כּוֹכְבֵי בְקָר וַיִּרְיעוּ כָּל פְּנֵי אֱלֹהִים.

וּכְשֶׁפֵּא הַבְּקָר, כָּל הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים אוֹמְרִים
שִׁירָה, וַיִּשְׂרָאֵל כְּמוֹ כֵּן לְמַטָּה, שְׁפָתוֹב
(ישעיה סב) הַמּוֹכִירִים אֶת ה' אֵל דְּמֵי לָכֶם. אֵל דְּמֵי
לָכֶם לְמַטָּה דְּוָקָא [בְּלִילָה].

כְּשֶׁנֶּחֱלַק הַלְּיָלָה, אוֹתָם שְׁתֵּשׁוּקְתָם לְהוֹכִיר
תְּמִיד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא
נוֹתְנִים שְׁנָה לְלֵב, וְעוֹמְדִים לְהוֹכִיר אֶת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. כְּשֶׁעוֹלָה הַבְּקָר, מִקְּדִימִים לְבֵית
הַכְּנֶסֶת וּמִשְׁבָּחִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵן אַחַר
חֲצוֹת הַיּוֹם, וְכֵן בְּלִילָה כְּשֶׁנֶּחֱשָׁף וְנִדְבָק הַלְּיָלָה
בַּחֲשָׁף וְלֶן הַשָּׁמֶשׁ, וְעַל אֵלֶּה כְּתוּב הַמּוֹכִירִים אֶת
ה' אֵל דְּמֵי לָכֶם. וְזֶה עִם יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשׁ.

וְלָכֵן הוֹכִירֵם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַצְרִים וְעַלָּה
עַל פְּרָעָה, אֵלּוֹ שְׁלֹא שׁוֹכְבִים יוֹמָם וְלִילָה,

ומי הם? צפרדעים, שקולם לא שוכך תמיד, משום שהחזיק בָּעַם הַקָּדוֹשׁ שְׁלֹא שׁוֹכְכִים יָמִים וְלִילוֹת לְשַׁבַּח אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא תָהָא אִישׁ בְּמִצְרַיִם שְׁיִכַּל לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה, וּמֵהֶם נִשְׁחַתָּה הָאָרֶץ, וּמִקּוֹלָם הָיוּ יוֹנְקִים וְיִלְדִים קַטְנִים מֵתִים.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ לֹא יָכְלוּ לְהִרְגוּ אוֹתָם? אֵלֶּא אִם הָרִים אָדָם מִקַּל אוֹ אֶבֶן לְהִרְגוּ אַחַת, הַתְּבַקְעָה וַיֵּצְאוּ מִמֶּנָּה יֵשׁ מִתּוֹךְ מַעֲיָה, וְהוֹלְכוֹת וּמִקְלָקְלוֹת אֶת הָאָרֶץ עַד שֶׁתִּיהָ מִהֲנַמְנַע לְקַרֵּב אֵלֵיהֶם.

בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה נְהָרוֹת, כַּמָּה יְאוּרִים יּוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַיָּם הָעֲלִיּוֹן, כְּשֶׁנִּמְשָׁכִים וּמִפְשִׁירִים הַמַּיִם וּמִתְחַלְקִים ^(דף ל ע"ב) כַּמָּה נְחָלִים לְכַמָּה צְדָדִים, לְכַמָּה יְאוּרִים, לְכַמָּה נְהָרוֹת. הַחֶלֶק שֶׁל הַמִּמְנָה שֶׁל צֶדֶד מִצְרַיִם הֵם הַמַּרְחָשִׁים הָאֵלֶּה, שְׂאִין לָךְ מַיִם שְׂיוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַיָּם שְׁלֹא מוֹצִיאִים דְּגָיִם לְמִינֵיהֶם.

מי הם הדגנים? אותם שליחים בעולם ממנים
 לעשות את רצון אדונם, ממנים ברוח של
 חכמה. ועל זה שנינו, יש מים מנדלים חכמים, ויש
 מים מנדלים טפשים, לפי אותם נהרות
 שמתחלקים לכל הצדדים.

וכאן נהרות מצרים מנדלים בעלי כשפים, דגים
 בסוגים שונים, בעשר דגנות של כשפים,
 שכתוב (דברים יח) קוסם, קסמים, מעונו, ומנחש,
 ומכישף, וחובר, חקר, ושואל אוב, וידעוני, ודורש
 אל המתים. הרי עשרה מינים של חכמת
 המכשפים.

ובאותו זמן הושיט הקדוש פרוך הוא אצבע שלו
 ובלבל אותם נחלים ונהרות של מצרים,
 ונמנעו אותם הדגים של החכמה שלהם. אחד
 התהפך לדם, ואחד שהעלו הדגים קולות [שכל הדגים
 תלויים] בלי תועלת, ולא באה עליהם רוח של אותן
 חכמות.

עָרַב - בְּאוֹתָהּ הִנָּמְא, שְׁעָרֶיב לָהֶם מִיַּי חֲכָמָה
 שְׁלָהֶם, וְלֹא יָכַל לְהַדְבִּיק, וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא
 אִפְלוּ שְׁאֵלָה שְׁנַמְצָאוּ בְּאֶרֶץ, מִשְׁחִיתִים אוֹתָם
 בְּאֶרֶץ וּמִשְׁחִיתִים אֶת דְּרָכֵיהֶם. עָרַב, מֶה זֶה עָרַב?
 עֲרַבּוּבִיא, כְּמוֹ שְׁנַמְצָמַר וּבְגָד כְּלָאִים. עֲרוּבִין - (ויקרא
 יט) שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע כְּלָאִים. מִיָּנִים רַבִּים בְּתַרְמַת יָד.
 בֵּיא רֵאָה כְּמָה כַּחוֹת הַתְּעוֹרְרוּ לְמַעְלָה כְּאֶחָד,
 וּבְלִבֵּל אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא כְּאֶחָד כְּדִי
 לְבְלִבֵּל אֶת הַכַּח הַתַּקִּיף שְׁלָהֶם לְמַעְלָה. וְכַל אוֹתָן
 גְּבוּרוֹת שְׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא כְּמַצְרִים, כְּיַד
 אַחַת זֶה תִּהְיֶה, שְׁהָרִים יָדוּ עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה,
 וּמִשָּׁם אֲבָדָה חֲכָמַת מַצְרִים, שְׁכַתּוֹב (ישעיה כט)
 וְאֲבָדָה חֲכָמַת חֲכָמָיו וּבִינַת גְּבָנָיו תִּסְתַּתֵּר.

וּבֵיא רֵאָה, כְּתוֹב (שם יט) וְסַכְסַכְתִּי מַצְרִים כְּמַצְרִים.
 מַצְרִים - לְמַעְלָה, כְּמַצְרִים - לְמַטָּה. מִשׁוּם
 שְׁאוֹתָם חִילוֹת לְמַעְלָה מְמַנִּים עַל הַחִילוֹת שֶׁל
 מַטָּה, וְהַתְּעַרְבוּ כֻלָּם. הַתְּעַרְבוּ לְמַעְלָה, שְׁלֹא הָיוּ
 הַמַּצְרִים יְכוּלִים לְהַתְּקַשֵּׁר לְכַשְׁפֵיהֶם, בְּאוֹתָם

מְקוֹמוֹת שֶׁהָיוּ מִתְקַשְׁרִים בְּהַתְחַלָּה, שֶׁהָרִי
הִתְבַּלְבְּלוּ, וְעַל זֶה הֵבִיא עֲלֵיהֶם עָרֶב, חַיּוֹת שֶׁהָיוּ
מִעֲרָבוֹת זֶה בְּזֶה.

בְּנִים - שֶׁעָלָה עֵפֶר הָאָרֶץ. וּבֵא רְאֵה, כָּל פְּרִי
שֶׁנּוֹלָד בְּאָרֶץ, מִחֵיל שְׁלֹמֶעֱלָה מְמַנָּה שֶׁנּוֹרֵעַ
עָלֶיהָ הוּא, וְהַכֹּל הָיָה כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה.

וּבֵא רְאֵה, שִׁבְעָה רְקִיעִים עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כְּמוֹ זֶה שִׁבְעַת אֲרָצוֹת. וְאוֹתָם תְּחוּמִים
שֶׁנִּפְרָדִים בְּמְקוֹמָם. שִׁבְעָה רְקִיעִים לְמַעְלָה, שִׁבְעָה
תְּחוּמֵי אֶרֶץ לְמַעְלָה, כְּמוֹ כִּן לְמַטָּה נִפְרָדוֹת
הַדְּרָגוֹת, שִׁבְעָה רְקִיעִים, וְשִׁבְעָה תְּחוּמֵי אֶרֶץ. וְהָרִי
פְּרִשׁוּתָהּ הַחֲבָרִים, בְּשִׁבְעַת אֲרָצוֹת כְּגִלְדֵי בְּצָלִים זֶה
עַל זֶה.

וְאוֹתָם שִׁבְעָה תְּחוּמִים שֶׁל הָאָרֶץ לְמַעְלָה, כָּל
אֶחָד וְאֶחָד [נִפְרָדִים לְשִׁבְעִים מְמַנִּים] נִפְרָדִים
לְעִשְׂרֵת, וְהֵם מִתְחַלְּקִים לְשִׁבְעִים מְמַנִּים שְׁמֹמְנִים
עַל שִׁבְעִים עַמִּים, וְאוֹתָהּ אֶרֶץ תְּחוּם לְכָל עַם וְעַם
סְבִיב הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שׁו"ר)

ג) הנה מטתו של שלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. ועשרה בתוכם טמונים, והם שבעים שסובבים את הארץ הקדושה, וזהו למעלה כמו זה למטה.

ובא ראה, אותה ארץ התחום של חלק מצרים, באותו זמן הושיט הקדוש ברוך הוא אצבעו, ונולדו להבות אש באותו תחום, והתיבשו כל אותם תחומים שמרכבים במים. וכל הירק של המים שנובעים אז למטה, נראו הבנים מעפר הארץ.

והרי נאמר שאהרן היה מכה, אבל משום זה אהרן היה מכה, להראות שימינו של הקדוש ברוך הוא שוברת שונאים, כמו שנאמר (שמות טו) ימינה ה' תרעין איב. כמו זה עתיד הקדוש ברוך הוא להביא על העיר רומא רבתי, שכתוב (ישעיה לד) ונהפכו נחליה לזפת ועפרה לגפרית. ועל זה, כל עפר הארץ היה כנים בכל ארץ מצרים.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חֲמִיא חָיו הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר
 רַבִּי חֲמִיא, כְּשֶׁחִבְרִים הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, (דף לא ע"א)
 צְרִיכִים לְלַקֵּת בְּלֵב אֶחָד, וְאִם נִפְגְּשׁוּ אוֹ שֶׁהוֹלְכִים
 עִמָּם הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם, אוֹ פְּנֵי אָדָם שְׂאִינָם
 מִחֵיבֵל הַמַּלְאָךְ, צְרִיכִים לְהִפָּרֵד מֵהֶם. מַנִּינְן לָנוּ?
 מִכְּלַב, שְׂפָתוֹב (במדבר יד) וְעַבְדֵי כָּלֵב עֵקֶב תִּיתָה רוּחַ
 אַחֲרַת עִמּוֹ וַיִּמְלֵא אַחֲרָי. מַה זֶה רוּחַ אַחֲרַת?
 שְׁנֵפֶרֶד מֵאוֹתָם מְרַגְלִים, שְׂפָתוֹב (שם יג) וַיַּעֲלוּ בְּנֶגֶב
 וַיָּבֵא עַד חֲבֵרוֹן. שְׁנֵפֶרֶד מֵאוֹתָם מְרַגְלִים וּבָא לְבִדּוֹ
 לְחֲבֵרוֹן לְהִשְׁתַּטַּח עַל קַבְרֵי הָאֲבוֹת.

וְחֲבֵרוֹן נִתְּנָה לוֹ חֵלֶק יְרֵשָׁה לְחַחֲזִיק בָּהּ, כְּמוֹ
 שְׁנֵפֶרֶד (דברים א) וְלוֹ אֶתְנֶן אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר
 דֶּרֶךְ בָּהּ. לָמָּה נִתְּנָה לוֹ אֶת חֲבֵרוֹן? אִם מִשׁוֹם
 שֶׁהִשְׁתַּטַּח בְּקַבְרֵי הָאֲבוֹת לְהַנְצִיל מֵאוֹתָהּ עֲצָה
 שְׁלָהֶם שְׁנֵצֵל - לֹא!

אָלֵא, סוּד הַדְּבָר שְׁמַעְתִּי, כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (שמואל א
ב) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה' לֵאמֹר הֲאֵעֲלֶה בְּאַחַת
 עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו עֲלֶה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנָּה

אֵעֲלֶה וַיֹּאמֶר חֲבֵרְנָה. כָּאֵן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, כִּיּוֹן
 שְׁחֵרֵי מֵת שְׂאוּל, וְדוֹד נִמְשַׁח בְּיָמֵי שְׂאוּל לְקַבֵּל
 מַלְכוּת, כִּיּוֹן שְׂמֵת שְׂאוּל לָמָּה לֹא הִמְלִיכוּ אֶת
 דָּוִד וְלֹא קִבֵּל מַלְכוּת עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּבֵא לְחִבְרוֹן
 וּקִבֵּל מַלְכוּת עַל יְהוּדָה לְבִדְוָה שְׁבַע שָׁנִים,
 וְהִתְעַכֵּב שָׁם כָּל שְׁבַע הַשָּׁנִים הַלָּלוּ, וְאַחַר שְׂמֵת
 אִישׁ בַּשָּׂת קִבֵּל מַלְכוּת עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם?

אֵלֶּה הַכֹּל הוּא סוֹד לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בֵּא
 רְאֵה, הַמַּלְכוּת הַקְּדוּשָׁה לֹא קִבְּלָה מַלְכוּת
 שְׁלֵמָה עַד שֶׁהִתְחַבְּרָה בְּאִבוֹת, וּכְשֶׁהִתְחַבְּרָה בָּהֶם,
 נִבְּנָה בְּנֵי שְׁלֹם מֵעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְהָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
 נִקְרָא שְׁבַע שָׁנִים, מִשּׁוּם שְׁכָלָם בּוֹ.

וְסִימְנָךְ - (מלכים א' ו') וַיִּבְנֶהוּ שְׁבַע שָׁנִים. זֶהוּ הָעוֹלָם
 הָעֲלִיּוֹן. וְלֹא כָּתוּב וַיִּבְנֶהוּ בְּשֵׁבַע שָׁנִים,
 כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת
 הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. מִי אֵלּוּ שֵׁשֶׁת הַיָּמִים? זֶה
 אֲבִרְתָּם, שְׁכָתוּב (בראשית ב') אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
 וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאֵם, בְּאֲבִרְתָּם. וְאֲבִרְתָּם נִקְרָא שֵׁשֶׁת

ימים, ומשום (ובו) שְׁהוּא שֵׁשֶׁת יָמִים, נִבְנְהָ הָעוֹלָם
בְּאוֹתוֹ (בְּה) גֵּוֹן, וַיִּבְנְהוּ שִׁבְעַ שָׁנִים.

וּבֵא רֵאָה, דְּוֹד רָצָה לְהַפְנוֹת בְּמַלְכוּת שְׁלֵמָה
לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה, וְלֹא נִבְנְהָ עַד שֶׁבֵּא
וְהִתְחַבֵּר בְּאֲבוֹת, וְעָמַד שִׁבְעַ שָׁנִים לְהַפְנוֹת
בְּתוֹכָם. אַחַר שִׁבְעַ שָׁנִים נִבְנְהָ בְּכָל, נִמְשָׁכָה
מַלְכוּתוֹ שְׁלֵא תַעֲבֹר לְעוֹלָמִים. וְאִם לֹא שֶׁנַּעֲשֶׂה
בְּחֻבְרוֹן לְהִתְחַבֵּר בְּמַקוֹמוֹ, לֹא נִבְנְתָה מַלְכוּתוֹ
לְהַמְשִׁיךְ כְּרֵאוֹי. כְּמוֹ בֶן כָּלֵב, הֵאִירָה בּוֹ רוּחַ
חֻכְמָה, וּבֵא לְחֻבְרוֹן לְהִתְחַבֵּר בְּאֲבוֹת וּלְמַקוֹמוֹ
הַלְוֵי. אַחַר כֵּן מְקוֹמוֹ תִּהְיֶה, וַיֵּרֶשׂ אוֹתוֹ.

רַבִּי יִיסָא וְרַבִּי חֻזְקִיָּה הָיוּ הוֹלְכִים מִקְפּוֹטְקִיָּא
לְלוּדָה, וְהָיָה עִמָּהֶם יְהוּדֵי אֶחָד עִם מִשָּׂא שָׁל
עוֹפּוֹת (שְׁנַקְרָאִים קַטְפִּידָא) עַל חֲמוֹר. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים,
אָמַר רַבִּי יִיסָא לְרַבִּי חֻזְקִיָּה, פְּתַח פִּיךָ וְאָמַר דְּבַר
אֶחָד מֵאוֹתָם דְּבַרֵי הַתּוֹרָה הַמְּעַלִּים שְׂאֵתָה אוֹמֵר
לְפָנַי הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

פַּתַח וְאָמַר, (משלי ג) **דַּרְכֵיהָ דַּרְכֵי נְעִים וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. דַּרְכֵיהָ דַּרְכֵי נְעִים - אֵלֹה דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, שְׁמִי שְׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁרְהָ עָלָיו נְעִים הַשְׂכִּינָה שְׁלֵא תִזּוּן מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם - שְׁכָל שְׂבִילֵי הַתּוֹרָה כָּלָם שָׁלוֹם. שָׁלוֹם לוֹ לְמַעְלָה, שָׁלוֹם לוֹ לְמַטָּה. שָׁלוֹם לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, שָׁלוֹם לוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא.**

אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, **מִטְּבַע כְּבִים בְּפֶסוּק זֶה נִמְצָא. אָמַר לוֹ, מִנֵּין לָךְ? אָמַר לוֹ, שְׁמַעְתִּי מֵאָבִי, וְלַמִּדְתִּי כָּאֵן בְּפֶסוּק הַזֶּה דָּבָר טוֹב.**

פַּתַח וְאָמַר, פֶּסוּק זֶה הוּא בְּשֵׁתֵי צוּרוֹת וּבְשֵׁנֵי צַדִּדִים. קוֹרְאִים בּוֹ דַּרְכִים, וְקוֹרְאִים בּוֹ נְתִיבוֹת. קוֹרְאִים בּוֹ נְעִים, וְקוֹרְאִים בּוֹ שָׁלוֹם. מַה זֶה דַּרְכִים, וּמַה זֶה נְתִיבוֹת? מַה זֶה נְעִים, וּמַה זֶה שָׁלוֹם?

אָלֵא דַּרְכֵיהָ דַּרְכֵי נְעִים, הִינּוּ שְׂפָתוֹב (ישעיה נג)
הַנּוֹתֵן בָּיָם דְּרָךְ. שְׁתֵּרִי כָּל מְקוֹם שְׁנִקְרָא

בַּתּוֹרָה דְּרָךְ, הִיא דְּרָךְ פְּתוּחָה לְכָל, כְּמוֹ זֶה זֶה זֶה
 שְׁפִתּוֹחָה לְכָל אָדָם - כִּי דְרָכֶיהָ. אֵלּוּ דְרָכִים
 שְׁפִתּוֹחִים מִהֶאֱבוֹת, שְׁכָרוּ בַּיָּם (דף לא ע"ב) הַגְּדוֹל
 וּנְכַנְסִים לְתוֹכוֹ. וְאוֹתָם דְרָכִים נִפְתָּחוֹת לְכָל עֶבֶר
 וּלְכָל צְדִדֵי הָעוֹלָם.

וְנַעַם זֶה הוּא נְעִימוֹת שְׂיוּצֵאת מִן הָעוֹלָם הַבָּא,
(וּמִהָעוֹלָם הַבָּא מֵאִירוֹת כָּל הַמְּנֻרוֹת) וּמֵאִירָה אֶת כָּל
 הַמְּנֻרוֹת, וּנְפָרְדִים (הַאִירוֹת) לְכָל עֶבֶר. וְאוֹתוֹ טוֹב
 וְאוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שְׂיוּנְקִים הָאֲבוֹת נִקְרָא נַעַם.
 דְּבַר אַחֵר, הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא נַעַם. וּכְשֶׁמֵתְעוֹרֵר
 הָעוֹלָם הַבָּא, אִזּוּ כָּל הַטוֹב וְכָל הַשְּׂמִיחָה וְכָל
 הָאִירוֹת וְכָל הַחֲרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם מֵתְעוֹרְרִים, וְלִבֵּן
 נִקְרָא נַעַם.

וְעַל זֶה שְׁנִינוּ, רַשְׁעֵי הַגִּיהֶנֶם, כְּשֶׁעָה שְׁנַכְנְסֵת
 שַׁבָּת, כֻּלָּם נָחִים, וַיֵּשׁ לָהֶם (חַרוֹת) שְׂמִיחָה
 וּמְנוּחָה בְּשַׁבָּת. וְכִיּוֹן שְׂיוּצֵאת שַׁבָּת, יֵשׁ לָנוּ
 לְעוֹרֵר שְׂמִיחָה עֲלֵינוּהָ עֲלֵינוּ כִּי שְׁנַנְצֵל מֵאוֹתוֹ
 הָעֲנָשׁ שֶׁל הַרְשָׁעִים שְׁנֻדוּנִים מֵאוֹתָהּ שְׁעָה וְהִלָּאָה,

וַיֵּשׁ לָנוּ לְהַתְעוֹרֵר וְלוֹמַר, (תהלים ז) וַיְהִי נָעַם ה' אֵלֵינוּ עֲלֵינוּ. וְהוּ נָעַם עֲלֵינוּ, (חרות) שְׂמֵחַת הַכּוֹל. וְעַל זֶה, דְּרָכֶיךָ דְרָכֵי נָעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיךָ שָׁלוֹם.

מַה זֶה נְתִיבוֹתֶיךָ? אֵלּוּ אוֹתָם נְתִיבוֹת וּשְׂבִילִים שְׂיוּצָאִים מִלְּמַעְלָה, וְכָלֵם לֹקַח אוֹתָם בְּרִית הַיְחִידִי שֶׁנִּקְרָא שָׁלוֹם, שָׁלוֹם הַבַּיִת, וּמִכְּנִים אוֹתָם לַיָּם הַגָּדוֹל. כִּשְׁהוּא בְּתַקְפוֹ, וְאִזּוּ נֹתֵן כּוֹ שָׁלוֹם. וְהוּ שְׂכַתוֹב וְכָל נְתִיבוֹתֶיךָ שָׁלוֹם. כָּאוּ רַבֵּי יִיסָא וְרַבֵּי חֲזַקְיָה וְנִשְׁקוּ לוֹ. אָמְרוּ, וּמַה כָּל הַדְּבָרִים הָעֲלִיוֹנִים הֵלְלוּ טְמוּנִים אֲצִלְךָ וְלֹא יִדְעֵנוּ?! הֵלְכוּ. כִּשְׁהַנִּיעוּ לְבַיִת שְׁדָה, רָאוּ בְּהַמּוֹת שֶׁל הַשְּׁדָה מֵתִים. אָמְרוּ, וַדַּאי דְּבַר שֶׁל בְּהַמּוֹת יֵשׁ בְּמָקוֹם זֶה.

אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, זֶה שְׂאֵמְרָתְם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תָּרַג בְּמִצְרַיִם כָּל אוֹתָם הַצֵּאֵן, כָּל אוֹתָם בְּהַמּוֹת. שְׁלֵשָׁה סוּגֵי מְוֹת הָיוּ בְּבְהַמּוֹת, אַחַד דְּבַר, וְאַחַד אוֹתָם שֶׁתָּרַג תְּפָרַד, וְאַחַד אוֹתָם בְּכוּרֵי תְּבַהַמּוֹת.

וְמָה הָיָה הַמּוֹת שְׁלָהֶם? אֵלֶּא זֶה כְּתוּב בְּתַחֲלָה,
 הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה. לְמָה
 בְּכֵלָם לֹא כְתוּב יַד ה'? אֵלֶּא כֵּאֵן (כְּתוּב יַד אֱלֹהִים, אֵלֶּא
 יַד ה') (אֵל יַד ה') זֶה יַד עִם חֵמֶשׁ אֲצַבְעוֹת, שְׁחֵרֵי
 בְּתַחֲלָה כְּתוּב אֲצַבַּע אֱלֹהִים הִיא, וְכֵאֵן כָּל חֵמֶשׁ
 הָאֲצַבְעוֹת, וְכֹל אֲצַבַּע וְאֲצַבַּע תְּרַנָּה מִיַּן אֶחָד.
 וְחַמִּשָּׁה מִיָּנִים הָיוּ, שְׁכַתוּב בַּסּוּסִים, בְּחַמּוּרִים,
 בְּנִמְלִים, בְּבִקָּר, וּבַצֹּאֵן. תְּרֵי חַמִּשָּׁה מִיָּנִים לְחֵמֶשׁ
 אֲצַבְעוֹת, שְׁנִקְרָאת יַד. מִשּׁוּם כֶּךָ הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה
 וְגו' דְּבַר כְּבִד מְאֹד. שְׁחֵיו מֵתִים מֵעֲצָמָם וְנִמְצְאוּ
 מֵתִים.

מֵאַחַר שְׁלֹא תִזְרוּ תַּמְצָרִים, אוֹתָן אוֹתִיּוֹת מִמֶּשׁ
 תִּזְרוּ וְתִרְגּוּ כָּל אוֹתָם שְׁנִשְׂאָרוֹ, וְדַבֵּר
 תְּפִיד לְבָרַד. מַה בֵּינָן זֶה לָזֶה? אֵלֶּא זֶה בְּנוֹחוֹת, וְזֶה
 בְּתַקּוֹף תְּרַגּוּ, וְשֵׁנֵי אֵלֶּה הָיוּ בְּמִקּוֹם אֶחָד בְּחֵמֶשׁ
 אֲצַבְעוֹת.

בֹּא וּרְאֵה, דְּבַר אוֹתִיּוֹת שְׁחֵיו בְּנוֹחוֹת, מְנוֹת
 בְּמִנוּחָה, שְׁחֵיו מֵתִים מֵעֲצָמָם. כְּרַד

שְׁהֵתְהִפְכוּ הָאוֹתִיּוֹת לְתַקְוָה הֲרִגוּ וְהָרַג הַכֹּל. יִשְׁבוּ
בְּאוֹתוֹ שְׂדֵה, רְאוּ צֵאן שְׂבָאִים לְמָקוֹם אֶחָד וּמֵתִים
שָׁם. קָם אוֹתוֹ יְהוּדֵי לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְרָאָה שְׁנֵי
נֵאדוֹת מִלְּאִים אַרְס.

פְּתַח וְאָמַר, פְּתוּב וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל וְאֶבְרַכֶּה
וְאֶגְדֹּלָה שְׂמֶךְ וְהָיָה בְּרָכָה. דְּבַר זֶה שֶׁל רַבִּי
אֶלְעָזָר שְׂאֵמֶר (בראשית יב) וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל - בְּנֶגֶד
לָךְ לְךָ. וְאֶבְרַכֶּה - בְּנֶגֶד מֵאֲרָצֶה. וְאֶגְדֹּלָה שְׂמֶךְ -
בְּנֶגֶד וּמְמוֹלְדֵתֶךָ. וְהָיָה בְּרָכָה - בְּנֶגֶד וּמִכִּית אַבְיָה,
וְזֶה בְּנֶגֶד זֶה.

רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, סוּד תַּחֲכֵמָה יֵשׁ בָּאֵן. וְאֶעֱשֶׂה
לְגוֹי גְדוֹל - בְּנֶגֶד צַד יָמִין. וְאֶבְרַכֶּה - בְּנֶגֶד
צַד שְׂמָאל. וְאֶגְדֹּלָה שְׂמֶךְ - בְּנֶגֶד צַד הָאֲמִצֵּעַ. וְהָיָה
בְּרָכָה - בְּנֶגֶד צַד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל סוּד
הַמְּרַכְבָּה הַקְּדוּשָׁה.

בֵּא רְאָה, בְּהִתְעוֹרְרוֹת שְׁלִמְטָה מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה,
וְעַד שֶׁלֹּא מִתְעוֹרֵר לְמַטָּה לֹא מִתְעוֹרֵר
לְמַעְלָה לְשָׂרוֹת עָלָיו. מַה פְּתוּב בְּאֶבְרָהָם? וַיֵּצְאוּ

אתם מאור כשרים. ויצאו אתם - ויצאו אתו הנה צריך (לכתב)! שחרי כתוב ויקח תרח את אנכרם בנו [באת לוי בן הרן] ונו'. מהו ויצאו אתם? אלא, תרח ולוט יצאו עם אנכרם ושרה, שפיון שנצול אנכרם מן האש, תור תרח לעשות את רצונו, ולכן ויצאו אתם. פיון שהם התעוררו (דף לב ע"א) תחלה, אמר לו הקדוש ברוך הוא לך לך.

רבי שמעון אמר, לך לך - לתקונה, לעצמה. מארצה - מאותו הצד של הישוב שאתה שוקל, שנולדת בו. וממולדתך - מאותו תולדה שלך. ומבית אביך - שחרי השניח בשרש שלהם. אל הארץ אשר אראך - שם אנלה לך מה שאתה מבקש. אותו כח שממנה עליה, שהוא עמק וסתום, מיד - וילך אנכרם באשר דבר אליו ה'. ואנו רצינו ללקת מפאן לדעת סוד תחכמה.

(פתיח רבי אבא ואמר (צפניה ג) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא
 כלם בשם ה' לעבדו שכם אחר. ובתוב (זכריה יד) ותהיה ה' למלך וגו' ביום
 ההוא ותהיה ה' אחר ושמו אחר).

רבי יוסי ורבי תיבא היו הולכים בדרך. אמר רבי
 יוסי לרבי תיבא, למה אתה שותק, הרי הדרך
 לא מתקנת אלא רק בדרבי תורה? נאנת רבי
 תיבא ובכה. (אמר לו, מה? אמר לו, אוי וכו') פתיח ואמר
 (בראשית יא) ותהי שרי עקרה אין לה ולו. אוי על זה!
 אוי על אותו זמן שהולידה הגר את ישמעאל.

אמר לו רבי יוסי, למה? והרי הולידה אחר בך,
 ותהי לה בן גוע קדוש? אמר לו, אתה רואה
 ואני רואה. וכך שמעתי מפי רבי שמעון דבר,
 ובבית. [ס"א אמר לו מה היא אמר לו ווי וכו'] אוי על אותו הזמן
 שבגלל ששקרה התעכבה, כתוב (בראשית מז) ותאמר
 שרי אל אברם וגו' בא נא אל שפתי וגו'. ועל זה
 עמדה השעה להגר לרשת את שרה גברתה, ותהי
 לה בן מאברהם.

וְאַבְרָהָם אָמַר, לֹא יִשְׁמָעֵאל יִתְּיָה לְפָנֶיךָ. וְיֵאָף עַל
 גַּב שְׁחֻקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה מִבְּשֵׁר לֹא
 עַל יִצְחָק, נִדְבַק אַבְרָהָם בְּיִשְׁמָעֵאל, עַד שְׁחֻקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא הֵשִׁיב לוֹ, וּלְיִשְׁמָעֵאל שְׁמַעְתִּיךָ וְגו'.
 אַחַר כֵּן נִמּוּל וְנִכְנָם לְבָרִית הַקְדוֹשׁ, עַד שְׁפָרְם
 יֵצֵא יִצְחָק לְעוֹלָם.

וְבֵא רֵאָה, אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנִים עָמַד אוֹתוֹ מִמְּנָה
 שָׁל בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל וּבִקֵּשׁ לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. אָמַר לוֹ, מִי שֶׁנִּמּוּל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּשִׁמְךָ? אָמַר
 לוֹ, כֵּן. אָמַר לוֹ, וַחֲרֵי יִשְׁמָעֵאל נִמּוּל, [וְלֹא עוֹד, אֵלֶּיךָ
 שֶׁנִּמּוּל בֶּן שָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה] אֵיז לְפָנֶיךָ אֵינִן לוֹ חֵלֶק בְּךָ כְּמוֹ
 יִצְחָק? אָמַר לוֹ, זֶה נִמּוּל בְּרֵאוֹי וּכְתוּבֵנוֹ, וְזֶה לֹא
 בְּךָ. וְלֹא עוֹד, אֵלֶּיךָ שְׁאַלְהָה נִדְבָקִים בִּי בְּרֵאוֹי
 לְשִׁמוּנָה יָמִים, וְאַלְהָה רְחוּקִים מִמֶּנִּי עַד כַּמָּה יָמִים.
 אָמַר לוֹ, וְעַם כָּל זֶה, כִּיּוֹן שֶׁנִּמּוּל, לֹא יִתְּיָה לוֹ
 שְׁכָר טוֹב בְּשִׁבִיל זֶה?

אֵיז עַל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁנּוּלַד יִשְׁמָעֵאל בְּעוֹלָם וְנִמּוּל,
 מָה עָשָׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? הֲרַחֵיק אֶת בְּנֵי

יִשְׁמָעֵאל מִן הַדְּבָקוֹת הָעֲלִיּוֹנָה, וְנָתַן לָהֶם חֶלֶק
לְמַטָּה בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה בְּשָׂבִיל אוֹתָהּ הַמִּילָה
שָׁבָהּם.

וְעַתִּידִים בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל לְשַׁלַּט בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה
בְּשֵׁהִיא רִיקָה מִהַכֹּל זְמַן רַב, כְּמוֹ
שֶׁהַמִּילָה שָׁלָהֶם רִיקָה בְּלִי שְׁלֵמוֹת, וְהֵם יַעֲבֹבוּ אֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב לְמְקוֹמָם, עַד שִׁישִׁתַּלֵּם אוֹתָהּ
זְכוֹת שָׁל בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל.

וְעַתִּידִים בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל לְעוֹרֵר קְרָבוֹת חֲזָקִים
בְּעוֹלָם וּלְהַתְּפַנְּסוֹת בְּנֵי אֲדוֹם עֲלֵיהֶם,
וַיַּעֲזְרוּ בָהֶם קְרָב, אֶחָד עַל הַיָּם, וְאֶחָד עַל
הַיַּבֶּשֶׁת, וְאֶחָד סְמוּךְ לִירוּשָׁלַיִם, וַיִּשְׁלְטוּ אֵלֶּה
בְּאֵלֶּה, וְאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה לֹא תִמָּסַר לְבְנֵי אֲדוֹם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְעוֹרֵר עִם אֶחָד מִסוּף הָעוֹלָם עַל
רוּמֵי הַרְשָׁעָה, וַיַּעֲרֹךְ בָּהּ קְרָב שְׁלֵשָׁה
חֲדָשִׁים, וַיִּתְּפַנְּסוּ שָׁם עַמִּים, וַיִּפְּלוּ בִידֵיהֶם, עַד
שִׁיתְּפַנְּסוּ כָּל בְּנֵי אֲדוֹם עֲלֵיהֶם מִסוּפֵי כָּל הָעוֹלָם,
וְאִזּוֹ יִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהוּא שְׂפָתוֹב

(ישעיה לז) כִּי זָבַח לַה' בְּבַצְרָה וְגו'. אַחַר זֶה מַה
 פְּתוּב? לְאַחֵזוּ בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְגו'. וַיִּכְלֶה אֶת בְּנֵי
 יִשְׁמָעֵאל מִמְּנָה, וַיִּשְׁבֵּר כָּל הַחִילּוֹת-בַּחֹת
 שְׁלִמְעָלָה, וְלֹא יִשְׂאֵר כַּח לְמַעְלָה עַל הָעַם שֶׁל
 הָעוֹלָם, אֲלֵא כַּח יִשְׂרָאֵל לְבָדוֹ, זֶהוּ שְׂפָתוֹב (תהלים
 קבא) ה' צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ.

מִשּׁוֹם שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּיָמִין, וְתוֹרָה בְּיָמִין, וְעַל
 זֶה בְּיָמִין תְּלוּי הַכּוֹל, וְשָׁנִינוּ שְׁצָרִיךְ לְזִקְפָה
 אֶת הַיָּמִין עַל הַשְּׂמָאל, כְּמוֹ שְׁפָרְשׁוֹהָ, שְׂפָתוֹב
 מִיָּמִינוּ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וּבְזִמְן שְׁיִבֵּא, (תהלים ט) הוֹשִׁיעָה
 יְמִינֶךָ וְעַנְנֵי. וּבְאֹתוֹ זִמְן פְּתוּב, כִּי אִזּוֹ אֶהְפֹּךְ אֶל
 עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה לְקָרֵא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' לְעַבְדוֹ
 שְׁכֵם אַחַד. וּכְתוּב בַּיּוֹם תְּהוּא יִהְיֶה ה' אַחַד וְשִׁמוֹ
 אַחַד. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: (דף לב ע"ב)

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל הַמִּשָּׁה הַמְּשִׁי תּוֹרָה

מִהַתְנַא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

פְּרֻשַׁת בֵּא

תְּרַגּוּם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרִישַׁת בֵּא

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֵּא אֶל פְּרַעֲהַ כִּי אֲנִי
הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבֹו וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח
וַאֲמַר, (תהלים פט) אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה ה' בְּאוֹר
פְּנֵיהֶם יִהְלִכּוּן. בְּמַה צְרִיכִים בְּנֵי אָדָם לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִשְׁמֹר מִצְוֹת הַתּוֹרָה כִּדְרֵי
שְׂיֻכּוֹ בְּהַ לְעוֹלָם הַבֵּא, וְלְהַצִּיל אוֹתָם מִכָּל
הַקְּטָרוֹנִים שְׁלִמְעָלָה וּמִטָּה, מִשׁוּם שְׁחָרֵי כְמוֹ
שְׁנִמְצָאִים מִקְּטָרוֹנִים בְּעוֹלָם לְמִטָּה, כִּךְ גַּם
נִמְצָאִים מִקְּטָרוֹנִים לְמִעָלָה שְׁעוֹמְדִים עַל בְּנֵי אָדָם.
אוֹתָם שְׁעוֹשִׂים מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי
יִשְׂרָאֵל בְּיִרְאֵת אֲדוֹנָם, בְּמַה סִּגְנוּרִים
שְׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם לְמִעָלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לג) אִם
יֵשׁ עָלָיו מִלְּאָךְ מִלִּיץ אֶחָד מִנִּי אֶלְפֶךָ וְגו'. וְכֵתוּב
וַיַּחֲנֶנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדֵעֵהוּ מִרְדַּת שַׁחַת מִצְאָתִי כִפֹּר.
מִשׁוּם כִּךְ אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁשׁוֹמֵר מִצְוֹת הַתּוֹרָה.

אֲמַר לוֹ רַבִּי חֵיִיא, אִם כִּךְ, לָמָּה צָרִיךְ פֶּאן מִלְּאָךְ
שְׂיִהְיָה סִגְנוּר עַל הָאָדָם, וְחָרֵי פְתוּב (משלי ג)

כִּי ה' יְהִיָּה בְּכֶסֶלְךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכָה, וְכַתּוּב
 (תהלים קכא) ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע. שְׁחֵרֵי רוּאָה הַקְּדוּשׁ
 פְּרוּף הוּא כָּל מָה שְׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם, הֵן לְטוֹב
 וְהֵן לְרָע. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, (ירמיה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ
 בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל כֶּךָ הוּא וַדַּאי, אֲכַל הֲרֵי
 כְּתוּב (איוב ב) וְנָע אֵל עֲצָמוֹ וְאֵל בְּשָׂרוֹ.
 וְכַתּוּב וַתְּסִיתַנִּי בּוֹ לְבַלְעוֹ תַּנָּם. לְהִרְאוֹת שְׁחֵרֵי
 רְשׁוֹת נְמִסְרָה לַצַּד הָאֲחֵר לְקַטְרֵג [וְהִרְשׁוֹת נְמִסְרָה] עַל
 דְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם [לְמִי שֶׁלֹּא הִצְטַרֵּף] וְלְהַמְסֵר בְּיָדוֹ, וְכָל
 הַדְּרָכִים הִלְלוּ טְמוּנִים לְפָנָי הַקְּדוּשׁ פְּרוּף הוּא,
 וְאֵינְךָ כְּדַאי לְלַכֵּת אַחֲרֵיהֶם, מִשּׁוֹם שֶׁאֵלֹה הַנְּתַחֲבוֹת
 הַקְּדוּשׁ פְּרוּף הוּא, וְאֵין בְּנֵי אָדָם רְשָׁאִים לְדַקְדֵּק
 אַחֲרֵיהֶם, פָּרַט לְאוֹתָם צְדִיקֵי אֱמֶת שְׂיֻדְעִים אֶת
 סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְהוֹלִכִים בְּדַרְךְ שֶׁל הַחֲכָמָה לְדַעַת
 אוֹתָם דְּבָרִים נִסְתָּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (שם א) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי
 הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל ה' וַיָּבֹאוּ נִם הַשָּׁטָן

בְּתוֹכְכֶם. וַיְהִי הַיּוֹם - זֶה רֵאשִׁי הַשָּׁנָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עוֹמֵד לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ זֶה, וַיְהִי הַיּוֹם
 וַיָּבֵא שָׁמָּה. אוֹתוֹ יוֹם הָיָה יוֹם טוֹב שֶׁל רֵאשִׁי
 הַשָּׁנָה.

וַיָּבֵאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים - אֵלֵינוּ מְמַנִּים גְּדוֹלִים שְׁלוֹחִים
 בְּעוֹלָם, לְהַשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם.
 לְהַתִּיצֵב עַל ה' - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א' כב) וְכָל עֲבָא
 הַשָּׁמַיִם עֹמֵד עָלָיו מִיַּמִּינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ. אֲבָל לְהַתִּיצֵב
 עַל ה', בְּפָסוּק זֶה מְצָאנוּ אֲהַבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עַל יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוֹם שֶׁהַשְׁלוֹחִים הִלְלוּ, שְׁמַמְנִים
 לְהַשְׁגִּיחַ עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם, הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים
 וְלוֹקְחִים אֶת כָּל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים, וּבַיּוֹם שֶׁבָּא הַדִּין
 לְעַמֵּד לְדוֹן הָעוֹלָם, נַעֲשִׂים קַטְגוֹרִים לְעַמֵּד עַל בְּנֵי
 אָדָם. וּבֵא רְאֵה, מִכָּל הָעַמִּים שֶׁבְּעוֹלָם לֹא עוֹמְדִים
 לְהַשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם רַק עַל יִשְׂרָאֵל לְבָד, מִשּׁוֹם
 שֶׁאֵלֶּה בָּנִים שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וּבְשֵׁלֹא נִמְצְאִים הַמַּעֲשִׂים שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּרֵאוּי,
 בְּכִיכּוֹל אוֹתָם שְׁלוֹחִים מְמַנִּים,

בְּשֵׁרוּצִים לַעֲמֹד עַל אוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הֵם
 עוֹמְדִים וְדַאי עַל ה', שְׁתֵּרֵי בְּשֵׁי־יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים
 מַעֲשִׂים שֶׁלֹּא בְּשָׂרִים, כְּבִיכּוֹל מְתַשִּׁים כַּחוֹ שֶׁל
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְשֵׁעוֹשִׂים מַעֲשִׂים בְּשָׂרִים,
 נוֹתְנִים כַּח וְתַקְּף לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְעַל זֶה כָּתוּב
 (תהלים סח) תָּנוּ עֵז לְאֱלֹהִים. בַּמָּה? בְּמַעֲשִׂים בְּשָׂרִים,
 וְעַל זֶה בְּאוֹתוֹ יוֹם כָּל הַשָּׂרִים הַגְּדוֹלִים הַמְּמַנִּים
 הַתְּבַנְּסוּ עַל ה'. עַל ה' וְדַאי, שְׁתֵּרֵי בִּינוֹן שְׁהַתְּבַנְּסוּ
 עַל יִשְׂרָאֵל, הֵם הַתְּבַנְּסוּ עָלָיו.

וַיָּבֹא גַם הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם. גַּם - לְרַבּוֹתוֹ עֲלֵיהֶם,
 שֶׁכֶּלָם בָּאִים לְהִיּוֹת קַטְגוֹרִים עַל יִשְׂרָאֵל,
 וְזֶה נוֹסֵף עֲלֵיהֶם מִשׁוּם שֶׁהוּא הַמְּלַשִּׁין הַגְּדוֹל
 (דף לג ע"א) מְכַלֵּם, קַטְגוֹר מְכַלֵּם. בִּינוֹן שְׁרוּאָה תְּקוּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שֶׁכֶּלָם בָּאִים לְקַטְרַג, מִיד - וַיֹּאמֶר ה' אֶל
 הַשָּׁטָן מֵאִין תָּבֵא. וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מֵאִיפֹה הָיָה בָּא? אֵלָּא לְהַבִּיא אֶת הַמַּעֲשֵׂה
 לְרַצוֹנוֹ.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׁטָן וְגו' וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת ה' וַיֹּאמֶר
 מִשׁוֹשׁ בְּאָרֶץ. מִכֵּאן לְמִדְנוּ שִׁישׁוֹב הָאָרֶץ
 נִמְסָר לְעַדְדִים אַחֲרִים, פָּרַט לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבִדְהָ.
 כִּיּוֹן שֶׁאָמַר מִשׁוֹשׁ בְּאָרֶץ, הַשְּׂגִיחַ הַקָּדוֹשׁ כָּרוֹף
 הוּא שְׂרוּצָה לְהִיּוֹת מִלְשִׁין עַל יִשְׂרָאֵל. מִיָּד -
 וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׁטָן הַשְּׂמֹת לְבָךְ עַל עַבְדֵי אֵיזֹב כִּי
 אֵין כְּמַהוּ בְּאָרֶץ.

רָאָה שְׁעָה לָתֵת לוֹ חֶלֶק בְּמַה שִׁיתְעַסֵּק, וַיִּפְרַד
 מִיִּשְׂרָאֵל, וַתְּרִי פִרְשׁוֹתָ, לְרוּעָה שְׂרָצָה
 לְהַעֲבִיר אֶת צֵאֲנוּ בְּנֶהָר אַחַד וְכוּ', מִיָּד הִתְעַסֵּק
 בּוֹ אוֹתוֹ שָׁטָן וְלֹא קִטְרַג עַל יִשְׂרָאֵל.

וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת ה' וַיֹּאמֶר תַּחֲנַם יִרְא אֵיזֹב אֱלֹהִים.
 אֵין תְּמִיחָה עַל עַבְדֵי שְׂרָבוּ עוֹשֶׂה לוֹ כָּל
 רְצוֹנוֹ שִׁיחֶיָה יִרְא מִמֶּנּוּ. הָסֵר מִמֶּנּוּ אֶת הַשְּׂנֵחֶתָךְ,
 וַתִּרְאָה אִם יִפְחַד מִמּוֹךְ אִם לֹא.

כֵּן רָאָה, בְּשַׁעַת צָרָה, כְּשֶׁנִּתֵּן חֶלֶק אַחַד לְצַד
 הַיָּמָּה לְהִתְעַסֵּק בּוֹ, נִפְרַד אַחַר כָּךְ מִחֶפְל. כְּמוֹ
 זֶה שְׁעִיר בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ, שְׁעִיר בְּיּוֹם הַכַּפּוּרִים, כְּדִי

שיתעסק בו ויעזוב את ישראל עם מלכם, וכאן
הגיע זמן לטל חלק זה מפל ירע אנרקהם בצד
האחר, כמו שנאמר (בראשית כב) הנה ילדה מלכה גם
היא וגו' את עויץ פבורו וגו'.

ובא ראה, בפעם שאמר משיט בארץ, רצה ממנו
לעשות דין בישראל, שחרי דין הנה לו על
אנרקהם לתבע מן הקדוש ברוך הוא, משום שלא
נעשה דין ביצחק כשהקרב על גבי המזבח, שחרי
לא הנה לו להחליף קרבן שמומן על המזבח
באחר, [וכן ככל צד שלו] כמו שנאמר לא יחליפנו. וכאן
עמד יצחק על גבי המזבח ולא השתלם ממנו
קרבן ולא נעשה בו דין, ורצה את זה מעם הקדוש
ברוך הוא כמו שרצה את דינו של יוסף לבמה
דורות מאחר יותר, וכל מה שרצה - רצה בדרך
דין.

ומאותו זמן שנצל יצחק והתחליף קרבנו, הזמין
לו הקדוש ברוך הוא לאותו מקטרג זה
לחלקו, כמו שנאמר הנה ילדה מלכה גם היא וגו'

את עוין בכורו. וכאן הגיע לטל חלקו עליו מכל
זרעו של אנברתם ולא יקרב לצד אחר.

והכל בא כדין (אג"ל). כמו שהיא דין - כך גדון.
משום שאיוב מקרובי העצה של פרעה
היה, וכשעמד פרעה על ישראל, רצה להרג
אותם. אמר לו, לא, אלא קח ממונם ושלט על
גופם בעבודה קשה, ואל תהרג אותם. אמר לו
הקדוש ברוך הוא, חיה, באותו דין ממש תהיה
גדון. מה כתוב? (איוב ב) אולם שלח נא ידך ונע אל
עצמו ואל בשרו וגו'. כמה שהיא דין - כך גדון.
ואף על גב שבכל השאר היה ירא מהקדוש ברוך
הוא.

בא וראה מה כתוב, אף את נפשו שמר. ונתנה
לו רשות לשלט על הפשר, משום הסוד
שכתוב (בראשית ו) קץ כל בשר בא לפני, ופרשות,
בא לפני ודאי. וזהו קץ כל בשר, ולא רוח. ונאמר
שהוא קץ שבא מצד החשך, כמו שנאמר (איוב כח)
קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר. ולכל

בְּשָׂרָה, מִשּׁוֹם שְׂיֵשׁ קֵץ אַחֲרָה, וְנִקְרָא קֵץ הַיָּמִין, וְזֶהוּ
קֵץ אַחֲרֵי מִצַּד הַשְּׂמָאל שֶׁהוּא חֲשָׁף, וְלִכֵּן נִתְּנָה לוֹ
רְשׁוֹת בְּעֵצְמוֹ וּבְשָׂרוֹ.

וְתִסִּיתְנִי בּוֹ לְבַלְעוֹ. אִם כֶּף, לֹא בְּדִין הָיָה, אֲלֵא
בְּמֵאֲמַר אוֹתוֹ מִקְטָרְג שֶׁהִסִּית אוֹתוֹ
וְהִסְטָה אוֹתוֹ, אֲלֵא הַכֹּל הָיָה בְּדִין. וְכִּי אָמַר לוֹ
אֱלֹהִים, (שם לד) כִּי פָעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ וּכְאֲרַח אִישׁ
יִמְצִיאָנּוּ. וְכִּי הָיָה כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, כִּמּוֹ שֶׁהוּא נְגִיד -
כֶּף נְגִיד עָלָיו.

וְזֶה שֶׁאָמַר וְתִסִּיתְנִי בּוֹ לְבַלְעוֹ חֲנָם. וְתִסִּיתְנִי
לְבַלְעוֹ לֹא כְּתוּב, אֲלֵא וְתִסִּיתְנִי בּוֹ, בּוֹ
עוֹמֵד בְּרַעְיוֹתוֹ, שֶׁהוּא חָשַׁב שֶׁהָרִי תִסִּיתְנִי, כִּמּוֹ
שֶׁאָמַר וְעַל עֵצַת רְשָׁעִים הוֹפְעֵתָ. [אָמַר אִיּוֹב, הִתְפַּתְתִּי עַל
דְּבָרֵי אוֹתוֹ מִקְטָרְג] כִּמּוֹ זֶה (תהלים עח) וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיָּהֶם
וּבְלִשׁוֹנָם יִכּוּבוּ לוֹ. וַיִּפְתּוּהוּ וַיִּכּוּבוּ לוֹ לֹא כְּתוּב,
אֲלֵא וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיָּהֶם. בְּפִיָּהֶם עוֹמֵד הַדָּבָר הַזֶּה,
שֶׁהָרִי הִתְפַּתְתָּה. (דף לג ע"ב)

אָמַר רַבִּי אַבְא, הַכֹּל הוּא יָפֵה, אֲכַל כֶּף לְמַדְנֹה,
שְׁשָׁנִינוּ, עוֹלָה וּמִסְטִין. וְכִי הוּא יִכּוֹל
לְהַסְטִין? בֵּן, שְׁחֵרֵי הוּא מְלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל, שְׁכַתוֹב
(קהלת ד) טוֹב יֶלֶד מְסֻכֵּן וְחָכֵם מִמְּלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל. וְעַל
זֶה יִכּוֹל לְהַסְטִין לְאָדָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא
נִאֶמֶן עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם.

בֵּא רֵאָה, זֶה בְּדִין הַיְחִיד, אֲכַל בְּדִין הָעוֹלָם כְּתוֹב
(בראשית יא) וַיֵּרֶד ה' לְרֵאֹת. אֵרְדָה נָא וְאֶרְאֶה.
שְׁלֹא נִתְּנָה הָאֲמוּנָה אֵלָּא בִּידֹו לְבַדּוֹ, שְׁחֵרֵי לֹא
רָצָה לְאֵבֶד אֶת הָעוֹלָם עַל מַאֲמַר אוֹתוֹ מְקַטְרַג
שְׁתִּישׁוֹקְתוֹ תָּמִיד לְהַשְׁמִיד. מִנֵּין לָנוּ? שְׁכַתוֹב (איוב
כה) קִין שָׁם לְחַשֵּׁף וּלְכַל תְּכַלִּית הוּא חוֹקֵר.
לְהַשְׁמִיד הַכֹּל הוּא חוֹקֵר. וְזֶהוּ קִין כֹּל בְּשָׂר בֵּא
לְפָנַי, וְדַאי בְּדֵי לְהַשְׁמִיד.

וּבֵא רֵאָה, וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּבְּאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב
עַל ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאוֹתוֹ יוֹם עוֹמְדִים שְׁנֵי
צַדִּיקִים בְּגִנְדַר בְּנֵי הָעוֹלָם. כָּל אוֹתָם שְׁבָאִים לְפָנַי
הַקְדוֹשׁ פְּרוּף הוּא בְּתִשׁוּבָה וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים, הֵם

זוכים להיות כְּתוּבִים אֶצֶל אוֹתוֹ צַד שֶׁהוּא חַיִּים,
וּמוֹצִיא תוֹצְאוֹת חַיִּים. וּמִי שֶׁהוּא מְצַדוֹ, נִכְתָּב
לְחַיִּים. וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאִים בְּמַעֲשֵׂים רָעִים לְאוֹתוֹ
צַד, הֵם נִכְתָּבִים לְאוֹתוֹ צַד אַחַר שֶׁהוּא מְוֹת,
וּנִקְרָא מְוֹת, וּכְּבוֹ שׁוֹרָה הַמְּוֹת.

וּבְאוֹתוֹ יוֹם עוֹמְדִים שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלְלוּ - חַיִּים
וּמְוֹת. יֵשׁ מִי שֶׁנִּכְתָּב לְצַד הַחַיִּים, וַיֵּשׁ
מִי שֶׁנִּכְתָּב לְצַד הַמְּוֹת. וְלִפְעָמִים שֶׁהָעוֹלָם שָׂרוּי
בְּאִמְצָע. אִם עוֹמֵד צְדִיק אַחַד בְּעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד
עֲלֵיהֶם, כֹּלָם עוֹמְדִים וְנִכְתָּבִים לְחַיִּים. וְאִם רָשָׁע
אַחַד מְכַרֵּעַ אֶת הָעוֹלָם, כֹּלָם נִכְתָּבִים לְמִיתָה.

וְאוֹתוֹ הַזְּמַן הָעוֹלָם הָיָה עוֹמֵד בְּאִמְצָע, וְאוֹתוֹ
מִקְטָרְג רָצָה לְהַסְטִין. מִיָּד מַה פְּתוּב?
הַשְּׂמֵת לְבָרָה עַל עֲבֹדֵי אֵיזֵב כִּי אֵין פְּמַחוּ בְּאֶרֶץ
וְגו'. כִּיּוֹן שֶׁנּוֹדַע הוּא לְבַדּוֹ, מִיָּד הַחֲזִיק כּוֹ
הַמְּקָטָרְג. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ שֶׁלֹּא צְדִיק לְאָדָם לְהַפְרֵד
מִכָּלֵל שֶׁל רַבִּים, כִּדִּי שֶׁלֹּא יִרְשֵׁם לְבַדּוֹ, וְלֹא
יִקְטָרְגוּ עָלָיו מִלְמַעְלָה.

יְשַׁכְתּוּב בְּשׁוֹנְמִית, (מלכים-ב ד) וְהֵאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי
 אֲנֹכִי יִשְׁכַּת. לֹא רוּצָה לְהוֹצִיא אֶת
 עַצְמִי מִכָּלֵל שֶׁל רַבִּים. בְּתוֹךְ עַמִּי יוֹשְׁכַת עַד יוֹם
 זֶה, וּבְתוֹךְ עַמִּי - בְּכָלֵל אֶחָד נוֹדַעַת לְמַעְלָה. וְכֹאֵן
 אִיּוֹב, בִּיּוֹן שְׁנוֹדַע לְמַעְלָה וְנִרְשָׁם, מִיַּד הַחַזוּק בּוֹ
 הַמְקַטְרֵג וְאָמַר, הַחֲנָם יֵרָא אִיּוֹב אֱלֹהִים! כָּל מָה
 שְׁפַחַד מִמֶּךָ וְהַתְחַזֵּק, לֹא לְחֲנָם עֲשֵׂה, הֲלֹא אַתָּה
 שְׁכַתָּ בְּעָדוֹ וּבְעָד וְגו'. אֲכַל מַל אֶת כָּל הַטּוֹב
 שְׁאַתָּה עוֹשֶׂה לוֹ, וּמִיַּד אִם לֹא עַל פְּנֵיךָ יְבָרְכֶךָ.
 יַעֲזוֹב אוֹתְךָ וַיִּדְבֵק בְּצַד הָאֲחֵר, שְׁחֵרֵי עַבְשׁוֹ
 בְּשִׁלְחָנְךָ הוּא אוֹכֵל. סֵלֶק מִמֶּנּוּ אֶת שִׁלְחָנְךָ,
 וְנִרְאָה מִמֵּי הוּא וְאִיּוֹה צַד יִדְבֵק.

מִיַּד - וַיֵּאמֶר ה' אֵל הַשָּׁטָן הִנֵּה כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיָדְךָ.
 לְהִרְאוֹת שְׁיִרְאוֹת אִיּוֹב לְקַדוֹשׁ-פְּרוּךְ-הוּא
 הוּא בְּרִי לְשֹׁמֵר עֲשָׂרוֹ. וּמִכָּאֵן לְמִדְּנוֹ, שְׁכָל אוֹתָם
 הִירְאִים מִתְקַדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא מְשׁוּם עֲשָׂרָם אוֹ
 בְּנִיָּהֶם, זֶו אִינְהָ יִרְאָה פְּרָאוֹי. וְעַל כֵּן קַטְרֵג אוֹתוֹ
 מְקַטְרֵג וְאָמַר, הַחֲנָם יֵרָא אִיּוֹב אֱלֹהִים הֲלֹא אַתָּה
 שְׁכַתָּ בְּעָדוֹ וְגו' מַעֲשֵׂה יָדָיו בְּרַכְתָּ. וְעַל כֵּן הוּא

יֵרָא מִמֶּךָ. וְנִתְּנָה לוֹ רְשׁוֹת לְקַטְרֵג בּוֹ וּלְהִרְאוֹת
שְׁלֵא עֵבֶד אֵיזֹב אֶת הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה.

שְׁכִינָן שְׁתַּתְּנֶסָה, יֵצֵא מִתְּדָרָךְ וְלֹא עֶמֶד בְּקִיּוּמוֹ.
מַה פְּתוּב? בְּכָל זֹאת לֹא חָטָא אֵיזֹב
בְּשִׁפְתָיו. לֹא חָטָא בְּשִׁפְתָיו, אֲבָל בְּרִצּוֹנוֹ חָטָא,
וְאַחַר כֵּךְ חָטָא בְּכָל.

וְאִם תֵּאמֶר שְׁלֵא מִתְּנֶסָה בֵּין אָדָם, הֲרִי פְתוּב ה'
צַדִּיק יִבְחַן וְגו'. וּמִשׁוּם כֵּךְ הִתְּנֶסָה אֵיזֹב.
וְאִף עַל גַּב שְׁלֵא עֶמֶד בְּקִיּוּמוֹ פְּרָאוּי, לֹא יֵצֵא
מִתַּחַת רְשׁוֹת אֲדוֹנוֹ לְהִדְבֵק בַּצַּד הָאֲחֵר.

וְכַמָּה הָיָה אוֹתוֹ נִסְיוֹן שְׁלוֹ? שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשִׁים
הַשְּׁלִטוֹן שֶׁל אוֹתוֹ הֵצֵד הָאֲחֵר, כְּמוֹ
שִׁשְׁנֵינוּ דִּין הַרְשָׁעִים בְּגִיהָנָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשִׁים,
וּמִשׁוּם שְׁלֵא דָבֵק בַּצַּד הָאֲחֵר, פְּתוּב (אֵיזֹב מִב) וְה'
כִּרְךְ אֶת ^(דף לד ע"א) אַחֲרִית אֵיזֹב מִרְאשִׁיתוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, זֶה שֶׁל אֵיזֹב אֵינּוּ נִסְיוֹן שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ נִסְיוֹן שֶׁל שְׂאֵר
הַצַּדִּיקִים, שְׁתַּרִּי לֹא כְּתוּב וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אֵיזֹב

כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (בראשית כב) וְהֶאֱלֹהִים נָסָה אֶת אַבְרָהָם.
שְׂאֵבְרָהֶם הוּא בְּיָדוֹ הַקָּרִיב אֶת כְּנֹו הַיְחִידִי
לְקָדוֹשׁ-כְּרוֹךְ-הוּא, וְאִיּוֹב לֹא נָתַן כְּלוּם, וְלֹא מָסַר
לְקָדוֹשׁ-כְּרוֹךְ-הוּא כְּלוּם.

וְלֹא נֶאֱמַר לוֹ, שְׂחֵרֵי גְלוֹי לְפָנָיו שְׂלֹא יְכוּל לַעֲמֹד
בוֹ, אֲבָל נִמְסַר בְּיַד הַמְּקַטְרֵג, וּבְדִין שֶׁל
הַקָּדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא נַעֲשָׂה, וְהַקָּדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא הַעִיר
אֶת הַדִּין [בְּדִין] תְּהֵא אֶל אוֹתוֹ מְקַטְרֵג אֵלָיו. וְהוּ
שְׂפָתוֹב הַשְּׂמֹתָ לְכָךְ עַל עֲבֹדֵי אִיּוֹב וְגו'.

פָּתַח וְאָמַר, (שם ד) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קִיץ מִפְּרֵי
הָאֲדָמָה. מִקֵּץ יָמִים וְלֹא מִקֵּץ יָמִין. הוּא
דָּחָה אֶת קֵץ הַיָּמִין, וְהַתְּקַרְב לְקֵץ הַיָּמִים. וְהָרִי
בְּאֲרָנוֹ, (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לְקֵץ. וְאָמַר דְּנִיָּאל,
לְאִיזָה קֵץ? לְקֵץ הַיָּמִין אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים? עַד שֶׁאָמַר
לוֹ לְקֵץ הַיָּמִין. וְעַל זֶה דָּוִד פָּחַד וְאָמַר, (תהלים לט)
הוֹדִיעֵנִי ה' קֵצִי וּמִדַּת יָמֵי מַה הִיא, אוֹ לְקֵץ הַיָּמִים
אוֹ לְקֵץ הַיָּמִין. וְכֵאן מַה כְּתוּב? וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים,

ולא מקץ ימיו, ולכן לא התקבל קרבנו, שְׁחַרֵי הָיָה
מֵצֵד הָאֲחֵר (הבל).

בֵּא וְרֵאָה מַה פְּתוּב? וְהַכֵּל הֵבִיא גַם הוּא. מַה זֶה
גַּם הוּא? לְרַבּוֹת זֶה עִם זֶה. קָרְבָּנוּ
לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הָיָה הַכֵּל, וְעַקֵּר הַקָּרְבָּן
לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְנָתַן חֵלְקוֹ לְצֵד הָאֲחֵר, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וּמַחְלִיבֵיהֶן. וְקִוּוּ עַקְרוֹ עֲשֵׂה מִקֵּץ יָמִים,
הַסּוּד שֶׁל הַצֵּד הָאֲחֵר, וְנָתַן חֵלְק
לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִכֵּן לֹא הִתְקַבַּל.

בְּאֵיזוֹב מַה פְּתוּב? וְהִלְכוּ בְּנֵיו וְעָשׂוּ מִשְׁתָּה וְגו',
וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לְשִׁלְשֵׁת אַחִיתִּיהֶם לֶאֱכֹל
וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם וַיְהִי כִּי הִקְיִפוּ יָמֵי הַמִּשְׁתָּה וְגו'.
וּבְמִשְׁתָּה בְּכָל יוֹם מְצוּי הַמְּקַטְרֵג, וְלֹא יָכוֹל לוֹ.
מִנֵּינ לָנוּ? שְׁפָתוֹב הֲלֹא אֶתָּה שְׁכַתְּ בַּעֲדוֹ וּבַעֲד
בֵּיתוֹ וּבַעֲד כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִסְבִּיב, וְלַעוֹלָם לֹא נָתַן
לוֹ חֵלְק בְּלָל, שְׁחַרֵי (מַה) פְּתוּב וְהַעֲלָה עֲלוֹת מִסְפָּר
בְּלָם. הָעוֹלָה עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְלֹא נָתַן חֵלְק

לַצַּד הָאֲחֵר. שְׂאֵלְמַלְא נָתַן לוֹ חֶלֶק, לֹא יִכַּל לוֹ
אֲחֵר כֹּה, וְעַל מַה שֶּׁנִּטַּל - מִשָּׁלוֹ נִטַּל.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה חִרַע לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא?
אֵלָּא שְׂאֵלְמַלְא נָתַן לוֹ חֶלֶק, יִפְנֶה הַדָּרָךְ
וַיִּסְתַּלֵּק מֵעַל הַמְּקַדֵּשׁ, וַצַּד הַקְּדוּשָׁה מִסְתַּלֵּק
לְמַעַלְהָ לְמַעַלְהָ. וְהוּא לֹא עָשָׂה כֵּן, וְעַל כֵּן הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא תִּבְעֵ בְּרִין.

בֵּא רֵאָה, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִפְרָד וְלֹא הִפְרִיד טוֹב וְרַע,
הוּא דֵּן אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ אִפְּן. נָתַן לוֹ טוֹב, וְאֲחֵר
כֹּה רַע, וְאֲחֵר כֹּה תַחֲזִירוֹ לְטוֹב. שִׁכַּן רְאוּי לְאָדָם,
לְדַעַת טוֹב וְלְדַעַת רַע וְלַתַּחֲזִיר עֲצָמוֹ לְטוֹב, וְזֶהוּ
סוֹד הָאֱמוּנָה. בֵּא רֵאָה, אֵיזוֹב הִיָּה מֵעַבְרֵי פְרַעָה,
וְזֶהוּ שְׁכַתוֹב בּוֹ (שְׁמוֹת ט) הִירָא אֶת דְּבַר ה' מֵעַבְרֵי
פְרַעָה.

בֵּא וְרֵאָה שְׂלֵא רָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַקֵּר אֶת
אֵיזוֹב מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁהוּא הִיָּה מִיָּגוֹן (אֶת הַכֹּל רָצָה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְעַקֵּר מִמְּקוֹמָם, אֵיזוֹב הִיָּה מִיָּגוֹן (אֵיזוֹב חֲכָם הִיָּה) עַל פְּרַעָה. בִּינּוֹן שְׁנַחֲלֵשׁ,

עָשָׂה נִקְמוֹת לְפְרַעָה).

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּעֵת יֵשׁ לְגִלּוֹת סוּדוֹת
 שְׁנֵדִבְקִים לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. מַה כְּתוּב? בֹּא
 אֶל פְּרַעֲהַ, הִיָּה צָרִיף (לְכַתֵּב) לָךְ אֶל פְּרַעֲהַ, מַה זֶה
 בֹּא? אֵלֶּיךָ שֶׁהַכֹּנִים אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּדַרְּסִים
 אַחַר תְּדַרְּסִים לְתַנּוּן אַחַד עֲלִיּוֹן תִּקְוֶה, שְׁכַמָּה
 דְּרָגוֹת מִשְׁתַּלְּשְׁלוֹת מִמֶּנּוּ. וּמִיָּהוּ? סוּד הַתַּנּוּן
 הַגָּדוֹל.

וּמִיָּשָׁה פָּחַד מִמֶּנּוּ, וְלֹא קָרַב אֵלָּה לְאוֹתָם יְאוּרִים,
 וְאוֹתָן הִדְרָגוֹת שְׁלוֹ, אֲבָל מִמֶּנּוּ הוּא פָּחַד
 וְלֹא הִתְקַרַב, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה אוֹתוֹ מִשָּׂרֵשׁ בְּשָׂרָשִׁים
 עֲלִיּוֹנִים.

בֵּינָן שֶׁרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמִיָּשָׁה פּוֹחַד
 וְשְׁלוּחִים מִמֶּנּוּ אַחֲרִים לְמַעַלָּה לֹא יְכוּלִים
 לְהִתְקַרַב אֵלָיו, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (יחזקאל כט)
 הַנְּבִי עֲלֶיךָ פְּרַעֲהַ מִלֶּךְ מִצְרַיִם הַתַּנּוּן הַגָּדוֹל הָרַבִּין
 בְּתוֹךְ יְאוּרָיו. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַצְּטִירָךְ לְעֶרְךָ בּוֹ
 קָרַב וְלֹא אַחַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי ה', וּפְרָשׁוֹת סוּד

הַחֲכָמָה, שְׁתַּנְּנִים הַגְּדוֹל הַרְבֵּי בְּתוֹךְ יִאֲרִיו
לְאוֹתָם בְּעֲלֵי הַדִּין שִׁיזְדַּעִים בְּסוֹדוֹת אֲדוֹנָם.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
אֶת הַתְּנִינִם הַגְּדוֹלִים וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה
הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר אֶשְׂרָצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם. פְּסוּק זֶה
פְּרָשׁוֹהוּ. אֲבָל וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתְּנִינִם - הוּא
סוֹד זֶה ^(דף לד ע"ב) לְוִיָּתָן וּבֵת זִוְגוֹ. תְּנִינִם חֶסֶד כְּתוּב,
מִשׁוֹם שֶׁהֲרַג אֶת הַנְּקֻבָּה, וְהַעֲלָה אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיקִים, וּפְרָשׁוֹתָ.

הַתְּנִינִם הַגְּדוֹל - תִּשְׁעָה יְאוּרִים הֵם, שֶׁהוּא רוֹבֵץ
בִּינֵיהֶם, וַיֵּאֹר אַחַד הוּא שְׁמִימִיו
שׁוֹכְבִים, וּבִרְכוֹת מִימֵי הַגֶּן נוֹפְלִים בּוֹ שְׁלֹשׁ
פְּעָמִים בַּשָּׁנָה. וְכֹאֲשֶׁר זֶה שְׁתֵּי פְּעָמִים, מִתְּבַרֵךְ
אוֹתוֹ יְאוּר וְלֹא כָּל כָּף, וּכְשֶׁאֶחָד בְּכֻלָּל לֹא.

וְהַתְּנִין הַזֶּה נִבְּנָם לְאוֹתוֹ יְאוּר מִתְחַזֵּק וְהוֹלֵךְ
וְשָׂט וְנִבְּנָם לְתוֹךְ הַיָּם, וּבּוֹלֵעַ דָּגִים
מִכַּפָּה מִינִים, וְשׁוֹלֵט וְשָׂב לְאוֹתוֹ יְאוּר. תִּשְׁעָה

יֹאזְרִים הִלְלוּ הוֹלְכִים וְעוֹלָיִם, וְסֹבְבֵי כַּמָּה אֵילָנוֹת
וְעֹשֶׂבִים לְמִינֵיהֶם.

הַיָּאֹר הָרֵאשׁוֹן. יוֹצֵא מֵצַד שְׂמָאל בְּצִנּוֹר אֶחָד
שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא שְׁלֹשׁ טַפּוֹת, וְכָל טַפָּה
וְטַפָּה נִפְרָדֶת לְשְׁלֹשׁ טַפּוֹת, וְכָל טַפָּה וְטַפָּה נֵעֲשֶׂה
מִמֶּנָּה יָאֹר אֶחָד, וְאֵלֶּה הֵם תְּשֻׁעָה יֹאזְרִים
שְׂמֵת־חֻזְקִים וְהוֹלְכִים וּמְשׁוּטְטִים וְסוֹבְבִים בְּכָל
אוֹתָם הֶרְקִיעִים.

כַּמָּה שְׁנֵשְׂאָר מֵאוֹתָן טַפּוֹת כְּשֶׁסִּימוּ לְצֵאתָ,
נִשְׂאָרֶת טַפָּה אַחַת שִׁיּוֹצֵאתָ כְּשֶׁקָּטָ,
נוֹפְלֶת בִּינֵיהֶם, וְנֵעֲשֶׂה מִמֶּנָּה יָאֹר אֶחָד. הַיָּאֹר
הַזֶּה הוּא שְׂאֵמְרָנוּ שֶׁהוֹלֵךְ כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵךְ.

הַיָּאֹר הַזֶּה, כְּשֶׁאוֹתוֹ נָהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, מוֹצֵא
טַפּוֹת אַחֲרוֹת גְּדוּלוֹת (שֶׁל בְּרָכוֹת) שֶׁל בְּרָכוֹת
מֵצַד הַיְּמִין, מֵה שְׁנֵשְׂאָר מֵאוֹתָן טַפּוֹת, נִשְׂאָרֶת
טַפָּה אַחַת שׁוֹכֶכֶת מֵאוֹתָן בְּרָכוֹת, וְנוֹפְלֶת כְּאוֹתוֹ
יָאֹר שֶׁהוּא שׁוֹכֵךְ, וְזֶהוּ הַיָּאֹר שֶׁעֲדִיף מִכָּלֵם.

בְּשִׁינְיָאִים וְנִפְרָדִים אֹתָם אֲרַבְעָה נְהָרוֹת
 שִׁינְיָאִים מִנּוּן עֵדֶן, אֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא
 פִּישׁוֹן נוֹפֵל בְּאֹתוֹ יְאוֹר וְנִכְלָל בוֹ, וְלִכְּנֵן מַלְכוּת
 בְּכָל נִכְלָלֶת בְּזוֹהַ, וּפִישׁוֹן הוּא מַלְכוּת בְּכָל.
 מִהֵיאֹר הָיָה נְזוּנִים וּמִתְמַלְאִים כָּל אֹתָם הֵיאֹרִים
 הַתְּחִלָּה.

בְּכָל יְאוֹר וְיְאוֹר הוֹלֵךְ וְשָׁט תְּנִין אֶחָד, וְהֵם
 תְּשׁוּעָה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹקֵב נִקְבֵּי פְּרָאִישׁוֹ,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (תהלים עד) שֶׁפָּרַת רְאִישֵׁי תְּנִינִים וְגו' .
 וְאֵפֶלֶוּ הַתְּנִין הַגְּדוֹל הָיָה כֶּךָ הוּא, מִשׁוֹם שֶׁכָּל
 נוֹפְחִים רוּחוֹת לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה.

כְּתוּב בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. וְכְתוּב וַיִּבְרָא
 אֱלֹהִים אֶת הַתְּנִינִים הַגְּדֹלִים, בְּכָל מַעֲשֵׂה
 שָׁל אֹתָם עֲשֶׂר אַמִּירוֹת, עוֹמְדִים כְּנִגְדָם אֹתָם
 עֲשָׂרָה יְאוֹרִים. וְתְנִין אֶחָד מִתְפַּרְפֵּר (פֹּרֵשׁ) (מִתְדַּבֵּר)
 כְּרוֹת כְּנִגְדָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וְעַל זֶה אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה מוֹדְעוּעַ הָעוֹלָם, מִשׁוֹם
 שֶׁהַתְּנִין הַגְּדוֹל הָיָה מַעְלָה אֶת הַסִּנְפִּירִים

שָׁלוֹ וּמִזְדַּעְזָע, אִזּוּ כֻּלָּם מִזְדַּעְזָעִים בְּאוֹתָם יְאוּרִים,
 וְכָל הָעוֹלָם מִזְדַּעְזָע, וְהָאָרֶץ מִתְחַלְחֶלֶת, וְכֻלָּם
 כְּלוּלִים בַּתְּנִין הַגָּדוֹל הַזֶּה.

וְהָאָרֶץ הִיָּתָה תְּהוֹ וְגו'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית הַחֲבָרִים עוֹסְקִים בּוֹ וַיִּזְדַּעֲזְעוּ בּוֹ,
 אֲבָל הֵם מַעֲשִׂים שְׂיִזְדַּעֲזְעוּ אֶת רִמּוֹ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית
 בְּסוּד הַתְּנִין הַגָּדוֹל. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, שְׁכָל הָעוֹלָם
 אֵינוֹ מִשְׁתַּלְשֵׁל אֵלָּא עַל סְנַפִּירָיו שֶׁל זֶה.

בא רֵאָה, וְהָאָרֶץ הִיָּתָה תְּהוֹ וּבְהוֹ וְגו'. שָׁנִינוּ
 הִיָּתָה, וּבְאֲרָנוֹ. מִשּׁוּם שֶׁבִּיאֹר הָרֵאשׁוֹן הִזָּה
 שְׂאֲמָרְנוּ, כְּשֶׁתְּנִין הַגָּדוֹל הִזָּה נִכְנָם בּוֹ, אִזּוּ
 מִתְמַלֵּא, וְשׁוֹטֵף וְדוֹעֵף הַנִּיצוּצוֹת שֶׁנִּלְקְטוּ בְּאוֹתָן
 עוֹלָמוֹת שֶׁנִּחְרְבוּ בַּתְּחִלָּה.

אוֹתָם תְּנִינִים אֲחֵרִים שְׂאֲמָרְנוּ הָיוּ וְלֹא הָיוּ,
 לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁנִּחְלַשׁ כַּחַם שֶׁלֹּא יַחְרִיבוּ
 הָעוֹלָם, פָּרַט לְשִׁבְעִים שָׁנָה פַּעַם אַחַת, וְהֵם
 מִתְחַזְּקִים בְּכַח הַתְּנִין הַגָּדוֹל הַהוּא, וְהוּא לְבָדוּ

מתחזק, ואלמלא נקבתו היתה קנימת אצלו, לא יכול היה העולם לסבל אותם. [ומשום כך]

עד שלא תרג הקדוש ברוך הוא את הנקבה, הארץ היתה תהו [ובהו]. תהו היתה. ואחר שתרג אותה היתה בהו, התחילה להתקיים. וחשיך על. עדין לא היה מאיר המעשה שעשה.

מה עשה הקדוש ברוך הוא? מחין את ראש הזכר למעלה ונכפת, משום שהרי התהום למטה לא היתה מאיר. מה הטעם לא היתה מאיר? משום שהתנין הגדול היתה מנישב רוח על התהום ומחשיך אותה, ולא היתה מרחף למטה.

ועברה (ועם כל זה) רוח אחרת שלמעלה, ונשבה (שנשבה) והכיתה באותה רוח והשקיטה אותה, והו שפיתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים. וזהו מה ששנינו, שתקדוש ברוך הוא הכה רוח ברוח וברא את העולם.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. האיר האור שלמעלה והכה (דף לה ע"א) על גב הרוח

שְׁנֵשְׁבֶתָּה, וְהִסְתַּלַּק מֵעַל הַתְּהוֹם וְלֹא כִסָּה אֹתוֹ.
כִּיּוֹן שְׁתֵּאִיר הַתְּהוֹם וְהוּא הִסְתַּלַּק, אִזּוּ הָיָה אֹרֶךְ.

וְהָ מֵאִיר עַל רֵאשׁוֹ, וּמִיָּם הָיוּ יוֹצְאִים מִתּוֹךְ
מִצְחוֹ, וְרוּחַ נֹשֶׁבֶת לְמַעְלָה וּמֵאִירָה מֵאֹר
וְהָ, עַד שֶׁהָיָה יוֹרֵד אֹרֶךְ, מִנְּצַנֵּן לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם
אֹרֶת שֶׁל הַשָּׁמֶשׁ. כִּיּוֹן שְׁאֹתָם אֹרֶת נְרָשְׁמוּ
בְּתוֹךְ הַשָּׁמֶשׁ לְמַטָּה, הָיוּ הָרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם
יּוֹדְעִים בָּהֶם וְהָיוּ עוֹבְדִים לְשָׁמֶשׁ. כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּכַּל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֹתָם הָרְשָׁעִים, סִלַּק אֶת אֹרֶךְ
וּנְנֹו אֹתוֹ. לָמָּה נְנֹו אֹתוֹ? מִשּׁוֹם שְׁאֹתוֹ תַנִּין הָיָה
עוֹלָה וַיּוֹרֵד וּמִכָּה בְּאֹתָם יְאֹרִים, עַד שֶׁנְּנֹו אֹתוֹ
וְלֹא הִתְנַלַּח.

וְזָרַע אֹתוֹ הַזָּרַע בְּצַדִּיק, שֶׁהוּא הַנֶּגֶן שֶׁל הַנֶּגֶן,
וְהַזָּרַע שֶׁנִּזְרַע בְּנֶגֶן הוּא גְּנִיּוֹת וְטְמִינֵת (ה) שֶׁל
הָאֹר הַזֶּה הוּא.

כְּשֶׁהַתַּנִּין הַגָּדוֹל הָיָה רוֹאֶה שֶׁצּוֹמַח בְּנֶגֶן זָרַע שֶׁל
אֹר וְהָ, אִזּוּ מִתְעוֹרֵר לְצַד הָאֲחֵר
לְאֹתוֹ נִהָר שֶׁנִּקְרָא גִיחוּן. וְנִחְלָקִים מִיָּמֵי הַגִּיחוּן

הָיְתָה, שְׁבִיל אַחַד שְׁלוֹ, הוּא הוֹלֵךְ לְתוֹךְ אוֹתוֹ יָרַע
 שְׁצַמַּח בְּתוֹךְ תַּנּוּן, וּמֵאִיר בּוֹ בְּגִדְל תַּוְרַע הָיְתָה,
 וּבִקְרָא גִיחוּן.

וּבַתּוֹךְ גְּדֵלוֹת שָׁל אוֹתוֹ תַּוְרַע עָלָה לְגִדְלָה שְׁלֵמָה
 הַמְלָה, בְּשַׁעְלָה לְמַלְכוּת, שְׁכַתוּב (מלכים-א
 א) וְהוֹרְדָתֶם אוֹתוֹ אֶל גַּחוּן, וְכַתוּב וּמִשַּׁח אוֹתוֹ שָׁם.
 שָׁם, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר, מִשּׁוּם שְׁאֵת זֶה יָדַע דָּוִד
 הַמְלָה, וּמִיָּמֵינוּ הָאֲחֵרִים עָלוּ לְמַלְכוּת אַחֲרָת, וְזֶהוּ
 הַמְלָךְ שֶׁהוּא תַקִּיף.

וְהַתַּנּוּן הַגָּדוֹל הָיְתָה הַתַּעוֹרָר אֵלָיו, וְהַתַּעֲלוֹ
 סְנֵפִירָיו שָׁל הַתַּנּוּן הָיְתָה בְּאוֹתוֹ גָּהַר
 לְהַתְחַזֵּק בּוֹ, וְכָל אוֹתָם שָׁאָר הֵיאוּרִים עוֹלָיִם
 וַיּוֹרְדִים בְּתַקְפּוֹ שָׁל הַתַּנּוּן הַגָּדוֹל הָיְתָה, וּבְשִׁתּוֹקֵק
 וּבְכַנָּם לְתוֹךְ יְאוֹר הַשְּׁקֵט וְשׁוֹכֵךְ בּוֹ.

וְאֵז, בְּשִׁאוֹתוֹ אוֹר נִגְנָו (לְחַסְיָעוּ) לְהַעֲלוֹתוֹ אוֹתוֹ גִּנּוּ
 שְׁאֲמַרְנוּ, אֵז יוֹצֵא הַחֲשֵׁךְ הָרֵאשׁוֹן וּמִכָּה עַל
 רֵאשׁוֹ בְּאוֹתוֹ נִקְבַּ שְׁנַעֲשֵׂה בּוֹ, וּבְנִפְרָד חוּט אַחַד
 בֵּין אוֹתוֹ הָאוֹר שָׁל הָאוֹר הָיְתָה שְׁנַגְנָו, וּבֵין אוֹתָהּ

חֲשֵׁכָה שֶׁל הַחֲשֵׁךְ הַזֶּה, שְׁכַתוֹב (בראשית א) וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁךְ.

תַּתְנִין הַזֶּה שָׁב בְּאוֹתָהּ הַפְּרָדָה שֶׁל הַחוּט
שֶׁהִפְרִיד, וְהִפְרִיד אֶת אוֹתָם (בין אוֹתָם)
יְאוּרִים לְתוֹךְ הַחֲשֵׁכָה, וְנִפְרָדִים דָּגִים לְמִינֵיהֶם
אֵלֶּה מֵאֵלֶּה בְּאוֹתָהּ הַפְּרָדָה.

וּבְשֵׁנִפְרָדוֹ תַמִּים הָעֲלִיוֹנִים תְּקַדּוּשִׁים, כָּל אוֹתָם
הַיְאוּרִים נִפְרָדִים, וְנִכְנָסוּ לְתוֹךְ אוֹתוֹ
הַיְאוּר הַשָּׁקֵט שֶׁנִּבְחַר מִכָּלֶם, וַיּוֹצֵאֵם וְנִכְנָסִים כּוּ
שֶׁלֹש פְּעָמִים בַּיּוֹם.

וְכָל אוֹתָם דָּגִים שֶׁגִּדְלִים תוֹךְ אוֹתָם יְאוּרִים,
נִפְרָדִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, וְנִקְרָאִים לִילוֹת, וְאֵלֶּה
הֵם רְאשִׁים לְכָל אוֹתָם דָּגִים שִׁיּוֹצֵאֵם תְּחוּצָה,
וְאֵלֶּה שׁוֹלְטִים עַל כָּלֶם, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים כְּבוֹרֵי
מִצְרַיִם. וּמִכָּאֵן תִּתְפַּזְרוּ תְּחוּצָה הַכְּבוֹרִים, וְכָלֶם
נִזְוָנִים מִהַשְׁקָאֵת אוֹתָם יְאוּרִים. וְתַתְנִין תְּגֻדוֹל הַזֶּה
שׁוֹלֵט עַל כָּלֶם.

וְהַכֹּל בְּהַבְדֵּלַת הַמַּיִם הָעֲלִיּוֹנִים, שְׂפָתוֹב וַיְהִי
 מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, וְנִרְשָׁמוּ מַיִם
 הַקְּדוּשִׁים הָעֲלִיּוֹנִים וְנִפְרְדוּ לְמַעְלָה, וְהַמַּיִם
 הַתַּחְתּוֹנִים, נִפְרְדוּ בְּלֶם אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, קְדוּשִׁים
 וְשֵׁלֵא קְדוּשִׁים, וְעַל זֶה נִקְרָאוּ מְלֵאכִים עֲלִיּוֹנִים
 פְּרֹוּדִים, מִשּׁוֹם שֶׁנִּפְרְדוּ אֵלֶּה מֵאֵלֶּה לְמִינֵיהֶם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ
 זֶרַע. סוּד זֶה, בְּשֵׁהתַנִּין הַגָּדוֹל הָיָה מְנִשֵּׁב
 רוּחַ בְּאוֹתוֹ נִקֵּב וּמְרַחֵף כְּלָפִי מַעְלָה, אֶת כָּל
 אוֹתָם הָעֹשְׂבִים הָיָה הוֹפֵךְ אוֹתָם לִיבֵשׁ, עַד שֶׁרוּחַ
 אַחֲרַת נוֹשֶׁבֶת בְּאוֹתָהּ רוּחַ וּמִשְׁקִיטָה אוֹתָהּ
 לְמַטָּה, וְהָעֹשְׂבִים צָמְחוּ כְּבִתְחִלָּה, וְשׁוֹלְטִים
 וּמִשְׁבְּחִים וּמוֹדִים לְפָנַי הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא.

מִצֵּד שְׂמַאל וְלַתּוֹךְ הַיְאֹוֹר הַשְּׂקֵט יוֹצֵאוֹת בְּהִמּוֹת
 לְמִינֵיהֶן, וְהוֹלְכִים לְהַתְקַרֵּב לְאוֹתָם עֹשְׂבִים
 וְלֹא יְכוּלִים, וְשָׂבִים לְמְקוֹמָם. כָּל הַיְאֹוִרִים הִלְלוּ
 הוֹלְכִים וְשָׂבִים עִם אוֹתוֹ הַתַּנִּין שֶׁשׁוֹלְטִים בָּהֶם,
 וּמְקִיפִים אֶת אוֹתָם הָעֹשְׂבִים וְלֹא יְכוּלִים, פָּרַט

לפַעַמִּים שָׁרוּחַ עֲלֵיוֹנָה אֵינָה נוֹשָׁבֶת, וְהִיא מְרַחֶפֶת
הַרוּחַ בְּאוֹתוֹ הַנֶּקֶב שְׁלֹמֶעֱלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, וְאִז
שׁוֹלְטֵת אוֹתָהּ הַרוּחַ עַל אוֹתָם עֲשָׂבִים.

וְהִיא אוֹר הַשֶּׁקֶט שָׁב לְמִקוּמוֹ, וְעוֹלָה וַיִּזְרַד. וּמִשּׁוֹם
שְׁמִימֵי שְׁקֵטִים, הוֹלֵךְ בְּשֶׁקֶט. וְהַתְּנִים
הַגְּדוֹל הוּא עוֹלָה לְאוֹתָם יְאוּרִים, וְכֹל הָעֲשָׂבִים
מִתְּנַדְּלִים סְבִיב אוֹתוֹ הִיא אוֹר הַשֶּׁקֶט, וְאֵלָה (וְהֵם)
גְּדִלִים בְּכָל עֵבֶר, וְאִז עוֹלָה אוֹתוֹ תְּנִין וּמִתְּנַדְּל
בִּינֵיהֶם, וְשָׁב אֶל כָּל אוֹתָם יְאוּרִים.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. וְהוּ
נִחַש בְּרִיחַ. לָמָּה בְּרִיחַ? מִשּׁוֹם שֶׁסּוֹגֵר
אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים, וְלֹא יוֹצֵא לְעוֹלָמִים, אֵלָּא פַעַם
אַחַת בַּיּוֹבֵל.

וּבְסַפְרֵי הָרַאשׁוֹנִים, זֶה נִחַש עֵקֶלְתוֹן, שֶׁהוּא
תְּמִיד בְּעֵקְמִימוֹת, וּמִבִּיא קִלְלוֹת עַל
הָעוֹלָם. בְּשִׁנְיָה קָם - נִשְׁבֵּר תְּקֵפוֹ (דף לה ע"ב) שֶׁל אוֹתוֹ
הַתְּנִין, וְלֹא יָכוֹל לְעִמֵּד עַד שֶׁאֹבֵד גּוּפוֹ, מִשּׁוֹם
שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כּוֹפֵף אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַיָּם

בְּשִׁנְכֶם אֵלָיו, וְהוּא דוֹרֵךְ עַל תְּקִפּוֹ שֶׁל הַיָּם,
וְתִקֶּף הַיָּם הַזֶּה הוּא תַנּוּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ט)
וְדוֹרֵךְ עַל כַּמְתֵי יָם.

וּבְשִׁקְּם הִנְחָשׁ הַזֶּה, אִז מַה כְּתוּב? (ישעיה נו) וְהִרְג
אֶת הַתַּנּוּן אֲשֶׁר בֵּינָם. זֶהוּ הַתַּנּוּן הַגָּדוֹל.
וְעַל זֶה כְּתוּב הַנְּנִי עֲלֶיךָ. וְנִחַשׁ זֶה הוּא מְאֹרֶת,
בְּקִלְלוֹת לְכָל, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא חֲזַק עֲלָיו בְּחֻזְקוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ הַנְּהַר הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא תַדְקָל, וְחָרִי בְּאֲרָנוֹ.

אוֹתוֹ הִנְחָשׁ שֶׁבִּיבְשָׁה, כְּשִׁינְצָאִים (לְהַלְחֵם) זֶה בְּזֶה,
אוֹתוֹ שֶׁבִּיבְשָׁה תָמִיד מִתְנַפֵּר, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל
דְּרָכּוֹ וְחֻזְקוֹ הוּא בִּיבְשָׁה, וְאוֹכֵל אֶרֶץ וְעֶפֶר תָּמִיד,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְעֶפֶר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. זֶה גִּדְל
בְּעֶפֶר, וְזֶה גִּדְל בְּמִים. נִחַשׁ שֶׁהַתְּגִדֵּל בְּמִים לֹא
חֲזַק בְּזֶה שֶׁהַתְּגִדֵּל בִּיבְשָׁה, וְעַל זֶה כְּתוּב מְאֹרֶת
חֶסֶד.

וְזֶה הַזְּדִמָּן לְאוֹתוֹ שֶׁל הַמִּים. וְאִף עַל גֵּב [וְזֶה לֹא]
שֶׁהַזְּדִמָּן אֵלָיו, לֹא נִלְחַם בּוֹ, אֶלָּא הִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ שֶׁתִּרְגַּ אֹתוֹ מִתּוֹךְ הַיָּם, כְּמוֹ

שְׂבֵאֲרֵנוּ שְׂבִנְגָלָל גַּסּוֹת הָרוּחַ שָׂבוּ, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר
(יחזקאל כט) אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֹרִי וְגו'.

וְעֵבֶר ה' לְנִגְף־אֶת מִצְרַיִם וְגו'. שְׂנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי
יוֹסֵי, פָּסוּק זֶה קְלָשָׁה, וְכִי יִרְאֶה אֶת הַדָּם
וְאַחַר כֵּךְ וּפָסַח, שְׂמִשְׁמַע שְׂפִימָן הוּא עֹשֶׂה? וְאִם
הֵאֱמַר בְּשִׁבִיל הַדָּם שֶׁהוּא מִצְוֶה, אִזּוֹ לָמָּה בַּחוּץ?
וְלָמָּה בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת שֶׁל הַפֶּתַח, וְהָרִי כְּתוּב
(דניאל ב) הוּא מְנַלֵּה עֲמֻקּוֹת וְגו', וְכִּי הַטַּעַם שֶׁרָצָה
לְהִיזֹת דָּם גָּלוּי עַל הַמַּשְׁקוּף וְעַל שְׂפֵי הַמְּוִזְזוֹת?

אֲלֹא שְׂנֵינּוּ, כְּתוּב (דברים לב) וַיִּירָא ה' וַיִּנְאֹץ, וְכְתוּב
(בראשית ו) וַיִּירָא ה' כִּי רָבָה רָעַת הָאָדָם בְּאָרֶץ.
וְשְׂנֵינּוּ, לֹא נִרְאִית הַהִשְׁגָּחָה הָעֲלִיזָנָה אֲלֹא
בְּשִׁנְרָאִים לְמַטָּה הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ מִעֲשֵׂה מִמֶּנּוּ,
וְעַל זֶה [וְעַד שְׂעוּשִׁים מִעֲשֵׂה לְמַטָּה] לֹא מִשְׁגִּיחִים לְהִרְע, פָּרַט
לְהִרְהוֹר שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה, שְׂכַתוּב (דברים א) הִשְׁמְרוּ
לְכֶם פֶּן יִפְתָּח לְבַבְכֶם. וּמִשְׁנַעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה,
מִתְעוֹרְרָת הַהִשְׁגָּחָה מְלִמְעָלָה, וְלִכֵּן הַכֹּל, בֵּין
לְטוֹב בֵּין לְרָע, תְּלוּי הַדָּבָר בַּמַּעֲשֵׂה.

אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, כָּל שׁוֹקֵי מִצְרַיִם הָיוּ מְלֵאִים
אֵלִילִים, וְעוֹד, שְׁכָכְל בַּיִת וּבַיִת הָיוּ
מִצְוִיִּים מִיָּנִים שְׁנַקְשָׁרִים בְּכַשְׁפֵּיהֶם בְּאוֹתָם כְּתָרִים
תַּחְתּוֹנִים שְׁלֵמָטָה, וּמְעוֹרְרִים רוּחַ טְמָאָה בְּתוֹכָם.
וְסוּד הַדְּבָר לְמִדְנֹו, כְּתוֹב וּלְקַחְתֶּם אֲגִדַּת אֲזוּב
וּטְבִלְתֶּם בְּדָם אֲשֶׁר בַּסֶּף וְהִנְעִתֶם אֶל
הַמְשָׁקוּף וְאֵל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. אֲגִדַּת אֲזוּב לְמָהּ? כְּדֵי
לְבַעַר רוּחַ טְמָאָה מִבִּינֵיהֶם, (זוּ הַפְּסוּק קֹשֶׁה, וְכִי וְרָאָה אֶת
הַדָּם וְאָחַר כְּדוּ וּפְסַת, שְׁמִשְׁמָע שְׁסִימָן הוּא שְׁעֲשֵׂה, מִדּוּעַ? וְחָרִי חֶבֶל גְּלוּי לִפְנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכְתוּב (דְּנִיאל ב) הוּא מְנַלְחָ עַמְקוֹת וְנִסְתְּרוֹת. אֵלֶּא שְׁנִינֹו,
כְּתוּב וְרָא ה' וַיִּנְאֹץ וְגו', וְכְתוּב וְרָא ה' כִּי רַבָּה רַעַת וְגו'. וְשְׁנִינֹו, לֹא מִתְרָאָה
הַשְּׁנִינָה לְמַעְלָה, אֵלֶּא כְּאֲשֶׁר נִרְאָה לְמַטָּה מַעֲשֵׂה, וּמִשְׁנַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה - הַחֲשִׁנָּה
לְמַעְלָה מִתְעוֹרְרָת, וּמִפְּנֵי כֵן הַכֹּל, בֵּין לְטוֹבָה וּבֵין לְרָעָה, בַּמַּעֲשֵׂה תְלוּי הַדְּבָר.
וּלְקַחְתֶּם אֲגִדַּת אֲזוּב וְגו'. אֲגִדַּת אֲזוּב לְמָהּ? וְכֵן הַטַּעַם רָצָה שְׁיִתְנַלְחָ דָם עַל
הַמְשָׁקוּף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת? אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, כָּל הַשְּׁוֹקִים בְּמִצְרַיִם הָיוּ מְלֵאִים
אֵלִילִים, וּבְכָל בַּיִת וּבַיִת הָיוּ נִמְצְאִים מִיָּנִים שְׁמַקְטִירִים בְּכַשְׁפֵּיהֶם בְּאוֹתָם כְּתָרִים
תַּחְתּוֹנִים שְׁלֵמָטָה וּמְעוֹרְרִים רוּחַ טְמָאָה אֲצֵלָם, וְעַל זֶה אֲגִדַּת אֲזוּב, כְּדֵי לְבַעַר
רוּחוֹת מִבִּינֵיהֶם) וְלִהְרָאוֹת בְּפִתְחֵיהֶם בְּשִׁלְשֵׁת הַמְּקוֹמוֹת
הַלְלוּ הָאֲמוּנָה הַשְּׁלֵמָה. אַחַד בְּאֵן, וְאַחַד בְּאֵן,

ואחד ביניהם. ולכן ופסח ה' על הפתח ולא יתן
 המשחית לבא אל בתיכם לנגף, משום שרואה את
 השם הקדוש רשום על הפתח.

אמר רבי יהודה, אם כך אז לשם מה דם, שהרי
 שנינו, לכן ואדם ואחד שכלול בין הגוונים?
 אמר לו, שני דמים היו, אחד של מילה ואחד של
 פסח. של מילה רחמים, ושל פסח דיין.

אמר רבי יהודה, לא כה, אלא כמו שלמדנו,
 שהחזיר הקדוש ברוך הוא את אותו דם
 לרחמים, באלו היו לכן בתוך הגוונים. זהו שכתוב
 (יחזקאל טז) ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדםך
 ואמר לך בדםך חיי וגו'. ואף על גב שהיה אדם,
 החזיר לרחמים, שכתוב בדםך חיי. ולכן רשום
 הפתח בשלשה צדדים - אחד כאן, ואחד כאן,
 ואחד ביניהם.

שנה רבי חזקיה, שני דמים נראו כנגד שני
 בתרים שנראו (שהתעוררו) למעלה באותה

שָׁעָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּתָר אֶחָד שְׁכָלוֹל בְּשָׁנֵי
צְדָדִים טְמוּנִים, ^(דף לו ע"א) בְּרַחֲמִים וְדִין.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת חָם הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא עַל בְּנָיו. בֶּן אָדָם עוֹשֶׂה בֵּית, וְהִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ: כְּתֹב אֶת שְׁמִי וְשִׂים אוֹתוֹ
בַּפֶּתַח שְׁלֶךְ, וְאֶתָּה שְׂרוּי בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְאֲנִי יוֹשֵׁב
מִחוּץ לַפֶּתַח לְשֹׁמֵר אוֹתְךָ. וְכֹאן אָמַר: רָשָׁם עַל
הַפֶּתַח אֶת סוּד הָאֱמוּנָה שְׁלִי, וְאֶתָּה שְׂרוּי בְּתוֹךְ
הַבַּיִת, וְאֲנִי שׁוֹמֵר אוֹתְךָ מִבְּחוּץ, שְׁכַתוּב וְאֶתֶם
לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֶּקֶר, וְכַתוּב וְרָאָה
אֶת הַדָּם עַל הַמַּשְׁקוּף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וּפָסַח ה'
עַל הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל בְּתִיכֶם
לְנִגְףָ.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּמוֹ הַשֵּׁם הִקְדוּשׁ עָשׂוּ
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. מָה הַשֵּׁם הִקְדוּשׁ הַ חוֹר
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְדִין, אִף כִּף חוֹר דָּם זֶה בְּשָׁעָה זוֹ
לְדִין, שְׁכַתוּב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמַּשְׁקוּף וְעַל

שְׁתֵּי הַמְּוִזוֹת. רָשָׁם שָׁל כָּלָם אָדָם, לְהִרְאוֹת שְׁהָרִי
חֲזָר לְהִיּוֹת דִּין לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת.

וְסוּד הַדְּבָר - כְּמוֹ שֶׁהוּא לְמַעַלָּה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה,
כְּשֶׁרוֹצֵה לְהִרְאוֹת לְמִטָּה, אִם רַחֲמִים -
רַחֲמִים, וְאִם דִּין - דִּין. וְהוּ שְׁכַתּוֹב וּמַבְלִתָּם בְּדָם
אֲשֶׁר בְּסֶף וְהַנְּעֻתָם וְנֹו'. וְלַעֲתִיד לָבֵא כְּתוֹב, (ישעיה
סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה. שְׁעֵתִיד
לְהִרְאוֹת (לְחַסְיוֹר) כָּלָם דִּין לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת.

וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בִּקְרָה. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק
[אָמַר רַבִּי יְדֻמְיָה], לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לָלֶכֶת בְּשׁוֹק וּלְהַפְצִיא
בְּשׁוֹק בְּזִמְן שְׁחֵדִין תְּלוּי בְּעִיר, שְׁכִיּוֹן שְׁנִתְּנָה
רְשׁוֹת לְמִשְׁחִית - מִי שְׁפּוֹנֵגֵשׁ אוֹתוֹ, נֹזֵק. וְכֵאֵן
מִשּׁוֹם שְׁחֵדִין נִמְצָא, לֹא צָרִיךְ לְצֵאת בַּחוּץ.

שְׁשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּאוֹתוֹ מִפֶּשׁ שְׁנִמְצָא דִּין
לְמַצְרִים, בְּאוֹתוֹ מִפֶּשׁ נִמְצָא דִּין
לְיִשְׂרָאֵל, וְהוּ שְׁכַתּוֹב וְרֵאִיתִי אֶת הַדָּם וּפְסִחֲתִי
עֲלֵיכֶם. וְכֵן שְׁשָׁנִינוּ, כָּל אוֹתָם כְּתָרִים קְדוֹשִׁים

שְׁלִמְעָלָה - כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא דִין, נִמְצָאִים רַחֲמִים,
וְהַכֵּל בְּשָׁעָה אַחַת. שָׁנָה רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּתוּב (שם יט)
וְנָגַף ה' אֶת מִצְרַיִם נָגַף וְרָפוּא. נָגַף לְמִצְרַיִם,
וְרָפוּא לְיִשְׂרָאֵל. מָה זֶה וְרָפוּא? מִמָּה שֶׁנִּמְוָלוּ
צָרִיכִים רָפוּאָה.

וְשִׁנִּינוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנִּגְפּוּ הַמִּצְרַיִם, בְּאוֹתָהּ
שָׁעָה נִתְרָפוּאוּ יִשְׂרָאֵל. שֶׁשִּׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מָה שְׁכַתּוּב וּפְסֻחַ ה' עַל הַפֶּתַח, מָה זֶה עַל
הַפֶּתַח? וּפְסֻחַ ה' עֲלֵיכֶם הַצְטַרְךְ הָיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב)!
אֲבָל עַל הַפֶּתַח, עַל הַפֶּתַח מִמָּשׁ, זֶהוּ פֶתַח הַגּוֹף.
וְאֵיזוֹהוּ פֶתַח הַגּוֹף? הֵינִי אוֹמֵר זֹו מִיָּלָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁנִּחְלַק הַלְיָלָה, וְהַכְּתָר
הַקָּדוֹשׁ מִתְעוֹרָר אֵלֶיָּהּ (מִתְעוֹרָב בּו) הַזְּכָר. וּמִי
הַזְּכָר? חֶסֶד עֲלִיוֹן, שֶׁמִּשְׁמַע שְׁוָה בְּלִי זֶה לֹא עוֹלָה,
וּבְשִׁבִיל זֶה, זֶה מִכָּה וְזֶה מְרָפָא, וְהַכֵּל בְּשָׁעָה
אַחַת.

וְכַתּוּב וּפְסֻחַ עַל הַפֶּתַח, תִּידוּעַ. מָה זֶה הַפֶּתַח?
מִשּׁוֹם שֶׁהוּא פֶתַח וּמְשִׁיכַת הַרוּחַ וְהַגּוֹף.

וּבֹא רֵאֵה, עַד שְׁלֹא נִמּוֹל אֲבָרְהָם, הָיָה אֲטוּם
 וְסָתוּם מְכַל צְדָדָיו. מִשְׁנִמּוֹל נִפְתַּח מִהַכֹּל, וְלֹא
 הָיָה אֲטוּם וְסָתוּם כְּמוֹ בַּתְחִלָּה.

וְהִינּוּ הַסּוּד שְׁשָׁנֵינוּ (בראשית יח) וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח
 הָאֵהֶל, מִשּׁוּם שֶׁהִתְנַלְתָּה יו"ד. מַה זֶה
 אוֹמֵר? אֵלֵא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שֶׁהוּא הַשָּׂרָה בְּגֵלוֹי
 זֶה חֶסֶד בְּצַדִּיק, וְזֶה פֶתַח שֶׁל מִשְׁכַּן הָעֲלִיּוֹן
 הַקְּדוֹשׁ, מִשְׁמַע שְׂכָתוּב הָאֵהֶל, הָאֵהֶל הַיְדוּעַ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשֶׁהִתְנַלְתָּה הַיּו"ד הַזֶּה, הִתְבַּשֵּׁר
 (הַתַּבְּסֵם) וְהִתְבָּרַךְ בְּפֶתַח הָאֵהֶל, שֶׁהוּא צַדִּיק,
 לְהַתְבַּסֵּם בְּחֶסֶד. זֶהוּ שְׂכָתוּב בְּחֵם הַיּוֹם, שֶׁהוּא
 שָׁעָה שְׁשׁוּלְטַת הַחֶסֶד, חֶלְקוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם. וּמִיָּנִין לָנוּ
 שְׂכָתוּב הָאֵהֶל הַזֶּה הִתְבַּשֵּׁם בְּנֶגֶד אֲבָרְהָם? שְׂכָתוּב
 וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכֹל. שֶׁהִתְבַּשֵּׁם בְּחֶסֶד
 מִשֶּׁהִתְנַלְתָּה הַיּו"ד.

אָמַר רַבִּי אֶבְיָא, וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל, כְּמוֹ
 שְׂכָתוּב (שם כד) וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכֹל.
 שְׁזֵהוּ הַפֶּתַח הַקְּדוֹשׁ, כְּתוּב עֲשִׂירִי. בְּחֵם הַיּוֹם, כְּמוֹ

שְׁנַתָּן לוֹ כְּתָר שֶׁל חֶסֶד. וְהוּא שְׁכָתוּב כְּחֵם הַיּוֹם.
 כְּמוֹ שֶׁיֵּשֵׁב בְּזוֹה, יֵשֵׁב בְּזוֹה, שְׁלֵא עוֹלָה זֶה בְּלִי זֶה.
 דְּבָר אַחֵר ^(דף לו ע"ב) וְעֵבֶר ה' לְנִגְף אֶת מִצְרַיִם, מֵה
 זֶה וְעֵבֶר? שְׁעֵבֶר עַל שׁוֹרֵת הַדִּין שֶׁל
 הַכְּתָרִים, (שְׁקֻשָּׁרִים) שֶׁהֵיוּ מִתְקַשְּׁרִים בְּכְתָרִים אַחֲרֵים
 שְׁלֹמְעֵלָה, וְהַתִּיר אוֹתָם מִקְיוּמָם, וְעֵבֶר עַל דְּרָכָיו
 כְּדִי לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין וְלִשְׁמֹר עַל יִשְׂרָאֵל. וְכֵן הוּא,
 כָּל וְעֵבֶר, וְעֵבֶר־תִּי, וַיֵּעֲבֹר - שֶׁתְּקַדּוּשׁ כְּרוֹךְ הוּא
 עֵבֶר עַל כָּל דְּרָכָיו אוֹ לְדִין אוֹ לְרַחֲמִים. כֹּאן וְעֵבֶר,
 כְּדִי לַעֲשׂוֹת דִּין. שָׁם וַיֵּעֲבֹר, כְּדִי לְרַחֵם.

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה וַה' הִכָּה כָּל פְּכוּר וְגו' ^{[כְּתוּב}
^{(תהלים סט) וַאֲנִי תִפְלְתִי לָךְ ה' עַת רְצוֹן וְגו']} רַבִּי חֲנִיָּא וְרַבִּי
 יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוּשָׁא לְלוּד, וְהָיָה רַבִּי חֲנִיָּא
 רוֹכֵב בַּחֲמוֹר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, נִשְׁבַּ כְּאֵן וְנִתְפַּלֵּל,
 שֶׁהָרִי הַגִּיעַ זְמַן תְּפִלַּת מְנַחָה, וְשָׁנִינוּ, לְעוֹלָם יֵהֵא
 אָדָם זֶהִיר בְּתִפְלַת מְנַחָה. לָמָּה זֶהִיר? מִשּׁוֹם שֶׁהֵיֵא
 שְׁעָה שֶׁתְּלוּי הַדִּין וְצָרִיךְ אָדָם לְבֹנֵן דַּעֲתוֹ. יֵרַד רַבִּי
 חֲנִיָּא וְהַתְּפַלֵּל.

עַד שֶׁהָיוּ הַזֹּלָכִים, נָטָה הַשָּׁמַשׁ לְהַכְנִים. אָמַר רַבִּי
 חֵיִיא לְרַבִּי יוֹסִי, לָמָּה אֵתָּה שׁוֹתֵק? אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, הָיִיתִי מְסַתְּפֵל בְּדַעְתִּי שֶׁאֵין הָעוֹלָם מְתַקֵּן
 אֶלָּא עַל רְאֵשֵׁי הָעָם. אִם רְאֵשֵׁי הָעָם צְדִיקִים -
 טוֹב לָעוֹלָם. וְאִם לֹא צְדִיקִים - אֵין לָעוֹלָם וְאֵין
 לָעָם.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וְדַאי כֶּךָ הוּא, מַנִּין לָנוּ? שְׂכַתוֹב
 (דברי הימים ב' יח) רְאִיתִי אֵת כָּל יִשְׂרָאֵל נִפְוָצִים
 עַל הַהָרִים כְּצֵאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶן רָעָה וַיֹּאמֶר ה' לֹא
 אֲדַנִּים לְאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. יָשׁוּבוּ,
 יָשׁוּבוּ תְּהֵא צְרִיךְ (לְכַתֵּב)! לְבֵיתוֹ, בְּבֵיתוֹ תְּהֵא צְרִיךְ
 (לְכַתֵּב), שְׁחֲרֵי בַּמָּקוֹם עוֹמְדִים!

אֶלָּא כֶּךָ שְׁנִינּוּ, אִם רֹאשׁ הָעָם לֹא זוֹכֵה, הָעָם
 נִתְּפָסִים בְּחֻטְאוֹ, מַנִּין לָנוּ? שְׂכַתוֹב וַיֹּאמֶר
 דָּוִד וְגו' הִנֵּה אַנְכִי חֻטְאתִי וְאַנְכִי הָעוֹנֵתִי וְאֵלֶּה
 הַצֵּאן מָה עָשׂוּ. (וּבְתוֹב (דברי הימים א' כא) וַאֲנִי הוּא אֲשֶׁר חֻטְאתִי וְגו')
 דָּוִד חֻטְא, וַיִּשְׂרָאֵל סָבְלוּ. וְאִם רֹאשׁ הָעָם נִתְּפָס
 בְּחֻטְאוֹ - הָעָם נִצָּל, שְׁחֲרֵי תְּדִין לֹא שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם,

שְׁכַתוֹב וַיֹּאמֶר ה' לֹא אֲדַנִּים לְאֵלֶּהָ. כְּלוּמַר, (אם אֵלֹהִים)
 אֵלֹהִים לֹא הָיוּ רְאֵשִׁים לָעָם, מִדְּרָךְ זֶה יָשׁוּבוּ אִישׁ
 לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. כִּלָּם נִצּוּלִים אִם רְאֵשִׁיהֶם נִתְּפָסִים.
 וַאֲפֹלוּ יְהוֹשֶׁפֶט נִגְזַר עָלָיו לְהַעֲנִשׁ מִשּׁוֹם שְׁחַתְחִיבָר
 עִם אַחֲזָב, אִם לֹא אוֹתָהּ צִוְּחָה, שְׁכַתוֹב (מלכים א' כב)
 וַיִּזְעַק יְהוֹשֶׁפֶט.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, יָרַד הַלְּיָלָה. אָמְרוּ, מַה נַּעֲשֶׂה?
 אִם נֵלֶךְ - חָשַׁךְ הַלְּיָלָה. אִם נֵשֵׁב - פֶּחַד הוּא.
 סָטוּ מִתְּדַרְךְ וַיֵּשְׁבוּ תַּחַת אֵילָן אֶחָד. וַיֵּשְׁבוּ וְהָיוּ
 אוֹמְרִים דְּבָרֵי תוֹרָה, וְלֹא יֵשְׁנוּ.

בַּחֲצוֹת הַלְּיָלָה רָאוּ אֵיזָה אַחַת שֶׁעָבְרָה לְפָנֵיהֶם,
 וְהִיתָה צוֹנַחַת וּמְרִימָה קוֹלוֹת. שָׁמְעוּ.
 קָמוּ רַבֵּי חֲזִיא וְרַבֵּי יוֹסִי וְהוֹדְעוּעוּ. שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד
 שֶׁמְכַרִּיז וְאוֹמֵר: מִתְּעוֹרְרִים קוּמוּ! יֵשְׁנִים
 הַתְּעוֹרְרוּ! עוֹלָמוֹת הַזְּדִמְנוּ לְפָנֵי אֲדוֹנֵכֶם! (שְׁחָרֵי קוֹל
 יוֹצֵא שְׁבוּאָבֶת הָאֵיזָה שֶׁל מַעֲלָה וְשֶׁל מַשָּׂה, שְׁכַתוֹב (תהלים כט) קוֹל ה' יְחוֹלֵל
 אֵיזוֹת וַיִּחַשֶׁף יַעֲרֹת) שְׁחָרֵי אֲדוֹנֵכֶם יוֹצֵא לְנֶן עֲדָן, שֶׁהוּא

היכלו, להשתעשע עם הצדיקים, שכתוב ובהיכלו
כלו אומר כבוד.

אמר רבי חייא, עכשו חצות הלילה ממש, וקול
זה הוא הקול שיצא, וכואבת האילה של
מעלה ומטה, שכתוב (תהלים כט) קול ה' יחולל
אילות. אשרי חלקנו שובנינו לשמע את זה!

ובא ראה סוד הדבר. בשעה שהקדוש ברוך הוא
נראה על הגן, כל הגן מתכנס ולא נפרד
מעדן, ומתעדן הנה יוצאים מעינות לבמה דרכים
ושבילים, והגן הנה נקרא צרור החיים, ששם
מתעדנים הצדיקים מאור של העולם הבא,
ובשעה זו מתגלה עליהם הקדוש ברוך הוא.
ושנינו, בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעורר בגן
עדן להשתעשע עם הצדיקים, ברוז יוצא וקורא:
עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יולו בשמיו ובא
דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. מהו ויאכל פרי
מגדיו? אלו קרבנות שנקרבו לפנינו מנשמות

הצדיקים, זה בְּחַצֵי הַלַּיְלָה. בְּזֶמֶן אַחַר שָׂאֵר
קִרְבָּנוֹת מִמֶּשׁ.

יָשְׁבוּ רַבֵּי תֵּיבָא וְרַבֵּי יוֹסִי. אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, בְּכַמָּה
פְּעָמִים שָׂאֵלְתִּי, זֶה שְׂפָתוֹב וַיְהִי בְּחַצֵי
הַלַּיְלָה וְהוּא הִכָּה כָּל פְּכוּר בְּאַרְצֵן מִצְרַיִם, לָמָּה זֶה
לֹא הָיָה בַּיּוֹם, שְׂוִיתְגָּלָה לְכָל פְּרָסוּם הַנֶּסֶם? וְלָמָּה
מִתּוֹ כָּל אוֹתָם הַלְּשִׁים שָׂאֵחַר הִרְחִים וְאוֹתָם
מְלָאִים שֶׁל בְּנֵי הַצֹּאֵן, וְלֹא מִתּוֹ מְלָכִים וְשָׂרִים
וְאַנְשֵׁים עוֹרְכֵי קִרְבוֹת כְּמוֹ שְׁהָיָה בְּסִנְתְּרִיב,
שְׂפָתוֹב (מְלָכִים-ב יט) וַיֵּצֵא מִלְּאֵף ה' וַיַּךְ בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר
וְגו' וְשָׁנִינוּ, כִּלְמַ מְלָכִים בְּנֵי מְלָכִים, שָׂרִים
וְקִצִּינִים. שָׁם ^(דף לו ע"א) נִרְאֶתָה הַגְּבוּרָה שֶׁל שְׁלִיחַ אַחַד
שָׁלוֹ, יוֹתֵר מִזֶּה שְׁהָיָה רְאוּי לְהִיּוֹת שָׁלוֹ יוֹתֵר.

אָמַר לוֹ, יָפָה שָׂאֵלְתִּי, וְאַנִּי לֹא שָׁמַעְתִּי דָּבָר בְּזֶה
וְלֹא אָמַר, אֲבָל הָרִי זְכִיתִי לְכָל זֶה, וְחִדְדֵּךְ
מִתְקַנֶּת לְפָנֵינוּ. אֲנִי שָׁמַעְתִּי שְׂרַבֵּי שְׂמֵעוֹן בֶּן יוֹחָאִי
מִמַּהֲר אֶת הַשּׁוֹקִים שֶׁל מְבַרְיָה, גִּלְדָּ אֱלִיוֹ. יָשְׁבוּ
עַד שֶׁהָאִיר הַיּוֹם. כְּשֶׁעָלָה הָאוֹר קָמוּ וְהִלְכוּ.

בְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, מָצְאוּ אוֹתוֹ שֹׁתֵיָה יוֹשֵׁב, וְסֵפֶר
הַאֲנָדָה בְּיָדוֹ.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ב) כָּל הַגּוֹיִם בָּאִין נְגִדוּ מֵאַפֶּס
וְתָהוּ נִחְשָׁבוּ לוֹ. כִּיִּן שֹׁאֲמַר כָּל הַגּוֹיִם
בָּאִין נְגִדוּ, לָמָּה כָּתוּב מֵאַפֶּס וְתָהוּ נִחְשָׁבוּ לוֹ?
אֵלֶּא לְמַדְנֹו, דַּעְתָּם שֶׁל כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם, שֹׁאֲמוֹנְתָם
הִיא בָּאִין, שֶׁלֹּא נִדְבְּקוּ עֲלִיזוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים [בְּתַחְתּוֹנִים],
וְשׂוֹיִם כְּנִגְדָם אֲמוֹנָה שֶׁל שְׂטוֹת. אֲבָל מֵאַפֶּס וְתָהוּ
נִחְשָׁבוּ לוֹ, כְּמוֹ הַמוֹץ שֶׁסּוֹבֵב (שְׂעִף) כְּרוּחַ וּמַתְנַלְנֵל
בְּכִיץ בְּרִיקָנוֹת, זֶהוּ שְׂכַתוּב (דניאל ד) וְכָל דְּיָרִי הָאָרֶץ
בְּכֹלֹם תְּשׁוּבִים.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֵת - זֶה יָמִין שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ כְּרוּף הוּא. וְאֵת - זֶה הַשְּׂמֵאל. לְמַדְנֹו
שֶׁנֶּטָה הַקְּדוֹשׁ כְּרוּף הוּא יְמִינוֹ וּבְרָא אֶת הַשָּׁמַיִם,
וְנֶטָה שְׂמֵאלוֹ וּבְרָא אֶת הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׂכַתוּב (ישעיה
מח) אֵף יְדֵי יְסֻדָה אָרֶץ וַיְמִינִי טָפְחָה שָׁמַיִם קִרְא
אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעֲמְדוּ יַחְדָּו.

מה זה יַעֲמְדוּ יַחְדָּו? הַיַּעֲלֶה עַל לִבָּךְ שְׁשָׁמִים
 וְאָרְץ? לֹא כִּךְ (מִתְשָׁמִים קוֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם. וְהָאָרֶץ לֹא כִּךְ)
 אֵלֶּא יָמִין וְשָׁמַאל שְׁהֵם אַ"ת וְא"ת. וְהַיַּאֲךְ יַעֲמְדוּ
 יַחְדָּו? בְּזֹאת הֵחִיא שְׁשׁוֹלְטַת בְּחֻצוֹת הַלְיָלָה
 שְׁכָלוּלָה אַ"ת בְּזֹאת.

וְשָׁנִינוּ, כְּתוּב (קהלת ג) אֵת הַכֹּל עָשָׂה יָפָה בְּעֵתוֹ.
 אַ"ת - זֶה שְׁאֲמַרְנוּ. הַכֹּל - כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
 (בראשית כד) וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲבֹרָתָם בְּכֹל. וְשָׁנִינוּ שְׁהִיא
 כְּתוּב שְׁנִקְרָא זֶה אַ"ת, שְׁכָלוּלָה מֵאַ"ת וְאַ"ת,
 וְשׁוֹלְטַת בְּחֻצוֹת הַלְיָלָה בְּשָׁנֵי צְדָדִיָּה, בְּרַחֲמִים
 וְדִין. רַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל, וְדִין לְעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
 וּמְזֹלוֹת.

פְּתַח רַבִּי חֲזִיא וְאָמַר, אִם נוֹחַ לְפָנֵי מַר שְׁנֵאמַר
 דְּבַר אֶחָד עַל מַה שְׁכָּאֲתִי כְּתוּב, וַיְהִי בְּחֻצֵי
 הַלְיָלָה וְה' הִפָּה כָּל בְּכוֹר בְּאָרְץ מִצְרַיִם. וּמִזֶּה
 שְׁאֲמַר מַר, נִשְׁמַע שְׁפָסוּק זֶה בְּאוֹתוֹ דְּבַר בָּא, וְאָנוּ
 תְּדַרְךְ תִּקְיָנָה לְפָנֵינוּ לְבֹא וְלִשְׁאֵל לְפָנֶיךָ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קיג) מִי כֹה' אֱלֹהֵינוּ
הַמְּנַבְיָהוּ לְשַׁבַּת וְגו'. מִי כֹה' אֱלֹהֵינוּ -
שְׁעוּלָה וּמִתְעַטֵּר לְהִתְיַשֵּׁב בְּכִתְרֵי עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ,
מֵאִיר עַל כָּל הַמְּנוֹרוֹת שְׁמֵאִירוֹת כְּתָרִים וְעִמָּרוֹת.
הַמְּשַׁפִּילֵי לְרֵאוֹת - שְׁיִוָּרַד בְּכִתְרֵיו מִכְּתֵר לְכִתְרָה,
מִגִּזְרֵי לְגִזְרָה, מֵאִוֶּר לְאִוֶּר, מִמְּנוֹרָה לְמְנוֹרָה, לְהַשְׁגִּיחַ
בְּעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (שם יד) ה' מְשַׁמֵּם
הַשְּׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וְגו'.

בֵּן רֵאָה, כְּתוֹב וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה. כִּחְצֵי תְּהִי
צָרִיף (לכתב), אוֹ כִּחְצוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה.
וְאִם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ תְּבַרְיֵנוּ, שְׁלֵא יֵאמְרוּ אֲצַמְנֵנִי
בְּרַעָה, מֹשֶׁה בְּדַאי הוּא. תְּרִי תִקְשִׁיא בְּמִקוֹמָה
עוֹמֶדֶת בְּשִׁלְשָׁה אַפְּנִים, שְׁאֵפְלוּ יִשְׂרָאֵל יֵאמְרוּ כֹּה.
אֶחָד - שְׁאֵם כֹּה, תְּהִי לוֹ לֹמֵר, וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה
בְּחִצוֹת הַלַּיְלָה. לָמָּה אָמַר כֹּה אָמַר ה' וְגו', כְּמוֹ
שְׁלֵא יִבְּוֹן אֶת הַשְּׁעָה, שְׁתֵּרִי לֹא יִתְּפֶסֶוּ בְּמֹשֶׁה
אֶלָּא בַּפְּטָרוֹן, מִשּׁוֹם שֶׁאָמַר כֹּה אָמַר ה' וְגו'?
שְׁנַיִם - שְׁתֵּרִי מֹשֶׁה אָמַר עַד בְּכוֹר הַשְּׁפָחָה אֲשֶׁר
אֶחָד תְּרַחֲמִים, וְלֹא תְּהִי כֹּה, אֶלָּא עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי

אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר. עַל כָּל פָּנִים, אִפְלוּ יִשְׂרָאֵל גַּם
 יֹאמְרוּ כֹה, שְׁתֵּרִי לֹא הִתְבָּרְרוּ הַדְּבָרִים. שְׁלֹשָׁה -
 שָׁהוּא אָמַר מִשֵּׁם הַפְּטָרוֹן בְּחִצּוֹת, וְכַתּוּב וַיְהִי
 בְּחִצֵּי הַלְּיָלָה.

וְעוֹד שְׁאֵלָה שְׁלָכֶם יוֹתֵר עַל הַמִּשְׁאָ שֶׁלֹּא יִכּוֹלָה
 הַבְּהֵמָה לְסַבֵּל, לָמָּה הָיָה בְּחִצּוֹת הַלְּיָלָה
 וְלֹא בַּיּוֹם? וְלָמָּה מִתּוֹ כָּל אוֹתָם הַחֲלָשִׁים שְׁאַחַר
 הַרְחִיבִים? אֵלָּא הַכֹּל הוּא סוֹד עֲלִיּוֹן בֵּין קוֹצְרֵי
 הַשָּׂדֶה, וְהַכֹּל הַכָּשֵׁר (הַתְּבַשֵּׁר) בְּנִבְיָא הַנְּאֻמָּן.

אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ שָׁל מִשָּׁה, שְׁעֲלִיו כְּתוּב יְפִיפִית מִבְּנֵי
 אָדָם הוֹצֵק חֵן בְּשִׁפְתוֹתֶיךָ עַל כֵּן בִּרְכָךָ
 אֱלֹהִים לְעוֹלָם. אֲהַבֶּת צֶדֶק וְתִשְׁנֵא רָשָׁע עַל כֵּן
 מִשְׁחָךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שָׁמֹן ^(דף לו ע"ב) שְׁשׁוֹן מַחְבְּרֶיךָ.
 יְפִיפִית מִבְּנֵי אָדָם - מִשֵּׁת וְחֲנוּף. הוֹצֵק חֵן
 בְּשִׁפְתוֹתֶיךָ - מִנַּח וּבְנִיּוֹ. עַל כֵּן מִשְׁחָךְ אֱלֹהִים
 אֱלֹהֶיךָ - מֵאַבְרָהָם וַיִּצְחָק. שָׁמֹן שְׁשׁוֹן - מִיַּעֲקֹב.
 מַחְבְּרֶיךָ - מִשָּׂאֵר נְבִיאִים. וְכִי גָבַר שְׁעוֹלָה בְּדַרְגּוֹת

עליונות שלא עולה שום אדם אחר לא יודע מה
שאומר?

אלא כך שנינו, הפתר היה שנקרא זא"ת, נקרא
איש"ה, כמו שנאמר (בראשית ב) לזאת יקרא
אשה. למה? משום כי מאיש לקחה זאת. מי הוא
איש? אותו שנקרא זה, וזהו איש זכר, כמו
שנאמר (שמות לב) כי זה משה האיש. האיש הזה.
ונקרא איש זה, וזה איש. וזאת נלקחה מזה
שנקרא זכר.

ומשום כך התמר היה זכר ונקבה, שלא עולה
זה בלי זה. תמר, כמו שנאמר (שיר ג)
בתמרות עשן. מה עשן עולה לבן ושחר, אף כך
הכל כלול בה בחצות הלילה לעשות הנהגותיה
בשעה אחת לבן לישראל ושחר לעובדי כוכבים
ומזלות.

ועוד, שהלילה היה לא נחלק ולא עושה
הנהגותיו. מנין לנו? מאברהם, שפתוב
ויחלק עליהם לילה, שנחלק לעשות הנהגותיו. אף

כָּאֵן מִיֵּשָׁה אָמַר בְּחֻצוֹת, [מהו בְּחֻצוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים-ב ג) בְּעָלוֹת הַמִּנְחָה, (איוב ה) בְּעָלוֹת גְּדִישׁ. אִם כָּאֵן בְּחֻצוֹת] בְּשִׁמְת־חֵלֶק. שְׁמִיֵּשָׁה יָדַע שְׁלֹא יַעֲשֶׂה הַנְּהַגוֹתָיו עַד שִׁית־חֵלֶק.

וְכִךְ הָיָה, שְׁלֹא עָשָׂה הַלְּיָלָה הַנְּהַגוֹתָיו עַד שִׁת־חֵלֶק, בְּחֻצֵי הָאֲחֵרוֹן עָשָׂה הַנְּהַגוֹתָיו, וְהוּ שְׁכַתוֹב וַיְהִי בְּחֻצֵי הַלְּיָלָה. מַה זֶה בְּחֻצֵי? בְּמַחְצֵית הָאֲחֵרוֹנָה, בְּזִמְנֵי שֶׁהִיא שׁוֹלְטָת, וְנִמְצְאָת זֹאת הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת הַנְּהַגוֹת תָּמִיד. וְכֹל הַנְּהַגָּה שֶׁנַּעֲשִׂית בַּלְּיָלָה, נַעֲשִׂית בְּמַחְצֵית הָאֲחֵרוֹנָה.

וְה' הִכָּה כָּל בְּכוֹר. וְה' - הוּא וּבֵית דִּינּוֹ. וְה' - הוּא וְהַנְּהַגוֹתָיו. הִכָּה כָּל בְּכוֹר - הִכָּה? מִיֵּשָׁה לֹא אָמַר אֲלֵא וּמַת וְגו', מִהוּ הִכָּה? אֲלֵא שֶׁתִּעֹרֵר כֹּה, כְּמוֹ שֶׁהִפְחִיד אוֹתוֹ מִיֵּשָׁה, שְׁכַתוֹב וְהִנֵּה לֹא שָׁמַעְתָּ עַד כֹּה.

וְשָׁנִינוּ, פִּרְעָה הָיָה חֶכֶם מְכָל מְכַשְׁפִּיו, וְהִסְתַּכַּל בְּזֹאת שֶׁתַּעֲשֶׂה בּוֹ דִין, וְעִתִּידָה לְהַחְרִיב אֶת אֶרְצוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר מִיֵּשָׁה, בְּזֹאת תִּדַע כִּי אֲנִי ה'. וְכֵהוּא מַה כְּתוּב? (שמות ז) וַיִּפֶן פִּרְעֹה. מַה זֶה

וַיִּפֶן? שְׁהִפְנָה לְבוֹ מִהֲרֵתוֹר זֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּפֶן
 אַחֲרָיו. וַיָּבֵא אֶל בֵּיתוֹ וְלֹא שָׁת לְבוֹ גַּם לְזֹאת. גַּם
 - לְרַבּוֹת זֹו שֶׁעֲתִידָה לְהַחֲרִיב אֶת אֲרָצוֹ, וְלֹא שָׁם
 לְבוֹ כְּנֶגֶד זֹאת.

כָּל בְּכוֹר - אִפְלוּ דְרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת וְתַחְתּוֹנוֹת
 נִשְׁפְּרוּ מִשְׁלֹטוֹנָם (מִהֲשֵׁתֵלְשׁוֹתָם), כָּל אוֹתָם
 שֶׁשׁוּלְטִים בְּחֻכְמָה שְׁלָהֶם, שְׁכַתוֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.
 וְכָל הַדְּרָגוֹת, הָעֲלִיּוֹנוֹת וְהַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁנִּשְׁפְּרוּ
 מִשְׁלֹטוֹנָם (מִהֲשֵׁתֵלְשׁוֹתָם), כָּלָם נִרְאוֹת (נִרְמְזוֹת) בְּפֶסוּק,
 שְׁכַתוֹב מִבְּכוֹר פִּרְעָה הֵיִשֵּׁב עַל כֶּסֶאֱו עַד בְּכוֹר
 הַשְּׂפָחָה אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִיִּים וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה. הֵרִי
 כָּלָם נִרְאוֹים בְּפֶסוּק.

סֶתְמוֹ שֶׁל דָּבָר, מִבְּכוֹר פִּרְעָה הֵיִשֵּׁב עַל כֶּסֶאֱו -
 כֶּתֶר תַּחְתּוֹן שֶׁל שְׁלִיטַת הַמַּלְכוּת (מִהַמְלָכוֹת)
 שְׁלִמְעָלָה. עַד בְּכוֹר הַשְּׂפָחָה - כֶּתֶר שְׂמַאל
 מִתַּחְתֵּיהָ שֶׁל שְׁלִיטָה מֵאַחַר אַרְבַּע (מִכֶּתֶר אַחַר) רַחִיִּים,
 אַרְבַּע מַחְנוֹת. (מִשְׁמַע) מִשׁוֹם שְׁכַתוֹב אַחַר הַרְחִיִּים,
 (וְלֹא מִן הַרְחִיִּים). וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה - תַּחְתּוֹנִים

מתחתונים, נקבה מנקבות, שנמצאו פאתונות
 בפיהמות וחרמורים, בגדולים ובקטנים, ומקבלים
 מהם גברים ונקבות. עד פכור השכי אשר פבית
 הפור - אותם שיוצאים משפחה, שפיהם עושים
 לאסירים שישתעבדו בהם לעולמים ולא יצאו
 לחרות.

ובבטחון הדרגות הללו סרכו המצרים, שפיהם
 עשו קשר לישראל שלא יצאו
 מעבדותם לעולמים. ובזה נראית הנבונה
 והשלטון של הקדוש ברוך הוא, וזכרון זה לא
 יכלה מישראל לדורי ^(דף לח ע"א) דורות. שאם לא תיה
 פת ונבונה של הקדוש ברוך הוא, כל מלכי
 העמים וכל מבשפי העולמות וחקמי העולמות,
 לא יצאו ישראל מן העבדות, שחתיר את הקשרים
 שלהם ושבר את כל אותם הכתרים כדי להוציא
 אותם. על זה כתוב (ירמיה י) מי לא יראך מלך הגוים
 כי לך יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם
 מאין פמוך.

בְּכַח רַבִּי שְׁמֵעוֹן, הַרִים קוֹלוֹ וְנִאָּנְחָה. אָמַר,
 אֲשַׁכּוֹל הַקְּנִטוֹר נִמְצָא. חֲשַׁבְתֶּם שְׁשַׁבַּח
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַח פְּעָמִים, (דברים ה) אֲשֶׁר
 הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, (שם טו) הוֹצִיאֲךָ ה' אֱלֹהֶיךָ
 מִמִּצְרַיִם, (שם ה) וַיֹּצֵאֲךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, (שמות יב)
 הוֹצֵאתִי אֶת צְבָאוֹתֶיכֶם, (שם יג) וְכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה
 אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם, (דברים ד) וַיֹּצֵאֲךָ בְּפָנָיו בְּכַחוֹ
 הַגָּדוֹל מִמִּצְרַיִם, הוֹצִיא ה' אֶתְכֶם מִזֶּה.

אֵלֶּה שְׁנֵינוּ, עֲשָׂרָה כְּתָרִים הֵם לְמִטָּה כְּמוֹ
 שְׁלֹמֶעֱלָה, וְכֻלָּם נִסְתָּרִים בְּשִׁלְשֵׁת אֵלֶּה
 שְׁאֵמְרָנוּ. וְשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים קְשׁוּרִים בָּהֶם עַל שְׁלֹשׁ
 דָּרָגוֹת אֵלּוּ שְׁבָהֶם עֲשׂוּ שְׂיִשְׂרָאֵל לֹא יֵצְאוּ
 מִשְׁעַבְדֻם לְעוֹלָמִים.

אֲשֶׁרֵיכֶם אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, שְׁבֻזוֹתְכֶם
 תִּתִּירוּ אֶת הַקְּשָׁרִים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא זָכַר שְׁלֹשֵׁת קְשָׁרֵי הָאֱמוּנָה שְׁלָכֶם. זֶהוּ
 שְׁכַתוֹב (שמות ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת
 אֲבָרְהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב. אֶת אֲבָרְהָם - תִּרִי

קָשָׁר אֶחָד שֶׁל אַבְרָהָם. אֶת יִצְחָק - הָרִי קָשָׁר שְׁנֵי
 שָׁל יִצְחָק. וְאֶת יַעֲקֹב - הָרִי קָשָׁר שְׁלִישִׁי, שְׁלֵמוֹתוֹ
 שֶׁל יַעֲקֹב.

לְמַדְנֵנוּ, כָּל הַזְּמַנִּים וְהַחֲנִים וְהַשְּׁבֻתוֹת, כֻּלָּם
 זְכָרוֹן לָזֶה, וְעַל זֶה הִתְקַיְּמוּ כֻלָּם,
 שְׂאֵלְמָלֵא זֶה לֹא הִיָּתָה שְׂמִירָה שֶׁל זְמַנִּים וְחֲנִים
 וְשְׁבֻתוֹת, וְלָכֵן לֹא כָּלָה הַזְּכָרוֹן שֶׁל מִצְרַיִם מִכָּל
 הַזְּמַנִּים וְהַחֲנִים וְהַשְּׁבֻתוֹת. בֹּא רֵאֵה, דִּין (וה) הוּא
 יְסוֹד וְשָׂרֵשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכָל מִצְוֹתָיו, וְכָל
 הַיְּמוּנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְעוֹד, לָמָּה לֹא הָיָה בַּיּוֹם כְּפִי שְׂשֵׂאֲלֵתֶם? שְׁנֵינֵנוּ,
 כְּתוּב הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים, וְכְתוּב הוֹצִיאֲךָ ה'
 אֶלְהִיךָ מִמִּצְרַיִם לֵילָה. אֵלֶּיךָ שְׁנֵינֵנוּ, עֵקֶר גְּאֻלַּת
 יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה אֵלֶּיךָ בַּלַּיְלָה, שְׁהַלַּיְלָה מִתִּיר
 קָשָׁרִים וְעוֹשֶׂה נְקָמוֹת, וְהַיּוֹם הוֹצִיא אוֹתָם בְּרֵאשׁ
 גְּלוּי, זֶהוּ שְׁבֻתוֹב (כמדבר לג) יִצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד
 רָמָה לְעֵינַי כָּל מִצְרַיִם. (ועוד, הַלַּיְלָה מִתִּיר אֶת הַקָּשָׁרִים וְעוֹשֶׂה
 נְקָמוֹת וְדִינִים, וְהַיּוֹם מְגַלֵּה וּמְפָרֵס חֲנִים וְהַנְּקָמָה שְׁנַעֲשֶׂה. זֶהוּ שְׁבֻתוֹב יִצְאוּ בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל בְּיַד רַמְתָּה וְגו'). וְכַתּוּב וּמְצַרִּים מִקְבָּרִים אֵת אֲשֶׁר
הִכָּה ה' בָּהֶם כָּל בְּכוֹר. וְהוּ פָּרְסוּם הַנֶּס.

בָּאוּ רַבֵּי חֵיִיא וְרַבֵּי יוֹסִי, הִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וּנְשָׁקוּ
יָדוֹ, וּבָכוּ וְאָמְרוּ, חֲקִיקוֹת עֲלִיּוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים מְרִימִים רֹאשׁ בְּזֻכוֹתֶיךָ. עֲשֵׂה הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. עֲשֵׂה
[רש"י] חוֹמוֹת הָעִיר הַקְּדוּשָׁה וּשְׁעָרֶיהָ. מִי שֶׁנִּכְנָס,
לֹא נִכְנָס עַד שִׁיפְתָּחוּ הַשְּׁעָרִים. מִי שֶׁעוֹלָה, לֹא
עוֹלָה עַד שִׁיתַּתְּקֵנוּ הַמַּדְרָגוֹת שֶׁל הַחוֹמוֹת. מִי
יָכוֹל לִפְתַּח אֶת שְׁעָרֵי הָעִיר הַקְּדוּשָׁה, וּמִי יָכוֹל
לְהַתְּקִין אֶת הַמַּדְרָגוֹת שֶׁל הַחוֹמוֹת? זֶה רַבֵּי
שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים שֶׁל סוּדוֹת
הַחֲבָמָה וְהוּא מְתַקֵּן דְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת. וְכַתּוּב (דברים
טז) יִרְאֶה כָּל זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי הָאֲדוֹן ה'. מִי זֶה פְּנֵי
הָאֲדוֹן ה'? זֶה רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, שְׁמִי שֶׁהוּא
זָכָר מִן הַזְּכָרִים צָרִיךְ לְהִרְאוֹת לְפָנָיו.

אָמַר לָהֶם, עַד עַכְשָׁיו לֹא סִימְנוּ הַדָּבָר עַל
שְׂאֵלְתְּכֶם, שְׁתַּרִּי שְׁנֵינוּ וְה' הִכָּה כָּל בְּכוֹר,

כָּל כְּבוֹד סֶתֶם, כְּמוֹ שְׂאֵמְרֵנוּ. וְהִכַּל הָיָה כְּמוֹ שֶׁל
 אוֹתָם שְׁמִתוֹ, אוֹתָם קוֹשְׁרֵי הַקְּשָׁרִים שֶׁהָיוּ
 מְשַׁתְּמָשִׁים בְּכַשְׁפֵיהֶם בְּאוֹתָם הַכְּתָרִים. מִמֶּהם
 מְשַׁתְּמָשִׁים בְּעֲלִיּוֹנִים וּמִמֶּהם פְּתַחַתוֹנִים, וְאַף עַל גַּב
 שְׁכָלָם הֵם תַּחְתוֹנִים. וְכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מְלֵאָה
 הָיְתָה בְּשָׁפִים, וְכַתוּב כִּי אֵין בֵּית אֲשֶׁר אֵין שָׁם
 מֵת.

וְנַעֲשֶׂה דִין בְּכָל, בְּשַׁעַה שֶׁתִּכְנַסוּ כֻלָּם בְּכַתִּיחָם
 וְלֹא הָיוּ מִתְפְּוֹרִים בְּמִדְבָּר וּבְשָׂדֵה, אֶלֶּא
 כֻּלָּם נִמְצְאוּ בְּכַתִּיחָם, [וְאִיר חֲנַד יָפָה לְבַדִּיקָה מִכַּחֲוִין] וְעֲשֶׂה
 הַלִּילָה אֶת דִּינָיו בְּכָל בְּאוֹתָהּ שַׁעַה. וְשָׁנִינוּ שֶׁתְּהִיָּה
 מֵאִיר הַלִּילָה כְּמוֹ חַיּוֹם בְּתַקוּפַת תַּמּוּז, וְרָאָה כָּל
 הָעָם אֶת דִּינֵי תְקֻדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּ שְׁכַתוּב (תהלים
 קל"ט) וְלִילָה כִּיּוֹם יֵאִיר בְּתַשְׁכָּה בְּאוֹרָה.

וּבְשַׁעַה שִׁיִּצְאוּ, נִמְצְאוּ כֻלָּם מֵתִים בְּשׁוֹקִים לְעֵינֵי
 הַכָּל. רָצוּ לְקַבֵּר אוֹתָם וְלֹא מְצְאוּ, וְזֶה
 הָיָה קִשְׁיָה לָהֶם מִהַכָּל. רָאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים
 לְעֵינֵיהֶם בְּצַד אַחֵר, וְרָאוּ אֶת מֵתֵיהֶם בְּצַד

האחר. ובכל הִיָּה פְּרָסוּם הַנִּים שְׁלֵא הִיָּה כְּזֵה מִיּוֹם
שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

וּבֵא רֵאָה, כְּתוּב לֵיל שְׁמָרִים הוּא לַה' לְהוֹצִיאֵם
וְגו', הוּא הַלְּיָלָה הַזֶּה לַה' שְׁמָרִים לְכָל פְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְגו'. פְּסוּק זֶה קָשָׁה, בֵּינּוֹן שְׁאָמַר לֵיל, מֵה
זֶה שְׁמָרִים, וְלֹא שְׁמוּר? שְׁמוּר הִיָּה צָרִיךְ (לְכַתֵּב)!
וְכְתוּב הוּא הַלְּיָלָה הַזֶּה. לֵיל אָמַר בְּהַתְחַלָּה, וְאַחַר
כֶּךָ לְיָלָה.

אֵלֶּא כֶּךָ שְׁנִינוּ, כְּתוּב (דברים כב) כִּי יִהְיֶה נִעְרָה
בְּתוּלָה. נִעֲרָ כְּתוּב, מֵה הַפְּעָם? מִשּׁוּם
שְׁכָל זְמַן שְׁלֵא קִבְּלָה זְכָר, נִקְרָאת נִעֲרָ. מִשְׁקִבְּלָה
זְכָר, נִקְרָאת נִעְרָה. אִף כָּאֵן, לֵיל - עַד שְׁלֵא קִבְּלָה
זְכָר. וְאִף עַל גַּב שְׁכָתוּב כּוּ שְׁמוּרִים - זְכָר הִיָּה
עֲתִיד לְהַתְחַבֵּר עִמָּה. וּבְשַׁעָה שְׁהַתְחַבֵּר עִמָּה זְכָר,
כְּתוּב הוּא הַלְּיָלָה הַזֶּה לַה' שְׁמָרִים. שְׁמוּרִים - זְכָר
וּנְקִבָה, וּמִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוּב הַלְּיָלָה הַזֶּה.

וּבְמָקוֹם שְׁנִמְצְאוּ זְכָר וּנְקִבָה אֵינן שְׁבַח
אֵלֶּא לְזְכָר. וְכֶךָ שְׁבַחוּ יִשְׂרָאֵל

בַּתִּשְׁבָּחֹתֵיהֶם לְזִכָּר וְלֹא לְנִקְבָּה, וְהוּא שְׂפָתוֹב (שמות
 טו) זֶה אֱלֹהֵי וְאֵנִיָּהוּ, שְׂאִין שְׂבַח בְּמָקוֹם שְׂזֹכֵר וְנִקְבָּה
 נִמְצָאִים אֵלֶּא לְזִכָּר. וְעַל זֶה (וְלֹא) מְחַכִּים יִשְׂרָאֵל,
 שְׂפָתוֹב (ישעיה כה) זֶה ה' קוֹיֵנוּ לוֹ נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה
 בִּישׁוּעָתוֹ. מִשׁוֹם שְׂפָךְ עֵתִיד לַעֲשׂוֹת לָהֶם, שְׂפָתוֹב
 (מיכה ז) בְּיָמֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת.

וְסוּד זֶה כֶּךָ הוּא - כְּמוֹ שְׂפָאן לַיִל וְלַיְלָה, כֶּךָ
 עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לָהֶם,
 שְׂפָתוֹב שְׂמֵר מַה מְלִילָה שְׂמֵר מַה מְלִיל. מַה לְּהֶלֶן
 שְׂמִירָה וְלַיִל, אַף כָּאן שְׂמִירָה וְלַיִל. מַה לְּהֶלֶן
 שְׂמִירָה וְלַיְלָה, אַף כָּאן שְׂמִירָה וְלַיְלָה.

וְלַיְלָה נִקְרָא אֲנֵב זָכָר, וְהוּא שְׂפָתוֹב (ישעיה כא) אֲתָא
 בְּקָר וְגַם לַיְלָה. בְּקָר, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (בראשית
 יט) וַיֵּשְׁבֻם אֲבָרְהָם בְּבִקְרָה, שְׂהוּא מְדָתוֹ מִמָּשׁ.
 וְכַתוּב (תהלים ה) ה' בְּקָר תִּשְׁמַע קוֹלִי, בְּקָר מִמָּשׁ.

יֵשְׁבוּ רַבֵּי תִיִּיא וְרַבֵּי יוֹסֵי, וְלִמַּד לָהֶם הַסּוּד שְׂל
 תוֹרַת כְּהֻנִּים, וְהָיוּ חוֹזְרִים כָּל יוֹם וַיּוֹשְׁבִים

לְפָנָיו. יוֹם אֶחָד יֵצֵא רַבִּי שְׁמַעוֹן לַחֲוּץ, הִלְכוּ עִמּוֹ,
הִגִּיעוּ לְשָׂדֶה אֶחָד וַיִּשְׁכְּנוּ.

פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, בֵּא רְאֵה, פְּתוּב (קהלת ז)
אֶת הַכֹּל רְאִיתִי בְיַמֵּי הַכְּלִי יֵשׁ צַדִּיק אֶבֶר
בְּצַדְקוֹ וַיֵּשׁ רָשָׁע מֵאֲרִיךְ בְּרַעְתּוֹ. שְׁלֹמֹה שְׁהִיתָה
חֲכָמְתוֹ יִתְרָה (מְבַבְּרֵת) עַל הַכֹּל, מַה הוּא אָמַר
בְּפֶסֶק הַזֶּה? אֵלֶּא שְׁלֹמֹה רָמַז רָמַז שֶׁל חֲכָמָה,
שְׁהִירֵי רְאִינוּ שְׁהִרְכִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינָם בְּךָ,
שְׁהִירֵי פְתוּב וְלִתְת לְאִישׁ בְּדַרְכּוֹ וְכַפְרֵי מִעֲלָלָיו.
אֵלֶּא שְׁנֵי עֲנִינִים הֵם שְׁפֹאֵן רָמַז.

שְׁשִׁנִּינוּ, בְּשִׁעֵינִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצִים
לְהִשְׁנִיחַ בְּעוֹלָם וּלְעֵין בּוֹ, כְּמוֹ שְׁפֹתוּב
(עֵינֵי ה' הִמָּה מְשׁוּמְטִים בְּכָל הָאָרֶץ וְכַרִּיחַ ד', וְכַתוּב כִּי וְגו') כִּי ה' עֵינָיו
מְשׁוּמְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, וְנִמְצְאִים רְשָׁעִים בְּעוֹלָם,
אוֹתוֹ צַדִּיק שְׁנִמְצָא בְּדוֹר נִתְפָּס בְּחֻטְאָם,
וְלְרְשָׁעִים מֵאֲרִיךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָגַזוּ עִמָּהֶם עַד
שְׁשִׁשׁוּבוּ, וְאֵם לֹא - לֹא יִמְצָא מִי שְׁיִבְקֶשׁ עֲלֵיהֶם

רַחֲמִים. וְהוּא שְׂפָתוֹב יֵישׁ צְדִיק אֲבָד בְּצַדְקוֹ, מִשּׁוֹם
שְׂאוֹתוֹ צְדִיק הַסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם.

מִשּׁוֹם כֶּךָ שְׁנִינוּ, לְעוֹלָם אֵל יְדוּר אָדָם אֵלָּא
בְּמָקוֹם שְׂאֵנְשֵׁי מַעֲשֵׂה דְרִים בְּתוֹבוֹ. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׂאוֹי לָזֶה שְׁמִדוּרוֹ בֵּין הַרְשָׁעִים,
מִשּׁוֹם שְׂתוּא נִתְפָּס בַּחֲטָאֵיהֶם, וְאִם דִּיּוּרוֹ בֵּין
צְדִיקִים, מִיִּטְיָבִים לוֹ בְּגִלְלָם.

שְׂתַּרְי רַב תַּסְדָּא תָּיָה דִּיּוּרוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה בֵּין
קַפּוּטְקָאִים, וְהַשְׁעָה תִּיתָה דְּחוּקָה לוֹ
וּמַחֲלוֹת רוֹדְפוֹת אַחֲרָיו. נָסַע וְשָׁם מְדוּרוֹ בֵּין בְּעָלֵי
מַגְנִים שֶׁל צְפוּרֵי, וְעָלָה וְזָכָה לְכַמָּה טוֹבוֹת, לְכַמָּה
עֲשָׂרָה, לְכַמָּה תּוֹרָה, וְאָמַר: כָּל זֶה זְכִיתִי עַל
שְׁנַכְנַסְתִּי בֵּין אוֹתָם שְׂתַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁנִיחַ
לְהִיטִיב לָהֶם.

דְּבַר אַחַר אֵת הַכֹּל רָאִיתִי בְיָמֵי הַכְּלִי - וְכִי
שְׁלָמָה, שְׁדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁל חַכְמָה הָיוּ בוֹ
עַל כָּל בְּנֵי הַדּוֹר, שְׂפָתוֹב וַיִּחַכְּם מִכָּל הָאָדָם,
[וְהַשְׁתַּדְּלוּתוֹ בַּתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת טוֹב וְאַמְתָּ] שְׂפָתוֹב וַיֵּשֶׁב שְׁלָמָה עַל

בסא ה' לְמִלָּה, אָמַר בְּיָמֵי הַבְּלִי, וְכַתּוּב (קהלת א)
הַבֵּל הַבְּלִים אָמַר קֵהֶלֶת?

וְשָׁנִינוּ, שֶׁבַע שִׁמוֹת נִקְרָא: שְׁלֹמֹה, יְדִידֵי"ה,
אֲנוּר, בֶּן יֶקֶן"א, אִיתִיא"ל, לְמוֹיָאֵל,

קֵהֶלֶת. קֵהֶלֶת בְּנִגּוּד בְּלָם, וְכֵלָם נִקְרָא ^(דף לט ע"א) בְּעֵינַי
שֶׁל מִעֲלָה. קֵהֶלֶת בְּנוֹם קְרוֹשׁ שֶׁל עֲשָׂרָה, מִשּׁוּם
כִּד קֵהֶל אֵינן פְּחוֹת מִעֲשָׂרָה, וְקֵהֶל אֶפְלוּ מֵאָה,
וְקֵהֶלֶת בְּלָל שֶׁל הַבֵּל, בְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קֵהֶלֶת יַעֲקֹב.

וְשָׁנִינוּ, שִׁמוֹתָיו נִקְרָאוּ עַל שֵׁם הַחֲכָמָה, וּמִשּׁוּם
כִּד עֲשָׂה שְׁלֹשָׁה סְפָרִים: שִׁיר הַשִּׁירִים,
קֵהֶלֶת, מִשְׁלֵי. וְכֵלָם לְהַשְׁלִים הַחֲכָמָה. שִׁיר
הַשִּׁירִים בְּנִגּוּד חֶסֶד, קֵהֶלֶת בְּנִגּוּד דִּין, מִשְׁלֵי בְּנִגּוּד
רַחֲמִים, כִּדִּי לְהַשְׁלִים אֶת הַחֲכָמָה. וְהוּא עֲשָׂה כָּל
מַה שֶׁעֲשָׂה כִּדִּי לְהַרְאוֹת חֲכָמָה, וְכִנְגּוּד דְּרָגָה (וְכִנְגּוּד
סוּד) עֲלִיוֹנָה, וְהוּא אָמַר בְּיָמֵי הַבְּלִי, הַבֵּל הַבְּלִים.

אֵלֶּא, סוּד שֶׁל הַבֵּל נִכְבָּד הוּא, וְהוּא הַהַבֵּל
שִׁיּוּצָא מִהַפָּה. וְסוּד הַהַבֵּל שִׁיּוּצָא מִהַפָּה
נַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ קוּל. וְשָׁנִינוּ, אֵינן הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֵלֶּא

בְּהֵבֵל פִּיהֶם שָׁל תִּינוּקוֹת שָׁל בֵּית רַבֵּן שָׁלֹא
 חָטְאוּ. שָׁלֹא חָטְאוּ מִמֶּשׁ. [וְקוֹל] וְהֵבֵל נִעְשָׂה בְרוּחַ
 וּמִים, וְכֹל מֵה שֶׁנִּעְשָׂה בְּעוֹלָם נִעְשָׂה בְּהֵבֵל. וְסוּד
 [שָׁל דְבָר] שָׁהֵבֵל זֶה שָׁל תִּינוּקוֹת נִעְשָׂה קוֹל,
 וּמִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם, וְהֵם שׁוֹמְרֵי הָעוֹלָם וְשׁוֹמְרֵי
 הָעִיר. וְהוּ שֶׁבְּתוֹב (תהלים קכו) אִם ה' לֹא יִשְׁמַר עִיר
 וְגו'.

וּבֹא רְאֵה, הוּא הֵבֵל, הוּא קוֹל. מֵה בֵּין זֶה לְזֶה?
 הֵבֵל (הוּא קוֹל) עוֹמֵד בְּכַח לְהוֹצִיא קוֹל. קוֹל
 מִמֶּשׁ עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ (שָׁלֹא) לְהוֹצִיא דְבָר (אֲחֵר), וְאוֹתוֹ
 הֵבֵל

שְׁתִּיה יִרְשֶׁת אָבִיו קָרְאוּ הֵבֵל, וּמִמֶּנּוּ רְאָה כָּל מֵה
 שְׁרָאָה. וְאֵף עַל גַּב שְׁפִיּוּעִים רַבִּים מְלִמְעָלָה,
 אֲחֵרִים הָיוּ לוֹ, וְלְהוֹדִיעַ הַדְּבָר אָמַר בְּיַמֵּי הֵבֵלִי.
 שְׁדָבָר זֶה בָּא מִשָּׁם.

וְסוּד הַדְּבָר - הֵבֵל הֵבֵל, אֶת הֵבֵל רְאִיתִי בְּיַמֵּי
 הֵבֵלִי יֵשׁ צְדִיק אֲבִד בְּצַדְקוֹ. וְהוּ סוּד הַדְּבָר
 שֶׁנֶּגְלָה וּפְרָסָם שֶׁהֵבֵל תְּלוּי בְּיַמֵּי הֵבֵלִי. כְּלוּמַר,

בְּזִמְנֵי שְׁתֵּהֲבֵל הַזֶּה יִזְנַק מִן הַדִּין כְּדֵי לַעֲשׂוֹת דִּין,
צַדִּיק אֲבָר בְּצַדִּיקוֹ. וּבְזִמְנֵי שְׁתֵּהֲבֵל הַזֶּה יִזְנַק
מִרְחָמִים, רָשָׁע מֵאַרְיֵךְ בְּרָעָתוֹ, וְשִׁנְיָהֶם תְּלוּיִים
בְּהֶבֶל הַזֶּה. וְלִכֵּן כָּתוּב בַּיּוֹם וְלֹא כָּתוּב בַּיּוֹם,
וְהֶבֶל תְּלוּי בַּיּוֹם הֶבֶל זֶה. מִי שֶׁנִּפְנָשׁ בְּדִין - בְּדִין,
וּמִי שֶׁנִּפְנָשׁ בְּרְחָמִים - בְּרְחָמִים.

וְאִם תֵּאמַר, יֵשׁ צַדִּיק אֲבָר, וְלֹא אָמַר אָבוֹד - כִּי
הוּא אֲבָר מִמֶּשׁ, שְׂאֵתוֹ הַדִּין אֲבָר לְצַדִּיק
מִהָעוֹלָם וּמִהַדוֹר. וַיֵּשׁ רָשָׁע מֵאַרְיֵךְ בְּרָעָתוֹ -
מֵאַרְיֵךְ מִמֶּשׁ. שְׂפִשְׂאֵתוֹ הַדִּין (הֶבֶל) יִזְנַק מִרְחָמִים,
עוֹשֶׂה רְחָמִים לְאוֹתוֹ רָשָׁע וּמֵאַרְיֵךְ לוֹ.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, רָאוּ קִיטוֹר שֶׁהָיָה עוֹלָה לְמַעְלָה
וַיִּזְרַד לְמַטָּה. אָמַר, הַתְּעַטְרוּת הַתְּעַטֵּר בְּרָפֶשׁ
(בַּעֲנִיּוֹת) הָאָרֶץ מִלְּמַעְלָה. בֵּין כֶּף וְכֶף הָעֶלְהָ אוֹתוֹ
שָׂדֶה רֵיחַ מִכָּל הַבְּשָׂמִים. אָמַר, נִשְׁבַּ כָּאֵן, שִׁשְׁכִּינָה
עוֹמֶדֶת אֶצְלָנוּ. מִשׁוּם כֶּף כְּרִיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בְּרַכּוֹ
ה'.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית כו) **וַיִּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו**
וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנֵי וְגו'. וַיִּרַח
 אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, **מִשְׁמַע שְׂאוֹתָם לְבוֹשִׁים הָיוּ מֵעֲלִים**
רֵיחַ טוֹב, (שְׁלֵא 100) **וַאֲחֵר כֶּךָ זֶו מִהֶם אוֹתוֹ רֵיחַ.**
עָבְשׁוּ יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, כְּתוּב רֵיחַ בְּגָדָיו, וְכְתוּב רֵיחַ
 בְּנֵי, וְלֹא אָמַר רֵיחַ הַבְּגָדִים, אֲלֵא רֵיחַ בְּנֵי. אֲלֵא
 שְׁנֵינֹו, בִּיּוֹן שְׁנֵכְנֵם יַעֲקֹב, נִכְנֵם עֲמוֹ בֵּן עֵדֶן.
 וְשְׁנֵינֹו, אוֹתָם בְּגָדִים הָיוּ שֶׁל אָדָם הִרְאֵשׁוֹן,
שְׁכָתוּב (שם 5) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ
כְּתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם, וְהוֹצִיָאם מִגֶּן עֵדֶן.

וְאִם תֹּאמַר שְׁכָתוּב וַיִּתְּפְרוּ עֲלֶיהָ תֵּאֵנָה, שְׂאֵלָה
הָיוּ, אִם כֶּךָ לָמָּה כְּתוּב וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים,
וְכְתוּב כְּתָנוֹת עוֹר, תְּרִי לֹא הָיוּ אֲלֵא עֲלֶיהָ תֵּאֵנָה?
אֲלֵא כְּתָרְנוּמוֹ: לְבוֹשֵׁי כְבוֹד, וְהָיוּ מֵעֲלִים רֵיחוֹת
מִבְּשָׂם שֶׁל בֵּן עֵדֶן.

וְשְׁנֵינֹו, בְּשֵׁם מָלֵא נִעְשׂוּ, שְׁכָתוּב וַיַּעַשׂ ה'
אֱלֹהִים, מֵה שְׁלֵא נִעְשׂוּ בֹו שָׁמַיִם וָאָרֶץ.
וְלֹא? וְתְרִי כְּתוּב (שם 5) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אָרֶץ

וְשָׁמַיִם? לֹא קָשָׁה. זֶה כְּשֶׁנֶּעֱשׂוּ, לֹא נֶעֱשׂוּ בְּשֵׁם
מָלְא, פָּרַט לְכַשְׁהִתְקַיְּמוֹ, בְּשֵׁם מָלְא הִתְקַיְּמוֹ.

וְמָה שֶׁאָמְרוּ שְׂאוֹתָם לְבוֹשִׁים הָיוּ לְאוֹתוֹ עֲשׂו
הֲרָשַׁע שֶׁלְקַח אוֹתָם מִנְמַרוֹד - כֶּךָ בְּאֲרָנוֹ.
וְהִדְבָר קָשָׁה, שְׂאֵם כֶּךָ, תִּרִי כְּתוּב לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ.
לְבוֹשִׁים לְאָדָם וּלְבוֹשִׁים לְחַוָּה. לְבוֹשִׁים שֶׁל חַוָּה
מָה נֶעֱשׂוּ? וְעוֹד, שְׂאֵם כֶּךָ, (דף לט ע"ב) בְּמָה נִקְבְּרוּ?
הֵאֵם תִּעְלָה עַל דְּעֵתָךְ שְׂחֵם עֲזוּבוֹ וְזָרְקוֹ מִמֶּהם הַזוֹהַר
הָעֲלִיזוֹן שֶׁנִּתְּנוּ לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

אֵלָּא אוֹתָם לְבוֹשִׁים שֶׁהִתְלַבְּשׁוּ בָּהֶם אָדָם
וְאִשְׁתּוֹ, לֹא הִתְלַבְּשׁ בָּהֶם אָדָם אַחֵר,
שֶׁבְּאוֹתָם לְבוֹשִׁים דָּמוּ כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה. וְאֵם תִּעְלָה
בְּדֵעֵתָךְ שְׂחֵם מִעֲצָמָם הִתְלַבְּשׁוּ בָּהֶם - בֵּא רְאֵה,
כְּתוּב וַיִּלְבַּשׁם, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִלְבִּישׁ אוֹתָם,
אֲשֶׁרִי חִלְקָם.

כְּתוּב (תהלים קד) ה' אֱלֹהֵי גְדֻלָּתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר
לְבָשֶׁת. וְכְתוּב (שם צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו.
וְכְתוּב (שם קד) עוֹשֶׂה אוֹר כִּשְׁלֹמֹה וְגו'. כִּיּוֹן

שְׁהַתְּלַבֵּשׁ [מה שְׁהַתְּלַבֵּשׁ], עֲשֵׂה מַה שְׁעָשִׂיתָ. מְלַמֵּד
 שְׁהַתְּעַטֵּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹר וּבְרֵא אֶת
 הַשָּׁמַיִם. אֵלֶּא בְּמַה בְּאַרְנוּ הַתְּמִלֵּת אֲשֶׁר אִתָּה
 בְּבֵית? הַתְּמִלֵּת - בְּגֵרֵי מְלָכוֹת בְּמִשִּׁי וְזָהָב, וְדָרָךְ
 הָעוֹלָם שְׁגוֹנְזוּם אוֹתָם בְּבִשְׁמַיִם וְרִיחוֹת לְכַבוֹד
 הַלְּבוּשִׁים שְׁלָהֶם.

בֵּא רֵאָה, וַיֵּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו - בְּתַחֲלָה.
 וּבְשֶׁהֲרָגִישׁ אָמַר, רֵאָה רֵיחַ בְּנִי, שְׂיִדַע שְׂבוּ
 הַדָּבָר הָיָה תָלוּי, שְׂבִנְגָלוֹ הָעֵלָה רֵיחַ. בְּרֵיחַ שְׂדָה
 אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה', וְכִי מִנִּין הָיָה יוֹדַע יִצְחָק רֵיחַ שְׂדָה
 אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה'?

אֵלֶּא שְׁנֵי דְבָרִים הֵם, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד, שְׂכַתוּב
 (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַ בְּשֶׁדָה לְפָנוֹת
 עָרְב. וְכִי לֹא הָיָה לוֹ בֵּית אוֹ מְקוֹם אַחֵר
 לְהַתְּפַלֵּל? אֵלֶּא אוֹתוֹ הַשְּׂדָה הָיָה אֲשֶׁר קָנָה
 אַבְרָהָם סְמוּךְ לַמְּעָרָה, שְׂכַתוּב הַשְּׂדָה אֲשֶׁר קָנָה
 אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי חַת. וּבְשֶׁעָה שְׂחָיָה יִצְחָק נִכְנָם
 אֵלָיו, רֵאָה שְׂכִינָה עָלָיו, וְהָעֵלָה רִיחוֹת עֲלִיוֹנִים

קדושים, ומשום כך היה מתפלל שם, וקבעו
לתפלתו.

ולמה אברהם לא היה מתפלל שם? משום
שקביעות של מקום אחר היתה לו
בתחלה, ודבר אחר ריח שראה בחר המוריה.
ולמה נקרא מוריה? על שם המר הטוב שהיה שם.

והכל היה, וגן עדן שנכנס עמו וברכו, ומשום
כך לא תלה הדבר בלבושים, אלא ביצקב
ממש, שראה שבו היה הדבר תלוי (וראוי היה להתברך)
ונראה, וזכותו עולה להתברך, ונכנס עמו גן עדן.
ומשום כך, בפשהתרעם עשו, אמר גם פרוץ יהיה.

אמר רבי יצחק, לא הצטרכה תורה לכתב אלא
מהתחדש היה לכם ראש חדשים. מה
הטעם? משום שזה היה תחלת הלכנה, ועל זה
התורה הצטרכה לכתב מכאן, שחרי
בקרדוש-פרוך-הוא נקשר הדבר.

ולא קשה שלא כתוב זאת, החדש הזאת, שחרי
זה וזאת מתקשרים באחד. ובמקום שיש

זָכַר וּנְקָבָה כְּאַחַד, אִינן הַשְּׂבִיחַ אֵלָּא לְזָכַר, וְעַל זֶה
 רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֻדְשֵׁי הַשָּׁנָה, לְחֻדְשֵׁי הַשָּׁנָה
 וְדַאי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה פְּעָמִים לָכֶם? אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, מֵהֶם נִשְׁמָע יוֹתֵר, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (דברים לב)
 כִּי תִלַּק ה' עִמּוֹ. הִתְקַשְׁרוֹת זֶו לָכֶם, וְלֹא לְשֹׂאֵר
 הָעַמִּים.

דְּבָרוֹ אֵל כָּל עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ
 תְּהִי וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ אִישׁ שָׁה וְגו'. בְּעֶשֶׂר, לָמָּה
 בְּעֶשֶׂר? אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּזִמְנֵי שְׂמַאִיר הַיּוֹבֵל
 לְלִבְנָה, שְׂפָתוֹב כִּיּוֹבֵל, בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַשְּׂבִיעִי תְּהִי
 יוֹם הַכַּפּוּרִים הוּא.

וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ אִישׁ שָׁה לְבֵית אָבִתּוֹ, לָמָּה? מִשּׁוֹם
 שְׂבִיחָה זֶה צְרִיךְ לְמִשְׁךְ אוֹתוֹ, שְׂהֲרֵי שְׂנִינּוּ,
 בְּדָבָר זֶה נִשְׁכַּר הַכֶּתֶר [אָחַד] הַתְּחִתּוֹן שְׂנֵאֲחִזִּים כּו
 כָּל שֹׂאֵר הַכְּתָרִים הַתְּחִתּוֹנִים. וְעַל זֶה פִּרְשׁ מִשָּׁה
 וְאָמַר מִשְׁכּוֹ וְקָחוּ לָכֶם צֵאֵן, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב צֵאֵן
 וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה.

אמר הקדוש ברוך הוא, עשו אתם מעשה למטה,
 ואני אשבר את כחם למעלה. וכמו שאיתם
 תעשו באש, שכתוב כי אם עלי אש - אף אני כן
 אעביר אותו באש בנהר דינור.

למה נמשך בעשרה ונשחט בארבעה עשר? אמר
 רבי אבא, בזה התקשרו ישראל ארבע
 מאות שנה. ואף על גב שארבע מאות שנה לא
 השתעבדו בהם, מכל מקום, הואיל והיה עתיד
 להתקשר בהם, נחשב עליו כאלו השתעבד בהם
 כל ארבע מאות שנים. משום זה מעבדים אותו
 ארבעה ימים קשור ברשותם של ישראל, ואחר
 כן ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים.

למה בין הערבים? בשעה שחדין תלוי ובשעה ^{נד}
^{מ ע"א} שדבר זה נמסר לו על ידי אנבהם,
 שכתוב (בראשית טו) ויהי השמש לבוא ותרהמה נפלה
 על אבהם והנה אימה חשכה גדלה נפלת עליו.
 אימה - פתך אחר. חשכה - פתך אחר. גדלה -
 זו היא הגדולה מהכל. ואף על גב שבארנו פסוק

וְהָ עַל שְׂאֵר שְׁעַבּוּדֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל הָיָה.
כְּמוֹ וְהָ כִּי מָחָה אֶמְחָה, אַתֶּם מִלְמַטָּה, וְאַנִּי
מִלְמַעְלָה.

שְׁנִינוּ, לֹא יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַד שֶׁנִּשְׁפְּרוּ כָּל
הַשְּׁלִיטִים שֶׁלְמַעְלָה (מַחֲשַׁתְּלֵשְׁלוֹתֶם) מִשְׁלִיטְתֶם,
וְיֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִרְשׁוֹתֶם, וְנִכְנְסוּ לְרִשׁוֹת הַקְּדוֹשָׁה
הָעֲלִיוֹנָה בַּקְּדוּשָׁ-בְרוּךְ-הוּא וְנִקְשְׁרוּ בּוֹ. וְהוּ
שְׁכַתוֹב כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם. מָה
הַטַּעַם עֲבָדֵי הֵם? אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם, שֶׁהוֹצֵאתִי אֹתָם מִרְשׁוֹת אַחֲרַת,
וְהִכְנַסְתִּים בְּרִשׁוֹתַי.

וְהִינוּ שְׂאֵמֵר רַבִּי שְׂמַעוֹן, מָה זֶה שְׁכַתוֹב אֵךְ בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתִיכֶם, כִּי כָּל
אִכֹּל מִחֻמְצָת? אֵלֶּא כֶּךָ בְּאֶרְנוּ, שְׂאוֹר זֶה
וּמִחֻמְצָת זוֹ הֵן דְּרָגָה אַחַת, וְכֻלָּם אַחַד. רִשְׁיֹת
אַחֲרוֹת, אֹתָם שְׁלִיטִים הַמְּמַנִּים עַל שְׂאֵר עַמִּים,
וְקוֹרְאִים לָהֶם יֵצֵר הָרַע, רִשׁוֹת אַחֲרַת, אֵל נִבְרָ,
אֵלֵהֶם אַחֲרִים - אֵף כֶּךָ שְׂאוֹר וּמִחֻמְצָת וְחָמֵץ,

וְהַכֹּל אַחֵר. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל הַשָּׁנִים
הָלָלוּ עֲמִדְתֶּם בְּרֵשׁוֹת אַחֲרַת, עֲבָדִים לְעַם אַחֵר.
מִכַּאֲן וְהִלָּאָה שְׂאֵתֶם בְּנֵי חוּרִין, אִךְ בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן
תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתִיכֶם. כָּל מִחְמָצֶת לֹא תֹאכְלוּ.
וְלֹא יִרְאֶה לְךָ חֶמֶץ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּךָ אָז גַּם כָּל יְמֵי הַשָּׁנָה,
לָמָּה שִׁבְעַת יָמִים, שְׁכַתּוֹב שִׁבְעַת יָמִים
שְׂאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּבִתְיֶכֶם, שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא יוֹתֵר?
אָמַר לוֹ, כָּל זְמַן שֶׁהִתְחַיַּב אָדָם לְהִרְאֹת אֶת עַצְמוֹ
בֶּן חוּרִין - כֶּךָ צְרִיף. כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִתְחַיַּב - לֹא
צְרִיף.

לְמַלְךְ שֶׁעָשָׂה אָדָם אַחֵר קָצִין. כָּל אוֹתָם יָמִים
שֶׁעָלָה לְדַרְגָּה זוֹ שְׂמֵחַ, וְלִבְשׁ בְּגָדֵי כְבוֹד.
אַחֵר כֶּךָ לֹא צְרִיף. לְשָׁנָה אַחֲרַת שׁוֹמֵר אוֹתָם יָמִים
שֶׁעָלָה לְכְבוֹד זֶה, וְלוֹבֵשׁ אוֹתָם בְּגָדִים, וְכֶךָ כָּל
שָׁנָה וְשָׁנָה. כֶּךָ יִשְׂרָאֵל, כְּתוּב שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֵר
לֹא יִמָּצֵא, שֶׁהֵם יְמֵי שְׂמֵחָה, יָמִים שֶׁעָלוּ לְכְבוֹד זֶה
וַיִּצְאוּ מִשְׁעֶבֶד אַחֵר, וְלָכֵן שׁוֹמְרִים בְּכָל שָׁנָה

וְשָׁנָה אֶת הַיָּמִים שֶׁעָלוּ לְכַבּוֹד הַזֶּה, וַיֵּצְאוּ מִרְשׁוֹת
אֲחֶרֶת וְנִכְנְסוּ בְּרִשׁוֹת הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל זֶה כָּתוּב
שְׂבַעַת יָמִים מִצּוֹת תֵּאכְלוּ.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, מִצַּת כְּתוּב, כִּמּוֹ שְׂנַאֲמַר
מִרְאֵת אֱלֹהִים. וְלָמָּה נִקְרָאוּ מִצַּת? דִּין,
דִּין קְדוֹשׁ, דִּין שְׂנַאֲחֻזוּ בַּשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, דִּין שְׁלֵא הָיָה
קִשָּׁה כָּל אוֹתוֹ זְמַן בְּתוֹךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁחֲרֵי הִלְבְּנָה
עוֹמְדָת בְּפָנָם, וְעַל שְׁעוֹמְדָת הִלְבְּנָה בְּפִגְמֵמָתָהּ
כְּתוּב לַחֵם עֲנִי.

מָה הַטַּעַם עוֹמְדָת בְּפָנָם? מִשּׁוּם שְׁלֵא נִפְרְעוּ וְלֹא
הִתְנַגְּלָה אוֹת הַבְּרִית הַקְּדוֹשׁ. מִהוּלָּים הָיוּ וְלֹא
נִפְרְעוּ. מָתִי נִפְרְעוּ? בְּשַׁעַת שְׂכַתוּב (שְׁמוֹת טו) שֵׁם
שָׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְחָו. וְאַף עַל גַּב שְׂבַאֲרָנוּ
כְּסוּק זֶה בְּדַבָּר אַחֵר - הַכֹּל הָיָה וְרָאוּ.

וְאִם תֵּאמַר שְׂנַפְרְעוּ בְיָמֵי יְהוֹשֻׁעַ - לֹא כִּן, אֲלֵא
אוֹתָם שְׂכַתוּב (יהושע ה) וְכָל הָעָם הִילוּדִים
בְּמִדְבַר בְּדָרְךְ וְגו'. אַחֵר שְׂנַפְרְעוּ, אָמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, בְּהִתְחַלָּה אֲכַלְתֶּם מִצּוֹת, בְּשַׁעֲמָדָה

הִלְבְּנָה בְּפִנְיֶמָתָהּ, וְנִקְרָא לָחֶם עֲנִי. מִכָּאן וְהִלְאָה
 לָחֶם זֶה יִהְיֶה מִמָּקוֹם אַחֵר. מַה הוּא? שְׂכָתוֹב (שמות
 טו) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. לֹא מֵהִלְבְּנָה
 כְּמוֹ אוֹתוֹ זְמַן, אֲלָא מִן הַשָּׁמַיִם מִמָּוֶשׁ, כְּמוֹ
 שְׂכָתוֹב וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם.

וַיִּשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים שׁוֹמְרִים אוֹתָם יָמִים שְׁנֹכְנָם וְ
 תַחַת כְּנִפֵי הַשְּׂכִינָה, וְשׁוֹמְרִים אוֹתוֹ
 לָחֶם שְׂפָא מִצְדָּה, וְעַל זֶה כָּתוּב אֵת חַג הַמִּצּוֹת
 תִּשְׁמֹר וְגו', וְכָתוּב וְשִׁמְרֶתֶם אֵת הַמִּצּוֹת. מַה זֶה
 וְשִׁמְרֶתֶם אֵת הַמִּצּוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יט)
 וְשִׁמְרֶתֶם אֵת בְּרִיתִי, וְהִכַּל בְּדַרְבָּנָה אֶחָת עוֹלָה
 וְנֶאֱחָזוּ.

וְאִם תֵּאמַר, אֵיךְ מֹשֶׁה לֹא פָרַע אוֹתָם? אֲלָא כִּדְרֵי
 שְׁלֵא יתְעַכְּבוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל עַד שִׁיתְרַפְּאוּ, וְעַל
 זֶה כָּתוּב שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל עֲלִיו מִצּוֹת לָחֶם ^(דף מ)
 עֲנִי. מַה הַטַּעַם לָחֶם עֲנִי? מִשּׁוֹם כִּי בְּחַפְזוֹן ^(ע"ב)
 יֵצְאֶת וְגו', וְכָתוּב וְלֹא יָכִלוּ לְהִתְמַהֵמֵה.

בַּיָּא רֵאָה, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ, נִכְנְסוּ מִהוֹלִים
 וְנִפְרְעוּ, וּמָה כְּתוּב? (דברים ח) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא
 בְּמִסְפַּנֵּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם. מָה זֶה בְּמִסְפַּנֵּת? לֶחֶם
 עֲנִי. לָמָּה נִקְרָא לֶחֶם עֲנִי? מִשּׁוּם שֶׁהַלְבָּנָה עוֹמְדָת
 בְּפָנֵימָתָה וְלֹא מִתְפַּרְקֶת מִן הַשָּׁמֶשׁ, וְלֹא מוֹאֲרָת
 מִן הַשָּׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי כָל בְּשָׁמַיִם וּבְאֶרֶץ,
 וְלֹא מוֹאֲרָת [מִכָּל] מִיּוֹבֵל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא
 נִפְרְעוּ. אֲבָל כָּאֵן שֶׁנִּמְוָלוּ יִשְׂרָאֵל וְנִפְרְעוּ, לֹא
 תִּחְסַר כָּל בָּהּ כְּתוּב, וְעַל זֶה לֹא בְּמִסְפַּנֵּת תֹּאכַל
 בָּהּ לֶחֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא תִּחְסַר כ"ל בָּהּ.
 כְּמוֹ שֶׁתְּחַסְרוּ לָהּ בְּמִצְרַיִם.

וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל זְכוּרֹן שֶׁל מִצְרַיִם
 וְאוֹכְלִים, וְלֹא מִתְפַּלֵּחַ מִדּוּרֵי דוּרוֹת.
 וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִפְרְעוּ כָּאֵן בְּמִצְרַיִם, תְּחַסְרוּ אוֹתוֹ, אֶת
 הַכָּל הַזֶּה, וְהַלְבָּנָה עוֹמְדָת בְּפָנֵימוֹת. וְנִקְרָאת לֶחֶם
 עֲנִי. עֲנִי כְּתָרְנוּמוֹ מִסְפַּנּוֹת. וּמָה שֶׁאֲכָלוּ אוֹתוֹ שָׁם
 בְּאֶרֶץ, זֶה הָיָה בְּשֶׁבִיל זְכוּרֹן מִצְרַיִם, וְזֶה לְדוּרֵי
 דוּרוֹת, וְלָעֵתִיד לָבֵא כְּתוּב (ישעיה ס) לֹא יֵבֵא עוֹד
 שֶׁמֶשֶׁךְ וִירְחָךְ וְגו'.

שְׁנֵינוּ, אָמַר רַבֵּי שְׁמֵעוֹן, כְּתוּב בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה
 וַיִּקְחוּ לָהֶם וְגו'. וְכָתוּב אַךְ בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ
 הַשְּׂבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכַּפּוּרִים הוּא. נִשְׁמַע כִּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר, שְׁכַתוּב בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה. מַה זֶה אוֹמֵר?
 אֵלֶּא בְּעֶשֶׂר, דְּבָר זֶה תְּלוּי בְּעֶשְׂוֹר. לַחֹדֶשׁ הַזֶּה?
 בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה הָיָה צָרִיד (לְכַתֵּב)! אֵלֶּא בְּשָׂבָא הַמְּנַהֵג
 לְדַרְגָּה תוֹ, כְּתוּב לַחֹדֶשׁ הַזֶּה דְּוִקָא.

וַיִּקְחוּ לָהֶם שְׁה לְבֵית אֲבֵת שְׁה לְבֵית. שְׁנֵינוּ,
 שְׁלֵשָׁה קְשָׁרִים הֵם: בְּכוֹר בְּהֵמָה, בְּכוֹר
 הַשְּׂבִי, בְּכוֹר הַשְּׂפָחָה. [שְׁשָׁלֶשָׁה קְשָׁרִים] שְׁכַל הַשְּׂאָר
 נְקָשָׁרִים בְּשָׁלֶשֶׁת הַגּוֹנִים הִלְלוּ שְׁל מַעְלָה. וּבְזָה
 שְׁנִקְרָא צֵאן הַכַּל נְקָשָׁר, וְהַכַּל כָּלוּל בְּצֵאן. נְקָשָׁר
 צֵאן בְּצֵאן, וְלֹא יָכוֹל לְהַפְרִיד מִקְשָׁרָיו, וּבְזָה כָּלָם
 נְקָשָׁרוּ. וְעַל זֶה כְּתוּב וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת. קְשָׁרוּ
 אוֹתוֹ בְּקָשָׁר, וַיְהִי מָסוּר בְּיַדְכֶם בְּרִשׁוֹתְכֶם עַד
 שֶׁתִּשְׁחַטּוּ אוֹתוֹ וְתַעֲשׂוּ בוֹ דִין. וְלַעֲתִיד לָבֵא כְּתוּב
 (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם. וְכָתוּב כִּי יִבַח לְה'
 בְּבִצְרָה. וְכָתוּב (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל
 הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִי ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד.

רַעֲיָא מְהִימְנָא

וַיֵּשֶׂא הָעַם אֶת בְּצֻקוֹ מִרְגַּם יַחְמִץ וְגו'. כ"ה -
 מִצְוָה זוֹ לְבַעַר חֲמִץ, שְׁתֵּרֵי מִצְוָה זוֹ
 נִמְסְרָה לְיִשְׂרָאֵל, וַיֵּשֶׂא הָעַם אֶת בְּצֻקוֹ מִרְגַּם יַחְמִץ,
 וְכַתּוּב שָׂאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּבֵיתְכֶם, וַתֵּרֵי פִרְשׁוּהָ
 הַחֲבֵרִים, וְהַסּוּד בְּאֲרֹנוֹ, בֵּין חֲמִץ וּמִצָּה שֶׁל כַּמָּה
 מְקוֹמוֹת, זֶה יֵצֵר רַע, וְזֶה יֵצֵר טוֹב.

כ"ו - מִצְוָה אַחֵר זוֹ לְסַפֵּר בְּשִׁבְחַת יְצִיאַת מִצְרַיִם,
 שֶׁהִיא חוֹבָה עַל כֵּן אָדָם לְדַבֵּר בְּשִׁבְחַת זֶה
 לְעוֹלָמִים. כִּךְ בְּאֲרֹנוֹ, כָּל אָדָם שֶׁמְדַבֵּר בִּיצִיאַת
 מִצְרַיִם וּבְאֹתוֹ סֵפּוֹר שְׂמִיחַ בְּשִׂמְחָה, עֵתִיד הוּא
 לְשִׂמְחַת בְּשִׂמְיָהּ בְּעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שְׂמִיחַת הַכּוֹל,
 שְׁתֵּרֵי הוּא אָדָם שֶׁשְׂמִיחַ בְּאֲרֹנוֹ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שְׂמִיחַ בְּאֹתוֹ סֵפּוֹר.

בְּאֹתָהּ שָׁעָה כּוֹנֵם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל
 הַתְּפִלָּא שְׁלוֹ, וְאָמַר לָהֶם: לָכוּ
 וְתִשְׁמְעוּ אֶת סֵפּוֹר הַשִּׁבְחַת שְׁלִי שֶׁמְדַבְּרִים הַבְּנִים
 שְׁלִי וְשִׂמְחִים בְּנֵאֱלֹתֵי. אִזּוּ כָּלֶם מֵתְכַנְּסִים, וּבָאִים

וּמִתְחַבְּרִים עִם יִשְׂרָאֵל, וְשׂוֹמְעִים סְפוּר הַשְּׂבִיחַ
 שְׂשִׁמְחִים בְּחֻדוֹת גְּאֻלַּת אֲדוֹנָם. אִזּוּ בָּאִים וּמוֹדִים
 לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל אוֹתָם נְסִים וּגְבוּרוֹת,
 וּמוֹדִים לוֹ עַל הָעַם הַקָּדוֹשׁ שִׁישׁ לוֹ בְּאֶרֶץ
 שְׂשִׁמְחִים בְּשִׂמְחַת הַגְּאֻלָּה שָׁל אֲדוֹנָם.

אִזּוּ מִתּוֹסֵף לוֹ כַּח וּגְבוּרָה לְמַעַלָּה, וַיִּשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ
 סְפוּר נוֹתְנִים כַּח לְרַבּוֹנָם, כְּמוֹ מֶלֶךְ שְׂמוֹסֵף
 כַּח וּגְבוּרָה בְּשִׂמְשִׁבְחִים גְּבוּרָתוֹ וּמוֹדִים לוֹ, וְכָלֵם
 פּוֹחֲדִים מִפְּנֵיו, וּמִתְעַלָּה כְּבוֹדוֹ עַל כָּלֵם. וְלִכֵּן יֵשׁ
 לְשִׁבְחָה וּלְדַבָּר בְּסְפוּר זֶה (דף מא ע"א) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. כְּמוֹ
 זֶה חוֹבָה עַל בֶּן אָדָם לְדַבָּר תָּמִיד לְפָנָיו הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וּלְפָרְסָם אֶת הַנֶּסֶם בְּכָל אוֹתָם נְסִים
 שְׁעֵשָׂה.

וְאִם תֵּאמַר, לָמָּה זֶה חוֹבָה, וַתִּרֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא יוֹדֵעַ הַכֹּל, כָּל מַה שְׁתִּיחָה וְשִׁיחָה לְאַחַר
 מִבֵּן, מִדּוֹעַ פְּרָסוּם זֶה לְפָנָיו, עַל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה,
 וְהוּא יוֹדֵעַ? אֵלֶּא וְדַאי צָרִיךְ אָדָם לְפָרְסָם אֶת הַנֶּסֶם
 וּלְדַבָּר לְפָנָיו בְּכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם

דברים עולים, וכל הפמליא שלמעלה מתכנסת,
ורואים אותם ומודים בלם לקדוש-ברוך-הוא,
ומתעלה כבודו עליהם למעלה ולמטה.

כמו זה מי שמדבר ומפרט חטאיו על כל מה
שעשה, אם תאמר לשם מה צריך? אלא
המקטרג עומד תמיד לפני הקדוש ברוך הוא כדי
לדבר ולתבוע חטאי בני אדם ולבקש עליהם דין.
בין שמקדים אדם ומפרט את חטאיו כל אחד
ואחד, אינו משאיר פתחון פה לאותו מקטרג, ולא
יכול לבקש עליו דין, שחרי תמיד תובע דין
בתחלה, ואחר כך מדבר ומקטרג שפלוני עשה
כך. ולכן צריך לאדם להקדים ולפרט חטאיו.

בין שהמקטרג רואה את זה, אין לו עליו פתחון
פה, ואז נפרד ממנו מכל וכל. אם שב
בתשובה - יפה, ואם לא - חרי המקטרג נמצא
עליו ואומר: פלוני שבא לפניך בעזות פנים, בעט
בארוננו, חטאיו כך וכך. על זה יפה שיזהר האדם

בְּכָל אֱלֹהִים, כִּי־יִמְצֵא עֶבֶד נְאֻמָּן לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

כ"ז - מִצְוַת אַחֵר זוֹ לֹאֲכַל מִצֵּה בְּפֶסַח, מִשּׁוּם
שֶׁהוּא זְכוּן לְדוּרֵי דוּרוֹת עַל סוּד הָאֱמוּנָה,
וְהָרִי פִרְשׁוּתָהּ, שִׁישְׂרָאֵל יֵצְאוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן מִסוּד שֶׁל
אֱלִילִים אַחֲרֵיכֶם, וְנִבְנְסוּ בְּסוּד הָאֱמוּנָה, וְהָרִי בְּאֵרוֹ
אֶת הַסוּד הַזֶּה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח וְגו'.

כ"ח - מִצְוַת זוֹ לְשַׁחַט פֶּסַח בֵּין הָעַרְבִים
בִּי"ד בְּנִיֶּסֶן, וְזָכוּן לְאוֹתוֹ פֶּסַח מִצְרַיִם, וְזוֹהִי חוֹבָה
עַל כָּלֶם, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קָהָל עֵדֶת
יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבִים.

פֶּסַח זֶה צְרִיךְ לְהִיּוֹת שְׁמוֹר מִעֲשָׂרָה יָמִים וְהִלָּאָה,
שְׂפָתוֹב בְּעֵשֶׂר לְאַחַד־שֶׁהַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם וְגו'.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָרִי אֵינוֹ מִתְחִילָה תְּלַבְּנָה
לְהָאִיר מִעֲשָׂרָה יָמִים וְהִלָּאָה, עַד שֶׁנִּשְׁלַמְתָּ
בְּחַמְשָׁה עָשָׂר, וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר שִׁיְהִי נִשְׁחַט
בְּשַׁעַת שֶׁהַדִּין תְּלוּי עַל הָעוֹלָם.

סוד זה להעביר הנהמה מלפני הברית הקדושה,
 ולהנות מאותו ריח שנזרף מצלי האיש, ועל
 זה לא בא אלא על השבע, ועל זה וכל ערל לא
 יאכל בו. מי שיש בו ברית קדש, יאכל בו. מי
 שאין בו ברית קדש, לא יאכל בו. שזה מפני
 הברית הוא לשפר פת של חיל אחר, להעביר
 ערלה מלפני ברית. משום כך זהו לעשות בבני
 ברית ולא בבני ערלה.

כשפא הקדוש פרוף הוא למצרים, ראה את הדם
 של אותו פסח שהיה רשום על הפתח,
 ודם הברית, איך היו עומדים על הפתח, שכתוב
 ולקחתם אגדת אזוב ומבלתם בדם אשר בפסח
 והנעתם וגו'. אזוב, הרי בארנו שהוא מעביר
 רוחות רעות, וכל צד של רוח רע מעביר
 בהתעוררות שלו, בנאלה העליונה של ישראל.

לעתיד לבא יביא הקדוש פרוף הוא ליצר הרע
 וישחט אותו. ועתה בנאלה זו כתוב,

וְשַׁחַטוּ אֹתוֹ כָּל קָהָל עֵדֶת יִשְׂרָאֵל וְגו'. וּפְרוֹן שָׁל
לְעֵתִיד לְבָא, בְּנֹאֲלָה הָעֲלִיזָנָה הַחַיָּא.

עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמִּשְׁקוּף, בְּרֵשֶׁם הָיָה שָׁל
אוֹת יו"ד, וּבְרֵשֶׁם הָיָה שָׁל הָאוֹת יו"ד,
לְהִרְאוֹת אֶת רֵשֶׁם הַבְּרִית הַקְּדוֹשׁ, וְנִשְׁפָּרַת עָרְלָה
מִלְּפָנֵי דָם הַבְּרִית, רָשׁוּם עַל הַכֹּל, וּבָא דָם עַל
דָּם. כְּשֶׁעוֹבֵר אוֹתוֹ הַמִּשְׁחִית, הָיָה רוֹאֵה דָם
וּמִתְרַחֵק מִהַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית
וְגו'.

אִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ הוֹרֵג, אִזּוֹ לְמָה פְּתוּב
וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית, שְׂמִשְׁמַע שֶׁהַמִּשְׁחִית הָיָה
הוֹלֵךְ, וְלֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלָּא וְדַאי
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה הוֹרֵג, וְהַמִּשְׁחִית הָיָה
הוֹלֵךְ (דף מא ע"ב) לְמִצְאָה עֹלָה לְיִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שֶׁהָיָה רוֹאֵה
אוֹתוֹ שֶׁבְרוּן הָעָרְלָה בְּשָׁנֵי צְדָדִים, הָיָה בּוֹרַח
וְנִפְרָד מֵהֶם.

וְעַל שֶׁהָרֵג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל אוֹתָם בְּכוֹרוֹת
שָׁל אוֹתוֹ הַצָּד, נָתַן בְּכוֹרוֹת שָׁל יִשְׂרָאֵל

לְנִאֲלָהּ, שְׁלֵא יִמְצֵא עֲלֵיהֶם הַצַּד הָאֲחֵר עֲלֶיהָ כָּלֵל,
 וּבְכָל שׁוֹמֵר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל כְּאֵב
 עַל בְּנִים.

בְּבֵית אֶחָד יֵאָכֵל לֹא תוֹצֵיא מִן הַבַּיִת וְגו'. מִצְוָה
 כ"ט זו לֵאכֹל אֶת הַפֶּסַח הַזֶּה עַל מִצּוֹת
 וּמְרוֹרִים. מִצּוֹת - מִצַּת כְּתוּב. מַה זֶה כְּנֶגֶד זֶה?
 אֵלֶּה לְהִרְאוֹת גְּלוֹת הַשְּׂכִינָה עִם יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ
 הַמְרִירוֹת שְׁלָהֶם, שְׂפָתוֹב וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם
 בְּעַבְדָּה קָשָׁה וְגו'. כְּשֵׁאוֹכְלִים אֶת הַפֶּסַח הַזֶּה,
 לְהִרְאוֹת אֶת כָּל מַה שְּׁעָשׂוּ לָהֶם בְּמִצְרַיִם בְּאוֹתָהּ
 גְּלוֹת וּבְאוֹתוֹ שְׁעַבְדוֹ.

מַה כְּתוּב? וְעַצֶּם לֹא תִשְׁפְּרוּ בוֹ, לְהִרְאוֹת בוֹ
 קָלוֹן, וּבְכָל אוֹתָם אֵלֵי מִצְרַיִם. שְׁחֵרֵי הָיוּ
 זוֹרְקִים בְּשׁוֹק אֶת הָעֲצָמוֹת שְׁלוֹ, וּבְאוֹ הַכְּלָבִים
 וַנְּרָרוּ אוֹתָם מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, וְזֶה הָיָה קָשָׁה לָהֶם
 מִהַכָּל, שְׁחֵרֵי הָעֲצָמוֹת הֵן תְּקוּן הַגּוֹת, וְדוּמִים לְגִזּוֹן
 אַחֵר, וַיִּשְׂרָאֵל זָרְקוּ אוֹתָם לְשׁוֹק בְּדֶרֶךְ קָלוֹן, וְלָכֵן

בְּתוֹב וְעֵצִים לֹא תִשְׁכְּרוּ בּוֹ. אַתֶּם לֹא תִשְׁכְּרוּ, אֲבָל
הַכִּלְבִּים הָיוּ בָּאִים וּמִשְׁכְּרִים אוֹתוֹ.

עוֹד, הַמַּצְרִים הָיוּ בָּאִים אַחַר כֵּךְ וְהָיוּ רוֹאִים
אוֹתָם עֲצֵמוֹת שֶׁהָיוּ לוֹקְחִים הַכִּלְבִּים
מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְשׁוֹכְרִים אוֹתָם, וְהָיוּ הַמַּצְרִים
טוֹמְנִים אוֹתָם בְּעֵפֶר, בְּדֵי שֶׁהַכִּלְבִּים לֹא יִמָּצְאוּ
אוֹתָם, וְזֶהוּ בְּטוֹל שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזוֹלוֹת יוֹתֵר
מִהַצַּד שֶׁלָּהֶם. וּבִזְהָה הַתְּעַלָּה הַקְּדוֹשׁ כָּרוֹךְ הוּא
בְּכַבּוֹדוֹ וְנִכְפּוֹ כָּל הַכַּחוֹת הָאַחֲרִים, שֶׁהָרִי אֵז נִכְפּוֹ
יוֹתֵר, כִּשְׁהַכְּפּוֹל נִמְצָא מִהַצַּד שֶׁלָּהֶם, וְלִכֵּן יִשְׂרָאֵל
לֹא בָטְלוּ אוֹתָם, שֶׁכְּתוּב וְעֵצִים לֹא תִשְׁכְּרוּ בּוֹ.

קִדְּשׁ לִי כָּל כְּבוֹד פֶּטֶר רַחֵם וְגו'. מִצְוָה זוֹ לְקַדְּשׁ
כְּבוֹד בְּהִמָּתָה. וְעַם הָאָרֶץ צָרִיךְ שְׁנֵי דְבָרִים:
אֶחָד שֶׁיְהִי פָדוּי מִתַּחַת שֶׁלְטוֹן הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא
אֲדוֹנֵנו, כִּמוֹ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו (בראשית לג) יַעֲבֹר נָא
אֲדֹנָי לְפָנָי עַבְדּוֹ, בְּעוֹלָם הַזֶּה. אֲדוֹן מִצַּד הָעוֹזְנוֹת,
שֶׁהֵם רַבִּים עַל הַנוֹף. כִּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה, רָשָׁע - יֵצֵר
הָרָע שׁוֹפְטוֹ. צְדִיק - יֵצֵר הַטוֹב שׁוֹפְטוֹ. בֵּינוֹנֵי -

זֶה וְזֶה שׁוֹפְטֵנוּ. בִּינּוֹנֵי הוּא אָח שָׁל יִצָּר הָרַע וְאָח
שָׁל יִצָּר הַטּוֹב. אָחֵי יְהִי לָךְ אֲשֶׁר לָךְ.

וּבְשָׂרָבוֹת הַזְּכוּיּוֹת, הָרוּחַ שׁוֹבֵר שְׂתֵי מְשָׁמְרוֹת -
שָׁל חֲמוֹר נוֹעַר, וּבְלָבִים צוֹעֲקִים,
וְעוֹלָה לְמְשָׁמְרַת הַשַּׁחַר שָׁבוּ הָאָדָם, וְחוֹזֵר הָאָדָם
לְהִיּוֹת אָדוֹן. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם לב) וַיְהִי לִי שׂוֹר וְחֲמוֹר
צֵאן וְעָבַד וְשִׁפְחָה. וְעוֹלָה לְדַרְגַּת אָדָם, שְׁנֵאמַר בּוֹ
(שם א) וַרְדּוּ בְּדַגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו', (שם ט)
וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם וְגו'.

וּבְשִׁתְּזוּכֵיּוֹת בִּינּוֹנֵיּוֹת - (שם לב) וַיֵּאבֶק אִישׁ עֲמוֹ,
זְכוּיּוֹת וְחֻבוֹת מִתְּחַפְּקוֹת לְעָרֹךְ
קָרַב. מִצַּד הַזְּכוּיּוֹת - וַיֵּרָא כִּי לֹא יִכַּל לוֹ. מִצַּד
הָעֵבְרוֹת - וַיִּנְעַ בְּכַף יָרְכוֹ, כְּגִיד הַנְּשִׂאָה. נְשִׂאָה לְשׁוֹן
(שם מא) כִּי נִשְׁנִי אֱלֹהִים אֶת כָּל עַמְּלִי. וְהוּא לְשׁוֹן
נְשִׂאָה. מְדוֹר אֶחָד מֵאוֹתָן שֶׁבַע הָאֲרָצוֹת. מִי שִׁיּוֹרֵד
לְשָׁם, נִשְׁפָּחַת מִמֶּנּוּ הַתּוֹרָה.

וְקָדָם שְׁיֵבֵא אָדָם לְעוֹלָם הַזֶּה וַיֵּצֵא מִרְחֵם אֲמוֹ -
וַיֵּאבֶק אִישׁ עֲמוֹ. זֶה גְּבַר־יֵאֵל, כְּאוֹתוֹ אָבֶק

שֶׁל עֶפְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר (שם ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
 עֶפְרַיִם מִן הָאֲדָמָה. וְלַמִּדּוּ אֹתוֹ שִׁבְעִים לָשׁוֹן, וּמִשׁוֹם
 זֶה וַיִּיצֶר, אֶחָד יֵצֵר טוֹב, שֶׁלַּמִּדּוּ אֹתוֹ שִׁבְעִים
 לָשׁוֹן, וְאֶחָד יֵצֵר הָרַע שֶׁנֶּאֱמַר עִמּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר כִּי נִגַע
 בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנְּשִׂאָה, וּמִצָּא מִפְּנֵי שִׁבְעִים
 לָשׁוֹן שֶׁלַּמִּדּוּ אֹתוֹ יֵצֵר הַטּוֹב.

וְקִדְּם כָּל זֶה יָרְדוּ עִמּוֹ אֲרַבְּעָה מַלְאָכִים, שֶׁנֶּאֱמַר
 בְּהֵם (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יַצִּיחַ לָהֶם. אִם יֵשׁ
 לוֹ זְכוּת אֲבוֹת - אֶחָד מִכָּאֵל בְּזְכוּת אֲבֹרָתָם,
 וְהַשְּׁנַיִם גְּבֻרֵי־אֵל בְּזְכוּת יַצְחָק, וְהַשְּׁלִישִׁי שְׂיֹרֵד עִמּוֹ
 גְּבֻרֵי־אֵל בְּזְכוּת יַעֲקֹב, וְהַרְבִּיעִי רַפָּאֵל בְּזְכוּת אָדָם
 הַרְאִישׁוֹן, וַיִּיצֶר הַטּוֹב מֵעֲלָיו.

וְאִם אֵין לוֹ זְכוּת - הוֹלְכִים עִמּוֹ אֲרַבְּעָה: עֹז, מִשְׁחִית,
 אֶפֶס וְחִמָּה, וַיִּיצֶר הָרַע מֵעֲלֵיהֶם לָדוֹן
 אֹתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא. וְלִכְּן פִּרְשׁוּהָ, רָשָׁע - יֵצֵר הָרַע
 שׁוֹפְטוֹ. צְדִיק - יֵצֵר הַטּוֹב שׁוֹפְטוֹ. פִּינוּנִי - זֶה וְזֶה
 שׁוֹפְטוֹ. וְלִכְּן אִם הוּא פִּינוּנִי, גְּבֻרֵי־אֵל שֶׁהוּא יֵצֵר

טוב, (דף מב ע"א) וּסְמַא"ל שְׁהוּא יִצָּר תָּרַע, זֶה וְזֶה
שׁוֹפְטוֹ.

שְׂפָכָל אָדָם יֵשׁ אַרְבָּעָה יְסוּדוֹת, אַרְבָּעָה מְלָאכִים
יּוֹרְדִים עִמּוֹ מִיַּמִּין, וְאַרְבָּעָה מִשְׁמָאל.
אַרְבָּעָה מִיַּמִּין: מִיכָא"ל, גְּבַרְיָא"ל, רְפָא"ל,
נוֹרְיָא"ל. וְאַרְבָּעָה מִשְׁמָאל: עוֹ"ן, מִשְׁחִי"ת, אֶ"ף
וּחְמ"ה. מִצַּד הַגּוֹף מְטַטְרוֹ"ן יוֹרֵד עָלָיו מִיַּמִּין,
וּסְמַא"ל מִשְׁמָאל.

וְאֵין אָדָם שְׂאִין בּוֹ אַרְבָּעָה יְסוּדוֹת, אֲבָל כְּפִי
הַיְסוּד שְׂיִקְדִים בּוֹ, כִּדְ מִתְחִילִים הָאֲרַבָּעָה
הַלְלוֹ. אִם הַמּוֹל שָׁלוֹ אַרְי"ה - מְקַדִּים מִיכָא"ל,
וְאַחֲרָיו גְּבַרְיָא"ל, וְאַחֲרָיו נוֹרְיָא"ל, וְאַחֲרָיו רְפָא"ל.
וְאִם מּוֹלֵוֹ שׁו"ר - מְקַדִּים גְּבַרְיָא"ל, וְאַחֲרָיו
מִיכָא"ל, וְאַחֲרָיו נוֹרְיָא"ל, וְאַחֲרָיו רְפָא"ל. וְאִם
מּוֹלֵוֹ נֶשֶׁ"ר - מְקַדִּים נוֹרְיָא"ל, וְאַחֲרָיו מִיכָא"ל,
וְאַחֲרָיו גְּבַרְיָא"ל, וְאַחֲרָיו רְפָא"ל. וְאִם מּוֹלֵוֹ אָדָם
- מְקַדִּים רְפָא"ל, וְאַחֲרָיו מִיכָא"ל, וְאַחֲרָיו
גְּבַרְיָא"ל, וְאַחֲרָיו נוֹרְיָא"ל.

ואותם שפצד ימין, מצד של מיכאל, כל הפנים
 שלו הם רחמים, בעל גמילות חסדים,
 פנים לבנים, ואדם זה גומל חסד, חסיד וחסב, אם
 השתדל בתורה. ואם לא - בהפך, מצד של יצר
 הרע, גולג, מפש, אין בו חסד. שלא עם הארץ
 חסיד.

מצד של גבריאל, ארבעת הפנים שלו דין, מדת
 הדין על הרשעים, ומתננה בהם, כמו
 שבארוה, מתר להתנרות ברשעים בעולם הזה.
 גבור ביצרו, ירא תמא, יהיה דין, אם יתעסק
 בתורה וגבור בתלמודו. בהפך מצד של יצר הרע
 - מתננה בצדיקים, דין קשה להם, גבור בעברה
 לעשות אותה, אינו ירא תמא, וגוני פניו אדמים,
 עשו שופך דמים.

מי שפולו נש"ר אינו רחמן הרבה, ולא מדת הדין
 הרבה, אלא פינני ביצר הטוב במדות
 הטובות שלו, וכינני ביצר הרע במדות הרעות,
 ולו פנים לבנים ואדמים.

מִי שְׁמָוְלוֹ אָדָם, מֵצַד הַטּוֹב, כָּלוּל מְכַל מַדּוֹת
טוֹבוֹת, חֶסֶד וְחָכְם וְגִבּוֹר בַּתּוֹרָה, יֵרָא חֲטָא,
מִמֶּלֶא בְּכָל מַדּוֹת טוֹבוֹת, וְגוֹן פָּנָיו שְׁחוּרִים. וּמֵצַד
שֶׁל יֵצֵר הָרַע מִמֶּלֶא מְכַל הַמַּדּוֹת הָרָעוֹת.

וְאִם חֲטָאֵי הָאָדָם רַבִּים, שׁוֹלְטִים עָלָיו כָּל
הַמַּחְנוֹת שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע, עַד שְׁמִסְתַּלְקִים
מִמֶּנּוּ כָּל מַחְנוֹת הַיֵּצֵר הַטּוֹב, וּמִמְלִיךְ עַל אֵיבָרָיו
אֵת סַמְא"ל וְכָל מַחְנוֹתָיו.

וְאִם זְכוּיָתָיו רַבִּים, שׁוֹלְטִים כָּל מַחְנוֹת יֵצֵר
הַטּוֹב, עַד שְׁיִסְתַּלְקוּ כָּל מַחְנוֹת יֵצֵר הָרַע,
וּמִמְלִיךְ עַל כָּל אֵיבָרָיו הַמַּחְנוֹת שֶׁל הַיֵּצֵר הַטּוֹב.
בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹלֵט עָלָיו שֵׁם יְהוֹ"ה.

וְאִם הוּא בִּינוּנִי, צָבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו
מִיָּמִינוֹ וּמִשְׁמְאֵלוֹ. אֵלּוֹ מִיָּמִינִים לְזָכוֹת,
וְאֵלּוֹ מִשְׁמְאֵילִים לְחֻבָּה, וּמִי שְׁאֵלִים - גּוֹבֵר. וְלִבָּן
פְּרִשׁוּתָהּ בְּעֵלֵי הַמַּשְׁנָה, לְעוֹלָם יֵרָאָה אָדָם עֲצָמוֹ
בְּאֵלּוֹ כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ תְלוּי בּוֹ.

וּמַצַּד שֶׁל מִיכָאֵל נִקְרָא בְכוֹר, שְׁדַרְנָתוֹ כְּסָף לְבָן,
 וּמַשׁוּם כִּד פְּרִיזוֹן הַבְּכוֹר כְּסָף, ה' סְלָעִים,
 כְּחֻשְׁבוֹן ה' שֶׁל אֲבָרְהָם, שְׂאֵם יַחֲכִים בַּתּוֹרָה,
 בַּתּוֹסֵף עָלָיו י', שְׁחֵוּא קֳדָשׁ, שְׂבוּ צְרִיף לְקֳדָשׁ
 בְּכוֹר בְּהִמָּה, שְׁחֵינּוּ (יִרְמִיָּה ב) קֳדָשׁ יִשְׂרָאֵל לְה'. וְבוּ
 צְרִיף לְעֵשָׂר וְלָדוֹת, שְׁכָל וְלָד הוּא מַצַּד שֶׁל בֶּן
 י"ה, וְהוּא ו'.

שְׁכָל הַחַיּוֹת שֶׁהֵן חַיּוֹת הַקֳּדָשׁ, נִקְרָאוּ בְּאוֹתֵיזוֹת
 הַשֵּׁם הַקֳּדוֹשׁ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה מג) כֹּל
 הַנִּקְרָא בַשָּׁמַי וְלְכַבּוּדֵי בְרָאֲתֵיו. אֲפֹלוּ כָל הַבְּרִיּוֹת
 שֶׁנִּבְרָאוּ בָהֶם, וְאִין בְּרִיאָה שְׁלֵא נִרְשְׁמָה בַשֵּׁם
 חַיָּה, כִּדֵי לְהוֹדִיעַ לְמִי שֶׁבְרָא אוֹתוֹ, וְחֵי"ד חַיָּה
 חַיָּה דִּיזְקָן שֶׁל רֵאשׁ שֶׁל כָּל הַבְּרִיּוֹת. ה' ה' דִּיזְקָן
 שֶׁל חֲמִשׁ אֶצְבָּעוֹת הַיָּמִין, וְה' שֶׁל שְׂמָאל. ו' דִּיזְקָן
 חַגּוּף.

וְלָבָן אָמַר, וְאֵל מִי תִדְמִיוֹנִי וְאַשְׁוֶה יֹאמַר קְדוֹשׁ.
 אִין בְּכָל בְּרִיָּה שֶׁתַּשְׁוֶה כְּמוֹתִי, וְאַף עַל גַּב
 שֶׁבְרָאֲתִי אוֹתָהּ כְּדְמוּת הָאוֹתֵיזוֹת שְׁלִי, שְׂאֵנִי יְכוּל

למחות את אותה צורה, ולעשות אותה כמה
 פעמים, ואין אלה אחר עלי שיכול למחות (דף מב ע"ב)
 את צורתני, ולכן (דברים לב) כי לא כצורנו צורם
 ואיבינו פלילים.

ואם יקשה אדם, שחרי פתוב (שם ד) כי לא ראיתם
 כל תמונה - הוא יתריץ לו, חרי תמונה
 ראיתי, שחרי פתוב ותמונת ה' יביט. ולא בכל
 תמונה אחרת (שפרא וציר באותיותיו) של אדם שיצר
 באותיותיו, ולכן אמר ואל מי תדמיוני ואשוח
 ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו.

ואפלו תמונה זו אין לו במקומו, אלא פשיורד
 למלך על הבריות ומתפשט עליהם, יראה
 להם לכל אחד כפי מראה וחזיון ודמיון שלהם,
 וזהו וכיד הנביאים אדמה.

ולכן הוא יאמר, אף על פי שאני אדמה לכם
 בדיוקנכם, אל מי תדמיוני ואשוח. שחרי
 קדם שפרא הקדוש פרוך הוא דיוקן פעולם וציר
 צורה, הנה הוא יחירי בלי צורה ודמיון, ומי (ויש)

שְׁנוּדַע לוֹ קָדָם בְּרִיאָה שֶׁהוּא מַחוּץ לְדִיוֹקָן, אָסוּר
 לַעֲשׂוֹת לוֹ צוּרָה וּדְמוּת אִו דִּיוֹקָן בְּעוֹלָם, לֹא
 בָּאוֹת ה' וְלֹא בָאוֹת י', וְאִפְלוּ בַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא
 בְּשׁוּם אֹת וּנְקֻדָּה בְּעוֹלָם, וְזֶהוּ כִּי לֹא רִאִיתָם כָּל
 תְּמוּנָה, מִכָּל דְּבַר שֵׁשׁ בּוֹ תְּמוּנָה וּדְמִיוֹן לֹא
 רִאִיתָם.

אֲבָל אַחַר שֶׁעָשָׂה דִּיוֹקָן זֶה שֶׁל הַמְּרַכְּבָה שֶׁל אָדָם
 עֲלִיּוֹן, יָרַד לְשָׁם, וְנִקְרָא בָּאוֹתוֹ דִּיוֹקָן יְהוֹ"ה,
 כִּדִּי שֵׁיִדְעוּ אֹתוֹ בַּמִּדּוֹת שֶׁלוֹ בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה,
 וְקָרָא: אֵל, אֱלֹהִים, שְׂדֵי, צְבָאוֹת, אֱהִי"ה. כִּדִּי
 שֵׁיִדְעוּ אֹתוֹ בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה אֵיךְ יִתְנַהֵג הָעוֹלָם,
 בְּחֶסֶד וּבְדִין, כִּפִּי מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם, שָׂאֵם לֹא
 יִתְפַּשֵּׁט אֹרֹז עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת, אֵיךְ יִדְעוּ אֹתוֹ וְאֵיךְ
 יִתְקַיֵּם? (ישעיה ז) מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

אִוִי לְמִי שֵׁיִשְׁוֶה אֹתוֹ לְשׁוּם מִדָּה, וְאִפְלוּ מֵעֶשֶׂר
 הַמִּדּוֹת הֵלְלוּ שְׁלוֹ, כָּל שְׂכֵן לְבַנֵּי הָאָדָם (אִוִּי
 ה) אֲשֶׁר בְּעֶפְר יִסּוּדָם, שְׂפָלִים וְנַפְסָדִים. אֵלָּא
 הַדְּמִיוֹן שֶׁלוֹ כִּפִּי שְׁלֵמוֹנוֹ עַל אֹתָהּ הַמִּדָּה, וְאִפְלוּ

על כל הבריות, ולמעלה מאותה מדה.
 וכשמתלק ממנה, אין לו מדה ולא דמיון ולא
 צורה.

כמו שהים, שאין במים של הים שיוצאים ממנו
 תפיסה כלל ולא צורה, אלא שהתפשטות
 של המים של הים על כלי שהוא ארץ, נעשה
 דמיון, ויכלנו לעשות חשבון שם, כמו המקור של
 הים - הרי אחר. יוצא ממנו מעין כפי התפשטותו
 באותו כלי, כמו עגול שהוא י' - הרי מקור
 אחר, ומעין שיוצא ממנו - הרי שנים.

אחר כך עושה כלי גדול כמו מי שעושה (שחפר)
 חפירה גדולה שמתמלאת במים שיוצאים
 ממעין. אותו כלי נקרא ים, והוא כלי שלישי,
 ואותו כלי גדול שנחלק לשבעה נחלים כפי כלים
 ארבים. כך מתפשטים המים מן הים לשבעה
 נחלים (כלים), והרי מקור ומעין וים ושבעה נחלים
 הם עשרה. ואם ישפר האמן את הכלים הללו

אֶתְקַן, יְחֻזְרוּ הַמַּיִם לְמִקְוֵה, וַיִּשְׁאֲרוּ כִלְיִם שְׂבוּרִים
 יִבְשִׁים כְּלֵי מַיִם.

כִּי עֲלֵת הָעֲלוֹת עֲשֵׂה עֲשֵׂר סְפִירוֹת, וְקֵרָא לְכַתֵּר
 מִקְוֵה, וְכוּ אֵין סוּף לְנִבְיַעַת אֹרֹן, וְלִכְן קֵרָא
 לְעֲצֻמוֹ אֵין סוּף, וְאֵין לוֹ דְמוּת וְצוּרָה, וְשֵׁם אֵין
 כְּלֵי לְתַפֵּס אוֹתוֹ, לְדַעַת בּוֹ יְדִיעָה כְּלָל. וְלִכְן
 אָמְרוּ בּוֹ, בְּמַפְלָא מִמֶּדָּא אֵל תִּדְרֹשׁ וּבְמִכְסָּה מִמֶּדָּא
 אֵל תִּחְקֹר.

אַחַר כִּי עֲשֵׂה כְּלֵי קִטְוִין, וְזֶה י', וְהִתְמַלֵּא מִמְּנוֹ,
 וְקֵרָא לוֹ מִעֵין נוֹבַע חֲכָמָה, וְקֵרָא אֶת עֲצֻמוֹ
 בּוֹ חֲכָם, וְלֵאמֹתוֹ הַכְּלֵי קֵרָא לוֹ חֲכָמָה. וְאַחַר כִּי
 עֲשֵׂה כְּלֵי גְדוּל, וְקֵרָא לוֹ יָם, וְקֵרָא לוֹ בִּינָה, וְהוּא
 קֵרָא אֶת עֲצֻמוֹ מִבֵּין בָּת.

חֲכָם מִעֲצֻמוֹ וּמִבֵּין מִעֲצֻמוֹ, כִּי חֲכָמָה לֹא נִקְרָאת
 חֲכָמָה מִעֲצֻמָּה, אֲלָא מִשׁוּם אוֹתוֹ חֲכָם
 שְׂמֵלָא אוֹתָהּ מִמִּעֵינֹו. וְהוּא לֹא נִקְרָאת בִּינָה
 מִעֲצֻמָּה, אֲלָא עַל שֵׁם (בְּגִלָּל) אוֹתוֹ מִבֵּין שְׂמֵלָא
 אוֹתָהּ מִמְּנוֹ, שְׂאֵם הָיָה מִסְתַּלֵּק מִמְּנָה, הוּא תִשְׁאֲר

יבִּשְׁתָּה. וְהוּא שְׂפָתוֹב (איוב יד) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר
 יִחַרְבּ וַיִּבֶשׁ.

אַחַר כֵּן, וְהִכְהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים. וְעָשָׂה אוֹתוֹ
 לְשִׁבְעָה כִּלְיִם נִכְפָּרִים, וְקָרָא לָהֶם: גְּדַלְ"ה,
 גְּבוּרְ"ה, תַּפְאֶרְ"ת, נִצְ"ת, הוֹ"ה, יִסוּ"ה, מַלְכוּ"ת.
 וְקָרָא אֶת עֲצָמוֹ גְּדוּל בְּגְדַלְ"ה וְחָסִי"ד. גְּבוּר
 בְּגְבוּרְ"ה. מַפְאֵר בְּתַפְאֶרְ"ת. בַּעַל נִצְחוֹן קְרִבּוֹת
 בְּנִצְ"ח נִצְחִים. וּבַהוֹ"ד קָרָא אֶת שְׁמוֹ הוּד יוֹצֵרְנוּ.
 וּבִיִּסוּד קָרָא שְׁמוֹ צַדִּיק. וּבִיִּסוּ"ד הַכֹּל סָמוּךְ בּוֹ,
 כָּל הַכִּלְיִם וְכֹל הָעוֹלָמוֹת. (דף מג ע"א) וּבַמַּלְכוּת קָרָא
 שְׁמוֹ מֶלֶךְ. וְלוֹ הַגְּדַלְ"ה וְהַגְּבוּרְ"ה וְהַתַּפְאֶרְ"ת
 וְהַנִּצְ"ח וְהַהוֹ"ד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם, שְׁהוּא צַדִּיק"ק. וְלוֹ
 הַמַּמְלָכָה, שְׁהוּא מַלְכוּ"ת.

הַכֹּל בְּרִשּׁוֹתוֹ לְחִסָּר בַּכִּלְיִם וְלְהוֹסִיף בָּהֶם נְבִיעָה
 וְלְחִסָּר כְּפִי רְצוֹנוֹ (בָּהֶם), וְאִין עֲלָיו אֵלּוּהָ
 שְׁיוֹסִיף בּוֹ אוֹ יִגְרַע בּוֹ.

אַחַר כֵּן עָשָׂה מְשֻׁמְשִׁים לַכִּלְיִם הַלְלוּ, כִּסֵּא
 בְּאֶרְבָּעָה עַמּוּדִים, וְשֵׁשׁ דְּרָגוֹת לַכִּסֵּא -

הרי עשר. והכל הוא בפסא. כמו כום של ברכה
 שתקנו בו עשרה דברים משום התורה שנתנה
 בעשר דברות, ומשום העולם שהוא מעשה
 בראשית שנברא בעשרה מאמרות.

ותקן לפסא פתות לשמש אותו, של אותם
 מלאכים, אראלים, שרפים, חיות,
 אופנים, חשמלים, אלים, אלהים, בני אלהים,
 אישיים. ולאֵלה הוא עשה שמשים, סמא"ל וכל
 הפתות שלו, שהם כמו עננים לרכב פהם לרדת
 לארץ, והם כמו סוסים להם.

ומנין לנו שעננים נקראו מרכב? זהו שפתוב
 (ישעיה יט) הנה ה' רכב על עב קל ובא
 מצרים. וזהו ממנה של מצרים. ומיד שראו [ממנה]
 שאֵלֹהֵהָ שֶׁהוּא אֵלֹהֵהָ מִמֶּנָּה שֶׁלָּהֶם, ראו אותו כמו
 סוס תחת מרכבתו של הקדוש ברוך הוא, מיד
 ונעו אלילי מצרים מפניו, ולבב מצרים ימם, נעו
 מאמונה שלהם, ולבם נמם פדונג מאותה אמונה,
 ואומרים: וכי עד עכשו אמונה ממנה שלנו כמו

סוּם, הָיָה נָע לֵב שְׁלָתָם מֵהָאֱמוּנָה שְׁלָתָם וְנָמִם כְּדוֹנָג. וּמִנִּין לָנוּ שְׂיָמִם לְשׁוֹן נָמִם כְּדוֹנָג הוּא? כְּמוֹ שְׂנָאֵמֵר (תהלים כב) הָיָה לְבִי כְּדוֹנָג נָמִם כְּתוֹךְ יַמְעִי.

וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְּשֵׁה וְגו' (שמות יג). [מִצְוָה לְהִבְיֵא קָרָגוֹ] מִצְוָה זֹו לְפִדוֹת פֶּטֶר חֲמֹר, וְלַעֲרֹף פֶּטֶר חֲמֹר אִם לֹא יִפְדֶּה אֹתוֹ, זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְאִם לֹא תִפְדֶּה וְעַרְפָּתוֹ. וְסוּד זֶה יֵצֵר הָרַע, שְׂיָכּוֹל לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, (וְאַחַר כֵּךְ יֵצֵר הַטּוֹב) וְאַחַר כֵּךְ יִחֹזֵר לְהִיּוֹת יֵצֵר טוֹב, כְּמוֹ שְׂכָאֲרוּהָ, אִם זָכָה - עֹזֵר, אִם לֹא זָכָה - כְּנֻגְדוֹ. מִשׁוּם שֶׁהֵם דִּיּוֹקֵן, אֶחָד שֶׁל שָׂה, וְאַחַד שֶׁל חֲמֹר. וְאִם זָכָה לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, אֵף עַל גַּב שֶׁהוּא חֲמֹר עִם הָאָרֶץ, תִּפְדֶּה מִן הַגְּלוּת בְּשֵׁה, שֶׁהוּא (ירמיה ג) שֶׁה פּוֹזְרָה יִשְׂרָאֵל. וְאִם לֹא תוֹר בְּתִשׁוּבָה - וְעַרְפָּתוֹ. הַשְׁוֶה אֹתוֹ לְעַם קְנִישָׁה עֲרָף, שְׂעֵתִידִים לְהַמְחֹזֵת מִסְפָּר תַּחֲיִים, שְׂעֵלִיָּהֶם נֶאֱמֵר (שמות לב) מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי אֶמְחֶנּוּ מִסְפָּרֵי.

וְהָיָה לְאוֹת עַל יְדָכָה וְלְטוֹטְפַת בֵּין עֵינֶיךָ וְגו'.
מִצְוָה זֹו מִצְוָה שְׂנִקְרָאת בְּגִזָּן אַחַר, שְׂלֹא

נִקְרְאָת מִצּוּה אֵלָא קְדָשָׁה, וְאֵלּוּ הֵן תְּפִלִּין, תְּפִלָּה
 שֶׁל יָד וְתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ. תְּקוּן פְּאָר הַיָּפִי שֶׁל גּוֹנִים
 עֲלִיוֹנִים, וְלִכְּן נִקְרְאִים טוֹטְפֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה
 63) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

וְכַתּוּב כִּי נֶעַר יִשְׂרָאֵל וְאֶהְיֶה, יִשְׂרָאֵל הַקָּטָן,
 שִׁמְעַ יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סְבֵא, הַיָּפִי שֶׁל
 הַגּוֹנִים, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. יוֹסֵף עָלָה וְהִתְעַטַּר בְּשָׁנֵי
 גּוֹנִים (דְּרָגוֹת) - בְּתַחֲלָה נַע"ר, וּבְסוֹף צַדִּי"ק. כַּמָּה
 נְאֻמִּים לוֹ הַגּוֹנִים לְמִרְאָה, וְסוּד זֶה (בראשית לט) וַיְהִי
 יוֹסֵף יָפָה תֵאָר וַיְפַה מִרְאָה. יָפָה בְּשָׁנֵי צַדִּדִּים
 בְּשָׁתֵי דְרָגוֹת וּבְשָׁנֵי גּוֹנִים, עֲלִיּוֹן וְתַחְתּוֹן.

כַּתּוּב (דברים ו) וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב. הַיָּשָׁר - זו
 תְּפִלָּה שֶׁל יָד, לְהַמְשִׁיךְ (לְהַסְמִיךְ) אוֹתוֹ
 לְתַפְלִין שֶׁל רֹאשׁ לְהַתְיַחַד בְּאֶחָד. וְתְפִלָּה שֶׁל יָד
 מִקְדָּיִם לְשֶׁל רֹאשׁ, וְצַדִּיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם פְּרוּד
 כָּלָל.

מִי שֶׁמְתַעַטַּר בְּתַפְלִין, עוֹמֵד בְּסוּד שֶׁל גּוֹן עֲלִיּוֹן,
 וְעוֹמֵד בְּאוֹתָם שְׁנֵי סוּדוֹת שֶׁאֵמְרָנוּ כְּמוֹ יוֹסֵף,

שְׁנִקְרָא נַעַר וְנִקְרָא צְדִיקָה, בְּסוּד שֶׁל עֶבֶד נְאֻמָּן,
בְּסוּד שֶׁל בֶּן יְחִידִי, וְאֵלֶּה הֵם תְּפִלָּה שֶׁל יָד וְתְּפִלָּה
שֶׁל רֵאשִׁי, וְהֵם כָּלֵל אֶחָד בְּלִי פְרוּד.

אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין בְּאַרְבַּעַת בְּתִים בְּאוֹתָן
תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשִׁי, וְכִמוֹ שֶׁהֵם אַרְבַּע
פְּרָשִׁיּוֹת בְּאוֹתָן תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשִׁי, אִם כֵּן בְּלִין
בְּתְּפִלִּין שֶׁל יָד בְּבֵית אֶחָד, שְׁתֵּרֵי בְּתְּפִלָּה שֶׁל יָד
אֵין לָהּ יַעֲצֵמָה כְּלוּם, אֵלֶּא מַה שְּׂאוֹחֶזֶת
מְלַמְעָלָה, וְסוּד זֶה - (קְהֵלֶת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְּכִים
אֵל הַיָּם. וּמִתּוֹךְ שְׂאוֹחֶזֶת אוֹתָם מְלַמְעָלָה נִקְרָאת
תְּפִלָּה, וּמִתְּקַדְּשֶׁת בְּקִדְּשָׁתָם [וְהַכֵּל] נִקְרָאת קִדְּשָׁה,
וְנִקְרָאת תְּפִלָּה, וְאִזּוֹ נִקְרָאת מְלֻכּוֹת, מְלֻכּוֹת
שָׁמַיִם שְׁלֵמָה.

אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת הֵרִי בְּאַרְנוֹ אֶת הַסּוּד שֶׁלָּהֶם
בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אֲבָל פְּרָשָׁה רֵאשׁוֹנָה,
קִדְּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, זֶהוּ סוּד ^(דף מג ע"ב) עֲלִיּוֹן שְׁכוּלָל כָּל
אַרְבַּעַת הַבְּתִים בְּסוּד הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן שְׂיוּצָא מֵאִין.

וְכָל אוֹתָן אַרְבַּע נִרְמְזוּ כָּאֵן. קִדְשׁ - זוֹ קִדְשָׁה
 הָעֲלִיזָה. סוּד הַחֲכָמָה הָעֲלִיזָה, שְׁמִשָּׁם
 הַכֹּל מִתְקַדֵּשׁ בְּסוּד הַגְּנִיזָה הָעֲלִיזָה שֶׁנִּקְרְאת
 קִדְשׁ. לִי - זוֹ בֵּינָה, סוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיזוֹן, הַחֵיכֵל
 הַפְּנִימִי. [נסוד זֶה, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. (במדבר ג) כִּי לִי
 כָּל כְּבוֹד. (שמות יט) וְהֵייתֶם לִי סְגֻלָּה] כ"ל - סוּד הַחֲסֵד, בְּכָל
 מְקוֹם, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. בְּכו"ר - זֶה בֶּן
 בְּכוֹר, שְׁפָתוֹב (שמות ה) בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל, וּבֶן בְּכוֹר
 זֶה בּוֹלֵל כָּל הַצְּדָדִים וְכָל הַגְּנֻנִים, וְלִבֵּן הַפְּתוּב
 בּוֹלֵל אֶת כָּל הָאֲרָבַע בְּסוּד הַחֲכָמָה הָעֲלִיזָה. אֲבָל
 זֶה בְּדָרֶךְ כָּלָל, לְדַעַת שֶׁהַכֹּל כָּלוּל בָּזֶה. אֲבָל בְּדָרֶךְ
 פְּרָט כָּל אֶחָד לְבִדּוֹ, זֹהוּי פְּרָשָׁה רֵאשׁוֹנָה הַכּוֹלְלָת
 כָּל שְׂאֵר הַפְּרָשִׁיּוֹת.

פְּרָשָׁה שְׁנִיָּה - וְהָיָה כִּי יִבְיָאֵךְ וְגו'. זוֹ בֵּינָה. שְׁחֵרֵי
 בַּפְּרָשָׁה הַזֹּאת הִיא יְצִיאַת מִצְרַיִם, שְׁחֵיטָה
 מִצַּד שֶׁל יוֹבֵל. וְלִבֵּן תְּרֵאשִׁית שְׁלָה וְהָיָה, שְׁחֵרֵי
 דָבָר זֶה הוּא בִּיּוֹבֵל, וְלִבֵּן שְׁמָה וְהָיָה (תְּהִיָּה), שְׂאִין
 וְהָיָה אֵלָּא בְּמְקוֹם זֶה, שֶׁהוּא עֵתִיד לְהַפְּשֵׁךְ לְמַטָּה
 וְלְהֵאִיר מְנוֹרוֹת וְלְהַפְּצֵא בְּדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה, (וְהָיָה, כְּמִי

שאומר על המלך שהוא קנים (שיחיה), עתיד להמשיך למטה ולהאיר מנורות) והכל בסוד אחר. ומשום שהוא בדרך טמיר, לא נקרא בגלוי בשם זה, אלא נמסר לחכמים לדעת, ועל זה נרשם בשם הקדוש בדבר הזה.

פְּרִיָּשָׁה שְׁלִישִׁית - שְׁמַע. וְהוּ סוּד הַיָּמִין, שֶׁנִּקְרָא חֶסֶד עֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא מֵיחַד אֶת הַיְחִיד שֶׁל הַכֹּל לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַדֵּר בּוֹ אֶת סֵדוֹר כָּל הָעוֹלָם, וְזֶהוּ שְׁמַת־פֶּשֶׁט לְכָל הַצְדָדִים, אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת הַתְּחִתּוֹנִים. בְּזֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, בְּשֶׁהִתְעַטֵּף הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֵטוּף שֶׁל זֶהר, וְזֶה שֶׁמֵיחַד אֶת הַיְחִיד, וּמִשׁוּם כֵּן שְׁמַע סְמוּךְ לְוַתִּי"ה.

הַיְחִיד שֶׁל כָּל יוֹם הוּא יְחִיד לְדַעַת וְלִשִׁים אֶת הַרְצוֹן. הַיְחִיד הַזֶּה הָרִי אֲמַרְנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, יְחִיד שֶׁל כָּל יוֹם הוּא הַיְחִיד שֶׁבְּפֶסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. הָרִי כֻּלָּם אַחֵד, וְלִכֵּן נִקְרָא אַחֵד. הָרִי הֵם שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת, אִיךָ הֵם אַחֵד? וְאֵף עַל נֵב שְׁקוֹרָאִים אַחֵד, אִיךָ הֵם אַחֵד?

אֵלֶּא בְּחַיּוּן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ נוֹדַע, וְהֵם בְּמַרְאֵה שָׁל
 עֵינַי סְתוּמָה, לְדַעַת שְׁשֻׁלְשָׁה אֵלֶּה אֶחָד. וְזֵהוּ
 סוּד שָׁל קוּל שְׁנַשְׁמַע, קוּל הוּא אֶחָד, וְהוּא שְׁלֻשָׁה
 גּוּנִים, יֵאֵשׁ רוּחַ וּמִים, וְכֻלָּם אֶחָד בְּסוּד שָׁל הַקּוּל.
 [וְאֵינָם אֵלֶּא אֶחָד] אֵף כָּאֵן - ה' אֵלֵּהֵינוּ ה' הֵם אֶחָד.
 שְׁלֻשָׁה גּוּנִים, וְהֵם אֶחָד.

וְזֵהוּ הַקּוּל שְׁעוּשָׁה הָאָדָם בְּיַחְוָה, וְלָשִׁים אֵת רְצוֹנוֹ
 בְּיַחְוָד שָׁל הַכֹּל, מֵאֵין סוּף עַד סוּף הַכֹּל,
 בְּקוּל הַזֶּה שְׁעוּשָׁה בְּשֻׁלְשֵׁת אֵלֶּה שְׁהֵם אֶחָד. וְזֵהוּ
 הַיַּחְוָד שָׁל כָּל יוֹם שְׁהַתְגַּלָּה בְּסוּד שָׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.
 וְכַמָּה גּוּנִים שָׁל יַחְוָד הַתְּעוּרָרוֹ, וְכֻלָּם אֶמֶת. מִי
 שְׁעוּשָׁה זֶה עוֹשֶׂה, וּמִי שְׁעוּשָׁה זֶה עוֹשֶׂה.
 אֲבָל הַיַּחְוָד הַזֶּה שְׁאֵנּוּ מְעוּרָרִים מְלִמְטָה בְּסוּד שָׁל
 קוּל שְׁהוּא אֶחָד, וְזֵהוּ בְּרוּר הַדְּבָר, זֶה בְּכֻלָּל, וְאַחַר
 כֵּן פְּרָט, כְּמוֹ שְׁאֵמְרָנוּ.

פְּרָשָׁה רְבִיעִית הוּא סוּד הַדִּין הַקָּשָׁה - הַשְּׁמָרוֹ
 לָכֶם. אֵלֶּה הֵן הַתְּפִלִּין שָׁל רֵאשׁ, וְהַתְּפִלִּין

שָׁל זְרוּעַ כְּמוֹ זֶה בְּבֵית אֶחָד, וַהֲרִי הִתְעוֹרְרָנוּ בָּהֶם,
וּבְכֹלם סוּד אֶחָד.

קְנִישׁר הַתְּפִלִּין שָׁל רֵאשׁ הוּא דִלְ"ת, וְעַל זֶה פְּתוּב
(שמות לג) וַרְאִיתָ אֶת אַחֲרָי. וְלִבֵּן הוּא לְאַחֲזֹר,
וְשֵׁם נִקְנִישׁר הַכֹּל בְּקִישׁר אֶחָד.

וְהִיא, בְּשִׁמְנִיחָה תְּפִלִּין אֵלוֹ שָׁל זְרוּעַ לְהַתְּקִישׁר,
(יש קנשר) אַחַר, סוּד תְּבָרִית הַקְּדוּשָׁה, סוּד זֶה
כְּמוֹ שֶׁהִתְעוֹרַר בְּבִמָּה מְקוֹמוֹת, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד.
אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שִׁיזְדַּעִים סוּד זֶה, וְצָרִיךְ אָדָם
לְהִנִּיחָם כָּל יוֹם לְהִיזוֹת בְּדִיוֹקָן עֲלִיוֹן, וְעַלְיוֹ פְּתוּב
וְרֵאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וַיִּרְאוּ
בְּמִנְיָ. (ע"כ רעיא מהימנא) בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: ^{דף}

ספר הזוהר הקדוש חב"ל ישראל ב'ה' דינמי עם לשון הקודש – ממוקד מופסק ומחולק לקטעים מסודר על הפרשיות

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל חֻמְשַׁת הַמִּשְׁנֵי תּוֹרָה

מִהַתְנַא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

פְּרָשַׁת בְּשַׁלַּח

תְּרַגּוּם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵי בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

**ספר זוהר השפּת – לְאַבוֹת וּפְנִים, זְמַנִּים עִם זְמַנִּים
עִם לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ – מְנוקָד מְפָסֵק וּמְחַוֵּל לְקַטְעִים
מְסוּדָר עַל הַפְּתָשׁוֹת**

פְּרִישַׁת בְּשִׁלַּח

וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרַעַה אֶת הָעָם וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים דָּרָךְ
 אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (חֲבִקוּק ב)
 תְּפִלָּה לְחֲבִקוּק הַנְּבִיא עַל שְׁגִינֹת. פְּסוּק זֶה קָשָׁה,
 וַיֵּשׁ לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ מַה שׁוֹנָה תְּפִלָּה לְחֲבִקוּק הַנְּבִיא
 יוֹתֵר מִכָּל שְׂאֵר נְבִיאֵי הָעוֹלָם שְׁלֹא כָּתוּב בָּהֶם
 תְּפִלָּה לַיִּשְׁעֵיהֶם הַנְּבִיא, אוֹ לַיִּרְמְיָה, אוֹ לַיְחִזְקֵאל,
 אוֹ לְהוֹשִׁעַ, אוֹ לְשְׂאֵר נְבִיאֵי הָעוֹלָם?

אֱלֹא כִּדְ שְׁגִינֹה, אֱלִישֶׁע זָכָה בְּעוֹלָם הָיָה מַה שְׁלֹא
 זָכָה נְבִיא אַחֵר, פְּרַט לְמִשְׁה. [וְעַם כָּל זֶה לֹא רָצָה
 לְחַמְדִּית אֶת רַבּוֹנָן] בַּא רְאִיה מַה פְּתוּב, (מַלְכִים-ב ד) וַיְהִי
 הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישֶׁע אֶל שׁוֹנִים וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה.
 מַה זֶה אִשָּׁה גְדוֹלָה? אֱלֹא גְדוֹלָה בְּמַעֲשֵׂיהָ, שְׁכָּל
 בְּנֵי (תְּדוּר) תְּבִית מִשְׁתַּבְּחִים בָּהּ, וְהִיא עֶקֶר תְּבִית.
 וּמַשּׁוּם שְׁכַבְעָלָה לֹא הָיָה מְצוּי בְּתִית לְהִיּוֹת עֶקֶר,
 לֹא נֹזֵכֵר הוּא, אֱלֹא הִיא.

וְעוֹד, וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה - גְדוֹלָה עַל כָּל שְׂאֵר
 נְשׂוֹת הָעוֹלָם. שְׁתֵּרֵי שְׂאֵר נְשׂוֹת הָעוֹלָם,

בְּשֵׂרֵי אֵת אִוְרָה בְּבֵית, מְצַטְעָרוֹת בּוּ וְדוֹחֶקוֹת
 אוֹתוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן לְהוֹצִיא עֲלָיו מָמוֹן, וְהִיא שְׂמֻחָה
 בְּאוֹרָה וְלְהוֹצִיא עֲלָיו מָמוֹן, כָּל שֶׁכֵּן בִּיּוֹן שְׂרָאָתָה
 אֵת אֱלִישָׁע, שְׂמֻחָה בּוּ מְאֹד. וְעַל כֵּן הַשְּׂבַח שֶׁל
 הַכֹּל הוּא שֶׁל הָאִשָּׁה, שְׂחֵרֵי הָאוֹרָה שֶׁל הַבַּיִת הוּא
 שֶׁל הָאִשָּׁה, וְלִכְּן כְּתוּב וְשֵׁם אִשָּׁה גְדוּלָה, גְדוּלָה
 עַל שְׂאֵר הַנְּשִׁים. וְהֵאמֵר אֵל אִשָּׁה הִנֵּה נָא יִדְעֵתִי
 כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא. בְּמָה יִדְעָה? אֵלָּא הֵרִי
 פְרִשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, שְׂפָדִין לָבֵן שְׂמָה לוֹ בְּמִשְׁתּוֹ, וְלֹא
 רָאָתָה בּוּ קָרִי מְעוּלָם, וְלֹא עֶבֶר זָבוּב עַל שְׂלֻחָנוֹ.
 הַדְּבָרִים הַלְלוּ קְנָשִׁים. אִם תֵּאמֵר שְׂלֵא רָאָתָה בּוּ
 קָרִי, הֵרִי רַבִּים הֵם בְּנֵי אָדָם כְּאֵלֶּה
 בְּעוּלָם. מָה תִּשְׁנִי כָּאֵן? וְאִם תֵּאמֵר שְׂלֵא עֶבֶר
 זָבוּב עַל שְׂלֻחָנוֹ, לְמָה כְּתוּב הִנֵּה נָא יִדְעֵתִי? וְכִי
 הִיא יִדְעָה וְלֹא אַחֲרָ? וְהֵרִי כָּל אֵלוֹ שְׂרָאוֹהוּ אוֹכֵל
 בְּשֻׁלְחָנוֹ הֵיוּ יוֹדְעִים!

אֵלָּא יָפָה אָמְרָה, אֲבָל הִנֵּה נָא יִדְעֵתִי - הִיא
 יִדְעָה וְלֹא אַחֲרָ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא תִּקְנָה אֵת

מִמַּטְתּוֹ בַּשָּׁעָה שֶׁשָּׁכַב בְּלִילָה וּבַשָּׁעָה שֶׁקָּם בַּבֶּקֶר.
 וְזֶה שֶׁאָמְרוּ שְׁסָדִין לָבֵן שָׁמָּה לוֹ בְּמַטְתּוֹ, כִּף הָיָה,
 וּבָזֶה הִיא יָדְעָה. שְׁדָרְדָּר הָעוֹלָם, כִּיזוֹן שֶׁעוֹמֵד אָדָם
 בְּמַטְתּוֹ, מֵעֵלָה הַסָּדִין שֶׁיֵּשֶׁן בּוֹ רֵיחַ מְגוּלָּה. וְזֶה,
 בַּשָּׁעָה שֶׁלְקָחָהּ אוֹתוֹ סָדִין מְמַטְתּוֹ, הָיָה מֵעֵלָה
 רֵיחוֹת כְּרִיחוֹת גַּן עֵדֶן. אָמְרָה, אֱלוֹלֵי שֶׁקְדוֹשׁ הוּא
 וְקִדְשֵׁת אֲדוֹנוֹ עָלָיו, לֹא הָיָה מֵעֵלָה כְּזֶה רֵיחַ
 קְדוֹשׁ.

מִשּׁוֹם כִּף צָרִיף לְפָרֵשׁ מִן הַבַּיִת, כִּי לֹא נִזְחָר
 אָדָם כָּל כִּף בַּבַּיִת. אֲבָל אָמְרָה, נַעֲשֶׂה נָא
 עֲלֵיית קִיר קַמְנָה וְנָשִׂים לוֹ שָׁם מִטָּה וְשִׁלְחָן וְכִסֵּא
 וּמְנוֹרָה. אֲרַבְּעָה אֵלֶּה לָמָּה? אֵלֶּה מִשּׁוֹם שֶׁהֵם
 תִּקּוּן שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוֹת עֲלֵיית קִיר, וְכִף
 נִקְרְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וַיִּסַּב חֲזַקְיָה פָּנָיו אֶל תְּקִיר.
 מִטָּה וְשִׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה, הֵם אֵינָם כְּמוֹ תִּקּוּן
 הַשְּׁמוּשׁ, שֶׁחֲרֵי צָרִיף בַּתְּחִלָּה כִּסֵּא, וְאַחַר
 כִּף שִׁלְחָן, אַחַר כִּף מְנוֹרָה, אַחַר כִּף מִטָּה. לָמָּה

הקדימה מטה? משום שהיא חכיבה עליו יותר מהכל, ומקדים אדם מה שחכיב עליו.

ויהי היום ויבא שמה. ויהי היום, איזהו יום זה? אלא כמו שבארנו. ונא ראה, אותו יום, יום טוב של ראש השנה היה, שבו נפקדו עקריות העולם ונפקדים בו בני העולם, קרא לשונמית ואמר, הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת. משום כך הצטערתי לעין היום הזה בדיני העולם, שהקדוש ברוך הוא דן ביום הזה ^(דף מד ע"ב) את העולם. ומשום שנפרדתי לבר במקום זה, הצטרדתי להסתכל ברנו של העולם.

ומה לעשות לך תיש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא, וכי דבר זה לשם מה האשה צריכה, שהרי אינה יוצאת ולא הולכת ולא נכנסת להיכל המלך? אלא יום זה היה גורם, שכל בני העולם יושבים ^(עומדים) בדיון, ובאותו יום נקרא הקדוש ברוך הוא מלך. המלך המשפט.

אמר לה, אם את צריכה בשבילך אצל המלך
העליון על המעשים שפנידיך?

ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת. מה אמרה? אלא
בשעה (בזמן) שחדין תלוי בעולם, שלא
יפרד אדם לבדו, ולא יהיה רשום למעלה ולא
יפירו אותו לבדו, שחרי בזמן [אחר] שחדין תלוי
בעולם, אותם שרשומים ונודעים לבדם - אף על
גב שהם צדיקים, הם נתפסים בראשונה. ועל כך
לא צריך לאדם להפרד מן העם לעולם, שבכל
זמן רחמי הקדוש פרוץ הוא על העם כלם כאחד.
[ואין צריך האדם לפרש מן העם לעולם] ולכן אמרה בתוך עמי
אנכי ישבת, ולא רוצה להפרד מהם, כמו
שעשיתי עד היום הזה.

ויאמר גיחזי אבל בן אין לה וגו'. אמר לה
אלישע, חרי ודאי שהשעה עומדת,
שחרי היום גורם. ויאמר למועד הזה פעת חיה את
חבקות בן. ופתר האשה ותלך בן למועד הזה פעת
חיה אשר דבר אליה אלישע. למועד ודאי. אחר

בְּךָ מֵת. מָה הַטַּעַם מֵת? אֵלֶּא מִשּׁוּם שְׁנֵיתָן לָהּ וְלֹא לְבַעֲלָהּ. וְנִקְשָׁר מִמָּקוֹם שֶׁל נִקְבָּה. וּמִי שְׁמַתְקִישׁר בְּנִקְבָּה, הַמּוֹת מְזַמֵּן לְפָנָיו. מִנֵּיִן לָנוּ שְׁלָה הוּא נֵתָן? שְׁכַתוֹב אֶת חֲבֻקָת בֵּן.

בֹּא רֵאֵה, בְּאֲבָרָהֶם פְּתוּב (בראשית יח) שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ, וְלֹא אֵלֶיָּהּ. אֵלֶיךָ וְדַאי, בְּךָ נִקְשָׁר, וְלֹא בְּנִקְבָּה. מִי שְׁכַת מִצַּד הַנִּקְבָּה, הַמּוֹת מִקְדִּים לְרַגְלָיו. וְתַעַל וְתִשְׁכַּבְהוּ עַל מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים, מִשּׁוּם שֶׁשָּׂם רְאֵתָה קְרִישָׁה עַלְיוֹנָה מֵהַכֹּל.

וַיֹּאמֶר לָהּ הַשְּׁלוֹם לְךָ הַשְּׁלוֹם לְאִישׁךָ הַשְּׁלוֹם לְיָלְדָה. מִכָּאֵן שֶׁהִיא עַקֵּר הַבַּיִת, וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שֶׁהִיא הִלְכָה אַחֲרָיו, וְלֹא בַעֲלָהּ. וַיִּגַּשׁ גִּיחֲזִי לְהַדְרִיפָהּ, הֲרֵי פִרְשׁוּתָהּ.

וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים הַרְפָּה לָהּ. מֵה שׁוֹנָה כָּאֵן שְׁאָמַר אִישׁ הָאֱלֹהִים, וּכְשֶׁתִּיָּה בָּעִיר אֵלִישָׁע? אֵלֶּא כָּאֵן וְדַאי אִישׁ הָאֱלֹהִים, שְׁכַתָּן (הוּא) מִקוֹמוֹ וְלֹא בָּעִיר, וְלֹא בְּשַׁעָה שֶׁהָיוּ בְּנֵי הַנְּבִיאִים לְפָנָיו.

וְה' הָעֲלִים מִמֶּנִּי וְגו', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יט) וְה'
הַמְטִיר עַל סֶדֶם וְעַל עֲמֻדָה, זֶה בֵּית דִּין שֶׁל
מִטָּה. וְלֹא הַגִּיד לִי, מָה הַטַּעַם לֹא יָדַע אֱלֹהִים?
אֲלֹא אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמָה אֲנִי אֶהְרַג אֶת
זֶה? אִם אָמַר לוֹ - לֹא יָמוּת, כִּי הַמִּתְנַהֵּ שָׁלוֹ הֵינִי.
וְדַאי שֵׁשׁ לוֹ לָמוּת, שְׁחַרֵּי נְאֻמָּה, שְׁכַתוֹב אֶת
חֻבְקַת בֶּן, וּמִמְקוֹם הַנִּקְבָּה גוֹרֵם מוֹת, וְלִכֵּן לֹא
אָמַר לוֹ.

וַיֹּאמֶר לְגִיחֹזִי חֲנַר מְתַנְיָךְ וְקַח מִשְׁעֲנִתִּי בְיָדְךָ
וְלֶךְ. וְחַרֵּי פִרְשׁוּתָהּ שֶׁהִסְתַּלַּק הַנֵּס מִמֶּנּוּ.
חַי ה' וְחַי נִפְשָׁךְ אִם אֶעֱזָבְךָ, לָמָּה? כִּינּוֹן שְׁנֵי חֲזוֹי
תָּוָה הוֹלֵךְ. אֲלֹא שֶׁהֵינִי יָדְעָה אֶת דְּרָכֵי אוֹתוֹ וְגִיחֹזִי
הַרְשָׁע, שֶׁאֵינִי כְּדַאי שֶׁיִּמְצָא נֵס עַל יָדוֹ.

וַיִּשָּׂם פִּי עַל פִּי וְעֵינָיו עַל עֵינָיו וְגו', לָמָּה? אֲלֹא
שֶׁאֱלֹהִים הַשְּׂנִיחַ וְיָדַע שֶׁמִּמְקוֹם [שֶׁהָאִשָּׁה הוּא] זֶה
הוּא שְׁגָרָם, שֶׁנִּקְשָׁר בּוֹ כָּעֵת. וַיִּשָּׂם פִּי עַל פִּי
וְעֵינָיו עַל עֵינָיו, לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ לְמִקְוֵם אַחַר עֲלִיזוֹן,
הַמִּקְוֵם שֶׁנִּמְצְאִים בּוֹ חַיִּים.

וְלֹא יִכַּל לְעַקֵּר אוֹתוֹ מִמְּקוֹם שֶׁנִּקְשַׁר בּוֹ בַּתְּחִלָּה,
 אֲלֵא עוֹרֵר רוּחַ אַחַת מִלְּמַעְלָה, וְנִקְשַׁר
 בְּמִקוֹם זֶה וְהֵשִׁיב לוֹ אֶת נַפְשׁוֹ, שָׂאֵם לֹא כָּה, לֹא
 הָיָה עוֹמֵד לְעוֹלָמִים. וַיִּזְוֶר הַנֶּעֱרַר עַד שִׁבְעַ פְּעָמִים,
 וְלֹא עָלָה יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יָמֵי שָׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם
 שִׁבְעִים שָׁנָה.

וְזֶה הוּא חֲבִקוּק הַנְּבִיא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵת חֲבִקַת
 בֶּן. אִם כָּה, הָיָה צָרִיף לְהִיּוֹת חָבוּק, לָמָּה
 פְּעָמִים - חֲבִקוּק? אֲלֵא אַחֵר ^(דף מה ע"א) שֶׁל אָמוּ, וְאַחֵר
 שֶׁל אֱלִישָׁע שֶׁהִתְחַבַּק עִמּוֹ. דָּבָר אַחֵר, שְׁנֵי חָבוּקִים
 הָיוּ בּוֹ, בֵּין לְצַד זֶה בֵּין לְצַד זֶה. חָבוּק אַחֵר, אוֹתוֹ
 מִקוֹם שֶׁהָיָה תְּלוּי בּוֹ בַּתְּחִלָּה. חָבוּר אַחֵר, שֶׁהִעֲלָה
 אוֹתוֹ לְדַרְגוֹת יוֹתֵר עֲלִיוֹנוֹת, וְלָכֵן חֲבִקוּק-שְׁנַיִם.

תְּפִלָּה לְחֲבִקוּק הַנְּבִיא (חֲבִקוּק ג) - אֵיזוֹ תְּפִלָּה?
 אֲלֵא זֶהוּ מִקוֹם שֶׁהָיָה קָשׁוּר בּוֹ בַּתְּחִלָּה,
 וְזֶהוּ תְּפִלָּה שֶׁל יָד. עַל שְׁנֵינּוֹת - שְׁאוֹתוֹ יוֹם
 שֶׁנִּקְשַׁר בּוֹ, הָיוּ תְּלוּיִים שְׁנֵינּוֹת הָעוֹלָם לְפָנַי

הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּגְבוּרָה הִיְתָה שׁוֹלֵטָה, וְלָכֵן
נִקְשְׁרָה בּוֹ תִפְלָה זֶה (בְּיוֹ תִתְפַּלֵּה).

דָּבָר אַחֵר תִּפְלָה לְחַבְּקוֹק הַנְּבִיא - תִּפְלָה
לְחַבְּקוֹק, מִשּׁוֹם חַבְּקוֹק שֶׁהוּא עֲשֵׂה
בְּשִׁבְלוֹ. ה' שָׁמַעְתִּי שְׁמֵעֵךְ יִרְאֵתִי וְגו', בֵּא רְאֵה,
בְּשִׁמְתֵּעוֹרְרֵת עָלָיו רוּחַ נְבוּאָה עַל מְקוֹם זֶה שֶׁהוּא
תִּפְלָה, הָיָה בָּא וְהָיָה פּוֹחַד וּמִזְדַּעְזֵעַ. מִשָּׁל
אוֹמְרִים, מִי שֶׁנִּשְׁדָּךְ מִכָּלֵב, מִקּוֹלוֹ הוּא מִזְדַּעְזֵעַ.

ה' פִּעֵלְךָ בְּקָרֵב שָׁנִים חַיִּיתוּ, מִי זֶה פִּעֵלְךָ? אֵלֶּה
עָלָיו אָמַר, שֶׁהוּא פִּעַל שָׁלוֹ. בְּקָרֵב שָׁנִים
חַיִּיתוּ, יֵתֵן לוֹ חַיִּים לְפִעֵלְךָ זֶה בְּקָרֵב שָׁנִים עֲלִיזוֹת.
דָּבָר אַחֵר חַיִּיתוּ - שָׁלֵא יָמוֹת כְּמוֹ שֶׁבִּתְחִלָּה.

עַל שְׁגִינּוֹת, מַה זֶה עַל שְׁגִינּוֹת? עַל שְׁגִיאוֹת הָיָה
צָרִיךְ (לְכַתֵּב), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּחִלִּים יט) שְׁגִיאוֹת מִי
יָבִין. אֵלֶּה [הַכֵּל הוּא. אֶכֶל] שְׁגִינּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שֵׁם ז)
שְׁגִיּוֹן לְדוֹד. מִיָּנִי תִשְׁכַּחוּת הָיוּ לְפָנַי הַנְּבִיאִים
לְהִשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם רוּחַ נְבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל-א
) וּפְגַעְתָּ חֶבְלֵי נְבִיאִים יִרְדִּים מִתְּכֶמֶה וְלִפְנֵיהֶם גִּבְלֵי

וְתָרַף וְגו', וּבְתוֹב וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנִּינִן וְגו'. וְכָל שְׂכֵן
חֲבִיבִיךָ שֶׁהֶצְטַרְךָ לוֹ יוֹתֵר מִכָּלֶם, לְנַחַת הָרוּחַ,
וּלְבִשָׁם אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם, לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ
נְבוּאָה. וְכֵן כִּמוֹ כֶּךָ כָּל הַנְּבִיאִים, פָּרַט לְמַעֲשֵׂה
שְׁעָלָה עַל כָּל שְׂאֵר נְבִיאֵי הָעוֹלָם. אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ!

בֵּא רְאֵה, כְּשִׁינְאוֹ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, רוּחַם הִיָּתֵה
שְׂבוּרָה בְּתוֹכָם, וְהָיוּ שׁוֹמְעִים אוֹתָם תִּשְׁכַּחוּת
וְלֹא יִכּוֹלִים לְשַׁמַּח. וּבְשָׁעָה שְׂכָל הָאוֹכְלוֹסִין
וְהַמְרַכְּבוֹת יֵצְאוּ עִם הַשְּׂכִינָה, כָּלֶם הִרְיִמוּ שִׁירִים
וְתִשְׁכַּחוּת לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת רוּחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת
אוֹתָם תִּשְׁכַּחוּת, וְעִמְדָה רוּחָם בְּתוֹכָם שֶׁלֹּא פָּרְחוּ.

כְּשִׁינְאוֹ עוֹזֵב עֲבוּדָה, אִזּוֹ יוֹדֵעַ אֶת שְׂבָרוֹן
הָעֲצָמוֹת וְשְׂבָרוֹן הָרוּחַ. כֶּךָ יִשְׂרָאֵל,
כְּשִׁינְאוֹ מִמְצָרִים, אִזּוֹ טָעְמוֹ טַעַם הַמּוֹת, וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רַפָּא אוֹתָם, שְׂכַתוֹב (שְׂמוֹת יג) וְה' הִלִּיךְ
לְפָנֵיהֶם יוֹמָם וְגו'. וְכָל הַדְּרָכִים הָיוּ מַעֲלוֹת רֵיחוֹת
שֶׁל רְפוּאָה, וְנִכְנְסִים לְגוֹפָם וּמִתְרַפְּאִים, וְקוֹל

הַתְּשֻׁבָּה שֶׁהָיוּ שׁוֹמְעִים, הָיוּ שְׂמֵחִים וְנָחִים
בְּרוּחָם.

וּפְרָעָה וְכָל אוֹתָם הָאוֹכְלוּסִים שָׁלוּ הָיוּ הוֹלְכִים
אַחֲרֵיהֶם לְלוֹת אוֹתָם עַד שִׁינְאוּ מֵאָרֶץ
מִצְרַיִם, וְכָל כָּל אוֹתָם גְּדוֹלִים שָׂרִים הַמְּמַנִּים
עֲלֵיהֶם וְעַל שְׂאֵר הָעַמִּים, לוֹו אֶת הַשְּׂכִינָה וְאֶת
יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם, עַד שֶׁחָנּוּ בְּאֵיתָם בְּקִצֵּה הַמַּדְבָּר. זֶהוּ
שְׂכָתוֹב וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרָעָה אֶת הָעָם וְגו', כִּי קָרוֹב
הוּא. כִּי קָרוֹב הוּא, אוֹתָהּ שְׂבוּעָה שְׁנֵשְׁבַע
אַבְימֶלֶךְ לְאֲבוֹת עַל אוֹתוֹ מֵזֶבַע שָׁעָשׂוּ הַפְּלִשְׁתִּים
לְאֲבוֹת, שְׂכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית כ"א) בְּחֶסֶד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ
תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְעַם הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָרְתָה בָּהּ.

וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרָעָה אֶת הָעָם. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה?
וַיָּקָם פְּרָעָה לִילָה הוּא וְכָל עַבְדָּיו. בֵּא רְאֵה,
הַנִּקְמָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּמִצְרַיִם, שְׁלֹשָׁה סוּגֵי מוֹת הָיוּ: אֶחָד שֶׁעָשׂוּ
הַכּוֹרִים בְּמִצְרַיִם, שֶׁחָרְגוּ כָּל אוֹתָם שְׁנֵמְצְאוּ.
וְאֶחָד שֶׁחָרַג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה.

ואַחַד בְּשָׂרָאָה פְּרַעָה אֶת הַמּוֹת בְּבֵיתוֹ בְּבָנָיו
 וּבַעֲבָדָיו, קָם וַיִּזְרוּ אֶת עֲצָמוֹ, וְהָרַג שָׂרִים וּמוֹשְׁלִים
 וְכָל מִי שִׁיעֵץ לוֹ לְסַרְבֵּ לָעַם, עַד שֶׁהַתּוֹרָה מְעִידָה
 עָלָיו שֶׁהוּא קָם בַּלַּיְלָה מִמָּוֶשׁ, כְּמוֹ [שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּחַצוֹת] שֶׁהַלַּיְלָה תָּרַג בְּכוֹרוֹת וְעָשָׂה נְקָמוֹת, כִּי קָם
 פְּרַעָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהָרַג וְעָשָׂה נְקָמוֹת בְּשָׂרָיו
 וּמוֹשְׁלָיו וַאֲמַרְבְּלָיו וּבְכָל אוֹתָם גְּדוֹלִים. (דף מה ע"ב) זְהוּ
 שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת יב) וַיִּקָּם פְּרַעָה לַיְלָה [לַיְלָה מִמָּוֶשׁ], שְׁקָם
 לְהָרַג וּלְהַשְׁמִיד.

דָּרַךְ הַכֶּלֶב, בְּשֹׁמְכִים אוֹתוֹ בְּאֶבֶן, הוּא כָּא וְנוֹשֵׁף
 אֶת חֲבֵרוֹ. כִּי פְרַעָה, אַחַר הוּא תָּהָה הוֹלֵךְ
 בְּשׂוֹקִים, וְתָהָה מִכְרִיז וְאוֹמֵר: קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ
 עַמִּי, אַתֶּם תְּרַגְּתֶם לְכָל בְּנֵי הָעִיר, אַתֶּם תְּרַגְּתֶם
 הַשָּׂרִים וְהַמוֹשְׁלִים וְכָל בְּנֵי בֵיתִי. זְהוּ שְׁפָתוֹב
 וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה. כִּי־וַיִּזְוֹן שְׁפִידְכֶם תָּהָה
 הַכֶּל - וַיְבַרְכְּתֶם גַּם אֹתִי, שְׁלֹא תַחַרְגּוּ אוֹתִי. אַחַר
 כִּי הוּא בְּעֲצָמוֹ לָוֶה אוֹתָם וְהוֹצִיא אוֹתָם מִהָאֶרֶץ.
 זְהוּ שְׁפָתוֹב וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרַעָה אֶת הָעָם וְגו'.

וַיִּסַּב אֱלֹהִים אֶת הָעַם דָּרָךְ הַמְדַבֵּר יַם סוּף, לְתַקֵּן
 דָּרָךְ לְמִקּוֹמָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִה שׁוֹנָה
 בְּשִׁהּיּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, שְׁפָתוֹב (שם ה) שִׁלַּח אֶת
 עַמִּי, (שם ט) כִּי אִם מֵאֵן אֶתְּהָ לְשִׁלַּח אֶת עַמִּי, (שם
 ה) בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְאֹתוֹ זְמַן לֹא הָיוּ מְהוּלִים
 וְלֹא נִקְשְׁרוּ בּוֹ כְּרֵאוֹי, וְכֵאֵן, שְׁהָיוּ מְהוּלִים וְעָשׂוּ
 פֶסַח וְנִקְשְׁרוּ בּוֹ, קָרָא לָהֶם אֶת הָעַם?

אֵלֶּא מִשׁוּם עֵרַב רַב שֶׁנִּדְבְּקוּ בָהֶם וְהִתְעַרְבוּ
 עִמָּהֶם, קָרָא לָהֶם אֶת הָעַם סֶתֶם, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (שם לט) וַיִּנָּף ה' אֶת הָעַם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת
 הָעֵגֶל. וַיִּקְהַל הָעַם עַל אַחֲרָיו. וַיִּרְא הָעַם כִּי בָשַׁשׁ
 מִשָּׁה. וְכֵן כָּלָם.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוֹשָׁא לְלוּד,
 וְהָיָה עִמָּהֶם יוֹסֵי הַסּוֹחֵר עִם גְּמָלִים קְשׁוּרִים
 וּמִשָּׂאוֹת עַל כֶּתֶפֵיהֶם. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, מָצָא
 יוֹסֵי הַסּוֹחֵר אִשָּׁה אַחַת מִשָּׂאֵר הָעַמִּים שֶׁלְקַטָּה
 יְרָקוֹת בַּשָּׂדֶה. נִשְׁמַט מֵהֶם וְהִחְזִיק בָּהּ וּבָא עִלְיָהּ.
 תָּמָחוּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה. אָמְרוּ, נָשׁוּב מִתְּדַרְדְּרָךְ

הוּו, שְׁתֵּרֵי הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְהִרְאוֹת לָנוּ
 וְשָׁלָא נְתַחֲבַר עִמּוֹ. שָׁבוּ מִתְּהַרְרָה, בְּדָקוּ אֲחֵרֵיו,
 וּמִצְאוּ שְׁתֵּיהֶן בֵּין שָׁל בֵּת אֵל נִכְרָ, וְאָבִיו זָרַע פָּסוּל
 הָיָה. אָמְרוּ: בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׁתֵּצִילָנוּ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים לו) אֵל תִּתְחַר
 בְּמִרְעִים. מִי הֵם הַמִּרְעִים, שָׁלָא כְּתוּב
 חֲטָאִים אִו רְשָׁעִים? אֵלָא מִרְעִים, שְׁמִרְעִים לְעֲצָמָם
 וּלְאֻתָּם שְׁמִתְחַבְּרִים עִמָּם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
 מִרְעִים - הַרְחֵק עֲצָמְךָ מִמִּרְעִים, שָׁלָא תִּהְיוּ רֵעִים
 וְחַבְּרִים בְּאַחֵר, שָׁלָא יִרְעוּ לְךָ מַעֲשָׂיו וְתִתְפַּס
 בְּחֲטָאֵיו.

בֵּיא רֵאָה, אֵלּוּלֵי הָיוּ אוֹתָם עָרַב רַב שְׁתֵּתְחַבְּרוּ
 עִם יִשְׂרָאֵל, לֹא נַעֲשֶׂה הָיָה אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, וְלֹא
 מִתּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל כָּל אוֹתָם שְׁמִתּוֹ, וְלֹא גָרַם לְיִשְׂרָאֵל
 מִה שְׁגָרַם. וּבֵיא רֵאָה, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וְאוֹתוֹ חֲטָא
 מִמָּשׁ גָּרַם לְגִלוֹת יִשְׂרָאֵל.

שְׁשִׁנְיָנוּ, רָצָה הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁיִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל
 בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כְּמוֹ מְלָאכִים עֲלִיוֹנִים

וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָם חוֹרִין מִהַכֹּל, בְּנֵי חֲרוֹת מִמּוֹת,
וְלִהְיוֹת בְּנֵי חוֹרִין מִשְׁעֶבֶד שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל"ב) חֲרוֹת עַל הַלְּחַת. אֵל תִּקְרֵי חֲרוֹת
אֵלָּא חֲרוֹת.

בִּיּוֹן שֶׁנַּעֲשָׂה אוֹתוֹ מִעֲשָׂה - גְּרָמוֹ הַכֹּל. גְּרָמוֹ
מּוֹת, גְּרָמוֹ שְׁעֶבֶד מִלְּכֵיּוֹת, גְּרָמוֹ שֶׁנִּשְׁכְּרוּ
אוֹתָם לוֹחֹת רֵאשׁוֹנִים, גְּרָמוֹ שְׁמֵתוֹ מִיִּשְׂרָאֵל כַּמָּה
אֵלָּפִים מֵהֶם. וְכֹל זֶה מִשׁוּם הַהִתְחַבְּרוֹת שֶׁל אוֹתָם
עָרַב רַב שֶׁהִתְחַבְּרוּ בָּהֶם.

אִתּוֹ כָּאֵן בְּגִלְגָּלָם לֹא נִקְרְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עַמִּי, אֵלָּא הָעַם סֶתֶם. וְאִם
הֵאֱמַר, וַחֲמִשִּׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? כְּשֶׁהָיוּ עוֹלָמִים
מִמְצָרִים וְלֹא הִתְחַבְּרוּ עִמָּם אוֹתָם עָרַב רַב, קָרָא
לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בִּיּוֹן שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִמָּם, שְׁכָתוֹב
וְגַם עָרַב רַב עָלָה עִמָּם, קָרָא לָהֶם הָעַם.

רַבִּי יוֹסִי הִקְנִיחַ וְאָמַר, כְּתוּב כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת
מְצָרִים הַיּוֹם לֹא תוֹסִיפוּ לְרֹאאוֹתָם עוֹד עַד
עוֹלָם. אִם כֵּן, כָּל יוֹם הָיוּ רוֹאִים אֶת אוֹתוֹ עָרַב

רב? אמר רבי יהודה, ערב רב כְּתוּב, וְלֹא מְצָרִים,
שְׁהָרִי כִּמְה שְׂאָר עַמִּים הָיוּ דָרִים בְּמְצָרִים, וְלֹא
עוֹד, אֲלֵא שְׁכָלָם נִמּוּלוּ, וְכִיּוֹן שְׁנִמּוּלוּ, יוֹתֵר לֹא
נִקְרְאוּ מְצָרִים.

וְעַל פִּי מֹשֶׁה קִבְּלוּ אוֹתָם, וְהִינּוּ מַה (דף מו ע"א) שְׂאָמַר
הַכְּתוּב לָךְ יֵד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ סָרוּ מֵהַר מִן
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם. צִוִּיתָם כְּתוּב. וְחֲמִשִּׁים עָלוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מְצָרִים - אֶחָד מִחֲמִשָּׁה הָיוּ. וְרַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר, חֲמִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל, וְאֶחָד מֵהֶם. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר, וְחֲמִשִּׁים - אֶחָד מִחֲמִשִּׁים.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, מִשּׁוּם שְׂאוֹתוֹ יוֹבֵל הֵעֲלָה
אוֹתָם בְּמְצָרִים, מִשּׁוּם כֶּךָ וְחֲמִשִּׁים עָלוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מְצָרִים, וְאִם לֹא - לֹא עָלוּ,
וְלִכֵּן הִתְעַכְּבוּ חֲמִשִּׁים יוֹם לְקַבֵּל תּוֹרָה. וּמֵאוֹתוֹ
מְקוֹם יוֹצֵאת תּוֹרָה וְנִתְּנָה, וְעַל זֶה וְחֲמִשִּׁים חָסֵר,
שְׁכַבְנָלָל זֶה עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מְצָרִים.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף וְגו'. לָמָּה הֵעֲלָה
עֲצָמוֹתָיו? אֲלֵא מִשּׁוּם שְׁהָיָה רֹאשׁ לְרֵדֵת

לגלות, ולא עוד, אלא שהוא סימן הנאלה הנה
לו, והשביע את ישראל על זה. והו שכתוב כי
השביע השביע את בני ישראל, והרי נתבאר.

אשרי חלקו של משה, שישראל היו עוסקים
לבקש ממון מן המצרים, ומשה הנה
עסוק בשבועת יוסף. ויש אומרים שהארון הנה
בגילום, והעלה אותו בשם הקדוש. ועוד אמר
משה: יוסף, הניע זמן גאלת ישראל. ואמר: עלה
שור. ועלה. ויש שאומרים שהיה בין מלכי מצרים,
ומשם העלה (אותו). ויש אומרים, כדי שלא יעשו
אותו עבודה זרה שמו אותו בגילום, ושרח בת
אשר הראתה למשה.

וה' הלך לפניהם יומם. רבי יוסי פתח, (תהלים כב)
למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. כמה
חביבה התורה לפני הקדוש ברוך הוא, שכל מי
שמשתדל בתורה, אהוב הוא למעלה ואהוב הוא
למטה, הקדוש ברוך הוא מקשיב לדבריו, ולא

עוֹזֵב אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ לְעוֹלָם
הַבָּא.

וּבַתּוֹרָה צָרִיךְ לַעֲסֹק בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, שְׂפָתוֹב (וְהוֹשֵׁעַ
*) וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה. וּבַתּוֹב (יִרְמִיָּה ל"ג)
אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'. מִיֵּלֵא בַּיּוֹם, אֲבָל
לְמָה בַּלַּיְלָה? בְּדִי שְׂיִתְּיָה מְצוּי אֶל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
שָׁלֵם. כְּמוֹ שְׂאִיִן יוֹם בְּלֵי לַיְלָה, וְאִינּוֹ שָׁלֵם אֶלֶּא
זֶה עִם זֶה, כִּף צָרִיךְ בַּתּוֹרָה לְהַמְצִיא עִם הָאָדָם יוֹם
וְלַיְלָה, לְהִיּוֹת שְׂלֵמוֹת לְאָדָם יוֹמָם וְלַיְלָה.

וְחֵרִי נֹאמֵר שְׂעַקֵר הַלַּיְלָה מִחֲצוֹת וְאֵילָה, וְאֵף עַל
גַּב שְׂמִחָצִית הָרֵאשׁוֹנָה בְּכֻלָּל הַלַּיְלָה הַיּוֹם,
אֲבָל בְּחֲצוֹת הַלַּיְלָה נִכְנָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַן
עֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצְּדִיקִים, וְאִז צָרִיךְ לְאָדָם
לְקוֹם וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה.

וְחֵרִי נֹאמֵר שְׂתַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל הַצְּדִיקִים
שְׂבִנּוּ עֵדֶן, בְּלֵם מִקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹ. זֶהוּ
שְׂפָתוֹב (שִׁיר ח) הַיּוֹשֵׁב בְּגַנִּים חֲבָרִים מִקְשִׁיבִים
לְקוֹלֵךְ הַשְּׂמִיעָנִי. וְחֵרִי פִרְשׁוּהָ, הַיּוֹשֵׁב בְּגַנִּים -

זו כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל שְׁמִשְׁבַּחַת אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּשִׁבְחַת הַתּוֹרָה בְּלִילָה. אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי
 שְׁמִשְׁתַּתֵּף עִמָּה לְשִׁבְחַת אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּשִׁבְחַת הַתּוֹרָה.

וּכְשֶׁבָא הַבְּקָר, כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל בָּאָה וּמִשְׁתַּעֲשַׁע
 בָּהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמוֹשִׁיט לָהּ
 שִׁרְבִיט שֶׁל חֶסֶד, וְלֹא רַק עָלֶיהָ לְבַדָּה, אֲלֵא עָלֶיהָ
 וְעַל אֵלוֹ שְׁמִשְׁתַּתְּפִים עִמָּה, וְהִרִי נֹאמֵר שְׁכַתּוֹב
 (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶדּוֹ וּבְלִילָהּ וְגו'. וְעַל זֶה
 נִקְרָאת אֵילַת הַשַּׁחַר.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשַׁעַת שְׁרוּצָה לְהַאִיר הַבְּקָר,
 נִחְשָׁד, וְהַאִוֵּר נִתְּיָה קוֹדֵר, וְקִדְרוֹת
 נִמְצְאוּ. אִזּוּ מִתְּחִבֶּרֶת אִשָּׁה בְּבַעֲלָהּ, שְׁשִׁנִּינוּ, אִשָּׁה
 מִסְּפָרַת עִם בַּעֲלָהּ לְדַבֵּר עִמּוֹ וְנִכְנָסַת לְהִיכְלוֹ.

אַחֲרַי כִּדְ בְּשִׁרּוּצָה הַשְּׁמִשׁ לְהַכְּנִס, מֵאִיר וּבָא
 הַלִּילָה, וְנוֹטֵל אוֹתוֹ. אִזּוּ כָּל הַשְּׁעָרִים
 סְתוּמִים, וְחִמּוּרִים נוֹעְרִים, וּכְלָבִים נוֹבְחִים.
 בְּשִׁנְחֻצָּה הַלִּילָה מִתְּחִיל הַמְּלָךְ [לְקָרָא] לְקוֹם

והגבירה לומר, ובא המלך ומקיש על שער
ההיכל, ואומר פתחי לי אחותי רעייתי וגו'. ואז
משתעשע בנשמות הצדיקים.

אשרי חלקו של אותו שמתעורר באותו זמן
בדברי תורה. ולכן כל אותם בני היכל
הגבירה, כלם צריכים לקום באותו זמן לשבח את
המלך, וכלם משבחים לפניו. והשבח שעולה
מהעולם הזה, זה שהוא רחוק, [ויור] זה נחת רוח
לקדוש-ברוך-הוא מהכל.

בשמים תליך הלילה ובא הבקר (ומתשיב) והתקדד,
אז המלך והגבירה בסוד בחדוה,
ונותן לה מתנות ולכל בני היכלה. אשרי חלקו
של מי שהוא במנין.

וה' הליך לפניהם יומם - תקדוש ברוך הוא ובית
דינו. (דף מו ע"ב) אמר רבי יצחק, הינו ששנינו,
שכינה נוסעת באבות. הליך לפניהם יומם - זה
אברהם. בעמוד ענן - זה יצחק. לנחתם תדרך -

זֶה יַעֲקֹב, שְׁכֵתוֹב בּוֹ (בראשית לב) וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכוֹ.
וְלִילָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם - זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ.

וְכֻלָּם מְרַכְּבָה עַל־יוֹנָה קְדוֹשָׁה לְלַבֵּת עִם יִשְׂרָאֵל
בְּשִׁלְמוֹת הַכֹּל, כִּדְרֵי שְׁהֶאֱבֹת יִרְאוּ אֶת
גְּאֻלָּתָם, שְׁכֵתוֹב וְאֶנְכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עָלֶיךָ, עִם
הַמְרַכְּבָה. וְכֵתוֹב זֶה ה' הָלַךְ וְגו' לְלַבֵּת יוֹמָם וְלִילָה.
וְכִי לָמָּה הָיוּ הַזֹּלְכִים יוֹמָם וְלִילָה? יִלְכוּ בַּיּוֹם, וְלֹא
יִלְכוּ בַּלַּיְלָה כַּאֲנָשִׁים שְׁבוֹרְחִים, כִּיזוֹן שְׁהַקְדוֹשׁ
כָּרוֹךְ הוּא שְׁמַר אוֹתָם, לָמָּה הִלְכוּ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה?
אֵלֶּא כִּדְרֵי לְהַמְצִיא בָהֶם שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, שְׁאִין
שְׁלֵמוֹת אֵלֶּא יוֹם וְלִילָה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כֶּךָ בְּאַרְנוֹ, זֶה ה' הָלַךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם
בְּעַמּוּד עָנָן - זֶה אַבְרָהָם. וְלִילָה בְּעַמּוּד אֵשׁ
- זֶה יִצְחָק. וְאִם כֶּךָ, אֵיפֹה יַעֲקֹב? אֵלֶּא שְׁנֵאמַר
כִּדְבֹר הָרֵאשׁוֹן, וְשֵׁם הַתְּחִיל, כִּמּוֹ שְׁכֵתוֹב זֶה'.

וְלִילָה בְּעַמּוּד אֵשׁ, הָיָה מְאִיר בְּצַד זֶה וּבְזוֹת, כִּדְרֵי
שְׁהַמְצִירִים יִרְדְּפוּ אַחֲרֵיהֶם, שְׁיִתְכַפֵּד שֵׁם
הַקְדוֹשׁ כָּרוֹךְ הוּא בְּמַרְכָּבוֹתָיו וּפְרָשָׁיו. כִּדְרֵי לְלַבֵּת

יּוֹמָם וְלַיְלָה, אִם־פָּקְלִיָּה הַמְּאִירָה, וְשֵׁלֵא מְאִירָה.
 וְעוֹד, כִּדְרֵי לְהַטְעוֹת אֶת הַמְּצַרִּים, שֵׁיִאמְרוּ מִקְרָה
 הוּא, שְׁכַתוֹב (ישעיה יט) נוֹאֲלוּ שָׂרֵי צוּעָן, וְכַתוֹב (שם
 מד) יִמְשִׁיב חֲכָמִים אַחֲזֹר, וְעַל כֵּן הָלְכוּ בַּיּוֹם
 וּבַלַּיְלָה.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא הוֹצִיא אוֹתָם מִמְּצַרִּים לְהִיּוֹת
 חֶלְקוֹ וְנִחַלְתּוֹ. וּבֵא רְאֵה, בְּצַד הַיּוֹבֵל נִמְצְאָה
 חֵרוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְכֵן לְעֵתִיד לָבֵא, שְׁכַתוֹב (ישעיה כז)
 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וְגו'.

וּמִשּׁוּם אוֹתוֹ יוֹבֵל עֲלִיּוֹן, הִתְעַכְּבוּ חַמְשִׁים יוֹם
 לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלִקְרַב לְחַר סִינַי. וְכִיּוֹן
 שֶׁהָלְכוּ בַּיּוֹם, הָלְכוּ בַּלַּיְלָה, לְהִיּוֹת הַכּל יוֹם אֶחָד
 בֵּין יוֹם וְלַיְלָה, וְלֹא נִמְצְאָה הַפְּרָדָה.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁכָלָם הָלְכוּ בְּמִנוּחָה לְרִצּוֹן
 נַפְשָׁם, בַּיּוֹם שֶׁקָּבְלוּ הַתּוֹרָה, הָיוּ חַמְשִׁים
 יָמִים שְׁלֹמִים, יָמִים וְלַיְלוֹת כְּרֵאוּי, שֵׁאִין יוֹם בְּלֵי
 לַיְלָה, וְאִין לַיְלָה בְּלֵי יוֹם, וְלַיְלָה וַיּוֹם נִקְרָא יוֹם

אָחֵר. וְכִיּוֹן שֶׁהֲלָכוּ חֲמִשִּׁים יָמִים שְׁלָמִים, אָז שָׂרוּ
עֲלֵיהֶם אוֹתָם חֲמִשִּׁים יָמֵי הַיּוֹבֵל, וּמֵצֵד שֶׁל הַיּוֹבֵל
(בִּינָה) נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה, וְלָכֵן הֲלָכוּ יוֹמָם וְלַיְלָה.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, פְּתוּב וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּבְחֵין
עֵינָיו, לָמָּה? הֲרֵי בְּאַרְנוּ, שְׁמִי שְׂאוּהֵב
רְשָׁעִים, כֶּף הוּא. וּבֵא רְאֵה, בְּיִצְחָק נִבְלָל הַלַּיְלָה,
וְלַיְלָה לֹא בָהִיר, וְעַל זֶה וַתִּבְחֵין עֵינָיו, וַחֲבַל אָחֵר.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, וַיִּגַּד לְמַלְךְ מִצְרַיִם כִּי בָּרַח
הָעָם. וַיִּגַּד - מִי אָמַר לוֹ? אֵלֶּא כֶּף פְּרִשׁוּתָהּ.
אֲבָל חֲכָמָיו וּמַבְשִׁפָּיו הִתְכַּנְּסוּ אֵלָיו וַהוֹדִיעוּהוּ כִּי
בָּרַח הָעָם. וְלָמָּה אָמְרוּ אֵת זֶה? אֵלֶּא רָאוּ בַּחֲכָמָה
שֶׁלָּהֶם שִׁחִיו הוֹלְכִים יוֹמָם וְלַיְלָל, אָמְרוּ וַדַּאי שֶׁהֵם
בּוֹרְחִים. וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שָׂרְאוּ שְׂאִינָם הוֹלְכִים
בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּשְׁבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִי
הַחִירָת.

וַיִּבְחַח שֵׁשׁ מֵאוֹת וָגו'. שֵׁשׁ מֵאוֹת לָמָּה? אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, כְּנֶגֶד הַמְּנִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב כְּשֵׁשׁ
מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי. בְּחֹר - כְּנֶגֶד הַגְּבָרִים שֶׁהֵם

הַעֲקֹר שָׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְכֹל רֶכֶב מִצָּרִים - שָׂאֵר
הַמְּרֻכָּבוֹת, שֵׁהֶם טַפְּלִים לְאַחֲזָרִים (לְאַחֲזָרִים), כְּנֶגֶד
הַטָּף, שְׂפָתוֹב לְבַד מִטָּף. וְהַכֹּל עָשָׂה בַּעֲצַת
מִכְשָׁפָיו וַחֲכָמָיו. וְשָׁלֹשׁ עַל כֵּלוֹ - הַכֹּל בְּחֻכְמָה,
כְּנֶגֶד דְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שְׁנַיִם וְאַחַד. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, בְּתַרְנוּמוֹ - וּמְזֻרְזִין. שְׁחִיו זְרִיזִים בְּכֹל.

וַיִּבְקַח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בְּחֹר. רַבִּי תַנְיָא אָמַר,
בְּתוֹב יִפְקֹד ה' עַל צָבָא הַמָּרוֹם בְּמָרוֹם
וְעַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה. בְּזִמְנֵי שְׂחַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן שְׁלֹטוֹן לְגִדּוּלֵי הָעַמִּים לְמַעְלָה,
נוֹתֵן לָהֶם לָעַם שְׁלָהֶם לְמַטָּה. וּבְשָׂעָה שְׂמוֹרִיד
אוֹתָם מִדְּרָגָתָם שְׁלֹמְעָלָה, מוֹרִיד אֶת הָעַם לְמַטָּה.
וַיִּבְקַח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בְּחֹר - הֲרִי הַמְּמַנְהָ שְׁלָהֶם,
וּפְרָשׁוּהָ, שְׂחַנְהִיג אֶת מְרֻכָּבוֹת שָׂאֵר הָעַמִּים, וְכֹלָם
נִפְלוּ בְּמַחְנֵה סִיסְרָא אַחַר כָּן, וְהִינּוּ בְּחֹר (וְאַחַר כָּן)
וְכֹל רֶכֶב מִצָּרִים.

בְּתוֹב (שִׁיר א) לְסִסְתֵי בְּרַכְבֵי פְרַעָה דְּמִיתִיךָ רַעֲיָתִי.
כֹּא רְאָה, בְּדִגְמַת סוּסָה נִקְבָּה נִרְאָתָה

לְסוּסִים שֶׁל פְּרָעָה, וּפְרָשׁוּתָהּ. אֵלֶּא לְסִסְתִּי בְּרִכְבֵּי
 פְּרָעָה - (דף מז ע"א) בֵּא רֵאָה, בְּשַׁעַה שֶׁפְּרָעָה הָיָה רוֹדֵף
 אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל, מָה עָשָׂה? נָטַל סוּסוֹת נְקֻבוֹת, וְכִפְתָּ
 אוֹתָן בְּמִרְכָּבוֹתָיו בַּתְּחִלָּה, וְאֵת הַסּוּסִים הַזּוֹכְרִים
 כְּפֶת מֵאַחֲרָה, וְהָיוּ הַזּוֹכְרִים מִתְחַמְּמִים בְּנֶגֶד
 הַנְּקֻבוֹת, וְהַנְּקֻבוֹת מְסַרְבוֹת, וּמְהַרְוּ לְרוּץ. בִּיּוֹן
 שְׁקָרָב (וּכְאֲשֶׁר חֲדָבִיק) אֵל יִשְׂרָאֵל, נָטַל אֶת הַנְּקֻבוֹת
 וְשָׂם אוֹתָם לְאַחֲרָה, וְהַסּוּסִים הַזּוֹכְרִים לְפָנִים, כִּדְרֵי
 לְהִרְעֵ לְיִשְׂרָאֵל וְלַעֲרוֹךְ בָּהֶם קָרָב.

כְּמוֹ זֶה, וְה' הִלֵּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם, וְאַחֲרָיָה כֶּף חֲזָרָה
 הַשְּׂכִינָה לְאַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל, שְׂכָתוֹב וַיִּסַּע
 מִלְּאֲדָה הָאֱלֹהִים וְגו' . מִשּׁוּם כֶּף דְּמִיתוּדָה רַעֲיָתִי.

וּפְסוּקַת זֶה הָרִי פְּרָשׁוּתוֹ, שֶׁהַקָּרִיב אֶת כָּל חֵילוֹתָיו
 וּמִרְכָּבוֹתָיו לְעֲרוֹךְ קָרָב. וְעוֹד וּפְרָעָה
 הַקָּרִיב, רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הָרִי נִתְּבָאֵר שֶׁהַקָּרִיב אוֹתָם
 לְתַשׁוּבָה. וּפְרָעָה הַקָּרִיב.

כְּתוּב (ישעיה כו) ה' בָּצַר בְּקִדּוֹךְ צָקוֹן לַחַשׁ וְגו' .
 בָּצַר בְּקִדּוֹךְ - לֹא פוֹקְדִים יִשְׂרָאֵל אֶת

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשַׁעַת מְנוּחָה, אֵלֶּא כְּשַׁעַת
שְׂמֵצִיקִים לָהֶם, וְאִזּוּ כְּלָם פּוֹקְדִים אוֹתוֹ. צָקוֹן לַחַשׁ
- וְכָלֶם מִתְּפַלְלִים בְּתַפְלוֹת וּבְבִקְשׁוֹת, וּמְרִיקִים
לְפָנָיו תַּפְלוֹת. אֵימָתִי? מוֹסְרָךְ לָמוֹ. כְּשַׁעַת שְׂפוּקָד
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַצוּעֶתוֹ, וְאִזּוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים, וְאוֹתוֹ תְּקוּל שְׁלָהֶם
נוֹחַ לְפָנָיו כִּדִּי לְהַפְרַע מִשׁוֹנְאֵיהֶם, וּמִתְמַלֵּא
עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים.

כְּמוֹ שְׂפַרְשָׁנוּ, מְשַׁל לְיוֹנָה עִם תַּנִּין וְכוּ', כִּי
יִשְׂרָאֵל הָיוּ קְרָבִים לָיִם, וְהָיוּ רוֹאִים אֶת
הַיָּם לַפְּנֵיהֶם הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר וְנִלְיוּ עוֹלָיִם לְמַעְלָה, הָיוּ
פּוֹחָדִים. וְקָפוּ עֵינֵיהֶם וְרָאוּ אֶת פְּרַעַה וּמְרַכְבוֹתָיו,
וְאֲבָנִים, חֲצִים וּבִלִּיסְטְרָאוֹת, וְאִזּוּ וַיִּירָאוּ מְאֹד. מָה
עָשׂוּ? וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִי גָרַם אֶת זֶה שְׂקָרְבוֹ
יִשְׂרָאֵל לְאֲבֵיהֶם שֶׁל מַעְלָה? פְּרַעַה. זֶהוּ שְׂפַתוֹב
וּפְרַעַה הַקְרִיב, וְתָרִי זֶה נִתְּבָאָר.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירָאוּ הַתִּינָצְבוּ וְרָאוּ
אֶת יְשׁוּעַת ה'. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, אֲשֶׁרִי

חֲלָקֶם שָׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁחֲרֵי רוּעָה כְּמוֹ מֹשֶׁה הַלֵּךְ
 בְּתוֹכָם. כְּתוּב (שם סג) וַיִּזְכֹּר יָמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עִמּוֹ.
 וַיִּזְכֹּר יָמֵי עוֹלָם - זֶה הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא. מֹשֶׁה עִמּוֹ
 - [מִכָּאן לְמִדְנָן] שְׁמֹשֶׁה הָיָה שָׁקוּל כְּכֹל יִשְׂרָאֵל. וְלִמְדָנוּ
 מִזֶּה כִּי רוּעָה הָעָם הוּא מִמֶּשׁ הָעָם כְּלוּ. אִם הוּא
 זוֹכָה - כָּל הָעָם זוֹכִים, וְאִם אֵינּוּ זוֹכָה - כָּל הָעָם
 לֹא זוֹכִים וְנִעְנָשִׁים בְּגִלְלוֹ, וְחֲרֵי פִרְשׁוּתָּהּ.

הַתִּיַצְבוּ וּרְאוּ - אֵינִי לָכֶם לְעֶרְךָ קָרֵב, שְׁחֲרֵי
 הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא יְעֶרְךָ קָרֵב
 בְּשִׁבְלֵכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם
 תִּחַרְיִשׁוּן. בֹּא רְאֵה, בָּאוּתוֹ לִיְלֹה כִּינָם הַקְדוּשׁ
 כְּרוּךְ הוּא אֶת הַפְּמִלְיָא שָׁלוֹ וְדָן אֶת דֵּינֵי יִשְׂרָאֵל,
 וְאֵלְמִלָּא שְׁחֲקִדִימוּ הָאֲבוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, לֹא הָיוּ
 נִצְוִלִים מִן תְּדִין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, זְכוּת יַעֲקֹב
 הִגְנָה עַל יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שְׁכַתְּוֹב (תהלים קכד) לוֹלִי ה'
 שְׁחֵיחַ לָנוּ יֹאמֵר נָא יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא.

ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחַרְיִשׁוּן. רַבִּי אַבְבָּא פָתַח,
 אִם תִּשְׁיֵב מִשְׁכַּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת תִּפְצֹךְ (ישעיה נח)

ביום קדשי. אשריהם ישראל שתקדוש ברוך הוא
 התרצה בהם להדבק בהם מכל שאר עמי העולם,
 ומתוך אהבתם קרב אותם אליו, ונתן להם תורה,
 ונתן להם שבת שהיא קדש מכל שאר הימים,
 ומנוחה מהכל, וחדנה של הכל, ושקולה שבת
 בנגד כל התורה, ומי ששומר שבת כאלו שומר
 את כל התורה.

וקראת לשבת ענג - ענוג של הכל, ענוג הנפש
 והגוף, ענוג לעליונים ולתחתונים.
 וקראת לשבת, מה זה וקראת? שיומין אותה, כמו
 שצאמר (ויקרא כג) מקראי קדש, כלומר מומנים, כמו
 מי שמומין אורח לביתו. ועל זה וקראת לשבת
 ענג, שיומין אותה כמו שמומנים אורח, בשלחן
 מתקן ובבית מתקן פראוי במאכל ובמשתה
 פראוי יותר על שאר הימים. וקראת לשבת ענג -
 מבעוד יום. לקדוש ה' מכבוד - זה יום הכפורים,
 שנים שהם אחד. וכבודתו מעשות (דף מז ע"ב) דרכיך -
 כמו שבארנו.

מִמְצוֹא חֲפָצָךְ וְדָבָר דְּבָר, וְהָרִי נִתְּבָאָר, מִשּׁוּם
שְׂאוֹתוֹ דְּבָר עוֹלָה וּמְעוֹרָר דְּבוּר שָׁל חֵל
לְמַעְלָה. מִי שְׂמוֹמִין אֹרֶת, צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ וְלֹא
בְּאַחֵר.

בֵּא רְאָה, אֹתוֹ הַדְּבוּר שִׁיּוּצָא מִפִּי הָאָדָם, עוֹלָה
וּמְעוֹרָר הַתְּעוֹרְרוֹת עֲלִיזָנָה, אִם לְטוֹב אִם
לְרָע. וּמִי שִׁיּוּשֵׁב בְּעֵנֵי שַׁבָּת, אָסוּר לוֹ לְעוֹרָר דְּבוּר
שָׁל חֵל, שְׁתֵּרִי הוּא פּוֹנֵם פּוֹנֵם בִּיּוֹם הַקְּדוֹשׁ. מִי
שִׁיּוּשֵׁב בְּהַלּוּלַת הַמְּלָךְ, לֹא רְאוּי שִׁיעֹזֵב אֶת הַמְּלָךְ
וַיִּתְּעֶם בְּאַחֵר.

וּבְכָל יוֹם צָרִיךְ לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה וּלְעוֹרָר
הַתְּעוֹרְרוֹת מִמֶּה שֶׁצָּרִיךְ, וּבְשַׁבָּת בְּדִבְרֵי
שְׂמִים וּבְקִדְשֵׁי תִּיּוֹם צָרִיךְ לְהִתְעוֹרָר, וְלֹא בְּדָבָר
אַחֵר.

בֵּא רְאָה, כָּאֵן בְּשִׁקְרָב פִּרְעָה לְעֹרֵךְ קָרָב עִם
יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שִׁיעוֹרְרוֹ יִשְׂרָאֵל הַתְּעוֹרְרוֹת לְמַטָּה כָּלֵל,
שְׁתֵּרִי הַתְּעוֹרְרוֹת הִיא לְמַעְלָה, שְׁתֵּרִי הָאֲבוֹת

הַקְּדִימוּ הַתְּעוֹרְרוּת וְזאת לְמַעַלָּה, וְזִכּוֹתֵם עוֹמְדֵת
 לְפָנָיו, [וְעוֹרְרוּ הַתְּעוֹרְרוּת זו] וְלֹא רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שִׁישְׁרָאֵל יִתְעוֹרְרוּ לְמַטָּה כָּלֵל. [שְׁחַרְי בְּמָקוֹם שֶׁל מַעַלָּה הִנֵּה]
 זֶהוּ שְׂפָתוֹב ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְחַרְשׁוּן. וַדַּאי
 תִּתְחַרְשׁוּן וְלֹא תִתְעוֹרְרוּ דָבָר, שְׁלֹא צָרִיךְ לָכֶם. וְכֵאֵן
 נִכְלָל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּאוֹתֵיזוֹת רְשׁוּמוֹת, וְחַרְי
 הַתְּעוֹרְרוּ בּוֹ הַחֲבָרִים.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי לְרַבִּי יְהוּדָה, וַדַּאי שְׁנִינּוּ, ה' בְּכֹל מָקוֹם
 זֶה רַחֲמִים, וְאֵף עַל גַּב שְׁעוֹרֵךְ קָרַב וְעוֹשֶׂה דִין,
 אוֹתוֹ דִין הוּא בְּאַהֲבָתוֹ. וְכֵן רְאִינוּ, שְׂפָתוֹב ה'
 יִלְחֶם לָכֶם, וְלֹא נִרְאָה בְּאוֹתוֹ דִין רַחֲמִים כָּלֵל,
 שְׁחַרְי כְּתוּב לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אַחֵר.

אָמַר לוֹ, דָּבָר זֶה שָׁמַעְתִּי מִרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂאֲמַר,
 שְׂאֲפֵלוּ כֵּאֵן הָיָה חֲדָיִן בְּרַחֲמִים, שְׁחַרְי כְּפֶסֶה
 עֲלֵיהֶם וּמֵתוּ, וְאַחֵר כֵּן הוֹצִיא אוֹתָם חַיִּים,
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה בְּכַבּוּדָם וּנְקַבְרוּ בְּאֶרֶץ,
 וְלֹא רָצָתָה הָאֶרֶץ לְקַבֵּל אוֹתָם, עַד שֶׁהוֹשִׁיט לָהּ

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יְמֵינוּ, וְקִבְּלָה אֹתָם. זֶהוּ
שְׂפָתוֹב נְטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוּ אֶרֶץ, וְלֶכֶן [הִיָּה] זֶה
הַדִּין בְּרַחֲמִים הִיָּה.

וְלֶכֶן לֹא רָצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיַעֲזְרוּ יִשְׂרָאֵל
דְּבַר בְּעוֹלָם, שְׂאֵם יַעֲזְרוּ יִשְׂרָאֵל דְּבַר, לֹא
יַעֲזְרוּ אֶת שֵׁם הַרְחָמִים, וְלֹא יַעֲשֶׂה דִין בְּרַחֲמִים.
זֶהוּ שְׂפָתוֹב ה' יִלְחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְרַשְׁוּ, שְׂלֹא
תַעֲזְרוּ דְבַר. שְׂתֵרִי שֵׁם הַרְחָמִים צְרִיךְ לַעֲזֹר
עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת דִין בְּרַחֲמִים. וְעַל זֶה בִּקֵּשׁ שְׂלֹא
תַעֲשׂוּ פָנִים וְתַעֲזְרוּ דְבַר אַחֵר.

אָמַר לוֹ, וְתֵרִי פָתוֹב (זכריה יד) וַיֵּצֵא ה' וְנִלְחַם בְּגוֹיִם
הֵהָם. אִם כֵּן, זֶה דִין שְׂתֵרִי בְּרַחֲמִים. אָמַר
לוֹ, כֵּן הִיָּה וְדַאי הַדִּין בְּרַחֲמִים, שְׂמֹתָם לֹא נִמְצְאָ
בְּשָׂאֵר מֹות בְּנֵי הָעוֹלָם, אֶלָּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
חָם עֲלֵיהֶם שְׂלֹא יִהְיוּ כְּמֹות שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם
שְׂתֵרְגוּ אֹתָם, אֶלָּא פְּנִחַת בְּלֹא צַעַר. זֶהוּ דִין
בְּרַחֲמִים.

וּבְכָל מְקוֹם שֶׁשָׁם זֶה הוּא דִּין בְּרַחֲמִים, פָּרַט
 לְמְקוֹם אֶחָד, שְׂפָתוֹב (ישעיה מב) ה' פִּנְבּוֹר
 יֵצֵא וְגו'. וְכִי פִנְבּוֹר וְלֹא גִבּוֹר? אֵלֶּא יִשְׁנָה לְבוֹשׁוֹ
 וְיִלְבַּשׁ לְבוֹשֵׁים אֲחֵרִים. פְּאִישׁ מִלְחָמוֹת, יִשְׁנָה
 מִיָּנֹו.

וְעַם כָּל זֶה, תְּדִין הוּא יָתֵר, אֲבָל יֵשׁ בּוֹ רַחֲמִים,
 כִּפְתּוֹב פִּנְבּוֹר, וְלֹא גִבּוֹר. פְּאִישׁ מִלְחָמוֹת,
 וְלֹא אִישׁ מִלְחָמוֹת. שְׂוֹדְאֵי אֵפֶּי עַל גַּב שְׁעוֹשָׁה דִּין,
 חָם עַל מַעֲשָׂיו. וְלִכֵּן ה' יִלְחַם לָכֶם וְאַתֶּם
 תִּתְּחַרְיִשׁוּן. אֲשֶׁרֵי חֲלָקֶם שָׁל יִשְׂרָאֵל שְׁחַקְדוֹשׁ פְּרוּף
 הוּא פָּחַר בָּהֶם לְחֲלָקוֹ וְלִירְשָׁתוֹ, שְׂפָתוֹב (דברים לב)
 כִּי חֲלָק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֲבָל נִחְלָתוֹ.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי. דְּבַר זֶה
 נִתְּבָאָר בְּסִפְרָא דְצְנִיעוּתָא, וְשָׁם הוּא
 חֲסוּד שָׁלוֹ, וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח
 וְאָמַר, (יונה א) וַיִּתְּפִלֵּל יוֹנָה אֵל ה' אֱלֹהָיו מִמְּעֵי
 תְּדִנָּה. מַה פְּתוֹב לְמַעְלָה? וַיִּמֵּן ה' דָּג גְּדוֹל. וַיִּמֵּן

- כמו שנאמר (דניאל א) וַיִּמַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. אֲשֶׁר מָנָה אֶת מַאֲכָלָכֶם.

אבל פסוק זה כן (דף מח ע"א) צריך להיות: וַיִּמַן ה' אֶת יוֹנָה לְדָג, אֲשֶׁר מָנָה, הוּא שָׁלַח אוֹתוֹ. אֵלֶּא וַדַּאי אוֹתוֹ דָּג הָיָה מָנָה לְיוֹנָה לְשִׁמּוֹר אוֹתוֹ מִשְׁאָר דְּגֵי הַיָּם וַיְהִי נִגְזוּ בְּתוֹכוֹ. וְכִיּוֹן אֲשֶׁר כָּנִיסוּ לְתוֹכוֹ, רָאָה יוֹנָה בְּמַעְיָו רַחֲב שֶׁל מְקוֹם הַיָּם (רחב של מקום מעיו) כִּמוֹ הַיֶּכֶל גָּדוֹל, וּשְׁנֵי עֵינָי אוֹתוֹ דָּג אֲשֶׁר אֵירִים בְּשִׁמְשׁ, וְאֵבָן טוֹבָה הָיְתָה בְּמַעְיָו אֲשֶׁר אֵירָה לוֹ, וְהָיָה רוֹאֵה כָּל מַה אֲשֶׁר בָּיָם וּבְתַהוֹמָיו.

ואם תאמר, אם כן, מה שפתוב קראתי מצרה לי, הרי לא נראה שכל הרוחה תזו היתה לו? אלא ודאי, כיון שהראה לו אותו הדג כל מה שביים ובתהומיו - מת, שלא יכל שלשה ימים לסבל, ואז היתה ליונה מצוקה.

שאמר רבי אלעזר, כיון שראה יונה את כל אותה רוחה, היתה שמת. אמר הקדוש ברוך הוא, ומה תרצה יותר? וכי לזה הכנסתי

אוֹתָךְ פֶּאֵן? מָה עֲשֶׂה? הֲרַג אֶת אוֹתוֹ דָּג וּמֵת,
 וְכָל שָׂאֵר דְּגֵי הַיָּם הָיוּ סְבִיב אוֹתוֹ דָּג. זֶה נוֹשֵׁךְ
 אוֹתוֹ מֵצַד זֶה, וְזֶה נוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ מֵצַד זֶה, וְאִזּוֹ רָאָה
 יוֹנָה אֶת עֲצָמוֹ בְּצָרָתוֹ. מִיָּד - וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה'.

בַּתְּחִלָּה דָּג, וּבָעֵת דָּגָה, פִּנְאָמֵר וְהִדְגָה אֲשֶׁר
 בְּיָאֵר מֵתָה. וְאִזּוֹ כָּתוּב קָרָאתִי מֵצָרָה
 לִי, וְלֹא כָּתוּב הָיִיתִי בְּצָרָה אוֹ יִשְׁכַּתִּי בְּצָרָה, אֶלָּא
 קָרָאתִי, מֵאוֹתָהּ צָרָה שֶׁהֵצִיקוּ לִי דְּגֵי הַיָּם. מִכְּטָן
 שָׂאוֹל שְׁוַעֲתִי, שְׁתָּרִי מֵת. וְלֹא כָּתוּב מִכְּטָן חֵי אוֹ
 מִכְּטָן דָּג, אֶלָּא שְׁתָּרִי וּדְאִי מֵת.

כִּיּוֹן שֶׁהִתְפַּלֵּל הִתְפַּלְתּוֹ, קִבַּל אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וְהִתְיָח אֶת הַדָּג הַזֶּה, וְהוֹצִיאֹ לִיבְשָׁה
 לְעֵינַי כָּל, שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר ה' לְדָג וַיִּקַּא אֶת יוֹנָה.
 וּכְלָם רָאוּ אֶת מַעֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מָה כָּתוּב? וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה' אֵלֵהֶיוּ מִמְּעֵי
 הַדָּגָה, לְמָקוֹם שְׁתָּרִי קָשׁוּר בּוֹ. מִשְׁמַע
 שְׁכַתוּב ה' אֵלֵהֶיוּ, וְלֹא כָּתוּב וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וְלֹא

יֹתֵר, אֵלֶּא ה' אֱלֹהֵיו. אַף כָּאֵן, וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה
 מַה תִּצְעַק אֵלַי. אֵלַי דְּוֹקֵא.

דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ. וַיִּסְעוּ מִלְּהַרְבוֹת
 בְּדָבָרִים. זֶה לֹא זְמַן תְּפִלָּה כְּעֵת. וַיִּסְעוּ, וְכִי
 לְאִיזָה מְקוֹם צָוָה אֹתוֹ שְׂיִסְעוּ, שְׁחֵרֵי עַל הַיָּם הֵם
 הָיוּ שְׂרוּיִים? אֵלֶּא חֲזֹר לְמַעְלָה, שְׁכַתוֹב מַה תִּצְעַק
 אֵלַי, שְׁחֵרֵי כֹלָם בְּמְקוֹם זֶה עוֹמְדִים. וְעַל זֶה וַיִּסְעוּ,
 יִסְעוּ מִזֶּה, שְׁוֹה אֵינֹו הַזְּמַן (אֵלֶּא בְּעֵתִיכ פְּלוּי תְּדַבֵּר).

וַאֲתָה הָרַם אֶת מַטְבֵּךְ וְגו'. הָרַם אֶת מַטְבֵּךְ, שְׂבוּ
 רְשׁוּם הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. נִטְה יָדְךָ בַּצַּד שֶׁל
 הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְכִיּוֹן שְׁחַמִּים יִרְאוּ אֶת הַשֵּׁם
 הַקְּדוֹשׁ, הֵם יִבְרָחוּ מִמֶּנּוּ וּמִלְּפָנָיו (לְפָנָיו). וְעַל זֶה
 וְנִטְה אֶת יָדְךָ, לְצַד אַחֵר, שְׁאֵת הַצְּדִים הָאֲחֵרִים
 שֶׁל אֹתוֹ הַמַּטָּה תִצְטָרֵךְ אֹתוֹ לְמִים (לְדָבָרִים)
 אֲחֵרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, רְאִיתִי שְׁלִפְעָמִים הַמַּטָּה הַזֶּה
 נִקְרָא מַטָּה הָאֱלֹהִים, וְלְפָעָמִים נִקְרָא מַטָּה
 מֹשֶׁה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן [שְׁנַיִם הָיוּ, וְכֵן בְּאַרְבַּע] בְּסִפְרוֹ שֶׁל

רַב הַמְנוּנָא סָבֵא, יָפֵה אָמַר, שְׂכַלָּם אַחַד, בֵּין
שְׂתֵאמַר שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בֵּין שְׂתֵאמַר שֶׁל
מִשָּׁה. וְהַמְּטָה הָיָה, לְעוֹרֵר צַד הַגְּבוּרָה. וְעַל זֶה
וּנְיָטָה אֶת יָדָךְ, יַד שְׂמָאל, שֶׁהִיא מְצַד הַגְּבוּרָה.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, אֲזִי לְאוֹתָם שְׂלֵא רוּאִים וְלֹא
מִסְתַּכְּלִים בְּתוֹרָה, וְהַתּוֹרָה קוֹרֵאת לְפִנְיָהֶם
בְּכָל יוֹם, (וְלֹא יוֹדְעִים) וְלֹא מְשַׁנְיָחִים. בֵּא רֵאֵה, מְצַד
הַגְּבוּרָה מִתְעוֹרְרִים הַמַּיִם בְּעוֹלָם, וַיּוֹצֵאִים מִיָּם,
וּכְעֵת רוּצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַיְבֵשׁ אֶת הַמַּיִם,
לָמָּה וּנְיָטָה אֶת יָדָךְ, שֶׁהוּא שְׂמָאל?

אֲלֵא הָרַם אֶת מַטְבֵּךְ לַיְבֵשׁ אֶת הַמַּיִם, וּנְיָטָה אֶת
יָדָךְ לְהַשִּׁיב אֶת הַמַּיִם, לְעוֹרֵר אֶת צַד
הַגְּבוּרָה וּלְהַשִּׁיב הַמַּיִם עַל הַמְּצַרִּים. וּמִשׁוּם כֵּן
שְׁנֵי דְבָרִים כָּאֵן, שְׂכַתוּב הָרַם אֶת מַטְבֵּךְ, וּנְיָטָה אֶת
יָדָךְ עַל הַיָּם וּבְקַעְהוּ.

וְחֲרִי הַתְּהוּמוֹת הָיוּ? אֲלֵא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
עָשָׂה גַם בְּתוֹךְ גַּם, בְּנֶאמַר קָפְאוּ תְּהוּמוֹת
בְּלֵב יָם. וְהָיוּ הוֹלְכִים בַּיַּבֵּשׁה בְּתוֹךְ הַיָּם. וְהָיוּ

שְׁפָתוֹב וַיָּבֵאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבֵּשָׁה. (דף מח)

(ע"ב)

וַיָּסֶר אֶת אִפְנוֹ מִרְכַּבְתּוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח, (יהוּקָאֵל
 א) וַיֵּרָא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אֹפְנוֹ אַחַד בְּאַרְצָא אֲצִל
 הַחַיּוֹת. פְּסוּקָא זֶה פִּרְשׁוּהוּ וְנִתְפָּאֵר, אֲבָל בֵּא רֵאָה,
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל מַרְאֵה אֶת שְׁלֵמוֹנוֹ,
 וְשְׁלֵמוֹנוֹ זֶה לֹא יַעֲבֹר לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וַעֲשֵׂה שְׁלֵמוֹן בְּאֵבוֹת. נָטַל אֶת אֲבִרָהֶם וְהַעֲמִיד
 בּוֹ אֶת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב (בראשית ב) אֵלֶּה
 תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָה, וּפִרְשׁוּהָ. נָטַל
 אֶת יִצְחָק וְשָׂתַל בּוֹ אֶת הָעוֹלָם, שֶׁהוּא קָיָם
 לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאֶת בְּרִיתִי אֲקִים אֶת
 יִצְחָק. נָטַל אֶת יַעֲקֹב, וְהוֹשִׁיבוֹ לְפָנָיו וְהִשְׁתַּעֲשַׂע
 עִמּוֹ, וְהִתְפָּאֵר בּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל
 אֲשֶׁר בָּרַךְ אֶתְפָּאֵר.

וּבֵא רֵאָה, יַעֲקֹב אָחִיו בְּעֵין הַחַיִּים שְׂאִין בּוֹ מְוֹת
 לְעוֹלָמִים, שְׁכָל הַחַיִּים גִּתְקֵנוּ בְּאוֹתוֹ הָעֵין,
 וְנוֹתֵן חַיִּים לְכָל אוֹתָם שְׂאֵחוּזִים בּוֹ, וְלִכְן יַעֲקֹב

לא מת. ומתי מת? בפעם שכתוב (בראשית מט)
 וַיֵּאָסֶף רַגְלָיו אֶל הַמֶּטֶה. הַמֶּטֶה, כמו שפאמר (שיר
 ג) הנה מטתו של שלמה, משום שבמטה זו כתוב
 רגליה ירדות מות, ולכן כתוב וַיֵּאָסֶף רַגְלָיו אֶל
 הַמֶּטֶה, ואז וַיָּגֹעַ וַיֵּאָסֶף אֶל עַמּוּן. ועשה הקדוש
 ברוך הוא את יעקב לבחיר האבות, והו שכתוב
 (ישעיה מא) יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיָּךְ.

בא ראה, כל המחנות שלמעלה וכל אותן
 המרכבות, כלם אחוזים אלה באלה, ודרגות
 בדרגות. אלה עליונים ואלה תחתונים, וחיזות
 הקדש עליהם, וכל האוכלוסים והמחנות, כלם
 נוסעים תחת ידיה. על מאמרה נוסעים ועל
 מאמרה חונים.

וזוהי החיה (העליונה הקדושה) שכל שאר החיות
 אחוזות בה, והשתלשלו (ונתקנו) בשבילה
 כמה חיות לחיות (אלו ירדות ואלו ירדות). ונאחזות
 דרגות בדרגות, וכל העליונים והתחתונים הולכים

וְשָׂטִים בָּיָם. וְהוּא שְׂכָתוּב (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל
וְרַחַב יַדָּיִם שָׁם רָמַשׁ וַאֲיִן מִסְפָּר וְגו'.

וּבְשִׁמְעֵלָה הַיָּם אֶת גְּלִיו, כָּל הָאֲנִיּוֹת עוֹלוֹת
וַיּוֹרְדוֹת, וְנִמְצָא זַעַף, וְרוּחַ קָשָׁה
הוֹלֶכֶת עֲלָיו בְּחֹזֶק, וְדָגֵי הַיָּם מִתְפֹּזְרִים לְכָל צַד,
אֵלֶּה לַמְּזֻרָח וְאֵלֶּה לַמְּעָרָב, אֵלֶּה לַצָּפוֹן וְאֵלֶּה
לַדָּרוֹם. וְכָל אֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂרוּאִים אֶת הָרִשָּׁם
עֲלֵיהֶם, לוֹקְחִים אֹתָם וּבוֹלְעִים אֹתָם בְּמַעְרוֹת
הָעֶפְר.

וְכָל הָאֲנִיּוֹת לֹא נוֹסְעוֹת מִמְּקוֹמָם, וְלֹא עוֹלוֹת
וַיּוֹרְדוֹת, פָּרַט לְאֹתָהּ שְׁעָה שְׂפָא מְנַהִיג
אֶחָד שֶׁל הַיָּם וַיּוֹצֵא לְהַשְׁלִים רוּחַ שֶׁל זַעַף הַיָּם.
בֵּינֵן שְׁוֵה עוֹלָה עַל הַיָּם, שׁוֹכֵךְ מִרְגָּזוֹ, וְנִמְצָאת
מְנוּחָה. וְאִזּוּ כָּל הָאֲנִיּוֹת הוֹלְכוֹת בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא
סוֹטוֹת לְיָמִין וְלְשִׁמְאֵל. וְהוּא שְׂכָתוּב שָׁם אֲנִיּוֹת
יִחַלְכוּן לְוַיְתֵן זֶה יַצְרֵת לְשִׁחַק בּוֹ. זֶה דּוֹקָא. וְכָל
דָּגֵי הַיָּם מִתְכַּנְּסִים לְמְקוֹמָם, וְכָל אֹתָן חַחִיּוֹת

שְׂמִיחֹת עֲלֶיהָ, וְחֵיּוֹת הַשָּׂדֶה הָעֲלִיּוֹנוֹת שְׂמִיחֹת.
 זֶהוּ שְׂפָתוֹב (איו"ב ב) וְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה יִשְׁחָקוּ שָׁם.

בֹּא רֵאה, כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה יֵשׁ לְמַטָּה, כְּמוֹ שְׁלִמְטָה
 יֵשׁ בָּיָם. כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה יֵשׁ לְמַעְלָה בָּיָם
 הָעֲלִיּוֹן. כְּגוֹן שְׁלִמְעָלָה יֵשׁ לְמַטָּה. כְּגוֹן שְׁלִמְטָה יֵשׁ
 בָּיָם הַתַּחְתּוֹן.

הַגּוֹף שֶׁל אוֹתוֹ הַיָּם, הֵרִי הַתְּעוֹרְרָנוּ לְתַחְרִינוּ,
 אֶרֶץ וְרַחֲב, רֵאשׁ וְזוֹרְעוֹת וְשִׁעְרוֹת הַגּוֹף,
 הַכֹּל כְּמוֹ שְׁצָרִיף, וְהַכֹּל נִקְרָא בְשֵׁמוֹ. וְכְמוֹ זֶה
 לְמַטָּה לַיָּם שְׁלִמְטָה, כֶּךָ גַם הָרֵאשׁ שֶׁל הַיָּם
 וְזוֹרְעוֹת הַיָּם וְגוֹף הַיָּם.

כָּתוּב (בראשית מט) זְבוּלָן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֵּן. וְהֵרִי יָם
 אֶחָד הָיָה כְּגוֹרְלוֹ, אֵלֶּא מַה זֶה לְחוֹף
 יַמִּים? וְדַאי שְׁבִאָרוֹהַ הַתַּחְרִים כְּסוּד עֲלִיּוֹן. וְיִרְכָּתוּ
 עַל צִידוֹן, כְּנֶאֱמַר (שמות א) יֵצְאִי יָרֵךְ יַעֲקֹב. זְבוּלוֹן
 הָיָה שׂוֹךְ תִּימִין שֶׁל הַגּוֹף, וְיָם כְּנֶגְרַת הָיָה כְּגוֹרְלוֹ,
 וּמִכָּאן נִמְצָא הַחֲלִיּוֹן שֶׁל הַתַּבְּלָת.

בא ראה, כמה מרכבות על מרכבות נמצאו,
 ונלגלי המרכבה רצים בחפזון, ולא
 מתעכבים אותם תומכי המרכבה לנסע עליהם,
 וכן כלם (וכאן וננהגו ככבודת, בחפזון). בא ראה, המרכבה
 הממנה על המצרים, [אם תאמר] פרושה, לא נמצאת
 מרכבה שלמה, שחרי כותב ויסר את אפן
 מרכבתיו. כמה מרכבות היו שחיו נוסעים על
 תומך נלגל אחר, שנפקדו עליהם. כיון שזה העבר
 משלטוננו, כל המרכבות העברו משלטונם ולא
 נסעו. אז כלם למטה העברו משלטונם, שכתוב
 על מצרים (ירמיה מו) ועל פרעה ועל הכנחיים
 (דף מט ע"א)

בו.

ובאותו זמן השליט של מצרים שלט על כל
 שאר העמים. כיון שהעבר כח מצרים,
 נשבר כח שאר העמים. מנין לנו? שכתוב אז
 נבדלו אלופי אדום וגו', וכתוב שמעו עמים ירנזון
 וגו'. משום שכלם היו אחוזים בפלחן של המצרים,
 ואחוזים במצרים לפי ששלהם. ובאותו זמן כלם
 בקשו את הסיוע של מצרים להתחזק. ועל זה,

בִּיּוֹן שְׁשֻׁמְעוּ אֶת הַגְּבוּרוֹת שְׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּמִצְרַיִם, רָפוּ יְדֵיהֶם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד, וְכֻלָּם
 הִזְדַּעְזְעוּ וְנִשְׁבְּרוּ מִשְׁלֹטוֹנָם.

וְדַאי שְׂכַשְׁנִשְׁבְּר כַּחֲם לְמַעַלָּה, שְׁנִשְׁבְּר כַּחֲ שָׁל
 כָּל אוֹתָם שְׂאֲחוּזִים בּוֹ. בִּיּוֹן שְׁנִשְׁבְּר הַכַּח
 שָׁל כֻּלָּם לְמַעַלָּה, כָּל אֵלֶּה שְׁלִמְטָה נִשְׁבְּרוּ מִשׁוּם
 [אִתּוֹ] הַכַּח הַזֶּה שְׁנִשְׁבְּר בְּתַחֲלָה, וּמִשׁוּם כֶּךָ וַיִּסַּר
 אֶת אַפְּן מִרְכַּבְתּוֹ כְּתוּב. וַיִּנְהַגְנוּ בְּכִבְדוֹת, שְׁחֲרִי
 בְּשִׁוּה נִשְׁבְּר, לֹא הָיוּ הוֹלְכִים.

בֹּא וּרְאֵה שְׂכַךְ הוּא, שְׁלֹא כְּתוּב וַיִּסַּר אֶת אוֹפְנֵי
 מִרְכַּבּוֹתָיו, אוֹ אוֹפֵן מִרְכַּבְתּוֹ, אֵלֶּה וַיִּסַּר אֶת
 אַפְּן מִרְכַּבְתּוֹ, מִשׁוּם שְׂכַח זֶה שְׂכַלָּם הָיוּ נִדְבָקִים
 בּוֹ.

וְעוֹד וַיִּסַּר אֶת אַפְּן מִרְכַּבְתּוֹ - בֹּא רְאֵה, אֲשֶׁרִי
 חֲלָקָם שָׁל יִשְׂרָאֵל שְׁחֲקוֹדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הַתְּרַצָּה בָּהֶם לְהַדְבִּק בָּהֶם וְלְהִיּוֹת לָהֶם חֲלָק,
 וְשֵׁהֶם יְהִי בְּחֲלָקוֹ. וְהוּ שְׂכַתוּב (דברים יג) וְבוֹ
 תִדְבָּקוּן. וְכְתוּב (שם ד) וְאַתֶּם תִּדְבָּקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם.

בַּה' מִמָּשׁ. וְכָתוּב (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה.
 וְכָתוּב כִּי חִלַּק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבְלֵי נַחֲלָתוֹ. שְׁהוּצִיא
 אוֹתָם מִזֶּרַע קְדוֹשׁ לְהִיּוֹת חֶלְקוֹ, וְעַל זֶה נָתַן לָהֶם
 תּוֹרַה קְדוֹשָׁה עֲלִיוֹנָה גְּנוּזָה אֲלֵפִים שָׁנִים עַד שֶׁלֹּא
 נִבְרָא הָעוֹלָם, וַתְּרִי זֶה נֹאמֵר. וּמִשׁוּם אֲהַבְתּוּ נָתַן
 אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל לְלֶכֶת אַחֲרֶיהָ וְלִדְבַק בָּהּ.

בֵּיא רֵאָה, כָּל הַמַּחֲנוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְכָל אוֹתָן
 מְרַכְּבוֹת, כֻּלָּם אֲחוּזִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, דְּרָגוֹת
 בְּדָרְגוֹת. אֵלוֹ עֲלִיוֹנִים, וְאֵלוֹ תַּחְתּוֹנִים, וַתְּרִי
 פְּרִשׁוּתָהּ, שְׁכַתוֹב (תהלים קד) זֶה תֵּימָּ גְּדוֹל. וַתְּחִיָּה
 קְדוֹשָׁה עֲלִיוֹ, וְכָל הָאוֹכְלוֹסִים וְהַמַּחֲנוֹת, כֻּלָּם
 נוֹסְעִים תַּחַת יְדִיהָ. עַל מֵאֲמָרָה נוֹסְעִים וְעַל
 מֵאֲמָרָה חוֹנִים. בְּזִמְנֵי שֶׁהִיא נוֹסְעֵת, כֻּלָּם נוֹסְעִים,
 מִשׁוּם שֶׁכֻּלָּם אֲחוּזִים בָּהּ.

וּבֵיא רֵאָה, בְּשַׁעַת שְׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַעֲבִיר אֶת אוֹכְלוֹסֵי פְרָעָה לְמַטָּה, הַעֲבִיר
 בַּתְּחִלָּה אֶת אוֹתוֹ כִּחַ שְׁלָתָם כְּמוֹ שֶׁהַקָּמָנוּ. מַה
 עָשָׂה? הַעֲבִיר וְסִלַּק אוֹתוֹ מִמָּקוֹם קְדוֹשׁ עֲלִיוֹן שֶׁתְּחִיָּה

מנהיג את כל אותן המרכבות. כיון שזה הסתלק, כל המחנות הללו לא יכלו להתנהג. וכיון שלא יכלו, העבר משלטנו אותו הממנה של מצרים והעבר באש דולקת, ואז השליט של המצרים הוזה, ועל זה אנוסה מפני ישראל. מה הטעם? משום שראו את הממנה של מצרים נשרף באש.

רבי יצחק אמר, בשעה שקרבו ישראל לים, קרא הקדוש ברוך הוא לממנה הגדול שעל הים ואמר לו: בשעה שעשיתי את העולם, מניתי אותך על הים, ותנאי יש לי על הים - שיקרע את מימיו מלפני בני, הניע הזמן עכשו שיעברו בני בתוך הים. מה כתוב אחר כך? וישב הים לפנות בקר לאיתנו. מה זה לאיתנו? לתנאו שהיה לו עם הקדוש ברוך הוא בשפרא את העולם.

והיו ישראל חונים על הים, והיו ישראל רואים את גלי הים עולים ויורדים. הרימו עיניהם, וראו את פרעה והאוכלוסים שלו, ופחדו וצעקו, וחרו נתבאר. הים ראה - מה ראה הים? הוא ראה

את ארוננו של יוסף, וכרח מלפניו. מה הטעם?
 [משום] שכתוב (בראשית לט) ויָנֵם וַיֵּצֵא הַחוּצָה, ועל זה
 הַיָּם רָאָה וַיָּנֵם, וכתוב וַיִּסַּר אֶת אֶפְנֵי מִרְכַּבְתּוֹ וְגו' -
 אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מה הטעם? משום שראו את
 אָרֶץ מִצְרַיִם כְּאֵלוֹ עוֹלָה בְּאֵשׁ, וְאִזּוֹ אָמְרוּ אָנוּסָה
 מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רבי תיבא ורבי יוסי היו הולכים במדבר. אמר רבי
 תיבא לרבי יוסי, בא ואמר לה, שפשוטה
 הקדוש ברוך הוא להעביר שלטון של הארץ, אינו
 עושה עד שמעביר השליט שלהם ברכיע, ולא
 מעביר את השליט שלהם עד שממנה אחר
 במקומו, כדי שלא יגרע [השלטון] השמוש שלהם
 ברכיע, כדי לקיים מה שכתוב (דניאל ד) וְלִמִּי
 שִׁיחֲפִין יִתְּנֶנָּה. אמר רבי יוסי, ונדאי כך הוא.

פתח רבי יוסי ואמר, (תהלים ח) ה' אֶדְנִינוּ מָה אֲדִיר
 שְׁמֹךְ בְּכֹל הָאָרֶץ. ה' אֶדְנִינוּ - כְּשֶׁרוּצָה
 הקדוש ברוך הוא לשפר את פת העמים עובדי

בוכבים ומזלות, מחזק דינו עליהם ושובר אותם,
 ומעביר מלפניו את השליט שלהם.

אשר תנה הורף על השמים, אשר נתת הנה
 צריף, או תנה הורף. מהו אשר תנה
 הורף? אלא זהו סוד של הנחר העמק של הכל,
 ודוד בקש בקשתו להשפיע ממנו על השמים, וזהו
 אשר, כנאמר (שמות ג) אהיה אשר אהיה.

בשעה שהנחר הזה העמק של הכל שופע ויוצא
 על השמים, אז הכל בשמחה, והגבירה
 מתעטרת במלך, וכל העולמות בשמחה. והשלטון
 של העמים עובדי עבודת בוכבים ומזלות מעבר
 מלפני הגבירה, ואז זוקפים ראש כל האחוזים בה.

בין כך ראו איש אחד שהיה בא, ומשא אחד
 לפניו. אמר רבי חייא, גלף, אולי האיש הזה
 עובד עבודת בוכבים ומזלות הוא, או עם הארץ
 הוא, ואסור להשתתף עמו בדרך. אמר רבי יוסי,
 נשב כאן ונראה, אולי הוא איש גדול.

בין כך עבר לפניהם, ואמר להם, בסבוב של
 המעבר המסכן הזה צריך לזון, ואני יודע
 דרך אחרת, ונסטה מכאן, ואני רציתי לומר לכם,
 שלא אחטא בכם ולא אעבר על מה שכתוב (ויקרא
 יט) ולפני עור לא תתן מכשול, ואתם כמו סומים
 בדרך הזו, ולא תסתכנו בנפשכם. אמר רבי יוסי,
 ברוך תרחמן שתבינו כאן. התתברו עמו. אמר
 להם, לא לדבר שום דבר כאן עד שנעבר בזה.
 סטו לדרך אחרת.

אחר שיצאו מאותו מקום, אמר להם, באותה
 הדרך האחרת היו הולכים פעם אחד כהן
 חכם, וכהן עם הארץ אחד עמו. קם אותו עם
 הארץ עליו באותו מקום ותרנו. מאותו יום, כל
 מי שעובר באותו מקום, מסכן את נפשו, וחרו
 מתתברים שם שודדי הרים והורגים ומקפחים את
 בני האדם, ואלה שיודעים לא עוברים שם,
 ומבקש הקדוש ברוך הוא דם אותו הכהן בכל
 יום.

פָּתַח (ישעיה י) וְאָמַר, עוֹד הַיּוֹם בָּנָב לַעֲמֹד וְגו'. הָרִי
 בְּאֵרוֹת אוֹתָם רְאִישֵׁי הַיְשִׁיבָה, אֲבָל אֲנִי לֹא
 אוֹמֵר לָכֶם כֵּן, אֲלֵא שְׁסוֹד הַדָּבָר לְמַדְנֹו. עוֹד
 הַיּוֹם - אֵיזָה יוֹם זֶה? אֲלֵא כֵּן כְּתוּב, (שמות ו) וַיִּקַּח
 אֶת־אֶת־אֱלִישֶׁבַע בֶּת עַמִּינָדָב. וְסוֹד הוּא עַל
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל, שְׂאֵת־הָרִן הוּא שׁוֹשְׁבֵינָה, לְתַקֵּן אֶת
 בֵּיתָהּ וּלְשַׁמֵּשׂ אוֹתָהּ וּלְהַכְנִיסָהּ לְמַלְךְ לְהוֹדוֹת
 בְּאֶחָד. מִכָּאן וְהִלָּאָה, כָּל כֹּהֵן שְׂמֵשֶׁמֶשׁ בְּמִקְדָּשׁ,
 הוּא כְּמוֹ אֶת־הָרִן.

אֶת־מַלְךְ הָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל עֲלִיוֹן, וְכָל אוֹתָם
 הַכֹּהֲנִים עִמּוֹ הָיוּ שׁוֹשְׁבֵינֵי הַגְּבִירָה.
 בֵּינָם שְׁנֵהָרְגוֹ, נִשְׂאָרָה הַגְּבִירָה לְבָדָה, וְאֶבֶד
 הַשׁוֹשְׁבֵינֵי שָׁלָה, וְלֹא נִמְצָא מִי שְׂמֵשֶׁמֶשׁ לְפָנֶיהָ
 וַיִּתְקַן בֵּיתָהּ וַיִּשְׁמַח אוֹתָהּ לְהוֹדוֹת עִם הַמַּלְךְ.

וְאִזּוֹ מֵאוֹתוֹ יוֹם הָיָה עֶבְרָה לְשִׁמְאֵל, וְעוֹמְדָת עַל
 הָעוֹלָם, אוֹרְבָת לְכָל. הָרְגָה אֶת שְׂאוֹל וּבְנָיו,
 וְאֶבְרָה מֵהֶם אֶת הַמְּלוֹכָה, מֵתוֹ מִיִּשְׂרָאֵל כִּמְהָ

אלפים וכמה רבבות. ועד עכשו היה אותו החטא
תלוי, עד שבא סנהריב והרגיו את הכל.

וזהו עוד היום פנב, והו יום עליון, ומיהו? זו
פגסת ישראל שאברהם את השושבנים
שלה, אותה שנשארה ללא ימין [שתיח לו] להתדבק
בשמאל, שהבתן הוא ימין, [ומשום כך הנה לו להתדבק בשמאל]
ומשום כך עוד היום פנב לעמד.

בא ראה, פתוב גבעת שאול נסה. לפמה פאן
שאול? אלא משום שהיא הרג את הפהנים
וגרם שיתעקר מן העולם ורוע ימין - אף פאן
מאותו יום לא עבר איש באותו מקום, כדי שלא
יסתכן בנפשו. אמר לו רבי יוסי לרבי חייא, ולא
אמרתי לך אולי הוא איש גדול?

פתח ואמר, (משלי ג) אשרי אדם מצא חכמה. אשרי
אדם - (דף ג ע"א) כמו אנו שמצאנו אותה וידענו
ממך דבר חכמה. ואדם יפיק תבונה - כמו אנו
שחבינו לך להתחבר עמה, וזהו אדם שמומן לו

הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא מִתְנַה בְּדָרְךָ, פְּנֵי הַשְּׂכִינָה, וְעַל
זֶה כָּתוּב (משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ. הִלְכוּ.

פָּתַח אֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, (תהלים כב) לְדָוִד מְזֻמּוֹר לַה'
הָאָרֶץ וּמְלֵאָהּ וְגו'. לְדָוִד מְזֻמּוֹר בְּמָקוֹם
אַחַד, וּבְמָקוֹם אַחֵר מְזֻמּוֹר לְדָוִד. מַה בֵּינָן זֶה לָזֶה?
אֵלֶּא לְדָוִד מְזֻמּוֹר - הַשִּׁירָה שְׂאָמַר דָּוִד עַל כְּנֻסַת
יִשְׂרָאֵל. מְזֻמּוֹר לְדָוִד - הַשִּׁירָה שְׂדָוִד אָמַר עַל
עֲצָמוֹ.

לַה' הָאָרֶץ וּמְלֵאָהּ. לַה' - זֶה הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא.
הָאָרֶץ וּמְלֵאָהּ - זֶה כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל וְכָל
הָאוֹבְלוֹסִין שְׁלָה שְׂמֵת־חֲבָרִים עִמָּהּ, וְנִקְרָאִים
מְלֵאָה וַדָּאֵי הוּא, כְּמוֹ שְׂנַאָמַר (ישעיה ו) מְלֵא כָּל
הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. תִּבְל וַיֵּשְׁבֵי בָהּ - זוֹהֵי אָרֶץ שְׁלַ מִטָּה
שְׂנִקְרָאת תִּבְל, וְאַחֲזוּזָה בְּדִין [שְׁל עוֹלָם] שְׁלַ מִעֲלָה.
זֶהוּ שְׂכָתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תִּבְל בְּצַדִּיק. בֵּינָן
לְאַחַד, בֵּינָן לְעַם אַחַד, בֵּינָן לְכָל הָעוֹלָם - מִתְּדִין
תְּיָהּ הוּא גְדוֹן.

בלא ראה, פרעה ינק מתדין הוזה עד שאבדו הוא
 וכל עמו. כיון שדין זה התעורר עלינו, אותו
 ממנה שהתמנה עליהם בשלמון, הוויז והעבר, ואז
 כל אלה שלמטה נאבדו, שכתוב ויסר את אפן
 מרכבתיו. מה זה אפן מרכבתיו? מרכבותיו של
 פרעה. ומי הוא אותו אפן שלהם? אותו ממנה
 ששולט עליהם, ועל זה מתו כלם בים. למה בים?
 אלא הים העליון התעורר עליהם ונמחו (ונמסרו)
 בידיה, ולכן כתוב טבעו בים סוף. אמר רבי יוסי,
 ודאי כך הוא! ועל זה כתוב טבעו בים סוף, סוף
 כל הדרגות.

רבי חייא אמר, וינהגו בכבדת, מה זה בכבדת?
 אלא מכאן למדנו, שבדרך שאדם הולך
 מוליכים אותו. כתוב בפרעה ויכבד לב פרעה,
 ובאותו דבר הנהיג אותו הקדוש ברוך הוא
 בכבדות ממש. אמר לו הקדוש ברוך הוא: רשע,
 אתה מכבד את לבך? אני אנהיג אותך בזה. ועל
 כך וינהגו בכבדת.

וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. וַיֹּאמֶר
 מִצְרַיִם - זֶהוּ הַמְּמַנָּה שֶׁהַתְּמַנָּה עַל
 הַמִּצְרַיִם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דָּבָר זֶה קָשָׁה, בִּיּוֹן
 שֶׁהַעֲבִירוּ אוֹתוֹ מִשְׁלֹמֹנוֹ, אִיךָ יָכֹל הוּא לְרַדְּף
 אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל?

אֵלֶּיךָ וְדַאי הוּא כָּךְ! אָבֵל זֶה וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם -
 מִצְרַיִם שְׁלֹמְטָה. כִּי ה' נִלְחַם לָהֶם בְּמִצְרַיִם
 - מִצְרַיִם שְׁלֹמְעָלָה. שְׁפִיּוֹן שֶׁנִּשְׁפָּר כַּחַם מְלֻמְעָלָה,
 אִזּוֹ נִשְׁפָּר הַכַּח וְהַתְּקוּף שֶׁלָּהֶם לְמַטָּה. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
 כִּי ה' נִלְחַם לָהֶם בְּמִצְרַיִם. בְּמִצְרַיִם דְּוָקָא. זֶהוּ
 הַתְּקוּף שֶׁלָּהֶם שְׁלֹמְעָלָה. וְזֶהוּ שֶׁבְּאַרְוֵה מְלֻךְ מִצְרַיִם
 סָתָם. כָּאֵן וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
 שְׂרָאוֹ שְׁחָרֵי נִשְׁפָּר כַּחַם וְהַתְּקוּף שֶׁלָּהֶם שְׁלֹמְעָלָה.
 בַּיָּד רֵאֵה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַזֶּה,
 מִתְעוֹרְרִים כָּל אוֹתָם שְׂאֵחוֹזִים בָּהּ, וְכֹל
 הָאַחֲרִים שְׁלֹמְטָה, וַיִּשְׂרָאֵל מֵעַל כָּלָם, שְׁחָרֵי הֵם
 נוֹטְלִים אוֹתָהּ בְּנוֹף הָאֵילָן, וְחָרֵי פְּרִשׁוּתָהּ. וְלִכְּן
 יִשְׂרָאֵל אֲחֻזִּים בָּהּ יוֹתֵר מִכָּל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים

וּמְזוֹלוֹת. וּבְשֵׁהֶם מִתְעוֹרְרִים, [כָּל עַמִּים עֲבוּ"ם] נִשְׁבֵּר
תִּקְפּוּם מֵאוֹתָם שְׁשׁוּלָטִים עֲלֵיהֶם.

בֹּא רְאֵה, הַמְּמַנֶּה הָיָה הַשְּׁלִיט עַל הַמְּצַרִּים, דְּחַק
אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה שְׁעֵבוּדִים, כְּמוֹ שְׂפִאֲרוּהָ.
אַחַר שֶׁהוּא נִשְׁבֵּר בַּתְּחִלָּה, נִשְׁבְּרוּ אוֹתָן מִלְכֵיזוֹת
(מִלְמַמְּהָ). וְהוּ שְׂכַתוּב כִּי ה' נִלְחַם לָהֶם בְּמִצְרַיִם.
נִלְחַם לָהֶם וַדַּאי.

ס"א תוספתא

וַיִּסַּע מִלֶּאדָּה הָאֱלֹהִים וְגו'. [מִשְׁנָה] טָרָם (שְׁנִשְׁבַּע)
שְׁנִמְצָא אֲוִיר טָהוֹר, וְלֹא מְאִירִים, הָאֲבָנִים
הַנְּקוּבוֹת הָיוּ סְתוּמוֹת. שְׁלֹשׁ רוּחוֹת שְׂכָלוֹלוֹת
בְּשֹׁלֵשׁ הָיוּ שְׁקוּעוֹת, וַיְמִים סְתוּמִים תַּחַת הַנְּקָבִים
בְּשִׁבְעִים וַשְּׁתִּים אוֹתֵיזוֹת חֲזָרוּ לְמְקוֹמָם (דף נ ע"ב) אוֹתָם
אֲבָנִים (דורות).

אַחַר שְׁבָעִים וַשְּׁתִּים דְּרָגוֹת, וְכֵן שְׁלֹשׁ פְּעָמִים,
הִתְבַּקְּעוּ וַנִּנְקְבוּ הָאֲבָנִים תַּחַת צְרוּר שְׁתֵּיהָ
חֲקוּקָה, וְהִתְכַּנְּסוּ הַדְּרָגוֹת וַנִּעְשׂוּ כְּנוּם אַחֲרָה. (יחלק)

וַנִּעְשׂוּ כְּנוּם אַחֲרָה.

אַחַר כֵּן הִתְחַלְקוּ וַנַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי דְרָגוֹת, חֲצִי מִיָּם
 קָבָאוּ, וְחֲצִי שָׁקְעוּ. אֵלֶּה עָלוּ וְאֵלֶּה יָרְדוּ.
 מִכָּאן הִתְחִיל הָעוֹלָם לְהִתְחַלֵּק.

צָרוּר אַחַר (אֶחָד) יֵשׁ לְמַעְלָה [לְמַעְלָה], וְהוּא חָקוּק
 בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם חוֹתְמוֹת שֶׁל חוֹתְמוֹת
 הַתְּקִיפָה, וּבָהֶם שָׁקוּעִים גְּלִי הַיָּם. בְּשָׁנוּסֵעִים,
 נִחְלָקִים לְאַרְבַּע זְווִיּוֹת. מִחֲצִית אַחַת עוֹלָה,
 וּמִחֲצִית שְׁנֵיחַ יוֹרֶדֶת. מִחֲצִית אַחַת לְצַד צְפוֹן,
 וּמִחֲצִית אַחַת לְצַד דָּרוֹם. בְּשִׁמְת־חִבְרִים בְּאַחַד,
 נִחְלָיִם שְׁלוֹחֵטִים קְיָמִים בְּלֶהֱט שְׁנֵינּוֹת הַחֶרֶב
 הַמִּתְחַפֶּכֶת.

עַמּוּד אֶחָד נֶעוּץ בְּתוֹךְ הַיָּם, דְּרָגָה שְׁשָׁלוּחָה שֶׁל
 שָׂר עֲלִיּוֹן עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד לְמַעְלָה
 מֵעֵלָה, נִתְקַן (מִסְתַּבֵּל) לְמִרְחוֹק עַל קִיטוֹר הָאֲנִיּוֹת
 שֶׁשָּׁטוֹת בֵּינֵם. מִי רָאָה אִיזָה גְּלִים שְׁעוֹלִים וַיּוֹרְדִים
 וְהָרוּחַ נוֹשֶׁכֶת בָּהֶם, וְדָגֵי הַיָּם מוֹשָׁכִים אֶת כָּל
 הָאֲנִיּוֹת הַלָּלוּ לְכָל צַדֵּי הָעוֹלָם.

אוֹתָהּ דַּרְגָּה, בְּשִׁינְרֻדָּת מִתְהוּא, עוֹמְדִים אֶלֶף
 מִימִינוֹ וְאֶלֶף מִשְׂמָאלוֹ. הִיָּה שָׁב וַיּוֹשֵׁב
 בְּמִקוֹמוֹ בְּמִלְךָ בְּכֶסֶף, אוֹתָהּ דַּרְגָּה שְׂכַשְׁשֵׁט הַיָּם
 לְאַרְבָּעָה צְדָדֵי הָעוֹלָם, יוֹצֵאת עִמּוֹ, בּוֹ חוֹזְרָת,
 וְהוּא שָׁב בְּקִיּוֹם הַמֶּלֶךְ.

וְאִזּוּ יוֹצֵאִים הַכְּרוֹזִים: מִי מִבְּעָלֵי הָעֵינִים יוֹקֵף
 אוֹתָם לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה. בְּעָלֵי הַכְּנָפִים יַעֲמִדוּ
 בְּקִיּוֹמָם. בְּעָלֵי הַפְּנִים מְכַסִּים אוֹתָם, עַד שְׁנוֹסֵע
 בְּמִסְעוֹתָיו. וְאִזּוּ וַיִּסַּע מִלְּאֶף הָאֱלֹהִים.

רַבִּי חֵיִיא פֶּתַח, (משלי לא) הִיָּתָה כְּאֲנִיּוֹת סוֹחֵר
 מִמְּרָחֵק תָּבִיא לַחֲמָה. הִיָּתָה כְּאֲנִיּוֹת סוֹחֵר
 - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מִמְּרָחֵק תָּבִיא לַחֲמָה, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (ישעיה ל) הִנֵּה שֵׁם ה' בָּא מִמְּרָחֵק. תָּבִיא
 לַחֲמָה - בְּדַרְגָּה אַחַת שֶׁשׁוֹרָה עָלֶיהָ, וְכֵן נִמְשָׁכוּ
 כָּל הַנְּחָלִים וְהַמְּעִינּוֹת הַלָּלוּ שֶׁהוֹלְכִים לַיָּם, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הַלְּכִים. אֵף עַל גַּב שְׂכָל
 הַנְּחָלִים נִמְשָׁכִים לְאוֹתָהּ דַּרְגָּה, וְאוֹתָהּ דַּרְגָּה

מורידה (מושבת) אותו לאותו ים - אל תאמר, שהרי הריק אותם, ולא שורים בו אחרים, ולא שופעים בו כבתחלה, תור ואמר אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים. אלא מקום אותה דרנה שהנחלים הולכים פעם אחת, שם הם שבים ללקת - שם הם שבים מאותו מקום עליון, ולא פוסקים לעולמים, וכלם מתפנסים לאותו מקום. ולמה? ללקת. ללקת לאותו מקום של הים, כמו שנאמר. מה שם אותה תדרנה? נקראת צדיק.

רבי יהודה אומר, כתוב (תהלים קד) שם אניות יהלכון לוינתן זה יצרת לשחק בו. שם אניות יהלכון - באותו הים שהולכים ושטים עד שבאים להתחבר באותה דרנה, אז כתוב לוינתן זה יצרת לשחק בו.

רבי יצחק אומר, למעלה למעלה יותר, יש זונג אחר ששורה בחיבות ולא נפרד לעולמים. אמר רבי יהודה, מי זוכה לאותו זונג? אמר לו, מי שיש לו חלק לעולם הבא. דוקא פעולם הבא.

אמר לו, וְהָרִי מִכָּאן לְמִדְנֹה, שְׂכַת־וֹב לְוִיָּתָן זֶה
 יִצְרָף לְשַׁחֵק בּוֹ, מִשְׁמַע שְׂאֵמֵר זֶה, וְזֶה
 וְזֹאת הֵם יְדוּעִים. אָמַר רַבִּי אֲבָא, שְׁנֵיכֶם יָפָה
 אֲמַרְתֶּם, וְזֶה שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה בְּוָקֵא יָפָה, וְהַכֹּל
 עֲתִיד תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְעַנֵּג בָּהֶם לְצַדִּיקִים.
 וְהוּ שְׂכַת־וֹב (ישעיה נח) אִז תִּתְעַנֵּג עַל ה'.

אמר רבי אבא, כִּמָּה אֲלָפִים וְכִמָּה רַבָּבוֹת שֶׁל
 מַחֲנוֹת קְדוּשִׁים יֵשׁ לְקַדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא:
 בַּעֲלֵי פָנִים עֲלִיזִים, בַּעֲלֵי עֵינַיִם, בַּעֲלֵי כְּלֵי זִיז,
 בַּעֲלֵי הִילָלָה, בַּעֲלֵי הִיבָבָה, בַּעֲלֵי רַחֲמִים, בַּעֲלֵי
 דִּין, וְיַמְעַל בָּלָם הַפְּקִיד אֶת הַגְּבִירָה לְשִׁמּוּשׁ בְּהִיכַל
 שְׁלֹפְנָיו.

בְּנֶגֶד אֵלֶּה יֵשׁ לְגְבִירָה מַחֲנוֹת מְזִינִים. בְּשִׁשִּׁים
 (בששה) פָּנִים נִמְצְאִים מַחֲנוֹת מְזִינִים, וְכָלֶם
 חֲגוּרֵי חֶרֶב עוֹמְדִים סְבִיבָה. כִּמָּה יוֹצְאִים וְכִמָּה
 נִכְנָסִים. בְּשִׁשׁ כְּנָפִים טָסִים אֶת כָּל הָעוֹלָם. לְפָנַי
 כָּל אֶחָד וְאֶחָד גְּחִלֵי אֵשׁ בּוֹעֵר. לְבוֹשׁוֹ אֵשׁ לוֹהֵט.
 בְּנִבּוֹ חֶרֶב שְׁנוֹנָה לוֹהֶטֶת בְּכָל הָעוֹלָם לְשֹׁמֵר

לְפָנֶיהָ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (בראשית ג) וְאֵת לֶהֱטֵה הַחֶרֶב
(דף נא ע"א)
הַמֵּת־הַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֵת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים.

מַה זֶה דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים? זֹהִי הַגְּבִירָה הַגְּדוּלָּה,
שֶׁהִיא דְּרָךְ לְאוֹתוֹ עֵץ גְּדוּלַּ חֹק, עֵץ הַחַיִּים,
שְׂפָתוֹב (שיר ג) הִנֵּה מִפְּתוֹ שְׁלֹשְׁלֹמָה שְׁשִׁים גְּבָרִים
סָבִיב לָהּ מִגְּבִירֵי יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמֶעָלָה, בְּלֶם
אֲחֵי חֶרֶב.

בְּשֵׁנוֹסֶעֶת הַגְּבִירָה, בְּלֶם נוֹסְעִים עִמָּהּ, זֶהוּ
שְׂפָתוֹב וַיִּסַּע מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים. וְכִי
מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים הוּא נִקְרָא? אָמַר רַבִּי אֲבָא, בֶּן.
בֵּא רֵאֵה, בְּךָ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַתְּקִינן הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְפָנָיו הֵיכַל קְדוּשׁ, הֵיכַל עֲלִיּוֹן [קְדוּשׁ],
קְרִיָה קְדוּשָׁה, קְרִיָה עֲלִיּוֹנָה, שְׁנִקְרָאת יְרוּשָׁלַיִם
עִיר הַקְּדוּשׁ. מִי שְׁנִכְנַם לְמִלְךָ - לֹא נִכְנַם אֶלָּא
מֵאוֹתָהּ קְרִיָה קְדוּשָׁה, נוֹטֵל דְּרָךְ לְמִלְכָה, שְׁחַדְדָךְ
מֵתִקְנַת מִכָּאן.

זֶהוּ שְׂפָתוֹב (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לְה' צְדִיקִים יִבְאוּ
בוֹ. כָּל שְׁלִיחוֹת שְׁרוּצָה הַמְּלָךְ, יוֹצֵאת מִבֵּית

הַגְּבִירָה. וְכָל שְׁלִיחוֹת מְלִמְטָה לְמַלְךְ, (שְׂרוּצָה הַמְּלֶכֶךְ)
 נִכְנָסֶת קֶדֶם לְבֵית הַגְּבִירָה, וּמִשָּׁם לְמַלְךְ. נִמְצָא
 שֶׁהַגְּבִירָה הִיא הַשְּׁלִיחָה שֶׁל הַכֹּל, מְלִמְעָלָה לְמִטָּה,
 וּמְלִמְטָה לְמַעְלָה. וְעַל זֶה הִיא שְׁלִיחָה שֶׁל הַכֹּל.
 זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּסַּע מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים הַחֵלֶךְ לְפָנָי
 מִחֲנֵה יִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל שֶׁלְמַעְלָה. מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים
 - זֶהוּ שְׁפָתוֹב בּוֹ וְה' הֵלֶךְ לְפָנֵיהֶם וְגו'. וְזֶה לְלֶכֶת
 יוֹמָם וְלַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹת.

וְכִי כְבוֹד הַמְּלֶכֶךְ הוּא שֶׁהַגְּבִירָה תִּלְךְ, וְהִיא תִּעְרֹךְ
 קָרְבָּ, וְהִיא הוֹלֶכֶת בְּשְׁלִיחָה? אֵלֶּא לְמַלְךְ
 שֶׁהַזְּדוּג בְּגְבִירָה עֲלִיוֹנָה. רָאָה הַמְּלֶכֶךְ אֶת כְּבוֹדָה
 עַל כָּל שְׂאָר גְּבִירוֹת הָעוֹלָם, וְאָמַר: כָּלָם נִחַשְׁבוֹת
 לְפִילִגְשִׁים (לַחֲסָה) כִּנְגֵד הַגְּבִירָה הַזֶּה שְׁלִי, הִיא עוֹלָה
 עַל כָּלָם, מָה אַעֲשֶׂה לָּהּ? אֵלֶּא כָּל תְּפִיט שְׁלִי יִהְיֶה
 בְּיָדֶיהָ. הוֹצִיא הַמְּלֶכֶךְ כְּרוּז: מִכָּאֵן כָּל דְּבָרֵי הַמְּלֶכֶךְ
 יִמָּסְרוּ בְיַדִּי הַגְּבִירָה. מָה עֲשֶׂה? הַפְּקִיד הַמְּלֶכֶךְ
 בְּיָדֶיהָ כָּל כְּלֵי זֵינוֹ, כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי עוֹרְכֵי קָרְבוֹת,
 וְכָל אוֹתָם אֲבָנִים יְקָרוֹת שֶׁל הַמְּלֶכֶךְ וְכָל גְּנָוֵי

הַמְלִיךָ. אָמַר: מִכָּאן, כָּל מִי שִׁיִּצְטָרֵךְ לְדַבֵּר עִמִּי,
 לֹא יוּכַל לְדַבֵּר עִמִּי עַד שִׁיִּזְדַּיֵּעַ לְגַבִּירָה.

כִּי הַקְדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא, מֵרַב חֲבִיבוֹתָיו וְאַהֲבָתוֹ
 לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל הַפְּקִיד הַכֹּל בְּרִשׁוֹתָהּ. אָמַר:
 כָּל הַשָּׂאֵר לֹא נִחְשָׁבִים כְּלוּם לְפָנֶיךָ. אָמַר: (שִׁיר ו')
 שְׂשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וְגו', אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי.
 מָה אַעֲשֶׂה לָּהּ? אֵלֶּא הֲרִי כָּל בֵּיתִי בְיָדֶיךָ. הוֹצִיא
 הַמְלִיךְ פָּרוּז: מִכָּאן וְהִלָּאָה כָּל דְּבָרֵי הַמְלִיךְ יִמָּסְרוּ
 בְּיַדֵּי הַגַּבִּירָה. הַפְּקִיד בְּיָדֶיךָ כָּל כְּלֵי זֵינוֹ, רְמָחִים,
 סִיפִים, קִשְׁתוֹת, חֲצִים וְחַרְבוֹת, בְּלִיסְטְרָאוֹת,
 מוֹשְׁלִים, עֲצִים, אֲבָנִים, וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי (כְּלֵי)
 עֲרִיכַת קָרֵב (לוֹחָמִים). זֶהוּ שְׂפָתוֹב הַנֶּה מִטָּתוֹ
 שְׁלִשְׁלֹמָה שְׂשִׁים גְּבָרִים וְגו', כָּלֵם אַחֲזִי קָרֵב
 מִלְּמַדֵּי וְגו'.

אָמַר הַמְלִיךְ, מִכָּאן וְהִלָּאָה הַקָּרֵב שְׁלֵי נִמְסָר
 בְּיָדֶךָ, כְּלֵי תֵזִין שְׁלֵי, בַּעֲלֵי עֲרִיכַת קָרֵב
 בְּיָדֶךָ. מִכָּאן וְהִלָּאָה אֶת תַּהֲיִי שׁוֹמְרַת שְׁלֵי. זֶהוּ
 שְׂפָתוֹב (תְּהִלִּים קכ"א) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. מִכָּאן וְהִלָּאָה, כָּל

מי שצריך אותי, לא יכול לדבר עמי עד שמודיע
 לגבירה. זהו שכתוב (ויקרא טו) בזאת יבא אהרן אל
 הקדש. שליח המלך בכל, כמו שבארנו. נמצא
 שהכל בידיה, וזהו כבוד הגבירה. זהו שכתוב
 ויסע מלאך האלהים וגו', כמו שנאמר.

וילך מאחריהם. מה הטעם מאחריהם? כדי
 שימצאו לפניה (אצלה) בעלי עריכת הקרב,
 בעלי בליסטראות, בעלי רמחים וחרבות, ונתנלים
 לפניה, שהרי היו באים מחנות אחרים לערוך קרב
 בישראל מלמעלה, ועל פן וילך מאחריהם.

ושנינו, שבאותה שעה בא שליט הממנה על
 המצרים, וכנס שש מאות [רכבות]
 מרכבות מקטרגים, ועל כל מרכבה ומרכבה שש
 מאות שליטים ממנים קטגורים. זהו שכתוב ויקח
 שש מאות רכב פחור וגו'. וכי שש מאות רכב
 פחור לא היו רכבי מצרים? מה הטעם וכל רכב
 מצרים? אלא כך שנינו, תיה סמא"ל מלנה לו שש

מאות מרכבות של מקטרגים לסייע לו. זהו
שכתוב ויבא יש מאות רכב (דף נא ע"ב) בחרור.

מתי השלים הקדוש ברוך הוא לסמא"ל? בקרב
עם סיסרא, שעקר הקדוש ברוך הוא את
כל אותן מרכבות, ונמסרו בידי הגבירה. זהו
שכתוב (שופטים ה) גחל קישון גרפם גחל קדומים וגו'.
ולעתיד לבא בלם ימסרו. זהו שכתוב (ישעיה סג) מי
זה בא מאדום חמוץ בנדים מבצרה וגו'. ועל זה
וילך מאחריהם, שעתידה השכינה בסוף הימים
לעקר אותם מן העולם.

ויסע עמוד הענן מפניהם, מי זה עמוד הענן? רבי
יוסי אומר, זהו הענן שנראה תמיד עם
השכינה, וזהו הענן שנכנס משה לתוכו. רבי אבא
אמר, כתוב זה' הלך לפנים יומם. אלא סיוע של
הצדיק הוא, ופרישה של הרשם שלו, ועל זה הלך
הענן תזה יומם, וכתוב (תהלים מב) יומם יצוה ה'
חסדו. ומצד של חס"ד בא הענן תזה, וזה נקרא
חסד, וענן אחר הולך בלילה, ונקרא עמוד אש.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עֲמוּד הָעֲנָן יוֹמָם - זֶה אֲבָרָהָם.
 וְעֲמוּד הָאֵשׁ לַיְלָה - זֶה יִצְחָק. וְשְׁנֵיהֶם נִמְצְאוּ
 בְּשִׁכְיִנָּה. וְזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי אֲבָא, כִּי הוּא וְדָאֵי,
 שְׁעַל יְדֵי זוּ (שְׁבִיזוּ) תִּדְרָגָה נִמְצְאוּ.

וְזֶה וַיִּסַּע מִלֶּאדָּה הָאֱלֹהִים תְּהַלֵּךְ לִפְנֵי מַחְנֵה
 יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע - שְׁנַסַּע מִצַּד
 שֶׁל חֶסֶד, וְנִדְבַק בְּצַד הַגְּבוּרָה, מִשּׁוּם שֶׁתְּרֵי הַגִּיעַ
 הַזֶּמֶן לְהִתְלַבֵּשׁ בְּדִין.

בֵּא רְאֵה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִשְׁלַמָּה תְּלַבְנָה מִתְּכֵל,
 וַיִּרְשָׁה שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם שָׁמוֹת קְדוֹשִׁים בְּשִׁלְשָׁה
 צְדָדִים. צַד אַחַד הִתְלַבֵּשׁ בְּעֶמְדַת הַחֶסֶד הָעֲלִיּוֹן
 בְּשְׁבָעִים חֻקִּיּוֹת שֶׁל אֹר שֶׁל הָאֲבָא הָעֲלִיּוֹן
 שְׁמַאִיר לָהּ.

הַצַּד הַשְּׁנַיִ תְּהַלֵּבֵשׁ בְּרַמְחֵי הַגְּבוּרָה, בְּשִׁשִּׁים
 מִכּוֹת אֵשׁ, וְעִשְׂרֵה שְׁלָה שְׁיִרְדּוּ מִצַּד
 הָאֲבָא הָעֲלִיּוֹנָה בְּמִנְהַגִּים חֻקִּיּוֹת.

צַד שְׁלִישִׁי הִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשֵׁי אֲרַגְמָן שְׁלוֹבֵשׁ הַמְּלֹךְ
 הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, שְׁנִקְרָאִים תְּפֹאֶרֶת, שְׁיִזְרַשׁ

הבין הקדוש בשבעים עטרות עליונות מצד של
האב והאם, והוא כולל את הצד הזה והצד הזה.

(ושתי עטרות מצד של אבא ואמא, והם שבעים ושנים שמות.) ושנינו,
מצד החס"ד שבעים ושנים עדים. מצד הנבירה
שבעים ושנים סופרים. מצד התפארת שבעים
ושנים גונים להתפאר.

ובמקום זה נחקק אחד באחד, והתעלה השם
הקדוש, סוד המרכבה, וכאן נחקקו
האבות להתחבר באחד, והוא השם הקדוש חקוק
באותיותיו.

צרוף האותיות הללו, אותיות ראשונות,
רשומות בסדרים בסדר ישר, משום
שכל האותיות הראשונות נמצאו בחס"ד,
ללכת בדרך ישר בסדור מתקון.

אותיות שניות רשומות בגלגול למפרע, משום
שכל האותיות השניות נמצאות
בנבירה (מנבירה), לגלות דינים ומינים שפאים מצד
השמאל.

אותיות שלישיות הן אותיות רשומות, להראות
 גוונים, להתעטף במלך הקדוש. והכל
 מתחברים ונקשרים בו, והוא מתעטף בעטרוֹתיו
 בדרך ישר, ורושם את הצד הנה ואת הצד הנה,
 כמו מלך שמתעטף בכל.

כאן נרשם השם הקדוש חקוק בשבעים ושתים
 תבות שמתעטרות באבות, המרכבה
 הקדושה העליונה. ואם תאמר, מה הטעם אינן
 כתובות האותיות השלישיות הללו, מהם בסדר
 ישר בסדרם, ומהם למפרע, לישר את הצד הנה
 ואת הצד הנה, שחרי שנינו, אפה פוננת מישרים
 - הקדוש ברוך הוא עשה מישרים לשני הצדדים,
 וכתוב (שמות כו) ותברית התיכון בתוך הקרשים וגו',
 זה הקדוש ברוך הוא. רבי יצחק אומר, זה יעקב.
 והכל אחד.

אלא, למלך שהוא שלם מהכל, דעתו שלמה
 מהכל, מה דרך אותו המלך? פניו
 מאירות תמיד בשמש, משום שהוא שלם. וכשדן,

הוא דן לטוב ודן לרע, ועל זה צריך להשמר
ממנו. מי שהוא טפש, רואה את פני המלך
מאירות ומתיבות ולא נשמר ממנו. ומי שהוא
חכם, אף על גב שהוא רואה שפני המלך מאירים,
אמר: המלך ודאי הוא שלם, שלם מהכל, שלם
בדעתו, אני רואה שפאותו האור יושב בדין
(דף נב ע"א) ונתבסטה, אף על גב שלא נראה, שאם לא
כה, לא יהיה מלך שלם, ולכן צריך להשמר.

כה הקדוש ברוך הוא שלם תמיד בננון זה ובננון
זה, אבל לא נראה, אלא בפנים מאירות.
ולכן אותם רשעים הטפשים לא נשמרים ממנו.
אותם חכמים צדיקים אומרים: מלך שלם הוא.
אף על פי שפניו נראים מאירות, הדין מבסטה
בתוכו, ולכן צריך להשמר ממנו.

אמר רבי יהודה, מבאן (מלאכי ג) אני ה' לא שניתני.
לא דלגתי למקום אחר, פי נכלל הכל. שני
הננונים הללו נכללו בי. משום כה הכל נראה

בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, וְאֵף עַל גַּב שְׁתֵּאוֹתֵינוּת אֲחוּזוֹת לְצַד
זֶה וּלְצַד זֶה, הֵן כְּתוּבוֹת בְּסִדְרָן.

וַיִּסַּע מִלְאֲךְ הַתְּאֵלִים הַהֵלֶךְ לְפָנַי מִחֲנֵה יִשְׂרָאֵל
וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עִמּוֹד הָעֵנָן מִפְּנֵיהֶם
וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם. עַד כָּאֵן צַד אֶחָד, חֶסֶד
לְאַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, בֵּא רְאֵה
הַסּוּד הַזֶּה. כְּשֶׁהֲעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ מֵאִיר לְמִלְכָּה, מֵאִיר
לוֹ (מְצַפֵּר אוֹתוֹ וּמוֹדֵשׁ לוֹ בְּכַתְרִים וְכוּ') וּמְצַפֵּר אוֹתוֹ בְּכַתְרִים
קְדוֹשִׁים עֲלִיוֹנִים. כְּשֶׁמְנִיעִים אֵלָיו, מִתְּעַפְּרִים
הָאֲבוֹת. וּבְשַׁעָה שְׁתֵּאוֹת מִתְּעַפְּרִים, אִזּוֹ הוּא
שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, אִזּוֹ הַגְּבִירָה נוֹסַעַת בְּמִסְעֵיהָ [בְּאוֹתָהּ]
(בְּשֵׁלְמוֹן בְּזֶה) שְׁלֵמוֹת שָׁל הָאֲבוֹת. וּכְשֶׁמִּתְּעַפְּרֵת
מִכָּלָם, אִזּוֹ מִתְּפַרְקֵת, וּרְשׁוֹת שָׁל הַכֹּל בְּיַדֶּיהָ.

וְסַתּוּם בּוֹ כְּמוֹ זֶה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ חָקוֹק בְּאוֹתֵינוּת
רְשׁוֹמוֹת בְּמִרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הָעֲלִיוֹנָה,
עֲשׂוֹר הָאֲבוֹת.

אָמַר רַבִּי יִיֶסָא, מְצַאֲנוּ בְּסוּד זֶה בְּתַקִּיעַת הַשּׁוֹפָר
(שָׁל רַב בְּבִבְלָה) שָׁל רַב הַמְּנוּנָא סְבָא שְׁלֵשׁ וּבְכֵן

וּבְכֵן וּבְכֵן, כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ אֱלֹהִים, וְכֵן הַסֵּדֵר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַכֹּל נִכְלָל בְּשֵׁם (שְׁלִיחַ) הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וּמִסְתַּיִם כּוּ, נִמְצָא שְׁשִׁלְמוֹת הַמְרַכְּבָה הַקָּדוֹשָׁה יֵשׁ כּוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶהוּ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, עֲמוּר שֶׁל הָאֲבוֹת שְׁמַתְעֵמְרִים בַּחֲקִיקוֹתֵיהֶם בַּחֲבוּר כְּאֶחָד. שְׁלֵמוֹת הַמְרַכְּבָה הַקָּדוֹשָׁה. וְנִכְלָל בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תְבוּת, שֶׁהוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל וְעַקֵּר הַשָּׂרָשִׁים.

כֹּא רְאִיהָ, גּוֹף הָעַיִן - אֲנִי, אֶלֶף נו"ן יו"ד. רֵאשׁ שֶׁל כָּל עֲנָפֵי הָעַיִן - וְה"ו. וְהִרִי הַתְּעוֹדְרוֹ הַחֲבָרִים, כָּלֵל שֶׁל עֲנָפִים וְנוֹף וְשָׂרֵשׁ בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה תְבוּת. וְהִרִי נִרְשָׁם בְּשִׁלְשָׁה עוֹלָמוֹת עֲלִיּוֹנִים וּבְשִׁלְשָׁה עוֹלָמוֹת תַּחְתּוֹנִים.

כְּנֶגְדּוֹ - קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת. קָדוֹשׁ לְמַעַלָּה, קָדוֹשׁ בְּאִמְצָע, קָדוֹשׁ לְמַטָּה. קָדוֹשׁ חֶסֶד, קָדוֹשׁ גְּבוּרָה, קָדוֹשׁ תְּפָאֶרֶת. וְכֵלֵם נִחְקְקוּ בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. כְּרוּךְ הוּא, כְּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים אָמֵן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׂרוּיִים עַל
 הַיָּם, רָאוּ כַּמָּה ^(דף נב ע"ב) אוֹכְלוֹסִים, כַּמָּה
 חֵילוֹת, וְכַמָּה מַחְנוֹת מְלַמְעָלָה וּמְלַמְטָה, וְכֵלָם
 בְּכַנוּם עַל יִשְׂרָאֵל. הִתְחִילוּ בְּתַפְלָה מִתּוֹךְ צָרָתָם.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה רָאוּ יִשְׂרָאֵל צָרוֹת מְכֹל הַצְּדָדִים:
 הָיָם בְּגִלְיוֹ שְׁעוֹלִים לְפָנֵיהֶם. מֵאֲחֹרֵיהֶם
 כָּל אוֹתָם אוֹכְלוֹסִים, כָּל אוֹתָם מַחְנוֹת מְצָרִים.
 מֵעֲלֵיהֶם כַּמָּה קְטִיגוֹרִים. הִתְחִילוּ צוֹחִים
 לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

אָז כָּתוּב, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי.
 וְשָׁנִינוּ בְּסִפְרָא דְצִנִּיעוּתָא, אֵלַי דְּוָקֵא, הַכֹּל
 תְּלוּי בְּעֵתִיק. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה נִגְלָה הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ,
 וְנִמְצָא רְצוֹן בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, וְאָז הָאֹר
 שֶׁל הַכֹּל הָאִיר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָז, בְּשֶׁהַכֹּל מֵאִיר כְּאַחַד, וְעָשָׂה
 הָיָם מְנַהֲגִים עֲלִיּוֹנִים, וְנִמְסְרוּ בְּיָדוֹ עֲלִיּוֹנִים
 וְתַחַתוֹנִים. וְלָבֵן קָשָׁה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַכֹּל

כִּמוֹ קָרִיעַת יַם סוּף. וְהַכֹּל כְּדֹ פִּרְשׁוּתָּהּ. מָה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שֶׁקָּרִיעַת יַם סוּף תְּלוּיָהּ בְּעֵתִיק.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, יֵשׁ אֵילַת אַחַת בְּרַקִּיעַ, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה הַרְבֵּה בְּשִׁבְלָהּ. בְּשַׁעַה
שֶׁהִיא צוֹנַחַת, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת הַצָּרָה
שָׁלָה וּמִקְבֵּל קוֹלָהּ, וּבְשַׁהֲעוֹלָם צָרִיךְ לְרַחֲמִים,
הִיא נוֹתֶנֶת קוֹלוֹת, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת
קוֹלָהּ, וְאִז חָם עַל הָעוֹלָם. וְהוּ שֶׁכֶּתוּב (תהלים מב)
כֹּאֵיל תִּעְרַג עַל אֲפִיקֵי מַיִם.

וּבְשִׁרְוֹצָה לְהוֹלִיד, הִיא נִסְתַּרְת מִכָּל הַצְּדָדִים,
וְאִז בָּאָה וְשָׁמָּה רֵאשָׁה בֵּין בְּרַכְיָהּ,
וְצוֹנַחַת וּמְרִימָה קוֹלוֹת, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָם
עָלֶיהָ, וּמִזְמַן בְּנִגְדָה אֹתָהּ נָחַשׁ אַחַד, וְנוֹשֵׁף
בְּעֶרְוָתָהּ, וּפּוֹתַח אֹתָהּ וְקוֹרֵעַ לָהּ אֹתוֹ מְקוֹם,
וּמוֹלִידָה מִיָּד. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּדָבָר הַזֶּה אֵל
תִּשְׁאַל וְאֵל תִּנְסֶה אֶת ה', וְכֹךְ דִּוְקָא.

וַיֹּשַׁע ה' בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל וְגו', וַיֵּרָא
יִשְׂרָאֵל אֶת מַצְרַיִם מֵת. אֹתוֹ שְׁלִיט

ממנה על המצרים הראה להם הקדוש ברוך הוא
שמעביר אותו בנהר דינור, שהיה בשפת הים
הגדול. מת, מה הטעם מת? כמו שבארנו,
שמעבירו אותו משלטונו.

וירא ישראל את הַיָּד הַגְּדֹלָה וְגו'. רבי תניא אומר,
כאן השתלמה היד וכל האצבעות,
ונשתלמה היד, שנכללה בו בימין. שכל שנינו,
הכל נכלל בימין ותלוי בימין, והו' שכתוב ימינך
ה' נאדרי בפת ימינך ה' תרעץ אויב.

ואמר רבי יצחק, לא מצאתי מי חזק לבו לפני
הקדוש ברוך הוא כמו פרעה. אומר רבי
יוסי, סיחון ועוג גם כן. אומר לו, לא כן! הם
התחזקו כנגד ישראל, אבל לגבי הקדוש ברוך
הוא לא כמו שפרעה חזק את רוחו כנגדו, והיה
רואה כל יום את הגבורות שלו ולא היה שב.

אמר רבי יהודה אומר רבי יצחק, פרעה היה חכם
מכל מבשפיו ונכל אותם הכתרים, ונכל
אותן הידיעות הסתכל. ונכל הצד שלהם לא ראה

את גאֵלת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הָיָה תּוֹלָה בְּאַחַד מֵהֶם.
וְעוֹד, שְׁחָרֵי בְּכָלֶם קָשְׁרוּ קָשֶׁר עַל יִשְׂרָאֵל, וּפְרָעָה
לֹא סָבַר שְׁיֵשׁ קָשֶׁר אֲמוֹנָה אַחַר שְׁשׁוּלֵט עַל הַכֹּל,
וְלָכֵן הָיָה מְחֻזָּק אֶת לְבוֹ.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, רַק הַשֵּׁם הָיָה חֻזָּק אֶת לֵב פְּרָעָה.
שְׂכַשְׁתָּהּ מִשָּׁה אֹמֵר כֹּה אָמַר ה' - הַדְּבָר
הַזֶּה מִמַּשׁ חֻזָּק אֶת לְבוֹ. וְהוּ שְׂכַתּוּב וַיִּחֻזַּק ה' אֶת
לֵב פְּרָעָה. שְׁחָרֵי בְּכָל הַחֲכָמָה שָׁלוֹ לֹא נִמְצָא
שֶׁהַשֵּׁם הָיָה שׁוּלֵט בְּאֶרֶץ. וְעַל זֶה אָמַר, מִי ה'?
וְאַחַר כֵּן אָמַר, ה' תִּצְדִּיק. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַחַר
כֵּן אָמַר (שְׁמוֹת י) תִּטְאֲתֵי לָהּ. אוֹתוֹ פֶּה שְׂאֵמַר זֶה
- אָמַר זֶה.

רַבִּי חֻזְקִיָּה פִּתַּח וְאָמַר, (אִיּוֹב ט) אַחַת הִיא עַל בֵּן
אֲמַרְתִּי תָם וְרָשָׁע הוּא מְכַלָּה. פְּסוּק זֶה
הַתְּבַאֵר בְּסוֹד הַחֲכָמָה. אַחַת הִיא, מֶה זֶה אַחַת
הִיא? וְהוּ שְׂכַתּוּב (שִׁיר ו) אַחַת הִיא יוֹנְתֵי תַמְתֵּי
אַחַת הִיא לְאִמָּה. וּבְנֵה הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן דִּינָיו
לְמַטָּה, וְדָן דִּינָיו לְמַעְלָה בְּכֹל.

וּבְשֵׁה־תְקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר דִּינָיו, הוּא דָן
 אֶת דִּינָיו בְּכֶתֶר תְּהִה, וְאִזּוּ כְּתוּב תָּם
 וְרָשָׁע הוּא מְכֻלָּה. (דף נג ע"א) מִשּׁוּם שְׂאוֹתָם הַצְּדִיקִים
 נִתְּפָסִים בְּחַטָּאי הַרְשָׁעִים, שְׂכָתוּב וַיֹּאמֶר ה'
 לְמַלְאָךְ הַמְּשַׁחִית בָּעַם רַב וְגו'. וְעַל זֶה אָמַר (ר' יוסי)
 אִיּוֹב אֶת תְּדוּכָר תְּהִה, [אמר] וְלֹא פִרַשׁ אֶת תְּדוּכָר,
 וּפְרָשׁוּהָ - טַל הָרַב. רַבִּי יִיסָא אָמַר, אַחַת הִיא -
 זוּ כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת מִצְרַיִם, שְׂכָתוּבִילָה תְּרַג
 תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם וְעָשָׂה בָּהֶם נְקָמוֹת. זֶהוּ
 שְׂכָתוּב תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכֻלָּה.

רַבִּי תִיַיִא אָמַר, אִיּוֹב לֹא נִלְקָה, אֵלָּא בְּזִמְנֵי שְׂיַצְאוּ
 יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. אָמַר אִיּוֹב, אִם כֹּה, כָּל
 תְּפִנִּים שְׂוִים, תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכֻלָּה. פְּרַעָה תְּחִזִּיק
 בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר (שמות ה) מִי ה' אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקִלּוֹ,
 וְאֲנִי לֹא תְּחִזִּיקְתִּי בָּהֶם וְלֹא עָשִׂיתִי דְבָר - תָּם
 וְרָשָׁע הוּא מְכֻלָּה?! זֶהוּ שְׂכָתוּב (שם ט) תִּירָא אֶת
 דְּבַר ה' מִעַבְדֵי פְּרַעָה, זֶה אִיּוֹב.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֹתָם אֲבִי בָרַד שְׁהִיוּ יוֹרְדִים,
 הַתְּעַכְּבוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה, וְאַחַר כֵּן עֲשׂוּ נִקְמוֹת
 בְּיַמּוֹת יְהוֹשֻׁעַ, וְלַעֲתִיד לָבֹא עֲתִידִים לָרַדְת אֹתָם
 שְׁנַשְׂאָרוֹ עַל אָדוּם וּבְנוֹתֶיהָ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶהוּ
 שְׁכַתוֹב (מִיכָה ז) בְּיָמַי צִאֲתֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנּוּ
 נִפְלְאוֹת.

דָּבָר אַחַר וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וְגו' -
 פְּסוּק זֶה אֵין רֵאשׁוֹ סוּפוֹ, וְאֵין סוּפוֹ רֵאשׁוֹ.
 בַּתְּחִלָּה וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כֵּן וַיֵּרָאוּ הָעַם אֶת
 ה'. אֵלָּא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֹתוֹ זָקֵן שְׁיָרַד עִם פָּנָיו
 לַגְּלוּת וְסָבַל עָלָיו אֶת הַגְּלוּת וְהַכְּנִים אֶת פָּנָיו
 לַגְּלוּת, הוּא רָאָה מִמֶּשׁ אֶת כָּל אוֹתָן נִקְמוֹת
 וּנְבוֹרוֹת שְׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם. זֶהוּ
 שְׁכַתוֹב וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל מִמֶּשׁ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָעֵלָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 אֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר לוֹ, קוּם תִּרְאֶה אֶת פָּנֶיךָ
 יוֹצֵאִים מִתּוֹךְ עִם תּוֹק. קוּם תִּרְאֶה אֶת הַנְּבוֹרוֹת
 שְׁעָשִׂיתִי בְּשִׁבִיל פָּנֶיךָ בְּמִצְרַיִם.

וְהִינוּ מַה שְּׂאֵמַר רַבִּי יִיסָא, בְּשַׁעֲהָ שְׁנַסְעוּ יִשְׂרָאֵל
לְרִדְתָּ לְגָלוּת מִצְרַיִם, פִּחַד וְאִימָה חֻזְקָה
נִפְלוּ עָלָיו. אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב, לָמָּה
אַתָּה פּוֹחֵד? (בראשית מז) אֵל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה.
מִמָּה שְׂכַתוֹב אֵל תִּירָא, מִשְׁמַע שְׂפִיחַד הָיָה פּוֹחֵד.
אָמַר לוֹ, כִּי לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם. אָמַר לוֹ, אֲנִי
פּוֹחֵד שְׂיִכְלוּ בְנֵי. אָמַר לוֹ, אֲנֹכִי אֵרַד עִמָּךְ
מִצְרַיִמָּה. אָמַר לוֹ, עוֹד אֲנִי פּוֹחֵד - שְׂלֵא אֲזַכָּה
לְהַקְבֵּר בֵּין אֲבוֹתַי וְלֹא אֶרְאֶה אֶת גְּאֻלַּת בְּנֵי
וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁתַּעֲשֶׂה לָּהֶם. אָמַר לוֹ, וְאֲנֹכִי אֲעַלְךָ גַּם
עֲלֶיךָ. אֲעַלְךָ - לְהַקְבֵּר בְּקִבְרֵי אֲבוֹתֶיךָ. גַּם עֲלֶיךָ -
לְרִאוֹת אֶת גְּאֻלַּת בְּנֵיךָ וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁתַּעֲשֶׂה לָּהֶם.
וְאוֹתוֹ יוֹם שְׂיִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הֵעֲלָה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יַעֲקֹב וְאָמַר לוֹ,
קוּם תִּרְאֶה בְּגֻאֲלַת בְּנֵיךָ, שְׂכַמָּה חִילוֹת וּגְבוּרוֹת
עֲשִׂיתִי לָּהֶם. וְיַעֲקֹב הָיָה שָׁם וְרָאָה אֶת הַכֹּל. זֶהוּ
שְׂכַתוֹב וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִכָּאן, (דברים ה) וַיֹּצֵאֵךְ בְּפָנָיו
 בְּכַחוֹ הַגָּדֹל מִמִּצְרַיִם. מַה זֶה בְּפָנָיו? בְּפָנָיו
 זֶה יַעֲקֹב, שְׂהֶכְנִים לְשֵׁם אֶת כָּלָם. רַבִּי חֲזַקְיָה
 אָמַר, וַיֹּצֵאֵךְ בְּפָנָיו - בְּפָנָיו זֶה אַבְרָהָם, שְׂפָתוֹב
 (בראשית יז) וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו.

בַּא רֵאָה, אַבְרָהָם אָמַר, הֲלֵבֵן מֵאָה שָׁנָה יוֹלֵד
 וְגו'. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חַיִּידָה, אֵתָה
 תִּרְאָה כִּמָּה אוֹכְלוֹסִים וְכִמָּה חִילוֹת שְׂיִצְאוּ מִמָּךְ.
 בְּשַׁעָה שְׂיִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כָּל אוֹתָם שְׂבָטִים,
 כָּל אוֹתָם רַבָּבוֹת, הָעֵלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת
 אַבְרָהָם וְרֵאָה אוֹתָם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיֹּצֵאֵךְ בְּפָנָיו.
 רַבִּי אַבָּא אָמַר, כָּל הָאֲבוֹת הַזְּדִמְנוּ לְשֵׁם בְּכָל
 אוֹתָה הַגְּאֻלָּה. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיֹּצֵאֵךְ בְּפָנָיו. מַה זֶה
 בְּפָנָיו? אֵלוֹ הָאֲבוֹת.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיֹּצֵאֵךְ בְּפָנָיו - זֶה יַעֲקֹב. בְּכַחוֹ
 - זֶה יִצְחָק. הַגָּדֹל - זֶה אַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי
 שְׂמַעוֹן, וְכֵן בְּשָׂבִיל הָאֲבוֹת מְזַדְּמֶנֶת תָּמִיד גְּאֻלָּה
 לְיִשְׂרָאֵל, שְׂפָתוֹב (ויקרא כו) וַזְּכַרְתִּי אֵת בְּרִיתִי יַעֲקֹב

וְאֵף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף אֶת בְּרִיתִי אֲבָרְהָם
 אֲזֹכֵר וְהָאָרֶץ אֲזֹכֵר. הָאֲבוֹת מִלְּא, אֲבָל מַה זֶה
 וְהָאָרֶץ אֲזֹכֵר? אֵלָּא לְהַכְלִיל עִמָּם אֶת דְּוֹד הַמְּלָךְ,
 שְׁהוּא מְרַכְּבָה עִם הָאֲבוֹת, (דף נג ע"ב) וְהֵם מְעוֹרְרִים
 תָּמִיד בְּאַלְהָ לְיִשְׂרָאֵל.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה'
 בְּמִצְרַיִם. וְכִי עָכְשׁוּ עָשָׂה, וַהֲרִי מִקְדָּם לְכֹן
 זֶה נַעֲשָׂה? מַה זֶה אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה'?
 אֵלָּא יָד לֹא נִקְרְאָת פְּחוֹת מַחֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת. הַגְּדֹלָה
 - שְׁכָלוּלִים בָּהּ חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת אַחֲרוֹת, וְאִז
 נִקְרְאִים גְּדוּלָה. וְכָל אֲצַבַּע וְאֲצַבַּע עוֹלָה לְחֶשְׁבוֹן
 גְּדוּלָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה בָהֶם (בְּעֵת נְסִיִּם) נְסִיִּם
 וּגְבוּרוֹת, וּבְזֶה נַעֲקְרוּ כָּל הַדְּרָגוֹת מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹתָם.
 מִכַּאֲן לְמִדְּנוּ זֶה, שְׁבַחֲמֵשׁ הָאֲצַבְעוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת
 כְּתוּב וַיִּחְזַק לֵב פְּרָעָה. כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁלְמוּ אוֹתָן
 חֲמֵשׁ, שׁוּב לֹא הָיָה דְבַר בְּרִשׁוֹת פְּרָעָה, וְאִז כְּתוּב
 וַיִּחְזַק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה.

וְעַל זֶה וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וְגו', וַיֵּאֱמִינוּ
 בָּה'. וְכִי עַד עַכְשָׁיו לֹא הֵאֱמִינוּ בָּה', וַחֲרִי
 כָּתוּב (שמות ד) וַיֵּאֱמֵן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ וְגו'? וַחֲרִי רָאוּ
 כָּל אוֹתָם גְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּמִצְרַיִם. אֲלָא מַה זֶה וַיֵּאֱמִינוּ? אוֹתוֹ הַדְּבָר
 שֶׁאָמַר, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירְאוּ הַתִּיַּעֲבוּ
 וַרְאוּ וְגו'.

רַבֵּי יִיסָא שָׁאֵל וַאֲמַר, כָּתוּב וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת
 מִצְרַיִם מֵת, וְכָתוּב לֹא תִסְפוּ לְרֹאֲתָם עוֹד
 עַד עוֹלָם. אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, רָאוּ אוֹתָם מֵתִים. אָמַר
 לוֹ, אִם כָּתוּב לֹא תוֹסִיפוּ לְרֹאֲתָם חַיִּים - הֲיִיתִי
 אוֹמֵר כֵּן. אָמַר לוֹ רַבֵּי אַבְבָּי, יָפָה שְׁאֵלָתָּ.

אֲלָא בַּא רְאִיהָ, כָּתוּב מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 וְשָׁנִינוּ - עוֹלָם לְמַעְלָה וְעוֹלָם לְמַטָּה. עוֹלָם
 שְׁלִמְעָלָה - מִשָּׁם הִיא הֲרֵאֲשִׁית לְהַדְּלִיק מְנוֹרוֹת.
 הָעוֹלָם שְׁלִמְטָה - שָׁם חֲסִיוֹם, וְנִכְלָל מִהַכּוֹל.
 וּמֵעוֹלָם הִזָּה שְׁלִמְטָה מִתְעוֹרְרוֹת גְּבוּרוֹת
 לְתַחְתּוֹנִים.

וּבְעוֹלָם זֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל וְהִרְחִישׁ לָהֶם נַסִּים,
 וּבָשָׂה תְעוּרָר עוֹלָם זֶה לַעֲשׂוֹת לָהֶם נַסִּים, כָּל
 הַמְצָרִים נִשְׁקָעוּ בַיָּם עַל יְדֵי עוֹלָם זֶה, וְהִתְרַחֵשׁ
 לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל נַסִּים בְּעוֹלָם זֶה. וְעַל זֶה כָּתוּב לֹא
 תִסְפוּ לְרֹאֲתֶם עוֹד עַד עוֹלָם, עַד שִׁיתְעוּרָר אוֹתוֹ
 עוֹלָם וַיִּמָּסְרוּ לְדִינָיו. וּבִיּוֹן שֶׁנִּמְסְרוּ לוֹ לְדוֹן, אִז
 כָּתוּב וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת מְצָרֵי מֵת עַל שְׁפַת הַיָּם.
 וְהוּ שֶׁכָּתוּב מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. עַד הָעוֹלָם
 דְּוָקָא. וְאִז כָּתוּב וַיֵּאֱמִינוּ בָהּ' וּבְמִשְׁחָ עֲבָדוּ.

אִז יִשִּׁיר מִשְׁחָ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (ירמיה א) בְּמָרָם
 אֶצְרָךְ בְּכַמֵּן יַדְעִתִּיךָ וְגו'. אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שָׁל
 יִשְׂרָאֵל שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם יוֹתֵר
 מִכָּל שְׂאָר הָעַמִּים, וַיִּמְרַב הָאֲהָבָה שֶׁהוּא אוֹהֵב
 אוֹתָם, הַקִּים עֲלֵיהֶם נִבְיָא אֱמֶת וְרוּעָה נְאֻמָּן,
 וְעוֹרֵר עֲלֵיו רוּחַ הַקִּדְּשׁ יוֹתֵר מִכָּל שְׂאָר הַנְּבִיאִים
 הַנְּאֻמָּנִים. וְהוֹצִיאֵם מִחֶלְקוֹ מִמֶּשׁ מִמֶּה שֶׁהִפְרִישׁ
 יַעֲקֹב מִבְּנָיו לְהַקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא - שֶׁכַּט לְוִי. וּבִיּוֹן
 שֶׁהָיָה לְוִי שְׁלוֹ, לָקַח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעִטָּר

אותו בכמה עטרות, ומשח אותו בשמן משחת
 קדש העליון, ואז הוציא מפניו רוח קדש לעולם,
 וזרו אותו באבנטיו הקדושים, האמונה הגדולה.

למדנו, באותה השעה שהגיע זמנו של משה
 הנביא הנאמן לרדת לעולם, הוציא

הקדוש ברוך הוא רוח קדש ממחצב הספיר של
 אבן טובה, שהיה גנוז במאתים ארבעים ושמונה
 [אורות, והאיר עליו. ועפרו בשם"ה]

עטרות שעומדות לפניו,
 והפקיד אותו על כל אשר לו, ונתן לו מאה
 ושבעים ושלושה מפתחות.

(גנוז שם, ועפר אותו בשלוש מאות
 וששים וחמש עטרות, והאיר עליו מאתים ארבעים ושמונה אורות, והעמיד לפניו,
 והפקיד אותו בכל ביתו, ונתן לו מאה ושבעים ושלושה מפתחות. נ"א מאתים

ושבעים וחמשה) ועפרו בחמש עטרות, וכל עטרה
 ועטרה עולה ומאירה בארץ עולמות שפאירים,
 ומנורות שגנוזים בגנוי המלך הקדוש העליון.

ואז העביר אותו בכל המנורות (הבשמים) שפגן עדן,
 והכניסו להיכלו, והעבירו בכל חילותיו

וגיסותיו. אז בלם הודיעו, פתחו ואמרו: הסתלקו

מִסְכִּיבוּ [צד הַצְּדִיקִים], שְׁתֵּרֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹרֵר
רוּחַ לְשֵׁלֵט לְהַרְגִּיז עוֹלָמוֹת. יֵצֵא קוֹל וְאָמַר: מִי
הוּא זֶה שֶׁכָּל הַמַּפְתָּחוֹת הִלְלוּ ^(דף נד ע"א) בְּיָדוֹ? פִּתַּח
קוֹל אַחֵר וְאָמַר: קִבְּלוּ אוֹתוֹ בְּתוֹכְכֶם! זֶהוּ שְׁעֵתִיד
לְרֹדֵת בֵּין בְּנֵי אָדָם, וְעֵתִידָה תוֹרָה, גְּנִיזוֹת הַגְּנִיזוֹת,
לְהַמְסֵר בְּיָדוֹ, וּלְהַרְעִישׁ עוֹלָמוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה
וְשְׁלֹמֶטָה עַל יָדוֹ שֶׁל זֶה. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כָּלֵם
הַתְּרַגְּשׁוּ וְנָסְעוּ אַחֲרָיו. פִּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים 10)

הִרְכַּבְתָּ אֲנוֹשׁ לְרֵאשֵׁנוּ כָּאֲנוּ כָּאֵשׁ וּכְבָּמִים.

אִז עֲלֵתָה אוֹתָהּ רוּחַ וְעִמְדָה לְפָנַי הַמְּלֶךְ. מ'
פִּתּוּחָהּ עֲלֵתָה וְהִתְעַפְּרָה בְּעִטְרוֹתֶיהָ, וְעִפְּרָה
אוֹתוֹ בְּשֵׁלֵשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ עֶטְרוֹת,
וְהִפְקִיד מִפְתָּחוֹת בְּיָדוֹ. ש' שֶׁל הָאֲבוֹת עִפְּרוּ אוֹתוֹ
בְּשֵׁלֵשׁ עֶטְרוֹת קְדוּשׁוֹת, וְהִפְקִידוּ בְּיָדוֹ אֶת כָּל
מִפְתָּחוֹת הַמְּלֶךְ, וְהִפְקִידוּ אוֹתוֹ בְּאִמּוֹנָה, לְהִיזוֹת
נְאֻמַּן הַבַּיִת. ה' עֲלֵתָה וְעִפְּרָה אוֹתוֹ בְּעִטְרוֹתֶיהָ,
וְקִבְּלָה אוֹתוֹ מִתְּמֶלֶךְ.

וְאִזְ יָרַד אֹתוֹ הָרוּחַ לְאֲנִיּוֹת שְׁשָׁמֹת בְּאוֹת הַיָּם
הַגְּדוֹל, וְקִבְּלָהּ אֹתוֹ לְגִדְלֵי אֹתוֹ לְמִלְכָּה,
וְנִתְּנָה לוֹ מִשָּׁם כְּלֵי זִיָּן לְהִלְקוֹת אֶת פְּרָעָה וְאֶת
כָּל אֶרְצוֹ. וּבְשִׁפְתוֹת וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים מִעֲלֵה אֹתוֹ
אֶל הַמִּלְכָּה, וְאִזְ נִקְרָא שְׁמוֹ בְּאוֹתֵיּוֹת הַרְשׁוּמוֹת
הַלְלוֹ.

וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁיִצָּא לְרֵדֶת לְאֶרֶץ בְּיַד שָׁל לְוִי,
נִתְּקֵנוּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה
מִנּוֹרוֹת לְמִלְכָּה, וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה
חֲקִיקוֹת מִמְּנִים לוֹו אֶת אוֹתָהּ רוּחַ לְמִקוּמָה.
בְּשִׁיצָא לְעוֹלָם, הַאִירָה ה' בְּפָנָיו, וְהִבִּית הַתְּמִלָּא
מִזִּיוו. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה קָרָא עֲלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
בְּטָרָם אֶצְרָךְ בְּכַטָּן יַדְעִיתִיךְ וּבְכַטָּרָם תִּצָּא מִרְחָם
הַקְּדוֹשִׁיתִיךְ נִבְיָא לְגוֹזִים נְתִיתִיךְ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִרְג (הפיל) הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הַשָּׁר הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל שֶׁל
מִצְרַיִם, וְרָאוּ אֹתוֹ מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִזְ אָמְרוּ

שִׁירָה. וְהוּ שְׁפָתוֹב וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת,
 אִזּוּ יִשִּׁיר מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

אִזּוּ יִשִּׁיר מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָתַח
 וְאָמַר, הִסְתַּכְּלֵתִי בְּכָל הַתְּשַׁכּוּחֹת שֶׁשִּׁכְּחוּ אֶת
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְכֹל פְּתָחוֹ בְּאִזּוּ. (מלכים א-ח) אִזּוּ
 אָמַר שְׁלֹמֹה. (יהושע י) אִזּוּ יִדְבַר יְהוֹשֻׁעַ. אִזּוּ יִשִּׁיר
 יִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם?

אֲלָא בְּךָ שְׁנִינּוּ, כָּל הַנְּפִסִּים וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ
 לְיִשְׂרָאֵל, בְּשִׁתְּאִיר אֹר הַעֲתִיק הַקְּדוּשׁ
 בְּעֶטְרוֹתָיו, חֲקוּקִים רְשׁוּמִים בְּאִזּוּ, בְּא', וְא' בּו',
 נִקְבַּ בְּחִשְׁבָּה וְהֵאִיר לְכָל עֵבֶר. וּבְשִׁתְּחִבְר הָאֹר
 שֶׁל אֶל"ף וְהַגִּיעַ לְזִ"ן, מִי זֶו וַי"ן? זֶו (ישעיה לד) חֲרַב
 לַה' מְלֵאָה דָם. אִזּוּ עָשָׂה נְפִסִּים וּגְבוּרוֹת, מִשׁוּם
 שִׁתְּחִבְרָה א' בּו'. וְזֶו הִיא הַשִּׁירָה. שִׁירָה הִיא שֶׁל
 כָּל הַצְּדִדִּים, וְזֶהוּ אִזּוּ יִשִּׁיר.

יִשִּׁיר?! שָׁר הָיָה צְרִיךְ לְהִיּוֹת! אֲלָא דְבָר זֶה תְּלוּי
 וּמִשְׁלִים אֶת אֹתוֹ הַזְּמַן, וּמִשְׁלִים לְעֵתִיד
 לְבֵא, שְׁעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁכַּח בְּשִׁירָה הַזֶּה מִשָּׁה

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. מִכָּאן לְמִדְנֹה, שֶׁהַצְדִּיקִים הִרְאִישׁוּנִים,
 אַף עַל גַּב שֶׁהִתְעַלּוּ לְדַרְגּוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה,
 וְנִקְשְׁרוּ בַּקֶּשֶׁר שֶׁל צָרוּר הַחַיִּים - עֲתִידִים כֻּלָּם
 לְהַחֲיוֹת בְּגוֹף וְלִרְאוֹת אוֹתוֹת וּנְבוֹרוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְלוֹמֵר שִׁירָה זוֹ. זֶהוּ
 שִׁפְתוֹב אֲזוּ יִשִּׁיר מִזְשָׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר מִכָּאן, (ישעיה יא) יוֹסִיף ה' שְׁנֵית
 יָדוֹ לְקִנּוֹת אֶת שְׂאֵר עַמּוֹ. לְקִנּוֹת - כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח) ה' קָנְנִי רֵאשִׁית דְּרָכָו. אֶת שְׂאֵר
 עַמּוֹ - אֵלּוּ הֵם הַצְדִּיקִים שֶׁכִּבְּהֵם שְׁנִקְרְאוּ שְׂאֵר,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יא) וַיִּשְׁאָרוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים בַּמַּחֲנֶה.
 וְשְׁנֵינוּ, אֵינן הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֵלָּא עַל אוֹתָם
 שֶׁעוֹשִׂים עֲצָמָם שִׁירִים.

וְאִם תֹּאמַר, הוֹאִיל וְנִקְשְׁרוּ בְּצָרוּר הַחַיִּים
 וּמִתְעַנְּנִים בְּעֵנֵג הָעֲלִיוֹן, לָמָּה יוֹרִיד אוֹתָם
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָרֶץ? צֵא וּלְמַד מִזְמַן רֵאשׁוֹן,
 שְׁכַל אוֹתָם רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ בַּדְרָגָה הָעֲלִיוֹנָה
 שְׁלֹמֶעֱלָה, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹרִיד אוֹתָם לְאָרֶץ

למטה. כל שבין עכשיו, שרוצה הקדוש ברוך הוא לישר את העקם, כמו שנאמר (קהלת ז) כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ואם תאמר, אותם שמתו בפעמיו של נחש, אפלו הם יקומו ויהיה בעלי עצה למלך המשיח.

ועל זה שנינו, משה עתיד לומר שירה לעתיד לבא. מה הטעם? משום שכתוב (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. אראנו? אראך הנה צריך להיות! אלא אראנו ממש, למי שראה בתחלה - אראנו פעם שניה. וזהו אראנו וכתוב (תהלים נ) אראנו בישע אלהים, ואראנו בישועתי. (דף נד ע"ב) ואז, אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה!

שירה של הנבירה לקדוש-ברוך-הוא. שנינו, כל אדם שאומר שירה זו בכל יום ומכון ביה, זוכה לאמרה לעתיד לבא, שחרי יש ביה עולם שעבר, ויש ביה עולם הבא, ויש ביה קשרי האמונה, ויש ביה ימות מלך המשיח, ותלויים

עֲלֶיָּהּ (אות לְמַעַלָּה) כָּל אוֹתָן הַשְּׂבָחוֹת אַחֲרוֹת
שְׂאוּמְרִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

הַשִּׁירָה?! שִׁיר זֶה הִיא צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֵלֶּא
הַשִּׁירָה שְׂמִשְׁבַּחַת הַגְּבִירָה לְמַלְךְ.
וּמִשָּׁה אָמַר מְלֻמְטָה לְמַעַלָּה, וְהִרִי פִּרְשׁוּתָהּ. לֵה' -
מִשׁוּם שֶׁהַמַּלְךְ מֵאִיר לָהּ פָּנִים (שְׂמֵאִירִים פָּנֵי הַמַּלְךְ בְּנִגְדָּה).
רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּל אוֹתָם שְׂמָנִים שֶׁהָיוּ שׁוֹפְעִים,
מִשָּׁף הַמַּלְךְ הַקְּדוֹשׁ בְּנִגְדָּה, מִשׁוּם כֶּף מִשְׁבַּחַת
אוֹתוֹ הַגְּבִירָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּף, לָמָּה כָּתוּב מִשָּׁה וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל, וְהִרִי הַגְּבִירָה צְרִיכָה לְשִׁבַּח? אֵלֶּא
אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל מִשָּׁה וַיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם הָיוּ יוֹדְעִים
לְשִׁבַּח אֶת הַמַּלְךְ בְּשִׁבִּיל הַגְּבִירָה כְּרֵאוּי, מִשׁוּם
שֶׁכָּל אוֹתוֹ כַּח וּגְבוּרָה שָׁלָה יְרֵשָׁה מִן הַמַּלְךְ.

רַבִּי חִיָּיא פֶּתַח וְאָמַר, (איכה ב) קוּמִי רִנִּי בַּלְיָלָה
לְרֵאשׁ אֲשֶׁמְרוֹת. קוּמִי רִנִּי - זוֹ כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. בַּלְיָלָה - בְּגִלוֹת. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בַּלְיָלָה -
בְּזִמְן שֶׁשׁוֹלְטָת וּמִתְעוֹרְרָת. לְרֵאשׁ אֲשֶׁמְרוֹת!?

בְּרֵאשׁ הָיָה צָרִיךְ לְהִיזוֹת! אֵלֶּא לְרֵאשׁ, כְּכַתּוּב
 (בראשית מז) עַל רֵאשׁ הַמָּטָה. וּבִאֲרָנוּ, רֵאשׁ הַמָּטָה זֶה
 יְסוֹד. אַף כָּאֵן לְרֵאשׁ - זֶה יְסוֹד, שְׁתַּגְבִּירָה
 מִתְּפָרְקֵת בּוֹ. רֵאשׁ אֲשֶׁמְרוֹת - זֶהוּ רֵאשׁ שֶׁל נֶצַח
 וְהוֹד.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, זֶהוּ רֵאשׁ שֶׁל כְּתָרֵי הַמְּלֶכֶךְ וְהַסִּיּוּם.
 רַבִּי אֲבָא אָמַר, לְרֵאשׁ אֲשֶׁמְרוֹת כְּתוּב חֶסֶד,
 וְזֶהוּ הָרֵאשׁ, רֵאשׁ הַמָּטָה. וְהַכֹּל נֹאמַר בְּמֶלֶךְ
 הַקְּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְזֶהוּ לְה'.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְה' - זֶהוּ הַנְּתָר
 שִׁיּוּצֵא מֵעֶדֶן, שְׁכָל שְׁמֹן וּמִשְׁחָה יוֹצֵאִים
 מִמֶּנּוּ לְהַדְלִיק מְנוֹרוֹת. וּמִשְׁמַע אַחַר כֵּךְ שְׁכַתּוּב
 אֲשִׁירָה לְה' - זֶה הַמְּלֶכֶךְ הַקְּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְעַל זֶה
 לֹא כְּתוּב אֲשִׁירָה לוֹ.

וַיֹּאמְרוּ לְאֹמֵר - [וְהוֹ] לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, כִּדְרֵי שְׁלֹא
 יִשְׁתַּבַּח מֵהֶם לְעוֹלָמִים. שְׁכָל מִי שִׁזּוּכָה
 לְשִׁירָה הַזֶּה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זוּכָה לָהּ בְּעוֹלָם הַבָּא,
 וְזוּכָה לְשַׁבַּח בָּהּ בַּיָּמוֹת מְלֶכֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּחַדוֹת

בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂכַתוֹב לֵאמֹר -
 לֵאמֹר בְּאוֹתוֹ זְמַן. לֵאמֹר בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, בְּזְמַן
 שְׂשַׁכְּנוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ. לֵאמֹר בְּנִלּוֹת. לֵאמֹר
 בְּנִאֲלַת יִשְׂרָאֵל. לֵאמֹר לְעוֹלָם הַבֵּא.

אֲשִׁירָה לַה'?! נָשִׂיר הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶה
 אֲשִׁירָה? אֵלֶּא מִשּׁוּם שְׁהִיוּ מְשַׁבְּחִים אֶת
 הַתְּשַׁבַּחַת הַגְּבִירָה. [הַצְּטַרְכוּ לְשַׁבַּח] לַה' - זֶה הַמְּלֶךְ
 הַקְּדוֹשׁ. כִּי נָאֵה נָאֵה [קָמָה] - שְׁעָלָה וְהִתְעַטֵּר
 בְּעִטְרוֹתָיו לְהוֹצִיא בְּרָכוֹת וְכַחוֹת וְגַבּוּרוֹת
 לְהִתְעַלּוֹת בְּכָל. כִּי נָאֵה נָאֵה - נָאֵה בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 נָאֵה לְעוֹלָם הַבֵּא. כִּי נָאֵה בְּאוֹתוֹ זְמַן, נָאֵה בְּיַדִּי
 שְׂיִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו בְּחִדּוּהַ שְׁלֵמָה.

סוּם וְרָכְבוּ רָמָה בַּיָּם - הַשְּׁלֵמוֹן שְׁלֵמָה וְהַשְּׁלֵמוֹן
 שְׁלֵמָעָלָה שְׂאֲחוּזִים בָּהֶם, נִמְסְרוּ לְאוֹתוֹ הַיָּם
 הַגָּדוֹל וְהַשְּׁלֵיט הַגָּדוֹל לַעֲשׂוֹת בָּהֶם נְקָמוֹת. וְשָׁנִינוּ,
 לֹא עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין לְמִטָּה, עַד
 שְׂיַעֲשֶׂה בְּשְׁלִיטָתָם לְמַעְלָה. זֶהוּ שְׂכַתוֹב (ישעיה כד)

יפקד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי
האדמה על האדמה.

רמה בים - אמר רבי יהודה, בו בליילה התעוררה
גבורה חזקה, שפתוב בו ויולך ה' את הים
ברוח קדים עזה כל הלילה. (שהתעוררה בו גבורה חזקה)
באותו זמן בקשה המלכה מן המלך את כל אותם
אוכלוסים שלמטה וכל אותם שליטים שלמעלה
שימסרו בידיה, וכלם נמסרו לידיה לעשות בהם
נקמות. זהו שפתוב סום ורכבו רמה בים. בים
סתם, למעלה ולמטה.

עזי וזמרת יה. רבי חייא פתח ואמר, (תהלים קל"ט)
אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה. כמה
הצטרכו בני אדם לכבד את הקדוש ברוך הוא,
משום שבאשר ברא הקדוש ברוך הוא את
העולם, (דף נה ע"א) הסתכל על האדם להיות שליט על
הכל, (להיות שלם בכל, ונברא בשני פרצופים) והיה דומה
לעליונים ולתחתונים. הוריד אותו בדמות
מכבודת, וראו אותו הבריות. אז התכנסו אליו

והשתחויו לפניו, ופחד ואימה נפלו עליהם מפחדו.
 והו שפכתוב (בראשית ט) ומוראכם וחתכם יהיה על
 כל חית הארץ ועל כל עוף השמים.

הכנים אותו לגנו לשמרו, להיות לו שמחה על
 שמחה ולהשתעשע בו. עשה לו חפה
 מכסה באבנים יקרות, ומלאכים עליונים שמחים
 לפניו. אחר כך צוה אותו על עץ אחד, ולא עמד
 במצות רבנו.

מצאנו בספרו של חנוך, שלאחר שהעלה אותו
 תקדוש ברוך הוא והראה לו את כל גנוי
 המלה, עליונים ותחתונים, הראה לו את עץ
 החיים והעץ שהצטנה עליו אדם, והראה לו
 מקומו של אדם בגן עדן. וראה, שאלמלא שמר
 אדם מצוה זו, יכול לעמד תמיד ולהיות שם
 תמיד. הוא לא שמר מצות רבנו - יצא בדימוס
 ונענש.

רבי יצחק אומר, אדם נברא דו-פרצופים, והרי
 בארנו, (שם ב) ויבא אחת מצלעתיו - נסרו

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנַעֲשׂוּ שְׁנַיִם, מִמְּזוּרַח וּמִמְעָרֵב.
 זֶהוּ שְׂפָתוֹב (תהלים קל"ט) אַחֲזוּ וְקָדָם צִרְתָּנִי. אַחֲזוּ זֶה
 מִעָרֵב. וְקָדָם זֶה מְזוּרַח.

רַבִּי תִיָּא אָמַר, מָה עָשָׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? תִּקְנוּ
 אוֹתָהּ נִקְבָּה, וְשִׁכְלִל אֶת יַפְיָה עַל הַכֹּל,
 וְהַכְנִיסָהּ לְאָדָם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיִּבְנֶן ה' אֱלֹהִים אֶת
 הַצֶּלַע אֲשֶׁר לְקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה. בַּא רְאִיה מַה
 בְּתוֹב לְמַעְלָה? וַיִּקַּח אֶחָת מִצֶּלְעֵתָיו. מַה זֶה
 אֶחָת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) אֶחָת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי
 אֶחָת הִיא לְאִמָּה. מִצֶּלְעֵתָיו - מִצֶּדְדָיו, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כו) וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן נְשָׂמָה
 עֲלֵיוֹנָה בְּאָדָם, וְכֹלֵל בָּהּ חֲכָמָה וְהַשְׁכִּיל בְּרִי
 לְדַעַת הַכֹּל. מֵאִיּוֹה מְקוֹם נָתַן בּוֹ נְשָׂמָה? רַבִּי
 יִצְחָק אָמַר, מִמְּקוֹם שֶׁשָּׂאָר הַנְּשָׁמוֹת הַקְדוֹשׁוֹת
 בָּאוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִבְּאֵן, שְׂפָתוֹב (בראשית א) תוֹצֵא
 הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. מִי זֶה הָאָרֶץ? מֵאוֹתוֹ מְקוֹם

שְׁהַמְקַדֵּשׁ נִמְצָא בּוֹ. נֶפֶשׁ חַיָּה - נֶפֶשׁ חַיָּה סֹתָם,
זו נֶפֶשׁ שֶׁל אָדָם הִרְאֵשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, אָדָם חַיָּה יוֹדֵעַ חֻכְמָה עֲלִיוֹנָה
יֹתֵר מִמְּלֵאכֵי הַשָּׁמַיִת, וְחַיָּה מִסִּתְפֵּל בְּכֹל,
וְיֹדֵעַ וְנוֹדֵעַ לְרַבּוֹנּוֹ יֹתֵר מִכָּל שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם.
לְאַחַר שְׁחָטָא נִסְתָּמוּ מִמֶּנּוּ מַעְיָנוֹת הַחֻכְמָה. מַה
בְּתוֹב? (מִמַּה שְּׂבֵתוֹב) (שם ג) וַיִּשְׁלַחֵהוּ ה' אֱלֹהִים מִגֶּן עֶדֶן
לְעֵבֶר אֶת הָאָדָמָה.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, אָדָם הִרְאֵשׁוֹן מְזַכֵּר וְנִקְבָּה נִמְצָא,
זֶהוּ שְׂבֵתוֹב (שם א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם
בְּצַלְמֵנוּ בְּדְמוּתֵנוּ. וְעַל זֶה זָכַר וְנִקְבָּה נַעֲשֵׂוּ כְּאַחַד,
וְנִפְרְדּוּ אַחַר כֵּן. וְאִם תֵּאמַר, זֶה שְׂאֵמַר הָאָדָמָה
אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם - כֵּן הוּא וְדַאי, וְזוֹהִי הַנִּקְבָּה,
וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשְּׁתִּתְּךָ עִמָּה, וְזֶהוּ זָכַר
וְנִקְבָּה, וְהַכֹּל דְּבָר אַחַד.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, עֲזוּי וְזִמְרַת יְהוָה, אֹתָם הַפְּלוּלִים זֶה
בָּזָה וְלֹא נִפְרְדִים זֶה מִזֶּה, וְלְעוֹלָמִים הֵם
בְּחֻבֵיבוֹת, בְּרִצּוֹן אַחַד, שְׂמִשָּׁם נִמְצָאוֹת (נִמְשָׁבּוּ)

משיכות הנחלים והמעיינות לספק לכל ולברך את
 הכל, לא מכובים מימי המעיינות, כמו שנאמר
 (ישעיה נה) וכמוצא מים אשר לא יכובו מימיו, ועל
 זה ויהי לי לישועה, שבשביל כך המלך הקדוש
 מושך ומוריש למטה, ומתעורר תימין לעשות
 נסים.

זה אלי ואנוהו - זה צדיק, שממנו יוצאות ברכות
 בזווג. ואנוהו - באותו מקום שנמצאת בו
 חביבות, וזהו המקדש. אלהי אבי וארמנהו -
 משה אמר את זה למקום שהלויים באים מאותו
 צד, ועל זה [היה] שלמות הכל הוא באותו מקום
 (בזה הפסוק).

רבי יצחק אמר, ויהי לי לישועה - זה המלך
 הקדוש, וכך הוא. ומנין לנו? מקרא אחר
 מצאנו לו, שכתוב כי עזי וזמרת יה' ויהי לי
 לישועה. ממשמע שאמר ה' ויהי לי לישועה -
 ע"ב זה המלך הקדוש.

עזי וזמרת יה וגו'. רבי חזקיה פתח ואמר, בפסוק
 זה שכתוב (משלי י) בכל עת אהב הרע ואח
 לצרה יולד, בכל עת אהב הרע - זה הקדוש ברוך
 הוא, שכתוב בו רעה ורע אביך אל תעזב.

ואח לצרה יולד - בשעה שיציקו לך שונאים, מה
 אומר הקדוש ברוך הוא? (תהלים קכב) למען
 אחי ורעי אדברה נא שלום בך, שישראל נקראים
 אחים ורעים לקב"ה. יולד מה זה? וכי עכשו
 יולד? אלא בשעה שנולדת צרה בעולם, יהיה אח
 פנגודך להציל אותך מכל אותם שמציקים לך.

רבי יהודה אמר, יולד - שתמלך הקדוש יתעורר
 בעז תיה לנקם לך מהאמות, להיניק לך
 מהאם באותו צד, כמו שנאמר עזי וזמרת יה ויהי
 לי לישועה. לעורר גבורות פנגוד אמות עובדי
 כוכבים ומזלות.

רבי ייסא פתח ואמר, כמה יש לאדם לאהב את
 הקדוש ברוך הוא, שחרי אין לך עבודה
 לקדוש-ברוך-הוא [אלא] [כמו] אלא אהבה, וכל מי

שְׂאוֹהֵב אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה עֲבוֹדָתוֹ בְּאַהֲבָה, קוֹרֵא לוֹ
הַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא אָהוּב. אִם כֵּן, בְּמָה בְּאַרְנוֹ
בְּסוּקִים אֵלּוּ - רַעַף וְרַע אָבִיךָ אֵל תַּעֲזֹב, וְכַתוּב
(משלי כה) הַקָּר רַגְלֶךָ מִבֵּית רַעַף?

אֵלֵּא, הֲרֵי בְּאַרוּחַ הַחַבְרִים, פְּסוּק זֶה (בְּעוֹלוֹת וּשְׁלָמִים,
וְזֶה בַּחֲסָאוֹת וְאַשְׁמוֹת, וְכַתוּב וְכוּ) נִכְתָּב בְּעוֹלוֹת.
עֲכָשׁוּ, רַעַף וְרַע אָבִיךָ אֵל תַּעֲזֹב, לַעֲבֹד אוֹתוֹ
וְלִהְדַּבֵּק בּוֹ וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹתָיו. אֵל תַּעֲזֹב, וְדַאי. וְזֶה
שֶׁנֶּאֱמַר הַקָּר רַגְלֶךָ מִבֵּית רַעַף. כְּלוֹמַר, הוֹקֵר יִצְרָךְ
שְׁלֵא יִרְתַּח כְּנִגְדֶךָ וְלֹא יִשְׁלַט בְּךָ, וְלֹא תַעֲשֶׂה
הִרְהוּר אַחֵר. מִבֵּית רַעַף, מִי זֶה בֵּית רַעַף? זֶה
הַנִּשְׁמָה הַקְּרוֹשָׁה שֶׁהַכְּנִים בְּךָ רַעַף וְנִתְּנָ אוֹתָהּ
בְּתוֹכָךָ.

וְעַל זֶה עֲבוֹדַת הַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא - לְאַהֲבֵה אוֹתוֹ
כְּכֹל, כְּמוֹ שֶׁכַּתוּב (דברים ו) וְאַהֲבַת אֵת ה'
אֱלֹהֶיךָ. זֶה אֵלֵּי וְאַנְוָהוּ - שֶׁכֹּל יִשְׂרָאֵל רָאוּ עַל הַיָּם
מַה שְׁלֵא רָאָה יְחֻזְקָאֵל הַנְּבִיא, וְאַפְלוּ אוֹתָם
הַעֲבָרִים שֶׁכְּמַעֵי אִמָּם הָיוּ רוֹאִים וּמְשַׁבְּחִים אֵת

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם הָיוּ אוֹמְרִים זֶה אֱלֹהֵי
וְאֵנִי הוּא אֱלֹהֵי אָבִי וְאַרְמְנָהוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֱלֹהֵי
אַבְרָהָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כֵּן, לָמָּה וְאַרְמְנָהוּ, שֶׁחֲרִי
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם הוּא לְמַעְלָה? אָמַר לוֹ, אִפְלוּ
כֵּן צְרִיךְ, וְהַכֵּל דְּבַר אַחַד, וְאַרְמְנָהוּ בְּכָל,
לְהַכְלִיל מִי שִׁיּוּדַע לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ הַגָּדוֹל,
שֶׁחֲרִי זֹהוּ עֲבוּדָה עֲלִיוֹנָה שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

רַבִּי יְחֻדָּה הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהוּא
קוֹרֵא, בְּתוֹב (ישעיה נב) קוֹל צְפִירָה נְשֹׂאוֹ קוֹל
יַחְדּוֹ יִרְנְנוּ. קוֹל צְפִירָה, מִי הֵם צְפִירָה? אֵלֶּא אֵלֶּה
הֵם שְׁמַצְפִּים מְתֵי יְרַחֵם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנוֹת
אֶת בֵּיתוֹ. נְשֹׂאוֹ קוֹל? יִשְׂאוּ קוֹל הִיָּה צְרִיךְ לְהִיזוֹת!
מַה זֶה נְשֹׂאוֹ קוֹל? אֵלֶּא כָּל אָדָם שֶׁבּוֹכָה וּמְרִים
קוֹלוֹ עַל חֲרַבָּן בֵּיתוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, זוֹכָה
לְמַה שֶׁכָּתוּב אַחַר כֵּן - יַחְדּוֹ יִרְנְנוּ, וְזוֹכָה לְרֵאוֹתוֹ
מִיִּשְׁבַּב בְּחֻדוֹתָ.

בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן?! הֲיִה צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּשׁוּב ה' אֶל
 צִיּוֹן! מַה זֶה בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן? אֵלֶּא בְּשׁוּב
 ה' צִיּוֹן וַדַּאי. בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעַת שְׁחָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם
 לְמַטָּה וּבְנִסַּת יִשְׂרָאֵל גְּרָשָׁה, עָלָה הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ
 לְצִיּוֹן, וְנִצָּנַח בְּנִגְדוֹ, מִשׁוּם שְׁכֻנַּת יִשְׂרָאֵל גְּרָשָׁה,
 [עָמָה שְׁנִתְנַלְתָּה בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, מֵעֵלָה אוֹתָהּ אֵלָיו] וּבְשִׁתְּחוֹר בְּנִסַּת
 יִשְׂרָאֵל לְמִקוּמָהּ, אָז יָשׁוּב הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ לְצִיּוֹן
 לְמִקוּמוֹ לְהִזְדַּוֵּג אַחַד בְּאַחַד, וְזֶהוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן.
 וְאִז עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה אֱלֹהֵינוּ וְאֵנִיחוּ, וּבְתוֹב
 זֶה ה' קוֹיֵנוּ לוֹ נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ, בִּישׁוּעָתוֹ
 וַדַּאי.

ה' אִישׁ מִלְחָמָה ה' שְׁמוֹ. רַבִּי אַבְנָא פָּתַח, (במדבר כא)
 עַל בֶּן יֶאֱמַר בְּסֵפֶר מִלְחָמַת ה' אֶת זֶה בְּסוּפָה
 וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרַנּוֹן. כַּמָּה יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל בְּדַבְרֵי
 הַתּוֹרָה, כַּמָּה יֵשׁ לָנוּ לְעֵינַי בְּכָל דְּבָרֶיהָ, שְׂאִין לָךְ
 דְּבַר בַּתּוֹרָה שְׂלֵא נִרְמָז בְּשֵׁם הַקְדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן, וְאִין
 לָךְ דְּבַר בַּתּוֹרָה שְׂאִין בּוֹ כַּמָּה סוּדוֹת, כַּמָּה
 מַעֲמִים, כַּמָּה שְׂרָשִׁים, כַּמָּה עֲנָפִים. (דף נו ע"א)

כָּאֵן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, עַל כֵּן יֵאמֵר בְּסֵפֶר מְלַחֲמַת ה' -
 וְכִי סֵפֶר מְלַחֲמוֹת ה' הֵיכֵן הוּא? אֵלֶּא כָּאֵן
 הַתְּעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, שְׁכָל מִי שְׁעוֹרֵךְ קָרַב בְּתוֹרָה,
 זוֹכֵה לְהִרְבּוֹת שְׁלוֹם בְּסוֹף דְּבָרָיו. כָּל הַקְּרִבוֹת
 שְׁבַע עוֹלָם - קִטְטָה וְחִרְבָּן, וְכָל הַקְּרִבוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה
 - שְׁלוֹם וְאַהֲבָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב עַל כֵּן יֵאמֵר בְּסֵפֶר
 מְלַחֲמַת ה' וְאֵת וְהֵב בְּסוֹפָהּ, כְּלוּמַר, אַהֲבָה
 בְּסוֹפָהּ. שְׂאִין לָךְ אַהֲבָה וְשְׁלוֹם פֶּרַט לְזוֹת.

עוֹד קָשָׁה בְּמִקוּמוֹ. עַל כֵּן יֵאמֵר בְּסֵפֶר מְלַחֲמַת
 ה' - בְּתוֹרַת מְלַחֲמוֹת ה' הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת!
 מֵהוּ בְּסֵפֶר? אֵלֶּא סוּד עֲלִיּוֹן הוּא. מְקוּם יֵשׁ
 לְקִדּוּשׁ-כְּרוּךְ-הוּא שֶׁנִּקְרָא סֵפֶר (וּמִסֵּפֶר), כְּמוֹ
 שֶׁנֵּאמַר דְּרָשׁוּ מֵעַל סֵפֶר ה' וּקְרָאוּ. שְׁכָל הַכַּחוֹת
 וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקִּדּוּשׁ כְּרוּךְ הוּא, תְּלוּוִים
 בְּאוֹתוֹ סֵפֶר, (וּמִשָּׁם יוֹצְאִים. אֵת וְהֵב בְּסוֹפָהּ וְכו') וְכִשְׁתִּקְדוּשׁ
 כְּרוּךְ הוּא עוֹרֵךְ אֵת קְרִבוֹתָיו, בְּמִקוּם אֶחָד שֶׁהוּא
 בְּסוֹף הַדְּרָגוֹת, וְנִקְרָא וְהֵב, כְּמוֹ שֶׁנֵּאמַר (מִשְׁלֵי ל)
 לְעִלּוּקָה שְׁתֵּי כְּנֹת הֵב הֵב. בְּסוֹפָהּ - נִמְצָא בְּסוֹף

הַדְּרָגוֹת. בְּסוּפָה - נִקְרְאָת יָם סוּף, יָם שֶׁהוּא סוּף
הַדְּרָגוֹת.

וְאֵת הַנְּחָלִים אֲרֻנּוֹן, וְעַם הַנְּחָלִים שְׁנַמְצָאוּ
וְנַמְשְׁכוּ לוֹ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא
אֲרֻנּוֹן. [מִהוּ אֲרֻנּוֹן?] וְיִוֵּג עֲלִיּוֹן שֶׁל חֲבִיבוֹת, שֶׁלֹּא
נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וְנָהַר יֵצֵא
מֵעֵדֶן. וּבִזָּה נִשְׁרָשִׁים שְׂרָשָׁיו וּמִתְרַבֵּים עֲנָפָיו,
לְהוֹשִׁיט קְרִיבוֹתָיו בְּכָל מְקוֹם, לְהוֹשִׁיט כַּחוֹת
וְנִבּוֹרוֹת, וּלְהַרְאוֹת שְׁלֵטוֹן גָּדוֹל וְנִכְבָּד שֶׁל הַכֹּל.

בֵּן רֵאָה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרוֹת הַגְּבוּרוֹת וְהַקְּרִיבוֹת שֶׁל
תְּקוּדָתוֹ בְּרוּךְ הוּא, כְּמֵה בַּעֲלֵי דִין מִתְעוֹרְרִים
לְכָל עֵבֶר, וְאֵז רְמָחִים שְׁנוּנִים וְחֲרָבוֹת, וּמִתְעוֹרְרִים
גְּבוּרוֹת, וְהֵם מִתְרַגְּשׁ, וְגַלְיוֹ עוֹלָיִם וַיּוֹרְדִים,
וְהֶאֱנִיּוֹת שֶׁהוֹלְכוֹת וְשָׂמוֹת בֵּינָם, מִסְתַּלְקוֹת לְכָל
עֵבֶר. קָרַב (תְּרַב) שְׁנוֹן בְּאֲבֵנֵי בַּלְסְטְרָאוֹת, בַּעֲלֵי
רְמָחִים וְחֲרָבוֹת. אֵז (תהלים מא) חֲצִיךָ שְׁנוּנִים (מִתְעוֹרְרִים
לְהוֹשִׁיט קְרִיבוֹת בְּכָל מְקוֹם וְלְהוֹשִׁיט כַּחוֹת וְנִבּוֹרוֹת לְכָל עֵבֶר, וְאֵז הֵם מִתְרַגְּשׁ
וְגַלְיוֹ עוֹלָיִם, וְהֶאֱנִיּוֹת שֶׁהוֹלְכוֹת וְשָׂמוֹת יוֹרְדוֹת וְעוֹלוֹת, וְהוֹעֵף נִמְצָא. וְאֵז

מתעוררים עורכי הקרב באבני בליסטראות, בעלי רמחים ותרבות, חצים וקשתות, כמו שנאמר חציו שנונים), והקדוש ברוך הוא מתחזק בכחו ולעורר קרב. אוי לאותם שהמלך הקדוש יעורר עליהם קרב. אז כתוב ה' איש מלחמה.

ומכאן, ומאותן אותיות, ומפסוק זה, יוצאים הרי קרבות לאותם רשעים, לאותם בעלי מריבה שחטאו לקדוש-ברוך-הוא, והאותיות מתגלות לאותם בעלי אמת, והרי הדברים התפרשו והרי נתבאר.

ה' איש מלחמה ה' שמו. בין שכתוב ה' איש מלחמה, לא ידענו שה' שמו? אלא, כמו שכתוב (בראשית יט) וה' המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש מן השמים. והכל תלוי בפסוק הזה, כנאמר (איוב ב) יגלו שמים עוננו וארץ מתקוממה לו.

[ועל זה].

בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא מעורר קרב בעולם, נעקרים במקומם עליונים ותחתונים, כמו שבארנו, והו שכתוב מרבת פרעה וחילו

יָרָה בָּיָם. וְלַעֲתִיד לָבֵא עֲתִיד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לַעֲרוֹךְ קָרָב עֲלֵיוֹן וְחֹזֵק בְּעַמִּים בְּדִי לְכַבֵּד אֶת שְׁמוֹ.
 זְהוּ שְׁכַתוֹב (זכריה יד) וַיֵּצֵא ה' וּנְלַחֵם בַּגּוֹיִם הַהֵם
 בְּיוֹם הַלְחָמוֹ בְּיוֹם קָרָב, וְכַתוּב (יחזקאל לח) וְהִתְנַדְּדִלְתִּי
 וְהִתְקַדְּשִׁיתִי וְנִוְדַעְתִּי וְגו'. [מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וְחִילוֹ יָרָה בָּיָם. בְּאֲשֶׁר
 יַעֲוֹרֵר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָב, אִי יִתְעוֹרְרוּ דְרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְדְרָגוֹת פְּתוּנוֹת

שְׁלֵמֻטָּה, וְאִי מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וְחִילוֹ יָרָה בָּיָם].

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים עו) רְאוּךָ מִיָּם אֱלֹהִים
 רְאוּךָ מִיָּם יְחִילוֹ וְגו'. בְּשַׁעֲהָ שְׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל
 אֶת הַיָּם, אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַלְאָךְ הַמְּמַנָּה
 עַל הַיָּם: חֵלֶק מִיִּמִּיךָ! אָמַר לוֹ: לָמָּה? אָמַר לוֹ:
 בְּדִי שְׁפָנִי יַעֲבְרוּ בְּתוֹכְךָ. אָמַר לוֹ: מַדּוּת הַנְּאֻלָּה
 הִיא אֱמֶת, אֲבָל מַה שׁוֹנִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה?

אָמַר לוֹ: עַל תְּנֵאנִי זֶה עֲשִׂיתִי אֶת הַיָּם בְּשַׁבְּרָאֲתִי
 אֶת הָעוֹלָם. מַה עֲשָׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?
 עוֹרֵר אֶת גְּבוּרָתוֹ וְנִקְמָטוֹ הַמִּיָּם. זְהוּ שְׁכַתוּב רְאוּךָ
 מִיָּם אֱלֹהִים רְאוּךָ מִיָּם יְחִילוֹ. אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא: הֲרֹג אֶת כָּל הָאוֹכְלוֹסִים הַלָּלוּ, וְאַחַר

כָּךְ זָרַק אֹתָם תְּחוּצָה, אַחַר כֵּן פָּסַח תַּיִם עֲלֵיהֶם.
וְהוּא שֹׁכֵתוֹב מִרְכַּבַּת פֶּרְעָה וְחִילוֹ יָרָה בָיָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, צֵא רֵאֵה פִמָּה מִרְכַּבּוֹת עֲשֵׂה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה, פִּמָּה אוֹכְלוּסִים,
פִּמָּה תְּחִילוֹת, וְכֻלָּם ^(דף נו ע"ב) קְשׁוּרִים אֵלָיו בְּאֵלָיו, [וְהָרִי
לְמַדְגוֹ] כָּל הַמִּרְכַּבּוֹת אֵלָיו לְאֵלָיו, דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת,
וּמִצַּד הַשְּׂמָאל מִתְעוֹרְרוֹת מִרְכַּבּוֹת [שְׁלֵא] קְדוּשׁוֹת
שִׁשׁוּלְטוֹת, וְכֵן דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת לְמַעַלָּה.

וְהָרִי בְּאֵרְנוּ בְּכֹזֵר פֶּרְעָה, שֶׁהוּא אַחַת הַדְּרָגוֹת
שֶׁתֵּרַג הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (דְּרָגָה שְׁלוֹ, נ"א תִּילוֹתִיו)
וְשֶׁבַר אֹתוֹ מִשְׁלֵשְׁלָתוֹ הַחֲזֹקָה, [וְדִרְגָתוֹ] תַּחַת
שְׁלֵטוֹנוֹ פִּמָּה מִרְכַּבּוֹת וְכִמָּה תְּחִילוֹת שֶׁל גְּבוּרִים
מִצַּד הַשְּׂמָאל, מֵהֶם אֲחוּזִים בְּמָקוֹם עֲלִיוֹן שֶׁל
הַשְּׁלֵטוֹן שְׁלָהֶם, וּמֵהֶם אֲחוּזִים בְּמַלְכוּת הָעֲלִיוֹנָה.
מֵהֶם אֲחוּזִים אַחַר אֲרַבְעָה כֶּסֶּאֱוֹת (תַּחֲסוּת) (רַחֲסִים), כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר.

וְכֻלָּם נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ, בְּדִין הַמַּלְכוּת, שֶׁנִּקְרְאָת הַיָּם
הַגְּדוֹל, לְשֶׁבַר אֹתָם מִדְּרָגָתָם. וְכִשְׁנֵשְׁפָרִים

לְמַעַלָּה, כָּל אוֹתָם שְׁלֵמֻטָּה נִשְׁפָּרִים וְנִאֲבָרִים בְּיָם
הַתְּחִתּוֹן. וְהוּ שְׁפָתוֹב מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וְחִילוֹ יָרָה
בְּיָם. בְּיָם סָתָם.

וּמִבְּחַר שְׁלֵשׁוֹ טַפְעוּ בְיָם סוּף. וּמִבְּחַר שְׁלֵשׁוֹ,
הָרִי נִתְבָּאָר, וְשֵׁלֶשׁ עַל כְּלוֹ. כָּל
הַדְּרָגוֹת - שְׁנַיִם וְאַחַד. אֵלֶּה עַל אֵלֶּה. כְּגוֹן עֲלִיּוֹן
כֶּךְ נַעֲשׂוּ. וְכֻלָּם נִמְסְרוּ בְיָדֶיהָ לְהַשְׁבֵּר מִשְׁלֵטוֹנָם
אֵלֶּה וְאֵלֶּה.

בֹּא רֵאָה, הָרִי נִאֲמַר שְׁכָל עֵשָׂר הַמִּכּוֹת שְׁעֵשָׂה
הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, הַכֹּל הִיָּה יָד
אַחַת, שְׁהַשְׁמָאל כְּלוּלָה בְּיָמִין. שְׁעֵשָׂר הָאֲצָבָעוֹת
כְּלוּלוֹת זוּ בְּזוּ, כְּנֶגֶד עֵשָׂר אֲמִירוֹת שְׁהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ
הוּא נִקְרָא בָהֶם אַחַר כֶּךְ. כְּנֶגְדוֹ שֶׁל הַכֹּל זֶה שֶׁל
הַיָּם חֹזֵק וְגָדוֹל וְשׁוֹלֵט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהִאֲחֲרוֹן
הַכְּבִיד. וְהוּ שְׁפָתוֹב מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וְחִילוֹ יָרָה בְּיָם
וְגו'. וְלַעֲתִיד לָבֹא עֲתִיד הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא לְהַרְג
אוֹכְלוֹסִים וְקוֹזְתוֹרְנֻטִין וְקוֹנְטִירִיסִין וְקִלְטִירוֹלְסִין

שֶׁל אָרוֹם. וְהוּא שְׁפָתוֹב (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאָרוֹם
חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה.

מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וְחִילוֹ יָרָה בָיִם. רַבִּי יִצְחָק פְּתַח,
(ירמיה י) לְקוֹל תִּתְּנוּ חֲמוּץ מִיָּם בְּשָׁמַיִם
וַיַּעֲלֶה נְשָׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לְמִטָּר עֲשֵׂה
וַיּוֹצֵא רוּחַ מֵאֲצֻרְתָּיו. חֲרֵי שְׁנֵינוּ, שְׁבַעַה רְקִיעִים
עֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ
בּוֹכָבִים קְבוּעִים שְׁרָצִים בְּכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ, וּמַעַל
בְּלֵם עֲרָבוֹת.

וְכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ הַלוֹכוֹ מֵאֲתָיִם שָׁנָה, וְרוֹמוֹ חֲמִשׁ
מֵאוֹת שָׁנָה, וּבֵין רְקִיעַ לְרְקִיעַ חֲמִשׁ מֵאוֹת
שָׁנָה. וְהָעֲרָבוֹת הֵנָּה הַלוֹכוֹ בְּאֲרָבוֹ אֶלֶף וַחֲמִשׁ
מֵאוֹת שָׁנָה, וְרַחְבוֹ אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּמִזְיוּ
מֵאִירִים כָּל אוֹתָם רְקִיעִים.

וְחֲרֵי שְׁנֵינוּ, מַעַל לְעֲרָבוֹת רְקִיעַ חַמִּיּוֹת. הַפְּרָסוֹת
שֶׁל חַמִּיּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת וְרוּמָם - בְּכָלֵם.
מַעַלֵיהֶם קָרְסְלֵי חַמִּיּוֹת בְּכָלֵם. שׁוֹקֵי חַמִּיּוֹת בְּכָלֵם.
אֲרַבֵּי חַמִּיּוֹת בְּכָלֵם. יִרְבֵּי חַמִּיּוֹת בְּכָלֵם. עֲגֹבֵי

החיות ככלם. וגוף החיות ככלם. בנפיהם ככלם,
והצואר שלהם ככלם. ראשי החיות ככלם. מה זה
כמו כלם? כנגד כלם.

וכל איבר ואיבר שפחיות כנגד שבעה תהומות,
וכנגד שבעה היכלות, וכנגד מן הארץ
לרקיע, וכנגד מרקיע לרקיע, והשעור של כלם
ורומם עשירים וחמשה אלה חלקים משעורו של
הקדוש ברוך הוא, כמו שבארנו.

ועוד רקיע אחד למעלה מן קרני החיות, שפתיוב
(יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע.
מלמטה פמה מרפבות, בימין ובשמאל.

מתחת לים שרונים כל הני הים ושמים,
מתכנסים בארבע בזיום, יורדים
בדרגותיהם, וכל המרפבות נקראות בשמות.
מתחת אלה הולכים ושמים אותם קטנים, דרגות
על דרגות, שפתיוב (תהלים קד) זה הים גדול ורחב
ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם
גדולות. והרי בארנו הדברים.

מִצַּד שְׂמַאל תִּתְחַתּוֹן מִמְּשָׁלַת הַצַּד הָאֲחֵר,
 וְאַחֻזִּים מֵאוֹתָם שְׁלֹמֵעָלָה, וְיִרְדּוּ לְהַשְׁבֵּר
 מִכַּח הַחֻזֵק הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ מִרְכַּבַת פְּרָעָה
 וְחִילוֹ וְגו'. יְמִינָהּ ה' נֶאֱדָרִי בַּכַּח. אָמַר רַבִּי שְׂמֵעוֹן,
 בְּשָׁעָה שֶׁהַבְּקָר יֵמָאִיר וְהָאֵילָת עוֹמְדַת בְּמִקוּמָהּ,
 מִתְעַבְּרַת בְּצֵדָהּ, וְנִבְנָסַת לְמֵאתָיִם הַיְכָלוֹת שֶׁל
 הַמְּלָךְ. הָאָדָם שְׂמֵשְׁתַּדֵּל ^(דף נז ע"א) בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה
 בַּתּוֹרָה, בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרְרַת רוּחַ צְפוֹן ^(וּתְשׁוּבַת הָאֵילָת)
 וְכוֹאֶבֶת הָאֵילָת לְהַתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, בָּא עָמָה לְעַמּוֹד
 לְפָנֵי הַמְּלָךְ, בְּשָׁעָה שֶׁיֵּמָאִיר הַבְּקָר ^{(וְאוֹתוֹ אָדָם מִתְפַּלֵּל}
^{תְּפִלְתּוֹ וְלִיחַד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּרָאוּי)} מוֹשְׁכִים עָלָיו חוֹטֵי שֶׁל חֶסֶד.
 מִסְתַּכֵּל בְּרַקִּיעַ, שׁוֹרָה עָלָיו אֹזַר תְּהַשְׁכֵּלָה שֶׁל
 דַּעַת הַקָּדוֹשׁ, וּמִתְעַפֵּר בּוֹ הָאָדָם,
 וְכֵלָם פּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ. אִזּוֹ הָאָדָם תִּהְיֶה נִקְרָא בֵּן
 לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בֶּן הַיְכָל הַמְּלָךְ. נִבְנָם לְכָל
 שְׁעָרָיו, וְאִין מוֹחָה בְּיָדוֹ.

בְּשָׁעָה שֶׁקוֹרָא לְהַיְכָל הַמְּלָךְ, כְּתוּב עָלָיו ^{(תהלים}
^{קמה)} קָרוֹב ה' לְכָל קְרָאָיו לְכָל אֲשֶׁר

יִקְרְאוּהוּ בְּאֵמֶת. מַה זֶה בְּאֵמֶת? כְּמוֹ שְׂבִאֲרֵנוּ, (מיכה
 ז) תִּתֵּן אֵמֶת לְיַעֲקֹב, שְׂיִזְדַּע לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
 בְּתַפְלָתוֹ (בְּעוֹלָם) כְּרֵאוּי, וְזוֹ עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל (הַשֵּׁם) הַמְּלֻךְ
 הַקְּדוֹשׁ.

וּמִי שְׂיִזְדַּע לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֵאוּי, מִעֲמִיד
 אִמָּה יְחִידָה בְּעוֹלָם, שְׂכַתוֹב (שְׂמוּאֵל-ב ז) וּמִי
 בְּעַמּוּד יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ. וְעַל זֶה בְּאֲרֵנוּ, כָּל
 כִּהֵן שְׂלֵא יוֹדַע לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֵאוּי, אִין
 עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה, שְׂחֵרֵי הַכֹּל תְּלוּי בּוֹ, עֲבוֹדָה
 עֲלִיוֹנָה וְעֲבוֹדָה תַּחְתּוֹנָה. וְצָרִיךְ לְבִנוֹן לֵב וְרִצּוֹן
 כְּדֵי שְׂיִתְּכָרְכוּ עֲלֵימֵינִים וְתַחְתּוֹנֵינִים.

כְּתוּב (ישעיה א) כִּי תִבְאוּ לִירְאוֹת פָּנֵי. כָּל אָדָם שְׂכַא
 לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְלֵא מִתְּכּוֹן בּוֹ
 בְּלֵב וְרִצּוֹן וְיִרְאָה כְּדֵי שְׂיִתְּכָרְכוּ בּוֹ עֲלִיוֹנֵינִים
 וְתַחְתּוֹנֵינִים, זוֹרְקִים אֶת תַּפְלָתוֹ הַחוּצָה, וְכָלם
 מִכְּרִיזִים עָלָיו לְרַע. וְהַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא קוֹרֵא עָלָיו,
 כִּי תִבְאוּ לִירְאוֹת פָּנֵי.

כִּי תִבְאוּ לִרְאוֹת הָיָה צָרִיךְ לְהִיזָה! מַה זֶה לִרְאוֹת
פָּנַי? אֵלֶּא כֹּל פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הִלְלוּ גְנוּזִים בְּעַמֻּק
(בְּמָקוֹם) אַחַר הַחֲשֵׁכָה (יֵשֶׁת הַשֶּׁדֶד סִתְרוּ וְכֹל וְכוּ'), וְכֹל אוֹתֶם
שִׁיזְדָּעִים לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֵאוּי מִתְפַּקְעִים
כֹּל אוֹתֶם כְּתֵלֵי הַחֲשֵׁכָה, וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ נִרְאִים
וּמְאִירִים לְכֹל. וּכְשֵׁה֜ם נִרְאִים וּמְאִירִים, כֹּל
הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים מִתְפַּרְכִּים, וְאִזּוּ נִמְצְאוֹת
בְּרָכוֹת בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת, וְאִזּוּ כְּתוּב לִרְאוֹת פָּנַי.

מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיְדָכֶם, מַה זֶה אוֹמֵר? אֵלֶּא מִי
שָׁבֵא לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן, צָרִיךְ
לְיַחַד מִצַּד שֶׁל זֹאת, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (ויקרא טו) כִּזֹּאת
יָבֵא אַחֲרָיו אֵל הַקְּדוֹשׁ. כִּדִּי שִׁיזְדָּעוּ כְּאַחַד אוֹתֶם
הַשְּׂנִיִּים, צָדִיק וְצַדִּיק בְּזוּוֹג אַחַד, כִּדִּי שְׁשִׁיתְפַּרְכוּ
הַכֹּל מֵהֶם, וְיֵאלֶּה נִקְרָאִים תְּצַרִיךְ, כְּכַתוּב (תהלים סה)
אַשְׁרֵי תִבְחַר וּתִקְרַב יִשְׁכֵּן תְּצַרִיךְ.

וְאִם הוּא כֵּן לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא מִתְכַּוֵּן
בּוֹ בְּרֵצוֹן הִלְבֵּ, בִּירְאָה וְאַהֲבָה - הַקְּדוֹשׁ
כְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיְדָכֶם רַמֵּם תְּצַרִי.

זאת וְדַאי, שְׁחֵרֵי לֹא נִמְצָא בָּהֶם בְּרָכוֹת. וְלֹא דִי
שְׁלֹא נִמְצָא בָּהֶם בְּרָכוֹת, אֲלֵא שְׁשָׁרוּי בָּהֶם הַדִּין
וְנִמְצָא דִין כֹּל.

כֹּל רֵאָה, מִימֵינוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִתְעוֹרְרִים כָּל הָאֲזוּרוֹת, כָּל הַבְּרָכוֹת וְכֹל
שְׂמֻחָה. בּוֹ כָּלוּל הַשְּׂמֵאל, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּאָדָם יָמִין
וְשְׂמֵאל, וְהַשְּׂמֵאל נִכְלָל בְּיָמִין, וְהַיָּמִין כּוֹלֵל אֶת
הַכֹּל. וְכִשְׂמֵתְעוֹרֵר הַיָּמִין, מִתְעוֹרֵר עִמּוֹ הַשְּׂמֵאל,
שְׁחֵרֵי בּוֹ הוּא אֶחָזוּ וְכָלוּל.

וְכֹל רֵאָה, בְּשָׁעָה שְׁאָדָם מֵרִים אֶת יָדָיו בְּהַפְּלָה
וּמִכּוֹן בְּאֶצְבָּעוֹתָיו לְמַעְלָה, כְּפִתּוּב (שְׁמוֹת י"ז)
וְהָיָה כֹּל אֲשֶׁר יָרִים מִשָּׁה יָדוֹ וְגִבּוֹ יִשְׂרָאֵל. שְׁחֵרֵי
בְּיָמִין הַכֹּל תָּלוּי, וְכִתּוּב (ויקרא ט) וַיִּשָּׂא אֶת יָדָיו
יָדָיו, וְכִתּוּב חֶסֶד, וְאִזּוֹ מִתְכַּוֵּן לְבָרֵךְ לְמַעְלָה.

וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא כֵךְ - בְּשָׁעָה שְׂמֵרִים
יָמִין לְמַעְלָה, אוֹי
לְתַחְתּוֹנִים! שְׁחֵרֵי כָּל הַסִּיּוּעַ, וְכֹל הַבְּרָכוֹת
מִסְתַּלְקִים מֵהֶם. מִנֵּין לָנוּ? שְׂפִתּוּב גְּמִיטָה יְמִינֵךְ

תבִּלְעֵמוּ אָרֶץ. מַה זֶה נְטִיתָ יְמִינְךָ? כְּתַרְגֹּמוֹ,
הֲרַמְתָּ יְמִינְךָ. מִיָּד תִּבְלַעְמוּ אָרֶץ. וְכִשְׂיָמִין נִמְצְאוּ,
הַשְּׂמַאל נִמְצָא עִמוֹ, וְאִזּוֹ לֹא שׁוֹלְטִים הַדֵּינִים
בְּעוֹלָם. מָה הַפְּעַם? מִשׁוֹם שְׁתִּימִין נִמְצָא עִמוֹ,
וְאִם הִימִין מִסְתַּלְקֶת, הֲרִי מוֹדֵמֶנֶת הַשְּׂמַאל, וְאִזּוֹ
מִתְעוֹדְרִים דֵּינִים בְּעוֹלָם, וְתֵדִין שְׂרוּי בְּכָל.

בְּשֶׁרְבִי שְׂמֵעוֹן הָיָה מְגִיעַ לְפָסוּק הַזֶּה, הָיָה בּוֹכָה,
שְׁכַתּוֹב (איכה ב) הַשֵּׁיב אַחֲזֹר יְמִינֹו. וְכִי
אֶפְשָׁר שֶׁהַשֵּׁיב אַחֲזֹר יְמִינֹו? אֵלֶּא מִשׁוֹם שְׁתִּימִין
הַשְּׂמַאל לָרַדַּת לְעוֹלָם, וְהִימִין נִשְׂאָרָה בְּמָקוֹם
אַחֵר.

אָמַר רַבִּי שְׂמֵעוֹן, כְּתוּב (ישעיה נו) הַצְּדִיק אָבָד. וְהֲרִי
בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים, לֹא (דף נו ע"ב) כְּתוּב הַצְּדִיק
נִאָבָד, אֵלֶּא הַצְּדִיק אָבָד. מִכָּל אֲוֹתָם פְּנֵי הַמֶּלֶךְ
לֹא נִמְצָא שְׂאֵבֵד אֵלֶּא צְדִיק. אָבָד בְּשָׁנֵי צְדָדִים:
אַחַד - שְׁלֹא שׁוֹרֹת בּוֹ בְּרִכּוֹת כְּבִתְחֻלָּה, וְאַחַד -
שֶׁתִּרְחַקָּה מִמֶּנּוּ בַּת זִוְגוֹ שֶׁהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
נִמְצָא שְׁתִּימִין אָבָד יוֹתֵר מִכָּל, וְלִעֲתִיד לְבֹא

בְּתוֹב (זכריה ט) גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הִרְיָעִי בַּת יְרוּשָׁלַם
הִנֵּה מִלְכָּךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא. צַדִּיק
וּמוֹשִׁיעַ לֹא בְּתוֹב, אֲלֵא צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא. הוּא
נוֹשָׁע וַדַּאי, וַהֲרִי זֶה נִתְּכָאָר.

יְמִינָךְ ה' נִאֲדָרִי בַּבַּח. מַה זֶה נִאֲדָרִי? הָיָה צַרִּיךְ
לְהִיּוֹת נִאֲדָרִי! אֲלֵא בְּשַׁעֲהָ שְׁשֻׁמְאֵל בָּא
לְהַזְדַּוֵּג בְּיָמִין, אִזּוּ בְּתוֹב נִאֲדָרִי, תִּרְעַץ, (בְּבַח, שְׁנַיִם,
וְלַעֲוֹלָם וְכו') וְלַעֲוֹלָם זֶה כָּךְ, מִשּׁוּם שְׁשֻׁמְאֵל נִמְצָא
בְּיָמִין וְנִכְלָל בּוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמוֹ שְׁכַאֲרָנוּ - כָּךְ זֶה, שְׁאָדָם
נִמְצָא שְׁנַחֲלָק. מַה הַטַּעַם? כִּדִּי לְקַבֵּל עֲמוֹ
בַּת זוּגוֹ שְׁיַעֲשׂוּ גוֹף אֶחָד מִמֶּנּוּ. כְּשִׁימִינָךְ, נִמְצָא
שְׁנַחֲלָק. מַה הַטַּעַם? כִּדִּי לְקַבֵּל עֲמוֹ שְׁמֵאֵל. וְכָךְ
זֶה הַכֹּל, אֶחָד בְּאֶחָד. וְעַל זֶה בְּאֶחָד מִכָּה וּמִרְפָּא.
זֶהוּ שְׁכַתוֹב יְמִינָךְ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב.

בָּא רֵאֵה, שִׁירָה זוּ נִאֲמָרָה עַל אוֹתוֹ זְמַן וְעַל הַזְמַן
שְׁיִבֵּא לְעֵתִיד, בְּיָמִים שְׁיִתְעוֹרֵר מְלֶכְךָ הַמְּשִׁיחַ,
שְׁכַתוֹב יְמִינָךְ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב. לֹא כָּתַב רְעֵצָתָ,

אֵלֶּא תִרְעֵץ. מַה כָּתוּב בַּתְּחִלָּה? (איכה ב) הַשִּׁיב
אָחֹר יָמֵינוּ מִפְּנֵי אוֹיֵב. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִיא תִרְעֵץ
אוֹיֵב לְעֵתִיד לָבֵא. וְהַכֹּל כֶּךָ הוּא. תִּהְרַם קָמִיךָ -
לֹא כָתוּב תִּהְרַםְתָּ, אֵלֶּא תִהְרַם. תִּשְׁלַח חֲרֹנְךָ
יֹאכְלֵמוּ בְּקֶשׁ. הַכֹּל לְעֵתִיד לָבֵא. יְמִינְךָ ה' נִגְאָדְרִי
בַּפֶּחַח - בְּזִמְנֵי תְהִי, בְּעוֹלָם תְהִי. יְמִינְךָ ה' תִּרְעֵץ
אוֹיֵב - בְּזִמְנֵי מִלְּךָ תִּמְשִׁיחַ. וּכְרַב נִגְאָדְךָ תִּהְרַם קָמִיךָ
- לְבִיאַת גּוֹג וּמְגוֹג. תִּשְׁלַח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוּ בְּקֶשׁ -
לְתַחֲנִית הַמֵּתִים, שְׁכַתוּב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל
אֲדַמַּת עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לְחַרְפּוֹת
וְלְדָרְאוֹן עוֹלָם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲשֶׁרִי אוֹתָם
שִׁישְׂאָרוּ בְּעוֹלָם. וּמִי הֵם? בֵּא רְאֵה, לֹא
יִשְׂאָרוּ בְּעוֹלָם רַק אוֹתָם מְהוֹלִים, שְׁקַבְלוּ אוֹת
בְּרִית הַקְּדוּשָׁה, וְנִכְבְּסוּ לְבָרִית הַקְּדוּשָׁה בְּאוֹתָם שְׁנֵי
חֻלְקִים, כְּמוֹ שְׁבַאֲרֵנוּ, וְהוּא שׁוֹמֵר אֶת אוֹתוֹ
הַבְּרִית וְלֹא מְכַבְּסוּ לְמָקוֹם שְׁלֹא צָרִיךְ. אֵלֶּה הֵם
יִשְׂאָרוּ וַיִּכְתְּבוּ לְחַיֵּי עוֹלָם.

מִנֵּיִן לָנוּ? שְׂפָתוֹב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן
וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְרוֹשׁ יֵאמָר לוֹ כֹּל
הַכֶּתוֹב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלַם. מִשְׁמַע הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן
וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם, שָׁכַל מִי שֶׁנִּמּוֹל, בְּשֵׁתֵי הַדְּרָגוֹת
הַלְלוּ נִכְנָם. וְאִם שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בְּרִית כְּרֵאוֹי וַיִּזְחַר
בוֹ, עָלְיוֹ כְּתוֹב הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם.
אֵלּוֹ יִשְׁאַרוּ לְאוֹתוֹ זְמַן, וּבָהֶם עֲתִיד הַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ
הוּא לְחַדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם וְלִשְׁמַח בָּהֶם. עַל אוֹתוֹ זְמַן
כְּתוֹב, (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה'
בְּמַעֲשָׂיו.

רַבִּי חֲנִיָּא הָיָה הוֹלֵךְ לְרַבִּי אֶלְעָזָר. מְצָאוּ שְׁתֵּיהֶם
יוֹשֵׁב אֶצְל רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא
חֲמִיו. עַד שֶׁתָּרִים רֵאשׁוֹ, רָאָה אֶת רַבִּי חֲנִיָּא. אָמַר,
(ישעיה יט) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁיה לְמִצְרַיִם
וְלְאַשׁוּר בְּרָכָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה' צְנֻאוֹת
לְאֹמֵר כְּרוּךְ עַמִּי מִצְרַיִם וּמַעֲשֵׂה יְדֵי אַשׁוּר וְנַחֲלָתִי
יִשְׂרָאֵל. (וכי אשור ומצרים הם קרובים לקרוש-כרוך-הוא?)

אָלָא, עַל הַגְּלוּת שֶׁתַּעֲלֶה מִמִּצְרַיִם וּמֵאֲשׁוּר וְזֶה נֶאֱמַר. וְאִם נֹאמַר עַל מִצְרַיִם וְעַל אֲשׁוּר - עַל אוֹתָם חֲסִידִים שָׁלְחָם שְׁחִזְרוּ בְּתַשׁוּבָה וְנִשְׁאַרוּ לְעַבְד אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים עב) וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים, וְכְתוּב וַחֲיוּ מְלָכִים

אֲמֵנָה וְגו'.

אָמַר לוֹ, מַה זֶה שֶׁכְּתוּב דְּרָכֶיךָ דְרָכֵי נְעָם? אָמַר לוֹ, בְּמַה מְפָשִׂים) בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּדַרְכֵי תוֹרָה, שֶׁהֲרֵי דְבָרֵי תוֹרָה (בְּמַה סוֹדוֹת עֲלִיזוּנִים יֵשׁ בָּהֶם) הֵם דְּרָךְ לְזִכּוֹת בְּאוֹתוֹ נְעָם ה', שֶׁכְּתוּב דְּרָכֶיךָ דְרָכֵי נְעָם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. דְרָכֵי נְעָם וְדָאֵי. מַה זֶה נְעָם? כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים כז) לַחֲזוֹת בְּנְעָם ה', וְהֲרֵי בְּרִשׁוּתָהּ, מִשׁוּם (בְּד) שֶׁתַּתּוֹרָה וְדְרָכֶיךָ בָּאִים מֵאוֹתוֹ נְעָם, וְאוֹתָן דְרָכִים מְפָרְשׁוֹת בָּהּ, וְעַל זֶה דְרָכֶיךָ דְרָכֵי נְעָם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם.

אָמַר רַבִּי חֲנִיָּא, שְׁנִינּוּ, בְּשַׁעֲהָ שֶׁתְּקַדּוּשׁ כְּרוּךְ הוּא נִתֵּן תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, יֵצֵא אֹר מֵאוֹתוֹ נְעָם, וְהִתְעַטָּר בּוֹ תְּקַדּוּשׁ כְּרוּךְ הוּא, וּמֵאוֹתוֹ נְעָם הִבְתִּיקוּ זַיִם שָׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, (דף נח ע"א) שָׁל כָּל

הַרְקִיעִים, שָׁל כָּל הַכְּתָרִים. עַל אֹתָהּ שָׁעָה שָׁעָה כְּתוּב
(שיר ג) צִאֲיָנָה וּרְאֲיָנָה בְּנֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה וְגו'.

וְאֹתָהּ שָׁעָה שְׁנֵבְנָה הַמְּקֻדָּשׁ, הַתְּעֵפֶר הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּאֹתָהּ עֲטָרָה, וַיֵּשֶׁב בְּכֶסֶף אֹ
וְהַתְּעֵפֶר בְּעֲטֹרוֹתָיו. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן שְׁנֵחֶרֶב בֵּית
הַמְּקֻדָּשׁ, לֹא הַתְּעֵפֶר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּעֲטֹרוֹתָיו, וְאוֹתוֹ נָעַם הַתְּכֶסֶף וְנִגְנָנוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשָׁעָה שְׁנֵבְנִים מִשָּׁה לְתוֹךְ
הָעֵנָן, בְּכֶתוּב (שמות כד) וַיֵּבֵא מִשָּׁה בְּתוֹךְ
הָעֵנָן, בְּאֶדָם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּמִקּוֹם שֶׁל רוּחַ, וּפְנֵי
בּו מִלְּאֶךְ גְּדוּל אַחֵר. וְשָׁנִינוּ שִׁשְׁמוֹ קְמוּא"ל, וְהוּא
מְמַנֶּה עַל שָׁנִים עֲשָׂר אֶלֶף מְמַנִּים שְׁלִיחִים. רָצָה
לְהַזְדַּיֵּג בְּמִשָּׁה. פָּתַח מִשָּׁה פִּיּו בְּשִׁתִּים עֲשָׂרָה
אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ שֶׁלְּמַד אוֹתוֹ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּסֻנָּה, וְהַתְּרַחֵק מִפְּנֵי שִׁתִּים
עֲשָׂרָה אֶלֶף פְּרָסוֹת, וְהָיָה מִשָּׁה הוֹלֵךְ בְּעֵנָן, וְעֵינָיו
לוֹהֲטוֹת בְּגַחְלֵי אֵשׁ.

עד שפגש בו מלאך אחד גדול ונכבד מן הקדם,
 ושנינו ששמו הדרניא"ל, והוא עליון על כל
 שאר המלאכים אלה וששים רבוא פרסות, וקולו
 הולך במאתים אלה רקיעים שמקפים באש לבנה.
 כיון שראוהו משה, לא יכל לדבר. רצה לזרק את
 עצמו מתוך הענן.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, משה, וכי אתה
 שהרבית דברים עמי בסנה, שרצית לדעת
 את סוד השם הקדוש ולא פחדת, ועכשו אתה
 פוחד מאחד משמשי? כיון ששמע משה את קול
 הקדוש ברוך הוא, התחזק. פתח פיו בשבעים
 ושתיים אותיות השם העליון. כיון ששמע
 הדרניא"ל את אותיות השם הקדוש מפי משה,
 הודעו. קרב אליו ואמר לו: אשרי חלקך, משה,
 שהתנלה לך מה שלא התנלה למלאכים
 העליונים.

והיה הולך עמו, עד שהגיעו לאש חזקה של
 מלאך אחד ששמו סנדלפון. ושנינו,

סַנְדְּלָפוֹן עֲלִיּוֹן הוּא עַל שְׂאֵר חֲבָרֵי חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שָׁנָה, וְהוּא עוֹמֵד אַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד שֶׁל רְבוּנִי, וְקוֹשֵׁר
 לוֹ בְּתָרִים מִבְּקָשׁוֹתֵיהֶם שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל.
 וּבִשְׁעָה שְׁמֹנֵיעַ הַכֶּתֶר הַזֶּה לְרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ,
 הוּא מְקַבֵּל אֶת תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַחִילוֹת
 וְהַחֲמוּנִים מוֹדְעוֹעִים, וְנוֹחֲמִים וְאוֹמְרִים: פְּרוּף
 כְּבוֹד ה' מִמָּקוֹם בֵּית שְׁכִינָתוֹ.

אָמַר לוֹ הַדְּרָגִיָּאל לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, אֵינְנִי יָכוֹל לְלַכֵּת
 עִמָּךְ, שְׂלֵא תִשְׂרַף אוֹתִי הָאִשׁ הַחֲזוּקָה שֶׁל
 סַנְדְּלָפוֹן. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הוֹדְעוּעַ מֹשֶׁה, עַד שֶׁהַחֲזוּק
 הַקְּדוֹשׁ פְּרוּף הוּא בְּמֹשֶׁה, וְהוֹשִׁיבוֹ לְפָנָיו וְלִמַּד
 אוֹתוֹ תוֹרָה. וְכִסָּה אֶת מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ אֹר וְזִיו שֶׁל
 אוֹתוֹ נָעַם, וְהָיוּ פָּנָיו שֶׁל מֹשֶׁה מְאִירִים בְּכָל אוֹתָם
 הַרְקִיעִים, וְכָל חֵיל הַשָּׁמַיִם הָיוּ מוֹדְעוֹעִים לְפָנָיו
 בְּשְׁעָה שֶׁהָיָה מוֹרִיד תוֹרָה.

בֵּיּוֹן שְׁחַטָּאוֹ יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה, נָטַל הַקְּדוֹשׁ פְּרוּף
 הוּא (מִמֹּשֶׁה) אֶלֶף חֲלָקִים מֵאוֹתוֹ זִיו. בְּאוֹתָהּ
 שְׁעָה רָצוּ מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים, וְכָל אוֹתָם הַחֲמוּנִים,

לְשַׂרְף אֶת מִשֶּׁה בַּשָּׁעָה שָׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא (שמות לב) לָךְ יֵרֵד כִּי שִׁחַת עִמָּךְ. הוֹדֵעוּע מִשֶּׁה
 וְלֹא יָכַל לְדַבֵּר, עַד שֶׁהִרְבֵּה בַתְּפִלוֹת וּבִקְשׁוֹת
 לְפָנָיו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשֶּׁה, תְּחִיבָה בְּכֶם אִי!
 עַד שֶׁנֶּעַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל אוֹתָם
 הַמוֹנִים וּבְכָל אוֹתָם תִּילוֹת, וְהִתְחַיֵּב מִשֶּׁה בְּשָׁנֵי
 לוֹחֹת הָאֲבָנִים, וְהוֹרִיד אוֹתָם לְמַטָּה, וְזֶהוּ שְׂכַתוֹב
 (משלי כא) עִיר גְּבֻרִים עָלָה חָכָם וַיִּרֶד עִז מִבְּטָחָה.
 וּמֵאוֹתוֹ זִיו שֶׁנִּשְׁאַר בּוֹ, הָיוּ פָּנָיו מִשֶּׁה מִבְּהִיקִים.
 וּמֵה בְּאוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁאַר בּוֹ לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְהִסְתַּכֵּל
 בְּפָנָיו - בְּאוֹתוֹ שֶׁהִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ עַל אַחַת בְּמֵה
 וּבְמֵה.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, יְמִינָךְ ה' נֶאֱדָרִי בְּכַח - זו הַתּוֹרָה.
 וְעַל זֶה יְמִינָךְ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב. שְׂאִין דָּבָר
 בְּעוֹלָם שֶׁיִּשְׁבֵּר כְּחֶם שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
 וּמְזוֹלוֹת פָּרַט לְשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה.
 שְׂכָל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה, תִּימִין

מִתְחִיב, וְנִשְׁפָּר כַּח וְתִקַּף שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמְזֻלוֹת. וְלִכֵּן הַתּוֹרָה נִקְרְאתָ עֵז, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים כט) ה' עֵז לְעַמּוֹ יִתֵּן.

וּבִשְׁעָה שִׁישְׂרָאֵל לֹא מִתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה - מִתְחִיב
הַשְּׂמַאל, וּמִתְחִיב כַּח שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת, וְשׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְגוֹזְרִים עֲלֵיהֶם
גְּזֵרוֹת שְׂלֵא יְכוּלִים לְעַמֵּד בָּהֶם, וְעַל זֶה הִגְלוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְהַתְּפֹזְרוּ בֵּין הָעַמִּים.

זֶהוּ זֶה שְׂפָתוֹב, ^(דף נח ע"ב) עַל מָה אֲבָרָה הָאָרֶץ וְגו',
וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזוֹכֶם אֶת תּוֹרָתִי. שְׁחֵרֵי כָּל זְמַן
שִׁישְׂרָאֵל יִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה, נִשְׁפָּר כַּח וְתִקַּפֶּם שֶׁל
עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, זֶהוּ שְׂפָתוֹב יְמִינָהּ ה' תִּרְעֵץ
אוֹיֵב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כֶּךָ הוּא, שְׂכָל זְמַן
שְׂקוּלָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִשְׁמָע בְּכַתִּי כְּנִסְיוֹת וּבְכַתִּי
מִדְרָשׁוֹת וְכו', כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ (בראשית כו) הַקַּל קוֹל
יַעֲקֹב. וְאִם לֹא, אִזּוֹ הִיָּדִים יְדֵי עֲשׂוֹ, וַחֲרֵי בְּאַרְנֹו.

וּבְרַב גְּאוּנָה תִּתְהַרֵם קָמִידָה. רַבִּי חִזְקִיָּה פֶתַח וְאָמַר,
(תהלים י) לָמָּה ה' תִּתְעַמֵּד בְּרַחֲוֹק תִּתְעַלֵּים

לְעֵתוֹת בְּצָרָה. בְּשָׁעָה שְׁחֻטָּאֵי הָעוֹלָם גּוֹרְמִים,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וּבְנֵי אָדָם
צוֹנְחִים וּמוֹרִידִים דְּמָעוֹת וְאִין מִי שְׁיִשְׁנִיחַ עֲלֵיהֶם.
מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
וְנִמְנַעַת מֵהֶם תִּשׁוּבָה, וְאִז כָּתוּב וּכְרַב גְּאוּנָךְ
תִּתְהַרֵם קָמִיךְ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, פָּסוּק זֶה, בְּשָׁעָה שְׁמַתְלִבֵּשׁ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּנִאָוָה עַל הָעַמִּים
שְׂיִתְכַנְּסוּ עֲלָיו, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שם ב) וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ
יַחַד עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ. וְלַמְדֵּנוּ, עֲתִידִים הֵם
שְׂבָעִים שָׂרֵי צְבָאוֹת מְכַל עֶבֶר (עַמִּים) לְהִתְכַנְּסֵם
בְּאוֹתוֹ וְזִמְן בְּהִמּוֹנִים מְכַל הָעוֹלָם, וְלַעֲשׂוֹת קָרֵב
עַל יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקְּדוֹשׁ, וְלֵאחֹז עֲצוֹת עַל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וּמָה אוֹמְרִים? נִעְמַד עַל הַפְּטָרוֹן
בְּהִתְחַלָּה, וְאַחַר כֵּן עַל עַמּוֹ וְעַל הַיִּכְלוֹ.

אִז עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַחֵק עֲלֵיהֶם, שְׁכַתוּב
יּוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק ה' יִלְעַג לָמוֹ. בְּאוֹתוֹ וְזִמְן
יִלְבַּשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִאָוָה עֲלֵיהֶם, וַיִּשְׁמִיד

אותם מן העולם, כפתוב (זכריה יד) וזאת תהיה
 המנפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו
 על ירושלים המק בשרו והוא עמד על רגליו.

רבי אבא אמר משמו של רב ייסא סבא, וכך
 אמר רבי שמעון, עתיד הקדוש ברוך הוא
 להחיות את כל אותם המלכים שהציקו לישראל
 ולירושלים, את אנדריאנוס, לופינוס,
 ונבוכדנצר, ולסנחריב, ולכל שאר מלכי העמים
 שהחריבו ביתו, ולהשליט אותם כבתחלה,
 ויתכנסו עמהם שאר העמים. ועתיד הקדוש ברוך
 הוא להפרע מהם בגלוי סביב ירושלים. והו
 שפתוב וזאת תהיה המנפה אשר יגף ה' את כל
 העמים אשר צבאו על ירושלים. אשר יצבאו לא
 כתוב, אלא אשר צבאו. אז כתוב וכרב גאונך
 תהרם קמיה. וזה לזמן שיבא המשיח כתוב,
 ושירה זו היא שירת העולמים.

וכרוח אפיק נערמו מים - באותו זמן. ומשום כך
 יש באותו זמן, ולזמנו של מלך המשיח,

וְלִזְמַן גּוֹג וּמְגוֹג. נִצְבּוּ כְּמוֹ נֹד - לְזִמְן שֶׁל עוֹלָם
 תָּבֵא, שֶׁהִיא חֲדוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת.

אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֶּף אֲשִׁיג אֶחְלַק שְׁלָל. אָמַר אוֹיֵב -
 זֶה אֹתוֹ מְמַנֶּה גְדוֹל עַל הַמַּצְרִים, בְּשָׁעָה
 שֶׁנָּתַן לוֹ שְׁלֵטוֹן עַל יִשְׂרָאֵל, חָשַׁב שִׁישְׁמִיד אֹתָם
 תַּחַת שְׁלֵטוֹנוֹ, אֲלֵא שְׂזוּכַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָרִי הָעוֹלָם שֶׁהָיוּ מְגַנְיִם עֲלֵיהֶם. וְאֵל תֹּאמַר זֶה
 לְבָדוֹ, אֲלֵא כָּל אֹתָם גְּדוֹלִים שְׂמֻמְנִים עַל עַמִּים
 עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. וּכְשֶׁנָּתְנָה לָהֶם רְשׁוּת
 וְשְׁלֵטוֹן עַל יִשְׂרָאֵל, בְּלֵם רוּצִים לְהַשְׁמִיד אֶת
 יִשְׂרָאֵל תַּחְתֵּיהֶם.

וְעַל זֶה, אֹתָם עַמִּים שֶׁתַּחַת אֹתָם הַשְׁלִיטִים
 הַמְּמַנִּים, בְּלֵם גּוֹזְרִים גּוֹזְרוֹת לְהַשְׁמִיד אֹתָם,
 אֲלֵא שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זוֹכֵר אֶת הָרִי הָעוֹלָם,
 וּמִיָּגוֹן עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁרָאָה אֶת זֶה מַעֲשֵׂה, הִתְחִיל לְשַׁבַּח
 אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר, מִי כָמֹכָה בְּאֵלִים ה'.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, עֵץ גְּדוֹל אֶחָד עַלְיּוֹן וְחֹזֵק, כּוֹ
 נִזְוָנוּ עַלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהוּא מְתַחֵם

בשנים עשר תחומים, התחזק בארבעה צדדי
העולם שהסתובבו (שהתחברו) במקומם. שבעים
ענפים עולים בתוכו ונזונים ממנו, בעקר שרשיו
יונקים הם סביבו, ואותם הענפים שנמצאים בעץ.
בשפניע שלטונו של כל ענף וענף, כלם רוצים
להשמיר את כל גוף העץ שהוא עקר
של כל הענפים, אותו ששולט עליהם, וישראל
אחוזים בו. בשפניע עליהם השלטון של אותו ^{דף נט}
גוף העץ, החלק של ישראל, הוא רוצה לשמר
אותם ולתת שלום בכלם, ועל זה שבעים פרים
של חג הסכות, לתת שלום לשבעים ענפים
שבתוך העץ.

ועל זה מי כמכה באלם ה'. (מה זה באלים? העץ, כמו שנאמר

(ישעיה א) כי יבשו מאילים אשר תמדתם. שאותו עץ שהיו עובדים לדפוס

אחד שהיה תקין בתוכו, ונקרא אילים עץ) מי כמכה שיעשה
במעשיך וירחם על הכל. מי כמכה בכל אותו
סביב העץ, שאף על גב שהוא שולט - שומר את
הכל, שומר את כל השאר, ולא רוצה לעשות

עֲמָהֶם כְּלִיּוֹן. מִי כְּמִכָּה נֶאֱדָר בְּקִדְשׁ - בָּאוֹתוֹ כִּחַ
עֲלִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא קִדְשׁ, נֶאֱדָר בְּקִדְשׁ מִמֶּשׁ, וְנִקְרָא כִּחַ
ה' נֵעַם ה', וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ אֶת הַדְּבָרִים.

מִי כְּמִכָּה בְּאֵלֶם ה'. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (קהלת א) רְאִיתִי
אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר נֶעֱשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם
וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ
שֶׁהִתְעַלָּה בְּחִכְמָה יִתְרָה עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, אִיךְ
אָמַר שְׁכָל הַמַּעֲשִׂים הֵם הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ? יְכוּל
אִם מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה? וְהָרִי כְּתוּב (ישעיה לב) וְהָיָה
מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שְׁלוֹם? אֵלֶּא הָרִי פְּרִשׁוּהָ, כְּתוּב
כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר נֶעֱשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם. שׁוֹנָה
מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה, שֶׁהוּא לְמַעַלָּה מִן הַשָּׁמַיִם.

וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ, מַה זֶה אוֹמֵר? אִם
תֹּאמַר הַכֹּל הֶבֶל כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוֹ, שֶׁהוּא
בְּסוּד הַחִכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַכֹּל הֶבְלִים אָמַר
קְהֵלֶת. וְאוֹתָם הֶבְלִים קִיּוֹם שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלְמַעַלָּה
וְשֶׁלְמַטָּה. מַה תֹּאמַר בְּזֶה שְׁכָתוּב כָּאֵן הַכֹּל הֶבֶל
וְרַעוּת רוּחַ? [וְהָרִי דָבָר זֶה תַּחַת הַשָּׁמַיִם כְּתוּב].

אֵלֵּא כִּד פְּרִשׁוּתָּהּ וְכִד הוּא. בֵּא רֵאָה, בְּשַׁעָה
 שְׁחַמְעָשִׁים מְכַשְׂרִים לְמַטָּה וְאָדָם מְשַׁתְּדֵל
 בְּעִבּוּדַת הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ - מֵאוֹתוֹ דְּבַר שְׁעוֹשָׂה,
 נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֶבֶל לְמַעְלָה, וְאִין לָךְ הֶבֶל שְׂאִין לוֹ
 קוֹל שְׁעוֹלָה וּמִתְעַטֵּר לְמַעְלָה, וְנַעֲשֶׂה סִנְגוֹר לְפָנֵי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְכָל אוֹתָם מַעֲשִׂים שְׁמַשְׁתְּדֵל בְּהֵם הָאָדָם שְׂאִינָם
 עִבּוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - מֵאוֹתוֹ דְּבַר
 שְׁעוֹשָׂה, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֶבֶל, וְהוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בְּעוֹלָם.
 וּכְשִׁיּוֹצֵאת נְשִׁמַת הָאָדָם, אוֹתוֹ הֶבֶל מְנַלְגֵל אוֹתוֹ
 בְּעוֹלָם בְּאֵבֶן בְּכַף הַקְּלָע, כְּכַתוּב (שְׁמוּאֵל-א' כה) וְיָאת
 נִפְשׁ אִיבִיד וְקַלְעֹנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקְּלָע.

מֵהוּ וְקַלְעֹנָה? אוֹתוֹ הֶבֶל שְׁמַנְלָגֵל אוֹתוֹ סְבִיבוּ
 בְּעוֹלָם, וְאִז כָּל הַדְּבָרִים שְׁנַעֲשִׂים [וְאוֹתָם שְׁפַמַת
 הַשְּׁמַיִם] שְׂאִינָם עִבּוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, נַעֲשֶׂה
 מֵהֶם הֶבֶל, שְׁהוּא שְׁבְרוּן רוּחַ, שְׁמַשְׁבֵּר אֶת הָרוּחַ
 שְׁעוֹלָה וְיוֹרְדַת וּמִתְנַלְנֶלֶת בְּעוֹלָם. זְהוּ שְׁכַתוּב
 הֶבֶל וְרַעוֹת רוּחַ. אֲבָל אוֹתוֹ דְּבַר שְׁהוּא עִבּוּדַת

רבוננו, זה עולה [נקרא] מעל לשמש, ונעשה ממנו
הכל קדוש, וזהו תורע שורע האדם באותו עולם,
ומה שמו? צדקה, שכתוב (חושע י) ורעו לכם
לצדקה.

זה מה שמנהיג את האדם, בשיצא ממנו נשמתו,
ועולה לה למקום של כבוד שלמעלה נמצא
להצטרך בצרור החיים. זהו שכתוב (ישעיה נח) והלך
לפניו צדקה, כדי להנהיג אותה, להעלות אותה
למקום [מקום] שנקרא כבוד ה', שכתוב כבוד ה'
יאסף.

כל אותן נשמות שאותו הכל קדוש מנהיג אותן,
אותו שנקרא כבוד ה' בונים אותן לתוכו
ונצטרות בו. [זהו שכתוב כבוד ה' יאסף] וזה נקרא נחת
רוח. אבל האחר נקרא רעות רוח. אשרי הצדיקים
שכל מעשיהם מעל לשמש, וזרעים ורע של
צדקה לזכות אותם לעולם הבא, ועל זה כתוב
(מלאכי ג) וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה.

אמר רבי שמעון, בא ראה, בפתחלה כשנבנה בית
 המקדש למטה, לא נבנה אלא בדין ורגו,
 כפתוב (ירמיה לב) כי על אפי ועל חמתי וגו', משום
 שבמקום הדין שרוי. לעתיד לבא עתיד הקדוש
 ברוך הוא לבנות אותו ולהתקינו בדרגה אחרת
 עליונה שנקראת צדקה, שפתוב (ישעיה נד) בצדקה
 תבוננו. משום כך יתקיים [בן], ושמו (דף נט ע"ב) ממש
 יקרא צדק. מנין לנו? שפתוב (ירמיה כג) וזה שמו
 אשר יקראו ה' צדקנו.

נטית ימינה תבלעמו ארץ. הרי נאמר שהרמת
 ימינה. אמר רבי יצחק, הרי התעוררו בו
 החברים, שבאשר הוציא הקדוש ברוך הוא את
 המצרים מתחת למים, אמר לארץ: פנסי אותם
 לתוכי. ולא רצתה. עד שהושיט הקדוש ברוך
 הוא את ימינו כנגדה והשביע אותה, אז בלעה
 אותם האדמה. זהו שפתוב תבלעמו ארץ. אמר
 רבי אלעזר, נטית ימינה - להפרידה מן השמאל,
 ואז נעשה בהם דין.

נְחִיתָ בְּחֶסֶדְךָ עִם זֶה גְּאֻלָּתִי, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (תהלים מד)
 כִּי יִמִּינְךָ וּזְרוּעֶךָ וְאוֹר פְּנֵיךָ כִּי רְצִיתָם. כִּי
 יִמִּינְךָ - זֶה גְּדוּלָּתָה. גִּהְלֵתָ בְּעֵזְךָ - זֶה שְׂפָתוֹב וּזְרוּעֶךָ,
 זֶה גְּבוּרָתָה. אֵל גִּוָּה קִדְשֶׁךָ - זֶה שְׂפָתוֹב וְאוֹר פְּנֵיךָ
 כִּי רְצִיתָם, זֶה צְדִיקָה. וְכֻלָּם נִמְצְאוּ בַּפֶּתוֹב.

תַּפְּלָ עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפְחָד. אֵימָתָה? אֵימָה הָיָה
 צָרִיךְ לְהֵיוֹת! מַה זֶה אֵימָתָה, שְׁחֵרֵי אֵינִי לָךְ
 אוֹת אִי מְלָה אַחַת בַּתּוֹרָה שְׂאִין בָּהּ סוּדוֹת
 עֲלִיוֹנִים? מַה זֶה אֵימָתָה? אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן,
 בְּלוֹמַר יִרְאֵת הַשְּׂכִינָה.

כְּמוֹ זֶה תִּבְאֵמוּ וְתִטְעֵמוּ בְּהַר נֶחֱלֶתְךָ וְגו'. תִּבְאֵמוּ
 וְתִטְעֵמוּ? תִּבְיָאֵם וְתִטְעֵם הָיָה צָרִיךְ לְהֵיוֹת!
 מַה זֶה תִּבְאֵמוּ? אֵלָּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמְרָת עַל אוֹתוֹ
 הַדּוֹר הָאֲחֵרוֹן שְׂפָל יְהוֹשִׁעַ וְהַתְּנַלָּה בָּהֶם גְּלוּי שָׁל
 הַרְשָׁם הַקֹּדֶשׁ שָׁל שְׂמוֹ שָׁל הַקֹּדֶשׁ פְּרוּךְ הוּא,
 שְׂאֵלָה אֲחוּזִים בּוֹ, וְאֵלָה רְאוּיִים לְרִשְׁתָּ אֶת
 הָאָרֶץ, כְּפָתוֹב (ישעיה ס) וְעַמְּךָ כֻּלָּם צְדִיקִים לְעוֹלָם
 יִירְשׁוּ אֶרֶץ. שְׂפָל מִי שְׂנַמּוֹל וְהַתְּנַלָּה בּוֹ רִשְׁם

הַקְדוּשׁ וְשׂוֹמֵר אֹתוֹ, נִקְרָא צַדִּיק. מִשׁוּם כָּךְ,
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

וְעַל זֶה תִּבְאֵמוּ, ו' יִתְּרָה. תִּבְאֵמוּ לְאוֹתָם
הַאֲחֻזִּים בְּו' (תַּפְּאֵרֶת). וְתִטְעֲמוּ, פִּנְאָמֵר
נִצֵּר מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפַאֵר. לְאוֹתָם
שְׂאֲחֻזִּים בְּו', וְלְאוֹתָם אַחֲרוֹנִים הַתְּעוֹרֵר הַדָּבָר.
וְאִין לָךְ דְּבָר בַּתּוֹרָה אִו אֹת קִטְנָה בַּתּוֹרָה שְׂאִין
כָּה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים וּמְעַמִּים קְדוּשִׁים. אֲשֶׁרִי
חֲלָקָם שֶׁל הַיּוֹדְעִים בָּהֶם.

רְעִיָא מְהִימְנָא

מִצְוָה לְבָנוֹת בֵּית מִקְדָּשׁ לְמִטָּה כְּמוֹ בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ שְׁלִמְעָלָה, כְּמוֹ שְׂנַאָמֵר מְכוּן
לְשַׁבְּתָךְ פְּעֵלְתָּ ה'. שְׂצָרִיךְ לְבָנוֹת בֵּית מִקְדָּשׁ
לְמִטָּה וְלְהַתְּפַלֵּל בַּתּוֹכוֹ תִּפְלָה בְּכָל יוֹם, לְעֵבֹד
אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁחֲרִי תִּפְלָה נִקְרָאת
עֲבוּדָה.

וְאוֹתוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת צָרִיךְ לְבָנוֹתוֹ בְּיַפִּי רַב
וְלְתַקְנוֹ בְּכָל הַתְּקוּנִים, שְׁחֲרִי בֵּית

הַכְּנֶסֶת שְׁלֹמֹה עוֹמֵד בְּנֶגֶד בֵּית הַכְּנֶסֶת
שְׁלֹמֹה.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמֹשֶׁה הוּא עוֹמֵד כְּמוֹ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
שְׁלֹמֹה, שְׁעוֹמֵד זֶה בְּנֶגֶד זֶה. וְאוֹתוֹ בֵּית
מִקְדָּשׁ, כָּל תְּקוּנָיו וְכָל עֲבוֹדוֹתָיו וְכָל אוֹתָם כְּלִים
וְשִׁמְשִׁים, כְּלָם הֵם כְּמוֹ שְׁלֹמֹה. הַמִּשְׁכָּן שְׁעָשָׂה
מִשָּׁה בַּמִּדְבָּר, הַכֹּל הָיָה כְּמוֹ שְׁלֹמֹה.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁפָנָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, הוּא בֵּית
מְנוּחָה בְּדִגְמָא עֲלִיּוֹנָה בְּכָל אוֹתָם תְּקוּנִים,
לְהִיּוֹת בְּתִקּוֹן שְׁלֹמֹה בֵּית מְנוּחָה וִירֵשָׁה. כִּד
בֵּית הַכְּנֶסֶת צָרִיךְ בְּכָל תְּקוּנֵי הַיָּפֵי, לְהִיּוֹת בְּדִגְמָא
עֲלִיּוֹנָה, לְהִיּוֹת בֵּית תְּפִלָּה, לְתִקּוֹן תְּקוּנִים בְּתִפְלָה,
כְּמוֹ שְׁבִאֲרוּהָ.

וְאוֹתוֹ בֵּית מִקְדָּשׁ שְׁיִהְיוּ בוֹ חֲלוֹנוֹת, שְׁכָתוּב (דניאל
(ו) חֲלוֹנוֹת פְּתוּחִים. כְּמוֹ שְׁלֹמֹה. וְעַל זֶה
(שיר ב) מִשְׁנִיחַ מִן הַחֲלוֹנוֹת מִצִּיץ מִן הַתְּרָבִים. וְאִם
תֹּאמַר, אֲפֹלוּ בִשְׁדָּה, כִּדִּי שְׁתָּרוּת תִּהְיֶה עוֹלָה? לֹא
כִּד, שְׁתָּרֵי אָנוּ צָרִיכִים בֵּית, וְאִין לְהַמְצִיא בֵּית

לְמַטָּה כְּמוֹ בַּיִת עֲלִיּוֹן, לְהוֹרִיד הַיּוֹר עֲלִיּוֹן לְדִיּוֹר
תַּחְתּוֹן.

וְעוֹד, שְׂאוֹתָה תִּפְלָה וְאוֹתָה רוּחַ צְרִיכִים לְעֵלוֹת
וְלְצֵאת מִתּוֹךְ מְצוּקָה בְּדַרְךְ יִשְׂרָה בְּנִגְד
יְרוּשָׁלַיִם. (דף ס ע"א) וְעַל זֶה כְּתוּב מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה.
שְׂצָרִיךְ מְקוֹם דְּחוּק בַּצָּרָה לְשַׁלַּח בְּתוֹכוֹ אוֹתָה
רוּחַ שְׁלֵא יִסְטָה יְמִינָה אוֹ שְׂמֵאלָהּ. וּבְשָׂדָה לֹא
יְכוּל הַקּוֹל לְשַׁלַּח אוֹתוֹ כֹּה, שְׂחֲרֵי כְּמוֹ זֶה קוֹל
הַשּׁוֹפָר נִדְחָה הַחוּצָה בְּדַרְךְ יִשְׂרָה מִתּוֹךְ מְקוֹם
דְּחוּק, וְהוֹלֵךְ וּבוֹקֵעַ רְקִיעִים, וְעוֹלָה בְּעֵלְיָה לְעוֹרֵר
רוּחַ שְׁלֵמָעֵלָה.

וְאִם תֵּאמַר, הֲרֵי כְּתוּב (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק
לְשׁוֹנָה בְּשָׂדָה? שׁוֹנָה יִצְחָק, שְׂדֵבֶר אַחַר הָיָה
בּוֹ מַה שְׁלֵא הָיָה בְּכָל הָעוֹלָם. וְעוֹד, שְׂפָסוּק זֶה
לֹא לָזֶה הוּא כָּא, שְׂוֵדָאֵי בְּשָׂדָה לֹא הָיָה מִתְּפִלָּל,
וְחֲרֵי בְּאַרְנוֹ. (ע"ב רע"א מהימנא)

שְׂנִינּוּ, אָמַר רַבִּי אַבְאֵ, אֲשֶׁרֵי חֶלְקֵם שָׁל אוֹתָם
שְׂוֵבָאִים לֹאמַר שִׁירָה זֶו בְּעוֹלָם הַזֶּה,

שׁוֹבָאִים לְאִמְרָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְשִׁירָה זוּ נִבְנְתָה
 בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת חֲקוּקוֹת וּבְעֶשֶׂר
 אֲמִירוֹת, וְהַכֹּל נִרְשָׁם בַּשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְהַכֹּל שְׁלֵמוֹת
 שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְהֵרִי עוֹרְרָנוּ הַדְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שָׁהִיוּ עוֹמְדִים
 יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם וְאוֹמְרִים שִׁירָה, הַתְּגַלָּה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם, וְכָל מִרְכְּבוֹתָיו
 וְחִילוֹתָיו, בְּדִי שִׁיבִירוּ אֶת מַלְכָּם שְׁעֲשֵׂה לָהֶם כָּל
 אוֹתָם נְסִים וּנְבוֹרוֹת, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵדַע וְהַתְּבוּנָה
 מֵה שְׁלֵא יֵדְעוּ וְהַתְּבוּנָה שְׁאֵר נִבְיְאֵי הָעוֹלָם.

שָׂאֵם תֹּאמַר שְׁלֵא יֵדְעוּ וְלֹא הַדְּבִיקוּ הַשִּׁיגוּ חֲכָמָה
 הָעֲלִיזָנָה - מִן הַשִּׁירָה הַזֹּאת תִּרְאֶה שְׁכַלְמָה
 הַסִּתְּכָלוּ בַּחֲכָמָה וַיֵּדְעוּ דְבָרִים וְאָמְרוּ. שָׂאֵם לֹא
 בָּהּ, אֵיךְ אָמְרוּ כֻלָּם מְלִים אֲחִירוֹת שְׁלֵא סָטוּ אֵלֶּה
 מֵאֵלֶּה, וְמֵה שְׁאָמַר זֶה - אָמַר זֶה, וְלֹא הַקְּדִים מְלָה
 זוּ לְמֵלֶּה זוּ, אֵלֶּה כֻלָּם בְּמִשְׁקַל אֶחָד, וְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ
 בְּפִי כָל אֶחָד וְאֶחָד, וְכָל הַדְּבָרִים נִאֲמְרוּ כְּאֵלוֹ
 יֵצְאוּ מִפֶּה אֶחָד? אֵלֶּה וְדֹאֵי כֻלָּם בַּחֲכָמָה הָעֲלִיזָנָה

הַסִּתְּכֵלוּ, וַיִּדְעוּ דְבָרִים עֲלִיּוֹנִים, וְרוּחַ הַקִּדּוֹשׁ בְּפִי
כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וַאֲפֹלוֹ אוֹתָם שֶׁבִמְעֵי אִמָּם הָיוּ כֻּלָּם בְּאֶחָד
אוֹמְרִים שִׁירָה, וְהָיוּ כֻּלָּם רוֹאִים מֵה
שֶׁלֹּא רָאָה יְחֻזְקָאֵל הַנְּבִיא, וְעַל כֵּן הָיוּ כֻּלָּם
מִסִּתְּכָלִים בְּאֵלוֹ רוֹאִים עֵין בְּעֵין. וּכְשֶׁיָּמוּ
הַדְּבָרִים, כֻּלָּם מִבְּשָׂמִים בְּנִפְשָׁם וּתְאֵבִים לְרֵאוֹת
וְלִהְסִתְּכָל, וְלֹא הָיוּ רוֹצִים לְנִסֵּעַ מִשָּׁם מֵרַב
הַשְּׂתוֹקְקוֹת.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר מֹשֶׁה לְקִדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: בְּנִיד
לֹא רוֹצִים לְנִסֵּעַ מִן הַיָּם מֵרַב
הַשְּׂתוֹקְקוֹת לְהִסְתְּכָל בָּךְ. מֵה עֲשֵׂה הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא? הַסִּתִּיר אֶת כְּבוֹדוֹ הַחוּצָה לְמַדְבָּר, וְשָׁם
הַתְּנַלְּהָ וְלֹא הַתְּנַלְּהָ.

אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל: כִּמָּה (פְּעָמִים לְנִסֵּעַ מִשָּׁם, וְלֹא
רָצִיתָם? עַד שֶׁהִרְאָה לָהֶם זֵיו כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקִּדּוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּמַדְבָּר, וּמִיָּד הָיוּ תְּאֵבִים. וְלֹא נִסְעוּ,

עד שאֲחֹז בָּהֶם מִשֶּׁה וְהִרְאָה לָהֶם זִיו כְּבוֹדוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּמְדַּבֵּר. אִז מִרַב תְּשׁוּקָה וְרִצּוֹן
לְהִסְתַּכֵּל הִסִּיעַ אוֹתָם מִשֶּׁה. וְהוּ שֶׁכִּתּוּב וַיִּסַּע
מִשֶּׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיֵּצֵאוּ אֶל מְדִבְרַ שׁוּר.
מַה זֶה מְדִבְרַ שׁוּר? מִנְהִיג שֶׁהָיוּ רוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל
בוֹ, זִיו כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַמְּלֶכֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְעַל זֶה נִקְרָא
מְדִבְרַ שׁוּר - שָׁם הִסְתַּכְּלוּת.

וַיִּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמְדִּבְרָ וְלֹא מָצְאוּ מַיִם. וַאֲיִן
מַיִם אֵלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה) הוֹי כָּל
צָמֵא לָכוּ לַמַּיִם. אָמַר רַבִּי יִיסָא, וְכִי מִי נָתַן לָהֶם
כָּאֵן תּוֹרָה, וַחֲרִי עַד עַכְשָׁיו לֹא נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה?
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵם יֵצְאוּ לַמְדִּבְרָ לְהִסְתַּכֵּל,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִטַּל זִיו כְּבוֹדוֹ מִשָּׁם,
וְהֵם הִלְכוּ לְהִסְתַּכֵּל [לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא] בּוֹ וְלֹא מָצְאוּ
אוֹתוֹ. וְלִמְדֵנוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא תּוֹרָה,
וַאֲיִן מַיִם אֵלָּא תּוֹרָה, וַאֲיִן תּוֹרָה אֵלָּא הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

אמר רבי שמעון, עד שהיו הולכים במדבר,
 התנלה עליהם רשות אחרת של שאר
 העמים, אותו ששולט במדבר, ופגש בהם שם.
 ראו ישראל שזה לא היה אותו זיו כבוד מלכם.
 זהו שכתוב ויבאו מרתה ולא יכלו לשאת מים
 ממרתה. מה הפעם? כי מרים הם. לא התבשמה
 נפשם בבתחלה. ולא עוד, אלא שבא לקטרג
 עליהם.

מה כתוב? ויצעק אל ה' ויזרהו ה' עין, (דף ס ע"ב) ואין
 עין אלא תורה, שכתוב (משלי ג) עין חיים היא
 למחזיקים בה. ואין תורה אלא הקדוש ברוך הוא.
 רבי אבא אמר, אין עין אלא הקדוש ברוך הוא,
 שכתוב (דברים ב) כי האדם עין השדה, עין השדה
 ודאי, זה עין שדה של תפוחים קדושים (מלכות).
 וכשהתנלה זיו כבוד מלכם עליהם, אז וישלך אל
 המים וימתקו המים. מה זה וימתקו המים?
 שקטגור נעשה סגור.

אמר רבי אבא, בא ראה, בתחלה פשנכנסו
 ישראל לברית של הקדוש ברוך הוא, לא
 נכנסו בראוי, מה הטעם? כי נמולו ולא נפרעו,
 ולא התנלה הרשם הקדוש. כיון שהגיעו לכאן מה
 כתוב? שם שם לו חק ומשפט. שם נכנסו ישראל
 לשני חלקים קדושים באותו גלוי שהתנלה הרשם
 שלהם, ונקראו חק ומשפט. חק - כמו שנאמר
 (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערתי. ומשפט
 - כמו שנאמר משפט לאלהי יעקב. ושם נסהו -
 באותו אות קדש, כמו שנאמר כי חק לישראל
 הוא. בספרו של רבי ייבא סבא אמר הדבר על
 אותו משה קדוש.

ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך. ויאמר,
 מה זה ויאמר? לא כתוב מי אמר את זה.
 אלא הקדוש ברוך הוא אמר. רבי חזקיה אמר,
 שמענו (משמע) אמירה סתם מאמירה סתם, שכתוב
 (שמות כד) ואל משה אמר עליה אל ה'. אמר, לא
 כתוב מי אמר. אף כאן ויאמר סתם, ולא כתוב
 מי אמר.

אמר רבי יוסי, משמע שכתוב ויצעק אל ה'
 ויורהו ה' עין, מבאן משמע ויאמר, ומשמע
 מי אמר דבר זה. לקול ה' אלהיך? לקולי תיה
 צריך להיות! אלא לאותו קול שנבנסו בו.

אמר רבי אבא, אחר שהתגלה בהם רשם הקדוש,
 נבנסו בשני חלקים קדושים, כמו שנאמר,
 וכיון שנבנסו בשני אלה, נבנסו בשני החלקים
 האחרים הללו, שבאשר יעלו בשני האחרים הללו,
 יתחברו באלה ולא ימנעו הכרכות, ולכן באלה
 מניעות הכרכות [ומשום כך באלה מניעים] עד המלך
 הקדוש.

וממקומו של הכתוב נשמע הדבר, שכתוב
 ויאמר אם שמוע תשמע. ויאמר - זה
 המלך הקדוש. ומה אמר? אם שמוע תשמע לקול
 ה' אלהיך, כמו שנאמר כי ה' אלהיך איש אוכלה
 הוא - זו כנסת ישראל. והישר בעיניו תעשה - זה
 צדיק. והאונת למצותיו - זה נצח. ושמרת כל
 חקייו - זה חוד. כיון שנבנסו באלה, הרי הניעו

לְמַלְךְ הַקְדוֹשׁ. אַחַר כֵּךְ מַה כָּתוּב? כָּל הַמַּחְלָה
 אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בַּמִּצְרַיִם לֹא אָשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי ה'
 רַפְּאֵה. כִּי אֲנִי ה' - זֶה הַמַּלְךְ הַקְדוֹשׁ.

נִשְׁמָע, שָׁכַל מִי שֵׁשׁוּמֵר אֶת הָרָשָׁם הַקְדוֹשׁ הַזֶּה,
 מִמֶּנּוּ עוֹלָה עַד הַמַּלְךְ הַקְדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן. מַה
 מִשְׁמָע? מִשְׁמָע אוֹתָם שְׁנַיִם שְׁהַתְּכַנֵּם בָּהֶם תּוֹרַע,
 וְשָׁמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, שֵׁשׁוּפְכִים אוֹתוֹ בְּפִי הָאִמָּה,
 [וְעַל זֶה] וְנִקְשְׁרוּ כְּאֶחָד, וְהַמַּלְךְ הָעֲלִיּוֹן עֲלֵיהֶם,
 וְנִקְשְׁרוּ בּוֹ. וְעַל כֵּךְ, מִי שֶׁנִּכְנָס בְּשָׁנֵי אֵלֶּה וְשׁוּמֵר
 אוֹתָם, נִקְשָׁר בְּשָׁנֵי הָאֲחֵרִים וְנִכְנָס בָּהֶם, וְאִזּוּ מִגִּיעַ
 לְמַלְךְ הַקְדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְדַאי מִי שִׁזְזָה בְּצַדִּיק, זִזְכָּה
 בְּנִצְחַת וְהוֹד וְשִׁלְשֵׁת אֵלֶּה, שְׁהַתְּכַרְכָּה בָּהֶם
 בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמִי שִׁזְזָה בָּהֶם, זִזְכָּה בַּמַּלְךְ
 הַקְדוֹשׁ, וְנִכְנָס בְּכָל הָאֲרָבָעָה.

וּכְנֻגַד אֲרָבָעָה אֵלוֹ שְׁמִירָה לְרָשָׁם הַקְדוֹשׁ הַזֶּה
 מֵאֲרָבָעָה דְבָרִים: שְׁמִירָה שֶׁל בְּנֶסֶת
 יִשְׂרָאֵל - שְׁמִירָה שֶׁל נְדָה. שְׁמִירָה שֶׁל צַדִּיק -

שְׁמִירָה שֶׁל שְׂפָחָה. שְׁמִירָה שֶׁל נְצַח - שְׁמִירָה שֶׁל
 בַּת עֹזְבֵי כּוֹכָבִים וּמְזֹלוֹת. שְׁמִירָה שֶׁל הוֹד -
 שְׁמִירָה שֶׁל זוּנָה. וְעַל זֶה לְקוֹל ה' אֱלֹהֵינוּ - זוּ
 בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל.

בַּמָּה זֹכִים יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל פְּנֵי שְׂכִינָה? בְּשְׁמִירָה
 מְנַדָּה, וְעַל זֶה כָּתוּב (ויקרא יח) וְאֵת אִשָּׁה
 בְּנִדָּת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ. מַה זֶה
 לְגִלּוֹת? זוּ בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, וּכְזֶה אֲחוּזִים וְנִקְשָׁרִים
 דְּבָרִים אַחֲרֵים שֶׁבְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל נִקְשָׁרֵת בָּהֶם. וְהָרִי
 בְּאֲרָנוּ הַדְּבָרִים.

וְהַיִּשָּׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה - זֶה צְדִיק, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב
 (תהלים לד) עֵינַי ה' אֵל צְדִיקִים, לְהַשְׁמֵר
 מִשְׂפָּחָה. (דף סא ע"א) וְהָרִי בְּאֲרָנוּ אֵת הַדְּבָרִים, שְׂפָתוֹב
 וְשְׂפָחָה כִּי תִרְשַׁע גְּבִירָתָהּ, שְׁגוּרָם לְצְדִיק שֶׁיִּדְבַּק
 בְּשְׂפָחָה. וְהַאֲזִינָה לְמִצְוֹתָיו - זֶה נְצַח, לְהַשְׁמֵר [שְׁלֵא
 יִשְׁקַר בו'] שְׁלֵא יִכְנִים רֵשָׁם זֶה כְּבַת אֵל נִכְרָ, וְלֹא
 יִשְׁקַר בְּנְצַח, שְׂפָתוֹב (שמואל א טו) וְגַם נְצַח יִשְׂרָאֵל
 לֹא יִשְׁקַר. וְכִי שֶׁשׁוּמֵר אֵת זֶה, קָיָם מְצֻוֹתָיו,

שְׁפָתוֹב (שמות לד) כִּי לֹא תִשָּׁתַחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר.
וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקֵּי - זֶה סוּד, לְהִשָּׁמֵר מִן זֹנֶה.

זֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ שִׁשְׁנֵינוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה
שְׁפָתוֹב (תהלים מה) חָגוּר חֲרָבָה עַל יַרְךָ גְבוּר
הוֹדֵךְ וְהִדְרָךְ. אֵלֵא, כָּל מִי שִׁמְרוּ אֶת עֲצֻמוֹ וְשָׁם
אֶת פֶּחַד הַחֲרָב הַשְּׁנוֹנֶה הַחֲזָקָה כְּנִגְדּוֹ, עַל יַרְךָ -
מַה זֶה עַל יַרְךָ? זֶהוּ הַרְשָׁם הַקְדוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(בראשית כד) שָׁיִם נָא יַרְךָ פִּתְחַת יַרְכֵי.

דָּבָר אֲחֵר חָגוּר חֲרָבָה - כְּלוּמַר, זָרוּ וְתִקַּף אֶת
הַיָּצָר הָרַע שֶׁלָּךְ, שֶׁהוּא חֲרָבָה, עַל יַרְךָ, עַל
אוֹתוֹ רַשָּׁם קְדוּשָׁה לְשִׁמּוֹר אוֹתוֹ. וְאִם שִׁמְרָה אוֹתוֹ אִז
נִקְרָא גְבוּר, וְהַקְדוּשָׁה כְּרוּךְ הוּא מִלְּבִישׁ אוֹתוֹ
כְּלִבוּשָׁיו. וּמַהוּ לְבוּשׁ שֶׁל הַקְדוּשָׁה כְּרוּךְ הוּא? הוֹד
וְנִצָּח (וְהִדְרָה), שְׁפָתוֹב (תהלים קד) הוֹד וְהִדְרָה לְבָשֶׁת. אִם
כֵּן הוֹדֵךְ וְהִדְרָךְ. וְאִז נִדְבָק הָאָדָם בַּמְלָךְ הַקְדוּשָׁה
כְּרֵאוּי.

כְּרֵאוּי וְהִלָּא - כָּל הַמַּחְלָה אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם
לֹא אֲשִׁיִּם עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רַפְּאֵךְ. זֶה הַמְלָךְ

הקדוש. ועל זה הזהיר אותם על אותו דבר ממש, שנתן ורשם בהם ולא יותר. ועד עכשו לא נתנה להם תורה. אלא כיון שכתוב, שם שם לו חק ומשפט, מיד - ויאמר אם שמוע תשמע וגו'.

בא ראה, פשרצה הקדוש ברוך הוא להזהיר את ישראל על התורה, בכמה דברים משך אותם, בכמה משיכות של חניבות, באדם שמושך בנו לבית הרב. ובא ראה, לא רצה הקדוש ברוך הוא לתת להם תורה עד שקרבו אליו. ובמה קרבו אליו? בגלוי של הרשם הזה, כמו שנתבאר.

אמר רבי יהודה, לא קרבו ישראל לחר סיני, עד שנגבנסו בחלק של צדיק וזכו בו. מנין לנו? שכתוב (שמות יט) ביום הזה באו מדבר סיני. ביום הזה ממש דוקא. וכתוב (ישעיה כה) ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וגו'.

פְּרִישַׁת הַמֶּן

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֲנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן
הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים מא)
אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלִטְהוּ ה'. פְּסוּק
זֶה פִּרְשׁוּהוּ, בְּשָׁעָה שְׂאֵדָם שׁוֹכֵב בְּבֵית חֲלָיו, הִרִי
נִתְפָּס בְּבֵית הַסֵּהר שֶׁל הַמֶּלֶךְ - רֵאשׁוּ בְּקוֹלָהּ,
רְגָלָיו בְּאֲזִיקַיִם (בְּדַפּוּס), כִּפְתָּה תְּחִלּוֹת שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ
מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, כָּל אֵיבָרָיו בְּדַחֵק נִלְחָמִים אֵלֶּה
בְּאֵלֶּה, הָאֵכֵל הָעֶבֶר מִמֶּנּוּ.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן מִמַּנִּים עָלָיו אֶפְסוּטְרוֹפּוּס לְלַמֵּד עָלָיו
זְכוּת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, שְׂפָתוֹב אִם יֵשׁ עָלָיו
מִלְאָךְ מִלִּיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלֶף. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אֲשֶׁרִי
חֲלָקוּ שֶׁל הָאִישׁ שְׁנַבְנָם אֵלָיו וּמִלַּמֵּד אוֹתוֹ דְּרָךְ
לְהַנְצִיל מִן הַדִּין. זֶהוּ שְׂפָתוֹב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל.
וְאֵיךְ יָכוֹל לְהַצִּיל אוֹתוֹ? לְלַמְדוֹ דְּרָךְ הַחַיִּים
לְשׁוֹב לְפָנֵי אֲדוֹנָו, אִזּוּ נַעֲשֶׂה אֶפְסוּטְרוֹפּוּס
עָלָיו לְמַעַלָּה. וּמָה שְׂכָרוֹ? בְּיוֹם רָעָה יִמְלִטְהוּ ה'.

דָּבַר אַחַר אֲשֶׁרֵי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל - כַּמָּה חֹזֵק הַשָּׂכָר
שֶׁל הָעֲנִי לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי חֵיָא, תַּמְהָתִּי עַל הַפְּסוּק הַזֶּה שְׂכָתוּב
(שם סט) כִּי שָׁמַע אֶל אֲבִיוֹנִים ה', וְכִי אֶל
אֲבִיוֹנִים שׁוֹמֵעַ וְלֹא לְאַחַר? אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן,
מִשּׁוּם שֶׁהֵם קְרוּבִים יוֹתֵר לְמַלְאָךְ, שְׂכָתוּב (שם נא) לֵב
נִשְׁפָּר וְנִדְרָכָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה, וְאִין לָךְ בְּעוֹלָם
שֶׁהוּא שְׂבוּר לֵב כְּמוֹ הָעֲנִי. עוֹד, אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן,
בֹּא רֵאֶה, כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם נִרְאִים לְפָנֵי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגוֹף וְנַפְשׁ, וְהָעֲנִי לֹא נִרְאָה
אֲלֹא בְּנַפְשׁ לְבַדָּה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קְרוֹב לְנַפְשׁ
יוֹתֵר מִלְּגוֹף.

עֲנִי אַחַד הָיָה בְּשִׁכְנוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי יִיסָא, וְלֹא הָיָה
מִי שִׁישְׁנִיחַ בּוֹ, וְהוּא הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ וְלֹא הִפְצִיר
בְּבְנֵי אָדָם. (דף סא ע"ב) יוֹם אַחַד נִחְלַשׁ, נִכְנַס עֲלָיו רַבִּי
יִיסָא. שָׁמַע קוֹל אַחַד שֹׁאֹמֵר: צַדֵּק צַדֵּק, חֲרֵי נַפְשׁ
פּוֹרְחַת אֵלַי וְלֹא הִגִּיעוּ יָמָיו! אוֹי לְבְנֵי עִירוֹ שְׁלֹא
נִמְצָא בָהֶם שִׁישִׁיב נַפְשׁוֹ אֲלָיו! קָם רַבִּי יִיסָא

וְשַׁפֵּךְ בְּפִיו מִיַּם שֶׁל גְּרוֹגְרוֹת עִם מִדָּה שֶׁל יַיִן
 רְקוּחַ. בְּקָעָה וַעֲהָ בְּפָנָיו, וְשָׁב רוּחוֹ אֵלָיו.

לְאַחַר כֵּן וְשָׂאֵל אֹתוֹ. אָמַר: תִּיֵּךְ רַבִּי, נִפְשִׁי
 יִצָּאָה מִמֶּנִּי וְהִבִּיאוּ אֹתָהּ לְפָנַי כִּסֵּא
 הַמְּלָכָה, וְרָצְתָה לְהִשָּׂאֵר שָׁם, אֲלֵא שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְזָכוֹת אֹתָךְ, וְהִכְרִיזוּ עֲלֶיךָ: עֲתִיד הוּא
 רַבִּי יִיסֵא לְהַעֲלוֹת רוּחוֹ וּלְהַתְקַשֵּׁר בְּחֶדֶר אֶחָד
 קְדוֹשׁ שְׁעֵתִידִים הַחֲבֵרִים לְעוֹרֵר בְּאַרְצָן. וַחֲרִי תִקְנֵנוּ
 שְׁלֵשָׁה כִּסְאוֹת שְׁעוֹמְדִים לָךְ וּלְחֻבְרֶיךָ. מֵאוֹתוֹ
 הַיּוֹם הָיוּ מְשֻׁנְּחִים בּוֹ כִּנֵּי עִירוֹ.

עוֹד, עָנִי אֶחָד אַחַר עֵבֶר לְפָנַי רַבִּי יִצְחָק, וְהָיָה
 בְּיָדוֹ חֲצִי מָעָה כֶּסֶף. אָמַר לְרַבִּי יִצְחָק:
 הַשְּׁלֵם לִי וּלְבָנַי וּלְבָנוֹתַי אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ. אָמַר לוֹ:
 וַאֲיֵךְ אֲשָׁלִים לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם, שְׁחַרְרֵי לֹא נִמְצְאוּ אֲצֵלִי
 כִּי אִם חֲצִי מָעָה? אָמַר לוֹ: כְּזֶה אֲנִי אֲשָׁלִים בְּחֲצִי
 מָעָה שְׂיֵשׁ אֲצֵלִי. הוֹצִיָּאָה וּנְתַן לוֹ.

תִּרְאוּ לוֹ בַּחֲלוּמוֹ, שֶׁהָיָה עוֹבֵר עַל שְׂפַת הַיָּם
 הַגְּדוֹל וְרָצוּ לְזָרֵק אֹתוֹ לְתוֹכוֹ, רָאָה אֶת

רבי שמעון שהושיט ידו כנגדו, ובא אותו עני
והוציאו, ונתנו בידי רבי שמעון ונצל.
בשהתעורר, נפל בפיו פסוק זה, (תהלים מא) אשרי
משכיל אל דל כיום רעה ימלטהו ה'.

ובא ראה, כל יום ויום נוטף טל מהעתיק הקדוש
לזעיר אנפין, ומתברכים כל שדה התפוחים
הקדושים, ומאותו טל נשפע לאלו שלמטה,
וממנו נוזנים מלאכים קדושים, כל אחד ואחד
כפי מאכלו. זהו שכתוב (שם עה) לחם אנירים אכל
איש, ומאותו מזון אכלו ישראל במדבר.

אמר רבי שמעון, כמה בני אדם נוזנים בזמן הזה
ממנו, ומי הם? אלו החברים שמשתדלים
בתורה ימים ולילות. וכי יעלה על דעתך מאותו
מזון ממש? לא, אלא כעין אותו מזון ממש
ששקול על אחד פי שנים.

בא ראה, כשנבנסו ישראל ונדבקו בפלך הקדוש
משום גלוי של הרשם הקדוש, אז וכו' לאכל
לחם אחר עליון יותר ממה שהיה בתחלה.

בַּתְּחִלָּה, כְּשִׁיִּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, נִכְנְסוּ לֶלֶחֶם שֶׁנִּקְרָא
 מִצָּה, וְכַעַת זָכוּ וְנִכְנְסוּ לֶאֱכֹל לֶחֶם אַחֵר יוֹתֵר
 עֲלִיּוֹן, מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן, שְׂכַתוֹב הַנָּנִי מִמִּטִּיר לָכֶם
 לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. מִן הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן
 הוּא נִמְצָא לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם זֶה. תְּחִבִּים
 שְׂמֹשֶׁת־דָּלִים בַּתּוֹרָה, נִזְוְנוּ מִמָּקוֹם אַחֵר יוֹתֵר
 עֲלִיּוֹן, וּמֵהוּ? בַּכָּתוּב (קהלת ז) הַחֲכָמָה תִּתִּיחַ בְּעֲלִיָּהּ.
 מָקוֹם יוֹתֵר עֲלִיּוֹן.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כֵּן, לָמָּה חִלְּשָׁה נַפְשָׁם
 יוֹתֵר מִשָּׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם, שְׂחָרֵי שָׂאֵר בְּנֵי
 הָעוֹלָם בְּכַח וְחֹזֶק יֵתֵר נִרְאִים לְהַמְצִיא (הם יוֹתֵר)?
 אָמַר לוֹ, יָפָה שְׂאֵלָתְךָ.

בֵּיא רֵאָה, כָּל מִזְוִנֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם בָּאִים
 מִלְּמַעְלָה. אוֹתוֹ מִזְוִן שָׂבָא מִן הַשָּׁמַיִם
 וְהָאֲרִץ, זֶה מִזְוִן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְהוּא מִזְוִן שֶׁל
 הַכֹּל, וְהוּא מִזְוִן גַּם וְעַב. וְאוֹתוֹ מִזְוִן שָׂבָא יוֹתֵר
 מִלְּמַעְלָה, הוּא מִזְוִן יוֹתֵר דְּקִיק, שָׂבָא מִמָּקוֹם
 שֶׁנִּמְצָא תְּדִין, וְזֶהוּ הַמִּזְוִן שֶׁאֵכְלוּ יִשְׂרָאֵל כְּשִׁיִּצְאוּ

מַמְצְרִים. [יותר דְקִיָּק] הַמְּזוּן שֶׁנִּמְצָא לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל
בְּאוֹתוֹ זְמַן בַּמְדָּבָר, מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם,
הוּא מְזוּן יוֹתֵר דְקִיָּק, שֶׁנִּכְנָס יוֹתֵר לְנֶפֶשׁ מֵהַכֹּל,
וְנִפְרַד יוֹתֵר מֵהַגּוֹף, וְנִקְרָא לָהֶם אַפִּירִים.

הַמְּזוּן הַיּוֹתֵר עֲלִיּוֹן מֵהַכֹּל הוּא מְזוּן הַחֲבֵרִים,
אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, שְׂאוֹכְלִים מְזוּן
שֶׁל רוּחַ וְנִשְׁמָה, וְלֹא אוֹכְלִים מְזוּן הַגּוֹף כָּלֵל,
וְהֵינּוּ מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן נִכְבָּד עַל הַכֹּל, וְנִקְרָא חֲכָמָה.
לְכֵן חָלַשׁ גּוֹף הַחֲבֵרִים יוֹתֵר מִכֵּנִי הָעוֹלָם, שֶׁחֲרִי
לֹא אוֹכְלִים מְזוּן הַגּוֹף כָּלֵל, וְאוֹכְלִים מְזוּן שֶׁל רוּחַ
וְנִשְׁמָה מִמָּקוֹם רְחוּק עֲלִיּוֹן ^(דף סב ע"א) נִכְבָּד מֵהַכֹּל.
וְלְכֵן אוֹתוֹ מְזוּן דְקִיָּק מִן הַדְּקִיָּק יוֹתֵר מֵהַכֹּל.
אֲשֶׁרִי חֲלָקָם. זֶהוּ שֶׁכִּתּוּב הַחֲכָמָה תִּתְּיָהּ בְּעֲלִיָּהּ.
אֲשֶׁרִי חֲלָקוֹ שֶׁל הַגּוֹף שֶׁיִּכּוֹל לְהוֹזֵן בְּמְזוּן הַנֶּפֶשׁ.
אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כֶּף הוּא. אָבֵל בְּזִמְנָה
הַזֶּה אֵיךְ נִמְצְאִים מְזוֹנוֹת אֵלָיו? אָמַר לוֹ,
וַדַּאי שֶׁיִּפָּה שְׂאֵלָתָה. בֹּא רֵאֵה, וְזֶהוּ פִּרוּר הַדְּבָר,

מִזוֹן רֵאשׁוֹן הוּא מִזוֹן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, אוֹתוֹ שָׁבֵא
מִשָּׁמַיִם וְאָרֶץ, וְהוּא מִזוֹן הַגּוֹף (שֶׁל הַבַּל).

מִזוֹן שֶׁהוּא יוֹתֵר עֲלִיוֹן מִמֶּנּוּ, אוֹתוֹ שֶׁהוּא יוֹתֵר
דְּקִיר, וְבֵא מִמָּקוֹם שֶׁחֲדִין שָׂרוּי, שֶׁנִּקְרָא
צָדֵק, וְזֶהוּ מִזוֹן הָעֲנִיִּים. וְסוּד הַדְּבָר - מִי שֶׁמִּשְׁלִים
לְעַנִּי, מִשְׁלִים לוֹ אוֹת אַחַת וְנַעֲשֶׂה צָדֵקָה, וְסוּד
זֶה - (מִשְׁלֵי י"א) גָּמַל נִפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד. גְּמִילוֹת חֶסְדִים
מִשְׁמָע, שֶׁחֲרִי בְּדִין שָׂרוּי, וְהַשְׁלִים לוֹ חֶסֶד, אֲזִי הוּא
רַחֲמִים.

מִזוֹן יוֹתֵר עֲלִיוֹן מֵאַלֶּה, הוּא מִזוֹן עֲלִיוֹן וְנִבְכָּד
מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְהוּא דְּקִיר מִכָּלָם,
וְהוּא מִזוֹן שֶׁל חוֹלִים. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (תְּחִלִּים מ"א) ה'
יִסְעָדְנוּ עַל עַרְשׂ דְּוִי כָּל מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכָתָ בְּחֲלִיוֹ. ה'
דְּוִקָא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁחַחֲוִלִים הִלְלוּ אֵינָם
נִזְוָנִים אֶלָּא בְּאוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמֶּשׁ.

[וּמָהוּ? חֶלֶב וְדָם. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (יחזקאל מ"ד) לְהַקְרִיב לִי חֶלֶב וְדָם. וְזֶהוּ מִזוֹן מִמָּקוֹם

שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְהוּא נִבְכָּד וְעֲלִיוֹן, דְּקִיר מִהַבַּל].

מִזוֹן עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ וְנִכְבָּד וְהוּא מְזוֹנֹת שֶׁל רוּחֹת
 וְנִשְׁמוֹת, וְהוּא מְזוֹן שֶׁל מְקוֹם רְחוֹק עֲלִיּוֹן,
 (מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא נַעַם ה'). וְהִנְכַבֵּד מִחֶבֶל הוּא מְזוֹן
 הַחֲבָרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, וְהוּא מְזוֹן שֶׁבֶּא
 מִחֲכָמָה עֲלִיוֹנָה. מָה הַטַּעַם מִמְּקוֹם זֶה? מִשּׁוּם
 שֶׁתּוֹרָה יֵצֵאָה מִחֲכָמָה עֲלִיוֹנָה, וְאוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים
 בַּתּוֹרָה נִכְנָסִים בְּעֵקֶר שְׂרָשִׁיָּהּ, וְלִכֵּן מְזוֹנָם בֶּא
 מֵאוֹתוֹ מְקוֹם קְדוֹשׁ עֲלִיּוֹן.

בֶּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנִשְׁק יְדוּ. אָמַר, אֲשֶׁרִי חֶלְקִי
 שֶׁעֲמַדְתִּי בַּדְּבָרִים הַלְלוּ! אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים
 שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת, שְׂזוּכִים לָהֶם
 בְּעוֹלָם תְּהֵא וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים ל) כִּי הוּא
 תִּיִיךְ וְאִירְךְ יְמִיךְ.

הַנְּנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יוֹסִי
 פָּתַח, (תְּהִלִּים קמ"ח) פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל
 חַי רִצּוֹן. מָה כְּתוּב לְמַעְלָה? עֵינַי כָּל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ.
 כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם מְצַפִּים וְזוֹקְפִים עֵינֵיהֶם
 לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִכֵּן (אֲבָל) כָּל אוֹתָם בְּנֵי

הַאֲמוּנָה מִבְּקָשִׁים (צְרִיכִים לְבָקֵשׁ) בְּכָל יוֹם וַיּוֹם לְשֹׂאֵל
 אֶת מְזוּנָם מִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְהַתְּפִיל
 תְּפִלוֹתֵיהֶם עָלָיו.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכָּל מִי שֶׁמֵתְפִיל תְּפִלָּתוֹ
 לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל מְזוּנּוֹ, גוֹרֵם שִׁיתְּבָרֵךְ
 כָּל הַיּוֹם עַל יְדוֹ אוֹתוֹ הָאֵילָן שֶׁמְזוּן כֵּלָם בּוֹ. [וּמַעַם
 תְּדַבֵּר - (תהלים סח) בְּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם] וְאֵף עַל גַּב שֶׁנִּמְצָא עִמּוֹ,
 צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְהַתְּפִיל
 תְּפִלָּה עַל הַמְּזוּן בְּכָל יוֹם, כִּדְרֵי שִׁמְצָאוֹ עַל יְדוֹ
 בְּרִכּוֹת כָּל יוֹם וַיּוֹם לְמַעַלָּה, וְזֶהוּ (שם סח) בְּרוּךְ ה'
 יוֹם יוֹם.

וְעַל זֶה לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְבַשֵּׁל מְזוּן מִיּוֹם לְיוֹם
 אַחֵר, שֶׁלֹּא לְעֵבֵב יוֹם לְיוֹם אַחֵר. זֶהוּ
 שֶׁכִּתּוּב וַיֵּצֵא הָעַם וּלְקַטּוּ דְבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם
 בְּיוֹמוֹ דְּרוּקָא, חוּץ מִעֲרַב שֶׁבֶת לְשֶׁבֶת, כְּמוֹ
 שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְאִי נִמְצָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֵא
 בְּרִכּוֹת בְּכָל יוֹם, וְאִי כִּתּוּב פּוֹתַח אֶת יָדָךְ וְגוֹ'.
 מָה זֶה רְצוֹן? אוֹתוֹ רְצוֹן שֶׁנִּמְצָא מִחֲעַתִּיק הַקְּדוֹשׁ,

ויוצא ממנו רצון להמציא מזון לכל. ומי ששואל
מזונות בכל יום ויום, ההוא נקרא בן נאמן, בסוד
שבשבילו נמצאים ברכות למעלה.

רבי אבא פתח ואמר, (שם קמז) רוצה ה' את יראיו
את המיחלים לחסדו. כמה יש לבני אדם
ללכת בדרך המלך הקדוש וללכת בדרך התורה
בדי שימצאו ברכות לכלם, לעליונים ולתחתונים.

שלמדנו, מה שכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך
אתפאר, ודאי אתפאר. מה משמיע?
שבשביל ^(דף סב ע"ב) ישראל למטה, הקדוש ברוך הוא
מתפאר למעלה. ומה הפאר שלו? שמניח תפלין,
שמתחברים הגונים להתפאר.

שנינו, רוצה ה' את יראיו, רוצה ה' ביראיו הנה
צריך להיות! מה זה רוצה ה' את יראיו?
אלא רוצה ה' את יראיו, כלומר, מוציא את
הרצון הנה, ומתרצה ^(ומתנדע) בהם הקדוש ברוך
הוא ליראיו היראים ממנו. ומי הם היראיו האלה
שמוציא להם את הרצון הנה? תור ואמר את

הַמִּיחֲלִים לְחַסְדּוֹ, אֹתָם הַמְצַפִּים וּמְחַבִּים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם לְבַקֵּשׁ מִזֹּנָם מִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשְׁמַע שְׁפָתוֹב אֶת הַמִּיחֲלִים לְחַסְדּוֹ.

רַבִּי יִיסָא סָבָא לֹא הִתְקִין סְעוּדָה בְּכָל יוֹם עַד שֶׁבִקֵּשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל מִזֹּנֹת. אָמַר, לֹא נִתְקִין סְעוּדָה עַד שֶׁתִּנָּתֵן מִבֵּית הַמְּלָךְ. אַחֵר שֶׁבִקֵּשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָיָה מְחַכֶּה שְׁעָה אַחַת, וְאָמַר: הֲרִי זְמַן שֶׁנִּתֵּן מִבֵּית הַמְּלָךְ, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה הִתְקִינוּ הַסְּעוּדָה! וְזוֹהִי הַדְּרָךְ שֶׁל אֹתָם יִרְאִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יִרְאִי חֲמֵא.

אֹתָם הִרְשָׁעִים שֶׁהוֹלְכִים עֲקָמִים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, מַה כְּתוּב בָּהֶם? (ישעיה ה) הוֹי מִשְׁכִּימֵי בִבְקָר שֶׁכָּר יִרְדְּפוּ. וְעַל זֶה רוּצָה ה' אֶת יִרְאָיו אֶת הַמִּיחֲלִים לְחַסְדּוֹ. דְּוָקָא לְחַסְדּוֹ. (ובגדה) נוֹדְעִים בְּנֵי הָאֱמוּנָה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם. זְהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּצָּא הָעַם וּלְקַטְו דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם בְּיוֹמוֹ אָמַר, וְלֹא דְבַר יוֹם לְיוֹם אַחֵר.

וְכָל כֶּדֶד לָמָּה? לְמַעַן אֲנַסְנוּ הַיֵּלֶךְ בְּתוֹרַתִי אִם לֹא.
 בְּכֹאֵן נוֹדְעִים אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה, שְׁכָל יוֹם
 וַיּוֹם הוֹלְכִים בְּדַרְךְ יִשְׁרָה בְּתוֹרָה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר
 מִכֹּאֵן, (משלי יג) צְדִיק אֵכֵל לְשֶׁבַע נַפְשׁוֹ - אַחַר
 שֶׁהִשְׁבִּיעַ נַפְשׁוֹ מִלְּהַתְפַּלֵּל וּלְקַרְא בְּתוֹרָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בֵּא רְאֵה, עַד שֶׁלֹּא נָתַן הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הִבְחִין בֵּין אוֹתָם
 בְּנֵי הָאֱמוּנָה לְבֵין אוֹתָם רְשָׁעִים שְׂאִינָם בְּנֵי אֱמוּנָה
 וְלֹא עוֹמְדִים בְּתוֹרָה. וּבְמָה הִבְחִין בָּהֶם? בַּמֶּן, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר אֲנַסְנוּ. וְכָל אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ שָׁחַם בְּנֵי
 הָאֱמוּנָה, רָשָׁם אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָשָׁם שֶׁל
 בְּתַר הַחֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַמִּיחֲלִים לְחֶסֶדוֹ, וְעַל
 זֶה לְמַעַן אֲנַסְנוּ. וְכָל אוֹתָם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בְּנֵי
 אֱמוּנָה, הָעֵבִיר מֵהֶם הַכֶּתֶר הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, וְהַמֶּן
 הַכְרִיז וְאָמַר, וּבִטָּן רְשָׁעִים תִּחְסָר. וְעַם כָּל זֶה, לֹא
 הָעֲדִיף הַמְרָבָה וְהַמְמַעִיט לֹא תִּחְסֹר.

שְׁנֵינּוּ, בַּשָּׁעָה הַחַיָּא נִשְׁלָמוּ יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה כְּדָגְמָא
 שֶׁל מַעֲלָה, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ, שְׁכַתוֹב (שמות טו)

וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וְשָׁם שְׁתִּים עֲשָׂרָה עֵינַת מַיִם
 וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וְגו'. וְהַתְּחִיב הָאֵילָן הַקָּדוֹשׁ
 בְּשָׁנִים עֲשָׂר תְּחוּמִּים, בְּאַרְבָּעָה צַדֵּי הָעוֹלָם,
 וְהַתְּחִיב בְּשִׁבְעִים עֲנָפִים, וְהִכֵּל כְּדֹגְמָא שֶׁל מַעְלָה.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִטַּף מִל קָדוֹשׁ מִהַעֲתִיק הַנְּסֻתָּה,
 וּמֵלָא אֶת רֵאשׁוֹ שֶׁל זְעִיר אֲנָפִין, מְקוֹם
 שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם. וּמֵאוֹתוֹ מִל שֶׁל אֹר עֲלִיּוֹן קָדוֹשׁ
 הָיָה שׁוֹפֵעַ וַיִּזְרַד מִן לְמַטָּה, וּכְשֶׁהָיָה יוֹרֵד, הָיָה
 נִפְרָד גְּלִידִים גְּלִידִים, וְנִקְרָשׁ לְמַטָּה. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
 יֵדֵק כִּכְפָּר עַל הָאָרֶץ.

כָּל אוֹתָם בְּנֵי אַמוֹנָה יוֹצְאִים וְלוֹקְטִים, וּמְבָרְכִים
 עֲלָיו אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְאוֹתוֹ מִן הָיָה מַעְלָה
 רֵיחוֹת שֶׁל כָּל הַבְּשָׁמִים שֶׁל גֵּן עֵדֶן, שֶׁחֲרִי מִמֶּנּוּ
 נִמְשָׁךְ וַיִּרְד לְמַטָּה. שָׁם אוֹתוֹ לְפָנָיו, וּבְכָל טַעַם
 שָׁרְצָה - הָיָה טוֹעֵם אוֹתוֹ, וּמְבָרֵךְ אֶת הַמְּלַךְ
 הַקָּדוֹשׁ.

וְאִז מִתְבָּרֵךְ בְּמַעְיוֹ, וְהָיָה מִסְתַּכֵּל וַיִּזְדַּע לְמַעְלָה,
 וּמִסְתַּכֵּל בְּחֻבָּה הָעֲלִיוֹנָה, וְעַל זֶה הָיָה נִקְרָא

דור ידעה. ואלה היו בני אמונה, ולקחם נתנה תורה
להסתכל בה ולדעת ודרכיה.

ואותם שלא נמצאו בני אמונה, מה פתוב בהם?
(במדבר יב) שטו העם ולקטו. מה זה שטו?
שטות היו לוקחים לעצמם, משום שלא היו בני
אמונה. מה פתוב בהם? וטחנו ברחים או דכו
במלכה וגו'. מי הטריח ^(דף סג ע"א) אותם לכל זה? אלא
שהם לא היו בני אמונה.

כמו זה אותם שלא מאמינים בקדוש-פרוך-הוא,
לא רוצים להסתכל בדרךיו, והם רוצים
להטריח את עצמם כל יום אחר מזון יום ולילה,
אולי לא יעלה בידם פת לחם. מי גרם להם את
זה? משום שאינם בני אמונה. אף כאן, שטו
ולקטו - שטו בשטות של עצמם, ורוצים להטריח
עליו. זהו שפתוב וטחנו ברחים. אחר כל הפרחה
הזו לא עלה בידיהם, אלא שפתוב והיה טעמו
בטעם לשר השמן, ולא יותר. מי גרם להם את
זה? משום שלא היו בני אמונה.

אמר רבי יוסי, מה זה לשד השמן? יש אומרים, שהיה גלוי בשמן בתרגומו. ויש אומרים, מה השד מתהפך לבמה גונים, אף הזן מתהפך לבמה גונים. רבי יהודה אמר, לשד השמן - יניקת השמן.

רבי יצחק אמר, איש לפי אכלו לקטו - וכי מי שאוכל מעט לוקט מעט, ומי שאוכל יותר לוקט יותר? והרי כתוב לא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר? אלא לפי אותם שאוכלים, לוקטים. משמע אכלו - מי שהיה אוכל אותו. ומשום כך לא כתוב אכילתו.

מה זה אומר? אחו אדם בעבד או באמה ואמר שהיא שלו. בא חברו ואמר: עבד זה הוא שלי! קרבו לפני משה לדין. אמר להם: כמה נפשות בביתך, וכמה נפשות בביתו של זה? אמר כך וכך. ואותה שעה אמר להם משה: לקטו מחר, וכל אחד יבא אלי. למחר יצאו ולקטו, ויבאו לפני משה. שמו לפניו את הזמן, והיה מורד אותו. אם

אותו עֵבֶד שֶׁל זֶה - מֵצֵא אֶת אוֹתוֹ הָעֹמֵר שֶׁל
הָעֵבֶד בְּמֵן הַזֶּה, שְׁהֲרִי עֹמֵר אֶחָד לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ
מִבֵּיתוֹ. מִדְּד לָזֶה - וְנִמְצָא חֶסֶד אוֹתוֹ מֵאִכֵּל הָעֵבֶד
בְּמֵן שָׁלוֹ, וְעֹמֵר אֶחָד לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתוֹ. אָמַר
וּפְסִם: הָעֵבֶד שֶׁל זֶה הוּא! זֶהוּ שְׂכֵתוֹב אִישׁ לְפִי
אֲכָלוּ לְקָטוּ. וְכֵתוֹב עֹמֵר לְגִלְגֻלַּת מִסְפַּר
נֶפְשֵׁי תִיכֶם.

אָמַר רַבִּי (י"א) תִּיבֵּי, כְּתוֹב עֹרֵב וַיִּדְעֶתֶם כִּי ה'
הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם
אֶת כְּבוֹד ה'. עֹרֵב וַיִּדְעֶתֶם, בַּמָּה יִדְעוּ? אֵלֵּא כִּי
שְׁנֵינּוּ, בְּכָל יוֹם וַיּוֹם נִמְצָאוּ הַנְּהַגוֹת הַקְּדוֹשׁ כְּרוּף
הוּא - בְּבִקֵּר הַתְּעוֹרֵר חֶסֶד בְּעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן
שֶׁנִּקְרָא עֹרֵב, תְּלוּי חֲדִין בְּעוֹלָם, וְהֲרִי פִרְשׁוּהָ
שְׁלֵבֵן יִצְחָק תִּקַּן תְּפִלַּת הַמְּנַחֵה. [מִה זֶה אוֹמֵר] וְעַל זֶה
עֹרֵב וַיִּדְעֶתֶם. בְּשִׁמְתְּעוֹרֵר דִּין בְּעוֹלָם, תִּדְעוּ
שֶׁבְּאוֹתוֹ דִּין הוֹצִיא אֶתְכֶם ה' מִמִּצְרַיִם. וּבִקֵּר
וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד ה', שְׁהֲרִי בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְּעוֹרֵר
חֶסֶד וַיִּתֵּן לָכֶם לְאֵכֵל.

רַבִּי תִּיּוֹא אָמַר הַהֶפֶךְ. מַה כָּתוּב לְמַעְלָה?
 בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל סִיד הַבָּשָׂר וְגו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
 הִתְעוֹרַר עָרֵב. שְׂאוֹתוֹ זְמַן שְׁמִתְעוֹרַר דִּין, מִתְעוֹרַר
 נִם חֶסֶד בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּדְעָתָם כִּי ה' הוֹצִיא
 אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. תִּדְעוּ אוֹתוֹ חֶסֶד שְׁעָשָׂה
 עִמָּכֶם בְּזְמַן הַדִּין וְהוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.
 וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד ה', כְּבוֹד ה' הָרִי יְדוּעַ,
 וְכָל כֶּף לָמָּה? בְּשִׁמְעַ ה' אֶת תְּלַנְתִּיכֶם וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, לֹא מְשַׁנָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הַנְּהַגוֹתָיו, רַק שְׂאוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם
 מְשַׁנִּים אוֹתָם וּמְהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין, כְּמוֹ
 שְׁנֵי בָּאֵר.

שָׁנָה רַבִּי אֶלְעָזָר, מִהֲמַן תָּזָה עֲתִידִים הַצְּדִיקִים
 לֶאֱכֹל לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִם תֵּאמַר כְּמוֹ זֶה?
 לֹא! אֵלֶּא יוֹתֵר. שְׁלֹא תָּזָה כֶּף לְעוֹלָמִים. מֵהוּ?
 כְּמוֹ שְׁבִיאָרְנוּ שְׁכָתוּב (תהלים כו) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה'
 וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ, וְכָתוּב (ישעיה סב) עֵינַי לֹא רָאִיתָהּ
 אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ וְגו'.

רְאוּ כִּי ה' נָתַן לָכֶם הַשִּׁבְתָּה. רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח,
 (תהלים קל) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרְאתִיךָ
 ה'. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, סָתֵם וְלֹא פִּרַשׁ מִי אָמְרוּ. אֲלֹא
 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת שְׁעֵתִידִים לֹאמֵר ^(דף סג ע"ב) כָּל פְּנֵי
 הָעוֹלָם, שְׁעֵתִיד הַשִּׁיר הַזֶּה לְהֵאמֹר אוֹתוֹ לְדוֹרוֹת
 עוֹלָם.

וּמַהוּ מִמַּעַמְקִים קָרְאתִיךָ? כָּךְ שְׁנִינוּ, כָּל מִי
 שְׁמַת־פֶּלֶל תִּפְלְתוֹ לְפָנַי הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ,
 צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ בְּקִשְׁתּוֹ וּלְהַתְּפִיל מֵעַמְקֵי הַלֵּב בְּדֵי
 שְׂמִימָצָא לְבוֹ שָׁלֵם עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיְבַוֵּן לֵב
 וְרִצּוֹן. וְהֵאֵם דָּוָד אָמַר כֹּה, וַחֲרֵי כָּתוּב בְּכָל לְבֵי
 דְרִשְׁתִּיךָ, וּפְסוּק זֶה מִסְּפִיק? מַה צָרִיךְ מִמַּעַמְקִים?
 אֲלֹא כֹךְ שְׁנִינוּ, כָּל אָדָם שֶׁמִּבְּקִשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לְפָנַי
 הַמְּלֶךְ, צָרִיךְ לְבַוֵּן דַּעְתּוֹ ^(לבי) וְרִצּוֹנוֹ מֵעֶקֶר
 שֶׁל כָּל הָעֲקָרִים לְמַשׁךְ בְּרָכוֹת מֵעַמְקֵי הַבְּאֵר ^(של)
 הַכֵּל, בְּדֵי שִׂישְׁפִיעַ בְּרָכוֹת מֵהַמַּעֲיָן שֶׁל הַכֵּל, וּמַהוּ?
 אוֹתוֹ מְקוֹם שִׂישְׁפִיעַ מִמֶּנּוּ וְנִמְצָא מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ נִהַר,
 שְׁכַת־טוֹב ^(בראשית ב) וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן, וְכַתוּב ^(תהלים מז)

נָהָר פְּלָגָיו יִשְׁמְחוּ עִיר אֱלֹהִים. וְזֶה נִקְרָא
 מִמַּעַמְקִים. עֵמֶק הַכֵּל, עֵמֶק הַבְּאֵר שְׁמֵעִינֹת
 יוֹצְאִים וְשׁוֹפְעִים לְבָרֵךְ אֶת הַכֵּל, וְזוּהִי הִרְאֵשִׁית
 לְמִשְׁךְ בְּרָכוֹת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, בְּשִׁהְעֵתִיק, נִסְתָּר שָׁל
 הַנְּסֻתָּרִים, רוֹצֵה לְזִמֵּן בְּרָכוֹת לְעוֹלָמוֹת,
 מִשְׁרָה אֶת הַכֵּל, וּמִכְלִיל אֶת הַכֵּל בְּעֵמֶק הָעֲלִיּוֹן
 הַזֶּה, וּמִכָּאֵן שׁוֹאֵב וְנִשְׁפָּע בְּאֵר (נְהַר) שְׁנַחֲלִים
 וּמַעֲיִנֹת נִשְׁפָּעִים מִמֶּנּוּ, וְכֵלָם נִשְׁקִים מִמֶּנּוּ. וּמִי
 שְׂמַתְפִּיל תְּפִלָּתוֹ, צָרִיךְ לְכַוֵּן לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְמִשְׁךְ
 בְּרָכוֹת מֵאוֹתוֹ עֵמֶק שָׁל הַכֵּל בְּדִי שְׂתִתְקַבֵּל
 תְּפִלָּתוֹ וַיַּעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ.

וַיֹּאמֶר מִשֶּׁה אֱלֹהִים אִישׁ אֵל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר.
 אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מִתְבָּרֵךְ
 הָעוֹלָם מֵאוֹתוֹ יוֹם הָעֲלִיּוֹן, שְׁהָרִי כָּל שְׁשֶׁת הַיָּמִים
 מִתְבָּרְכִים מִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְכָל יוֹם נוֹתֵן מֵאוֹתָהּ
 בְּרָכָה שְׂקִבֵּל מֵאוֹתוֹ יוֹם שָׁלוֹ.

וְעַל זֶה אָמַר מֹשֶׁה, אִישׁ אֵל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר. מָה הַטַּעַם? כִּי שָׁלֵא יִתֵּן וְלֹא יִלְוֶה יוֹם זֶה לְחֵבְרוֹ, אֵלֶּא כֹּל אֶחָד וְאֶחָד שׁוֹלֵט לְבֵדוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁלוֹ, שְׁחֲרֵי לֹא שׁוֹלֵט יוֹם בַּיּוֹם שֶׁל חֵבְרוֹ.

מִשּׁוּם כִּךְ כָּל אוֹתָם (אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, כָּל יוֹם נִיּוֹם מִתְּפָרָד מֵאוֹתוֹ יוֹם עֲלִיּוֹן, יוֹם הַשְּׂבִיעִי, וּמִתְּבָרְכִים כָּל שְׁשָׁה תַיָּמִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, וְכֹל יוֹם נוֹתֵן בַּיּוֹם שְׁלוֹ מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁקָּבַל מֵאוֹתוֹ יוֹם עֲלִיּוֹן, וְעַל זֶה אָמַר מֹשֶׁה, אִישׁ אֵל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר, שְׁחֲרֵי לֹא שׁוֹלֵט יוֹם בַּיּוֹם שְׁלֵא שְׁלוֹ, וְכֹל אוֹתָם) חֲמִשָּׁה יָמִים שׁוֹלֵטִים בַּיָּמִים שְׁלָהֶם, וְנִמְצָא בּוֹ מַה שֶׁקָּבְלוֹ, וּבַיּוֹם הַשְּׁשִׁי נִמְצָא יוֹתֵר. וְזֶה הוֹלֵךְ כְּפִי מַה שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה שֶׁכָּתוּב יוֹם הַשְּׁשִׁי וְלֹא נֵאמַר כִּךְ בְּכֹל שְׁאָר תַיָּמִים - אֵלֶּא כִּךְ בְּרִשׁוּתָהּ, הַשְּׁשִׁי - שְׁחֲרֵי וְזֶה [שְׁחֲרֵי וְזֶה] בּוֹ הַגְּבִירָה לְהִתְקִין שְׁלָחַן לַמֶּלֶךְ. וְלָכֵן נִמְצָאוּ בּוֹ שְׁנֵי חֲלָקִים - אֶחָד לְיוֹמוֹ, וְאֶחָד לְתַקוּן בְּשִׁמְחַת הַמֶּלֶךְ בְּגִבְרָתָהּ.

וְאוֹתוֹ לִילָה שִׁמְחַת הַגְּבִירָה בַּמֶּלֶךְ וְזוּוֹנָם, וּמִתְּבָרְכִים כָּל שְׁשָׁת תַיָּמִים, כָּל אֶחָד

וְאַחַד לְבָדוֹ, וְלִכֵּן צָרִיךְ אָדָם לְסַדֵּר שְׁלֻחָנוֹ בְּלֵיל
הַשַּׁבָּת, בְּדֵי שִׁישְׁרוּ עֲלָיו בְּרָכוֹת מְלֻמְעָלָה, וּבְרָכָה
לֹא נִמְצְאוּת עַל שְׁלֻחַן רֵיק. [וְאוֹתוֹ לְיִלָּה שְׂמֻחָתָהּ שֶׁל הַגְּבִירָה
בְּמִלְךָ זְוִינָם] לָכֵן תִּלְמִידֵי חֲכָמִים שִׁיזְדַּעִים סוּד זֶה,
זְוִינָם מִעֲרַב שַׁבָּת לְעֲרַב שַׁבָּת.

רְאוּ כִּי ה' נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת. מַה זֶה שַׁבָּת? יוֹם
שָׁבוֹ נְחִים שָׁאָר הַיָּמִים, וְהוּא כָּלֵל שֶׁל כָּל
אוֹתָם שִׁשַּׁת הָאֲחֵרִים, וּמִמֶּנּוּ הֵם מֵתְבָרְכִים. רַבִּי
יִיסָא אָמַר, וְכֵן נִם בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּת שַׁבָּת,
מִשּׁוּם שֶׁהִיא בַּת זְוִינָה, וְזוֹהִי כְּלָה, שַׁבָּתוֹב (שְׁמוֹת לֹא)
וְשִׁמְרָתָם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קִדְּשָׁהּ הִיא לָכֶם. לָכֶם וְלֹא
לְשָׂאָר הָעַמִּים. זֶהוּ שַׁבָּתוֹב (שֵׁם) בִּינִי וּבֵין בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. וְזוֹהִי נִחְלָת יִרְשָׁת עוֹלָמִים לְיִשְׂרָאֵל. וְלִכֵּן
כְּתוּב (יִשְׁעִיָּה נח) אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ וְגו',
וּבְמִקוֹמוֹ בְּאֶרְצוֹ אֶת הַדְּבָרִים.

כְּתוּב אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמִּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.
מִמִּקוֹמוֹ - שְׁנִינָה, מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂרָאוֹי
לְלֶכֶת, וְסוּד תְּדַבֵּר - שַׁבָּתוֹב (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד

ה' מִמְקוֹמוֹ, וְזֶהוּ מְקוֹם, וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב, כִּי
הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קִדְשׁ הוּא.
מְקוֹם יְדוּעַ קוֹרְאִים לוֹ מְקוֹם שְׁנוּדָע הַכְּבוֹד
הַעֲלִיזוֹ.

וְלִכְּזֶן אֲזַחְרָה לְאָדָם שְׁמַתְעִיטָר בְּעֵטוֹר קְדוֹשׁ
שְׁלִמְעָלָה, שְׁלֵא יֵצֵא מִפִּי דְבוֹר שָׁל חַל,
מִשׁוֹם שְׁאֵם יֵצֵא מִמֶּנּוּ, הוּא ^(דף סד ע"א) מְחַלֵּל אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת, בְּיָדוֹ - בְּמַעֲשֵׂה, וּבְרַגְלָיו - לְלַכֵּת מִחוּץ
לְאֵלֵפִים אִמָּה. כָּל אֵלוֹ הֵם חֲלוּל שַׁבָּת.

אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ - זֶהוּ מְקוֹם נִכְבָּד שָׁל
קִדְשָׁה, שְׁחֲרֵי מַחוּצָה לוֹ הֵם אֱלֹהִים אֲחֵרִים.
בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' - זֶהוּ כְּבוֹד שְׁלִמְעָלָה. מִמְּקוֹמוֹ -
זֶה כְּבוֹד שְׁלִמְטָה. זֶהוּ סוּד עֵטָרַת הַשַּׁבָּת, וְלִכְּזֶן אֵל
יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ. אֲשֶׁרֵי חָלְקוֹ שָׁל מִי שְׁזוּכָה
לְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת. אֲשֶׁרֵי בְּעוֹלָם הָזֶה וּבְעוֹלָם
הַבָּא.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה עֲבֹר לְפָנַי הָעַם וְגו'. רַבִּי חֲזִינָא
פְּתַת, (תהלים לד) חֲנָה מִלְּאֵךְ ה' סְכִיב לִירְאָיו

וַיַּחֲלִצֵם. אֲשֶׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה
 בְּכַבּוֹדָם יוֹתֵר עַל שְׁלוֹ. בֹּא רְאֵה כַּמָּה הֵם בְּנֵי
 הָעוֹלָם שֶׁמְחַרְפִּים וּמְגַדְפִּים לְמַעַלָּה, כְּמוֹ
 שֶׁסְּנִיחָרִיב חֲרַף וְגִידָף וְאָמַר (מלכים ב' יח) מִי כָּכָל אֱלֹהֵי
 הָאָרְצוֹת וְגו'. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַל וְלֹא תִבַע
 מִמֶּנּוּ. בִּיּוֹן שֶׁהוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ עַל חוֹקְיָה, מַה כָּתוּב?
 (שם יט) וַיֵּצֵא מִלְּאֲךָ ה' וַיִּדְּ בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר וְגו'.

יִרְבְּעֵם בֶּן נֶכֶט הָיָה עוֹבֵד לְעַבּוּדָה זָרָה וּמְקַטֵּר
 לָהּ וְזוֹבַח לָהּ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא
 תִבַע מִמֶּנּוּ. וּכְשָׁפָא עֵדוֹ חֲנַבִּיא וְהַתְנַבֵּא עָלָיו,
 וְהוֹשִׁיט יִרְבְּעֵם אֶת יָדוֹ בְּנִגְדּוֹ - מַה כָּתוּב? (שם א'
 י) וְהַיִּבֵּשׁ יָדוֹ וְגו', וְלֹא יָכֹל לְהַשִּׁיבָה אֵלָיו. [ועל שְׁעֵבֵד
 לְעַבּוּדָה זָרָה לֹא תִבַע אוֹתוֹ תְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא].

פְּרַעַה חֲרַף וְגִידָף, וְאָמַר (שמות ה) מִי ה' וְגו',
 וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא תִבַע מִמֶּנּוּ, עַד
 שֶׁסָּרַב לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (שם ט) עוֹדֶךָ מִסְתּוֹלֵל
 בְּעַמִּי, (שם) הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ וְגו'. וְכֵן כָּכָל

מָקוֹם הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תוֹבֵעַ אֶת עֲלֻבוֹן
הַצַּדִּיקִים יוֹתֵר עַל שְׁלוֹ.

כֵּאֵן מִשָּׁה אָמַר (שם י"י) עוֹד מְעַט וּסְקֻלוֹנִי. אָמַר לוֹ
הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשָּׁה, אֵינִי זְמַן לְתַבְעַ
אֶת עֲלֻבוֹנְךָ, אֵלֵּא עֵבֶר לְפָנַי הָעַם, וְנִרְאָה מִי
יִזְשִׁיט יָדוֹ בְּנִגְדְּךָ. וְכִי בְּרִשׁוֹתֶם אֶתְּחַ עוֹמֵד, אוֹ
בְּרִשׁוֹתַי?

וּמִטָּף אֲשֶׁר הִכִּיתָ בוֹ אֶת הַיָּאֵר קַח בְּיָדְךָ וְהִלְכָתָ.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

שְׁנִינִי, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֲקוּק הָיָה הַמִּטָּה מִשְׁנֵי
צָדָדִים מֵהַשָּׁם הַקְּרוֹשׁ, צַד אֶחָד שֶׁל
בְּחֻמִּים וְדִין בְּאוֹתֵינוֹת חֲקוּקוֹת, וְצַד אֶחָד דִּין בְּדִין
- נִחַשׁ עָלַי צוּר. כֵּאֵן רֵאָה, כְּתוּב (שמות יד) וְאַתָּה
תִּרַם אֶת מִטָּף וְנִטָּה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם. מֵהוּ וְנִטָּה?
כְּלוּמַר, הִטָּה בְּצַד אֶחָד שֶׁחֲקוּק בְּרַחֲמִים וְדִין,
וְכֵתוּב וַיִּט מִשָּׁה אֶת יָדוֹ, וְלֹא כְּתוּב וַיִּשְׁלַח מִשָּׁה
אֶת יָדוֹ. כְּלוּמַר, הִטָּה מִצַּד אֶחָד. וְאִם תֹּאמַר
שֶׁחֲקוּק הָיָה מוֹמֵן קְדָמוֹן נִחַשׁ עָלַי צוּר, אֵלֵּא

בַּסֵּנָה נֶחֱקַק, שְׁכַתוֹב (שמות ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי
לְנֶחֱשׁ. בַּשָּׁעָה הַהִיא נֶחֱקַק נֶחֱשׁ עָלַי צוּר.

וּבֵא רֵאָה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רָצָה תִּקְדוּשׁ פְּרוּךְ
הוּא שְׁשִׁמּוֹתָיו שְׁהִיו חֲקוּקִים בַּמַּטָּה יַעֲשׂוּ
הָאוֹתוֹת, וְלַמִּדְנֹה, שְׁנֵי אוֹתוֹת נַעֲשׂוּ בָיִם. בַּצַּד
הַהוּא שְׁהַטָּה מַטָּה בְּרַחֲמִים וְדִין קָרַע הַיָּם
לְיִשְׂרָאֵל בַּשָּׁנִים עָשָׂר שְׁבִילִים, וְהַשִּׁיב פְּדִין עַל
הַמַּצְרִים וְהַטָּבִיעַ אוֹתָם בַּתְּהוֹם. וְהוּ שְׁכַתוֹב (שם יד)
וַיָּשָׁב ה' עֲלֵיהֶם אֶת מִי הַיָּם. מֵאוֹתָהּ שָׁעָה רָצָה
לְהוֹצִיא מַיִם. אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא: הַטָּה
הַמַּטָּה מַצַּד אַחֵר וְשְׁנֵי אוֹתוֹת תַּעֲשֶׂה בּוֹ, כְּמוֹ
שֶׁנַּעֲשֶׂה מִהַצַּד הָאֲחֵר, אוֹת אֶחָד כָּאֵן וְאוֹת אֶחָד
בְּמַרְיָכָה. אֲבָל עָתָה - (שמות יז) וְהַכִּיֹּת בַּצוּר. בְּאִיזָה
צוּר? בְּזֶה הַצוּר, וַיַּעֲלֶה נֶחֱשׁ שָׁל זְמַן אַחֵר. אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵהוּ שְׁכַתוֹב (במדבר כ) קַח אֶת הַמַּטָּה
וְהַקְּהֵל אֶת הָעֵדָה אֹתָהּ וְאֶהְרֵן אֶחָד וְדַבַּרְתֶּם?
מֵהוּ וְדַבַּרְתֶּם?

אמר רבי אלעזר, צוה אותו על הנחש, שהרי
 נעשה בצור. עתה צריך שיעשה בנחש
 להשלים שמו של הקדוש ברוך הוא באלו
 האותות, משמע שכתוב ודברתם, וכתוב (שם כא)
 וידבר העם באלהים ונמשה. מה כתוב אחריו?
 וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וגו'. מה נחש
 כחו בפיו, אף כאן בפיו. ומשה לא עשה כה, אלא
 הכה, הכה ולא השלים השם, אלא תור
 כבראשונה בשם של צור ועזב שם של נחש. זהו
 שכתוב ויד, ולא כתוב וידבר, כמו שנצטווה -
 ודברתם. ששנינו, צור לעשות, ונחש לדבר. (שם כ)
 ויד את הסלע במטהו פעמים. אחד שעבר ואחד
 עתה.

שנינו, אמר רבי אלעזר, באותה שעה נשאר
 השם, כלומר שלא נשלם באות ההוא,
 שעזב משה הנחש ולא נשלם כל השם, שהרי מצד
 אחד נשלם. בים מצד אחר. התחיל בצור ולא
 נשלם בנחש. אמר לו הקדוש ברוך הוא: עשית
 שהתחיל שמי ולא נשלם לעשות אותות, אף אתה

תְּתַחִיל וְלֹא תִשְׁלִים. (במדבר ב) לָכֵן לֹא תִבְיֹאוּ,
הִתְחַלֶּתָּ לְהוֹצִיא אוֹתָם - וְלֹא תִשְׁלִים לְהַכְנִים
אוֹתָם לְאַרְצָן. לָכֵן לֹא תִבְיֹאוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
יָדַע לֵב שֶׁל מֹשֶׁה בְּרֵאשׁוֹנָה, שֶׁהִתְיַרָא בְּאִשׁוֹר רֵאָה
הַנֶּחֱשׁ, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) וַיָּנַם מֹשֶׁה מִפְּנֵיו. הֲלֵב רֵאָה
וְלֹא יָדַע.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (במדבר כא) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחֹשׁ
נְחֹשֶׁת וַיִּשְׁמְחוּ עַל הַנֶּסֶם. עַל גַּם לֹא כָתוּב,
אֲלֵא עַל הַנֶּסֶם. רָצָה לְתַקֵּן מֶה שֶׁחָסַר. אָמַר לוֹ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּתוּב (במדבר כו) לְהַקְדִּישְׁנִי בַּמַּיִם,
בַּמַּיִם וְלֹא בְדָבָר אֲחֵר. בְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלֶּתָּ בַּמַּיִם,
רְצוֹנִי שִׁישְׁתַּלֵּם בְּשָׂמִי הַנֶּסֶם בַּמַּיִם. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, מְקוֹם שֶׁחָסַר לֹא שָׁלַם, אֲבָל אֶתָּה תִמְשִׁיךְ
גַּם אֶחָד (כ"א).

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כָּתוּב (במדבר כא) עָשִׂה לָּךְ שָׂרָף.
עָשִׂה לָּךְ - לְתוֹעֲלֹתֶיךָ. עָשִׂה לָּךְ - תִּקֵּן מֶה
שֶׁחָסַרְתָּ. וְעַם כָּל זֶה לֹא תִקֵּן אֲלֵא הִרְאִיתָ, שֶׁהָיוּ
רוּאִים בְּנֶחֱשׁ וְחַיִּים. אֲבָל לֹא נִקְדַּשׁ הַשֵּׁם בַּמַּיִם,

וּנְשֵׂאֵר חֶסֶד מֵהַשָּׂאֵר. וְתִקְנֶנָּה בְּרֵאִיָּה - (דברים לב)
עָלֶיהָ אֵל תֵּר הָעֶבְרִים, וְרֵאֵה, הַנֶּחֶד רֹאֵה בְּעֵינֶיךָ,
(שם לא) וְשָׁמָּה לֹא תֵעָבֵר, (במדבר כו) וְרֵאִיָּה אֶתְּהָ
וּנְאֻמֶּכֶת אֵל עֲמִיךָ. כֹּא וְרֵאֵה שְׂאֵפְלוֹ רֵאִיָּה, כִּינּוּן
שְׂעֻשָׁה רֵאִיָּה, בְּזוֹהַ הַשְּׁלִים לְעֶצְמוֹ הָרֵאִיָּה, אֲבָל לֹא
הַשְּׁלִים אֶת הַשֵּׁם בְּמִים כְּמוֹ שְׂאֵר כָּל הַשְּׁמוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעֲהַ שְׂאֵמֵר הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
(במדבר ב) לָכֵן לֹא תִבְיֵאוּ, אָמַר מִשָּׁה, הַנֶּחֶשׁ
הַזֶּה הוּא לְתַקְלָה בְּעוֹלָם הָיָה. אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ
כְּרוּךְ הוּא, לֹא כֶּף - דִּין לְחַיִּיבִים, וְחַיִּים לְבַעֲלֵי
הָאֵמֶת. בְּאוֹתָהּ שְׂעָה שְׂכָתוֹב (במדבר ב) וְרֵאֵה אֶתּוֹ
וְחֵי, יָדַע מִשָּׁה דְרָכָיו וְהַצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין. פֶּתַח
וְאָמַר, (דברים לב) הַצּוֹר תָּמִים פְּעֵלוֹ. וְהוּ הַצּוֹר
שְׂאֵנְחָנוֹ אוֹמְרִים (שם) אֵל אֲמוֹנָה וְאִין עוֹל, שְׂכָתוֹב
וְרֵאֵה אֶתּוֹ וְחֵי, וְכָתוֹב (שמואל-ב כב) הָאֵל תָּמִים דְרָכָו.

אָמַר רַבִּי תִיָּא, וְהָרִי שְׁנִינוּ, אֵל - גִּזְרַת רַחֲמִים
הֵיא, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (במדבר כג) אֵל מוֹצִיאָם
מִמִּצְרַיִם, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנוּן. אָמַר לוֹ, לֹא כֶּף,

שְׁלֵמֵדְנוּ, שׁוֹלֵט רַחֲמִים עַל הַדִּין. אֵל לְבָדוֹ יִכְלֹת
הִיְתָה לוֹ וְהַרְשׁוֹת הִיְתָה שָׁלוֹ. מָה הִיְכַלְתָּ? שְׁלִיטָה
שָׁל אֵל, הַתְחַזְקָה גְּזֵרָה שָׁלוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית
לא) יֵשׁ לְאֵל יָדַי, וְרַשׁוֹת שָׁלוֹ יִכְלֹת שָׁל עֵינַי רָעָה,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יֵשׁ לְאֵל יָדַי. אָמַר לוֹ, וַחֲרֵי כָּתוּב
(דברים י) הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר. אֵל גָּדוֹל נוֹצֵחַ, אֵל לְבָדוֹ
נוֹצֵחַ. וְכָתוּב (שם לב) הַצּוֹר תָּמִים פָּעֵלוֹ כִּי כָּל
דְרָכָיו מִשְׁפָּט. זֶה צוֹר (שם) אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עוֹל. זֶה
נֶחֱשׁ עָלַי צוֹר.

נֶחֱזַר לְדַבְרֵים הָרֵאשׁוֹנִים. וְכָתוּב (איוב ה) הָאֵל יַעֲזוֹת
מִשְׁפָּט, חֵם וְשָׁלוֹם?! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶהוּ
שְׁכָתוּב (תהלים פה) אֲשַׁמְעָה מֶה יִדְבַּר הָאֵל וְגו'. (שמות
ד) וַיִּשְׁלַח יְדוֹ וַיַּחֲזֹק בּוֹ וַיְהִי לְמִטָּה כְּכַפּוֹ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כז) מִטָּה מִשְׁפָּט. מִטָּה כְּלָפִי חֶסֶד.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׁנֵי מִטּוֹת הָיוּ, אֶחָד שָׁל מִשָּׁה
וְאֶחָד שָׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מֵהֵיכָן
לוֹמְדִים? שְׁכָתוּב (שמות ד) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים. שֶׁשְׁנֵינֵנוּ,
בְּשַׁעַה שֶׁתִּיהָ נוֹטֵל מִשָּׁה הַמִּטָּה בְּרַשׁוֹתוֹ, תִּיהָ

בְּאֵלוֹ שָׁלוֹ. וְהוּ שְׁכָתוּב (שם) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מַטֵּה
הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. בֵּינֵן שְׁאָמַר וַיִּקַּח מֹשֶׁה, אֵינִי יוֹדֵעַ
שְׁלֶקְחוּ בְיָדוֹ? אֵלֶּא מֵהוּ בְיָדוֹ? בְּרִשׁוֹתוֹ, בְּיִכְלָתוֹ.
וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרִשׁוֹתוֹ שָׁל מֹשֶׁה הָיָה עַד
שְׁהוּקַם הַמְּשָׁכָן. בֵּינֵן שְׁהוּקַם הַמְּשָׁכָן,
חֲזַר הַמַּטֵּה לְפָנֵי הָעֵדוּת, וּמֹשֶׁה הָיָה נוֹטֵל לְעֵשׂוֹת
בּוֹ נְסִים. וְהוּ שְׁכָתוּב (במדבר ב) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת
הַמַּטֵּה מִלְּפָנֵי ה'. בֵּינֵן שְׁלֶקְחוּ תְרֵי הוּא בְרִשׁוֹתוֹ
וּבְשָׁלוֹ הָיָה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמַּטֵּה שָׁל סְנִפִּירִינוֹן הָיָה,
וּמִשְׁשֵׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרָא, כְּמוֹ שְׁשָׁנִינוֹ,
וְהַמְּכַתֵּב, וְהַמַּטֵּה. רַבִּי יְהוֹדָה אָמַר, שָׁל עֵץ הָיָה.
מִי שְׁאָמַר שָׁל סְנִפִּירִינוֹן הָיָה - שְׁכָתוּב (יחזקאל א)
כְּמֵרְאָה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כְּסֵא, וְכָתוּב (שמות ד) מַטֵּה
הָאֱלֹהִים. וּמִי שְׁאָמַר שָׁל עֵץ הָיָה - שְׁכָתוּב (שם טו)
וַיֹּרְחוּ ה' עֵץ וְגו' שָׁם שָׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם
נִסָּהוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּאֵן תְּרֵי חֵק
וּמִשְׁפָּט לְעֵשׂוֹת נְסִים, חֵק וּמִשְׁפָּט. נִחַשׁ עָלַי צוּר

- שְׁכַתּוּב (משלי ל) נִחַשׁ עָלַי צוּר. וְשָׁם נִסְתְּהוּ, מִשּׁוּם
שְׁכַתּוּב (שמות טו) וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם.

דָּבָר אַחֵר, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּאן
וּלְהֵלָאָה חֵק וּמִשְׁפָּט, שְׁלֵא יִהְיֶה נִקְדָּשׁ
אֱלֹא בְּמַיִם שְׁנִמְתְּקוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, פְּתוּב כִּי
מָרִים הֵם. מִכָּאן שְׁנִינּוּ, יֵשׁ מַיִם עֲבוּרִים וַיֵּשׁ מַיִם
צְלוּלִים, יֵשׁ מַיִם מָרִים וַיֵּשׁ מַיִם מְתוּקִים. וַיִּצְעַק
אֵל ה' - לָמָּה צָעַק? מִכָּאן שְׁתִּיָּה בְּצִעַר בְּאוֹתָהּ
שָׁעָה. אָמַר לוֹ: מִשָּׁה, הִנֵּחַשׁ שְׁנֵהֲפֹךְ פִּסְנָה, עֲכָשׁוּ
אֲצַטְרֹךְ לַחֲקַק אוֹתוֹ בְּצוּר. וּשְׁנִינָהּם עָמְדוּ עַל
הַמַּיִם הַמָּרִים. וְאוֹתָהּ שָׁעָה נִחַקַק צוּר בְּנִחַשׁ שְׁתִּיָּה
בוֹ קֶדֶם. וְהוּא שְׁכַתּוּב (שם) שָׁם שָׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט.

כִּי־אֲשֶׁר כָּא רַבִּי אַבְיָא, כָּאֵן שְׁאֵלּוֹ לְפָנָיו. אָמַר
לָהֶם, יָפָה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וְכֹף הוּא,
וְאֲנִי צָרִיף לְגִלּוֹת סוּד הָעֵנִין, וְתָרִי רְאִינוּ שְׁרַבִּי
יְהוּדָה גָּלָה אוֹתוֹ. אֱלֹא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמִשָּׁה: מִשָּׁה, עָתָה בְּמִצְרַיִם הָיָה הַמִּפְטָה שָׁל אַחֲרָן
לְדַחוֹת הַקָּשׁ הַשּׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם. אֲבָל

בְּשִׁינְיָאוֹ מִמְצָרִים, כִּמְהַ מְקַטְרָגִים מְזַמְנִים עַל
 יִשְׂרָאֵל לְדַחוּתָם בַּיּוֹם, כִּמְהַ מִּיָּם מְרִים נְזֻדְמָנוּ
 וְקַטְרָגוֹ.

בָּאוּ לַיּוֹם - בָּא רָחֵב, שָׂרוּ שֶׁל מְצָרִים וְשָׁל יָם,
 אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעֲשֵׂה: הָרָם וְנִטְהַ
 יְדָד. כִּינּוֹן שֶׁאָמַר הָרָם אֶת מִטְּף, מֵהוּ וְנִטְהַ אֶת
 יְדָד? אֵלֶּא הָרָם אֶת מִטְּף נֶגֶד רָחֵב שָׂרוּ שֶׁל
 מְצָרִים. בָּאוּ לְמַרְה - כִּמְהַ מִּיָּם מְרִים נְזֻדְמָנוּ
 אֶצְלָם וְנִצְטַעַר מַעֲשֵׂה וְצַעַק, זְהוּ שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹת טו)
 וַיִּצַעַק אֶל ה'. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מַעֲשֵׂה,
 תְּרִי לְךָ עֵצָה בְּזוֹה - הַשְּׁלֵךְ הַמַּטְּה אֶצְלָם וַיִּתְחַקַּק
 נְחֹשׁ עָלַי צוּר, שְׁנִיָּהֶם בְּיַחַד, וַיִּצְלוּ. זְהוּ שְׁכַתּוּב
 (שֵׁם) וַיּוֹרְחוּ ה' עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמַּיִם. עֵץ, כְּמוֹ
 שְׁנַיִמַר (קֹהֶלֶת יא) מְקוֹם שִׁיפֹל הָעֵץ, שֶׁהוּא עֵצָה,
 וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמַּיִם. וְכַתּוּב (שְׁמוֹת טו) שָׁם שָׁם לוֹ חֶק
 וּמִשְׁפָּט, נְחֹשׁ עָלַי צוּר. וְשָׁם נִסְהוּ, עֲטָרְהוּ בְּנִסִּים.
 אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִכָּאֵן וְלַתְּלָאָה תְּרִי לְךָ
 שְׁיַעֲמֹד אֶצְל הַמַּיִם, תְּרִי לְךָ לְהַתְקַדֵּשׁ שְׁמִי בַּמַּיִם.

בְּשִׁבְאוֹ לְאֵילָם - בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג בָּהֶם. אָמַר
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֵין
צָרִיךְ מַטָּה. הֲרִי יַעֲקֹב שֶׁהוּא אֵילָן בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ,
וְהוּא שִׁבְעִים תְּמָרִים, וְשִׁתִּים עֲשָׂרָה עֵינַת מַיִם,
שָׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים בְּשִׁבְעִים עַמּוּדִים וְשָׁנַיִם עֶשֶׂר
שְׁבָטִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א) כִּי יִבְשׁוּ מֵאֵילָיִם
אֲשֶׁר תִּמְדָּתֶם. מִיָּד - וַיִּתְּנוּ שָׁם עַל הַמַּיִם בַּמָּקוֹם
הַזֶּה שְׁנֵקְרָא אֵילָן, וְהוּא אֵילָם. מִמֶּשְׁמַע שְׁכַתוֹב
עַל הַמַּיִם, וּמִמֶּשְׁמַע שְׁכַתוֹב שָׁם שָׁם לוֹ חֵק
וּמִשְׁפָּט, וְלֹא בַּמָּקוֹם אַחֵר, וְשָׁם שָׁלְמוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
עַל הַמַּיִם וְלֹא הֶצְרִיךְ הַמַּטָּה. מִכָּאֵן וְלִהְלֹאָה הֶצְרִיךְ
הַמַּטָּה בְּנִחְשׁ עָלֶי צוּר אֶצֶל הַמַּיִם.

בָּאוּ לְחֹרֵב - בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג. אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, (שמות יז) וְהִכִּיתָ בַּצּוּר. הַמַּטָּה נֶצְרָךְ
כָּאֵן, וְהִכִּיתָ לְאֵלוֹ בְּאוֹתוֹ צוּר, וְלֹא בְּנִחְשׁ. אָמַר
מִשָּׁה, יוֹתֵר צָרִיךְ כָּאֵן, אֲנִי רוֹאָה מַיִם שָׁרוּצִים
לְשִׁטָּה. מִדּוּעַ? (שם) הֲנֵנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר
בְּחֹרֵב וְהִכִּיתָ בַּצּוּר. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמִשָּׁה: עֲדִין בְּמַרְיָבָה עֲתִידִין הַמַּיִם לְקַטְרֵג יוֹתֵר,

שָׁהֵם מִיָּם עֲבוּרִים, רָעִים וְזֹדוּנִים, וַיִּזְדוּגוּ בָהֶם
 יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹי לְעֵינֵיהֶם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה נִצְרָךְ הַמַּטָּה
 וְהַתִּיר עֲלֵיהֶם הַנְּחָשׁ בְּגִלּוֹי לְעֵינֵיהֶם, וַיִּתְקַדֵּשׁ
 שְׁמִי. וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב (במדבר כו) לְהַקְדִּישְׁנִי בַּמַּיִם
 לְעֵינֵיהֶם. מֵהוּ לְעֵינֵיהֶם? דְּבַר שְׁנֹזְדוּגוּ בָהֶם בְּגִלּוֹי.

בֵּא רְאֵה, כִּי רְאֵה דָוָד, שְׁפָתוֹב (תהלים קכד) לִוְלֵי ה'
 שָׁהֵיחַ לָנוּ בְּקוֹם עָלֵינוּ אָדָם. זֶה פְּרַעַת. (שם)
 אֲזִי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַיִּזְדוּנִים, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ.
 וְכַתוּב (שם) נַפְשֵׁנוּ בְּצַפּוֹר נִמְלָטָה מִפֶּחַ יוֹקָשִׁים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מָה רְאֵה מִשָּׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁלֵא
 עָשָׂה בְּנְחָשׁ? אֵלֶּא יִשְׂרָאֵל הָיוּ דוֹחֲקִים
 לְמִשָּׁה, תְּנָה לָנוּ מַיִם. נִתְיַעֵץ וְאָמַר, הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ
 הוּא אָמַר לִי עֲמַד בְּנְחָשׁ, וְאֲנִי רוּאָה שְׁאִין גְּזָרָה
 לְנְחָשׁ בַּמַּיִם, אֵלֶּא בְּעָפָר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן (בראשית ג) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל
 יְמֵי חַיֶּיךָ, מִשְׁמַע שְׁעָפָר יֹאכַל כָּל יְמֵינוּ, אֲבָל
 לֹא בַּמַּיִם. וַיִּשְׂרָאֵל דוֹחֲקִים לִי, וְאֵף עַל גַּב שְׂיַעֲשָׂה
 נִם, לֹא יַעֲשָׂה בְּמָקוֹם זֶה, אֵלֶּא יִחַקֵּק בְּעָפָר וְלֹא

במים, שפֿתוב (שמות ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֲשׁ.
 וְצוּר פְּזָה נַחֲקֵק בַּמִּים בְּמָרָה, וּכְבֹר עֲשֵׂה נִם פְּזָה
 שְׁנַעֲשֵׂה בְזִמְן אַחַר, שְׁפֿתוב (במדבר כ) וַיִּךְ אֶת הַסַּלַּע
 בַּמַּיִתָּהוּ פַּעֲמִים. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ פְּרוּף הוּא: מֵשֵׁה,
 (במדבר כ) יַעַן לֹא הָאֱמִנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי, שְׁחִשְׁבֶתֶם
 שְׁלֹא יִכּוֹל הַנַּחֲשׁ בַּמִּים, (שם) לִכֵּן לֹא תָבִיאוּ:

מָה הַטַּעַם? מֵשׁוּם שֶׁהִיא חֲקוּק בְּנַפְסִים, וְרִשׁוּם בּוֹ
 הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן. בְּתַחֲלָה לְנַחֲשׁ, כְּמוֹ
 שְׁנַאֲמַר (משלי כט) דָּרַךְ נָחֵשׁ עָלַי צוּר. נָחֵשׁ, הִרִי נוֹדַע
 שְׁמַעוֹרֵר צוּר. (וַנִּאֲמַר צוּר) בְּאִיזָה מְקוֹם הַתְנַלָּה? כָּאֵן
 הוּא הַתְנַלָּה, שְׁפֿתוב הַנְּנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל
 הַצּוּר. וּמָה זֶה צוּר? כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (דברים לב) הַצּוּר
 תָּמִים פְּעֵלוֹ. וְשָׁם יָדַע מֵשֵׁה אֵיךְ עוֹמֵד נָחֵשׁ עָלַי
 צוּר. וְהִרִי בְּאֵרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם הָיָה הַפֿתוב שׁוֹתֵק - יָפָה
 שְׁאֵלָתָּה. אֵלֶּא הִרִי פֿתוב, וְהַכִּיֵּת בַּצּוּר וַיִּצְאוּ
 מִמֶּנּוּ מִים. אָמַר לוֹ, וַדַּאי כִּף הוּא, שְׁאִין לָךְ כָּל
 שֵׁם וְשָׁם מֵאוֹתָם שְׁמוֹת קְדוּשִׁים שֶׁל הַקְדוּשׁ פְּרוּף

הוא שלא עושה נסים ונבורות ומוציא כל מה
שצריך לעולם, כל שכן להוציא כאן מים.

אמר לו, אם כך, הרי כתוב הן הכה צור ויזובו
מים. מי מכה את שמו? אמר לו, פטיש
חריף ידוע בהפאותיו, ואתה שואל את זה? אלא
בא ראה, בכל מקום צור זה גבורה, וכשרוצה
הקדוש ברוך הוא להכות או להלקות, מתעוררת
גבורה זו, ואותה הגבורה מכה ומלקה. וזהו
הכתוב (תהלים עח) הן הכה צור ויזובו מים. ואם לא
שמתעורר צור ומלקה במקום שצריך - לא
נובעים מים.

אמר לו, אם כך, הרי כתוב (דברים לב) צור ילך
תשי. ושנינו, מה זה תשי? כלומר תחלש
אותו. אמר לו, ודאי כך זה, שאלמלא ידעו
הרשעים שהצור תזה עתיד להתעורר פנגדם
ולהלקות אותם, ימנעו מלחטא לפניו, אלא חלש
הוא בעיניהם, הואיל ואינם מתבוננים בו ולא

מִסְתַּכְּלִים בְּדַרְכֵיהֶם (בְּכִסּוּתֵיהֶם), וְעַל זֶה צוּר יִלְדָּךְ
תְּשִׂי.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, יֵשׁ צוּר וַיֵּשׁ צוּר. מִצַּד הַצּוּר
הָעֲלִיּוֹן יוֹצֵא צוּר אַחֵר. וּמַה זֶה צוּר הָעֲלִיּוֹן?
צוּר שֶׁל כָּל הַצּוּרִים. וּמַהוּ? אוֹתוֹ שֶׁהוּלִיד אֶת
יִשְׂרָאֵל, שֶׁכְּתוּב צוּר יִלְדָּךְ תְּשִׂי. שֶׁחֲרִי מִצַּד שֶׁל
הַצּוּר הָעֲלִיּוֹן שֶׁלְמַעַלָּה יוֹצֵא צוּר אַחֵר. מִצַּד הָאֵם
יוֹצֵאת גְּבוּרָה.

וְזֶה הוּלִיד כְּמוֹ מַה שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר. כְּתוּב
(תהלים קו) מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת ה'. מַה זֶה
גְּבוּרוֹת ה'? לְהַכְלִיל אֶת הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל
הַכֹּל. שֶׁאֵף עַל גַּב שְׂאִינָה דִין, נִמְצָא מִצַּדָּהּ,
שֶׁחֲרִי ^(דף סד ע"ב) הַגְּבוּרָה נִמְצָאת מִצַּדָּהּ, וְלִכּוֹן
נִקְרָאת הַצּוּר הָעֲלִיּוֹן. (דברים לב) וַתִּשְׁכַּח אֵל
מִחֲלָלְךָ - זֶה אֹר שֶׁל אֲבָא. מַה הוּא? חֶסֶד
עֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא אֹר שֶׁל אֲבָא.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֲבָא, מִיָּם כָּכָל מְקוֹם, חֲרִי יְדוּעַ,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר בַּצּוּר הַזֶּה

לְהוֹרִיק מִים, שְׁהָרִי לֹא רָאוּי [אַלָּא מִגְדֻלָּה], וְזָהוּ אֹת
 וְגַם שֶׁל תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה שִׁבַּח דָּוִד
 וְאָמַר, (תהלים קיד) תִּהְפְּכֵי הַצּוּר אֲנִים מֵיָם וְגו' .
 וּמִשְׁמַע תִּהְפְּכֵי, שְׁהָרִי אֵין דְּרָךְ הַצּוּר בְּכָף .

וְעַל זֶה בַּצּוּר הֶעֱלִיזוּ הוֹצִיא מִים מִמְּקוֹם שְׁלֹמֹה .
 וּמָה שָׁמוּ שֶׁל אֹתוֹ שְׁלֹמֹה? סִלַּע, שְׁכַתוֹב
 וְהוֹצִאתָ לָהֶם מִים מִן הַסִּלַּע . וּבִמָּה הוֹצִיא הַסִּלַּע
 הַזֶּה מִים? בְּכַח הַצּוּר שְׁלֹמֹה .

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַצּוּר תָּמִים פָּעֵלוּ, מָה מִשְׁמַעוֹ
 שֶׁל הַצּוּר תָּמִים פָּעֵלוּ? שְׁהִתְהַפֵּךְ הַצּוּר
 לַעֲשׂוֹת פָּעֵלוּ שֶׁל תָּמִים . וּמִיָּהוּ הַתָּמִים? אֲבָרָהָם,
 שְׁכַתוֹב בּוֹ (בראשית יז) הִתְהַלַּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָּמִים . וְזָהוּ
 תִּהְפְּכֵי הַצּוּר אֲנִים מִים, וּמִשְׁמַע תָּמִים פָּעֵלוּ, וְזָה
 אֲבָרָהָם .

בְּשַׁעָה זוֹ הוֹפֵךְ הַצּוּר לְתָמִים . בְּשַׁעָה שְׁנִיָּה
 אַחֲרָת, בְּשַׁרְצָה [בְּשַׁנְעֵנֶשׁ] מִשָּׁה לְהוֹצִיא
 מִים בַּצּוּר תְּזֶה, בְּחַטָּאי יִשְׂרָאֵל לֹא תִזְרֶה לְתָמִים
 כְּמוֹ בְּהִתְחַלָּה . בְּאֹתוֹ זְמַן תִּתְרַעַם מִשָּׁה וְאָמַר,

צור ילדה תשי. כלומר, החלשת אותו ממה שהיה
 בתחלה, שבשבילה לא נמצא עכשו תמים, ונעשה
 [ב] דין, מה שלא היה בימי ילדה, כלומר עלומיה.

אמר רבי אבא, מה זה שכתוב היש ה' בקרבנו
 אם אין? וכי היו ישראל מפשים שלא ידעו
 דבר זה, וחרו ראו שכינה לפניהם ועניי כבוד
 עליהם, שמקיפים אותם, והם אומרים היש ה'
 בקרבנו אם אין? אנשים שראו את זיו כבוד
 מלכם על הים, ולמדנו שראתה שפחה על הים
 מה שלא ראה יחזקאל, הם נמצאו מפשים ואמרו
 היש ה' בקרבנו אם אין?

אלא כך אמר רבי שמעון, רצו לדעת בין העתיק
 הנסתר של כל הנסתרים שנקרא אין, ובין
 ועיר אנפין שנקרא ה', ולכן לא כתוב היש ה'
 בקרבנו אם לא, ככתוב הילך בתורתו אם לא,
 אלא - היש ה' בקרבנו אם אין.

אם כך, למה נענשו? אלא משום שעשו פרוד,
 ועשו בנסיון, שכתוב ועל נסתם את ה'.

אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, אִם זֶה - נִשְׁאָל בְּגִזּוֹן אַחֵר, וְאִם זֶה
- נִשְׁאָל בְּגִזּוֹן אַחֵר. וְלִכֵּן מִיָּד - וַיָּבֵא עַמְלֶק.

וַיָּבֵא עַמְלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפִּידִם. רַבִּי יוֹסֵי
פָּתַח, (ישעיה לב) אֲשֶׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל כָּל מַיִם
מִשְׁלַחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר. אֲשֶׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל כָּל
מַיִם - שֶׁם שָׁנִינוּ כַּמָּה מַיִם וְכַמָּה מַיִם נִמְצְאִים.
אֲשֶׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל שְׂאִין לָהֶם זֶרַע אֱלֹא עַל הַמַּיִם,
שְׁכַתוֹב וַיַּחֲנוּ שֶׁם עַל הַמַּיִם. אוֹתָם שֶׁחִיו תַּחַת
עֲנַפֵּי הָאֵילָן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

שְׁשָׁנִינוּ, יֵשׁ לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵילָן, וְהוּא אֵילָן
גָּדוֹל וְחֹזֵק, וְבוֹ נִמְצָא מִזּוֹן לְכֹל, וְהוּא
נִתְחַם בְּשָׁנִים עֶשְׂרִי תַחֲוֵמִים, כַּמְשָׁקֵל, וּמִתְחַזֵּק
בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. וְשִׁבְעִים עֲנָפִים אַחֲזוּזִים בּוֹ,
וַיִּשְׂרָאֵל נִמְצְאִים בְּגוֹף שֶׁל אוֹתוֹ הָאֵילָן, וְאוֹתָם
שִׁבְעִים עֲנָפִים מְקִיפִים אוֹתָם.

וְהִינוּ שְׁכַתוֹב, וַיָּבֵאוּ אֵילָמָה וְשֵׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
עֵינַת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים, וְהָרִי פְּרִשׁוּתָהּ,
וְנִתְבָּאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. מַה זֶה וַיַּחֲנוּ שֶׁם עַל

הַמַּיִם? אֵלֶּא בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁלֹטוֹ עַל אוֹתָם הַמַּיִם,
שֶׁהֵם תַּחַת הָעֲנָפִים שֶׁל הָאֵילָן, שֶׁנִּקְרָאִים הַמַּיִם
הַיּוֹדוּנִים. וְלִכֵּן אֲשַׁרְיֶכֶם זְרַעִי עַל כָּל מַיִם.

מִשְׁלַחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר - אוֹתָם שְׁנֵי כְּתָרֵי
הַשְּׂמַאל שֶׁהַעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת
אֲחוּזִים בָּהֶם, שֶׁנִּקְרָאִים שׁוֹר וְחֲמוֹר, וְהֵינּוּ מֵה
שְׁכֵתוֹב וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחֲמוֹר. מִשּׁוֹם שְׁלֹבֵן הָיָה חֲכָם
בְּכַשְׁפִּים וּבְאוֹתָם כְּתָרִים תַּחַתוֹנִים, וּבָהֶם רָצָה
לְהֶאֱבִיד אֶת יַעֲקֹב, כְּכִתּוֹב אֲרַמִּי אֲבִי, וְהָרִי
נֹאמֵר. וּכְשֵׁיִשְׂרָאֵל צְדִיקִים, מִשְׁלַחִים אוֹתָם, וְלֹא
יְכוּלִים לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם. וְהוּ שְׁכֵתוֹב מִשְׁלַחֵי רֶגֶל
הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, שְׁלֹא שׁוֹלְטִים בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּשֶׁהֵם מְזוֹדְוֹגִים כְּאַחֵר, לֹא
יְכוּלִים כְּנִי הָעוֹלָם לַעֲמֹד בָּהֶם, וְלִכֵּן

כְּתוֹב לֹא תַחַרְשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֲמוֹר יַחְדָּו. יַחְדָּו דְּוִקָא.
וְשְׁנֵינּוּ, לֹא יִתֵּן אָדָם מְקוֹם לְמִינִים רָעִים, שְׁחָרִי
בְּמַעֲשֵׂה הָאָדָם [לְמַשְׁתָּה] מִתְעוֹרֵר מֵה שְׁלֹא צְרִיךְ,
וּכְשֶׁמְזוֹדְוֹגִים כְּאַחֵר, [לֹא יְכוּלִים לַעֲמֹד בָּהֶם. מִכֵּן תֵּצֵד שְׁלָחֶם יוֹצֵאת]

מִהַתְקִיפוֹת שְׁלָהֶם קָלְפָה שְׁנִקְרֵאת כְּלָב, וְזוֹ
 הַחֲצוּפָה מִכָּלָם. וְהוּ שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת י"א) וְלָכֵל כְּנִי
 יִשְׂרָאֵל לֹא יִחְרֵץ כְּלָב לְשׁוֹנוֹ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, אַתֶּם אֲמַרְתֶּם הַיֵּשׁ ה' בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין - הֲרִי
 אֲנִי מוֹסֵר אֶתְכֶם לְכָלָב. מִיָּד - וַיָּבֵא עֲמֶלֶק.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, (במדבר כ"ב) רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמֶלֶק
 וְאַחֲרֵיתוֹ עַדֵי אֲבֵד. וְכִי רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמֶלֶק,
 וְהֵלֵא כַּמָּה לְשׁוֹנוֹת וְעַמִּים וְאֲמוֹת הָיוּ בְּעוֹלָם עַד
 שֶׁלֹּא בָּא עֲמֶלֶק!?

אֵלֵא, כְּשִׁינְעָאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, פָּחַד וְאִימָה
 נָפְלוּ עַל כָּל הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם מִיִּשְׂרָאֵל,
 וְהוּ שְׁכָתוּב שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָזוּן חֵיל אָחִז יִשְׁבִּי
 פְּלִשְׁתִּי. וְלֹא הָיָה עִם שְׁלֹא הָיָה פּוֹחַד מִהַגְּבוּרוֹת
 הָעֲלִיוֹנוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעֲמֶלֶק לֹא הָיָה
 פּוֹחַד. וְהוּ שְׁכָתוּב וְלֹא יֵרָא אֱלֹהִים. לֹא פָּחַד
 לְקִרְבֵי אֱלֹהֵי.

וְלָכֵן רֵאשִׁית גּוֹיִם. [עֲמֶלֶק הָיוּ הָרֵאשׁוֹנִים] שְׁפָאוּ לְעַרְךָ
 קָרַב בְּיִשְׂרָאֵל הָיָה עֲמֶלֶק, וְלָכֵן וְאַחֲרֵיתוֹ

עדי אבד, שפּתּוּב כּי מַחַה אִמְחַה אֶת זְכַר עֲמֹלֶק.
 וּכְתוּב תִּמְחַה אֶת זְכַר עֲמֹלֶק. וְהוּ שְׁפָתוּב
 וְאַחֲרֵיתוּ עֲדֵי אֲבֵד. עֲדֵי אֲבֵדוּ הָיָה צָרִיךְ לְהִיזוֹת!
 אֲלֵא עַד שְׁיִבֵּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיֵּאבֵד אוֹתוֹ,
 [בְּלוּמָה, עַד שְׁתִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאבֵד אוֹתוֹ] שְׁפָתוּב כּי מַחַה
 אִמְחַה וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּא רֵאא, אַף עַל גַּב
 שְׁתַּצּוֹר תָּמִים פְּעֵלוּ וְעֲשֵׂה עִמָּהֶם חֶסֶד לְהוֹצִיא
 לָהֶם מִים, לֹא עוֹב אֶת שְׁלוֹ, שְׁתֵּרֵי פָתוּב וַיִּבֵּא
 עֲמֹלֶק.

רַבִּי אֲבָא פָתַח וְאָמַר, (קהלת ו) יֵשׁ רָעָה חוֹלָה
 רְאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. כִּמְהַ בְּנֵי הָאָדָם אֲטוּמֵי
 לֵב, מִשּׁוֹם שְׁלֹא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה. יֵשׁ רָעָה חוֹלָה
 - וְכִי יֵשׁ רָעָה שְׁהִיא חוֹלָה וַיֵּשׁ רָעָה שְׁאִינָה חוֹלָה?
 אֶל וְדַאי שְׁיֵשׁ רָעָה חוֹלָה, שְׁשִׁנְנוּ, מִצַּד הַשְּׂמֹאל
 יוֹצֵאִים כִּמְהַ בְּעֵלֵי דִין הַבּוֹקְעִים בְּאֹיֵר.

וּכְשֶׁרוֹצִים לְצֵאת, הוֹלְכִים וְנִשְׁאַכִּים בְּנִקְב
 תְּהוֹם רַבָּה. אַחַר כֵּן יוֹצֵאִים
 וּמִתְחַפְּרִים בְּאַחַר, וּבּוֹקְעִים אֹיֵרִים וּמִשׁוֹטְטִים

בְּעוֹלָם וּמִתְקַרְבִּים לְבְנֵי אָדָם, וְכָל אֶחָד נִקְרָא
 רָעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צא) לֹא תֵאָנֶה אֵלֶיךָ רָעָה.
 מַה זֶה לֹא תֵאָנֶה? מִשׁוֹם שֶׁבָּאִים בְּתַחבּוּלוֹת עַל
 בְּנֵי אָדָם.

חולָה - לָמָּה הִיא חוֹלָה? בְּשׂוֹן שׁוֹרָה עַל בְּנֵי
 אָדָם, עוֹשֶׂה אוֹתָם קְמָצָנִים מִמְּמוֹנָם.
 בָּאִים נִבְּאֵי צְדָקָה אֵלָיו - הִיא מוֹחָה בְּיָדוֹ וְאוֹמֶרֶת
 לוֹ אַל תּוֹצִיא מִשְׁלָךְ. בָּאִים הָעֲנִיִּים - הִיא מוֹחָה
 בְּיָדוֹ. בָּא הוּא לְאֹכַל מִמְּמוֹנּוֹ - הִיא מוֹחָה בְּיָדוֹ,
 בְּדֵי לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ לְאַחֵר. וּמִיּוֹם שֶׁשְׂרׁוּיָה עַל הָאָדָם,
 הִיא חוֹלָה, כְּמוֹ הַגּוֹסֵם הַזֶּה שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל וְאֵינוֹ
 שׁוֹתֵה, וְלִכֵּן הִיא רָעָה חוֹלָה.

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צוּנֹחַ בְּחֻכְמָה וְאוֹמֵר, (קהלת ו) אִישׁ
 אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֲשֶׂר וּנְכָסִים
 וְכָבוֹד וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה, אֵין רֵאשׁוֹ סוּפוֹ וְאֵין סוּפוֹ
 רֵאשׁוֹ. כְּתוּב אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֲשֶׂר
 וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְגו'. מַה זֶה וְלֹא יִשְׁלִיטֵנוּ הָאֱלֹהִים
 לְאֹכַל מִמְּנוֹ? אִם כֵּן, הוּא אֵינוֹ בְּרִשׁוֹת הָאָדָם?

אֵלֶּא אִם כָּתוּב וְלֹא יַעֲזֹבֵנוּ הָאֱלֹהִים לְאָכַל מִמֶּנּוּ
 - הֵינּוּ אוֹמְרִים בְּךָ. אֵלֶּא (כָּתוּב) וְלֹא
 יִשְׁלִיטֵנוּ, שֶׁבְּגִלָּל שְׁהַאֲמִין לְאוֹתָהּ רָעָה וְאִחֻז בָּהּ,
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִשְׁלִיטוּ עָלֶיהָ לְשִׁכְרָה
 תַּחֲתֵיוֹ עַל שֶׁהוּא רָעָה בָּהּ וְאִחֻז אוֹתָהּ.

וְכָל יְדַרְכֵיו כְּמוֹ גּוֹסֵם, שֶׁלֹּא אוֹכַל וְלֹא שׁוֹתָה וְלֹא
 מִתְקַרֵב לְמִמּוֹנּוֹ וְלֹא מוֹצִיא מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹמֵר
 אוֹתוֹ עַד אוֹתוֹ יוֹם שִׁיֵּצֵא מִן הָעוֹלָם, וַיֵּבֵא אַחֵר
 וַיִּטַּל אוֹתוֹ, שֶׁהוּא בְּעֵלְיוֹ.

וַיִּשְׁלַמְהָ הַמֶּלֶךְ צוֹנֵחַ וְאוֹמֵר, (שם ה) עֵשֶׂר שָׁמוֹר
 לְבַעֲלָיו לְרַעְתּוֹ. מִי זֶה בְּעֵלְיוֹ? זֶה הָאִחֵר
 שִׁיּוֹרֵשׁ אוֹתוֹ. וְלָמָּה זֶה זָכָה לְהִיּוֹת בְּעֵלְיוֹ שֶׁל אוֹתוֹ
 הָעֵשֶׂר? מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הַאֲמִין לְאוֹתָהּ רָעָה וְהִתְרַצָּה
 בָּהּ [זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְרַעְתּוֹ, בְּשִׁבּוּל אוֹתָהּ רָעָה] וְדָבַק בָּהּ, וְלָכֵן הָאִחֵר
 הַזֶּה שֶׁלֹּא נִדְבַק בְּאוֹתָהּ רָעָה, זָכָה [זֶה] לְהִיּוֹת
 הַבְּעֵלִים שֶׁל אוֹתוֹ הָעֵשֶׂר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְרַעְתּוֹ,
 כְּלוּמַר, מִשּׁוּם רַעְתּוֹ שֶׁחִיָּה נִדְבַק בָּהּ, הָרוּיָח לוֹ
 זֶה.

דָּבָר אַחַר יֵשׁ רָעָה חוֹלָה - זֶה מִי שִׁיּוֹשֵׁב בְּחֶלֶק
טוֹב, בְּבֵית אָבִיו, וְהוּא הוֹלֵךְ בְּנֶגֶד אָבִיו
בַּעֲלִילוֹת דְּבָרִים, זֶה נִדְבֵק בְּאוֹתָהּ רָעָה (דף סה ע"ב)
חוֹלָה, בְּאָדָם גּוֹסֵם, שְׁכָל דְּרָכָיו בַּעֲלִילוֹת: זֶה אֲנִי
רוֹצֶה, וְאֵת זֶה אֵינִי רוֹצֶה. וּמִשׁוֹם הָעֶשֶׂר הָיָה
נִדְבֵק הָאָדָם בְּרָעָה חוֹלָה, וְנִעְנַשׁ בְּעוֹלָם הָיָה
וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְזֶהוּ עֶשֶׂר שְׁמוֹר לְבַעֲלָיו לְרַעְתּוֹ.

כִּי יִשְׂרָאֵל. הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָטַל אוֹתָם עַל
כַּנְפֵי נְשָׁרִים, הַקִּיפָם בְּעַנְיֵי כְבוֹד, נִסְעָה
שְׂכִינָתוֹ לְפִנְיָהֶם, הוֹרִיד לָהֶם מִן הַשָּׁמַיִם, הוֹצִיא
לָהֶם מַיִם מִתּוֹקִים, וְהֵם הָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ
בַּעֲלִילוֹת. מִיד - וַיָּבֵא עִמָּלֶק.

וַיָּבֵא עִמָּלֶק - אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, סוּד הַחֲכָמָה כָּאֵין.
מִגִּזְרַת הַדִּין הַקָּשָׁה בָּא הַקָּרֵב הַזֶּה. וְהַקָּרֵב
הַזֶּה נִמְצָא לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. וְאֵין לָהּ דָּבָר בַּתּוֹרָה
שֶׁאֵין בּוֹ סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים שֶׁל חֲכָמָה שְׁנִקְשָׁרִים לַשֵּׁם
הַקְדוֹשׁ. כְּבִיכּוֹל אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
בְּשִׂישְׁרָאֵל צְדִיקִים לְמַטָּה, מִתְנַפֵּר חֶפְתָּ שְׁלִי עַל

הכל. וכשלא נמצאים צדיקים, כביכול מתישים
הכח שלמעלה, ומתגבר הכח של הדין הקשה.

בא ראה, בשעה שחטאו ישראל למטה, מה
פתוב? ויבא עמלק וילחם עם ישראל. בא
לקטרג הדין נגד הרחמים, שהכל נמצא למעלה
ולמטה. ברפידם - ברפוי ידים, שרפו ידיהם
מתורת הקדוש ברוך הוא, כפי שבארנו. אמר רבי
יהודה, פעמים נלחם עמלק בישראל; פעם אחת
באן, ואחת שפתוב (במדבר יד) ויירד העמלקי והכניעני
וגו'.

אמר רבי שמעון, למעלה ולמטה הנה קטרוג של
הקדוש ברוך הוא למעלה - כמו שנתבאר.
למטה הנה בקדוש-ברוך-הוא, שהיו לוקחים
אנשים וגוזרים את הערלה (האות) של הרשם
הקדוש, ולוקחים אותם וזורקים אותם למעלה
ואומרים: קח לך מה שרצית! ועל כל פנים הכל
הנה של הקדוש ברוך הוא (תקבלנה).

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אַנְשִׁים וְצֵא
 הִלָּחֵם בְּעַמְלֵק. וְכִי מָה רָאָה מֹשֶׁה שְׂסֻלָּק
 עֲצָמוֹ מִהִקָּרֵב הָרֵאשׁוֹן שְׂצֻתָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?
 אֵלֶּה מֹשֶׁה, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ, שְׁהִתְבּוּיֵן וַיֵּדַע אֶת עֵקֶר
 הַדְּבָר. אָמַר מֹשֶׁה, אֲנִי אֲזַמִּין עֲצָמֵי לְאוֹתוֹ קָרֵב
 שְׂלִמְעֵלָה, וְאוֹתָהּ יְהוֹשֻׁעַ הַזֶּמֶן עֲצָמָהּ לְקָרֵב
 שְׂלִמְטָה.

וְהִינּוּ מַה שְׂפִתוֹב, וְהָיָה בְּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ
 וַנִּבֵּר יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל שְׂלִמְעֵלָה. וְלָכֵן סֻלָּק
 מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹ מִהִקָּרֵב שְׂלִמְטָה, כְּדֵי לְהַזְדַּוֵּג
 בְּקָרֵב שְׂלִמְעֵלָה וַיְהִי נִצְחוֹן עַל יָדוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, וְכִי קָל הוּא בְּעֵינֶיךָ הִקָּרֵב הַזֶּה
 שֶׁל עַמְלֵק? בֵּא רְאֵה, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם
 עַד לְאוֹתוֹ זְמַן, וּמֵאוֹתוֹ זְמַן עַד שֶׁיָּבֵא מֶלֶךְ
 הַמְּשִׁיחַ, וְאֶפְלוּ בִימֵי גוֹג וּמְגוֹן, לֹא יִמָּצֵא כְּמוֹהוּ.
 לֹא בְּשִׁבִיל הַחִלּוֹת הַחֲזָקִים וְהַרְבִּים, אֵלֶּה מְשׁוּם
 שְׂבִכָּל הַצְּדָדִים שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ, לָמָּה לִיהוֹשֻׁעַ וְלֹא
 לְאַחַר, וַחֲרֵי בָאוֹתוֹ זְמַן הָיָה נֶעַר,
 שְׁכַתוֹב (שמות לג) וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוֹן נֶעַר, וְהָיוּ בְיִשְׂרָאֵל
 חֲזָקִים מִמֶּנּוּ? אֵלֶּיךָ שְׂמֹעָה הַתְּבוּנָה בַּחֲכָמָה וַיֵּדַע.
 מָה הוּא רָאָה? רָאָה אֶת סַמְא"ל שְׂחָתָה יוֹרֵד מִהַצֵּד
 שְׁלִמְעֵלָה לְסִיעַ לְעַמְלֵק שְׁלִמְעֵלָה. אָמַר מֹשֶׁה, וַדַּאי
 נִרְאָה בְּאֵן קָרַב קָשָׁה.

יְהוֹשֻׁעַ בָּאוֹתוֹ זְמַן נִמְצָא בְּדַרְבָּנָה יוֹתֵר עַל־זוֹנָה.
 אִם תֹּאמַר שֶׁנִּמְצָא בָּאוֹתוֹ זְמַן בְּשִׁכְיָנָה -
 לֹא כִּי! שְׂחָרֵי בְּמֹשֶׁה נִלְקָחָה וְנִאֲחָזָה. נִמְצָא
 שִׁיְהוֹשֻׁעַ נִאֲחָזוּ לְמֹשֶׁה מִמֶּנָּה, וּבְכַמָּה? בָּאוֹתוֹ מְקוֹם
 שְׁנִקְרָא נַע"ר.

וְהִינּוּ מַה שְׂאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה שְׁכַתוֹב (ישעיה
 לג) עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלַם נְוָה שְׂאֵנָן אֶחָל
 בַּל יִצְעֵן בַּל יִסַּע יִתְדֹתָיו לְנִצָּחַת. יְרוּשָׁלַם - יְרוּשָׁלַיִם
 שְׁלִמְעֵלָה, שְׁנִקְרָאת אֶחָל בַּל יִצְעֵן, שְׁלֹא תִמְצָא
 יוֹתֵר לְלָכֶת לְנִלּוֹת. וְזָחוּ סוּד הַכְּתוּב וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן
 נוֹן נֶעַר. וַדַּאי נֶעַר. לֹא יִמִּישׁ מִתּוֹךְ הָאֶחָל, אוֹתוֹ

שְׁנֵקְרָא אֶהֱל בַּל יִצְעֹן. מְלַמֵּד שְׁבָכָל יוֹם וַיּוֹם הָיָה
 יוֹנֵק מִהַשְׂכִּינָה כְּמוֹ אוֹתוֹ הַנֶּעֶר שְׁלֹמְעֵלָה, לֹא
 יִמִּישׁ מִתּוֹךְ הָאֶהֱל, וַיּוֹנֵק מִמָּנָה תָּמִיד. כֶּף נֶעֶר ^{נדף}
 זֶה שְׁלֹמְעֵלָה לֹא יִמִּישׁ מִתּוֹךְ הָאֶהֱל וַיּוֹנֵק מִמָּנָה ^{סו ע"א}
 תָּמִיד.

לְבֵן, כְּשֶׁרָאָה מִיָּשָׁה אֶת סַמְא"ל יוֹרֵד לְסִיעַ
 לְעַמְלֵק, אָמַר מִיָּשָׁה, וַדַּאי נֶעֶר זֶה יָקוּם
 כְּנִגְדּוֹ וַיִּשְׁלַט עָלָיו לְנִצְחַת אוֹתוֹ. מִיָּד - וַיֹּאמֶר מִיָּשָׁה
 אֵל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וַיֵּצֵא הַלָּחֵם בְּעַמְלֵק.
 שְׁלֹף הַקָּרֶב הָיָה שְׁלֹמְעֵלָה, וְאֲנִי אֲזוֹדְרוֹ לְקָרֶב
 שְׁלֹמְעֵלָה. בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים - צַדִּיקִים כְּגַי צַדִּיקִים,
 שְׂרָאוּיִים לְלֶכֶת עִמָּךְ.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּשָׁעָה שִׁיָּצֵא יְהוֹשֻׁעַ נֶעֶר,
 הִתְעוֹרֵר הַנֶּעֶר שְׁלֹמְעֵלָה וְהִתְתַּקֵּן בְּכַמָּה
 תְּקוּנִים, בְּכַמָּה כְּלֵי זִיָּן שֶׁהִתְקִינָה לוֹ אִמּוֹ לְקָרֶב
 הָיָה לְנִקְמָתָא אֶת נִקְמַת הַכְּרִית, וְהִינּוּ מִהַ שְׂכָתוֹב
 (וַיִּקְרָא כו) תָּרֶב נִקְמַת נִקְמָת כְּרִית. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב
 וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי תָּרֶב. לְפִי

חָרַב וַדַּאי, וְלֹא לְפִי רְמָחִים וּכְלֵי זִין, אֲלֵא בַחֲרַב
וַדַּאי הִיא, זוֹ שֶׁנִּקְרְאָת חֲרַב נִקְמַת נָקָם בְּרִית.

וּמִיָּשָׁה הִתְתַּקֵּן לְקָרַב שְׁלִמְעֵלָה. וַיְדִי מִיָּשָׁה כְּבָדִים,
כְּבָדִים מִמֶּשׁ, נִכְבְּדִים, קְדוּשִׁים, שְׁלֵא
נִטְמָאוּ לְעוֹלָמִים. נִכְבְּדִים שְׂרָאוּיִים לְעֶרְוֶה בָּהֶם
קָרַב שְׁלִמְעֵלָה. וַיִּקְחוּ אֶכֶן וַיְשִׁימוּ תַחֲתָיו וַיֵּשֶׁב
עָלֶיהָ, מִשּׁוֹם שִׁישְׂרָאֵל שְׂרוּיִים בְּצַעַר, וַיְהִי עִמָּהֶם
בְּצַעַרָם.

וְאַתְּרֵן וְחֹר תְּמָכוּ בְיָדָיו מִיָּה אֶחָד וּמִיָּה אֶחָד
וַיְהִי יָדָיו אֶמּוֹנָה וְגו'. מַה זֶה תְּמָכוּ בְיָדָיו?
אֶמּוֹנָה. [אֶמּוֹנָה, אֶמּוֹנָה וַדַּאי] וְכִי עַל שְׂאֵתְרֵן וְחֹר תְּמָכוּ
אֶת יָדָיו, הֵיוּ יָדָיו אֶמּוֹנָה? אֲלֵא מִיָּשָׁה עָשָׂה הַכֹּל
בְּחִכְמָה מַה שֶׁעָשָׂה. אֶתְרֵן וְחֹר - זֶה מִצְדוֹ וְזֶה
מִצְדוֹ, וַיָּדָיו בְּאֶמְצַע, וְלָכֵן וַיְהִי יָדָיו אֶמּוֹנָה,
אֶמּוֹנָה. אֶתְרֵן כְּדִי שִׁיתְעוֹרֵר הַצַּד שְׁלוֹ, וְחֹר כְּדִי
שִׁיתְעוֹרֵר הַצַּד שְׁלוֹ, וְהֵיוּ אוֹתוֹזִים בְּיָדָיו מִכָּאן
וּמִכָּאן, שִׁימְצֵא סִיוַע שְׁלִמְעֵלָה.

וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מִשָּׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל. כַּאֲשֶׁר
 יָרִים - שְׂזָקָה יָמִין עַל שְׂמָאל, וְהַתְּבוּן
 בַּפְּרִישֵׁת יָדָיו. וְגָבַר יִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמֶעֱלָה
 (תַּפְּאֶרֶת). וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עַמְלֶק - בְּשָׁעָה
 שִׁישְׂרָאֵל לְמִשָּׁה שׁוֹכְכִים בְּתַפְלָתָם, לֹא יְכוּלִים יָדֵי
 מִשָּׁה לְעֶמֶד בְּזָקִיפּוֹת, וְגָבַר עַמְלֶק. מִכָּאן לְמַדְנֹו,
 אַף עַל פִּי שְׁחַכְּהֵן פּוֹרֵם אֶת יָדָיו בְּקֶרְבֵן כְּדֵי לְתַקֵּן
 אֶת עַצְמוֹ בְּכֹל - יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהַמְצִיא עִמּוֹ
 בְּתַפְלוּתֵיהֶם.

שְׁנֵינֹו, בְּקֶרֶב הַזֶּה שֶׁל עַמְלֶק, נִמְצְאוּ עֲלִיוֹנִים
 וְתַחְתּוֹנִים, וְלָכֵן וַיְהִי יָדָיו אֲמוֹנָה,
 בְּאֲמוֹנָה כְּרָאוּי. וַיְהִי יָדָיו אֲמוֹנָה, וַיְהִי יָדָיו תָּהָה
 צְרִיף לְהִיזוֹת! אֲלֹא מִשּׁוֹם שְׁחַכְּהֵן תְּלוּי בַּיָּמִין כְּתוּב
 וַיְהִי. וְכְתוּב יָדָיו מִשּׁוֹם שְׁחַכְּהֵן עֵקֶר הַכֹּל. וְכְתוּב
 (שְׁמוֹת טו) 'יְמִינָהּ ה' נֶאֱדָרִי בְּכַח 'יְמִינָהּ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מִשָּׁה כְּתוּב זֹאת זְכָרוֹן בַּסֵּפֶר וְגו'.
 בֹּא רְאֵה מַה כְּתוּב לְמַעְלָה? וַיַּחְלֹשׁ
 יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְלֶק וְאֶת עִמּוֹ לְפִי תָרַב. וַיַּחְלֹשׁ?

וַיִּהְיֶה הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֵלֶּא וַיִּחְלַשׁ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (ישעיה יד) חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם. יְהוֹשִׁעַ הָיָה חוֹלֵשׁ עֲלֵיהֶם,
 וְאוֹתָהּ תָּרַב נִקְמָת נָקָם בְּרִית הוֹרָגָת אוֹתָם,
 שְׁכַתוֹב לְפִי תָּרַב, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאָר.

כְּתוּב וְזֶה זְכוּר, וְזֶה דְּוָקָא. וְשִׁים בְּאֲזֵנֵי יְהוֹשִׁעַ,
 שְׁתָּרִי הוּא עֲתִיד לְהִרְגֵי מְלָכִים אַחֲרָיִם. כִּי
 מָחָה אֶמְחָה, מָחָה - לְמַעַלָּה, אֶמְחָה - לְמַטָּה. וְזָכַר
 - וְזָכוֹן שֶׁל מַעַלָּה וּמַטָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב כִּי מָחָה אֶמְחָה, וְכְתוּב
 (דברים כה) תִּמְחָה אֶת זָכַר עַמְּלִק. אֵלֶּא, אָמַר
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתֶּם מָחוּ אֶת זְכוּרֹנֵנוּ לְמַטָּה,
 וְאֲנִי אֶמְחָה אֶת זְכוּרֹנֵנוּ לְמַעַלָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, עַמְּלִק הֵבִיא עִמּוֹ עַמִּים אַחֲרָיִם,
 וְכֻלָּם פִּתְחוּ לְקָרַב לְיִשְׂרָאֵל חוּץ מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן
 יְהוֹשִׁעַ הָיָה חוֹלֵשׁ עֲלֵיהֶם. רַבִּי יִיסָא אָמַר, וַיִּחְלַשׁ
 יְהוֹשִׁעַ, שֶׁשָּׁבַר אֶת כַּחַם מְלַמְעָלָה.

וַיִּבֶן מִשָּׁה מוֹבַח וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נָפִי. וַיִּבֶן מִשָּׁה
 מוֹבַח - בְּנִגּוּד אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעַלָּה. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ -

אותו מִשָּׁה (אותו מִזְבֵּחַ) - ה' נְסִי. מַה זֶה ה' נְסִי?
 מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָא אֶת נִקְמַת אוֹתוֹ רֵשֶׁם (דף סו ע"ב) הַקְדוּשׁ
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּמֵאוֹתוֹ הַזְּמַן נִקְרָא חֶרֶב נִקְמַת נִקְמַת נִקְמַת
 בְּרִית.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, וַיִּבֶן מִשָּׁה מִזְבֵּחַ, מִזְבֵּחַ לְכַפֵּר
 עֲלֵיהֶם. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ, שָׁל מִי? אָמַר רַבִּי
 חִיָּא, שְׁמוֹ שָׁל אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ. ה' נְסִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 וְשֵׁם נִסְהוּ. וְהַכֹּל דְּבַר אַחַד, עַל שֵׁיִשְׂרָאֵל נִפְרְעוּ
 וְהַתְנַלְתָּה אוֹתוֹ אוֹת בְּרִית הָרֵשֶׁם הַקְדוּשׁ. מִכָּאֵן
 לְמִדְנֵהוּ, שְׁכִינָן שְׁנַמּוּל בְּנוֹ שָׁל אָדָם וְהַתְנַלְתָּה בּוֹ
 הָרֵשֶׁם הַקְדוּשׁ שֶׁל הַבְּרִית, הוּא נִקְרָא מִזְבֵּחַ לְכַפֵּר
 עָלֵינוּ, וּמַה שְׁמוֹ? ה' נְסִי.

כְּמוֹ זֶה יַעֲקֹב בָּנָה מִזְבֵּחַ, שְׁכַתוֹב (בראשית לג) וַיֵּצֵב
 שֵׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. לְמִי?
 לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא מִזְבֵּחַ. וּמַה שְׁמוֹ? אֵל אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה שְׁכַתוֹב (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֶת
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', וְכִי מִי יָכוֹל לִרְאוֹת אֶת

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִרִי כְּתוּב (שם לג) כִּי לֹא יֵרְאֵנִי
הָאָדָם וְחִי, וְכֵאן אָמַר וַיֵּרְאוּ? אֵלָּא שְׁהִתְנַלְתָּה
עֲלֵיהֶם הַקְּשֶׁת בְּגוֹנִים מְאִירִים. וְכֹךְ שָׁנִינוּ, כֹּל מִי
שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּקְּשֶׁת, כְּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּשְּׂכִינָה, וְאִסּוּר
לְהִסְתַּכֵּל בַּשְּׂכִינָה.

וְעַל זֶה אִסּוּר לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּאֲצָבָעוֹת הַכַּהֲנִים
בַּשָּׁעָה שֶׁפּוֹרְשִׁים יְדֵיהֶם. אִסּוּר לְהִסְתַּכֵּל
בַּקְּשֶׁת. אִיזוֹ קְשֶׁת? אָמַר רַבִּי אֲבָא, בַּקְּשֶׁת סְתָם.
אָמַר לוֹ, מַה זֶה בַּקְּשֶׁת סְתָם? אָמַר לוֹ, בַּקְּשֶׁת
שֶׁלְמַעֲלָה, וּבַקְּשֶׁת שֶׁלְמַטָּה.

בַּקְּשֶׁת שֶׁלְמַעֲלָה, בְּגוֹנֵיָהּ. שָׁפֵל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל
בְּגוֹנֵיָהּ, כְּאִלוֹ מִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם עֲלִיוֹן,
וְאִסּוּר לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה קְלוֹן בַּשְּׂכִינָה.
קְשֶׁת שֶׁלְמַטָּה מֵהִי? אוֹתוֹ אוֹת הַכְּרִית שְׁנֵרֶשֶׁם
בְּאָדָם, שֶׁל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בּוֹ, עוֹשֶׂה קְלוֹן לְמַעֲלָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כָּךְ, הִרִי כְּתוּב (בראשית כד) שִׁים
נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי, שְׁהִיָּה מִשְׁפִּיעַ אוֹתוֹ
בְּאוֹת הַיָּד. אָמַר לוֹ, הִנֵּחַ לְאַבוֹת הָעוֹלָם, שְׂאִינָם

בְּשָׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם. וְעוֹד, שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכֵי
כָּתוּב, וְלֹא כָּתוּב רְאֵה תַּחַת יְרֵכֵי. לָכֵן אָסוּר
לְהִסְתַּכֵּל בְּקִשְׁתְּ סִתָּם, כְּמוֹ שֶׁשָּׂנֵינוּ.

לְמַדְנוּ, וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַתְּנַלְתָּה
עֲלֵיהֶם הַקִּשְׁתְּ בַּגּוֹנִים הַיְפִים מְאִירִים,
לוֹהֲטִים לְכָל עֵבֶר, מִשְׁמַע שְׂכָתוֹב וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל וְלֹא כָּתוּב וַיֵּרְאוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי
יוֹסֵי, אִיזוֹ הַמְּנוֹרָה שֶׁל הַשְּׂכִינָה, וּמָה הוּא? אֹתוֹ
שָׁנְקָרָא נַעַר, שֶׁמְשַׁמֵּשׂ אֶת הַשְּׂכִינָה בַּמְקַדָּשׁ, וְלָכֵן
"אֵת" דְּוָקָא.

וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנַּת הַסְּפִיר, שֶׁנֶּרְשָׁם בּוֹ
תַּחַת מְקוֹמוֹ לְבַנָּה אַחַת מֵאוֹתָם לְבָנִים
שֶׁהָיוּ בּוֹנִים בְּמִצְרַיִם, שֶׁשָּׂנֵינוּ, אִשָּׁה אַחַת הוֹלִידָה
בְּמִצְרַיִם, וְהָיוּ בָּאִים שָׂרֵי פְרָעָה, וְהִכְנִיסָה אֹתוֹ
בְּלְבָנָה אַחַת, וּבָא פֶסֶם יָד וְאָחֳזוּ אֹתוֹ, וְנֶרְשָׁם תַּחַת
רַגְלֵי הַשְּׂכִינָה, וְעוֹמֵד לְפָנָיו, עַד שֶׁשָּׁרַף בֵּית
הַמְּקַדָּשׁ שְׁלֹמֹה, שְׂכָתוֹב (אִיכָּה ב) וְלֹא זָכַר הַדָּם
רַגְלָיו.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, לְבַנַּת הַסְּפִיר - אֹרֶן הַסְּפִיר,
מִפְתָּחוֹת יַיִן הֶרְקַח חֲקוּקִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל
מַעֲלָה שְׁלוֹהֵטִים לְשַׁבְּעִים וּשְׁנַיִם עֶבְרִים, זֶהוּ
שְׁכַתוֹב (ישעיה נד) וַיִּסְדְּתֶיךָ בַּסְּפִירִים. וּכְעֶצֶם
הַשָּׁמַיִם, מַה זֶה בְּעֶצֶם הַשָּׁמַיִם? אָמַר רַבִּי אֲבָא,
מַה (שמות כד) עֶצֶם הַשָּׁמַיִם חֲקוּק בְּשַׁבְּעִים וּשְׁנַיִם
עֲנָפִים פּוֹרְחִים לוֹהֵטִים לְכֹל עֵבֶר, אֵף כָּאֵן
הַמְּרֹאֶה שֶׁל אוֹתוֹ עֶצֶם הַשָּׁמַיִם כְּמֹרְאָה הַשָּׁמַיִם
מִפְּשֵׁי רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַכֹּל נִרְשָׁם כְּאוֹתוֹ הָאֹרֶן
שֶׁל מְרֹאֶה שֶׁנֶּחְקַק מִצַּד הַשְּׂכִינָה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, אִם כֶּהָ, וַחֲרִי יֵם שְׁשִׁים סָבִיב
הַשְּׂכִינָה, שְׁכַתוֹב (שיר ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב
לָהּ. אָמַר לוֹ, כֶּהָ הוּא וַדְּאִי, אֵלֶּא אוֹתָם שְׁשִׁים
מְאִירִים בְּשָׁנִים עֶשֶׂר תְּחוּמִים, וְלֹא זָוִים מִסְּבִיבָה
לְעוֹלָמִים. שְׁשָׁנִינוּ, שָׁנִים עֶשֶׂר תְּחוּמִים חֲקוּקִים
עֲלִיוֹנִים עָלוּ בְּמִשְׁקָל, בְּעֵץ קָדוֹשׁ גְּדוּל וַחֲזֹק, וּכְלָם
מְאִירִים בְּגִבּוּרָה, כְּשִׁמְת־חֶפְרֶת בְּמִלְךָ. וְזֶהוּ עֶצֶם
הַשָּׁמַיִם, עֶצֶם הַשָּׁמַיִם מִפְּשֵׁי. וְכֹל אוֹתָם הַשְּׂבִילִים
הַמְּאִירִים, מְאִירִים כּוּ בְּאוֹר הַגְּבִירָה.

וְשִׁנְיָנוּ, הָאֹר שֶׁל הַשָּׁשִׁים הִלְלוּ שְׁסַבִּיבָה,
 רְשׁוּמִים בּוּ בְּאוֹתוֹ נַע"ר, וְקוֹרְאִים לָהֶם
 שָׁשִׁים מִכּוֹת אֵשׁ, שְׁמַת־לִבֵּשׁ בָּהֶם מִצַּד הַשְּׁכִינָה,
 לוֹהֲטִים בְּדִין. וְהוּ שְׁפָתוֹב ^(דף סז ע"א) שָׁשִׁים גְּבוּרִים
 סָבִיב לָהּ.

וְשִׁנְיָנוּ, וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ. וַיִּקְרָא
 שְׁמוֹ ה' נָסִי, ה' נָסִי מִמָּשׁ. לָמָּה? מִשּׁוּם
 שְׁעַמְלֵק לָקַח כָּל אוֹתָם מֵהוֹלִים שְׁלֵא נִפְרָעוּ, וְכֹל
 אוֹתָם וְזָרַק אוֹתָם לְמַעְלָה, וְאָמַר: טַל מֵה שְׁרָצִיתָ
 בּוּ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֶּסֶם
 יֵה מְלַחֶמָה לָהּ בַּעֲמֵלֵק מְדוּר דָּר. מְדוּר דָּר חֲסִירִים,
 מִתְדַּוְּרִים שָׁל מַעְלָה וּמִתְדַּוְּרִים שָׁל מַטָּה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל הַיּוֹר וְדוּר, בְּכָל תְּדוּרוֹת
 שְׁבָאִים לָעוֹלָם, אֵינן לָהּ הַיּוֹר שְׁאִינן בּוּ מֵאוֹתוֹ
 יֵרַע רַע, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹרָף בָּהֶם קָרַב. רַבִּי
 יִצְחָק אָמַר ^(מִתְדַּוְּרִים שְׁלֵמָטָה לְדִוּר שְׁלֵמָטָה), וַעֲלִיָּהֶם כָּתוּב
 (תְּהִלִּים קד) יִתְמוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וְגו'. מִן הָאָרֶץ -

בְּעוֹלָם הַיְהִי וּבְעוֹלָם הַבָּא. בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב, בְּרַכִּי
נַפְשִׁי אֶת ה' הַלְלוּהָ.

סֵפֶר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלָשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי

יתרו

משפטים

432 עמודים

6

סֵפֶר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלָשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדֵּה

שמות

וארא

בא

בשלה

560 עמודים

5

סֵפֶר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלָשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּד

מקץ

ויגש

ויחי

512 עמודים

4

סֵפֶר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלָשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדֵּג

חיי שרה

תולדות

ויצא

וישלח

וישב

624 עמודים

3

סֵפֶר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלָשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדֵּב

נח

לך לך

וירא

544 עמודים

2

סֵפֶר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלָשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדֵּא

הקדמות

לתורת

הזוהר

הקדמת

הזוהר

בראשית

640 עמודים

1

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יב

בלק

פנחס

מטות

592 עמודים

12

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יא

במדבר

נשא

בהעלותך

שלח

קרח

חוקת

בלק

592 עמודים

11

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי י

אחרי

קדושים

אמור

בהר

בחוקותי

528 עמודים

10

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי ט

ויקרא

צו

שמיני

תזריע

מצורע

496 עמודים

9

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי ח

ויקהל

פקודי

640 עמודים

8

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי ז

תרומה

תצוה

כי תשא

560 עמודים

7

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יג

תְּקוּנֵי

הַזֶּהָר

חֶלֶק

ב'

448 עמודים

18

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יז

תְּקוּנֵי

הַזֶּהָר

חֶלֶק

א'

512 עמודים

17

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי טז

זֶהָר הַקִּדְּשׁ

שִׁיר

הַשִּׁירִים

רוֹת

אִיכָה

תִּיקוּנֵי

זוֹהַר חֲדָשׁ

556 עמודים

16

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי טו

זֶהָר הַקִּדְּשׁ

צו

אֲחֵרִי

בְּהַר

נִשְׂאָה

חֻקֹּת

בְּלֶקֶת

מִטּוֹת

כִּי תִצָּא

כִּי תִבּוֹא

528 עמודים

15

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יד

זֶהָר הַקִּדְּשׁ

בְּרֵאשִׁית

נַח-לֶךְ

וִירָא

תּוֹלְדוֹת

וַיִּצָּא

וַיִּשָׁב

בְּשִׁלְחָה

יִתְרוֹ

תְּרוּמָה

כִּי תִשָּׂא

592 עמודים

14

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יג

וְאֶתְחַנֵּן

עֶקֶב

שׁוֹפְטִים

כִּי תִצָּא

וַיִּלֶךְ

הָאֲזִינוּ

320 עמודים

13

